Mon. 1288 4/6

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

THEOLOGIA

MORALIS.

Digitized by Google

Digitized by Google

THEOLOGIA

MORALIS

BEATI A.-M. DE LIGORIO.

EDITIO ABSOLUTISSIMA,

ADJUNCTA IN CALCE PERUTILI INSTRUCTIONE AD PRAXIM CONFESSARIORUM, UNA CUM ILLUSTRISSIMI AC REVERENDISSIMI JOANNIS DOMINICI MANSI ARCHIEPISCOPI LUCENSIS EPITOME DOCTRINÆ MORALIS ET CANONICÆ EX OPERIBUS BENEDICTI XIV.

VOLUMEN SEXTUM,

COMPLECTENS TRACTATUM DE PŒNITENTIA.

Bayerische Staatsbibliothek MÜNCHEN

VESONTIONE,

EXCUDEBAT OUTHENIN CHALANDRE FILIUS, ARCHIEPISCOPI TYPOGRAPHUS.

PARISIIS,

APUD GAUME FRATRES, BIBLIOPOLAS.

1834.

KLOSTER Ausgeschieden am 24.10.49 Bibliothek Scheyern

Vb/49/679

Bayerische
Staatsbibliothek
MÜNCHEN

Digitized by Google

THEOLOGIA MORALIS.

Bayerische Staatsbibliothek MÜNCHEN

LIBER SEXTUS.

TRACTATUS QUARTUS.

DE SACRAMENTO PŒNITENTIÆ.

CAPUT I.

DE ESSENTIA HUJUS SACRAMENTI.

DUBIUM I.

Quæ sit ejus materia et forma?

425. De materia et forma hujus sacramenti. Vide quæ de his habentur apud Bus.— 426. Monitum ad confessarios. — 427. De *materia* remota Dub. 1. An mortalia commissa in susceptione baptismi sint materia hujus sacramenti? Dub. 2. An peccata alias confessa sint materia sufficiens hujus sacramenti? — 428. De *forma*. Quær. I. An forma hujus sacramenti consistat in verbis, et possit proferri in absentem? — 429. Et quænam præsentia moralis pœnitentis requiratur? — 430. Quær. II. Quænam forma in hoc sacramento sit proferenda? Dub. 1. In quibus verbis consistat essentia formæ? Et an necessarium sit verbum *te*. Dub. 2. An verba *a peccatis tuis?* Dub. 3. An verba *in nomine Patris etc.?* Et an preces adjunctæ? Dub. 4. An per verba *te absolvo* possit sacerdos absolvere simul a peccatis, et a censuris? -- 431. Qu. III. An possit valide et licite dari absolutio sub conditione? -- 432. Causæ justæ absolvendi sub conditione.

425. — « Resp. 1. materia remota et necessaria, est omne » peccatum mortale, post baptimum commissum, et non » confessum. * (Dicitur vero commissum post baptismum, » *contra prop.* 19. *inter damnatas ab Alexand. VIII. quæ* » *pro peccato originali perpetuam agendam pœnitentiam as-* » *serebat.*)* Materia sufficiens, etsi non necessaria, est omne » veniale post baptismum commissum, vel etiam mortale, » alias rite confessum. Materia proxima sunt actus pœni-

Digitized by Google

» tentis, contritio, confessio, et satisfactio, quarum ultima » est integralis tantum, ut patet in infirmo, qui si ratione » destituatur, solet absolvi absque satisfactione : duæ » priores sunt essentiales, ut communiter docetur contra » *Scotum*, qui totam essentiam ponit in absolutione. Porro » peccata sunt tantum materia, circa quam, actus vero pœ- » nitentis, materia ex qua, *Laym. l.* 5. *t.* 6. *c.* 3. ex com- » muni. »

Unde resolves :

« 1. Etsi peccatum mortale remissum quomodocumque » sit, teneris tamen confiteri, si non fecisti. *Trident.* » *sess.* 14. *c.* 5.

» 2. Omitti possunt venialia, vel omnia, vel aliqua; item » mortalia semel rite confessa, v. g. in confession egenerali » ut docent. *Dian. p.* 3. *t.* 4. *res.* 56. *Card. de Lugo d.* 16. » *n.* 56. contra *Vict. Ledesm.* et alios. In qua etiam non » esse necessarium addere peccato mortali, quod post » ultimam confessionem sit commissum, docent *Bonac. d.* 5. » *q.* 5. *sect.* 2. *p.* 2. *Dian. t.* 2. *tr.* 4. *res.* 62. *et t.* 3. *res.* 65. » *Card. de Lugo d.* 16. *sect.* 2. *n.* 47. *ex Sanch. et Con.* » quod est probabile : nisi circumstantia aliqua, v. g. » speciem mutans, vel reservatio casus, vel proxima pec- » candi occasio aliud requirat, et pœnitentia sufficiens im- » ponatur. *Card. de Lug. Tamb. de exped. conf. lib.* 2. *c.* 1. » Tutius tamen est nova ab antiquis secernere.

» 3. Ponenda semper est materia certa; qualem esse negat » *Sancius in sel. d.* 7. apud *Dian. p.* 3. *t.* 4. *res.* 52. quod » quis non responderit divinis inspirationibus, non fecerit » bonum quod potuit, et similes imperfectiones. In quibus » tamen exponendis non tenetur confessarius impedire » pœnitentem, ut docet *Card. de Lugo l. c. n.* 103. contra » *Sancium.* Quod si haberi certa non possit, pro ratione » dubii danda est absolutio; ut sub dubio, si materia » prorsus dubia sit : vel absoluta, si certa videatur. Ita » *Suar. Laym. l.* 5. *t.* 6. *c.* 3. et alii *commun.* »

» Resp. 2. Forma sacramenti pœnitentiæ sunt verba ab- » solutionis : *Ego te absolvo a peccatis tuis;* ubi, licet de » essentia tantum sit, *absolvo te,* debent tamen addi reliqua, » præsertim in articulo mortis, secundum quosdam sub » mortali, secundum alios sub veniali, ut vid. *Gran.* voce

Digitized by Google

» prolata in præsentem; absentem enim Clem. VIII. absolvi » prohibuit, sub pœna excommunicationis. »

Unde resolves :

« 1. Invalidum est absolvere nutu, signo, aut scripto, » item absolvere absentem; quod docuit *Alensis, Medin.* et » alii; sed vetitum nunc, ut modo dictum.

» 2. Valida est absolutio, si reverentiæ causa dicas: » absolvo dominationem, excellentiam, vel majestatem » tuam, etc. Quia non mutatur essentialiter, et sunt » verba æquivalentia. *Aversa.* Vid. *supra tract.* 1. *c.* 1. » *d.* 2. Non valet autem, si dicas : absolvat te Deus, vel » absolvat te Christus. *Avers. q.* 12. *sect.* 2.

» 3. Orationes præviæ, et subsequentes formam, ut *Misereatur tui etc.* et *passio Domini etc.* quæ secundum » *Trident.* laudabiliter adduntur, non sunt necessitatis, et » ex causa rationabili omitti possunt, v. g. si breves sint » confessiones, vel multi confitentes, ut vid. *Dian. p.* 3. » *t.* 4. *r.* 97. Tunc enim sufficit dicere : *Absolvo te a peccatis tuis, in nomine etc.* vel si timeatur censura : *Absolvo* » *te a vinculo excommunicationis, deinde a peccatis tuis etc.* » Vid. *Sa, v. absolutio.*

» 4. Elevatio manus, ejusque impositio in caput, item » formatio crucis est libera, etsi debeat servari consuetudo. » Ita *Laym. cap.* 5. ubi idem dicit de apertione capitis. » Forma autem Clem. VIII. ut tradit *Sa*, et rituale roma- » num, est hæc, qua ut omnes utantur, suadet Paulus V. » ideoque omnibus tenenda memoriter : Misereatur tui » omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis, perducat te » ad vitam æternam, Amen : deinde elevata manu pergit : » Indulgentiam, absolutionem, et remissionem peccatorum » tuorum tribuat tibi omnipotens et misericors Dominus, » Amen. Dominus noster Jesus Christus te absolvat, et ego » auctoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommu- » nicationis, suspensionis (quæ vox circa laicos omittitur), » et interdicti, in quantum possum, et tu indiges : deinde » ego te absolvo a peccatis tuis, in nomine Patris, et Filii, » et Spiritus sancti, Amen. Passio Domini nostri Jesu » Christi, merita B. Virginis, et omnium sanctorum, quid- » quid boni feceris et mali sustinueris, sit tibi in remis-

Digitized by Google

» sionem peccatorum, augmentum gratiæ, et præmium » vitæ æternæ, Amen. »

426. — Acturi de hoc pœnitentiæ sacramento, quod Christus Dominus ad humanæ imbecillitatis remedium instituit, ante omnia monitum velim confessarium, ut suas agnoscat partes, nempe judicis, patris, et medici, ad munus suum æqua lance exercendum; sicut enim nimia benignitas iniquitatum fomentum est, sic nimia severitas fit pluribus via ad desperationem. Hinc Christus Dominus declaravit non esse spiritus sui eos, qui nimis rigide cum peccatoribus agunt. Et SS. Patres non solum invehunt in eos qui falsa pietate ducti indebite peccatoribus indulgent, sed etiam in eos qui indiscretum rigorem cum pœnitentibus adhibent, ut conqueritur S. Ambrosius in *Psalmo* 118. *Serm.* dicens: « Sunt etiam in nobis, qui timorem Domini habent, » sed non secundum scientiam, statuentes duriora præ» cepta, quæ non possit humana conditio sustinere. » Qua de re sapienter advertit S. Bonaventura: « Cavenda est » conscientia nimis larga, et nimis stricta; nam prima ge» nerat præsumptionem, secunda desperationem; prima » sæpe salvat damnandum, secunda contra damnat sal» vandum. » Imo Honorius III. in *c. Ex parte de transact.* dixit, cæteris paribus, magis inclinandum in rebus dubiis ad benignitatem, quam ad rigorem; cum enim ibi ageretur de modo procedendi contra quosdam, quorum aliqui celebrabant in ecclesiis interdictis, alii furtive sacris initiabantur etc. sic inquit: « In his vero, super quibus jus non » invenitur expressum, procedens (æquitate servata) semper » in humaniorem partem, declarando secundum quod per» sonas et causas, loca, et tempora videris postulare. »

Non dubito quin majori quidem detrimento semper in ecclesia fuerint confessarii nimis indulgentes, cum major hominum pars ad vitia proni sint; sed non modice etiam animarum saluti obsunt, qui per nimiam austeritatem pœnitentes ita deterrent, ut ipsi vel peccata sua retineant, aut sic arctati jugum disciplinæ abjiciant, laxisque habenis in vitiorum cœnum miserabiliter deinde se immergant.

Aggrediamur opus ad hunc tractatum de sacramento pœnitentiæ exponendum, cui utique omni studio præ cæteris materiis sedulo incumbendum, dum in ipso totius theologiæ moralis summa, et quæstiones magis ad praxim spec-

Digitized by Google

tantes contineantur; et ideo ego labori non peperci, ut desiderio lectorum satisfacerem, utque ipsi omnia scitu necessaria hic reperiant.

427. — In hoc *dubio* primo loco agatur de materia remota, et forma hujus sacramenti. Quoad *materiam* pertinet, ad ea quæ supra dixit *Busembaus,* duo tantum dubia addere occurrit.

Dubitatur 1. An mortalia commissa in ipsa susceptione baptismi sint materia hujus sacramenti? Affirmant communissime *Suar. dub.* 28. *concl.* 4. *Holz. n.* 454. *Escob. l.* 14. *n.* 18. *cum Vasq. et Henr. Salm. c.* 4. *nu.* 15. *ac Elbel. n.* 8. *cum S. Bonav. Scoto, Mast. etc. ex D. Th.* 3. *p. q.* 69. *ar.* 10. et ex *S. Augustino* relato in *cap. Tunc valere* 42. *de consecr. dist.* 3. ubi ait: « Tunc valere incipit ad » salutem Baptismus, cum illa fictio veraci confessione re» cessit. » Ratio, quia hæc peccata, licet sint tempore simul cum baptismo, natura tamen sunt ipso posteriora. Ita AA. præfati, sed ratio quam adducunt, videtur non convincere, saltem solummodo probare videtur pro peccatis quæ baptismum suscipiens post baptismum patrare vellet, sed non pro peccato fictionis, nempe si ille susciperet baptismum existens in mortali sine dolore. Nec *D. Th. l. c.* dicit peccatum fictionis esse materiam sacramenti pœnitentiæ, sed tantum ait quod illud per pœnitentiam removetur: per pœnitentiam autem ibi S. Doctor profecto non intelligit confessionem, sed dolorem de peccato. Nec obstat textus D. Augustini, nam ut explicat *glossa v. ad salutem,* per illud *veraci confessione* intelligit *cordis contritionem.*

Dubitatur 2. An sint materia sufficiens hujus sacramenti peccata alias confessa? Dubium posset fieri ex eo quod videtur non posse esse materia sacramenti pœnitentiæ peccatum jam remissum, cum culpa deleta non possit amplius deleri. Sed sententia affirmativa est certa apud omnes, prout docet *D. Th. in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *art.* 3. *qu.* 5. *ad* 4. *et dist.* 18. *q.* 1. *art.* 3. *q.* 2. *ad* 4. quem communiter sequuntur *Suar.* 3. *p. d.* 18. *sect.* 4. *Palaus tr.* 23. *d. un. p.* 6. *n.* 5. *cum Laym. et Salm. c.* 4. *n.* 22. *cum Con. Fill.* et alii passim. Et clare patet ex *extrav.* 1. *de privil.* (*pag. mihi* 238.) §. *verum, in fin.* ubi Bened. XI. dicit: « Licet de neces» sitate non sit iterum eadem confiteri peccata, tamen, ut » eorumdem peccatorum iteretur confessio, reputamus sa-

Digitized by Google

» lubre. » Idque confirmatur ex communi praxi fidelium. Nec obstat dicere peccatum deletum non esse amplius peccatum; peccatum enim, etsi remissum, semper peccatum est commissum; sufficit autem, ut sacramentum habeat effectum in actu primo, nempe quod præbeat gratiam deletivam peccati, quamvis per accidens in actu secundo peccatum non deleat.

428. — Quoad *formam* vero hujus sacramenti, plures hic quæstiones discutere oportet. Quæritur I. An forma hujus sacramenti essentialiter in verbis consistat? Respond. affirmative, cum forma non aliter quam voce, non autem scriptura aut aliis signis, exprimi possit: ita commune et certum est apud omnes cum *D. Thom.* 3. *part. qu.* 84. *art* 3. *ad* 3. quem sequuntur *Laym. tract.* 6. *c.* 3. *Lugo d.* 13. *sect.* 6. *Bonac. qu.* 5. *p.* 6. *Elbel n.* 27. *et Salm. de pœnit. c.* 3. *n.* 30. *cum Cajet. Con. Suar. Val.* et aliis passim. Hinc Clemens VIII. in const. edita die 20 junii 1602. proscripsit propositionem hanc, ut falsam et temerariam: « Licere per » litteras, seu internuntium confessario absenti sacramentaliter confiteri, et ab eodem absente absolutionem obtinere: » præcepitque sub excommunicatione sibi reservata, et ipso facto incurrenda, ne hæc prop. « unquam » tanquam aliquo casu probabilis, defendatur, aut ad » praxim quoquo modo deducatur. » Ex quibus verbis recte inferunt *Salm. c.* 3. *n.* 25. quod absolutio absenti in quocunque casu non solum datur illicite, sed etiam invalide; nam si pontifex tantum illicitam eam intendisset declarare, ipsa aliquando, urgente necessitate, valide et licite dari posset, cum leges ecclesiasticæ non possint obligare cum gravissimo damno, et tanto magis si illud est spirituale. Unde, si pontifex voluit hujusmodi absolutionem in nullo casu esse licitam, consequenter declaravit in nullo casu esse validam. Paulus autem V. die 14 julii 1605. insuper damnavit interpretationem aliquorum in præfatum decretum, dicentium posse absolutionem absenti conferri, modo confessio in præsentia præcessisset: explicavit enim bullam Clementis esse disjunctive, non copulative, intelligendam.

429. — Requiritur igitur, ut forma a confessario voce proferatur, et ut pœnitens ibi tunc moraliter sit præsens. Hæc autem moralis præsentia reputatur illa, intra quam homines communi voce, quamvis altiori, loqui possunt et

Digitized by Google

solent, ut dicunt *Sporer n.* 610. *Tambur. lib.* 5. *de sac. pœnit. cap.* 2. *n.* 11. *Holzm. num.* 573. *v. dixi, Elbel n.* 29. qui *cum Sporer, et aliis* addit talem præsentiam posse extendi ad 20 circiter passus, præsertim ubi pœnitens nondum est egressus ab aspectu confessarii. Recte vero advertit *Sporer n.* 615. *cum Reg. Gob. etc.* revocandum esse pœnitentem, quando omnimode revocari potest. Cæterum censet *cum Gob. et Bonac.* sine scrupulo absolvi pœnitentem qui recessit e confessionali, si certo scitur esse adhuc intra paucos passus. Merito autem *Tamb.* non approbat *Leandrum*, qui dicit satis esse ad præsentiam moralem, si sacerdos videat pœnitentem, aut alio sensu percipiat; præsentia enim pro absolutione majorem propinquitatem requirit, quam pro audienda concione, vel missa. Unde censet *Tamb. nu.* 13. quod si quis aliquando non posset nisi a longe absolvi, puta si rueret e tecto, tunc absolutio sub conditione danda esset. Ait *Holzm. ibid.* quod si confessarius ob periculum infectionis, vel ob aliam causam non posset intrare in cubiculum ubi est infirmus, potest a janua eum absolvere. Recte autem advertunt *Sporer n.* 610. *Croix n.* 1201. *Elbel l. c. cum Stoz.* non esse opus, ut pœnitens verba absolutionis audiat, et tanto minus ut eadem intelligat; sufficit enim, ut sacerdos illa vere proferat. Quinimo sapienter dicit *Croix*, consultum esse ut in præsentia aliorum pœnitentium præfata verba submisse dicantur, ne si aliquis dimittatur sine absolutione, id alii percipiant. Addit *Tambur.* bene posse absolvi pœnitentem, qui antea sua peccata in scripto legenda dederit, et deinde præsenti confessario dicat, *de his me accuso.* Quod tamen advertunt *Salm. c.* 7. *n.* 11. *cum Cano, Pal. Pasq. Con. et aliis* non permittendum, nisi ex gravi causa, nempe si quis ob angorem gutturis, impedimentum linguæ, aut si puella supra modum verecunda in explicando voce sua peccata, valde gravem difficultatem sentiat. Rationem adducunt *Holzm. n.* 558. *et Sporer ex n.* 488. quia licet confessio nullo jure præcepta sit fieri vocaliter, tamen, cum communi ecclesiæ usu sit receptus modus sic confitendi, hic nunc obtinet vim præcepti, et proinde sine gravi causa foret illicita confessio aliter facta.

430. — Quæritur II. Quænam forma in hoc sacramento proferenda sit? Plures graves auctores tenent, quod olim ecclesia usa fuerit forma deprecatoria (*Absolvat te Deus*) ua-

Digitized by Google

que ad medium sæculum XIII. et quod etiam hodie hæc sit in usu apud Græcos; ita *Tourn. in præl. theol. q.* 9. *art.* 1. *Martene, Vitass. apud Croix de pœnit. to.* 9. *p.* 528. Sed id negant *Baronius, Gonet, et Nicol. ap. eumd. Concin.* Imo communissime nostri theologi morales, *Suarez. Soto, Lugo, Cajet. Vasq. Val.* et alii plurimi cum *Salm. de pœnit. cap.* 3. *n.* 17. *et Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 639. censent formam deprecatoriam esse invalidam, ex eo quod Christus Dominus, hoc sacramentum instituens (*Joan.* 20.) expressit sententiam proferendam esse a sacerdote uti judice, dicens : *Quorum remiseritis peccata, remittuntur eis.* Unde compertum videtur necessarium esse, ut peccata ab ipsis sacerdotibus tanquam Christi vicariis remittantur, nec sufficere, quod ipsi Deum, ut remittat, deprecentur. Sed quidquid sit de hoc, hodie certum est, et de fide, debitam formam esse formam indicativam : ut declaravit Tridentinum *sess.* 14. *cap.* 3. his verbis : « Docet S. synodus sacramenti pœnitentiæ formam, » in qua præcipue ipsius vis sita est, in illis ministri verbis » positam esse, Ego te absolvo, etc. quibus quidem de ec- » clesiæ sanctæ more præces quædam laudabiliter adjungun- » tur. » At super hac forma plura occurrunt dubia.

Dubitatur 1. In quibus verbis hæc forma consistat? Certum est apud omnes, verba *Te absolvo* ad essentiam formæ pertinere. Sed sentiunt *Lugo de pœnit. d.* 13. *n.* 26. *Wig. tr.* 13. *q.* 3. *res.* 2. quod si dicatur, *Absolvo a peccatis tuis*, non est necessarium ad valorem formæ verbum *te*, cum hoc satis exprimatur in verbo *tuis*. Attamen communissime huic opinioni contradicunt *Suar. de pœnit. d.* 19. *sect.* 1. *n.* 17. *Bon. q.* 4. *p.* 1. *nu.* 1. *Holzm. n.* 482. *Concina to.* 9. *p.* 580. *n.* 5. *et Pal. tr.* 23. *d. un. p.* 5. *n.* 2. *cum Vasq.* Prima opinio, speculative loquendo, spectata ratione, probabilior videtur; sed quia hæc secunda est etiam probabilis, saltem ob auctoritatem doctorum, in praxi hæc omnino sequenda est, ex prop. 2. damnata ab Innoc. XI.

Dubitatur 2. An dicendo, *Ego te absolvo*, requirantur verba *a peccatis tuis?* Negant communissime *P. Milante in propos. I. Innoc. XI. Con. p.* 580. *n.* 5. *Holzm. n.* 482. *Ronc. de pœnit. c.* 2. *q.* 3. *Sporer eodem tit. p.* 244. *n.* 544. *Pal. p.* 5. *n.* 2. *et Lugo d.* 13. *nu.* 17. *cum S. Anton. Sylv. Caj. Nav. etc. ex D. Th.* 3. *p. q.* 84. *ar.* 3. *et catech. rom. p.* 2. *n.* 14. ubi dicitur : *est autem forma, Ego te absolvo,* et nihil

Digitized by Google

aliud ibi additur. Omnes tamen hi AA. dicunt, quod licet to *A peccatis tuis*, non sit necessarium ad essentiam formæ, esse tamen mortale hæc verba omittere, cum sit contra consuetudinem ecclesiæ. Alii vero tenent ipsa pertinere ad essentiam, eo quod cum Christus dixerit: *Quorum remiseritis peccata, etc.* sicut quia dixit *quorum*, explicandum est *te*, ita quia dixit *peccata*, explicandum est *a peccatis;* sic *Croix n.* 633. *cum Major. et Pasq. ac Mazzotta de pœnit. to.* 3. *p.* 561. *cum Gabr. Aversa, Gorm. etc.* item *Palud. P. Soto, et Gabr. ap. Salm. c.* 3. *n.* 1. Nec obstare dicunt, quod ex circumstantiis satis determinentur verba, *Ego te absolvo*, ad significandam etiam absolutionem a peccatis; nam si hoc valeret, posset adhuc reticeri verbum *te*, quod ex circumstantiis satis etiam percipitur. Prima opinio est probabilior, sed in praxi nec recedendum a secunda, cum etiam sit probabilis, ut bene advertunt *Elbel de pœnit. n.* 25. *Salm. n.* 2. *Holzm. et Roncagl. ll. cc.*

Dubitatur 3. An verba, *In nomine Patris etc.* sint de essentia? Affirmant *Durand. Major etc. ap. Lug. d.* 13. *n.* 11. Sed communis et vera sententia negat, cum in institutione hujus sacramenti nullam mentionem Christus fecerit de hac invocatione SS. Trinitatis, sicut fecit in sacramento baptismi: ita *Lugo n.* 12. (qui dicit oppositam ab omnibus rejici) *Roncagl. c.* 2. *q.* 3. *nu.* 59. *Bon. p.* 1. *n.* 2. *cum Con. Vasq. Suar. etc. Croix n.* 629. *cum Arriaga, et Bosco, ac Salm. cap.* 3. *num.* 3. *cum Soto. Nav. et Cajet.* Hanc autem omissionem putant *Ronc. et Gran. ap. Croix n.* 637. esse mortalem: alii vero, ut *Sotus, Val. ap. Bon. l. c.* censent nullum esse peccatum, secluso scandalo et contemptu; sed hæc opinio non videtur satis probabilis, cum talis invocatio sit juxta consuetudinem ecclesiæ. Hinc melius alii fere communiter dicunt esse tantum veniale, ut *Bon. l. c. Elbel n.* 26. (qui dicit esse satis commune) *Pal. p.* 5. *n.* 3. *Salm. l. c. Platell. Bosco, et alii ap. Croix dict. n.* 637. qui absolute asserit id esse commune.

Verba autem *Dominus Jesus Christus, etc.* putat *Conc. p.* 581. *n.* 10. non posse omitti sine culpa: verba autem *misereatur, indulgentiam, et passio Domini nostri etc.* dicit posse omitti; et huic videtur favere rituale romanum (*tit. de forma absol.*) dicens: *In confessionibus autem frequentioribus omitti potest*, misereatur etc. *et satis erit dicere*, Dominus noster

Digitized by Google

Jesus Christus etc. *usque ad illud*, passio etc. *Urgente vero aliqua gravi necessitate in periculo mortis breviter dicere poterit*: Ego te absolvo ab omnibus censuris, et peccatis, in nomine Patris etc. Sed communiter DD. dicunt, omnes has preces posse omitti sine ullo peccato; ita *Lugo d.* 13. *num.* 9. *cum Nav. Holzm. p.* 491. *cum Spor. Viva de pœnit. q.* 7. *art.* 1. *n.* 3. *Mazzotta tom.* 3. *p.* 163. item *Sa, Bosco, Dicast. et Gob. Croix n.* 638. Hocque videtur verius, dum Tridentinum *diet. sess.* 14. *c.* 3. dicit quod hæ preces tantum *laudabiliter adjungantur*, verbum enim *laudabiliter* nullum utique videtur importare præceptum. Nemo tamen dubitat, quin convenientius sit saltem in confessionibus longioribus hujusmodi preces adjicere: maxime illas quæ sequuntur: *Passio Domini etc.* cum probabile sit cum *D. Thoma, S. Ant. et aliis*, prout infra dicemus agendo *de satisfactione*, quod per verba illa eleventur omnia bona opera pœnitentis ad satisfactionem sacramentalem; saltem consulit *Holzm.* ut ea verba dicantur, dum pœnitens recedit.

Dubitatur 4. An per verba *te absolvo* possit sacerdos valide absolvere pœnitentem tam a peccatis, quam a censuris? Communiter affirmant *Pal. p.* 5. *Bon. p.* 5. *n.* 10. *Ronc. c.* 2. *q.* 3. *Salm. c.* 3. *n.* 11. *Viva q.* 7. *a.* 2. *n.* 3. *Holzm. n.* 482. *v. inst. rituale*. Ratio, quia nihil prohibet, quin verba illa intentione sacerdotis, dirigantur ad absolutionem tam a censuris, quam a peccatis. Merito tamen advertunt *Roncaglia, et Salm. ll. cc. cum Gran. et Leand.* item *Sotus, Coninchius, et Avila*, id non excusari a culpa veniali, cum sit contra usum ecclesiæ. Probabiliter vero *Holzm. n.* 491. *et Viva ll. cc. cum Gran.* id omnino excusant, si nulla adsit probabilis suspicio quod pœnitens aliquam censuram incurrerit. Cæterum recte ait *P. Concina p.* 618. *n.* 9. peccare mortaliter sacerdotem, qui contra prohibitionem ecclesiæ vellet pœnitentem absolvere prius a peccatis, et deinde a censuris? Quamvis satis communis sit sententia, quod valide possit pœnitens absolvi (si ipse sit in bona fide) a peccatis, non præmissa absolutione a censuris, ut docent *Suarez tom.* 4. *de relig. d.* 31. *sect.* 3. *n.* 6. *Sanchez dec. l.* 2. *c.* 8. *n.* 5. *Lugo d.* 14. *n.* 102. *et Salm. de sacram. c.* 3. *n.* 11. Ratio, quia prohibitio ecclesiæ nequit invalidare sacramentum, cujus valor pendet a jure divino, cum omnia ad illud requisita essentialia concurrunt.

Digitized by Google

431. — Quæritur III. An possit valide et licite dari absolutio sub conditione? Omnes conveniunt, ut diximus de *sacram. in genere n.* 16. validam quidem esse absolutionem, quæ datur sub conditione de præterito, vel præsenti. E converso communiter dicunt DD. invalidam esse, si conditio sit de futuro; et hoc etiamsi dicatur, *Absolvo te, si Deus cognoscit quod restitues*, aut simile, ut tenuimus *n.* 26. Difficultas est, an sit licitum absolvere sub conditione de præsenti, vel præterito? Resp. affirmative cum communi DD. contra aliquos, juxta sententiam allatam *n.* 28. dummodo justa adsit causa; nempe si, negata absolutione, notabile detrimentum immineret animæ pœnitentis.

432. — Causæ autem justæ, secundum doctores infra citandos, videntur hæ. I. Si sacerdos prudenter dubitet, an absolverit vel ne; ita *Lugo. d.* 13. *n.* 107. *Croix l.* 6. *p.* 1. *n.* 1770. *Spor. n.* 622. *Rom. de sacr. c.* 4. *q.* 6. *r.* 3. *Ben. de pœn. p.* 3. *n.* 1. *cum Suar. Fill. Molf. Reg. et Salm. eod. t. c.* 3. *n.* 22. *cum Vasq. Graff. Dic. etc.* II. Si confessarius dubitet, an habeat jurisdictionem in pœnitentem; ita *Spore. d. n.* 622. Sed hoc non admitterem, nisi pœnitens diu deberet carere absolutione: et in hoc casu censeo teneri confessarium patefacere pœnitenti qui ei confessus sit mortalia, quod ipse tantum sub conditione absolutus sit, ut si postmodum forte notum fiat, quod confessarius revera careret jurisdictione, pœnitens iterum confiteatur peccata illa, ut debeat. III. Si urgeat necessitas suscipiendi eucharistiam, ut dicunt *Mazzotta, et Spor. ll. cc.* Sed hic obiter advertendum, quod licet aliquis posset in hujusmodi necessitate sub conditione absolvi, quia talis necessitas sufficientem præbet causam confessario absolvendi sub conditione; pœnitens tamen non posset accedere ad communionem, nisi certo dispositus ad illam (vel saltem probabiliter, juxta alios citandos infra *n.* 474. *dub.* 2.) ad hoc ut servet præceptum apostoli, quod omnes accedant probati; unde in mero dubio negativo suæ dispositionis nemo potest communionem suscipere.

IV. Si dubitetur, an pœnitens sit rite dispositus per verum dolorem et propositum; ita *Sporer l. c. Mazzotta to.* 3. *p.* 168. *et Pal. p.* 5. *n.* 9. *cum Vasq. etc.* Sed huic doctrinæ sic generaliter traditæ nec valeo acquiescere: nam dico 1. non posse absolvi sub conditione peccatorem recidivum in culpas le-

Digitized by Google

thales, qui non probetur dispositus per signa extraordinaria, prout infra dicemus ex *n.* 459. nisi esset in periculo mortis; vel nisi (excipit *Schilder. Croix l.* 3. *p.* 1. *n.* 110.) prudenter timeatur, quod peccator ille non amplius ad confessionem redibit, et in peccatis suis tabescet. Dico 2. idem dicendum esse de recidivo in venialia, qui sufficientem habet usum rationis, quia, cum possit hic confessarius de brevi certum se reddere de pœnitentis dispositione per experimentum emendationis ei differendo absolutionem, non videtur adesse sufficiens causa absolvendi illum sub conditione. Dico 3. probabiliter posse absolvi puerum, vel semifatuum sub conditione, quando dubitatur de ipsorum dispositione, et quidem, si urgeat periculum mortis, vel præceptum paschale, communissime dicunt DD. cum *Less. Auct. v. confessio. c.* 6. *Lug. d.* 17. *num.* 22. et aliis, tales esse absolvendos sub conditione, si dubie sint dispositi, maxime si confessi sint aliquod dubium mortale, quo casu ait *Lug.* non videri de hoc dubitandum. Idque puto omnino dicendum (contra *Lessium*) etiam extra tempus mortis, vel præcepti, ut verius dicunt *Spor. n.* 622. *Mazz. t.* 3. *p.* 568. *et Laym. c.* 5. *n.* 7. qui ait absolvi posse sub conditione, saltem animo retenta; in eo enim casu non solum adest justa causa utilitatis, ne pœnitens privetur gratia sacramentali, sed etiam necessitatis, ne ille forte maneat in mortali; in tantum autem alii usu rationis præditi non debent absolvi, cum de ipsorum dispositione dubitatur, quia adest via et spes, fore, ut dilata absolutione, brevi illi certo dispositi redeant, et absolvantur; sed quoad hos semifatuos, et pueros, nondum perfecte rationis compotes, deest hæc via et spes, fore, ut brevi afferant hanc certam dispositionem. Imo non improbabiliter dicunt *Sporer, Maz. ll. cc. et Gob. Dian. et Schild. ap. Croix n.* 1797. posse absolvi sub conditione hujusmodi pueros, etiamsi afferant peccata tantum levia, ne diu priventur gratia sacramentali, et ne maneant in mortali, si forte habeant, ut loquitur *Lugo l. c.* Dico 4. probabiliter posse sub conditione absolvi (ut censent *Bon. p.* 3. *n.* 1.) pœnitentem pium, qui aliquas tantum imperfectiones confitetur, de quibus dubitatur, an pertingant ad venialia; hoc tamen non admitterem sæpe, neque si ille posset materiam certam de vita ante acta præbere. Cæterum, cum pœnitens non dat materiam certam, non tenetur confessarius eam exquirere,

Digitized by Google

ut absolvat; et casu quo exquisierit, et non repererit certam materiam, ait *Spor. n.* 56. non tenetur absolvere sub conditione, cum pœnitens tunc nullum jus certum habeat ad illam, quando non affert materiam certam, aut saltem dubie necessariam.

DUBIUM II.

Quæ contritio requiratur?

433. Vide quæ habentur apud Busemb. de dolore, et proposito.

§. I.

De quæstionibus ad dolorem pertinentibus.

434. Quid sit pœnitentia ut virtus? et quid ut sacramentum? -- 435. Quær. I. An contritio consistat in dolore, vel in detestatione? -- 436. Quær. II. Ex quo motivo elicienda sit contritio? -- 437. Quær. III. Quando obliget præceptum contritionis? -- Dub. 1. An obliget extra periculum mortis? Et an ejus dilatio sit speciale peccatum? Dub. 2. An qui in articulo mortis confessus sit cum attritione, teneatur deinde elicere contritionem? Dub. 3. An præceptum contritionis obliget in diebus festis? -- 438. Quær. IV. An ad justificationem requirantur singulæ contritiones ad singula peccata? -- 439. Quær. V. An in confessione requirantur explicite actus fidei, et spei? -- 440. Quær. VI. An in sacramento sufficiat attritio sine amore prædominante? -- 441. An quælibet contritio deleat peccatum extra sacramentum? -- 442. Et an peccatum possit consistere cum charitate prodominante, si sit remissa? Solvuntur objectiones, ubi probatur, amorem incohatum concludi in attritione. -- 443. Quær. VII. An sufficiat attritio ex metu pœnarum temporalium? 444. -- Quær. VIII. An sacramentum pœnitentiæ possit esse aliquando validum et informe? -- 445. Quær. IX. An dolor debeat præcedere ad confessionem? -- 446. Quær. X. Per quantum temporis actus doloris moraliter perseveret? -- 447. Quær. XI. An pœnitens debeat elicere actum doloris cum intentione se confitendi? -- 448. Quær. XII. An qui confitetur peccatum oblitum statim post absolutionem, teneatur novum elicere dolorem? -- 449. Quær. XIII. Quomodo eliciendus sit dolor in confessione venialum? Dub. 1. An sit mortale confiteri venialia sine ullo dolore? Dub. 2. An in confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio? An sufficiat dolere de frequentia? ibid.

§. II.

De quæstionibus ad propositum.

450. Quær. I. An sufficiat propositum virtuale sive implicitum? -- 451. Quær. II. Quæ sint conditiones requisitæ ad verum propositum? Et sunt I. Ut sit *firmum*. Quid si pœnitens credat certo se relapsurum? II. Ut sit *universale*. An requiratur universale propositum de mortalibus? III. Ut sit *efficax*. -- 452. Quær. III. Quomodo se gerere debeat confessarius cum iis qui sunt in occasione peccandi? Dub. 1. Quotuplex sit occasio, et quotuplex periculum peccandi? Et quæ occasio vitari

Digitized by Google

debeat? — 453. Dub. 2. An possit absolvi, qui non vult amovere probabilem peccandi occasionem? — 454. Dub. 3. An qui est in occasione proxima voluntaria, possit semel vel iterùm absolvi? — 455. Dub. 4. An possint absolvi qui sunt in occasione proxima necessaria? Præsertim causâ suæ artis, vel officii. — 456. Sententia tenenda circa absolutionem his differendam. — 457. Dub. 5. An possit absolvi, qui in occasione necessaria, adhùc remediis adhibitis, eodem modo fuerit relapsus — 458. Adnotatur doctrina S. Caroli Borromæi. — 459. Quær. IV. Quomodò se gerere debeat confessarius cum consuetudinariis ex intrinseca fragilitate; et quomodò cum recidivis. An recidivus possit pluries absolvi sine signis extraordinariis? — 460. Quæ sint signa extraordinaria? — 461. Quæ certitudo dispositionis pœnitentis sufficiat ad eum absolvendum? — 462. An liceat differre absolutionem pœnitenti dispositio sine ejus consensu? — 463. An expediat, vel ne, sæpiùs differre absolutionem? — 464. Cur potiùs differenda est absolutio iis qui sunt in occasione extrinseca, et non recidivis ex fragilitate intrinseca.

433. — « Suppono, quod contritio in communi sit dolor, » ac detestatio peccati commissi, cum proposito emendandi, » ut habet *Trident. sess.* 14. Ubi eam dividit in perfectam, » quæ absolute sic dicitur; et in imperfectam, quæ attritio » dicitur. Perfecta est, quæ elicitur ex motivo charitatis » propter Deum summe dilectum: et hæc ex se sola mox » justificat, etsi cum voto, et ordine ad confessionem, » quam deinde facere teneris. Imperfecta est, quæ ex in- » feriore motivo, supernaturali tamen, concipitur.

» Resp. Ad sacramentum hoc sufficit, et requiritur » saltem attritio formalis, supernaturalis, efficax, et univer- » salis, respectu mortalium, concepta in ordine ad con- » fessionem, vel saltem absolutionem. Est communis. Vide » *Bon. d.* 5. *q.* 5. *et Schol.* ac colligitur ex *Trid. l. c.* »

Unde resolves:

« 1. Non requiritur contritio existimata, ut voluit *Gabr.* » 2. Non sufficit 1. Attritio existimata tantum, licet in- » culpabiliter; quia vera attritio est pars essentialis. 2. Nec » desiderium absolutionis, sine affectu ad peccata: idque » etiamsi tantum confitearis venialia, ut habet sententia » communis contra *Angles* et quosdam alios, quos sequitur » *Tamb. l.* 1. *exped. conf. c.* 3. Vid. *Dian. p.* 9. *t.* 9. *r.* 31. » Unde peccat graviter, qui etiam sola venialia, vel sola » mortalia alias confessa sine omni formali dolore confitetur, » quia non ponit materiam sacramenti, et saltem periculo » sacrilegii se exponit. Ita *Card. de Lugo d.* 14. *sect.* 8. *etc.*

Digitized by Google

» *commun.* Vid. *Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 116. *Bon. d.* 6. *qu.* 3. » *sect.* 1. *p.* 3. Non tamen est necesse, ut dolor se extendat » ad omnia venialia, quorum sibi pœnitens est conscius, » *Suar. Laym. Lugo.* Imo notat *Tamb. l. c.* satis esse de » uno veniali dolere formaliter, etsi plurium sis conscius, » de quibus nec dolorem, nec propositum emendandi ha- » beas, sive ea confitearis, sive non.

» 3. Non absolvitur, qui dolet, licet intensissime, tantum » propter infamiam, damna, aliasve pœnas temporales » præcise, etsi ex inculpabili ignorantia : quia non est » dolor supernaturalis; nec ignorantia, aut bona fides » potest supplere defectum essentiale. *Bonac. l. c. etc.* Li- » mitat tamen *Regin.* cum *Tamb. de exp. conf. l.* 1. *c.* 1. » nisi doleas propter istas, ut a Deo inflictas, vel infligendas.

» 4. Ad attritionem non requiritur ulla intensio, vel du- » ratio temporis, ut vult *Durand.*

» 5. Etsi debeat esse de omnibus peccatis mortalibus, » non requiruntur tamen singuli dolores de singulis, ut vult » *Angles;* sed sufficit unus actus de omnibus simul sumptis, » etiam oblitis : ideoque peccat graviter, qui sciens prudens » non atteritur universaliter de omnibus mortalibusnundum » remissis. *Bonac etc. ll. cc.*

» 6. Non sufficit dolere, quod non doleas, ut habent » *Navar.* et *Sa*, nec velleitas non peccandi. Ratio utrius- » que est, quia non est dolor de peccatis commissis, cum » quo affectus ad ea stare potest. *Henriq. Vasquez, Bon.* » *loc. cit. n.* 7. Ubi recte notat, cum actu, quo quis dolet, » se non dolere de peccatis, plerumque conjunctum esse » dolorem de peccatis, etsi pœnitens eum non dignoscat.

» 7. Etsi dolor hic debeat esse summus appretiative, ita » ut nihil magis detesteris, quam peccatum, mavisque » omnia mala hujus mundi perpeti, quam mortaliter contra » Deum peccare; non tamen opus est, imo non expedit, » particulares facere collationes : v. g. mallem hoc, vel illud » malum subire, quam mortaliter peccare; quia periculosæ » sunt. *(*Et hoc est commune apud omnes cum S. Th.* » *Bonac. etc. apud Croix. n.* 731, nempe non expedire com- » parationem explicitam inter peccatum et alia mala, se » determinando, potius quam peccatum eligere hæc mala » in particulari; et tanto minus eligere infernum, quia » secundum præsentem Dei providentiam, cum infernus

Digitized by Google

» sit destinatus iis qui sunt firmati in peccato per æternu
» odium erga Deum, incongrue homo ad vitandum pec-
» catum eligeret infernum, in quo non posset manere sine
» peccato.)*

» 8. Qui non vult occasiones proximas peccandi a se
» amovere, vel non remittere ex animo, vel non resti-
» tuere, aut satisfacere, quibus debet, vel non habet for-
» male (licet probabiliter cum *Lugo l. c. sect.* 5. *Laym.*
» *Dian.* aliqui dicant virtuale in contritione universali in-
» clusum sufficere, saltem quando non occurrit cogitatio de
» peccatis vitandis) propositum peccata mortalia (quando
» talia confitetur) vitandi efficax, id est, cum quo non
» possit consistere affectus actualis erga aliquod mortale,
» non est sufficienter attritus. Ratio est, quia non est dolor
» et detestatio efficax, quippe cum quo possit stare voluntas
» peccandi, nec is se ex toto corde convertit ad Deum, de-
» testans peccatum super omne detestabile. *Suar. Fern.*
» *Laym. l.* 5. *tr.* 6. *c.* 4. *Diana p.* 3. *t.* 4. *r.* 119. *etc.*
» *commun.* Et licet sola venialia confitearis, teneris tamen
» sicut dolorem, ita etiam propositum, saltem virtuale,
» circa illa habere. *Card. de Lugo d.* 14. *sect.* 8. *et* 9. *et alii.*

» 9. Redire sæpe cum eodem mortali non est certum
» indicium deesse attritionem; etsi sit magna præsumptio,
» præsertim in iis qui coguntur confiteri a parentibus, ma-
» gistris etc. item in iis, qui aliquoties moniti concubinam
» non separant, aut restitutionem non faciunt, quibus
» proinde absolutio differenda est, nisi id actu præstent.
» Quamquam possint esse alia signa veri doloris, v. g. si
» media præscripta sint adhibita, occasiones vitatæ, si nu-
» merus peccatorum imminutus, si pœnitens omnino as-
» serat, cui plerumque credi debet, cum ipse sit sui ac-
» cusator, defensor, et testis; qua in re opus est magna
» prudentia confessarii, ne pœnitentem severitate avertat,
» neque etiam lenitate seducat, et peccet, pereatque cum
» illo. *Suar. in* 3. *p. d.* 32. *sect.* 2. *Sanch. l.* 2. *in dec. c.* 32.
» *et l.* 3. *c.* 5. *Card. de Lug. l. c. n.* 166. *et* 169. contra
» quorum aliorumque communem sententiam, docent apud
» *Dian. Vivaldus, et Joannes Sancius d.* 10. *n.* 16. posse
» toties quoties confitetur, absolvi, etiamsi nullus appareat
» profectus, eo quod sine illo possit esse verum propositum,
» sicut est in iis, qui venialia semper afferunt eadem.

Digitized by Google

» Verum id probare non ausim, *(ob damnatas nuper ab » *Innoc. XI. proposit.* 60. *et* 61.)* nec videtur esse par ratio. » Vide *Conin. d.* 2. *d.* 14. *Dian. p.* 1. *t.* 7. *r.* 55. *et p.* 2. *t.* 2. » *miscel. r.* 45. *et p.* 3. *t.* 4.

» 10. Absolvendi sunt ii, qui ex officio, domo, vel negotio, in quo propinquum peccati periculum imminet, » discedere nolunt, eo quod sine maxima difficultate non » possint, parati interim media præscribenda adhibere. » Ratio est, quia occasio, etiam propinqua, non necessitat » ad peccatum, ideoque stare potest cum proposito peccata » vitandi. Nec refert quod quis putet, vel timeat se unum » vel plura peccata non vitaturum: quia propositum est » actus voluntatis: existimatio autem illa est actus intel- » lectus, qui ex illo proposito, ob humanæ voluntatis mu- » tabilitatem, non necessario consequitur. Interim qui certus » est, impossibile sibi esse in tali occasione peccata vitare, » debet eam deserere, nisi velit perire. Ita *Laym. l. c. Lugo* » *l. c. n.* 152.

» 11. Non requiritur dolor sensibilis; sufficit enim intel- » lectivus: qui cum sit internus ac spiritualis, scrupulosi » non facile debent angi, quasi sine dolore accedant ad » sacramentum, eo quod nullum sentiant.

» 12. Is qui nihil cogitans de confessione, attritionem » elicuit, non referens eam ad sacramentum, non potest » sine novo dolore ad id accedere, quia pars debet referri » ad compartem. Ita *Suar. d.* 20. *sect.* 4. *Bon. d.* 5. *q.* 3. » *p.* 2. Contrarium tamen videtur docere *Card. de Lug.* » *d.* 14. *sect.* 4. *n.* 37. quod non est improbabile. *Tamb.* » *l.* 1. *c.* 2.

» 13. Non sufficit ad sacramentum dolor qui sequitur » absolutionem, imo secundum sententiam saltem tutio- » rem, quam docet *Laym. lib.* 5. *c.* 4. *et Coninc.* debet » antecedere etiam confessionem, etsi contrarium etiam » probabiliter doceant *Vasq. Fill. Fag. Card. de Lugo de* » *pœnit. d.* 14. *sect.* 2. *et Gasp. Hurtad. d.* 6. *diff.* 5. *apud* » *Dian. et Escob. t.* 7. *r.* 6. Unde pœnitentes initio ad dolo- » rem excitandi, aut si post peccatorum narrationem fiat, » repetant verbo confessionem, dicendo se dolere de pec- » catis expositis. Vide *Laym. l. c.*

» 14. Probabile est, eum qui paulo ante confessus iterum » confitetur, vel eadem peccata, vel quæ exciderant, quibus

Digitized by Google

» ante (explicite, et in particulari) non doluit, non teneri » elicere novum dolorem; *Card. de Lugo d.* 14. *sect.* 3. » *Dian. p.* 9. *t.* 3. *r.* 50. *et* 51. et consequenter potest moribundus propter periculum instantis mortis absolvi; » audito tantum uno alterove peccato; et deinde si superstes maneat, auditis reliquis iterato absolvi in virtute » doloris præcedentis. *Tamb.* »

Hic plures occurrunt quæstiones magnopere scitu necessariæ ad praxim, tum ad dolorem, tum ad propositum in confessione requisitum pertinentes; unde distincte de iis agere oportet.

§. I.

De quæstionibus circa dolorem?

434. — Ante omnia oportet advertere, quod pœnitentia duplici sensu accipitur: nempe ut virtus, et ut sacramentum: Ut *virtus* definitur. « Virtus tendens in destructionem » peccati in quantum est Dei offensa, medio dolore, et satisfactione. » Ut *sacramentum* vero definitur: « Sacramentum consistens in actibus pœnitentis; et sacerdotis » legitime absolventis in modum judicii. » Pœnitentia quidem ut virtus fuit omni tempore necessaria necessitate medii ad salutem; in lege autem evangelica ut sacramentum est pariter necessitate medii necessaria omnibus lapsis in mortale post baptismum, saltem in voto, si non possit suscipi sacramentum in re.

435. — Quær. I. An contritio consistat in dolore, vel in detestatione? Alii dicunt consistere in dolore, qui præsupponat detestationem, ut *Gonet d.* 7. *n.* 6. *etc. ap. Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 657. Alii vero dicunt consistere in detestatione, quam sequitur dolor; et hæc sententia est satis communis et verior videtur *cum Suar. de pœnit. d.* 4. *sect.* 1. *n.* 7. *Sporer n.* 67. *Holzm. n.* 493. *ac Nav. Caj. Reg. Gob. etc. ap. Croix l. c. ex D. Th.* 3. *p. q.* 87. *art.* 1. ubi docet: « Exigitur ad remissionem, ut homo actualiter peccatum » commissum detestetur. » Ratio, quia non quidem dolor est causa detestationis, sed detestatio est causa doloris; et dolor ideo est utilis, quia procedit a peccati detestatione; quæ principaliter est abolitio culpæ, cum sit velle non peccasse. Cæterum, ut recte dicunt *Frassen. t.* 10. *p.* 529. *cum Vega, et Holzm. Sporer ac Croix loco cit. cum Con.* non

Digitized by Google

dubitandum, quin in contritione utrumque requiratur, tum dolor, quam detestatio; et quod revera in uno alterum exercite contineatur; qui enim suum detestatur peccatum, necessario de ipso dolet; et contra, qui de peccato dolet, illud necessario detestatur.

436. — Quær. II. Ex quo motivo debeat elici actus perfectæ contritionis? *Prima* sententia, quam tenent plures, dicit posse elici ex motivo cujuscumque attributi divini offensi, justitiæ, sapientiæ, misericordiæ, etc. Et merito hanc probabilem putant *Suar. d.* 2. *sect.* 2. *n.* 13. *et Lugo d.* 5. *n.* 4. Ratio, quia ille qui diligit divinam justitiam, vel misericordiam propter Deum, jam Deum diligit, cum misericordia et justitia divina sint ipse Deus; ergo qui dolet de peccato ob Dei misericordiam, vel justitiam offensam, non jam ex motivo concupiscentiæ, sed propter Deum dolet. *Secunda* vero sententia communis et probabilior, quam tenent *Suar. l. c. Vasq. q.* 85. *art.* 2. *n.* 45. (qui vocat oppositam erroneam) et *Croix n.* 722. *cum Arriaga, Dic.* et aliis passim, docet, contritionem debere omnino procedere ex solo motivo charitatis; nempe divinæ bonitatis offensæ, quatenus hæc complectitur omnes Dei perfectiones. Ratio, quia ex Trid. *sess.* 14. *c.* 4. requiritur, ut contritio sit charitate perfecta, id est informata; objectum autem charitatis, ut communiter docent DD. utque diximus *tom.* 1. *l.* 2. *n.* 24. *v. objectum,* est Deus quatenus est infinita bonitas, nempe radix et aggregatio omnium perfectionum.

437. — Quær. III. Quando obliget præceptum contritionis? Per se loquendo, certum est apud omnes, obligare in articulo mortis; vide *Salm. de pœnit. c.* 1. *num.* 31. et alios passim. Per accidens vero, communiter dicunt DD. obligare I. Quando aliquis esset in mortali et deberet sacramenta ministrare, vel aliquod sacramentum vivorum suscipere, ita *Bon. d.* 5. *qu.* 5. *sess.* 1. *p.* 2. *cum Vasq. Val. et Fill. ac Salm. cum Pal. et Laym. etc.* communiter. II. Quando quis graves pateretur tentationes, quas vitare non posse putaret, nisi actum contritionis eliceret. *Laym. c.* 2. *n.* 1. *et Salm. n.* 32. *cum Cano, Pal. Fill. Med. etc.* III. Quando quis tenetur elicere actum charitatis erga Deum, tunc enim, occurrente memoria peccati, tenetur suum peccatum detestari, ut recte ait *Holzm. pag.* 131. *num.* 518.

Dubitatur 1. An extra periculum mortis obliget unquam

Digitized by Google

præceptum contritionis, et ejus dilatio sit speciale peccatum. *Prima* sententia affirmat, quam tenent *Juenin. t.* 9. *p.* 416. *Ronc. de pœnit. c.* 1. *q.* 3. *r.* 2. *Antoine p.* 498. *Conc. t.* 9. *pag.* 51. *n.* 5. *cum Carden. Vitass. et Merch.* item *Ales. et Gabr. apud Salm. c.* 1. *n.* 46. Probatur 1. ex illo : « Non » tardes converti ad Dominum, et ne differas de die in » diem, subito enim veniet ira illius. » *Eccli.* 5. Probatur 2. ex præcepto charitatis, quod sine dubio obligat per se sæpius in vita, ergo etiam sæpius obligat præceptum contritionis. *Secunda* vero sententia negat, et hanc tenent *Navar. cap.* 1. *p.* 2. *n.* 5. *vers. dixi, item Cajet. et Durand. apud Pal. p.* 3. *n.* 9. qui probabilem putat. Censeo autem has sententias facile posse conciliari. Per se loquendo peccator differens pœnitentiam extra periculum mortis probabiliter non committit speciale peccatum cum secunda sententia. Ratio, quia præcepta affirmativa, ut docet *D. Th. in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *a.* 1. *q.* 4. debent habere tempus determinatum, in quo debeant impleri; nullibi autem constat quale tempus sit determinatum ad huic præcepto contritionis satisfaciendum. Unde idem S. Doctor 2. 2. *qu.* 14. *art.* 2. dixit impœnitentiam finalem non esse peccatum speciale, his verbis : « Impœnitentia non quidem eo modo » quo dicit permanentiam in peccato usque ad mortem... » sic non esset speciale peccatum, sed quædam peccati cir- » cumstantia, etc. » Id tamen sane intelligendum, præciso præcepto positivo : nam ex præcepto annuæ confessionis ab ecclesia præscriptæ quisque procul dubio tenetur ad pœnitendum, saltem semel in anno. Hoc tamen est per se loquendo, sed per accidens puto nullo modo excusari a mortali, qui existens in mortali per notabile tempus differret pœnitentiam. Tum quia peccaret contra præceptum charitatis erga Deum, quod saltem pluries in anno quemcumque obstringit, juxta dicta *tom.* 1. *l.* 2. *n.* 8. Tum quia insuper peccaret contra charitatem erga seipsum, cum se exponeret proximo periculo novarum culparum, tentationibus succumbendo : ratio patet ex eo quod docet *D. Th.* 1. 2. *q.* 109. *art.* 8. (quem sequuntur *Gonet, et Ronc.*) ubi ait : « Sine gratia justificante, quod diu maneat absque pec- » cato mortali esse non potest. » Unde D. Gregorius super *Ezech. Hom.* 11. dixit : « Peccatum quod mox per pœniten- » tiam non deletur, suo pondere ad aliud trahit. » Quale

Digitized by Google

autem sit hoc notabile tempus, valde DD. discrepant. *Conc.* putat esse hebdomadam, idem videtur sentire *Ronc.* dicens esse spatium multorum dierum; sed *Salm. c. 1. n. 55. Pal. p. 3. nu. 9. cum Laym. et Elb. n. 54. cum Lugo, Henno etc.* putant excusari, qui satisfacit confessioni annuali: et huic opinioni videtur adhærere. *D. Th. in l. c. in 4. sent.* Sed ego non omnino acquiesco, spatium enim satis notabile mihi videtur, ut quis per tantum temporis existens in mortali possit vitare periculum in alia facile relabendi. Nec valet dicere, quod ecclesia pro omnibus indistincte determinaverit tempus anni; nam ecclesia hoc tempus solum determinavit ad obligationem confessionis, non autem pœnitentiæ. Non nego tamen, quod peccatores, præsertim rudes, ab hoc peccato dilatæ pœnitentiæ ob inadvertentiam ut plurimum, imo fere semper excusari possunt.

Dub. 2. An qui in articulo mortis susceperit sacramentum pœnitentiæ cum attritione (supposito quod attritio sine charitate prædominante sit sufficiens dispositio, juxta dicenda in qu. V.), teneatur insuper elicere actum contritionis? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Suar. d. 14. sect. 6. n. 18. Sanch. dec. t. 1. l. 1. c. 1. n. 34. Bon. q. 5. p. 2. n. 5. Conc. t. 9. p. 56. n. 5. Antoine p. 498. r. 2. et Val. Fill. etc. ap. Salm. c. 1. n. 35.* Ratio, quia ex lege charitatis quilibet in articulo mortis tenetur tutiora quærere remedia, ut ab omni periculo se liberet æternæ damnationis. *Secunda* vero sententia negat, et hanc tenent *Lug. d. 7. n. 163. Laym. c. 11. n. 7. Pal. p. 3. n. 5. Ronc. c. 1. q. 4. Sporer n. 174. Holz. n. 546. Escob. l. 14. n. 130. et Salm. c. 1. n. 39. cum Conc. Becc. Salas, Fag. Turr.* et aliis pluribus, valdeque probabilem putat *Suar.* Ratio, quia, posito quod sit moraliter certa sententia, quod simplex attritio sufficiat in sacramento ad gratiam consequendam, nullum in hoc adest mortale periculum salutis: homo autem quocunque tempore, sive vitæ sive mortis, non tenetur nisi ad eligenda media salutis tuta, non autem tutiora. Utraque sententia est probabilis, sed prima omnino est consulenda, cum agatur de summo salutis negotio, cujus periculum est irreparabile. Imo dico esse omnino sequendam ab eo, qui esset in actuali articulo mortis: tunc enim quisque tenetur elicere actum charitatis (ut tenendum cum *Suar. n. 4. Holzm. n. 141. et Spor. n. 35. cum Harch. etc.*), cui nemo potest

Digitized by Google

satisfacere si occurrente memoria peccati, ex eodem charitatis motivo peccatum non detestetur.

Dubit. 3. An in diebus festis obliget præceptum contritionis? Affirmant *Marsilius, P. Soto, etc. ap. Salm. c.* 1. *n.* 49. quia observantia festi ideo instituta est, ut animæ sanctificentur. Sed negant communiter *Canus, Dom. Soto, Armill. Suar. Vasq. Bon. Reg. etc. cum Salm. l. c.* quia finis præcepti non cadit sub præcepto. Vide dicta *tom.* 2. *l.* 3. *n.* 264.

Dubitat. 4. An votum confessionis in contritione debeat esse explicitum. Certum est ex Trident. *sess.* 14. *c.* 4. peccata non remitti nisi ex voto sacramenti pœnitentiæ: dubium est an hoc votum explicite sit habendum? Affirmant *Canus. p.* 4. *q.* 2. *et Tourn. in prælect. theol. t.* 9. *p.* 104. quia illa, quæ de necessitate medii sunt necessaria, explicite proponenda sunt ab eis quibus lex jam est manifestata. Negant vero communiter probabilius *Bon. p.* 3. *n.* 8. *Gonet. a.* 5. *et Salm. c.* 2. *nu.* 23. *cum Scoto, Suar. Soto, Navar. Alensi, Adrian. Fill. Med. et aliis.* Ratio 1. quia ex ipso Trident. habetur, votum hoc includi in contritione, dum ibi sic dicitur: « Reconciliationem (quæ per contritionem perfectam » obtinetur) ipsi contritioni, sine sacramenti voto, quod in » illa includitur, non esse adscribendam. » Quod in alio includitur, implicitum est, non explicitum. Ratio 2. quia illi, qui habet notitiam confessionis, non est necesse, ut dum conteritur, confessionis recordetur, sed sufficit ut illam non excludat; ergo ad contritionem non est essentiale ad remissionem peccati, quod votum confessionis sit explicitum.

438. — Quær. IV. An ad consequendam justificationem requirantur ad singula peccata singuli actus doloris? Affirmant *Sylv. in* 3. *part. q.* 2. *a.* 6. *concl.* 1. *et Angles ap. Bus.* ut supra. Alii autem, ut *Sotus, Canus, Med. ap. Suar. d.* 4. *sect.* 8. *n.* 4. dixerunt saltem requiri unum actum doloris, qui detestetur omnia peccata distincte cognita. Verum omnino tenendum oppositum cum sententia communi, quam tradunt *Suar. n.* 8. *Laym. c.* 6. *n.* 3. *Conc. p.* 66. *n.* 7. *Juen. de sacr. pœn. Caj.* 1. 2. *q.* 113. *a* 5. *et* 3. *p. q.* 87. *a.* 1. *Holz. n.* 449. *Spor. n.* 89. *Croix n.* 737. *et Elbel p.* 215. *n.* 79. *cum Soto, Mastr.* et aliis passim. Omnes hi docent non esse quidem opus adhibere ad singula peccata singulos actus doloris, quod *Cajet.* dicit fore ridiculum; nec requiri, ut

Digitized by Google

dolor referatur ad peccata distincte recogitata, sed sufficere de omnibus universaliter pœnitere. Et hanc sententiam *D. Thomas*, licet contrarium (ut infra dicemus) videatur indicare, tamen in *op. de veritate q. 29. a. 5. ad 4.* expresse docet, sic dicens: « Omnia peccata conveniunt in aversione » a Deo, ratione cujus gratiam impediunt; unde ad justi» ficationem non requiritur, quod in ipso justificationis mo» mento aliquis de peccatis singulis cogitet, sed sufficit quod » cogitet de hoc, quod per culpam suam est aversus a Deo. » Recogitatio autem singulorum peccatorum debet vel præ» cedere, vel saltem sequi justificationem. » Intellige in ordine ad justificationem, ut recte explicant *Suar. Croix, et alii.* Idem docuit *catech. rom.* §. 3. ubi, quamvis antecedenter hortetur, ut peccator sua crimina singulatim detestetur, tamen ibidem sic subdit: « Is enim (Deus), cum nostræ sa» lutis cupidissimus sit, nullam moram ad tribuendam » veniam nobis interponit, sed peccatorem paterna charitate » complectitur, simul atque se collegerit, et universe peccata » sua detestatus, quæ deinde alio tempore (si facultas erit) » singula in memoriam reducere (id est ad confitendum) » ac detestari in animo habeat, ad Deum se converterit. »

Hæc sententia probatur 1. ex illo: « Impietas impii non » nocebit ei, in quacumque die conversus fuerit. » *Ezech.* 33. Unde dixit S. Leo, *epist.* 82. *c.* 4. « Apud Deum nullas » patitur moras vera conversio. » Et *S. Jo. Chrysost. epist.* 5. » Deum quantulamcumque, quamlibet brevi tempore ges» tam pœnitentiam non respuere. » Probatur 2. rationibus. Ratio prima est illa quam supra affert *D. Thomas*, nempe, cum peccata *consistant* in aversione a Deo, sufficit ad gratiam repetendam, ut peccator per unum contritionis actum convertatur ad Deum; si enim peccator per primam conversionem gratiam non recuperaret, sequeretur quod eodem tempore ipse esset conversus, et aversus. Præterea, cum peccator per primum actum se convertit ad Deum, nihil ei obstat quominus veniam saltem illius peccati consequatur, peccata autem mortalia nequeunt remitti unum sine alio; unde necesse est, ut ad primum actum una simul omnia remittantur. Ratio secunda, quia magnis peccatoribus, qui habitualiter per multum temporis versati fuissent in peccatis, impossibile esset statim converti ad Deum, cum impossibile sit brevissimo tempore singula peccata

Digitized by Google

detestari, aut singula in memoriam revocare : sed oppositum constat ex scripturis ; nam plures peccatores, etsi multis peccatis gravati, tamen subito justificati fuerunt; ita accidit Magdalenæ, Latroni, Paulo, et præsertim Davidi, qui statim ac dixit, *peccavi Domino*, respondit propheta, *Dominus quoque transtulit peccatum tuum. 2. Reg.* 12. *v.* 13. Ratio 3. quia alias quisque a peccatis occultis non posset per dolorem universalem mundari, sed Trident. *sess.* 14. *c.* 5. docet oppositum, dicens : « Reliqua autem peccata, quæ diligenter » cogitanti non occurrunt, in universum eadem confessione » inclusa esse intelliguntur, pro quibus fideliter cum pro- » pheta dicimus : Ab occultis meis munda me Domine. » Si ergo dolor universalis valet delere peccata occulta, cur non delebit etiam peccata non singulatim? Ratio 4. et intrinseca est, quia (ut bene docet *P. Suarez*), cum quis dolet de suis criminibus ex motivo universali, quod pugnat cum omni peccato, tunc virtualiter peccata sua singula detestatur; actus enim ille doloris ad omnia et singula se extendit. Et hæc ratio est ejusdem *D. Th. in* 4. *dist.* 17. *q.* 2. *a.* 3. *q.* 5. *ad* 2. ubi dicit : « In contritionis motu subitaneo, » quamvis non actualiter distinctio inveniri possit, tamen » invenitur secundum quod singula peccata ordinem habent » ad illud, de quo in illa contritione generali contrito do- » lendum occurrit, scilicet de offensa Dei. » Unde addit, quod sicut qui aliquam communitatem diligit, virtute singulos diligit; ita qui dolet de omnibus peccatis, de singulis dolet. Nec obstat illud, quod dicit *D. Th.* 3. *p. q.* 87. *art.* 1. ubi quærens utrum peccatum veniale possit remitti sine pœnitentia, respondet : « Exigitur autem ad remissionem » peccati mortalis perfectior pœnitentia, ut scilicet homo » actualiter peccatum mortale commissum detestetur, quan- » tum in ipso est, ut scilicet diligentiam adhibeat ad reme- » moranda singula peccata mortalia, ut singula detestetur. » Et enim sapienter *Cajet.* explicat eo loco, quomodo intelligendus sit S. Doctor : « Hoc potest (inquit) dupliciter intelligi, vel quod quot fuerint peccata, tot oporteat esse detestationes, et hoc est ridiculum asserere; vel quod quodlibet peccatum terminet detestatio; et hic est sensus litteræ, ita quod sicut in confessione, dum peccator dicit, peccavi millies in fornicatione : iste unicus confessionis actus terminatur actualiter ad singulas mille fornicationes; ita quoad

Digitized by Google

actus interiores, dum peccatori displicent mille fornicationes, actualiter detestatur singulas illo uno et eodem actu. » Illud autem quod dicit D. Thomas : « Diligentiam adhibeat ad re- » memorandum singula peccata mortalia, ut singula detes- » tetur ; » necessario intelligi debet de rememoratione necessaria ad confessionem; nam non bene detestaretur peccata, qui illorum sigillatim non curaret reminisci, ut ea confiteretur; id enim patet ex alio textu ejusdem S. Doctoris supra allato, ubi loquens de remissione peccatorum extra sacramentum, dicit : « Recogitatio autem singulorum debet vel » præcedere, vel saltem sequi justificationem. » Si igitur recogitatio singulorum peccatorum potest sequi justificationem, consequenter non est necessaria ad ipsorum remissionem; sed tantum ad confessionem, in qua singulatim cum detestatione peccata explicari debent.

Cæterum bene advertit *P. Concina l. c.* consultum esse peccatorum deformationem meditari, ut facilius detestationem concipiamus, exceptis tamen peccatis luxuriæ, ut omnes admonent, ne eorum fœtor maleficus animam inficiat. Dicit autem *Tamb. meth. conf. l.* 1. *c.* 1. §. 2. *n.* 5. non esse inculcandum peccatori, ut specialiter doleat de peccato cui magis adhæret, ne ex inductione ad illud magis detestandum, pœnitentem periculo exponat ad illi magis adhærendum; sed merito *Conc.* ait *p.* 237. *n.* 13. hanc doctrinam non esse sanam, quia pœnitens, qui majori passione afficitur erga aliquod peccatum, nisi inducatur ad specialem illius detestationem, remanente affectus radice, de facili ad vomitum redibit.

439. — Quær. V. An ad consequendam gratiam in sacramento pœnitentiæ præter dolorem requirantur etiam explicite actus fidei et spei? Affirmant *Concina p.* 166. *n.* 30. *Hurt. d.* 6. *diff.* 8. *et Torres de fide d.* 32. *d.* 3. et alii, quia ex Trid. peccatores se parant ad justificationem, « credentes vera » esse quæ divinitus revelata et promissa sunt.... fidentes » Deum sibi propter Christum propitium fore. » Negant vero *Bon. d.* 3. *in præc.* 1. *q.* 2. *n.* 9. *Azor. l.* 8. *c.* 7. *q.* 6. *et Escob. l.* 14. *n.* 103. *cum Fill. et Mald.* quia, ut dicunt, nulla sufficienti ratione probatur actus fidei et spei in confessione explicite requiri. At ipse *Escob. et Lugo* recte dicunt (has sententias optime conciliando) quod, cum quis accedit ad confessionem vere pœnitens, necessario elicit explicite

Digitized by Google

(non jam reflexe; sed quidem exercite) actus fidei et spei; cum enim accedit ad recipiendam remissionem suorum peccatorum, procul dubio explicite etiam credit virtute sacramenti illa sibi remittenda, et explicite sperat per sacramentum Deum remissurum sibi peccata propter merita Christi.

440. — Quær. VI. An ad rite suscipiendum sacramentum pœnitentiæ requiratur contritio, vel an sufficiat attritio? Certum et commune est apud DD. non requiri contritionem perfectam, sed sufficere attritionem. Quæstio magna est, an sufficiat attritio sine amore inchoato, qui oriatur a charitate prædominante, quamvis remissa? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Juenin. de sacr. pœn. qu. 2. c. 4. n. 2. §. 1. et 2. Merbes. p. 38. cons 3. Morin. lib. 8. c. 4. n. 2. Habert de pœnit. c. 4. §. 4. Antoine p. 500. Reg. et Con. t. 9. p. 68. ex n. 1.* cum aliis. Rationes hujus sententiæ patebunt ex objectionibus ad secundam sententiam, quam sequimur. *Secunda* sententia fere communis affirmat, et hanc tenent *Canus Relect. de pœnit. p. 1. Gonet, Man. t. 6. p. 410. Petr. t. 4. p. 103.* (qui asserit illustriores ex antiquis theologis huic adhæsisse) *Tourn. in prælect. theol. t. 9. p. 126. Frassen. t. 10. p. 563. q. 2. Wigandt tr. 13. n. 44. Cabass. Th. J. c. 6. ex n. 11. cum Val. Viguer. Tol. et Nav. Suar. de pœnit. d. 15. s. 14. n. 12. Laym. c. 3. art. 2. Abelly. c. 5. s. 10.* (cum communi ut ait) *Lugo d. 7. n. 273.* (qui dicit contrariam post Trid. non esse amplius probabilem) *Pal. p. 3. num. 3. Bon. qu. 1. p. 2. Anacl. pag. 505. n. 47. Holzm. n. 575.* (qui vocat moraliter certam) *Roncag. c. 4. q. 1. Elbel. n. 60. Salm. cap. 1. num. 22. Viva qu. 3. art. 3. n. 7. et Croix ex n. 873.* cum aliis innumeris. Hi dicunt sufficere attritionem, quæ oriatur ex motivo honesto et supernaturali, nempe ex metu gehennæ, aut amissionis æternæ beatitudinis, aut consideratione turpitudinis peccati lumine fidei cognitæ, non tamen sine aliquo initiali Dei amore, absque eo quod sit prædominans. Huic sententiæ aperte favet *D. Th. in quodl. 4. art. 1.* ubi postquam dixit, « quod per solam contritionem » dimittitur peccatum, antequam absolvatur, » addit : » Quandoque contingit, quod alicui non perfecte contriti » virtute clavium gratiam contritionis consequuntur. » Distinguit ergo S. Doctor prout pariter distinguit Tridentinum (ut mox videbimus), inter contritionem perfectam quæ extra

Digitized by Google

sacramentum justificat, et imperfectam quæ justificat in sacramento, et hæc non alia quidem debet intelligi quam attritio, sicut intelligitur, et appellatur a Tridentino.

Prob. 1. ex eod. Trid. *sess.* 14. *c.* 4. ubi sic dicitur: « Docet præterea, etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliari priusquam hoc sacramentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus reconciliationem ipsi contritioni sine sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam. Illam vero contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ et pœnarum metu communiter concipitur; si voluntatem peccandi excludat cum spe veniæ, declarat non solum non facere hominem hypocritam, et magis peccatorem, verum etiam donum Dei esse, et Spiritus S. impulsum, non adhuc quidem inhabitantis, sed tantum moventis, quo pœnitens adjutus viam sibi ad justitiam parat. Et quamvis sine sacramento pœnitentiæ per se ad justificationem perducere peccatorem nequeat, tamen eum ad Dei gratiam in sacramento pœnitentiæ impetrandam disponit. »

Objiciunt adversarii, quod concilium (ut refert *Card. Pallavicinus*) post magnam disceptationem delevit verbum *sufficit*, antea in decreto positum, et substituit verbum *disponit*; ideo dicunt attritionem sine charitate disponere quidem, sed non sufficere ad gratiam in sacramento suscipiendam. Sed respondetur 1. cum *Gonet*, *Man. l. c.* quod illud *disponit* idem significat ac *sufficit*, nam ea dispositio non potest intelligi de dispositione remota, cum attritio etiam sine sacramento, quatenus est Dei donum, remote quidem disponat ad gratiam, sicut disposuit Ninivitas ad impetrandam remissionem pœnæ, ut dicit concilium; ergo necessario intelligenda est de dispositione proxima ad gratiam in sacramento recipiendam. Et hoc patet, ut recte advertit *auctor theol. pro usu sem. Petrocor. de pœnit. cap.* 5. *qu.* 3. ex illis verbis, ut supra: « Et quamvis sine sacramento per se ad » justificationem perducere nequeat etc. » Ergo cum sacramento bene perducit; alias, si concilium intellexisset de sola dispositione remota, incongruenter et inepte protulisset, quod attritio, quamvis sine sacramento nequeat justificare, tamen cum sacramento ad justificandum disponit; sed po-

Digitized by Google

tius dicere debuisset, quod attritio, licet sine sacramento non disponat ad gratiam impetrandam, disponit tamen cum sacramento. Verum patet Tridentinum hic loqui de dispositione proxima; dum distinguit duplicem dispositionem ad gratiam recipiendam, unam extra sacramentum quæ est contritio perfecta, et cujus prius meminit, et aliam in sacramento quæ est attritio, et de qua posterius loquitur. Si ergo concilium assignat contritionem perfectam ut proximam dispositionem ad gratiæ consecutionem extra sacramentum, pariter assignat hic attritionem pro dispositione proxima ad gratiam in sacramento obtinendam. Præterea concilium distinguit inter attritionem extra sacramentum, et hanc esse dicit donum Spiritus sancti, viamque parare ad justitiam, ac consequenter esse dispositionem remotam ad gratiam (sicut est quivis actus bonus), licet non sufficiat ad justificationem; et inter attritionem intra sacramentum, et hanc vocat dispositionem ad gratiam in sacramento recipiendam. Ergo hanc supponit dispositionem proximam, alias inutiliter distinxisset. Præterea, contritionem, quæ est animi dolor ac detestatio de peccato commisso, Tridentinum dicit esse materiam, vel quasi materiam hujus sacramenti; deinde, licet hanc contritionem in perfectam et imperfectam dividat, attamen cum utrique competat contritionis definitio, et utramque ut materiam assignet, sequitur, quod etiam contritio imperfecta proxime disponat ad gratiam consequendam.

Id confirmatur patenter ab eodem concilio *in eodem c.* 4. ubi post relata verba statim subditur: « Quamobrem falso » quidam calumniantur catholicos scriptores, quasi tradi» derint sacramentum pœnitentiæ absque bono motu susci» pientium gratiam conferre. » Nequaquam autem hæretici calumniabantur scriptores catholicos illos qui dicebant sacramentum pœnitentiæ gratiam conferre contritis, sed eos tantum qui dicebant conferre attritis; eo quod aiebant hos pœnitentes non carere bono motu ac sufficienti dispositione ad gratiam in sacramento impetrandam. Sic enim Lutherus loquebatur (*apud Frassen. to.* 10. *p.* 564.) « Tristitia ob fœ» ditatem peccatorum, amissionem æternæ beatitudinis etc. » facit hypocritam, imo magis peccatorem, et tales indigne » absolvuntur. » Et deinde ibidem improbabat eos, *qui vocant attritionem hanc proxime disponentem ad contritionem.* Verum S. synodus declarat falso his scriptoribus ab hære-

Digitized by Google

ticis calumniam inferri. Ergo horum sententiam concilium consequenter aperte ab illorum calumniis vindicando approbavit. Hinc testatur noster SS Papa Benedict. XIV. *de synodo l. 7. c. 13. ex num. 6.* post Tridentinum omnes scholas nostram sententiam plausu excepisse. Quapropter non immerito *Cardenas, Salm. Viva, et Croix* cum *Tanner. Coninc. Præpos. Prado, Salas, Suar. Less. Raynaud. Palao, Spor. Fill. et aliis* eam vocant moraliter certam, et oppositam post concilium dicunt omnem probabilitatem amisisse. Hic autem advertendum, quod Alexander VII. die 5. maii 1667. prohibuit sub excommunicatione sedi apostolicæ reservata, ne quis « audeat alicujus theologicæ censuræ, al- » teriusve injuriæ aut contumeliæ nota taxare alterutram » sententiam, sive negantem necessitatem aliqualis dilec- » tionis Dei in attritione ex metu gehennæ concepta, quæ » hodie inter scholasticos communior videtur, sive asseren- » tem dictæ dilectionis necessitatem. » Hoc tamen decreto non prohibetur, quominus patroni alterutrius sententiæ vocent suam veram, sive certam. Imo dicunt *Lugo de fide d. 20. nu. 104. Carden. in 1. Crisi d. 9. n. 297. Croix l. 1. n. 99. cum Hurt. Viva in prop. 15. Alex. VIII. n. 33. in fin. et Holz. n. 542. v. dixi*, non prohiberi quin opposita possit dici improbabilis et falsa, quia improbabilitas et falsitas non sunt censuræ theologicæ. Præter quam quod Pontifex, dicendo sententiam negantem dilectionis necessitatem in attritione esse communem inter scholasticos, videtur (ut apposite advertit *P. Viva in d. propos. 15. n. 33.*) quod non solum illam toleravit, sed etiam quodammodo approbavit, saltem magnum pondus ipsi utique tribuit. Cum enim ageretur de sententia, quæ pertinet ad valorem sacramenti, et testetur Alexander scholasticos eam communius excepisse, consequenter testatur in scholis ipsam communius haberi pro moraliter certa; neminem enim latet in materia sacramentorum illicitum esse sequi opinionem, quæ non sit vel tutior, vel moraliter certa. Saltem Pontifex, si aliter intendisset, id simpliciter asserendo, magnam dedisset ansam errandi in re tam gravi, et ad praxim spectante, prout est materia proxima hujus sacramenti, unde tot animarum pendet salus.

Probatur 2. ratione, quia sacramenta id quidem efficiunt, et actu efficiunt quod significant. Cum autem hoc sacramen-

Digitized by Google

tum ex Christi institutione sit sacramentum *mortuorum*, et per se primam valeat conferre gratiam, oportet (ut docet *D. Th. p.* 3. *q.* 84. *art.* 3. *ad* 5.) ut sacerdos pœnitentem absolvens ostendat illum absolutum non solum significative, sed etiam effective, id est, ut, ipso proferente formam absolutionis, verba illa non solum significent, sed etiam efficiant remissionem peccati. Hinc dicimus, quod si attritio ad remissionem non sufficeret, et requireretur contritio, quæ extra sacramentum hominem justificat, omnes pœnitentes deberent justificati accedere ad hoc sacramentum. Nec valet dicere, quod etiamsi pœnitentes semper justificati accederent, semper vi clavium peccata remitterentur, cum doceat Tridentinum, contritionem charitate perfectam non justificare sine sacramenti voto (intellige explicito, vel implicito); nam respondetur, quod si hoc esset, nunquam verificaretur, sacramentum pœnitentiæ actu efficere quod significat, scilicet absolutionem peccatorum. Præterea respondetur ex *cap. Si presbyter.* 12. *et. cap. Agnovimus.* 18. *caus.* 29. *q.* 6. quod Julianus et Cœlestinus Papæ dicunt, sacerdotem negantem absolutionem morienti eam postulanti, causam esse illius damnationis; ergo supponunt pontifices, quod esto moriens haberet votum sacramenti, et dispositus esset ad absolutionem, tamen ob ejus negationem damnaretur; ergo absolutio actu peccata remittit.

441. — Hoc non quidem negant ipsimet adversarii, sed dicunt (et signanter *Sylv. in suppl. D. Th. q.* 5. *ar.* 1.) quod peccatum extra sacramentum remittitur tantum per contritionem perfectam, nempe quæ oritur ex charitate intensa, non autem per contritionem quæ oritur ex charitate remissa, sive per attritionem ortam ex amore inchoato, qui, licet sit prædominans, sit tamen remissus. Sed respondetur, quod omnis dolor, qui oritur ex charitate prædominante, est contritio justificans hominem extra sacramentum, ut communiter docent DD. citati, ex *D. Th.* qui pluribus in locis id non obscure docet; etenim *in supp. q.* 5. *art.* 3. sic ait: « Contritio ut sæpe dictum est (*q.* 1. *ar.* 2. *ad.* 1. *et q.* 8. *et* » 4. *ar.* 1.) habet duplicem dolorem: unum rationis, qui est » displicentia peccati commissi, et hic potest esse adeo par- » vus, quod non sufficiet ad rationem contritionis, ut si » minus displiceret ei peccatum, quam debeat displicere » separatio a fine; sicut etiam amor potest esse ita remissus,

Digitized by Google

» quod non sufficit ad rationem charitatis; alium dolorem » habet in sensu, et parvitas hujus non impedit rationem » contritionis; quia non se habet per se ad contritionem, » sed quasi ex accidente ei adjungitur; et iterum non est in » potentia nostra. » Deinde sic concludit: « Sic ergo dicen- » dum, quod quantumcumque parvus sit dolor, dummodo » ad contritionis rationem sufficiat, omnem culpam delet. » Ergo ex *D. Th.* ille, cui displicet separatio a fine, jam habet contritionem sufficientem ad peccatum delendum; ille autem, qui habet contritionem ortam ex charitate prædominante, jam ei magis displicet peccatum, quia est separatio a fine; ergo jam hic consequitur remissionem peccati. Nec valet dicere quod S. Doctor loquatur hic de dolore requisito in sacramento pœnitentiæ. Quamvis enim hic loquatur de partibus hujus sacramenti, tamen loquendo de contritione, generaliter de ipsa loquitur tanquam virtute, prout faciunt auctores, qui agendo de dolore requisito ad sacramentum pœnitentiæ, agunt etiam de contritione in genere. Unde *S. Th.* ibi proponit quæstionem, « utrum parva contritio » sufficiat ad deletionem magnorum peccatorum? » Et inde resolvit: « Quælibet contritio est gratia gratum faciens in- » formata; ergo, quantumcumque sit parva delet omnem » culpam. » Nullum hic, neque in toto articulo verbum facit S. Doctor de sacramento pœnitentiæ; cur ergo ipsius doctrina est restringenda ad contritionem in sacramento? Deinde, quod ipse loquatur de contritione in genere, patet ex quæstionibus, quas antecedenter proponit, nempe: « An » contritio sit dolor pro peccatis assumptus cum proposito » confitendi? An sit actus virtutis? An contritio debeat esse » de peccato originali? An tota vita sit tempus contritionis? » An in alia vita animæ conterantur de peccatis? » Subjecta horum dubiorum reduci quidem non possunt ad contritionem uti materiam sacramenti. Præterea, quod *S. Th.* fuerit pro hac sententia, nempe quod omnis contritio deleat peccatum extra sacramentum, patet ex illo quod dicit in 3. *p. q.* 86. *ar.* 3. ubi: « Ad rationem veræ pœnitentiæ requiri, » ut detestetur peccatum, quia est contra Deum super om- » nia dilectum. » Item ex textu supra allato in *quodl.* 4. *art.* 1. ubi (ut retulimus) ait, « quod per solam contritionem » dimittitur peccatum..... sed si antequam absolvatur, ha- » beat hoc sacramentum in voto, jam virtus clavium ope-

Digitized by Google

» ratur in ipso, et consequitur remissionem culpæ. » Ergo semper ac loquitur S. Doctor absolute de dolore qui ad rationem contritionis pertingit, semper intelligit per ipsum remitti peccatum extra sacramentum.

442. — Quod autem quævis contritio orta ex charitate prædominante, licet remissa, deleat peccatum, probatur 1. ex Trid. ex *eod. c. 4. in sess. 14.* ubi dicitur : « Etsi contri- » tionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, » hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc sacramen- » tum actu recipiatur, etc. » Ergo dolor charitate perfectus jam peccatorem justificat ante susceptionem sacramenti. Adversarii tamen legunt contritionem, non *charitate perfectam*, sed *charitatem perfectam*, ex quo inferunt concilium loqui de charitate intensa. Sed ego et *Petroc. Frassen. ac Lugo* legimus in pluribus exemplaribus *charitate perfectam*. Et sic verosimilius legendum videtur, nam to *perfectam* respicit proprie non charitatem, sed contritionem, cum hic dividat concilium contritionem in perfectam, et imperfectam, prout legenti patet. Imo esto to *perfectam* respiceret charitatem, non sequitur, quod conc. ad justificationem extra sacramentum requirat charitatem intensam; nam charitas prædominans, adhuc remissa, etiam est perfecta charitas, quamvis intensa sit perfectior; perfectio enim aut imperfectio charitatis, ut bene ait *Tourn. t. 9. p. 74.* non sumitur ex intensione aut remissione, sed ex motivo, a quo oritur : hinc perfecta charitas est quæ oritur ex motivo bonitatis Dei, imperfecta autem ex motivo boni a Deo consequendi. Ergo si concilium dixisset *charitatem*, non *charitate*, utique vocasset *charitatem perfectam* ad distinctionem imperfectæ, sive inchoatæ, quæ (ut infra dicemus) non pertingit ad charitatem prædominantem. Hinc facultas Paris. ann. 1560. ut refert *Tourn. t. 9. p. 95.* damnavit hanc propositionem : « Per » contritionem, non adhibito realiter sacramento, non di- » mittitur peccatum extra casum martyrii, aut necessitatis. » Item clerus gallicanus in comitiis generalibus an 1700. (*apud eumd. Tourn. p. 102.*) declaravit : « Hæc duo ex S. sy- » nodo Tridentina monenda et docenda esse : primum, ne » quis putet in sacramento requiri ut præviam contritionem » illam, quæ sit charitate perfecta, et quæ, antequam » suscipiatur, hominem Deo reconciliat. » Item eadem facultas Paris. anno 1638. notavit censura librum cujusdam

Digitized by Google

Claudii Seguenotii, dicens : « Quæ tradit auctor de attritionis insufficientia, et contritionis ex perfecta charitate » absoluta necessitate ad recipiendum sacramentum pœnitentiæ; et quæ addit de absolutione, quod nihil aliud sit, » quam declaratio peccati jam remissi, damnavit facultas, » et censuit illas propositiones esse praxi ecclesiæ contrarias, » efficaciæ sacramenti pœnitentiæ imminutivas, et insuper » temerarias, et erroneas. » Ut autem notat *Tourn. dict. pag.* 102. prædictus auctor non jam loquebatur de contritione intensa, sed tantum de remissa ex motivo charitatis, cum hanc distinguebat a dolore ex motivo gehennæ.

Quod autem omnis contritio deleat peccata, probatur, quia actus contritionis est formalis actus charitatis erga Deum, sive intrinsece conjunctus cum charitate, ut communiter docent *Sulm. de pœnit. cap.* 1. *n.* 13. *cum S. Bonav. Scoto, Pal. Alensi, etc. Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 727. *cum Lugo, Aversa, Bosco, et Gorm. ex D. Thom.* 3. *p. q.* 85. *art.* 6. *et q.* 86. *art.* 3. Nec videtur id posse dubitari; nam peregregie loquitur *P. Frassen. tom.* 10. *p.* 534. dicens, quod in substantia contritio non est imperfectior charitate, utraque enim tendit in Deum, sed diverso modo : charitas tendit in Deum per modum consecutionis, ut summum bonum; contritio vero per modum fugæ, quatenus homo detestatur peccatum, ut summum malum, utpote Deo oppositum. Charitas tendit immediate in Deum, et mediate in odium peccati; contritio autem immediate in odium peccati, et mediate in amorem Dei. Unde concludit, quod contritio sit actus formalis charitatis, cum propter Dei dilectionem homo odit peccatum. Præterea, cum contritio ex solo motivo charitatis oriatur, non potest contritio existere, nisi præcedat, simulque coexistat charitas; nam contritio nihil aliud est quam dolor de peccato, quatenus offensa Dei summe dilecti; unde qui conteritur, necesse est ut exercite, etsi non reflexe, actum charitatis eliciat, et ideo *S. Th.* 3. *parte quæst.* 85. *art.* 6. dixit : « Actus et habitus charitatis » simul sunt tempore cum actu et habitu pœnitentiæ. »

Posito igitur quod contritio sit etiam vera charitas, sive necessario cum charitate conjuncta, necessario etiam dici debet, quod remittat peccatum. Patet minus luculenter ex divinis scripturis, quod qui Deum diligit, jam particeps est amicitiæ Dei, prout *Proverb.* 8. *Ego diligentes me diligo.*

Digitized by Google

Joan. 14. *Qui diligit me, diligetur a Patre meo.* 1. *Petri* 4. *Charitas operit multitudinem peccatorum.* 1. *Joan.* 4. *Omnis qui diligit, ex Deo natus est.* Hinc *D. Augustinus* (*tr.* 9. *in Joan.*) dixit : « Timor medicamentum, charitas sanitas » est. » Et *l.* 1. *contra* 2. *epistol Pelag. cap.* 2. *Charitas effecit filium Dei.* Item *serm.* 35. *de prov. c.* 12. *Deum non vides, ama, et habes.* Et *t.* 9. *in Joann.* agens de charitate dicit : « Quam cum habere cœperit homo, Spiritum S. habebit. » *S. Joan. Chrysost.* « Ubi charitas est, omnia sublata sunt » mala. » Et apertius id docet *S. Thom.* 2. 2. *q.* 45. *a.* 4. ubi ait : « Charitas non potest esse cum peccato mortali. » Et quod hic S. Doctor non loquatur de charitate intensiva, sed de sola charitate prædominante, patet ex eo quod ipsemet dixit *qu.* 24. *art.* 12. ad quam se remittit, ubi inquit : « Quilibet actus peccati mortalis contrariatur charitati se- » cundum propriam rationem, quæ consistit in hoc, quod » Deus diligatur super omnia. » Unde immerito *P. Concina* dicit, quod S. Doctor illam charitatem intelligit non posse esse cum peccato, quæ est in gradu intenso, cum dicat *S. Th. in suppl. q.* 5. *art.* 3. « Amor potest esse ita remissus, » quod non sufficiat ad rationem charitatis. » Nam respondetur, quod hic *D. Th.* nihil aliud vult intelligere, nisi quod si amor est ita debilis, ut nondum attingat objectum charitatis, scilicet nondum diligat Deum super omnia, hæc non est vera charitas, sed initium charitatis; si vero sufficit ad rationem charitatis, quæ consistit in dilectione Dei super omnia (ut supra explicavit *dict. q.* 24. *art.* 12. ubi : *Quilibet etc.*), hæc quantumcumque sit remissa, est vera charitas, et hanc dicit non posse esse cum peccato mortali. Et ratio evidens est, quia sicut quæcunque aversio a Deo tanquam a fine ultimo, etiam in gradu remisso, sufficit ad amittendam Dei amicitiam, ita quæcunque vera conversio sufficit ad eam recuperandam; ex illo : « Convertimini ad me, et » convertar ad vos. » *Zach.* 1. Et alio : « Impietas impii » non nocebit ei, in quacunque die conversus fuerit. » *Ezech.* 33. Unde *Bellarminus tom.* 4. *p.* 347. ait : « Actus » dilectionis Dei super omnia opponitur peccato, et expellit » illud efficienter, unde sine miraculo non potest post ac- » tum dilectionis Dei super omnia manere peccatum. »

Id clare confirmatur ex prop. 32. Michaelis Baii, damnata a Gregorio XIII. quæ dicebat : « Charitas illa, quæ est

Digitized by Google

» plenitudo legis, non est semper conjuncta cum remissione » peccatorum. » Certum est apud omnes, quod charitas requisita ad implendam legem, non oportet ut sit intensa, sed sufficit si pertingat ad diligendum Deum super omnia. Quidquid enim dicat *Juenin. instit. th. tom.* 6. *p.* 333. requirens charitatem intensam ad implendum præceptum amoris, ex illo : « Diliges Dominum Deum tuum, ex toto corde » tuo, etc. » Communiter tamen theologi oppositum tenent cum *D. Thoma* 2. 2. *q.* 44. *art.* 8. *ad* 2. qui explicans illud *ex toto corde*, quomodo sit intelligendum, sic ait : « Cum » mandatur, quod Deum ex toto corde diligamus, datur » intelligi, quod Deum super omnia debemus diligere. » Et ibid. *q.* 24. *n.* 8. dicit : « Ad veram charitatem satis » esse, quod homo habitualiter totum cor suum ponat in » Deum, ita scilicet quod nihil cogitet vel velit quod divi- » næ dilectioni sit contrarium ; et hæc perfectio communis » est omnibus charitatem habentibus. » Ergo perfectio charitatis in hoc consistit, quod homo diligat Deum super omnia, et nihil velit contrarium divinæ dilectioni ; ut patet ex illo 1. *Joan.* 2. 5. « Qui servat verbum Christi (scilicet le- » gem implet), vere in hoc charitas Dei perfecta est. » Hinc certum est charitatem prædominantem, licet remissam, legem implere, ut communiter cum *D. Thoma* ut supra, docent *Suar. de pœnit. d.* 4. *n.* 7. *Sanch. dec. l.* 2. *c.* 3. *et* 5. *Bon. de* 1. *præc. d.* 3. *q.* 4. *p.* 1. *num.* 2. *cum Val. et Reg.* et ipse *Habert tom.* 3. *p.* 632. *v. distingua*, esto ipse sit contrariæ sententiæ quoad sufficientiam attritionis, hoc tamen non negat, nempe sufficere ad impletionem præcepti charitatem remissam, modo sit prædominans, cum nullum sit præceptum (ut ait) de intensione charitatis ; nam alias Deus præciperet rem impossibilem, cum non sit in nostra potestate intensam charitatem habere ; nisi dicere velis cum *Continuat. Tournely tom.* 3. *p.* 271. *vers. antequam*, et clarius *p.* 273. *vers. neque*, quod quisquis habet amorem Dei prædominantem, necessario habet etiam amorem intensivum (rationalem, non jam sensitivum) prædominantem, qui bene sufficit ad implendum præceptum. Sed si intensio amoris sic intelligatur, quæstio est tantum de nomine. Cæterum certe præceptum implet, qui habet charitatem appretiative prædominantem. Et hanc charitatem dicebat Baius posse esse conjunctam cum peccato, et hoc damna-

Digitized by Google

tum est. Aiebat enim Baius : « Charitas illa, quæ est pleni-
» tudo legis, non est semper conjuncta cum remissione
» peccatorum. » Ergo, ut recte dicit magister meus illus-
trissimus et doctissimus episcopus Tornus, propositio oppo-
sita tenenda est, nempe « charitas illa, quæ implet legem,
» semper est conjuncta cum remissione peccatorum. » Nec
valet dicere, quod propositio fuerit proscripta respectu ad
charitatem habitualem, nempe cum quis est in gratia, non
vero respectu ad charitatem actualem; nam bene respondet
Lugo d. 5. *n.* 101. quod Baius loquebatur de charitate quæ
est plenitudo legis de qua loquebatur apostol. *ad. Rom.* 13.
Hinc non dubitandum, quin Baius locutus fuerit non de
habitu charitatis, sive de gratia justificante, sed de actu
dilectionis; per solum enim habitum non impletur lex, sed
per actum, cum lex non habitum præcipiat, sed actum cha-
ritatis, ut DD. communiter dicunt, quia habitus non cadit
sub præcepto, et præcepta non implentur nisi per actus. Id
confirmatur ex propos. 70. damnata ejusdem Baii, quæ di-
cebat : « Homo existens in peccato mortali potest habere
» veram charitatem; et charitas etiam perfecta potest con-
» sistere cum reatu æternæ damnationis. » Baius igitur hic
distinguebat charitatem veram a perfecta; per to *etiam per-
fecta* (nota sedulo illud additum *etiam*) utique intelligebat
charitatem intensam, et per to *veram*, charitatem remissam,
quæ sine dubio vera charitas est, cum majus et minus non
varient speciem; et utraque pars propositionis damnata est.
Nescio, quomodo his responderi possit.

Ex his omnibus congestis patet, oppositam sententiam,
quæ dicit contritionem cum charitate remissa non justificare
extra sacramentum, esse omnino improbabilem et falsam;
unde dicit *Lugo d.* 5. *n.* 99. eam ab omnibus theologis com-
muniter rejici, imo apud ipsum *num.* 115. *Coninc.* vocat erro-
neam, *Vasq.* contra sententiam catholicam, *Alph. Curiel* pa-
rum tutam in fide, alii vero temerariam, et scandalosam:
temerariam, quia in re gravissima discedit ab omnibus theo-
logis, et communi sensu SS. Patrum: scandalosam vero, quia
removet homines a sæpius procuranda contritione. Et ideo
testatur *Gonet d.* 3. *n.* 27. quod *Sylvius*, licet prius oppositam
sententiam tutatus fuisset, postea tamen se retractavit. « Eo
» quod (ait Gonet) apertissime talis sententia contradicat va-
» riis scripturæ, et conciliorum, ac SS. Patrum testimoniis. »

Digitized by Google

Objiciunt autem I. contra nostram sententiam de sufficientia attritionis : Peccator aversus a Deo non potest ad Deum converti, nisi per charitatem formalem, et actualem. Respondetur : Hoc siquidem requiritur extra sacramentum, et ratio est, quia sicut per peccatum, quod est actualis contemptus Dei, homo avertitur a Deo, ita per amorem actualem debet se ad Deum convertere. Aliud vero dicendum de remissione peccatorum intra sacramentum, quia, cum sacramentum virtutem habeat delendi peccatum, et nonnisi per infusionem gratiæ, quæ est ipsa charitas habitualis, sufficit ad gratiam obtinendam, ut peccator per attritionem sit dispositus ad sacramentum recipiendum, virtute cujus sine charitate actuali convertitur ad Deum, prout extra sacramentum per charitatem converteretur. Et sic intelligitur, quomodo peccator ex attrito fit contritus, nempe quia virtute clavium æquivalenter contritus redditur, prout dicunt fautores nostræ sententiæ communiter, ex *D. Thoma in cit. quodlib.* 4. *a.* 1. ubi docuit : « Aliqui non perfecte contriti » virtute clavium gratiam contritionis consequuntur. »

Objiciunt II. Qui dolet de peccato propter pœnam, magis odit pœnam quam peccatum; unde si non habeat charitatem, non potest Dei gratiam adipisci. Respondetur distinguendo : Qui actu magis odisset pœnam quam culpam, ex timore qui dicitur serviliter servilis, adeo ut ille peccare vellet, si non esset pœna puniendus; hic non solum non eliceret actum bonum, sed positive malum, quia non excluderet a suo dolore voluntatem peccandi. Qui vero odit culpam propter pœnam, et excludendo omnino voluntatem peccandi, dolet offendisse Deum propter metum inferni, iste jam elicit actum bonum qui oritur ex charitate ordinata erga seipsum (ut declaravit Tridentinum, et confirmavit Alexander VIII. damnando prop. 16. quæ dicebat : « Attritio, quæ gehennæ » et pœnarum metu concipitur sine dilectione benevolentiæ » Dei propter se, non est bonus motus et supernaturalis); » et ideo jam se dispositum reddit ad gratiam in sacramento consequendam.

Objiciunt III. Ad quamcumque justificationem omnino requiritur saltem principium dilectionis; prout declaravit Tridentinum *sess.* 4. *cap.* 6. ubi dixit quod peccatores, dum ad justificationem disponuntur, « Deum tanquam omnis » justitiæ fontem diligere incipiunt, ac propterea moventur

Digitized by Google

» adversus peccata per odium aliquod, et detestationem. » Respondetur : Non negamus ad justificationem requiri initium amoris; nec negamus illud requiri etiam in sacramentis mortuorum, dum concilium ibi agit præsertim de justificatione per baptismum. Sed qualis, quæso, amor a concilio requiritur? Numquid perfecta charitas? vel an tantum initium charitatis? Hic refert advertere id quod testatur *Card. Pallavic. Hist. Trident. l.* 8. *c.* 13. nempe quod aliqui Patres concilii, vice to *diligere incipiunt,* contendebant quod adderetur, *per actum charitatis* : sed huic concilium restitit, et confirmavit, ut poneretur tantum *diligere incipiunt.* Cur restitit? nisi quia judicavit non requiri ad justificationem in baptismo (sive in sacramento pœnitentiæ, hæc enim sacramenta pari passu procedunt) actum perfectæ charitatis. Hoc autem initium amoris, ut bene docent *Gammach. in* 3. *p. de pœnit. c.* 9. *Frassen t.* 10. *p.* 563. *quæst.* 2. *Petroc. tom.* 4. *p.* 114. *qu.* 3. *et Tourn. præl. theol. tom.* 9. *p.* 126. jam habetur in attritione, quam supra descripsimus : Primo per timorem divinæ vindictæ, juxta illud *Eccl.* 25. 16. *Timor Dei initium dilectionis ejus.* Secundo per spem veniæ, cum in ipso Tridentino dicatur *loc. cit.* quod bene se disponunt ad gratiam, qui Deum incipiunt diligere *tanquam omnis justitiæ fontem,* id est, tanquam justificationis omnium auctorem. Tertio per spem beatitudinis æternæ, cum doceat *D. Thomas* 1. 2. *q.* 40 *a.* 7. loquens de spe theologica, eam esse quidem initium amoris erga Deum, his verbis : « Ex hoc... quod per aliquem speramus nobis » posse provenire bona, movemur in ipsum, sicut in bonum » nostrum, et sic incipimus ipsum amare. » Unde idem S. Doctor 2. 2. *qu.* 17. *a.* 8. inquit : « Perfectus quidem » amor est, quo aliquis secundum se amatur... imper- » fectus... quo quis amat aliquid... sed ut illud bonum » sibi ipsi proveniat. » Hæc autem omnia (ut dicunt AA. citati, et alii) necessario in attritione includuntur, dum qui cum illa, et spe veniæ ad sacramentum accedit, jam Deum ut suum liberatorem, justificatorem, et glorificatorem diligere incipit.

Nec valet dicere, quod ille qui diligit Deum propter bonum suum, seipsum diligat, non Deum; nam sapienter respondet *S. Franciscus Salesius, de amore Dei c.* 17. dicens, quod si quis diligeret Deum propter suum bonum, et ita

Digitized by Google

affectus esset, ut si a Deo nihil speraret, eum nullo modo diligeret; hic utique peccaret, quia positive excluderet charitatem; tunc enim non se converteret ad Deum, sed revera ab illo se magis averteret, cum perverse ordinaret Deum ad seipsum tanquam ad finem ultimum. Qui vero amat Deum tanquam sibi summum bonum, et excludit omnem voluntatem peccandi, tunc elicit actum bonum supernaturalem; et licet non habeat charitatem perfectam, illam tamen non excludit, eamque jam incipit habere, et aliquo modo ad Deum se convertit.

Cæterum, quis negat esse omnino expediens, ut pœnitentes pro viribus conentur elicere actum contritionis perfectæ, utque confessarii studeant semper eos ad illam excitare, ut tutius illi divinam gratiam consequantur? Verum nostra sententia utique proderit, ut si quis accedat cum sola attritione, non se retrahat ab hoc sacramento, et confessarius eum non rejiciat tanquam indispositum.

443. — Quæritur VII. An in confessione sufficiat attritio ex metu pœnarum temporalium prout infliguntur a Deo? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Lugo dist.* 5. *n.* 137. *Suar. dist.* 7. *sect.* 2. *n.* 15. *Sporer n.* 242. *Anael. n.* 42. *Viva in prop.* 15. *Alexandr. VIII. n.* 12. *Elbel n.* 59. qui cum *Gob.* vocat moraliter certam, item *Gran. Reg. Mejа, Aversu, etc. cum Croix n.* 884. qui vocat probabilissimam. Ratio, quia Trident. *sess.* 14. *c.* 4. inter motiva attritionis ad sacramentum sufficientis dicit, *ex metu gehennæ, et pœnarum:* ubi per to *gehennæ* intelligitur pœna æterna, per to autem *pœnarum* videtur intelligi pœna temporalis, cum ibi concilium adducat exemplum pœnitentiæ Ninivitarum, quæ concepta fuit ob metum excidii suæ civitatis; sicut enim Deus comminatur pœnas æternas, sic temporales ad peccatores absterrendos. *Secunda* vero sententia negat, et hanc tenent *Concina p.* 236. *n.* 11. *Canus relect. de pœn. part.* 3. item *Hurtad. Pasq. ap. Dian. p.* 9. *tr.* 9. *resol.* 51. Et *Carden. in prop.* 1. *Innoc. XI. n.* 72. dubitat, an prima sententia sit moraliter certa. Ratio, quia licet Tridentinum dicat ex metu *gehennæ, et pœnarum*, non tamen distinguit gehennæ, vel pœnarum; unde probabiliter ponit utrumque pro eodem; cum enim pœna peccati mortalis sit æterna, de malo æterno pœnitens timere debet. Prima sententia videtur probabilior; nam gehenna cunctas complectitur æternas pœnas, et ideo,

Digitized by Google

dicente concilio, *et pœnarum*, aliquid aliud, præter pœnam æternam intelligendum est. At cum secunda non careat sua probabilitate, saltem extrinseca, puto tutius in praxi eam servandam esse.

444. — Quæritur VIII. An possit dari sacramentum pœnitentiæ validum et informe? Casus esset, nempe si quis duo mortalia commiserit, unum furti, alterum perjurii; deinde memor tantum furti, de ipso dumtaxat confitetur, dolens non ex motivo universali, sed ex motivo speciali turpitudinis supernaturalis quam habet furtum; quæritur, an hic, licet gratiam non recipiat, valide tamen confiteatur, ita ut sacramentum, sublato obice, nempe detestato peccato oblito, reviviscat ad causandam gratiam, nec postea sit obligatio repetendi peccatum jam confessum, sed solum omissum? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Elb. n.* 82. *Conc. p.* 351. *Felix Potest. de pœn. n.* 2082. *cum Scoto, Holzm. n.* 506. *cum Bosco, Sporer, Mastrio, Gallensi, et Scotistis;* communiter item *Vasq. Laym. Con. Sa, etc. ap. Croix n.* 672. Ex istis autem alii (ut *Vasq. Potest. et Elbel*) dicunt tale sacramentum esse validum et formatum, id est cum effectu gratiæ. Ratio, quia cum pœnitens doleat, ut divinam recuperet amicitiam, licet doleat ex speciali motivo turpitudinis furti, tamen ejus dolor virtualiter se extendit ad omnia mortalia oblita, utpote opposita reconciliationi cum Deo intentæ; ac proinde, si dolet de turpitudine specifica, debet etiam dolere de generica, quæ talem reconciliationem impedit. Alii vero e converso (ut *Holzm. etc.*) dicunt tale sacramentum esse non solum informe, sed etiam invalidum. Ratio, quia in Trident. *sess.* 14. *c.* 5. habetur quod dolor dicitur pars hujus sacramenti, quatenus operatur remissionem peccatorum; ergo, si dolor ille particularis remissionem non causat, nunquam erit materia apta ad sacramentum, ac proinde sacramentum erit semper invalidum. *Secunda* vero sententia probabilior affirmat, et hanc tenent *Lugo dist.* 14. *ex n.* 65. *Suar. d.* 20. *sect.* 4. *n.* 26. item *Tolet. Val. Fill. Bonac. Tann. Escob. etc. cum Croix d. n.* 672. *ac Gonet d.* 10. *art.* 1. cum aliis *Thomistis* communissime, *ex D. Th. suppl. q.* 9. *art.* 1. *et in* 4. *dist.* 17. *q.* 3. *art.* 4. *q.* 1. cujus verba retulimus *n.* 87. Hi enim AA. dicunt talem pœnitentem non consequi gratiam, quia ex una parte unum mortale non potest remitti sine alio; et ex altera, cum

Digitized by Google

peccator doleat tantum ex motivo particulari turpitudinis furti, non potest obtinere remissionem perjurii, cujus non meminit, nec dolet. Dicunt tamen hujusmodi sacramentum esse validum, quia nulla deest pars essentialis ad valorem: non confessio, cum fiat integra eorum peccatorum quæ memoriæ occurrunt: non dolor, cum jam adsit circa peccatum confessum, nec absolutio ut supponitur; unde nihil obstat, quominus tale sacramentum validum dici possit. Ad primam autem rationem respondetur, quod ille virtualis dolor, qui supponitur quoad perjurium oblitum (inclusus in illa detestatione specifica furti confessi), non est sufficiens materia sacramenti, cum nullo modo tunc fiat sensibilis, neque per confessionem, neque aliunde. Ad secundam rationem respondetur, quod concilium loquitur de eo quod per se, et ordinarie contingit, non autem de eo quod per accidens et raro evenit. Cæterum semper consultum est, ut dolor eliciatur ex motivo generali; imo et necessarium, casu quo homo advertit posse habere in anima alia mortalia oblita.

445. — Quæritur IX. An actus doloris debeat præcedere non solum absolutionem, sed etiam confessionem? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Laym. c.* 4. *n.* 31. *Pal. part.* 7. *n.* 11. item *Conc. et Bonasp. ap. Conc. p.* 232. *n.* 3. Ratio, tum quia dolor tanquam materia hujus sacramenti debet esse sensibilis, nec alias, nisi per confessionem sensibilis efficitur; ergo, si confessionem subsequitur, non est materia apta, tum quia confessio non debet esse simplex narratio, sed accusatio dolorosa, directa ad remissionem peccati obtinendam, et ideo oportet, ut sit a dolore informata. *Secunda* vero sententia communior negat, eamque tenent *Suar. dist.* 20. *sect.* 4. *n.* 30. *Bon. part.* 2. *n.* 18. *Lugo dist.* 15. *n.* 13. *Nav. Man. c.* 1. *n.* 22. *Holzm. n.* 508. item *Dic. Tol. Fill. Major, Henr. Fag. etc. apud Salm. c.* 5. *n.* 24. *et Conc. loc. cit.* valde probabilem putat, favetque rituale rom. *de sacram. pœnit.* dicens: « Audita confessione (confessarius) ad dolorem efficacibus verbis adducere conabitur etc. » Ex hoc videtur rituale supponere, quod bene sufficit dolor post confessionem elicitus. Sed recte aiunt *Salm. tr.* 6. *de pœnit. c.* 5. *n.* 26. quod hæc secunda sententia sensu, quo eam explicant *Suarez* et *Dicastillus*, a prima non discrepat; *Laymann* enim, *Coninchius* et *Palaus*

Digitized by Google

nihil aliud exigunt, niai quod confessio non sit mera peccatorum narratio, sed sit accusatio sui ipsius ad absolutionem obtinendam. Ea verba *Laymanni*, quem sequitur *Palaus*: « Requiritur, ut dolor aliquo modo antecedat confessionem, quia externa peccatorum confessio debet procedere ab interna pœnitentia, eamque significare, quando» quidem materia sacramenti non est mera peccatorum explicatio, sed accusatio sui ipsius tendens ad absolutionem, » ut explicat Coninchius. » Deinde ipse *Laymann cum Palao*, sententiam *Suarii* sectando, addit: « Ad hoc vero (nempe » ut confessio sit sacramentalis) necessarium est, ut dolor » animi post peccatorum narrationem habitus aliquo signo » declaretur, saltem humiliando se coram sacerdote, et » absolutionem petendo, seu expectando; tale enim signum » relatum ad peccata paulo ante explicata veram rationem » sacramentalis accusationis habet. » Non igitur hæ sententiæ sunt duæ, sed una; in tantum enim *Laymann* et alii requirunt, ut confessio sit dolorosa, sive quod dolor confessionem præcedat, in quantum exposcunt, ut confessio non sit mera peccatorum narratio, sed habeat rationem accusationis sacramentalis; et ad hoc sufficit ut confessio fiat animo obtinendi absolutionem, et deinde dolor manifestetur saltem per petitionem, seu expectationem absolutionis; sic etenim confessio bene sacramentalis evadit. Addunt vero *Salmanticenses*, quod tantum ad sedandos scrupulos solent confessarii, si de interna dispositione pœnitentis dubitent, excitare illum ad dolendum de peccatis paulo ante explicatis, quod fit, si dicatur: « De peccatis » narratis doleo, et me accuso. »

446. — Quæritur X. Per quantum temporis spatium actus doloris moraliter perduret ad valide suscipiendum sacramentum? *Suar. dist.* 20. *sect.* 4. *num* 29. *et Escob. lib.* 14. *num.* 121. *cum Soto, Hurt. et Candido*, censent sufficere dolorem, qui longo tempore confessionem præcesserit, modo non sit retractatus. Sed merito hos non approbat *P. Conc. p.* 233. *n.* 4. Alii autem, ut *Caden. in prop.* 1. *Innoc. XI. p.* 65. *nu.* 88. *Holzm. nu.* 510. *et Diana part.* 5. *tr.* 14. *r.* 67. *cum Præp. et Gran.* dicunt sufficere dolorem præcedentem per unum diem, modo fuerit elicitus in ordine ad confessionem: cum enim confessio sit effectus illius doloris, dolor virtualiter perseverat. Consentit *Rone.*

Digitized by Google

cap. 3. *quæst.* 2. *r.* 2. etiamsi dolor præcesserit per aliquot dies, dummodo (ut hic auctor ait) virtualiter perseveret in aliquibus mediis, puta si pœnitens ex vi concepti doloris perstiterit in frequenti oratione, fuga occasionum, pœnitentiis etc. Sed *Crtix n.* 706. sentit, quod, si post dolorem elicitum pœnitens ad diversa se converterit, vel per moram notabilem animo ad alia se distraxerit, in praxi breviter dolor sit renovandus. Hoc tamen videtur potius ut consilium sequendum, quam ut præceptum, cum communiter docent DD. cum *P. Conc.* bene esse aliquam analogiam inter forum civile, et sacramentale; unde bene potest intercedere aliquod spatium inter discussionem causæ, et sententiam, sed non tanta, quanta in foro civili.

447. — Quæritur XI. An, ut dolor sit materia apta, debeat esse elicitus cum intentione confessionis? Negant *Lugo dist.* 14. *n.* 37. item *Sporer, Moya, Gob. etc. apud Conc. p.* 232. *n.* 2. ac probabile putat *Tamb. l.* 1. *c.* 2. Ratio, tum quia ex Trid. *sess.* 14. *cap.* 4. illa attritio dicitur disponere ad impetrandam gratiam in sacramento, quæ voluntatem peccandi excludit, cum spe veniæ; quæ omnia verificantur in casu nostro. Tum quia tunc dolor, licet non fuerit ordinatus ad confessionem relatione antecedenti, ordinatur tamen relatione consequenti, eo quod tunc adhuc verificatur dolor patefieri per confessionem. Affirmant vero *Bus. supra n.* 12. *Bon. q.* 3. *part.* 2. *n.* 17. *Conc. l. c.* (citatur etiam pro hac sententia *P. Suarez dist.* 20. *sect.* 4. *n.* 29. Sed *Lugo loc. cit.* ostendit, quod *Suar.* est potius pro sua sententia). Ratio, quia sicut minister, aut etiam suscipiens alia sacramenta debet per intentionem ordinare materiam ad sacramentum, prout ablutionem ad baptismum, vel tactum materiæ ad ordinationem, ita etiam suscipiens sacramentum pœnitentiæ debet ad illud ordinare dolorem, qui est hujus sacramenti materia. Prima sententia est probabilior, sed cum secunda etiam sit probabilis, ante susceptionem sacramenti tutius docet *Carden. in prop.* 1. *Innoc. XI.* hanc esse sequendam.

448. — Quæritur XII. An si quis statim post absolutionem confitetur peccatum oblitum, teneatur novum elicere dolorem? *Prima* sententia communior negat, et hanc tenent *Lugo dist.* 14. *n.* 27. *Anacl. n.* 72. *Viva q.* 3. *art.* 3. *n.* 8. *cum Perez, Henr.* et communi, *Roncaglia cap.* 3. *q.* 3. qui vocat moraliter certam. *Sporer nu.* 300. *Elbel. p.* 214. *n.* 76.

Digitized by Google

putat probabilissimam cum *Gob. Dic. Henr. Bosc. etc.* item *apud Croix n.* 707. *Led. Salas, Escob. et Moya*, qui dicit esse indubitatam apud omnes, sed immerito ut videbimus. Ratio, quia prior dolor se extendit etiam ad peccata oblita, quæ dum pœnitens immediate confitetur, fit unum moraliter; recte enim potest una materia proxima partialis plura constituere sacramenta; unde sicut cum una aqua plures possunt fieri baptismi, ita cum uno dolore, qui adhuc perseveret (ut hic supponitur) plura possunt constitui sacramenta pœnitentiæ. *Secunda* vero sententia affirmat, et hanc tenent *Bon. part.* 4. *n.* 1. *Vasq. quæst* 92. *art.* 3. *dub.* 5. *n.* 10. *Fill. tr.* 6. *n.* 77. Ratio, quia per primam absolutionem jam completum est judicium; ergo si impertienda est nova absolutio, nova requiritur materia proxima. Et quamvis dolor in se moraliter perseveret, non tamen perseverat in ordine ad secundam absolutionem; ut enim supra diximus in præcedenti quæst. X. probabiliter ad valorem sacramenti requiritur, ut dolor non solum sit elicitus, sed etiam elicitus in ordine ad absolutionem. Cum ergo hæc secunda sententia sit probabilis, imo probabilior, in praxi omnino sequendam esse dicunt *Croix n.* 712. *et Conc. pag.* 234. *n.* 5. saltem tutius censeo tenendam.

449. — Quæritur XIII. Quomodo eliciendus sit dolor in confessione venialium? Certum est, quod etsi extra sacramentum « sufficit aliquis motus gratiæ vel charitatis ad ejus » remissionem, » ut docet *D. Th.* 3. *p. q.* 87. *art.* 2, tamen in sacramento omnino requiritur dolor formalis, nec sufficit virtualis, ut communiter docent DD. cum *Roncaglia c.* 2. *q.* 2. *Conc. p.* 235. *n.* 6. *et Croix n.* 682. (contra paucos) ex D. August. *epist.* 48. ubi scripsit: « Nec quemquam putes a » quocumque seu magno seu parvo peccato ad correctionem » sine pœnitentia posse transire. »

Sed dubitatur 1. an sit mortale confiteri venialia sine ullo dolore? Negant *Natalis Alex. de pœnit. art* 7. *reg.* 20. *pag. mihi* 69. *Juenin de sacram. in sacram. pœn. q.* 4. §. 2. *et Genettus t.* 4. *q.* 8. *in fine pag.* 81. et dicunt non esse nisi veniale suscipere sacramentum sine certo dolore, quando materia tantum levis affertur in confessione, et abest animus profanandi sacramentum; quia ut supponunt, frustrare sacramentum in materia levi, non est nisi levis irreverentia. Sed per quantum huic opinioni acquiescere conatus sim, non

Digitized by Google

potui, cum hæc sententia opposita sit communi theologorum, ut videre est apud *Croix num.* 681. *Antoine p.* 501. *q.* 7. *et Lugo dist.* 14. *sect.* 8. *ex n.* 108. qui primam sententiam vocat omnino falsam; et ratio nimis urget, nam tota malitia culpæ in hoc casu consistit in injuria, quæ irrogatur sacramento, illud suo effectu frustrando; sive ergo sacramentum frustretur ex materia gravi, sive ex levi, nihil refert quia semper eadem irreverentia sacramento infertur.

Dubitatur 2. an in confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio? Negant aliqui apud *Suar. dist* 20. *sect.* 6. *n.* 7. Sed oppositum est tenendum cum communi sententia, quam docent *Suarez l. c. Conc. p.* 235. *n.* 7. *Antoine p.* 501. *q.* 7. *Lugo dist.* 14. *num.* 118. *cum Henr. et Fag. et Escob. l.* 14. *nu.* 166. *cum Hurt. et Diana.* Hinc sufficit de uno tantum veniali pœnitere, et proponere, cum venialia non sint materia necessaria, sed tantum sufficiens. Dicunt autem *Lugo ex nu.* 133. *Tamb. l.* 1. *c.* 3. *nu.* 9. *et* 10. *Pal. ac Spor. apud Croix nu.* 910. sufficere etiam si quis doleat de multitudine, aut frequentia venialium, etsi non doleat de singulis in particulari; quia, ut dicunt, sicut quis potest dolere de excessu distractionis in precibus, vel comestionis, ita de multitudine venialium. Et videtur favere *D. Th.* 3. *p. q.* 87. *art.* 1. *ad* 1. ubi dicit sufficere *propositum se præparandi ad venialia minuenda.* Ergo sufficit dolor de ipsorum multitudine, propositum enim dolorem sequitur. Contradicunt tamen *Arriaga, et Dicast. apud Croix l. c.* dicentes dolorem, et propositum non tantum debere esse circa multitudinem emendandam, sed etiam circa ipsa venialia, quæ frequentiam constituunt. Sed hæ sententiæ facile videntur posse conciliari, cum impossibile sit dolere de multitudine, et non dolere saltem de illis posterioribus culpis, per quas constituitur multitudo, quia circumstantia hæc excessus abstrahi non potest a culpis ipsis: tunc enim in obliquo saltem doleres de culpis, et recto et principaliter de excessu. Recte etiam dicit *Croix n.* 913. *cum Suar. et Tanu.* (contra *Bosco etc.*) quod bene quisque potest dolere de venialibus deliberatis, et proponere omnia illa vitare; de semideliberatis autem sufficit dolere quod ea commiserit, et imposterum velit attendere ad ipsa vitanda quantum humanæ fragilitati permittitur. Et hæc sunt juxta doctrinam *D. Thomæ*, qui *d. quæst.* 87. *art.* 1. *ad* 1. sic ait: « Pœnitentia de peccatis mortalibus

Digitized by Google

» requirit, quod homo proponat abstinere ab omnibus et » singulis....; sed ad pœnitentiam peccatorum venialium » requiritur, quod homo proponat abstinere a singulis, non » tamen ab omnibus, quia hoc infirmitas hujus vitæ non » patitur. Debet tamen habere propositum se præparandi ad » venialia remuenda. »

§. II.

De quæstionibus pertinentibus ad propositum.

45o. — Quæritur. I. An in sacramento pœnitentiæ sufficiat propositum virtuale, sive implicitum, inclusum in dolore? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Suar. dist.* 2. *sect.* 4. *num.* 34. *Bellarm. lib.* 2. *de pœnit. c.* 6. *et* 7. *Bonac. q.* 5. *part.* 8. *nu.* 2. *Conc. pag.* 237. *n.* 13. *cum Scoto, Caj. Cano, etc.* item *Val. Tolet. Reg. Henr. et apud Croix n.* 894. qui ait oppositam non esse certam. Ratio, quia, licet dolor includat necessario propositum, tamen Tridentinum *sess.* 14. *c.* 4. requirit propositum formale; dicens, *cum proposito non peccandi de cætero. Secunda* sententia affirmat, dummodo dolor eliciatur ex motivo universali, et hanc tenent *Lugo dist.* 14. *nu.* 52. *Carden. in prop.* 1. *Innoc. XI.* (qui vocat moraliter certam) *Laym. c.* 4. *n.* 6. *Anacl. n.* 49. *Viva quæst.* 3. *ar.* 3. *n.* 1. *Elbel n.* 87. *cum Mastrio, Sporer, Gobat. etc. ac Salm. c.* 3. *nu.* 34. *cum Nav. Fill. Vill. etc.* Ratio quia concilium *loc. cit.* subdit, quod attritio, si voluntatem peccandi excludit cum spe veniæ, disponit hominem ad impetrandam gratiam in sacramento; ergo quoties has requisitas conditiones habuerit attritio, jam sufficienter disponit ad sacramenti valorem. *Tertia* vero sententia, quam tenet *Holzmann. n.* 401. *v. debet,* 2. asserens hanc esse communem cum *Suarez, Bellarm. et Bon.* dicit, quod, si pœnitens cogitet de vita futura, debet formaliter proponere emendationem, quia (juxta Tridentinum) quisque per pœnitentiam debet novam inchoare vitam; unde non videtur satis pœnitere, qui cogitans de vita futura, expresse non proponit emendari. Neque huic obstat dicere cum *Viva*, quod concilium tres tantum partes sacramenti assignat, scil. contritionem, confessionem, et satisfactionem; unde si requiretur etiam propositum formale, partes non tres, sed quatuor essent. Nam bene respondet *P. Concina*, quod contritio duobus

Digitized by Google

constat; nempe dolore, et proposito explicito. Secus vero si pœnitens nihil cogitet de futuro, puta si quis sit in extremo vitæ constitutus; revera enim in quocunque dolore propositum necessario continetur, patetque quod taciti et expressi eadem est efficacia. Hæ duæ ultimæ sententiæ sunt quidem probabiliores, sed quia prima non caret sua probabilitate, in praxi ante factum tutius sequenda est, ut recte dicunt *Bon. Croix l. c.* Dico ante factum, nam dicunt *Croix n.* 680. *Viva in prop.* 65. *Innoc. XI. n.* 16. *Elbel de pœnit. pag.* 216. *n.* 84. *Gob. et Bon. ib. cum Bellarm. Suar. Vasq. Reg. Henr.* quod si bona fide cum vero dolore confessus fueris sine proposito formali, non teneris confessionem repetere; quia, esto communius non liceat sacramentum suscipere cum opinione quæ non sit moraliter certa, ne sacramentum exponatur periculo frustrationis; tamen non teneris repetere confessionem, si probabiliter valide es jam confessus, cum præfatum periculum tunc non amplius adsit. Nihilominus nec etiam valeo huic sententiæ acquiescere, ratio, quia cum prima opinio sit sufficienter probabilis, pœnitens qui gravem culpam et certam perpetravit, tenetur de ea confessionem explere, non tantum probabiliter, sed etiam certe validam.

451. — Quæritur II. Quænam sint conditiones necessario requisitæ ad propositum? Hic ante omnia advertendum, rem valde difficilem esse quod peccatores frequenter ex consuetudine in mortalia labentes cum vero proposito ad confessionem accedant; quapropter in hoc confessarius sedulo incumbere debet, maxime si pœnitens alicui vitio magnam habuerit adhæsionem. Tres autem sunt conditiones veri propositi, nempe ut sit firmum, universale, et efficax.

I. Propositum *firmum* importat, ut pœnitens habeat voluntatem omnino deliberatam non recidendi, et sit animo ita dispositus, ut nullius mali timore, et nullius boni cupidine peccatum in posterum admittere velit.

Sed hic dubium fit, an prudenter credi possit, quod firmum habeat propositum pœnitens, qui asserit nolle amplius relabi, sed certo credit se relapsurum? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Nav. Man. c.* 9. *n.* 18. (qui asserit communem) *Laym. cap.* 4. *n.* 8. *Sporerp.* 204. *n.* 310. *Pal. part.* 2. *n.* 15. item *Suar. Sylvest. Con. Henr. Vega, Dic. apud Salm. c.* 5. *n.* 53. Ratio, quia propositum voluntatis non relabendi bene consistere potest cum judicio intellectus de

Digitized by Google

lapsu futuro ex cognita fragilitate. Sed pace tantorum DD. omnino sequendam puta oppositam sententiam, quam tenent *Busemb. supra n.* 10. *Concina pag.* 255. *n.* 3. *et Croix l.* 6. *part.* 2. *n.* 1822. *v. objic.* Non nego quod speculative loquendo bene posset consistere firmum propositum voluntatis cum cognitione relapsus; sed cum quis certo credit se relapsurum, practice certam suspicionem præbet propositum suæ voluntatis non esse satis firmum; impossibile est enim, ut quis firmiter proponat se emendare, sciens quod Deus suam gratiam coadjuvantem non denegat facienti quantum in se est, et his non obstantibus credat certo se ad sua peccata rediturum. Unde recte ait *Croix l. c.* quod talis pœnitens priusquam absolvatur, disponi debet, ut speret, non per vires suas, sed per Dei auxilium a peccatis liberatum iri. Secus vero dicendum, si pœnitens ex sua præterita fragilitate timeret relapsum; communiter enim dicunt DD. cum *Nav. c.* 3. *n.* 13. *Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 1733. et aliis, quod ad serium propositum non requiritur ut credatur nullus relapsus secuturus, sed satis esse nunc adesse seriam voluntatem non relabendi; nam bene potest consistere voluntas resipiscendi cum timore lapsus ex mutatione voluntatis. Hinc recte inquit *Gerson tract.* 8. *super Magnif. part.* 3. quod pœnitens confessario interroganti: « Credis tu quod nunquam » cades in tale peccatum? respondeat, ego fragilis formido » lapsum, non tamen volo nunc casum; de futuro miseri- » cordiæ Dei me commendo, deprecans, ut me custodiat a » peccato, quod si ceciderit fragilitas mea, deprecor, ut » resurgam. »

II. Requiritur, ut propositum sit *universale* circa peccata mortalia; quidquid enim dicunt *Aversa, Dicast. Hurtad. et Platell. ap. Croix n.* 898. asserentes, quod, sicut sufficit dolor particularis, ita etiam particulare propositum, modo excludat positivam peccandi voluntatem; oppositum tamen omnino est tenendum cum sententia communi, quam docent *Laym. c.* 4. *n.* 20. *Pal. p.* 2. *n.* 16. *Lugo dist.* 14. *n.* 52. *Concina p.* 259. *n.* 10. *Mazzotta tom.* 7. *pag.* 343. *et Croix l. cit. cum Nav. Con. Tamb. Escob.* et aliis passim, *ex D. Th.* 3. *p. q.* 87. *art.* 1. *ad* 1. ubi ait: « Pœnitentia de peccatis » mortalibus requirit, quod homo proponat abstinere ab » omnibus et singulis. » Ratio, quia licet dolor particularis, puta, si concipiatur ex turpitudine speciali (ut diximus

Digitized by Google

n. 443.) alicujus criminis, satis sit ad valorem confessionis, cum dolor respiciat tantum peccata commissa, quæ pœnitens detestari debet; non tamen sufficit propositum particulare, cum quisque teneatur absolutam et positivam habere voluntatem omnia mortalia vitandi. Unde Tridentinum *sess.* 14. *c.* 4. loquens de contritione in genere, dicit: *est animi dolor aç detestatio de peccato commisso*, non dicit de omnibus peccatis; loquens vero de proposito, dicit, *cum proposito non peccandi de cætero;* particula autem *non* utique importat propositum universale vitandi omnia mortalia. Secus vero est de proposito circa venialia; in his enim sufficit (ut docet idem *D. Th. l. c.*) quod pœnitens proponat abstinere ab aliquo, absque eo quod proponat abstinere ab omnibus.

III. Requiritur, ut propositum sit *efficax*, id est aptum efficere quod proponitur; et ideo oportet, quod pœnitens non solum proponat peccatum vitare, sed etiam media adhibere ad peccatum vitandum, et signanter occasiones proximas peccandi, ut communiter docent DD. Vide *Sporer p.* 205. *n.* 313. Non semper autem verum est, tunc solum propositum esse efficax, quando efficitur id quod proponitur; alias quoties pœnitens recideret, toties teneretur repetere confessiones; relapsus enim non semper est signum propositi infirmi, sed sæpius tantum signum est mutatæ voluntatis; nam bene potest accidere, quod quis verum habeat amorem Dei prædominantem, et firmum propositum nunquam peccandi, et nihilominus statim peccet, prout D. Petrus vere proposuit potius mori, quam Christum negare, et tamen ad primam ancillæ vocem negavit. Id sane probatur ex D. Gregorio (*hom.* 30. *in Evan.*) qui dixit: « In quorum» dam corda venit Deus, et mansionem non facit....; ad » perpetranda peccata redeunt, ac si hæc minime planxis» sent. » Confirmatur ex Rituali Rom. ubi dicitur: « In » peccata facile recidentibus, utilissimum fuerit consulere, » ut sæpe, puta semel in mense, vel certis diebus solemni» bus, confiteantur, et, si expediat, communicent. » Principalis autem efficacia propositi (ut supra innuimus) consistit in avellendis occasionibus proximis peccandi, aut in mediis debitis adhibendis, ut ipsæ, si sint necessariæ, ex proximis fiant remotæ. Unde hic diligenter de his agere oportet.

852. — Quæritur III. Quomodo se gerere debeat confes-

Digitized by Google

sarius cum iis qui sunt in occasione peccandi? Et hic dubitatur 1. Quotuplex sit occasio, et quotuplex periculum peccandi? Occasio distinguitur 1. in proximam, et remotam. Occasio *remota* est illa, in qua homines constituti regulariter ut plurimum non peccant. Occasionem vero *proximam* alii, ut *Nav. Man. cap.* 3. *n.* 14. *Bon. de matr. dist.* 4. *p.* 14. *n.* 11. *Laym. de pœn. c.* 4. *nu.* 9. *Conc. p.* 260. *n.* 13. *et Spor. n.* 323. definiunt esse illam, in qua creditur pœnitens nonquam vel raro a peccato abstinere. Sed definitio hæc non placet; melius dicendum cum *Sanch. dec. l.* 1. *c.* 8. *n.* 1. *Holzm. n.* 500. *Lugo d.* 14. *n.* 149. *Suar. d.* 32. *s.* 2. *num.* 4. *Contin. Tourn. tom.* 2. *p.* 255. *Wigandt tr.* 5. *n.* 50. *Croix lib.* 5. *n.* 252. *Viva de pœn. qu.* 3. *art.* 4. *n.* 5. *P. Segneri confes. instra. c.* 5. *et Ronc. c.* 4. *q.* 1. *r.* 1. quod occasio proxima *per se* est illa, in qua homines communiter ut plurimum peccant: proxima autem *per accidens*, sive respectiva est illa, quæ, licet per se respectu aliorum non sit proxima, eo quod non sit apta de sua natura communiter inducere homines ad peccatum, tamen respectu alicujus est proxima; vel quia hic in illa occasione, etsi non fere semper, nec frequentius, frequenter tamen cecidit; vel quia, spectata ejus præterita fragilitate, prudenter timetur ipsius lapsus. Unde perperam dicunt *Nav. c.* 3. *num.* 17. *Lug. dist.* 14. *nu.* 150. *et Viva q.* 3. *art.* 4. *n.* 5. *cum aliis*, non esse in occasione proxima adolescentes, qui laborando cum fœminis peccant consensu, verbis, aut tactibus, eo quod (ut dicunt) non fere semper in talibus occasionibus peccant; nam, ut diximus, ad occasionem proximam constituendam sufficit, ut homo frequenter in ea labatur. Notandum vero, quod aliquando occasio, quæ respectu aliorum communiter est proxima, respectu hominis valde pii et cauti poterit esse remota, ut bene advertunt *Holzm et Croix. l. c.*

Distinguitur 2. occasio in voluntariam et necessariam. *Voluntaria* est quæ facile dimitti potest: *necessaria*, quæ physice, vel moraliter non potest avelli.

Periculum autem proximum aliud est formale, aliud materiale. *Formale* est illud, quod est proxime conjunctum cum peccato, ita ut homo in eo constitutus probabiliter peccabit, sive in peccatum consentiet; et hoc periculum semper vitandum est. Intelligendum tamen hoc (ut bene advertit *Croix l.* 5. *n.* 254.), si periculum sit consensus, non autem

Digitized by Google

simplicis tentationis, aut motuum. *Materiale* vero est illud, quod cum peccato non est proxime conjunctum, sed tantum remote, ratione necessitatis et mediorum, quæ homo adhibet ad peccatum vitandum; unde tunc accidet quod occasio de se sit proxima, et periculum remotum: prout evenire potest in chirurgo, qui in medendis partibus secretioribus puellæ utique esset in occasione proxima peccandi, sed ratione necessitatis, et officii, si debitas adhibeat cautiones piarum cogitationum, precum, protestationis de non consentiendo, bene poterit a culpa excusari; quia tunc, divina adjuvante gratia, periculum fit remotum et materiale. Vide *Croix l.* 5. *n.* 254.

Ex præmissis infertur esse in occasione proxima qui domi retinet mulierem, quacum sæpe peccavit. Et hic notandum quod si quis non habet ad suam dispositionem mulierem, quacum peccat, sed cum ea peccat semper ac accedit in illius domum, tunc illuc accedere erit occasio proxima, etiamsi semel in anno accederet, et peccaret. 2. Qui in ludo frequenter labitur in blasphemias, vel fraudes. 3. Qui in aliqua domo, caupona, aut conversatione incidit in ebrietatem, rixas, verba aut gestus lascivos. Hujusmodi pœnitentes non sunt absolvendi regulariter, nisi prius occasionem deseruerint. Pariter non possunt absolvi illi, qui, licet in occasione non peccent, aliis tamen scandalum præbent, ut communiter docent *Palaus tr.* 2. *dist.* 2. *part.* 9. *n.* 19. *Bon. de matr. dist.* 4. *part.* 14. *nu.* 12. *et Salm. c.* 5. *nu.* 62. *cum Nav. Graff. Candido, Lop. etc.* Addunt *Croix l.* 5. *n.* 269. *et Tourn. tom.* 2. *p.* 257. *cum Cabass.* quod, cum occasio externa conjungitur cum passione, aut tentatione vehementi, vel habitu vitioso, vel forti tentatione, peccat qui eam non relinquit, etsi necdum cesserit tentationi; quia raro accidet, quod talis se continebit, si ab occasione non separetur: unde ait *Tourn.* quod ancilla vivide sollicitata ab hero tenetur ab illius domo discedere; qui enim libere commoratur, ubi tam periculose ad malum allicitur, non potest rationabiliter sperare victoriam tentationis, nisi auxiliis gratiæ extraordinariis, quæ sperari sine temeritate nequeunt ab eo, qui libere periculum vitare potest, et non vitat. Hæc tamen intelligenda sunt, si hujusmodi persona sit fragilis, et parum devota; nam si esset pietati debita, et cauta, et opportuna adhiberet remedia ad

Digitized by Google

tentationes repellendas ac passioni obviandum, tunc eam non obstringerem ad occasionem auferendam.

Dicit autem *Ronc. c.* 5. *q.* 8. non esse negandam absolutionem juveni et puellæ, qui aliquo tempore se invisunt animo matrimonium contrahendi; nemo enim (ait) tenetur ducere personam ignotam, sed per aliquod tempus potest experiri, quibus moribus alter sit præditus. Hæc assertio speculative loquendo videtur rationabilis; sed ego experientia doctus vix semel vel iterum permitterem sponso ad domum sponsæ accedere, vel sponsæ aut parentibus illum in domo excipere; raro enim reperi, qui in tali accessu non peccaverit, saltem verbis aut cogitationibus, cum omnes aspectus, et colloquia inter hujusmodi sponsos sint incentiva ad peccandum, et moraliter impossibile sit ipsos invicem tractare, et stimulos turpes non sentire ad ea, quæ tempore conjugii inter se futura sunt. In his autem omnibus, præsertim ubi turpium lapsuum periculum imminet, advertat sedulus confessarius, quod nunquam crudelius se geret cum pœnitente quam benignius agendo, et quo majorem severitatem adhibebit, eo melius illius saluti consulet. D. Thomas a Villanova (*Fer.* 6. *post dom.* 4. *Quad.*) vocat confessarios « impie pios, qui ne » confitentem contristent, illum in sua nequitia manere per» mittunt. » Nec confessarius turbari debet, si pœnitens dicat in hujusmodi casibus scandalum oriri, si post confessionem amplius non accedat ad illam domum, si mulierem expellat, aut aliud simile effugiat periculum; nam illi suadere debet, quod revera potius scandalo erit, si post confessionem occasionem non auferat: aut enim alii suum peccatum aut periculum ignorant, et tunc nihil mali suspicabuntur, puta si quis famulam dimittit, vel si ab accessu in aliquam domum se abstinet; vel jam alii id animadverterunt, et tunc famam potius recuperabit, quam amittet.

Ex his omnibus concludo, quod ordinarie loquendo nunquam absolvi debet pœnitens, qui versatur in occasione proxima voluntaria, etiamsi extraordinaria signa doloris afferat, antequam occasionem removeat; occasio enim extrinseca, præsertim ubi agitur de vitio turpi, quando præsens est, ita mentem excæcat, ut omnia proposita e memoria deleat, et ad peccata ita impellit, ut aliquis, etiamsi certam suam damnationem ab illo crimine secuturam cognosceret,

Digitized by Google

adhuc a peccato non desisteret. Vide mox infra *Dub.* 3. *n.* 454.

453. — Dubit. 2. An absolvi possit, qui se exponit probabili periculo peccandi? Affirmant *Mendo, Gob. et Caram. apud Viva in prop.* 41. *damn. ab Alex. VII. et Hozes, Lumb. etc. ap. Croix l.* 4. *n.* 257. et consentit *Spor. n.* 324. modo adsit rationabilis causa, quia (ut aiunt), cum probabile sit quod ille peccabit, et probabile quod non peccabit, potest sibi formare conscientiam certam, et proinde judicium practicum non fore peccaturum. Sed hanc opinionem jam refutavimus *tom.* 4. *l.* 5. *n.* 63. *cum Busemb. Croix, Carden. Eliz. etc.* Hic addo auctoritatem *D. Th.* 2. 2. *q.* 10. *a.* 9. ubi id expresse reprobat, dicens: « Infirmi in fide, de quorum » subversione probabiliter timeri possit, prohibendi sunt » ab infidelium communione. » Ratio est, quia, cum adsit probabilitas labendi, jam adest formale periculum lapsus, quod (ut diximus) omnino est fugiendum, quando occasio est voluntaria; secus vero, si necessaria (ut diximus *l.* 5. *n.* 63. de medico et parocho). Imo recte sentiunt *Pal. t.* 1. *tr.* 2. *d.* 2. *p.* 2. §. 3. *nu.* 9. *cum Suar. et Soto, Bann. ap. Tourn. tom.* 3. *p.* 277. *v. major.* item *Salm. Val. et Azor. citati tom.* 1. *l.* 2. *n.* 26. *v. pariter,* quod in necessitate extrema spirituali proximi non solum potes, sed teneris illi succurrere cum tali periculo probabili, quia tunc necessitas efficit, ut periculum evadat remotum; unde, si potes, teneris; idque docet idem *D. Thom. loc. mox cit.* ubi, postquam dixit prohibendos esse a communione infidelium eos, de quorum salute probabiliter timetur, addit nisi urgeat necessitas. Dixit tamen *Tourn. l. c. cum Sylvio,* quod si periculum sit tale, ut probabilior sit lapsus, tunc nullo modo potes, nec debes illi te exponere, quia quisque plus suam quam aliorum salutem respicere debet. Sed huic responderi posset, quod in tali casu extremæ necessitatis, modo lapsus non sit moraliter certus, licet sit probabilior, tenereris te fortius præmunire orationibus, et operibus piis, et deinde fidere de majori auxilio Dei; rationabiliter enim tunc esset sperandum fore ut Deus augeat auxilium, ubi major urgebit necessitas.

454. — Dubitatur 3. An pœnitens, qui versatur in occasione proxima voluntaria, possit unquam absolvi? Hic ante omnia oportet animadvertere quatuor propositiones pro-

Digitized by Google

scriptas in hac materia. I. Propositio 41. damnata ab Alex. VII. dicebat: « Non est obligandus concubinarius ad ejiciendam » concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum » concubinarii (*vulgo* regalo), dum, deficiente illa, nimis » ægre ageret vitam, et aliæ epulæ tædio magno concubi- » narium afficerent, et alia famula nimis difficile inveni- » retur. » II. Propositio 61. damn. ab Innoc. XI. dicebat: « Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione pec- » candi versatur, quam potest et non vult omittere, quin- » imo directe et ex proposito quærit, aut ei se ingerit. » III. Prop. 62. ab eodem Innocent. damn. « Proxima occasio » peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, » aut honesta non fugiendi occurit. » IV. Prop. 63. « Licitum » est quærere directe occasionem proximam peccandi, pro » bono spirituali vel temporali nostro, vel proximi. » Sed dubium fit, an qui non adhuc occasionem proximam removerit, possit prima vel secunda vice absolvi? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent plures auctores, prout *Suarez d.* 32. *sect.* 2. *n.* 3. *Pal. t.* 2. *tr.* 2. *dub.* 2. *p.* 9. §. 3. *n.* 18. *Spor. n.* 325. *Elbel n.* 108. *Mazzotta t.* 3. *p.* 577. *Viva in prop.* 41. *damn. ab Alex. VII. n.* 16. (citans *Cajet. et Cordub.* sed *P. Milante* negat hos AA. esse pro hac sententia) et *Holzm. t.* 2. *p.* 148. *nu.* 584. *cum Tambur. ac* communior ut asserit: et consentit *Ronc. c.* 4. *q.* 2. pro prima vice, casu quo pœnitens nondum advertit ad obligationem removendi occasionem. Ratio, quia (ut aiunt) talis pœnitens potest esse bene dispositus ad absolutionem, etiam nondum occasione dimissa, si vere proponat dimittere. Sed hic distinguendum cum S. Carolo Borromæo (*in instruct.* suis confessariis tradita) inter occasiones quæ *sunt in esse*, prout cum aliquis concubinam domi detinet, vel dum aliqua famula peccat cum hero, quoties ab eo tentatur: et inter occasiones quæ *non sunt in esse*, utpote si quis loquendo prolabitur in blasphemias, aut versando in cauponis prorumpit in rixas et ebrietates, aut convivendo cum sociis, ruit in verbis et cogitationibus obscœnis etc. In occasionibus hujus secundæ speciei, quæ *non sunt in esse*, recte docet S. Carolus, quod si pœnitens firme proponat ab eis se cavere, potest per unam aut duas, etiamque tres vices absolvi. Quod si postmodum emendatio non apparet, differri ei debet absolutio, donec ille cum effectu occasionem derelinquat. In

Digitized by Google

occasionibus vero prioris speciei quæ *sunt in esse*, ait S. Carolus, pœnitentem neque prima vice absolvendum (quascunque promissiones proferat), nisi prius occasionem amoveat. Et hanc sententiam censeo (saltem ordinarie loquendo) omnino sequendam; eamque tenent *Cardenas* in prop. 61. damn. ab Innoc. XI. cum *Bon. Villal. et Candido, Tourn. t. 2. p. 257. reg. 1. Conc. p. 658. n. 1. P. Segneri instr. conf. c. 5. Auctor libri* cui titulus: *Instr. per li confessori nov e t. 1. n. 227.* item *Nav. Man. c. 16. n. 20.* ubi ait: « Con» cubinarius cohabitans concubinæ non debet absolvi, ante» quam ab ea separetur. » *Coninck. d. 8. de pœnit. d. 17. n. 113.* ubi: « Eos, qui vivunt in concubinatu, nullo modo » extra casum gravis necessitatis expedit absolvere, ante» quam de facto separentur. » *Azor. p. 8. l. 3. c. 3. q. 2. resp. non posse licite eum absolvi, antequam ab ea* (scil. concubina) *separetur;* item *Rodr. Sylv. Fernand. Margarita etc. ap. Pal. dict. n. 18.* ex D. August. in *c. Satisf. de pœn. dist. 3.* ubi sic dicit: « Satisfactio pœnitentiæ est peccatorum causas » excidere, neque eorum suggestionibus aditum indulgere. » Ergo tenetur pœnitens ante absolutionem occasionem auferre, alias suggestionibus aditum non præcluderet. Ratio 1. hujus sententiæ (ut ait *Cardenas*) videtur esse, quia prima sententia videtur damnata in præfata prop. 61. ab Innoc. XI. Sed hæc ratio non convincit; nam aliud est posse absolvi qui occasionem *non vult omittere*, ut dicebat propositio, aliud, qui licet non velit omittere ante absolutionem, bene tamen vult omittere statim post absolutionem. Ratio 2. quia præceptum tollendi occasionem voluntariam est negativum, id est non permanendi in occasione (prout est præceptum non retinendi alienum), et hoc obligat semper et ad semper; unde qui potest occasionem statim removere, et non removet, est in actuali transgressione præcepti, et ideo indispositus. Sed hæc ratio neque omnino satisfacit, vel saltem intelligenda est in solo casu, quo pœnitens nolit statim post absolutionem tollere occasionem, et tantum promittat auferre in futurum; at si pœnitens in actu confessionis firme proponeret removere statim ac domum redit, non video cur dicendus esset hic indispositus, et quod præcepto contraveniat. Ratio potior et vera hæc mihi videtur esse: ablatio occasionis est res magnopere ardua, et non fit nisi quis magnam vim sibi inferat, ut avellatur ab illa occasione, ad

Digitized by Google

quam propter præteritam sui animi adhæsionem remanet valde propensus; et ideo, si occasio non aufertur ante absolutionem, pœnitens de facili post absolutionem se decipiet, falso sibi suadendo quod tentationibus resistet, et sic, occasione non dimissa, profecto redibit ad vomitum. Qua de re, si talis vellet absolvi, antequam occasionem deserat, esset indispositus, quia se constitueret in probabili periculo infringendi propositum : ac propterea confessarius, qui eum absolveret, ipsum relinquendo in tali periculo, utique peccaret tam contra officium judicis, quam medici, quia absolveret indispositum, non applicando illi remedium suæ saluti necessarium.

Dices : Pœnitens qui habet pro se opinionem probabilem, debet absolvi, quia cum sit dispositus, habet jus ad absolutionem, juxta dicta *t.* 1. *l.* 1. *n.* 25. et dicenda *n.* 604. Ergo si quis efformaret sibi conscientiam probabilem juxta primam sententiam, teneretur confessarius eum absolvere. Respondetur 1. quod illicitum est (ut diximus mox supra *nu.* 453. *dub.* 2.) se voluntarie exponere probabili periculo peccandi, unde peccat pœnitens, qui vult absolutionem recipere, antequam occasionem dimittat, cum se immittat in probabile periculum infringendi propositum; et ideo tamquam indispositus nullum jus habet ad absolutionem. Respondetur 2. Dato et non concesso, quod pœnitens possit absolvi semel vel iterum ante dimissam occasionem, tamen, ut communiter dicunt DD. et ipsi adversarii concedunt, pœnitens non habet jus ut statim absolvatur; et propterea bene potest (et si potest, tenetur confessarius, ut partes sui muneris recte agat) tamquam medicus differre illi absolutionem, usquedum occasionem auferat.

Dixi tamen *ordinarie;* nam merito excipiendus est 1. cum *Lugo d.* 14. *n.* 151. *Holz. n.* 586. *et Spor. n.* 325. casus quo pœnitens afferat extraordinaria signa doloris, quia tunc propter hujusmodi signa confessarius prudenter potest judicare non adesse in pœnitente periculum illud proximum infringendi propositum; signa enim illa indicant pœnitentem uberiorem recepisse gratiam, qua magis constanter se geret in occasione removenda. Nihilominus, ait *Ronc.* quod ipse etiam in hoc casu absolutionem differret, usquedum occasio auferatur, si absolutio commode differri posset; et ita etiam ego agerem.

Digitized by Google

Excipiendus 2. cum *Viva loco supra cit.* casus quo pœnitens, si absolutio differatur, non possit ad confessarium redire; vel nonnisi post longum tempus: tunc enim, si ille jam fuerit confessus peccata sua, et confessarius prudenter judicare valeat eum firmam habere voluntatem tollendi occasionem statim ac poterit, tunc potest et debet ipsum absolvere, quia tunc pœnitens habet jus, ut statim absolvatur. Nec obstat dicere, quod ipse tunc remaneret in eodem periculo (ut mox dictum est) infringendi propositum. Nam respondetur, quod hoc casu tale periculum de proximo fit remotum: sicut enim ratione gravis damni (ut infra dicetur) non tenetur pœnitens occasionem auferre, eo quod periculum per se proximum ratione illius necessitatis evadit remotum; ita in casu nostro periculum illud infringendi propositum fit remotum ratione magni oneris, quod pœnitens deberet subire iterum repetendi confessionem apud alterum; tunc enim est constitutus in morali necessitate recipiendi absolutionem, antequam occasionem dimittat. Hoc tamen non admittendum, si pœnitens ab alio confessario jam fuerit admonitus de occasione tollenda, et non abstulerit; quia tunc habetur tanquam recidivus, et minime est absolvendus, nisi forte afferat extraordinaria signa doloris, ut supra.

455. — Dubitatur 4. An possint absolvi, qui sunt in occasione proxima necessaria? Ut supra innuimus, illa quidem dicitur occasio necessaria, quæ non potest relinqui vel physice, vel moraliter; *physice,* nempe si quis esset in carcere aut triremi, a quo discedere non posset; vel si esset in articulo mortis, in quo non haberet tempus vel modum expellendi amicam: *moraliter* vero, nempe si occasio tolli non posset sine scandalo; in his casibus bene absolvi potest, occasione non sublata, cum non teneatur pœnitens tunc illam auferre. Sed hic dubium fit, an possit quis manere in occasione proxima, si aliter deberet pati notabile detrimentum temporale in vita, fama, aut fortunis? Negat *Merbesius de pœnit. diss.* 4. *n.* 11. dicens, pro nullo damno temporali aliquem excusari a dimittenda occasione proxima; et in parte consentit *Wig. tr.* 5. *n.* 50. ubi ait, esse obligationem auferendi occasionem, etiamsi infamia sit subeunda. Communiter tamen affirmant DD. non teneri pœnitentem occasionem dimittere, si aliter grave damnum temporale

Digitized by Google

passurus sit, dummodo interim sit paratus uti mediis præscriptis; ita *Nav. Man. c.* 3. *n.* 20. *Sanch. dec. l.* 1. *cap.* 8. *n.* 3. *Lugo d.* 14. *n.* 152. *cum communi, Pal. tr.* 2. *d.* 2. *p.* 9. §. 3. *num.* 8. *Tour. tom.* 2. *p.* 255. *et* 258. *reg.* 3. *Anacl. p.* 619. *n.* 46. *Holzm. n.* 580. *v. dixi, Bonac. de matr. q.* 4. *p.* 14. *n.* 11. *Viva q.* 3. *a.* 2. *n.* 6. *Elbel n.* 104. *Laym. c.* 4. *n.* 9. *Renzi c.* 2. *sect.* 1. *q.* 15. *Sporer n.* 326. (qui tamen *n.* 328. *cum Palao* non excusat aliquem mediocriter divitem, qui, ne patiatur damnum centum ducatorum, occasionem non vellet deserere) et consentit *Concina p.* 265. *n.* 17. si pœnitens ex dimissione occasionis deberet pati infamiam, aut gravissimum detrimentum. Ratio, quia occasio peccandi non est in se peccatum, neque affert necessitatem peccandi, quapropter bene potest cum ea consistere vera detestatio peccatorum, et firmum propositum non relabendi, ac adhibendi debita remedia. Et quamvis præceptum vitandi occasionem proximam per se obliget ad non permanendum in occasione, tamen illud intelligendum est obligare, cum quis voluntarie in occasione persistit, non vero si maneat ex necessitate; moraliter autem hæc necessitas intervenit, quando sine magno detrimento, aut incommodo nequit occasio dimitti; etenim tunc periculum formale et proximum opportunis adhibitis mediis ad non relabendum, fit materiale et remotum; non enim qui est in periculo, sed *qui amat periculum* (ut dicitur in *Eccles.* 3.) *peribit in illo;* non autem amat periculum, qui invitus subit. Hinc optime S. Basilius (*in constit. mon. c.* 4.) dixit: « Qui urgenti aliqua » causa, et necessitate, se periculo objicit, vel permittit se » esse in illo, cum tamen alias nollet, non tam dicitur » amare periculum, quam invitus illud subire: et ideo » magis providebit Deus, ne in illo pereat. » Idem satis confirmatur ex *c. Laudabile de frig. et mal.* ubi sic habetur; « Quod si ambo (sermo est de conjugibus ab initio impo- » tentibus) consenserint simul esse, vir eam, etsi non » uxorem, saltem habeat ut sororem. » Ergo (ut notat *Sanch.*) ne ipsi infamiam patiantur, bene eis permittitur simul habitare cum periculo tactuum. Remedia autem pro his qui reperiuntur in occasione proxima præsertim peccati turpis, sunt videlicet, major oratio, frequentior usus sacramentorum, quotidie ante imaginem crucifixi renovare promissionem non amplius peccandi, vitare ne versetur

Digitized by Google

solos cum sola, fugere ab aspectu complicis, et similia.

Hinc dicunt *Sporer n.* 322. cum communi, *Busemb. ut supra casu* 10. *Mazzotta t.* 3. *p.* 574. *Pal. l. c. n.* 12. *cum Graff. Fernand. etc. Laym. c.* 4. *n.* 9. *cum Nav. cap.* 3. *n.* 11. *Sanchez, Sa, Henr. Cajet. et Philiarch.* quod ii qui ab officio, negotiatione, aut domo in qua peccant, discedere nolunt, quia sine magna difficultate non possunt, absolvendi sunt, si sint parati remedia adhibere. Idem dicit *Viva q.* 3. *a.* 4. *n.* 9. de chirurgis qui medendis mulieribus, et de parochis qui in excipiendis earum confessionibus pluries peccant, si aliter ipsi non possent vivere juxta suum statum. Vide dicta *t.* 4. *l.* 5. *n.* 63. *vers. quæritur.*

456. — Hæ sententiæ probabilissimæ sunt; verum in praxi omnes conveniunt expedire, ut iis, qui versantur in occasione proxima etiam necessaria, differatur absolutio. Imo, ut ego quid sentiam in hac re, ingenue dicam: Nunquam absolverem eum, qui est in occasione proxima extrinseca (nam de intrinseca aliter infra loquar), præsertim si occasio sit de materia turpi, semper ac absolutio commode differri posset. Censeo enim, quod confessarius tanquam medicus tenetur aptare suo pœnitenti remedia opportuniora, ut ille suam faciat salutem; reorque nullum aliud aptius antidotum ministrari posse ei, qui est in occasione proxima, quam dilationem absolutionis; dum experientia docet, quod pœnitentes, postquam absoluti discedunt, ut plurimum negligunt media præscripta adhibere, et sic facillime recidunt. Cum e converso, quando ipsis absolutio denegatur, vigilantius satagunt remedia exequi, et tentationibus obsistere, impulsi quidem a timore, ne cum ad confessarium redibunt, iterum sine absolutione dimittantur. Et casu quo pœnitens prius admonitus ab alio confessario media præscripta neglexerit, et eodem modo fuerit relapsus, dico omnino dimittendum esse sine absolutione, nisi forte extraordinaria signa doloris exhibeat. Et etiam huic adhuc extraordinaria compunctione donato, ordinarie loquendo, absolutionem denegarem, quando commode absolutio posset differri. Fortasse alicui hæc tradens nimis rigidus videbor; sed ego, cum pœnitentes offendissem hujusmodi occasionum laqueis irretitos, sic semper egi, et semper agam; hac enim via incedens non me rigidum, sed maxime erga eos benignum esse puto, quandoquidem nullus isto aptior modus mihi

Digitized by Google

videtur, ut ipsi a peccatis et ab æterna damnatione eripiantur; et e contrario crederem, quod, si benigne agendo absolutionem quam petunt eis præstarem, causa essem, ut misere in vitiis marcescerent. Quisque suo sensu abundet. Utinam vero omnes confessarii cum hujusmodi pœnitentibus ita se gererent, multo quidem minora crimina committerentur, et longe plures animæ proditionem vitarent! Ego sentio, et dico, quod ubi agitur de liberando pœnitente a peccato formali, licet permittatur manere in materiali, tunc confessarius curare debet, in quantum christiana prudentia concedit, uti opinionibus benignioribus, gravi tamen fundamento roboratis. Ubi vero opiniones benignæ propinquius admovent ad periculum peccati formalis, ut accidit in hac materia occasionis proximæ, dico, quod confessario uti expedit sententiis rigidioribus; sic enim magis consulet suorum pœnitentium saluti.

457. — Dubitatur 5. An qui in occasione necessaria etiam adhibitis remediis semper eodem modo relabitur, possit absolvi, nisi prius occasionem deserat? *Prima* sententia, quam tenent *Lugo de pœnit. d.* 14. *n.* 152. *Pal. tom.* 2. *d.* 2. *p.* 9. *n.* 3. *Holzm. de pœn. nu.* 583. item *Gob. Fabri, Pallav. et alii apud Croix l.* 5. *n.* 261. et probabilem putat *Tamb. in meth. conf. l. c. n.* 10. dicit, posse eum absolvi toties quoties, modo habeat sufficientem dolorem et propositum. (Advertit tamen *Lugo, n.* 160. quod, cum aliquis semper immediate post confessionem facile recidit, is censetur carere vero dolore et proposito, et ideo non absolvendus.) *Secunda* tamen verior sententia, quam tuentur *Busemb. supra nu.* 449. *Ronc. de pœn. c.* 4. *q.* 3. *Tourn. t.* 2. *p.* 258. *reg.* 3. *Viva in prop.* 41. *Alex. VII. num.* 17. *cum Suar. Nav. et Reg. Mazzotta t.* 3. *pag.* 577, qui vocat communem; item *Caj. Tann. Carden. et alii cum Croix l. cit.* qui vocat veram, tenet, hunc non posse absolvi, nisi occasionem deserat, cum jactura adhuc vitæ, si opus sit, quando nulla emendatio, nec probabilis spes emendationis appareat. Ratio, quia homo tenetur cum omni jactura vitare periculum proximum peccati formalis. Et licet aliquando ob justam causam possit permitti periculum peccati, nunquam tamen potest permitti peccatum; cum autem nulla spes apparet emendationis, periculum utique fit formale, et a peccato sejungi non potest, et ideo omnino est vitandum

Digitized by Google

cum quocumque damno temporali etiam vitæ. Hic enim currit illud Marc. 9. 46. « Si oculus tuus scandalizat te, ejice » eum : bonum est tibi luscum introire in regnum Dei, » quam duos oculos habentem, mitti in gehennam ignis. » Et aliunde Lucæ 9. 25. « Quid enim proficit homo, si lu- » cretur universum mundum, se autem ipsum perdat, et » detrimentum sui faciat? »

Dices cum *Lugo* : Ergo iste neque prima vice poterat absolvi, cum idem adfuerit periculum. Respondeo, quod dispar est ratio; nam, cum occasio est necessaria, ope mediorum periculum materialiter proximum fit formaliter remotum; at cum adhibitis remediis non adest spes emendationis, periculum evadit formaliter proximum, et ideo omnino vitandum cum quocumque incommodo. « Sin autem » (ait S. Carolus in *instruct. confess.* loquens de puella, quæ » domi haberet occasionem necessariam) post similes præ- » cautiones comperiat confessarius pœnitentem in illud pec- » catum relabi, deneganda prorsus est absolutio, donec » deseruerit proximam peccandi occasionem, quidquid tan- » dem evenire debeat. » Hinc c. *Falsos* 6. *de pœn. dist.* 5. *etc. Fratres* 8. *ib.* dicitur debere dimittere sua officia milites, negotiatores, curiales etc. qui norint illa non posse exercere sine peccato; sic enim loquitur S. Gregor. VII. in *cit. c. Falsos* : « Ideoque quicumque miles, vel negotiator, vel » alicui officio deditus, quod sine peccato exercere non » possit (difficultas notatur, advertit glossa, non impossibi- » litas), si culpis gravioribus irretitus ad pœnitentiam venerit, » recognoscat se veram pœnitentiam non posse peragere, » nisi negotium, aut officium deserat. » Idem clarius confirmat Innoc. II. in *dict. c. Fratres,* dicens : « Falsa enim fit pœ- » nitentia, cum pœnitens ab officio vel curiali, vel negotiali » non recedit, quod sine peccato agi nulla ratione prævalet. »

Secus vero dicendum cum *Holzm. d. n.* 583. *Laym. de pœn. c.* 4. *n.* 10. *et Sporer num.* 326. *cum Sanch. Nav.* et aliis communissime, si in præsenti hujusmodi pœnitens afferat extraordinaria signa doloris; tunc enim jam effulget spes emendationis.

458. — Hic pro complemento hujus puncti refert adjicere ea quæ tradidit D. Carolus Borromæus *in instruct. confessar.* (*Act. Mediolanen. p.* 4. *pag.* 653.) ubi distinguens inter occasiones proxime de se inductivas ad peccatum, ut est domi

Digitized by Google

retinere concubinam, et occasiones proximas peccandi ob pravum habitum alicujus, sic dixit : « Pœnitentem in aliqua » ex his occasionibus versantem, si urgens sit illa occasio, » ut qui concubinam aleret, non debet sine dubio confessor » absolvere (intellige, ne prima quidem vice), nisi hanc » occasionem antea sustulerit. Pro aliis vero occasionibus » (minus impellentibus), quales sunt aleæ vacatio, aspectus » minus pudici, colloquia, gestus etc. non absolvatur, nisi » eas dimittere pœnitens polliceatur. Quod si jam alias pol- » licitus sit, nec emendatus fuerit, absolutio differatur, do- » nec emendationem agnoverit. »

Deinde hæc addit : « De operibus quæ ad malum inclinant, ut saltationum publicarum, improborum hominum, » cauponarum frequentatio, et alia hujusmodi, quorum » occasione si homo peccare consueverit, nequaquam debet » absolvi, nisi primum eam omnino dimiserit. Quod si » confessori visum fuerit ex prima aut secunda pœnitentis » pollicitatione, et non amplius, ipsum occasionem hanc » dimissurum, poterit eum absolvere; absolutionem autem » differat, si promissis non steterit, donec emendatam om- » nino fuisse occasionem agnoverit.

» Et quia potest contingere, ut pœnitens cum his omni- » bus a confessore propositis occasionem non possit dimittere » sine periculo (intellige damni vitæ, famæ, vel bonorum), » aut scandalo, debet adhibere remedia; et primo differa- » tur absolutio (intelligendum etiamsi pœnitens ille prima » vice confiteatur peccatum) donec emendationis signa de- » derit. Quod si inde infamiæ periculum pœnitenti acciderit » (nempe si incurrat infamiam, nisi tunc communicet), et » confessor talia contritionis in eo signa perspexerit (ut » prudenter dispositum judicet), debitamque ad excipienda » remedia dispositionem observaverit, tunc poterit absolvi. » Quod si tamen non emendatus pœnitens fuerit (scil. etiam » adhibitis remediis), non absolvatur, donec occasio illa » sublata fuerit. »

459. — Quæritur IV. An possint absolvi illi qui in peccatis sunt consuetudinarii, aut recidivi? Distinguendum est inter consuetudinarium sive habituatum, et recidivum. *Consuetudinarius* intelligitur hic qui prima vice suum pravum habitum confitetur, et iste bene potest absolvi, etiamsi nulla emendatio præcesserit, modo eam serio proponat, ut

Digitized by Google

cum sententia communissima dicit *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1820. Ratio, quia talis pœnitens ex una parte non est præsumendus malus, ita ut velit indispositus ad sacramentum accedere; ex illa bene præsumitur dispositus dum peccata sua confitetur, cum ipsa spontanea confessio sit signum contritionis, nisi obstet aliqua positiva præsumptio in contrarium; omnes enim conveniunt, quod dolor per confessionem manifestatur. Vide *Juenin. instit. theol. t.* 7. *pag.* 408. *Salm. de sacr. in gen. c.* 1. *n.* 11. Nec valet dicere, quod eadem prava consuetudo est signum indispositionis; nam licet pravus habitus reddat peccatorem propensiorem ad peccatum, non tamen dat præsumptionem suæ infirmæ voluntatis. Attende quæ docet catechismus rom. *de pœnit. n.* 60. « Si, » audita confessione, judicaverit (sacerdos) neque in enu» merandis peccatis diligentiam, nec in detestandis dolorem » pœnitenti omnino defuisse, absolvi poterit. » Nota *omnino defuisse.*

Recidivus autem est ille, qui post confessionem in eadem peccata relapsus est. Hic dubitatur, an possit absolvi? Adsunt tres sententiæ. *Prima* quam tenent *Sylv. Henr. Tanner. Sancius, etc. ap. Salm. tr.* 17. *de juram. c.* 2. *n.* 169. dicit hunc absolvendum esse toties quoties confitetur, nisi ex aliqua circumstantia judicetur indispositus; alias semper dispositus est censendus, utque talis jus habet ad absolutionem. Sed hæc sententia falsa est, ut infra dicemus. *Secunda* sententia omnino opposita, quam tenent *Merbes. de pœnit. p.* 141. *reg.* 2. *et* 3. *Juen. instit. theol. de pœnit. t.* 7. *c.* 1. *ar.* 1. *q.* 3. *et Genett. t.* 4. *c.* 7. *q.* 15. dicit nunquam peccatorem habituatum censendum esse dispositum ad absolutionem, nisi diu conversionem suam per emendationem probaverit. Et idem sentit *P. Conc. p.* 360. §. 4. *per totum;* quamvis alibi *p.* 722. *n.* 24. *et p.* 719. sic in praxi temperet suam doctrinam, dicens: « Et ut errandi periculum decli» nes, si vides bina vel trina absolutione te posse infirmum » curare, esto in misericordia dives. Emendatio peccatoris » securior omnibus regulis est norma vel impertiendi vel » denegandi absolutionem. » *Tertia* sententia communis quam sequimur, et tenent *Sanch. dec. l.* 2. *c.* 32. *n.* 45. *et l.* 3. *c.* 5. *n.* 13. *Pal. tr.* 18. *de juram. d.* 1. *p.* 9. *n.* 3. *Bon. eod. tit. t.* 2. *d.* 4. *q.* 1. *pag.* 3. *in fine, Lugo d.* 14. *n.* 166. *Petroc. t.* 4. *d. pœn. c.* 7. *q.* 9. *Spor. eod. t. c.* 2. *n.* 332. *Az.*

Digitized by Google

t. 2. l. 11. c. 3. q. 4. Viva de 2. præc. q. 7. art. 7. n. 4. Laym. c. 4. n. 10. Holz. p. 149. n. 589. Anacl. p. 62. n. 49. P. Milante in d. prop. 60. exerc. 35. Wig. t. 13. num. 98. et Salm. l. c. cap. 5. num. 68. cum Suar. Sayr. Hurt. Prado, Rodr. Lop. etc. docet, quod peccator recidivus rediens cum eodem habitu pravo non potest absolvi, nisi afferat extraordinaria signa suæ dispositionis.

Prima pars est contra primam sententiam dicentem, quod recidivi debent absolvi semper ac ad sacramentum accedunt. Et probatur ex prop. 60. damnata ab Innoc. XI. quæ dicebat : « Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra » legem Dei, naturæ, aut ecclesiæ, etsi emendationis spes » nulla appareat, nec est neganda, nec differenda abso- » lutio; dummodo ore proferat se dolere et proponere » emendationem. »

Ratio est, quia, ut confessarius possit pœnitentem absolvere, debet esse moraliter certus de ejus dispositione; unde, quamvis peccator prima vice se confitens censendus sit dispositus, eo quod (ut diximus) nulla ei obstat præsumptio in contrarium; tamen quando jam in alia confessione ipse fuit admonitus, et eodem modo cecidit, nullo adhibito conatu, et nullo impleto ex mediis a confessario præscriptis, frequens ille relapsus signum præbet, vel saltem prudentem dat suspicionem, quod sua pœnitentia non sit vera : qui enim firme proponit (bene ait *Lugo. d. 14. n. 160.*) rem sibi moraliter possibilem, non ita facile sui propositi obliviscitur, sed saltem per aliquod tempus perseverat, et difficilius, aut rarius cadit. Hinc S. Isidorus *l. 2. sent. c. 16.* sic ait : « Ille pœnitentiam digne agit, qui sic præterita mala de- » plorat, ut futura iterum non committat. » Et S. Augustinus *ap. eumd. Isidor.* sic optime scripsit : « Qui pectus » suum tundit, et se non corrigit, solidat peccata, non » tollit. » Ideo S. Carolus Borrom. *in sua instruct. ad confess.* (*in Act. Synod. mediol. t. 2. p. 653.*) bene docuit : « Proroganda est absolutio eis qui a multis annis in iisdem » peccatis perseverarunt, nec ut emendarentur laborarunt. » Et hoc ait *Lugo l. c.* accidere posse etiam in confessione venialium, in quibus pœnitens sit habituatus. Nam licet communiter dicant DD. quod facilius absolvi possint qui in eadem recidunt venialia, quia ipsorum occasiones sunt frequentiores, quas evitandi non adest obligatio tam stricta;

Digitized by Google

tamen merito dicit *Elbel. p.* 229. *n.* 112. sæpe timendum esse, ne sint nullæ et sacrilegæ confessiones illorum, qui propositum de prædictis venialibus vitandis nimis generaliter concipiunt. Unde bene advertit cum *Spor. n.* 339. quod hujusmodi pœnitentes potius quam se vexent, ut omnia sua venialia exacte confiteantur, attendant ad illa clavibus subjicienda, de quibus noverint verum habere dolorem, et propositum.

Dicunt vero *Sanch. Laym. Lugo, Pal. Vioa, Spor. cum aliis, locis c.* quod his non obstantibus, bene poterit absolvi recidivus usque ad tertiam vel quartam vicem, etiamsi eodem modo relapsus fuerit, et nullum adhibuerit remedium. Veneror tantorum DD. auctoritatem; sed ego eorum opinioni nunquam acquiescere potui: etenim cum pœnitens jam fuerit in alia confessione admonitus, et eodem modo reinciderit, nullumque ad se emendandum conatum adhibuerit, eadem suspicio utique recurrit, qua fit ut confessarius non possit habere de ejus dispositione moralem certitudinem, sufficientem respective ad hoc sacramentum, ut infra explicabitur.

Secunda vero pars est contra secundam sententiam, quæ cum intolerabili rigore dicit nunquam absolvi posse consuetudinarium, nisi per longam experientiam constet de ipsius emendatione. Ratio nostræ sententiæ est, quia relapsus, tametsi præbeat aliquam suspicionem, non tamen certum exhibet signum indispositionis; bene enim contingere potest, quod pœnitens vere habuerit firmam voluntatem non relabendi, et tamen vi pravi habitus sit relapsus, ut advertit S. Anselmus (*de simil. c.* 189.) dicens quod consuetudinarii, « pravo usu irretiti, nolentes in eadem vitia dejiciuntur. » Unde quoties pœnitens affert signa extraordinaria doloris, per ea tollitur suspicio illa de indispositione, et tunc confessarius prudenter judicare poterit suum pœnitentem satis esse dispositum. Unde recte ait *P. Milante in prop.* 6o. *damn. ab Innoc. XI. supra relata pag.* 386. quod ibi « non excluditur absolute consuetudinarius utcunque talis, sed qui nullam dat emendationis spem. Igitur consuetudinarius, qui dat aliquam emendationis spem; modo hæc sit solida et fundata, potest absolvi. » Tot autem auctoritates SS. Patrum, quas adducunt adversarii, nihil aliud probant, quam magnam illam difficultatem, quæ adest in extirpando

Digitized by Google

pravo habitu; sed bene docet *Lugo d. 14. n. 166. cum Suar. Sanch. Reg. Henr.* et aliis communiter, quod « Dispositio » sufficiens est dolor et propositum præsens, non emendatio » futura, atque ita pœnitens poterit absolvi, licet judicetur » relapsurus. » Nec verum est, quod sola temporis probatio unicum sit signum mutatæ voluntatis; nam voluntatis mutatio pendet a divina gratia, quæ tempore non indiget, sed in instanti operatur, et ideo non solum per experimentum temporis, sed etiam per alia quidem signa patefieri potest. Imo aliquando alia signa præsentis dispositionis multo melius manifestant mutationem voluntatis, quam experientia temporis; nam signa illa directe indicant dispositionem pœnitentis, experientia vero tantum indirecte; adeo ut non raro evenire poterit quod aliquis etiam longo tempore se a vitiis pro mundi hujus honestate contineat, ut ait D. Gregor. et nihilominus non sit rite dispositus. Propterea, quoties pœnitens affert vera signa doloris et propositi, toties bene absolvi poterit, ut clare colligitur ex *c. Septies* 23. *dist.* 3. ubi D. Hieronymus sic inquit: « Septies » cadit justus. Si cadit, quomodo justus? Si justus, quo- » modo cadit? Sed justi vocabulum non amittit, qui per » pœnitentiam semper resurgit. Non solum septies, sed » septuagies septies delinquenti, si convertatur ad pœniten- » tiam, peccata donantur. » Et D. Joannes Chrysost. *Hom. 14. in 2. ad Cor.* scripsit: « Temporis moram non quæro, » sed animæ correptionem; hoc itaque fac demonstres, sint » ne compuncti, sint ne in melius immutati, et res tota » confecta est. » Hinc auctor libri Romæ editi, cui titulus (*Istruz. per li novelli confess. p. 1. c. 15. n. 356*) sic inquit: *Se la ricaduta nasca dalla propria fragilita, senz' altra causa estrinseca voluntaria e quasi temerita il dire, che ogni ricaduto sia indisposto.* Ac ideo in *c. 9. nu. 213.* dicit, quod peccator relapsus propter mali habitus vim statim absolvendus est, si firmam habeat voluntatem adhibendi media ad se emendandum: additque: *E giudichiamo, che il fare altrimenti sia troppo rigore, e che il confessore facendolo s' allontanerebbe dal verò spirito della chiesa, è del signore, e dalla natura del sacramento, il quale non solamente è giudizio, ma è medicina salutare.*

460. — Sed rogabis, quænam sint hæc signa extraordinaria doloris, cum quibus recidivus statim possit absolvi?

Digitized by Google

Plura hujusmodi signa traduntur ab AA. supra allatis *locis citatis* quæ sunt videlicet : I. Major dolor patefactus per lacrymas, suspiria, aut cordialia verba, ait *Lugo*, *Laym. Milante*, *Holzm. Croix*, *Tamb. Lohner*, *Renzi*, et *Salm de penit. cap.* 5. *n.* 65. Dicit autem *Gont. t.* 4. *c.* 5. *q.* 19. non esse sæpe credendum lacrymis peccatorum, nam sæpe lacrymæ proveniunt ab humano affectu. Vice *non sæpe* melius hic auctor dixisset *non semper*; nam revera, ut bene ait *P. Mil.* hujusmodi lacrymæ, præsertim in mulieribus et rudibus, non semper sunt signa veræ pœnitentiæ; quandoque enim proveniunt ex aliqua passione, quam pœnitentes exponunt; vel ex motivo negatæ absolutionis, vel damni passi aut imminentis. Cæterum lacrymæ pœnitentium, ut plurimum oriuntur ex compunctione cordis, maxime si effundantur post auditam concionem vel monitionem confessarii præbentis aliquod compunctionis motivum. Hinc S. Leo (*ep.* 82. *Theodor. Epist.*) sic docuit : « In dispensandis Dei donis non » debemus esse difficiles, nec accusantium se lacrymas » gemitusque negligere, cum ipsam pœnitendi affectionem » credamus ex Dei inspiratione conceptam » Nota *cum credamus*, quapropter ordinarie, nisi aliud percipiatur oppositum, credendus est pœnitens ex inspiratione Dei lacrymas effundere. Hic etiam facit illud quod attulimus D. Joannis Chrysostomi mox supra, ubi dixit compunctionem signum esse veri doloris.

II. Minor numerus peccatorum, ut dicunt *Busemb. Wigandt*, *Laym. Sporer*, *Anacl. Segneri*, *Lohner*, *Gob. Mazotta*, *Tamb. et Renzi*. Hoc tamen intelligendum, cum pœnitens fuerit in eisdem occasionibus et tentationibus peccandi : aut si ille post ultimam confessionem diu se continuerit, v. gr. per 20 vel 30 dies, cum ante assuetus fuerit prolabi pluries in hebdomada : vel si relapsus fuerit post magnum conflictum, ut recte aiunt *Croix et Anacl.* III. Studium adhibitum ad emendationem : *Lugo*, *Laym*, *Sporer*, *Salmant. Mazotta* : aut sit pœnitens adhibuerit jejunia, eleemosynas, orationes et missas, ut bonam faceret confessionem, et ad absolutionem se disponeret. Fuga spontanea occasionum; *Croix et Mazz.* Impletio mediorum præscriptorum a confessario : *Wigandt*, *Busemb. et Maz.* IV. Si pœnitens quærat media ad se emendandum; *Laym. Lugo*, *Salm. Mazz. Wigandt*, *Holzm. Milante*, *etc.* Aut si promittat remedia adhibere; vel antea

Digitized by Google

præstita melius exequi; *Lugo, Segneri, Croix, et Mazotta;* maxime (ait *Lugo*) si nunquam admonitus fuit de mediis adhibendis; sed hujusmodi promissionibus puto non omnino fidendum, cum pœnitentes facile promittant, ad absolutionem obtinendam, omnia exequi quæ confessarius imponit, sed non raro postea negligunt. V. Spontanea confessio, ut dicunt *Laym. P. Segneri, Tamb. et Mazz.* dummodo pœnitens non confiteatur ex obligatione præcepti paschalis, vel impulsus a parentibus, pædagogo, aut domino; nec propter quemdam usum se confitendi in aliquibus festis, nempe Navitatis Domini, Assumptionis B. Mariæ etc. sed accedat omnino sponte et vere a lumine divino inspiratus, ad solum finem adipiscendi Dei gratiam. Præcise hæc spontanea confessio signum esset dispositionis, si pœnitens, ut accederet ad sacramentum, notabilem conatum adhibuit, scil. longum iter est agressus, abstinuit à lucro illius diei, magnum conflictum internum, sive externum superavit, et similia. VI. Si accedit ductus ab aliquo extraordinario motivo, nempe concionis auditæ, mortis alicujus amici; vel ex timore terræ motus, illuvionis, pestis etc. *P. Milante et Croix.* VII. Si pœnitens confiteatur peccata prius culpabiliter omissa. *Croix.* VIII. Si pœnitens priusquam accedit, restituerit ablatum, vel reparaverit famam proximi læsam. *Milante.* IX. Addo cum *Milante,* si post peccata pœnitens ad monitionem confessarii significet se adeptum fuisse novam cognitionem suæ iniquitatis, vel periculi suæ damnationis. Addit *Croix n.* 1821. esse etiam signa extraordinaria, si pœnitens dicat se pœnituisse statim post peccatum, si cupiat satisfacere, si magnam pœnitentiam bono animo acceptet, si protestetur ex seipso malle mori, quam relabi. Hæc signa dico saltem deservire posse ad alia signa dispositionis adjuvanda.

Hæc autem signa dispositionis recidivorum auctores præfati non casu tradiderunt, sed experientia docti. Unde puto nequaquam errare eum qui se dirigit cum sententiis communiter receptis ab hujusmodi DD. non humilis notæ. Dicere autem, quod ipsi scripserint ex passione affecti, ut suæ ipsorum doctrinæ cum plausu exciperentur, vel propter aliquid hujusmodi, non videtur carere aliqua labe temeritatis. Quod si hoc non est censendum, non debet credi hos tam graves DD. a Deo lumine suo fuisse destitutos in re quæ directionem respicit conscientiarum totius populi chris-

Digitized by Google

tiani; tanto magis quod circa tales sententias nulla ecclesiæ proscriptio intercessit. Nec officit quod plures opiniones quæ circumferuntur, non sunt ab ecclesia damnatæ, et tamen ab aliis communius ut laxæ reputantur; nam ecclesia non omnes opiniones, quæ casus particulares respiciunt, damnat, quamvis non approbet; sed sententias, quæ universalitatem conscientiarum spectant, ecclesia nec approbat, nec tacet, ut dixit S. Aug. *ep.* 119. « Ecclesia Dei multa tolerat, et » tamen quæ circa fidem sunt, vel bonam vitam, nec ap- » probat, nec tacet. »

461. — Cæterum, ut ad propositam materiam redeamus, certum est 1. Quod confessarius tenetur differre absolutionem, usque dum fiat moraliter certus de dispositione sui pœnitentis, saltem per experimentum temporis, vel mediorum, si pœnitens sufficiens nondum præbeat signum suæ dispositionis. Vide *Salm. de pœnit. c.* 5. *n.* 66. Attamen notandum est (prout diximus de *sacram. in gen n.* 57.) quod in aliis sacramentis, cum materia sit physica, physica requiratur certitudo; sed in hoc sacramento pœnitentiæ, cum materia sit moralis, prout sunt actus pœnitentis, sufficit certitudo moralis, sive respectiva. Sic enim docuit *D. Th.* 1. 2. *q.* 91. *a.* 3. *ad.* 3. « Nec opportet, quod omnis mensura sit omnino » infallibilis.... sed secundum quod est possibile in genere » suo. Et 2. 2. *q.* 47. *ar.* 9. *ad.* 2. Certitudo non est similiter » quærenda in omnibus, sed in unaquaque materia, secun- » dum proprium modum, quia vero materia prudentiæ » sunt singularia contingentia, circa quæ sunt operationes » humanæ, non potest certitudo prudentiæ tanta esse, quod » omnino sollicitudo tollatur. » Unde quoad nostrum propositum spectat, sufficit quod confessarius habeat prudentem probabilitatem de dispositione pœnitentis, et non obstet ex alia parte prudens suspicio indispositionis; alias vix ullus posset absolvi, dum quæcumque signa pœnitentium non præstant nisi probabilitatem dispositionis, ut recte docet *P. Suarez de Pœnit. d.* 32. *s.* 2. *n.* 1. ubi ait, quod opportet, et sufficit, ut « confessarius prudenter et probabiliter judicet pœniten- » tem essse dispositum » Et hoc videtur satis exprimi in catech. rom. *de pœnit. n.* 60. ubi dicitur: « Si audita con- » fessione (sacerdos) judicaverit, neque in enumerandis » peccatis diligentiam, nec in detestantis dolorem pœnitenti » omnino defuisse, absolvi poterit. » Ergo semper ac con-

Digitized by Google

fessario positive non innotescit, pœnitenti omnino defuisse dolorem, ipsum absolvere potest. Hinc auctor *sup. cit.* (*Istruz. per li nov. conf. p.* 1. *c.* 15. *n.* 360.) *cum Esparza* sic loquitur: *Donde noi fermiamo qui per ultimo la conclusione, ch'è la chiave di tutta questa materia; non ricercarsi altro per amministrare la penitenza, che un giudizio prudente probabile della disposizione del penitente. Onde se le circostanze non fondano un dubbio prudente, ch' egli non sia sufficientemente disposto, non dee il confessore inquietare se stesso, nè il penitente per averne l' evidenza, che non è possibile.* Et huic conducit textus in *c. A nobis* 2. *de sentent. excom.* ubi dicitur: « Judicium Dei veritati, quæ non fallit, nec fallitur, semper » innititur, judicium autem ecclesiæ nonnunquam opi- » nionem sequitur, quam et fallere sæpe contingit et falli. »

462. — Certum est 2. et commune apud omnes, quod possit confessarius differre absolutionem pœnitenti etiam disposito, et etiam sine ejus consensu, semper ac prudenter judicet dilationem esse utilem ejus emendationi. Ita *Salm. de pœnit. c.* 5. *n.* 68. *Lugo d.* 14. *n.* 168. *Holz. n.* 587. *Ronc. c.* 4 *q.* 5. *r.* 1. *Croix n.* 1764. *Viva in prop.* 60. *damn. ab. Innoc. XI. n.* 13. *Carden. in camd. prop. nu.* 24. *cum Suarez, Sa, Sanch.* et aliis passim, contra paucos. Ratio, quia pœnitens, quamvis habeat jus ad absolutionem ratione confessionis peractæ, non tamen habet jus ut statim absolvatur; confessarius enim, cui non solum judicis, sed etiam medici competit munus, bene potest, imo meo judicio (ut supra dixi) tenetur differre absolutionem, quando judicat tale remedium esse necessario utile saluti sui pœnitentis.

463. — Magnum dubium quod vertit est, an hoc remedium dilatæ absolutionis sæpius expediat adhibere, vel ne, pœnitenti jam sufficienter disposito ad absolutionem sine ejus consensu? Commune est apud DD. nullo modo expedire absolutionem differre, quando dilatio magis obfutura, quam profutura censetur; ita *Viva in prop.* 60. *damn. ab Innoc. XI. n.* 9. *et Salm. c.* 5. *n.* 67. *Lugo d.* 14. *n.* 168. *Sanch. dec. l.* 2. *c.* 33. *n.* 45. *et Mazotta t.* 3. *p.* 577. cum aliis communiter. Idem dicendum, cum ex dilatione absolutionis pœnitens pateretur notam infamiæ, ita *Croix n.* 1764. *et Mazotta l. c. cum Sanch. Pal. Tourn. Concina, Anacl. Laym. Bon. Holz. Sporer*, et aliis quos attulimus *n.* 455. Extra autem hos casus sentit *Hurtadus res.* 21. *n.* 206. semper expedire differre

Digitized by Google

absolutionem consuetudinariis, imo Concina *p.* 719. *n.* 19. *ac Juenin. et Merbes. loc. cit.* dicunt tale remedium ipsis esse necessarium, ut ipsi operibus suam conversionem comprobent. Quinimo *Juenin.* in opere *de sacram. tract. de pœn.* sic rigidissime loquitur : « Qui mortaliter peccarunt, non debent » absolvi, nisi ad viri prudentis judicium tempore operibus » conversionem probaverint.... Toti antiquitati persuasum » fuit contritionem non esse unius diei opus, sed multorum » mensium, imo et nonnunquam annorum. » Et in *Instit. Theol. to.* 7. *de pœnit. cap.* 1. *art.* 1. *qu.* 3. addit, hoc servandum esse, etiamsi pœnitens semel patraverit aliquod enorme peccatum, ut perjurium, adulterium, homicidium, et similia. Loquens vero de peccatore habituato, inquit, « Num- » quam ipsum censeri dispositum ad absolutionem, nisi » diu conversionem per emendationem probaverit. » Alii vero, ut *Basembaus infra dub.* 5. *n.* 1. *Viva in prop.* 6o. *damn. ab Innoc. XI. Decast. d.* 10. *dub.* 29. *Croix n.* 1768. *Sadm. cap.* 5. *n.* 67. *etc.* dicunt raro expedire quod pœnitenti disposito differatur absolutio. Melius dicendum quod certa regula in hoc statui non possit, sed confessarius ex circunstantiis occurrentibus se dirigere debet, et postquam Deo se commendavit, ut erit a Deo inspiratus, absolutionem differat, vel impertiatur. Unde sapienter episcopi belgii Bruxellis congregati, in decreto ad suos, anno 1697. sic statuerunt : « Confessarius à quibusvis peccatoribus gra- » vioribus, etiam recidivis, stata lege non exigat, ut per » notabile tempus prævie exercuerint opera pœnitentiæ; sed » cum SS. Patribus expendat Deum in conversione pecca- » toris, non tam considerare mensuram temporis, quam » doloris. » Vide *ap. Croix l.* 6. p. 2. *num.* 1824.

Ut autem hic meum proferam judicium, dico, quod si pœnitens relapsus sit ob causam seu fragilitatem intrinsecam, ut accidit in peccatis pollutionis, delectationis morosæ, odii, blasphemiæ, et similium, raro puto differendam esse absolutionem recidivo sufficienter disposito per signum extraordinarium. Et casu quo dilatio videatur expedire (quidquid dicant *Juenin. et Merbes.* requirentes dilationem per menses et annos), verius dicendum absolutionem non differri debere plusquam ad octo, vel ad decem dies; prout dicitur ab auctore libelli, cui titulus *Instruz. per li confessori, di terre, e villaggi* c. 1. §. 4. approbati Neapoli a doc-

Digitized by Google

tissimo et illustr. episcopo D. Julio Torno (ibique citatur *Ludovic. Habert in praxi S. pœnit. tr. 4. p. 417.*) et ab alio auctore jam citato (libri *Instruz. per li novelli confess. c. 9. num. 225.*) Hi censent dilationem mensis esse excessivam et periculosam, quia post tantum temporis difficile pœnitentes redibunt. Et huic favet N. SS. P. Bened. XIV. in sua *epist. encycl.* quæ incipit, *Apostolica* (*in bullar. tom. 3. num. XIX.*) §. 22. ubi alloquens confessarios, qui ex justa causa differunt pœnitentibus absolutionem, sic hortatur : « Illos ut quantocius revertantur, invitent, atque animos » addant, ut ante reditum ea quæ illis agenda præscribun- » tur, rite perficiant, ex quo fiet, ut ad sacramentale forum » regressi, absolutionis beneficio donentur. » Ad summum dico absolutionem differendam usque ad quindecim dies. Dixi 1. si pœnitens sit relapsus ex causa intrinseca; nam si reinciderit ex occasione extrinseca, dico absolutionem omnino differendam esse usquedum tollatur occasio, si sit voluntaria; si vero necessaria, donec periculum recidendi ex proximo fiat remotum. Et ad hoc ordinarie loquendo certe non sufficiet dilatio 10. vel 15. dierum. (Vide quæ diximus de hoc puncto supra *n. 452. Quæst. III.*) Dixi 2. raro, nam regulariter censeo non discedendum a sententia communi, quam tradunt *Sanch. dec. l. 2 c. 32. n. 45. Laym. c. 6. n. 10. Lugo d. 14. n. 106. Fill. tr. 7. instruct. c. 3. Abelly de pœn. c. 5. s. 20. n. 3. Dicast. d. 10. dub. 29. Nav. c. 3. num. 21. Croix n. 1822.* cum communi ut asserit, *Salm. c. 5. n. 68. Spor. c. 2. num. 130. Tol. l. 5. c. 13.* nempe non esse differendam absolutionem pœnitenti, qui relapsus est ex intrinseca fragilitate, quia in tali pœnitente magis sperandum profuturam fore gratiam sacramenti, quam dilationem absolutionis.

464. — Sed dices, cur differenda est absolutio pœnitenti qui est in occasione extrinseca, et non illi qui relapsus est ex prava consuetudine, cum eodem modo impellat ad peccandum occasio extrinseca, ac prava consuetudo? Respondetur : Alio quidem longe diverso modo ad peccatum impellit occasio extrinseca, quam pravus habitus; occasio enim per objecti præsentiam, quæ vividas excitat cogitationes, vehementer movet sensus pronos ad peccandum, affectumque ad peccatum reddit intensiorem, et ideo pœnitens maximam sibi vim inferre debet, non solum ad superandam

Digitized by Google

tentationem, sed etiam ad conandum, ut periculum per fugam familiaritatis cum persona complicis ex proximo fiat remotum. Prava autem consuetudo, cum non habeat objectum extrinsecum præsens, non ita utique sicut occasio ad peccandum impellit; unde fit, ut pœnitens minorem vim sibi inferre debeat ad abstinendum a peccato. Præterea, cum pravus habitus sit quid intrinsecum et inseparabile a persona, extirpatio habitus minus, quam remotio occasionis, pendet a propria voluntate; et ideo magis sperandum, fore, ut Deus bonam voluntatem per majora auxilia adjuvet ad perseverandum. His positis, imprudenter agit confessarius, si absolvit eum qui est in occasione extrinseca, saltem antequam experiatur quod ille per fugam reddat periculum remotum; nam alias eum relinquit in probabili periculo infringendi propositum, eo quod talis pœnitens post obtentam absolutionem facile negliget fugam necessario adhibendam, et sic sine dubio relabetur. E converso prudenter absolvitur recidivus ex causa intrinseca, si vere est dispositus per signum extraordinarium doloris; quia periculum in eo infringendi propositum est magis remotum, cum ex una parte non adsit causa extrinseca ad peccatum impellens, et ex alia majora Deus præbebit auxilia pœnitenti ad extirpandum pravum habitum, qui ipsi nolenti ac detestanti inest; hinc magis sperandum, fore, ut ille emendetur per auxilium gratiæ in sacramento susceptæ, quam per dilationem absolutionis. « Sæpe juvat (ait doctus *P. La Croix*, qui egregie tractat de hoc sacramento pœnitentiæ) » relapsis absolutio, tum ob auxilia gratiæ quæ confert sacramentum, et quibus potest muniri absolutus, quia pia » exercitia ab efficacitate sacramenti habebunt majorem » vim, eruntque Deo gratiora et efficaciora, utpote facta ab » amico Dei, et ex institutione Christi inerit eis major vis » satisfactoria; tunc etiam spes est usurum ferventius mediis » præscriptis, nam dilatio multos offendit, quia non re- » deunt, sed redduntur obdurati. » Idque expresse approbatur a *D. Th. suppl. q.* 25. *art.* 1. *ad* 4. ubi inquit : « Dicen- » dum quod majus remedium præbetur contra peccata » vitanda ex gratia, quam ex assuetudine nostrorum ope- » rum. » Hinc recte dicunt *Salm. c.* 5. *n.* 67. *in fine* : « Cur » de peccatore non habente gratiam per dilationem, quam » de constituto in amicitia Dei per absolutionem melius

Digitized by Google

» sperandum est? » Et præsertim quoad peccatum pollutionis *Taletus l. 5. c.* 13. sic inquit : « Vix puto esse aliud » efficax remedium quam frequentissimam confessionem » adhibere; est enim hoc sacramentum maximum frænum, » et qui hoc non utitur, non sibi promittat emendationem » nisi per miraculum. » Hocque remedio frequentis confessionis pro recidentibus in tale vitium legimus D. Philippum Nerium (*in sua Vita c.* 6. *n.* 2.) maxime usum fuisse. Et huic doctrinæ alludit id quod habetur in rituali romano *de sacram. pœnit.* ubi : « In peccata facile recidentibus uti» lissimum fuerit consulere, ut sæpe confiteantur, et si » expediat, communicent. » Ergo rituale, dum dicit remedium frequentis confessionis utilissimum esse facile recidentibus in peccata, supponit pravum habitum ab eis non adhuc esse avulsum; sed, hoc non obstante, docet gratiam sacramenti multum conferre ad emendationem.

Quidam rigiditatibus addicti, qui per unicum rigoris tramitem animas conducunt, nimis generaliter loquentes, asserunt omnes recidivos perversiores fieri, cum absolvuntur antequam emendentur. Sed hos magistros meos rogarem, numquid recidivi, cum sine absolutione dimittuntur, gratia sacramenti carentes, omnes validiores fiunt, et emendantur? Quot miseros ipse cognovi, qui ob denegatam absolutionem se dejecerunt in desperationem, et per plures annos a sacramentis aversi aberrarunt? Cæterum unusquisque in hoc puncto impertiendæ vel differendæ absolutionis dirigere se debet juxta lumen a Deo sibi donatum. Hoc certum est, quod in hac materia tam errent, qui æquo sunt faciliores, quam qui æquo rigidiores sunt in absolvendo; utrumque extremum perniciosum; multi enim confessarii ob nimiam facilitatem absolvendi in causa sunt, ut plures animæ in perditionem abeant; sed alii ob nimiam rigiditatem non minoris sunt detrimenti. Unde haud scio, utrum confessario minori scrupulo debeat esse indispositos absolvere, quam dispositos dimittere. Tandem, ut meæ conscientiæ dictamen exponam, sic concludo : Aliquando poterit alicui recidivo prodesse dilatio absolutionis. Semper quidem proderit deterrere hujusmodi relapsos ex intrinseca fragilitate, negationem absolutionis minando. Ordinarie vero loquendo magis proderit eis absolutionem impertiri, cum dispositi accedunt per signum extraordinarium doloris.

Digitized by Google

Ultiam dico et omnes confessarii absolverent recidivos cum solum signa extraordinaria illi affecunt! Sed quod dolendum est, maxima pars confessariorum undique, nullo prorsus signo extraordinario exhibito, indiscriminatim sine ulla admonitione, nulloque præstito remedio, hujusmodi relapsis semper absolutionem impertiuntur, et hoc est unde ruinæ et animarum emanat.

DUBIUM III.

Quâlis confessio requiratur.

ARTICULUS I.

An debeat esse integra materialiter?

465. Quæ sit integritas materialis? — 466. Quantum extendatur numerus, dicendo *plus minus*? Et quomodo exquirendus numerus in consuetudinario? — 467. An sint necessario explicandæ circumstantiæ aggravantes? — 468. Quær. I. Quot sententiæ sint in hac quæstione? An in furto explicanda sit quantitas? (Vide hic in fine). — 469. Dub. 1. An incestus cum consanguineis differat specie ab incestu cum affinibus? — 470. Dub. 2. An in peccato incestus cum consanguineis explicandi sint gradus consanguinitatis? — 471. Plura notanda circà examen conscientiæ, et integritatem confessionis. — 472. An peccata mortalia dubia necessario sint confitenda? — 473. Dub. I. An teneamur confiteri mortalia positive dubia? — 474. Dub. 2. An mortalia negative dubia? — 475. Quid si quis velit eucharistiam recipere? — 476. Quid si quis sit scrupulosus, vel timoratæ conscientiæ. — 477. Dub. 3. An teneatur quis confiteri aliquod mortale in dubio an illud sit confessus? — 478. Dub. 4. An, qui confessus est mortale uti dubium, teneatur repetere quando certum agnoscit? Quid, si pœnitens post confessionem sciat materiam sui peccati fuisse gravem, sed ipse nullo modo id noverit tempore quo peccatum commisit?

465. — « Resp. Ad confessionem per se, et ordinarie requiritur integritas materialis, sita in eo, ut postquam » diligentius te excusseris, et conscientiæ tuæ sinus, et » latebras (ita loquitur Trident. *sess.* 14. *c.* 5.) exploraveris, confitearis omnia mortalia memoriæ occurrentia, non- » dum confessa, eorumque numerum, et circumstantias, » quæ speciem mutant. Patet ex Trid. *l. c.* et est certum. » Ratio est, quia alias nec judicium sacramentale recte administrari, neque æquitas in pœnis statuendis servari » potest.

» Dicitur 1. *Per se, et ordinarie*: quia per accidens, et » extraordinarie sufficit integritas formalis, *v. dub. seq.*

466. — » Dicitur 2. *numerum*, intellige certum, qui si

Digitized by Google

» non constet, dic probabilem, addendo plus minus. Quod » si deinde deprehendas te errasse, non teneris iterum » confiteri, nisi notabiliter fuerit major. *Fagun. Sanch. Hurt.* » contra *Regin. Fill. et Sa*, qui dicunt, verba illa, *plus* » *minus*, tantum extendi ad unum, vel duo supra nume- » rum indicatum * (*Lugo d.* 16. *n.* 97. *Cab. T. J. c.* 10. » *num.* 8. *Tamb. et Ronc. dicunt illud plus minus sic sumi :* » *Circa ter : intelligi bis vel quater : Circa* 10 *intelligi* 8 *vel* 12. » *Circa triginta*, 27 *vel* 33. *Circa centum*, 95 *et* 105. *Circa* » *mille*, 950. *et* 1050.) * Sed quamvis hoc sit verum in nu- » mero parvo, denario v. g. non tamen in aliis, v. g. cen- » tenario, millenario, etc. quia verba illa non habent sensum » absolutum, sed respectivum, ad numerum cui addun- » tur; qui quanto fuerit major, tanto etiam major verbis » istis intelligetur, dummodo tamen sit parvus respectu » alterius cui adjungitur; quod prudentis arbitrio æsti- » mandum est. Ita *Diana p.* 3. *tr.* 3. *r.* 194. *ex Navarr.* » Item *Cardin. de Lugo d.* 16. *num.* 94. Quod si autem nec » probabilis haberi potest, dicenda est consuetudo pec- » candi, tempus, et frequentia in die, septimana, mense, » vel anno. Vid. *Fill. t.* 7. *c.* 4. *n.* 82. *Diana p.* 3. *t.* 4. *r.* 94. » *Gasp. Hurt. d.* 9. *diff.* 5. *Lugo dist.* 16. *n.* 79. »

Bene hic advertit *Spor. de pœnit. t.* 3. *p.* 224. *n.* 451. confessarium non debere esse nimis anxium circa exquirendum numerum peccatorum in pœnitente consuetudinario, quia sæpe est impossibile talem numerum certum habere; plures enim ad importunitatem confessarii solum divinando respondent centies, millies; sed quis prudens eis fidem præstabit? Unde melius faciet confessarius, si diligenter statum conscientiæ exquirat; et exinde interrogando pœnitentem de lapsibus plus minusve in die, vel hebdomada, vel mense, saltem in confuso numerum peccatorum apprehendat durante consuetudine commissorum, quin certum judicium faciat, cum periculo errandi.

467. — « Dicitur 3. *quæ speciem mutant* : quia etsi proba- » bile sit, quod docent *Suar. Conc.* et alii, etiam eas quæ » notabiliter in eadem specie aggravant (hoc est, quæ juxta » cujusque conscientiam excedunt ordinarium peccandi mo- » dum) esse explicandas, ob rationem allatam in respon- » sione : contraria tamen sententia, quam ex *D. Th. Sylv.* » *Nav.* docent *Vasq. Reg. Bonac. Lugo d.* 16. *s.* 3. etiam

Digitized by Google

« probabilis est, et tuta : saltem si excipias 1. Gradus consanguinitatis in incestu. 2. Quantitatem furti, injuriæ, etc. quæ egent satisfactione. 3. Quando uno actu plures sunt occisi, vel infamati, vel apud plures. 4. Odium diuturnum; quia tunc solent plures actus fieri. Vide *Regin. loc. cit.* * (Odium diuturnum, sicut etiam concupiscentia carnalis in mulierem necessario sunt exprimenda in confessione, non tam ratione circumstantiæ aggravantis, quam propter numerum peccatorum, quæ in illa diuturna mora replicantur, ut dicunt *Salm. de pœn. c.* 8. *n.* 14. *et alii communissime; vide dicta tom.* 4. *l.* 5. *de pecc. n.* 37.)* 5. Peccatum inter confessarium et pœnitentem. Vid. *Fill. de imped. matrim. c.* 5. *q.* 5. 6. Si circumstantia invehat censuram, vel reservationem, vel ad necessariam pœnitentis directionem a confessario prudenter interrogetur. »

468.—Quærit. I. An circumstantiæ peccatorum mortalium notabiliter aggravantes sint necessario confitendæ? Adsunt tres sententiæ omnes valde probabiles. *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Suar de* 22. *s.* 3. *n.* 5. *Soto in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *ar.* 4. *Sanch. dec. l.* 2. *c.* 23. *Gonet, Man. t.* 6. *p.* 440. *Juenin. t.* 7. *p.* 446. *Genett. t.* 4. *c.* 6. *qu.* 3. *Conc. p.* 303. *Croix l.* 6. *p.* 2. *num.* 977. *Antoine p.* 504. *Wigandt. tr.* 3. *n.* 26. item *Estius, Canus, Henr. Fag. ap. Salm. c.* 8. *n.* 22. *et Alens. Sylv. Caj. Major, Con.* et alii apud *Dian. p.* 1. *tr.* 7. *r.* 1. Probatur 1. ex rituali rom. *de sacr. pœn.* ubi dicitur : « Quod si pœnitens numerum, speciem, et circumstantias » explicatu necessarias non expresserit, sacerdos eum inter- » roget. » Ergo non solum explicandæ circumstantiæ speciem mutantes, sed etiam notabiliter aggravantes; hoc enim significant verba illa, *speciem, et circumstantias.* Id confirmatur ex catech. rom. *p.* 2. *c.* 5. §. 47. ubi dicitur circa mortalia explicandas esse circumstantias, *quæ pravitatem valde augent, vel minuunt.* Probatur 2. ratione, quia eadem ratio, quæ suadet circumstantias speciem mutantes esse confitendas, urget etiam pro circumstantiis notabiliter aggravantibus, cum utræque judicium confessarii notabiliter mutant. Nec officit, quod Trident. *sess.* 14. *c.* 5. tantum primas docuerit confitendas; nam respondet *P. Suarez*, quod concilium tantum voluit definire id quod certum erat, hanc vero quæstionem in opinione theologorum indecisam reliquit. *Secunda* sententia, quam tenet *Sporer de pœn. c.* 3. §. 3. *n.* 410, ci-

Digitized by Google

tans pro se *Laym. et Suar.* (adhæretque *Busemb.*) dicit necessario esse confitendam circumstantiam *quid*, quæ scil. attingit integritatem substantialem peccati in individuo, prout est quantitas furti. Ratio, quia alias confessarius non poterit efformare debitum judicium de substantia peccati. *Tertia* sententia mihi probabilior negat esse obligationem confitendi circumstantias aggravantes, et hanc tenent *S. Anton.* 3. *p. tit.* 14. *c.* 19. §. 7. *et tit.* 17. *c.* 17. §. 5. *S. Bernar. sent. t.* 3. *de confess. vers. de tertia parte lit. E. S. Bonav. in 4. d.* 17. *p.* 3. *ar.* 2. *q.* 3. *Soto in 4. d.* 17. *q. un. Cabassut. theor. jur. c.* 10. *n.* 15. asserens hanc esse graviorem et communiorem cum *Pal. Nav. Vasq. Val. etc. Pal. tr.* 23. *d. un. p.* 9. *Bon. q.* 5. *s.* 2. *p.* 2. §. 3. *diff.* 3. *n.* 5. *Tolet. l.* 3. *c.* 7. *n.* 7. *Holzm. n.* 471. *Salm. c.* 8. *n.* 23. *Conc. c.* 2. *q.* 6. (qui a prima sententia se revocavit) *Lugo d.* 16. *sect.* 3. *cum Scoto, Nav. Adrian. Reg.* et probabilem putant *Suarez l. c. n.* 15. *Abelly pag.* 137. *vers. quæres*, et plurimi alii cum *Diana loc. cit.*

Probatur 1. ex *D. Th. in 4. d.* 16. *q.* 3. *art.* 2. *qu.* 5. qui sua auctoritate magnum quidem pondus huic sententiæ præstitit; oportet autem hic ejus textum integrum transcribere, ut pateat S. Doctorem pro hac sententia certe fuisse; ibi sic docet: « Quidam enim dicunt, quod omnes circumstantiæ, quæ aliquam notabilem quantitatem peccato addunt, confiteri necessitatis est, si memoriæ occurrant. Alii vero dicunt, quod non sint de necessitate confitendæ, nisi circumstantiæ quæ ad aliud genus peccati trahunt: et hoc probabilius est; sed addendum est, quæ ad aliam speciem mortalis trahunt: cujus ratio est, quod venialia non sunt de necessitate confessionis, sed solum mortalia, quæ quantitatem infinitam quodammodo habent: et quia circumstantiæ aggravantes, quæ aliam speciem peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, sed non mortalis peccati, non sunt de necessitate confessionis; tamen eadem confiteri perfectionis est, sicut de venialibus dictum est. » Communiter conveniunt AA. D. Thomam in hoc loco nostram sententiam tenuisse, et signanter *Canus in recoll. de pœn. p.* 2. §. *Sed enim, p.* 559. ubi ait: « D. Thomas expresse » tenet solas circumstantias, quæ speciem mutant, esse confitendas. » Idem sentit *S. Anton.* ut infra videbimus. Idem *Sotus ap. Juenin. l. c. p.* 468. ubi dicit: D. Th. sententiam

Digitized by Google

» mutasset, si vitam usque ad finem suæ Summæ produxis-» set. » Hæc tamen prophetia est *P. Suti*, non vero sententia D. Thomæ. Attamen *P. Conc. p.* 303. *n.* 4. aliter explicat præfatum textum, et dicit, quod S. Doctor non loquitur ibi de circumstantiis, quæ adjiciunt malitiam constituentem peccatum mortale, sed de iis quæ confinia peccati venialis non transiliunt; idque deducit ex ratione, quam S. Thomas ibi subdit: « Cujus ratio, quia venialia non sunt de neces-» sitate confessionis, sed solum mortalia, quæ quantitatem » infinitam quodammodo habent. » At venia tanti viri non videtur hæc interpretatio locum habere; nam respondetur 1. quod quæstio quæ a D. Th. ibi proponitur, est signanter de circumstantiis, « quæ aliquam notabilem quantitatem » peccato addunt. » Illud autem *notabilem quantitatem* non potest quidem intelligi circa peccatum veniale, sed circa mortale, primo quia nullus unquam de hoc dubitavit; quis enim dixit aut censeri potest dixisse, circumstantias peccati venialis esse necessario confitendas, cum apud omnes compertum sit ipsa venialia non esse de necessitate confitenda? Secundo, quia D. Thomas ibi loquitur de circumstantiis, quæ notabilem quantitatem peccato addunt; hæc autem notabilis quantitas necessario debet intelligi de circumstantia peccati mortalis, non autem venialis. Et quod ita sit, clare patet ex ratione illa quam subdit S. Doctor, « quod venialia » non sunt de necessitate confessionis; » quæ quidem ratio non jam respicit suam principalem sententiam, ut intelligit *P. Conc.* nempe quod non oporteat confiteri circumstantias notabiliter aggravantes, utpote quia sunt venialia: sed respicit illud, « Addendum est (quod immediate præcedit), » quæ ad aliam speciem peccati mortalis trahunt. » Quibus verbis aperte D. Th. significat, quod circumstantiæ peccati mortalis mutantes speciem certe sunt confitendæ, quia hæ quantitatem infinitam quodammodo habent; non vero circumstantiæ peccati venialis, etiamsi sint diversæ speciei, et de hoc rationem reddit, « quod venialia non sunt de neces-» sitate confessionis. » Deinde id clarius confirmat addens: « Et quia circumstantiæ aggravantes, quæ aliam speciem » peccato non tribuunt, vel quæ tribuunt quidem, sed non » (nota) mortalis peccati, non sunt de necessitate confessionis. » Ergo S. Doctor distinguit inter circumstantias quæ tribuunt aliam speciem, sed non peccati mortalis, et inter circum-

Digitized by Google

stantias quæ non tribuunt novam speciem (id est peccati mortalis, ut sine dubio intelligendum, alias comparasset peccatum veniale cum veniali), et utrasque circumstantias dicit non esse de necessitate confessionis. Hinc *S. Anton. dict.* §. 7. D Thomam sequens dicit : « Et illas quidem cir- » cumstantias quæ trahunt peccatum in aliam speciem, de » necessitate oportet confiteri secundum Thomam ; alias » circumstantias confiteri, cum non sint venialia de neces- » sitate confessionis, perfectionis est, et non necessarium. » Deinde, postquam alias species circumstantiarum exposuit, inquit : « Tertiæ sunt quæ important disconvenientiam, ut » furari multum (puta, prout inferius addit) furari centum » florenos multo gravius est, quam furari unum; et istas » quæ peccatum aggravant confiteri est perfectum, sed quia » non mutant speciem, nec aggravant in infinitum, non est » necessarium eas confiteri secundum Thomam : » additque, *Petrum de Palude* asserere hanc esse communem sententiam. Unde concludit S. archiepiscopus, confitendas tantum circumstantias, quæ mutant speciem, et aggravant in infinitum, adducens exemplum de furto in loco sacro.

Probatur 2. rationibus. Ratio 1. quia in Trident. *sess.* 14. *cap.* 5. sic dicitur : « Eas circumstantias in confessione expli- » candas quæ speciem peccati mutant, quod sine illis peccata » ipsa neque a pœnitentibus integre exponantur, neque » judicibus innotescant, et fieri nequeat, ut de gravitate » criminum recte censere possint, et pœnam quam oportet » pro illis pœnitentibus imponere. » Ex quibus verbis videtur non obscure concil. excludere obligationem confitendi alias circumstantias quam mutantes speciem : quia has sufficere satis innuit ad hoc, ut confessarius rectum efformet judicium de gravitate criminum, et de pœna imponenda. Ratio 2. quia alias pœnitentes semper inter angustias fluctuarent, cum semper dubitare possent de integritate suarum confessionum, in determinando quæ circumstantiæ sint vel ne notabiliter aggravantes : et ideo dicit *D. Th. l. c. qu.* 5. *ad.* 2. « Determinata quantitas peccati non potest sacerdoti » innotescere, quia nec ipse peccator scit; unde sufficit quod » cognoscas quantitatem quæ ex specie peccati consurgit. » Unde hujus sententiæ *Lugo* assignat rationem a priori, dicens, quod Christus nihil aliud præcepit quam confessionem peccatorum ; qui autem explicat circumstantias mutantes

Digitized by Google

speciem peccati, jam vere confitetur et explicat essentiam peccati, cum peccati quidditas sive essentia sumatur ex ipsius ratione specifica. Ratio 3. quia si teneremur manifestare circumstantias notabiliter aggravantes, teneremur etiam confiteri notabiliter minuentes, nempe si quis peccavit ex ira, metu, intensiori passione, ex inductione aliorum, et similibus; quam obligationem etiam adversarii negant. Ratio ultima et potior, quam tradunt doctissimus *Cabassutius, Lugo, Salm. et Roncagl.* est, quia nemo tenetur servare legem dubiam, ut fuse probatum est in *dissert. de opin. probab. tom. I. l.* 1. *nu.* 53. *cum communi* DD. ex S. Isidoro in *c. Erit autem dist.* 4. *et c. Cum jure.* 31. *de offic. et pot. jud. del. et c. Suas. de simon. et ex D. Th. quodlib.* 14. *de verit. q.* 17. *art.* 3. ubi ait: « Nullus ligatur per præceptum aliquod, nisi » mediante scientia illius præcepti. » Scientia autem ut certum est apud omnes, et docet idem *D. Th. p.* 1. *q.* 1. *art.* 2. est certa notitia alicujus rei; unde cum lex confitendi circumstantias aggravantes sit valde dubia, ad illam non tenemur, et ideo (bene ait *Lugo*) Tridentinum non explicavit hanc obligationem illas confitendi, quia non satis concilium id colligere potuit ex Christi verbis, et sacramenti institutione.

Nec obstat 1. rituale rom. dicens esse obligationem confitendi *speciem, et circustantias explicatu necessarias.* Nam resp. quod aliquando etiam adest obligatio confitendi circumstantias notabiliter aggravantes; ut recte dicunt *Lugo d.* 16. *n.* 121. *et Salm. c.* 8. *n.* 27. quando scilicet inducunt censuram, vel reservationem, aut quando (ut diximus) confessarius interrogat, putatque necesse id scire ad medicinam, vel restitutionem imponendam. Quoad auctoritatem catechismi oppositam, videtur quod illa nimis probat, nam videtur imponere obligationem explicandi circumstantias non solum aggravantes, sed etiam minuentes, quod non est credibile; quis enim unquam dixit, quod si quis confitetur homicidium, et taceret illud commisisse ex vehementi passione, vel in rixa, sacrilegam faceret confessionem? Unde debemus fateri hic mentem catechismi non satis intelligi.

Non obstat 2. dicere, quod circumstantiæ notabiliter aggravantes debeant explicari, ut confessarius debitam pœnam imponat. Nam bene respondet *Lugo*, in pœnitentia injungenda non requiri omnimodam, sed tantum quamdam

Digitized by Google

æqualitatem, quæ utique servari potest, si manifestetur species peccati, licet non explicentur circumstantiæ aggravantes. Hinc *D. Th. l. c. ad.* 2. ubi hanc quidem objectionem sibi efformat, sic respondet: « Sufficit, quod sacerdos cognoscat quantitatem, quæ ex specie peccati consurgit. » Non obstat 3. dicere quod prima opinio saltem est tutior, et ideo omnino servanda in materia sacramenti, ex prop. 1. damn. ab Inn. XI. Nam bene respondent *Carden. in* 2. *crisi. d.* 2. *n.* 107. *et Croix nu.* 978. quod qui sæquitur secundam sententiam, non exponit sacramentum periculo nullitatis, cum ad valorem sacramenti sufficiat confessio formaliter integra, quæ jam probabiliter habetur in confessione peccatorum, etsi non explicentur circumstantiæ aggravantes. Unde etiam infertur, quod quælibet opinio probabilis negans aliqua peccata differre specie, non subjacet damnationi, quia si forte ante Deum est falsa, nihilominus jam adest confessio formaliter integra. Hinc probabiliter dicunt *S. Anton. l. c. Lugo d.* 16. *n.* 12. *et Salm. c.* 8. *n.* 23. *cum Pal. et Dicast.* quod per se loquendo pœnitens non tenetur quantitatem furti explicare. Dicitur *per se loquendo*, nam alitunde, quia ut plurimum confessarius inquirere debet de quantitate furti, ad hoc, ut sciat quomodo se gerere debeat circa absolutionem impertiendam; et obligationem restitutionis imponendam; ideo ut plurimum tenetur pœnitens confiteri in furto circumstantiam quantitatis.

469. — Quær. II. Utrum qui commisit incestum, explicare debeat qualitatem, atque gradum? Duo igitur hic vertunt dubia. Dubitatur 1. An incestus cum consanguineis differat specie ab incestu cum affinibus? Affirmat *Lessius l. 4. c.* 3. *n.* 79. *Salm. de* 6. *præc. c.* 5. *nu.* 30. *Ronc. de* 6. *præc. c.* 5. *q.* 2. *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1074. *et alii.* Ratio, quia, ut dicunt, licet omnes incestus eamdem reverentiam sanguini debitam offendant, diversa tamen difformitate eam lædit incestus cum consanguineis, quam incestus cum affinibus; nam, inter consanguineos conjunctio provenit ex vinculo intrinseco, id est ab identitate ejusdem sanguinis per generationem accepti; conjunctio autem inter affines provenit ex vinculo extrinseco, nempe ex copula habita cum ipsorum consanguineis. Alii tamen probabiliter negant differre incestum cum consanguineis ab incestu inter affines, ut *Lugo d.* 16. *nu.* 313. *et* 316. *Sanch. de matr. d.* 16. *num.* 7. *et* 8. *Tamb.*

Digitized by Google

de matr. conf. c. 7. §. 7. num. 48. cum Meguer, Sotо, et Caj. in 2. 2. q. 154. a. 9. Ratio, quia (ut ait *Lugo*) materialiter se habet, quod conjunctio oriatur ex sanguine, aut ex matrimonio, cum ex eodem motivo prohibetur copula cum consanguineis, quam affinibus. Et pro hac sententia sine dubio est *D. Th. 2. 2. q. 154. a. 9. ad. 2.* ubi sic docet: « Personna affinis conjungitur alicui propter personam » consanguinitate conjunctam, et ideo quia unum est propter » alterum ejusdem rationis, in convenientiam facit consan- » guinitas, et affinitas. »

Bene tamen excipiendum puto incestum inter privignum et novercam, interque socerum et nurum, ut dicunt *Salm. l. c.* et indicat *Lugo n. 316.* Ratio, quia debitum reverentiæ, quod est motivum speciale prohibendi congressum parentum cum filiis, est etiam motivum prohibendi copulam inter novercam et privignum, vel socerum et nurum. Incestus autem cum affinibus, extra primum gradum, commune est inter DD. esse ejusdem speciei.

470. — Dubitatur 2. An in confessione sint explicandi omnes gradus incestus commissi cum consanguineis usque ad quartam gradum. *Prima* sententia affirmat cum *Nav. c. 7. num. 4. et Angel. Vasq. Suar. etc. ap. Salm. de 6. præc. c. 5. n. 33.* Ratio, quia est specialis reverentia inter unum gradum consanguinitatis, et alium. Item tenent *Bon. de matr. q. 4. p. 16. n. 7. cum Laym. Con. Valent.* sed alia ratione ducti, quia alias non explicaretur substantia sive individuum peccati.

Secunda sententia docet, solum incestum cum consanguineis in primo gradu, tam lineæ rectæ quam transversalis, specie differre ab aliis gradibus. Quoad primum gradum lineæ rectæ, hæc sententia videtur omnino tenenda (contra *Tamb.*) tanquam communis cum *Salm. n. 3. Caj. Lug. Reno. etc.* Ratio, quia cuique patet hujusmodi incestum longe esse diversum ab aliis; imo recte *Lugo de pœnit. d. 16. n. 314. et Tour. t. 3. pag. 400. concl. 2.* docent explicandum, an pater peccaverit cum filia, vel cum matre filius, cujus culpa habet diversam malitiam ratione specialis reverentiæ matri debitæ. An autem differat incestus in primo gradu lineæ rectæ ab aliis ejusdem lineæ gradibus? Affirmat *Croix cum Bonacin.* sed nequit probabilius *Lugo n. 315.* Majus dubium est, an incestus cum consanguineis, in primo gradu

Digitized by Google

lineæ transversalis, nempe cum fratre aut sorore, differat specie ab aliis gradibus? Affirmant *Less. l.* 5. *c.* 3. *n.* 79. *Lugo n.* 143. *Salm. c.* 8. *n.* 28. 31. *et* 33. *Ronc. de* 6. *præc. c.* 5. *q.* 2. *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1074. *et Sanch. de matr. l.* 7. *d.* 52. *n.* 11. Ratio, quia reverentia, quæ debetur fratribus vel sororibus, est diversæ rationis ab ea quæ debetur aliis consanguineis; coïtus enim cum sorore videtur ab ipso jure naturæ interdictus. Quoad cæteros vero gradus consanguinitatis, dicunt *Less. n.* 90. *Ronc. l. c. et Salm. n.* 31. *eod. loc. et de sacr. pœnit. c.* 8. *n.* 31. non differre specie incestum, sed gradum propinquiorem inducere circumstantiam tantum aggravantem.

Tertia sententia, quam tenent *Cajet. in S. Th.* 2. 2. *q.* 154. *a.* 9. *Bon. l. c. n.* 6. *Pal d.* 4. *part.* 7. *num.* 11. *Pontius c.* 32. *n.* 3. *Tamb. c.* 7. §. 7. *n.* 48. *cum Megala, Dian. etc.* item *Palud. Gubr. Vict. Nav. Arm. Vega, Henr. Led. Scotus, Abul. Soto, ac alii multi apud Sanch. l. c.* (qui cum *Fill.* vocat valde probabilem) censet, omnes incestus inter consanguineos, excepto tantum primo gradu in linea recta, esse ejusdem speciei. Ratio 1. quia, excepto dicto primo gradu lineæ rectæ, alii gradus tantum constituunt circumstantiam aggravantem, quam explicandi valde probabile est (ut vidimus supra *n.* 468.) non esse obligationem. Ratio 2. quam affert *Caj.* est, quia commixtio conjugalis inter sanguineos, præterquam cum parentibus, est tantum vetita ab ecclesia, non vero de jure naturali; olim enim jam licitum fuit filiis Adam suis sororibus copulari. Nec obstat dicere, quod sive malitia talium incestuum oriatur ex lege naturali, sive ex prohibitione ecclesiæ, semper hujusmodi incestuosi peccant contra reverentiam, quæ conjunctis debetur; ecclesia enim, cum aliquid præcipit, ponit materiam præceptam in ea specie virtutis, ratione cujus illud præcipit; ecclesia autem propter eamdem reverentiam sanguini debitam jubet ab his congressibus fideles abstinere. Nam respondetur quod licet ecclesia, prohibendo commixtionem propinquorum usque ad quartum gradum, elevaverit hujusmodi abstinentiam ad virtutem pietatis naturaliter debitæ sanguine junctis, non per hoc tamen effecit, quod propinquitas horum graduum induceret diversitatem specificam naturalem; naturalis enim diversitas specifica graduum tantum est desumenda ex difformitate per se natu-

Digitized by Google

rali, quæ probabiliter non adest inter gradus consanguinitatis (præter primum lineæ rectæ, ut diximus), magis enim et minus non variant speciem. Et pro hac sententia videtur indubitanter esse (ut non dubitat *Cont. Tourn. t.* 3. *p.* 490. *in fine*, licet hic auctor sit pro contraria sententia) etiam *D. Th.* 2. 2. *q.* 154. *a.* 9. *ad* 3. ubi sic ait : « In commixtione » personarum conjunctarum aliquid est, quod est secundum » se indecens et repugnans naturali rationi, sicut quod commixtio fiat inter parentes et filios, quorum est per se et » immediata cognatio, nam filii naturaliter honorem habent » parentibus.... Aliæ vero personæ, quæ non conjunguntur » secundum seipsas, sed per ordinem ad parentes, non habent ita ex seipsis indecentiam, sed variatur circa hoc » decentia vel indecentia secundum consuetudinem, et legem humanam, vel divinam, » id est positivam de jure divino. Et idem videtur docere D. Augustinus (*ap. D. Th. in eod. a.* 9.) dicens : « Commixtio sororum et fratrum quanto » fuit antiquior compellente necessitate, tanto postea facta » est damnabilior religione (id est ecclesia) prohibente. » Prima sententia est minus probabilis ; secunda et tertia æque probabiles videntur.

471. — « 1. Ad integritatem confessionis prærequiritur diligens examen, pro capacitate pœnitentis, temporis mora, » et cæteris circumstantiis. Ad id autem sufficit diligentia » mediocris, qualem vir prudens in arduis negotiis adhibet, » vel qualem moraliter loquendo docti et timorati adhibere » solent, etiamsi quis putet, majore diligentia plura se reperturum. *Bon. t.* 1. *d.* 5. *qu.* 1. *Laym. lib.* 5. *tr.* 6. *c.* 8. » Post mediocrem autem istam diligentiam non tenetur de » anteacta vita ulterius cogitare ; et si quid occurrat, quod » videatur non esse in confessione explicatum, potest sibi » persuadere, cum cæteris id memoratum fuisse. *Dian. p.* 3. » *t.* 4. *r.* 107. *ex Sanch.* Animadverte tamen prop. 11. inter » proscriptas ab Alex. VII.

» 2. Examen hoc a confessario potest suppleri, quod tamen *Suarez* reprobat in confessionibus longis diligentiorum, eo quod impossibile fere sit, ut quis repente rogatus » omnia recordetur ; et tantum admittit in rudibus : » * (*Adverte id quod habetur circa hoc in catech. rom. part.* 2. » *c.* 5. *nu.* 60. ubi : Si sacerdos hujusmodi homines prorsus imparatos cognoverit, humanissimis verbis a se dimit-

Digitized by Google

» tet, hortabiturque, ut ad cogitanda peccata aliquod » spatium sumant, ac deinde rexetantur. Quod si forte » affirmaverint se in eam rem omne studium contulisse, » quoniam sacerdoti maxime verendum est, ne semel di- » missi amplius non redeant, audiendi erunt, præsertim si » emendandæ vitæ studium aliquod præ se ferant, adduci- » que possint, ut negligentiam suam accusent, quam se alio » tempore accurata meditatione compensaturos promittant.)* » Quos etiam monet *Sa, verb. confessio*, bona fide confessos » non nimis rogandos de confessionibus præteritis, nisi in- » telligatur aliquid necessarium defuisse. Vid. *Fagund. Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 89. *(*Vide dicenda n.* 505.)*

» 3. Non est necessarium peccata scribere, ne memoria » excidant, ut contra *Bon.* docent *Suar. Vasq.* et alii. Imo » *Satus* dicit id non consulendum, ob periculum evulgatio- » nis. Melius tamen *Laym. Conin.* et alii asserunt suaden- » dum esse, dummodo vitetur anxietas nimia, propter » quam scrupulosis prohiberi potest.

» 4. Invalida est confessio non integra, ex ignorantia, » vel negligentia moraliter culpabili, ut verius docent *Suar.* » et alii communiter, contra *Sot.* quia *Trident.* requirit di- » ligens examen.

» 5. Non officit integritati, per se loquendo, si quis sub- » inde gravius lapsus, id alteri prius confiteatur, et deinde » ordinario suo venialia tantum (qui imprudenter id agre » ferret, prohibebit, aut reprehendet); nisi tamen ea occa- » sione maneat in morali occasione peccandi, aut ideo cir- » cumeat, ut liberius peccet; tunc enim graviter peccabit, » et ob defectum attritionis confessio erit nulla. Ita *Fill. Laym. l.* 5. *t.* 6. *Card. de Lugo de* 16. *n.* 57.

» 6. Ex circumstantiis minuentibus illæ tantum expli- » candæ sunt, quæ vel omnino tollant malitiam, vel ex mor- » tali faciunt veniale, ut parvitas materiæ, indeliberatio etc. » (verbi gratia si die veneris ignorans comedisset carnes); » vel alioqui notabiliter mutant judicium confessarii, saltem » quoad spatium.

472. — » 7. Ad servandam integritatem confessionis, pec- » cata mortalia dubia ut dubia, loquendo de dubio proprie » dicto, sunt aperienda, ut docent *Suar. in* 3. *p. t.* 4. *d.* 22. » *sect.* 9. *n.* 7. *Sanchez, Dian. Card. de Lugo d.* 16. *num.* 63. » *Bon. d.* 3. *q.* 5. *punct.* 1. *part.* 2. *diff.* 4. et alii *communiter*, non-

Digitized by Google

» tra *Conin.* Ratio est, tum quia peccata, quæ sunt in con-
» scientia, debent manifestari, at dubia ut dubia sunt in
» conscientia : tum quia in negotio salutis, et medio ad
» hanc necessario non tam habet locum illud axioma : Me-
» lior est conditio possidentis, quam hoc : In dubio tutior
» pars eligenda est. (Excipiuntur tamen scrupulosi, et ii,
» quibus diu post patratum peccatum suboritur aliquod
» dubium, si alias soliti sint sollicite confessionem insti-
» tuere : quia non est dubium prudens.) Quod si postmodum
» accipiat notitiam certam, idem rursus esse confitendum
» tanquam certum, docent *Tur. et Sanchez in mor. c.* 10.
» *nu.* 69. Dubitat tamen *Card. de Lugo d.* 16. *sect.* 2. *n.* 89.
» *et* 92. suadatque id ut securius. V. *Diana par.* 3. *tom.* 4.
» *resp.* 60. *et* 107. Si vero peccatum confessus sit ut certum,
» et postea de eo dubitet, an fecerit, non tenetur iterum
» confiteri ut dubium. *Lugo, et Tamburin. exped conf. d.* 1.
» *c.* 1. qui idem censent, etsi postmodum certo comperiat
» se non fecisse. Monet autem *Suar. et Tamb. l. c.* si quis
» sola peccata dubia confiteatur, monendum, ut addat ali-
» quod certum ex alias confessis; quod si id haberi non
» possit, absolvendum sub conditione. »

473. — Quæritur igitur, an sit obligatio confitendi peccata mortalia dubia, vel in dubio an fuerint confessa? Tres quæstiones hic occurrunt discutiendæ, valde scitu necessariæ ad praxim. Dubitatur 1. an teneamur confiteri mortalia positive dubia, nempe si utrimque adsint rationes probabiles, quod peccatum mortale fuerit vel non fuerit commissum? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Merbes. de euch. p.* 348. *q.* 5. *Hab. t.* 6. *p.* 244. *qu.* 6. *Concina t.* 9. *p.* 349. *n.* 10. et alii antiprobabilistæ, qui dicunt in opinionibus æque probabilibus tutiorem sequendam esse. *Secunda* vero sententia communissima negat, eamque tenent *Sanch. l.* 1. *dec. c.* 10. *nu.* 76. *Suar. in* 3. *p. t.* 4. *d.* 22. *sect.* 9. *n.* 6. (ubi hanc tuetur, etiamsi probabilius sit peccatum esse commissum) *Sylvest. v. confessio* 2. *qu.* 1. §. 3. *Sylvius in* 3. *part. qu.* 6. *art.* 4. *ad* 3. *Ronc. c.* 2. *q.* 7. *Anacl. p.* 606. *n.* 55. *Escob. tr.* 16. *num.* 182. *Bonac. d.* 4. *qu.* 4. *part.* 1. *Holzm. p.* 112. *n.* 458, *cum communi, Viva, de euch. qu.* 4. *art.* 7. *n.* 9. (pariter asserens esse communem.) *Tambur. meth. comm. c.* 1. §. 9. *nu.* 65. (dicens hanc esse certam apud omnes) *Fill. tr.* 7. *c.* 4. *n.* 109. *Diana part.* 4. *tr.* 3. *r.* 5.

Digitized by Google

Spor. de pœnit. num. 389. *et Salm. de euch. c.* 7. *n.* 29. *cum Gerson. Henr. Dicast.* et alii probabilistæ communiter. Ratio, quia quisque potest licite se conformare opinioni vere probabili. Recte vero advertunt *Holzm. n.* 463. *et Viva loc. cit. n.* 5. *cum Sanch. Henr. et aliis*, quod in articulo mortis, si quis dubitet an peccatum grave patraverit, vel an illud confessus sit, sciens nunquam sacramentum pœnitentiæ post tale peccatum suscepisse, tunc ad effugiendum damnationis periculum teneretur, non jam peccatum illud positive dubium confiteri, sed vel absolutionem sacramentalem suscipere, vel saltem actum contritionis elicere. At hic dices: contritio necessario includit votum confessionis; unde cum possit fieri confessio, non sufficit contritio. Respondet *Holzm. n.* 462. quod contritio revera ex se habet vim delendi peccatum, et in tantum non delet mortalia certa sine voto confitendi, in quantum, cum adsit præceptum divinum illa confitendi, non vere contereretur, qui, cum posset, hanc obligationem nollet implere. Sed hoc currit ubi peccatum mortale est certum, et ideo materia necessaria confessionis; non vero si peccatum est dubium; tunc enim, cum illud non sit materia necessaria, sicut contritio sine voto confessionis delet venialia, ita et mortalia dubia.

474. — Dubitatur 2. an teneamur confiteri mortalia negative dubia? *Prima* sententia communior affirmat, et hanc tenent *Busemb. ut supra, Sanch. l. c. n.* 66. *Suar. n.* 7. *Lugo d.* 16. *sect.* 2. §. 3. *Pal. part.* 9. *nu.* 17. *cum Nav. Sylvest. et Laym. Anacl. p.* 606. *num.* 54. *Diana par.* 10. *tr.* 12. *n.* 2. *Escob. l.* 15. *n.* 176. *Tamb. meth. conf. l.* 2. *c.* 1. §. 3. *n.* 14. *Laym. de consc. c.* 5. §. 4. *n.* 37. *Ronc. cap.* 2. *q.* 7. *r.* 1. *Sporer num.* 392. *Salm. de pœn. c.* 8. *num.* 35. *ex D. Th. in* 4. *d.* 21. *qu.* 1. *art.* 3. *ad* 3. ubi sic ait: « Et similiter peri» culo se immittit qui de hoc quod dubitat esse mortale, » negligit confiteri. Non tamen debet asserere illud esse » mortale, sed cum dubitatione loqui, et judicium sacer» dotis expectare, cujus est discernere inter lepram et le» pram. » Ratio 1. est, quia in Trid. *sess.* 14. *c.* 5. sic habetur: « Oportere a pœnitentibus omnia peccata mortalia, » quorum post diligentem sui discussionem conscientiam » habent, in confessione recenseri. » Si ergo ex concilio confitenda sunt omnia mortalia, quorum conscientia habetur, etiam sunt confitenda mortalia dubia, quorum dubia

Digitized by Google

habetur conscientia. Ratio 2. quia lex confessionis est in possessione, unde in dubio peccatum est confitendum. Ratio 3. quia hæc videtur universalis, et inveterata praxis fidelium, et ideo supponitur emanasse ex Christi institutione, et per traditionem usque nunc fuisse observatam. *Secunda* vero sententia negat, quam tenent *Merb. p.* 348. *q.* 5. *Habert tom.* 6. *p.* 244. *q.* 6. ubi sic ait : « Qui dubitat absque ratione » probabili, dubium deponere debet. » *Conink. tr.* 2. *d.* 7. *dub.* 8. *Holz. p.* 113. *n.* 459. *Marchant. in tribun. tr.* 4. *tit.* 6. *q.* 5. *Sa, v. eucharistia, n.* 23. *Mazzotta tr.* 1. *d.* 1. *q.* 3. *c.* 5. et probabilem vocant *Laym. l. c. n.* 37. *in fine, Viva de pœn. qu.* 2. *art.* 2. *n.* 7. citans *S. Anton. Palud. Less. Tap. Præp. Amic. Haunol. etc.* item *Boss. Henr. Ferr. de Jan. etc. ap. Guimen. ac Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 609. qui vocat probabiliorem ex rationibus intrinsecis. Et revera, licet prima sententia sit valde probabilis, et magna auctoritate roborata, hæc tamen secunda non videtur sua probabilitate destituta. Ratio 1. quia Tridentinum *loc. cit.* non obligat pœnitentes nisi ad confitenda *omnia peccata mortalia, quorum conscientiam habent.* Non dicit, uti sunt in conscientia, nempe vel ut certa, vel ut dubia, sed quorum conscientiam habent, quod importat habere notitiam certam peccati; conscientia enim (ut ait *S. Bern.*) nihil aliud est, *nisi cordis scientia*, et judicium practicum de peccato commisso. Conscientia autem dubia neque est scientia, neque judicium, sed suspensio judicii; unde minime dici potest habere conscientiam peccati, qui nullam rationem habet quod illud commiserit; et sic respondetur primæ rationi oppositæ. Id confirmatur ex eodem Trid. *ibid.* ubi additur : Constat enim nihil aliud in » ecclesia a pœnitentibus exigi, quam ut, postquam quis- » que diligentius se excusserit...., ea peccata confiteatur, » quibus se... Deum suum mortaliter offendisse meminerit : » reliqua autem peccata, quæ diligenter cogitanti non oc- » currunt, in universum eadem confessione inclusa intelli- » guntur. » Ergo sicut pœnitens non tenetur confiteri venialia, ita nec peccata dubia, cum dicat concilium, pœnitentem nihil aliud confiteri debere nisi mortalia quorum meminit, dubitare autem non est quidem meminisse, imo potius est non meminisse. Ratio 2. quia non est pro delicto dubio onus certum imponendum : nec in dubio an lex existat, adest legis obligatio (ut sapienter ait Bened. XIV. *notif.* 80. *num.* 4.

Digitized by Google

19.) nam licet sit lex confitendi certa mortalia, et ideo qui certus est de mortali commisso, et dubitat negative (nam si dubitet positive, mox infra dicemus) tenetur confiteri, non tamen existit certa lex confitendi mortalia dubia. Ita sic respondetur secundæ rationi oppositæ.

Nec obstat auctoritas D. Thomæ allata; ibi enim S. Doctor revera non loquitur de eo, qui post diligentiam efformat sibi judicium, quod peccatum suum sit dubie mortale, et ideo dubium deponit ex regula præfata, nempe quod non datur certa obligatio, ubi delictum est dubium; sed loquitur de eo qui certus est de sua actione mala, et nescit discernere an fuerit vel ne mortalis, hic utique tenetur diligentiam adhibere, ut dubium deponat; unde cum nescit illud deponere, tenetur stare judicio confessarii, cujus est discernere inter lepram et lepram. Neque obstat praxis fidelium, ut opponitur; nam respondent *Hocin. et Elbel cum Herinx*, quod merito dubitatur an fideles confiteantur mortalia dubia ex persuasione obligationis, vel an ob majus conscientiæ levamen; propter hoc enim fideles adsolent confiteri etiam peccata dubia positive, quorum confessionis obligationem ipsi etiam adversarii fere omnes non agnoscunt. Item ait *Holzmann*, quod præfata praxis forte sit continuata ex errore, qui non potest inducere consuetudinem obligatoriam.

475. — Hinc refertur *Henriq. l.* 8. *c.* 45. *n.* 2. *Su v. sacram. n.* 23. *et Gran. Leand. et alii ap. Guimen. de euch. prop.* 3. *num.* 2. non teneri ad confessionem, qui vult communicare, et negative dubitat, an peccaverit mortaliter, tum quia non magis urget præceptum præmittendi confessionem ad communionem, quam præceptum servandi integritatem confessionis, utrumque enim est de jure divino; tum quia præceptum Tridentini præmittendæ confessionis (*sess.* 13. *c.* 7.) non obligat nisi eum, *qui est sibi conscius mortalis peccati*, nequit autem dici conscius de suo peccato qui de illo dubitat. Sed huic obstat magna difficultas, nempe quod accedens ad communionem cum mortali negative vel positive dubio, se exponat periculo frustrandi effectum sacramenti. Huic difficultati aliquis respondere posset cum *Sanchez, Pontio, Vasq. Perez, Hozeo, et aliis citatis l.* 1. *n.* 32. non esse illicitum suscipientibus sacramenta uti opinione probabili, ad differentiam sacramenta conferentium, qui nequeunt ea ministrare nisi cum sententia tutiori vel saltem moraliter certa:

Digitized by Google

sufficit autem ad sacramentum suscipiendum, ut quis saltem probabiliter dispositus. Si quis autem nolit hac responsione uti, debet dicere cum *Holzm.* oportere quod in casu communicaturus conteratur, vel absolutionem sacramentalem recipiat (quamvis peccatum illud retineat), ut obicem auferat peccati illius si forte adfuit.

476. — Cæterum in praxi (ordinarie loquendo) omnino monenda est pœnitentibus confessio mortalium tam negative, quam positive dubiorum, cum id ordinarie prosit ad conscientiæ tranquillitatem. Dixi *ordinarie*, nam scrupulosi omnino eximi debent ab obligatione confitendi peccata dubia; ipsi enim tantum confiteri tenentur certa mortalia, et de quibus certe nunquam sint confessi (vide mox dicenda. in *dub.* 3. *seq. in fine*) ut communiter docent *Sanch. d. c.* 10 *num.* 85. *Laym. n.* 37. *et Croix n.* 611. *cum Busemb. Con. Arensa. Stoz, Cas. Med. Henr. Nav. Rodr. etc.*

Item eximi debent ab obligatione confidendi peccata mortalia dubia ii qui sunt timoratæ conscientiæ, et non solent deliberate lethaliter peccare; hi enim in dubio rationabiliter, imo moraliter certo credere possent non consensisse, quia præsumptio sumitur ex communiter contingentibus; ita *Croix n.* 612. *Bon. de pecc. d.* 2. *q.* 2. *part.* 3. *n.* 19. *et Sayr. Reg. Bosco, et Herinex apud Croix l.* 1. *n.* 615. *ac Habert t.* 3. *de conse. c.* 2. *in fine*, ubi sapienter ait: « Si vir probatæ » pietatis anxius sit, an consenserit delectationi venereæ, » moraliter certus esse debet non consensisse; quia moraliter » fieri nequit, ut voluntas tam firma in bono proposito » mutetur, quin dilucide advertat. » Idem docent *Salmant. Scholast. tr.* 13. *d.* 10. *n.* 193. dicentes: « Qui habet ani- » mum satis firmum in bono, proinde nunquam aut raro » in aliquod grave consensit, et sensualitatis motus fastidio » sunt, non est cur ex qualibet permissione aut non resi- » stentia statim consensum pertimeat; ea namque animi » dispositio videtur sufficienter periculum auferre. » Ratio hujus a priori est, quia is qui habitualiter Deo adhæret, et valde timet, ne divina gratia privetur, si contingat aliquando ab eo averti, magnam sibi vim inferre debet, ut remorsum conscientiæ contemnat, et in peccatum deliberate se projiciat: id autem non potest agere, nisi certo advertat malum quod amplectitur; nam ut ait doctissimus *P. Alvarez* (*apud Croix lib.* 1. *n.* 547.): « Plenus consensus in mortali est tanta

Digitized by Google

» iniquitas, ut celari aut ignorari non possit, sed in recenti » facile agnoscitur. » Hinc Dominus dixit S. Theresiæ : *Nemo me amittit, nisi certo id cognoscat.* Ad præsumendum autem, quod non adfuerit plenus consensus in homine pio, maxime prosunt hæ sequentes conjecturæ, quas tradit *Croix l.* 1. *n.* 547. nimirum : si talis serium et sæpe repetitum propositum habuerit nunquam peccandi mortaliter, et nesciat illud certo revocasse : si cum advertit malum, terreatur, et illico tentationem repellat, statimque dubitet, an consenserit : si meminerit se timide processisse : si nesciat, an in vigilia, vel somno aliquid egerit, vel cogitaverit; si enim fuisset vigilans, jam id advertisset, et sciret. E converso oppositum est censendum de eo qui est assuetus de facili in peccata mortalia prolabi, quia in dubio præsumitur iste consensisse : si enim obstitisset, utique recordaretur conatus illius quem sibi intulisset ad tentationem repellendam. Unde recte concludit *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 612. quod vix unquam in hujusmodi hominibus, tam primi quam secundi generis, datur dubium mere negativum, præsumptio enim (ut ait cum *Soto, Sanch. Moya, etc.*) probabilitatem fundat consensus præstiti, vel dissensus.

477. — Dubitatur 3. an teneatur quis confiteri aliquod peccatum mortale certe commissum, in dubio an illud fuerit vel ne confessus? Respondetur : Si dubium est negativum, equidem tenetur illud confiteri, ut communiter docent *Salm. lib.* 1. *c.* 10. *num.* 71. *et Nav. Suar. Dic.* ac alii passim cum *Salm. c.* 8. *n.* 34. Contra vero, si dubium est positivum, ita ut ille probabiliter credat se peccatum illud jam confessum fuisse, adest sententia non teneri ad illud confitendum, et hanc tuentur *Suar. Nav. Sylvest. Bonac. Lugo, Salm. Croix etc.* Verum sicut mihi probabilis minime visa fuit opinio alibi relata eorum auctorum, qui dicebant non esse obligationem implendi vota, quæ probabiliter impleta sunt, ita nec valeo hanc approbare sententiam quoad peccatum probabiliter confessum, cum obligatio confessionis sit certa, et satisfactio dubia. Non autem reprobo id quod iidem citati auctores tradunt, nempe quod ille, qui diligens fuit in suis peccatis confitendis, si postea dubitat, an aliquod peccatum omiserit, postquam multum elapsum sit tempus a quo illud patravit, non tenetur ad confitendum, cum possit credere eo casu moraliter certe jam de illo confessum

Digitized by Google

fuisse. Et subjungit *P. Conc. pag.* 338. *n.* 43. quod si quis prius ex prava consuetudine in plura peccata lapsus fuerit, et postea sit vere conversus per constantem vitæ integritatem, si tunc dubitet, an omiserit in confessione generali vel particulari, facta cum debita diligentia, aliquod peccatum vel circumstantiam, confessarius prohibeat illi ne recogitet quidem de præterita vita, sed potius imponat, ut piis meditationibus tempus impendat. Scrupulosi autem minime tenentur peccata præterita confiteri, nisi certi sint quod illa nunquam confessi fuerint, ut communissime dicunt *Cajet. Nav. Med. Hurt. Becan. Reg. etc. cum Croix num.* 611. Adduntque *ib. Sa, Stoz, et alii* scrupulosum non teneri confiteri nisi quæ potest jurare fuisse mortalia, et nunquam dixisse. Vide dicta de hoc *tom.* 1. *lib.* 1. *num.* 87. *v.* 2. *quod nihil.*

478. — Dubitatur 4. an qui confessus est aliquod peccatum mortale uti dubium, teneatur postea illud repetere, quando uti certum agnoscit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Tamb. method. conf. l.* 2. *c.* 1. §. 4. *n.* 24. *Holzmann n.* 489. *Sporer t.* 3. *pag.* 216. *cum Arriaga, Pel. etc. Escob. lib.* 15. *num.* 17. *Elbel p.* 248. *n.* 167. *cum Bosco, Stoz, Herincx, etc.* et hanc patrocinatur *Lugo d.* 16. *n.* 78. Ratio, quia peccatum illud jam explicatum fuit, uti erat in conscientia tempore confessionis, jamque directe absolutum fuit. *Secunda* vero sententia communis (quam sequimur) affirmat, et hanc tenent *Busemb. ut supra, Bon. d.* 5. *qu.* 7. *p.* 4. *n.* 15. *Sanch. lib.* 1. *c.* 10. *n.* 69. *Roncaglia c.* 2. *qu.* 8. *Conc. pag.* 337. *n.* 39. *Viva qu.* 2. *a.* 3. *Dian. p.* 10. *tract.* 16. *r.* 79. cum aliis communiter, *Cardenas d.* 51. *c.* 2. *in select.* qui vocat oppositam improbabilem; et *Lugo loc. cit.* quamvis primam sententiam tutatus fuerit, tamen sic concludit : « Cæterum, quia in re morali non est facile recedendum » a communi sententia, nolo in hoc puncto aliquid definire, » sed securiorem partem consulere. » Ratio hujus sententiæ est, quia, licet peccatum fuerit directe absolutum, non tamen fuit expositum uti erat in conscientia, prout præcipit Tridentinum, nec explicata fuit substantia peccati, quæ consistit in ejus cognita gravitate; ideoque ad supplendum integritatem confessionis opus est illud ut certum manifestare. Nec obstat id quod opponit *Sporer*, nempe quod si quis confiteretur se fornicatum fuisse decies plus minus, si

Digitized by Google

postea certo adverteret undecies peccasse, teneretur iterum confiteri. Nam respondetur cum *Rovarg. Diana, et aliis*, quod dispar currat ratio inter primum et secundum casum; in hoc enim secundo casu non ita notabiliter judicium confessarii variatur sicut in primo, nam hic error numeri moraliter non est circa substantiam, quia juxta humanum modum loquendi in numero decimo, addita illa dictione *plus minus*, moraliter includitur undecimus, et ideo sic habet communis praxis fidelium, qui non putant se esse obligatos ad explicandum modicum numerum, quando illum cum incertitudine, dicendo *plus minus*, exposuerint. In primo vero casu, quando quis confessus est peccatum ut dubium, et deinde certum agnoscit, error est circa substantiam, quia in accusatione dubia nullo modo includitur certa, nec humano modo unquam dubia accusatio delicti tanquam certa accipitur.

Probabilissime autem dicunt *Sanch. l. 1. c. 10. num. 69. Bon. d. n. 15. et Salm. c. 9. n. 27. cum Suar. Con. Num. Dic. Valer. Cordub. Vict. etc.* communissime, quod si quis confitetur peccatum, quod nec ipse, nec confessarius sciebat esse mortale, et postea novit esse mortale ex genere suo, non tenetur iterum illud confiteri. Ratio, quia hoc casu jam pœnitens exposuit confessario suum peccatum, uti in sua conscientia erat tunc, et nunc est, et in præsenti nihil novi occurrit, nisi quod cognoscat nunc materiam illius peccati esse gravem, quod prius nesciebat.

ARTICULUS II.

Quandò sufficiat confessio integra formaliter?

479. Quæ sit integritas formalis? Et quis censeatur physice impotens ad integritatem materialem? I. Mutus. An hic teneatur confiteri scripto, aut per signa? II. Surdus. III. Ignarus idiomatis. An hic teneatur confiteri per interpretem. IV. Moribundus. — 480. An absolvendus moribundus qui dat signa doloris sacerdoti præsenti, quin possit ullum peccatum explicare? — 481. An absolvendus infirmus sensibus destitutus, qui per testimonium adstantium ostendit desiderium absolutionis? An tunc absolutio danda sit absolute, vel conditionate? 482. Quid si nullum dederit signum pœnitentiæ? — 483. Quid si fuerit destitutus in actu peccati? — 484. Quando sufficiat integritas formalis ob periculum mortis? — 485. An in periculo contagii possit confessarius absolvere, audito uno peccato? 486. An tempore conflictus, vel naufragii? — 487. Quis censeatur moraliter impotens? Et quid si peccatum non possit explicari sine violatione sigilli? — 488. Quinam igitur excu-

Digitized by Google

sentur ab integritate materiali? — 489. An sit obligatio confitendi peccatum, si non possit dici sine infamatione complicis? — 490. Ex quibus causis licet manifestare complicem confessario qui eum noscit? — 491. Bulla Benedicti XIV. prohibens exquirere à poenitente nomen complicis peccati. — 492. Sententia auctoris, id nullo casu esse licitum.

479. — « Resp. Etsi ad hoc sacramentum requiratur semper aliqua confessio, non tamen semper opus est, ut ea sit integra materialiter, modo sit talis formaliter seu moraliter, id est quantum, moraliter loquendo, hic et nunc potest fieri, etsi postea debeas, si possis, supplere defectum, non statim, sed quando rursum confiteri obligaberis, aut voles. Porro, quando talis confessio sufficiat, sequentes regulæ docent.

» *Prima*. Quandocumque quis ad materialiter integre confitendum physice est impotens, sufficit integritas formalis, quia præceptum divinum non obligat ad impossibile. Unde possunt in sequentibus casibus absolvi I. Mutus, etsi unum tantum, vel alterum peccatum per nutus significaverit, nisi tamen scripto possit confessario exhibere, ad quod tunc eum teneri probabilius est, ut communiter docetur, contra *Cajet. Nav.* et alios. »

Quæritur, an mutus teneatur confiteri per scripturam, si aliter non possit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Pal. p.* 8. *num.* 11. *et Soto, Navar. Led. Vict. Val. Barb. etc. ap. Salm. c.* 7. *n.* 17. Quia, ut dicunt, modus sic confitendi semper est obnoxius periculo manifestationis. *Secunda* vero sententia probabilior et communior affirmat, et hanc tenent *Lugo d.* 5. *n.* 87. *Croix n.* 1194. *Anacl. p.* 603. *n.* 38. *Bon. d.* 5. *sect.* 2. *p. ult. Elb. p.* 237. *n.* 134. *cum Henno, Cleric. Ronc. c.* 1. *qu.* 1. *r.* 2. *cum Fag. et Salm. nu.* 16. *cum Vasq. Bec. Hurt. Henr. Gran. etc.* ex *D. Th. in* 4. *dist.* 17. *qu.* 3. *art.* 4. *q.* 3. *ad* 2. Ratio, quia qui tenetur ad finem, tenetur etiam ad media non difficilia. Id tamen intelligendum (ut bene advertunt *Bonac. et Salm. cum Dic.*) si in tali confessione per scripturam moraliter absit manifestationis periculum, aut grave incommodum extraordinarium. Mutus autem non solum in periculo mortis tenetur sic confiteri, sed etiam tempore præcepti paschalis, ut merito docent *Pal. p.* 8. *nu.* 10. *Laym. c.* 6. *n.* 4. *Ronc. l. c. et Salm. c.* 7. *n.* 15 *cum Cajet. Nav. Tol. Soto, Sa, etc.*

« II. Surdus, qui non potest omnia explicare *Laym. l.* 5.

Digitized by Google

» *t.* 6. *c.* 8. III. Ignarus idiomatis, tempore præcepti, vel » alterius necessitatis, etsi non integre intelligatur, si neque » confessarius linguæ gnarus, neque interpres haberi pos- » sit; imo, etsi adsit interpres : non enim tenetur per eum » confiteri, ut docent *Suar. Vasq. Dian.* nisi forte in peri- » culo mortis, in quo aliqua minora confiteri sufficit, * (*Sed* » *etiam tempore mortis probabile est eum non teneri, ut Salm.* » *c.* 7. *n.* 21. *cum Cajet. Sot. Pal. etc. Nisi infirmus dubius* » *sit de contritione, ut Viva q.* 4. *art.* 3. *n.* 10. *Sufficit tamen* » *tunc dicere unum veniale, Salm. d. l. n.* 23. *et Viva cum* » *communi. Quid tempore pestis, vel contagii? Vide n.* 485,)* » Vide *Card. de Lugo d.* 15. *num.* 63. IV. Moribundus usu » linguæ subito destitutus, si petat absolvi, ac det signa » doloris, vel ante dederit coram aliis : modo id fecerit in » ordine ad sacramentum, quod de quovis in eo statu præ- » sumendum videtur. Quo casu, si (saltem coram ipso in- » firmo) sive ab uno, sive pluribus, mediatis, vel imme- » diatis testibus detur testimonium, sacerdotem non tantum » posse, sed probabiliter etiam teneri absolvere (saltem » sub conditione) docent *Dian. et Lugo d.* 17. *num.* 84. *etc.* » ex multis aliis : item *Bon.* citans declarationem cardina- » lium pro se : et *Præp. q.* 4. *dub.* 5. *etc.* eo quod sic et » ægri necessitati et reverentiæ sacramenti consulatur. Dixi » *saltem*, quia *Tamb. l.* 2. *exped. conf.* citans *Coninch.* » *Præp. et Lugo* docet posse et debere absolvi absolute, » etsi sit absens, qui de signo coram se dato testatus fuit. » Denique, si nullum signum dederit, nullo modo absol- » vendus est, cum actus judicialis non exerceatur, nisi » præcesserit accusatio. Licet enim recentiores quidam, ut » *Tamb. de exped. conf. l.* 2. *c.* 10. citans *Homobonum, et* » *Molf.* item *Phil. Servius in amico fideli, p.* 1. *c.* 1. *Anton.* » *de lit. Barth. de S. Fausto, etc.* censeant posse, imo de- » bere absolvi sub conditione, dummodo alias probe et » christiane vixerit, eo quod præsumi possit interius eli- » cuisse contritionem, idque *Dian. p.* 4. *t.* 4. *r.* 92. *et p.* 9. » *t.* 6. *r.* 20. ex aliis duodecim judicet probabile : ab aliis » tamen merito rejicitur, ut *Suarez, Vasq. Coninch. Mercer.* » *Card. de Lugo d.* 17. *s.* 3. *Malder. etc.* ipseque *Dian. l. c.* » et alii 12. apud *Aversam;* quia deest omnis externa con- » fessio quam esse partem essentialem hujus sacramenti, » constat ex *Trid. sess.* 14. *can.* 9. et ex nullo signo ratio-

Digitized by Google

» nabiliter præsumi potest, ut suppono. Vide *Card. de Lugo* » *l. c. Aversam q.* 10. *s.* 18. ubi notat, absolutionem quæ » iis, qui inscripti sunt in societatem rosarii, solet in infir- » mitate impendi sine omni confessione, non dari tanquam » sacramentalem, nec in ordine ad conficiendum sacramen- » tum, sed ad indulgentiam, et remissionem pœnæ conse- » quendam.

480. — Circa absolutionem moribundo impertiendam plura sunt notanda: et certum est, quod moribundus, qui signa dat pœnitentiæ sacerdoti præsenti, absolute est absolvendus. Et expedit illum toties absolvi, quoties nova ipse præstet signa doloris: *Tamb. in meth. confessor. lib.* 2. *c.* 10. §. 1. *n.* 7. *Et auctor. de offic. confess. insertus in oper. La Croix l.* 1. *q.* 31. *cum Laym. et Lugo.* Objiciunt *Sotus, Canus, ac Ledesma*, et dicunt: Si deficit materia, ubi cadet absolutio? Non cadet quidem (ut aiunt) directe super peccata infirmi, alias ipse non teneretur postmodum ea confiteri; non indirecte, cum nullum peccatum explicetur, et directe absolvatur. Resp. quod absolutio cadet directe super omnia peccata illius sub ratione generica peccati, ut accidit in naufragio, bello etc. talis autem confessio in casu nostro satis habetur in illo signo præstito doloris, sive in petitione absolutionis; his enim actibus infirmus jam se peccatorem fatetur: indirecte autem super peccatis particularibus, et ideo pœnitens tenetur postea illa in particulari explicare. Falsum autem est dicere, quod absolutio tunc ferretur causa incognita, quia potius dicendum quod eo casu fertur causa cognita, meliori modo quo potest, licet non plene cognita, ut ait *Croix l. c.* Et hoc est certum ex mox dicendis.

481. — Dubit. 1. An possit impertiri absolutio moribundo sensibus destituto, qui per testimonium adstantium desiderium ostendit absolutionis, dando signum doloris, vel absolutionem postulando? Negant pariter *Canus, Ledesma, et Alvarez, Turrian. etc. apud Dianam t.* 3. *tr.* 3. *r.* 4. Sed oppositum omnino affirmandum cum sententia communi, quam tenent *Suar. d.* 25. *sect.* 1. §. *de eo qui conf. petit, Tol. l.* 3. *c.* 8. *n.* 2. *Laym. c.* 6. *num.* 4. *Lugo d.* 17. *sect.* 4. *et* 5. *Elbel p.* 258. *num.* 201. *Conc. p.* 344. *n.* 1. *Holzm. n.* 595. *Moya disp.* 6. *qu.* 1. *auctor. ap. Croix l. c. p.* 32. *Salmant. de pœn. c.* 8. *num.* 148. *cum Bellarm. Sylvest. Palud. Tolet. Lugo, Valent. Suar. Vasq. Laym. Sa, Gonet, et aliis pluri-*

Bayerische Staatsbibliothek MÜNCHEN
Digitized by Google

bus comm. Id tenent etiam *Scotus apud Ludov. Carpensem de pœn. disp. 4. sect. 22. et S. Th. opusc. 65. de sacram. unct.* ubi sic ait : « Si.... infirmus, qui petiit unctionem, amisit » notitiam, vel loquelam, antequam sacerdos veniret ad » eum, ungat eum sacerdos; quia in tali casu debet etiam » baptizari, et a peccatis absolvi. » Idem sentit *S. Antonius*, cujus verba referuntur in sacerdotali romano (*ap. Lug. d. 17. n. 36.*) ubi dicitur : « Infirmus, etiamsi malus et obstinatus » diu perseverans in peccatis, et diu non confessus, si petiit » sacerdotem, ut confiteretur, et interea faciente aliquo » confessionem generalem pro eo, sacerdos faciat absolu- » tionem ab omni peccato. » Probatur ex concilio Arausi- cano in *c. Qui recedunt. 26. q. 6.* ubi sic habetur : « Subito » obmutescens.... pœnitentiam accipere potest, si voluntatis » aut præteritæ testimonium aliorum verbis habeat, aut » præsentis in suo nutu. » Item ex concil. Carthag. III. can. 34. ubi : « Ægrotantes si per se respondere non possunt, » cum voluntatis eorum testimonium, hi, qui sui sunt, pe- » riculo proprio dixerint, baptizetur. Similiter de pœniten- » tibus agendum est. » Rursus conc. Carthag. IV. can. 76. sic statuit : « Is qui pœnitentiam in infirmitate petit, si casu » dum ad eum sacerdos invitatus venit, oppressus infirmi- » mitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit, dent » testimonium, qui eum audierunt, et accipiat pœnitentiam. » Et si continuo creditur moriturus, reconcilietur per ma- » nus impositionem, et infundatur ori ejus eucharistia. » Probatur etiam ex S. Leone Papa in *c. Is qui, causa 26. q. 6.* et in epist. 91. ubi sancivit : « Si aliqui vi ægritudinis » ita fuerint aggravati, ut quod paulo ante poscebant, sub » præsentia sacerdotis significare non valeant, testimonia » eis fidelium circumstantium prodesse debebunt, ut simul » et pœnitentiæ, et reconciliationis beneficium consequan- » tur. » Probatur etiam ex rituali romano *de sacram. pœn. §. ordo ministrandi*, ubi : « Quod si inter confitendum, vel » etiam antequam incipiat confiteri, vox et loquela ægro » deficiat, nutibus et signis conetur, quoad fieri poterit, » peccata pœnitentis cognoscere, quibus utcunque vel in ge- » nere, vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desi- » derium, sive per se, sive per alios ostenderit, absolvendus » est. » Perperam autem opponunt adversarii hoc rituale romanum fuisse ab aliquo privato doctore confectum, etsi

Digitized by Google

approbante pontifice; unde dicunt non excedere privatam auctoritatem, cum non habeat auctoritatem, sed tantum approbationem pontificiam. Verum recte eos confutant *Lugo d. 17. n. 48. et Dian. l. c.* nam Paulus V. in bulla exprimit hoc rituale auctoritate sedis apostolicæ prodiisse, his verbis: « Postquam Pius Papa V. breviarium et missale edenda » censuit, restabat, ut sacri ecclesiæ catholicæ ritus aposto- » licæ sedis (nota) auctoritate prodirent. » Deinde subdit: « Quapropter hortamur in Domino episcopos, parochos etc. » ut in posterum romanæ ecclesiæ auctoritate constituto » rituali in sacris functionibus utantur, et in re tanti mo- » menti quæ catholica ecclesia, et ab ea probatus usus an- » tiquitatis statuit, inviolate observent. » Hancque nostram sententiam probabiliter ait *Croix n. 1159. cum Lugo, Dicast. etc.* locum habere, etiamsi adsit unicus testis, et mediatus, testans signa data ab infirmo; per tale enim testimonium satis fit sensibiliter nota confesssario confessio infirmi.

Neque obstat decretum Clementis VIII. ubi damnavit confessionem factam absenti per epistolam, vel nuncium; nam, ut refert *Coninchius lib. de absol. morib.* ex testimonio *Petri Lombard. et Card. Bellarmini*, idem Clemens interrogatus postea de prædicto casu moribundi, respondit, minime voluisse eum comprehendere, sed talem moribundum omnino absolvendum esse. Idemque testatur *Suarez ap. Tanner. q. 9. n. 16.* ex ore ipsius Clementis VIII. et Pauli V. Idem dicit *Elbel num. 207.*

Utrum vero tunc absolutio danda sit absolute, vel conditionate? Communius censent DD. absolute, quia tunc (ut ait *Tamb. in meth. conf. l. 2. c. 10. n. 8.*) sacerdos ex assensu probabili recte operatur; ita etiam *Lugo d. 17. n. 90. Spor. n. 540. cum Vasq. Fill. etc.* et idem sentit *Viva in append. ad prop. damn. §. 11.* dicens, quod in casu necessitatis (alias semper quærenda est certitudo moralis) sacramenta absolute sunt administranda, semper ac habetur probabilitas de materia: conditionate vero, ubi habetur tantum dubium prudens. Sed *Croix*, quamvis idem asserat *l. 6. p. 2. n. 1769*, scil. quod absolutio danda sit absolute, cum habetur probabilitas de materia; in præsenti tamen casu *n. 1156. d. l.* dicit, absolutionem dandam esse conditionatam; et idem censent *Wig. tr. 13. n. 93. Bon. de pœnit. qu. 5. sect. 2. p. 2.*

Digitized by Google

§. 4. *n.* 8. *et Suar. d.* 23. *sect.* 1. *n.* 12. *cum Ang. Sylvest. S. Antonin.* et communi, ut ipse asserit. Et hoc tutius videtur, præcipue ubi prudenter de signis datis dubitatur, ut de facili dubitari potest, præsertim si infirmus sit rusticus.

482. — Dubitat. 2. Quid si nullus adsit testis de signo pœnitentiæ præstito ab ægroto, et æger sensibus destitutus nullum pariter det signum, an hic absolvi possit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Busemb. ut sup. Lugo d.* 17. *sect.* 3. *Suar. d.* 23. *sect.* 1. *Petroc. tom.* 4. *p.* 169. *q.* 10. *Abelly p.* 139. *n.* 2. *Laym. c.* 8. *Ronc. c.* 3. *q.* 7. *et Dian. p.* 3. *t.* 3. *r.* 8. *cum Henr. Naldo. etc.* Ratio brevis, sed valde urgens est, quia tunc deest materia sacramenti, quæ debet esse sensibilis. *Secunda* vero sententia communior affirmat posse et debere absolvi, dummodo infirmus christiane vixerit, et hanc tenent *Merbes. de pœnit. tom.* 2. *p.* 232. *q.* 85. *Morinus. l.* 10. *c.* 10. *Genettus tom.* 4. *p.* 296. *q.* 5. *Holz. p.* 151. *n.* 594. *Spor. n.* 245. *Elbel n.* 208. *Viva l. c. Salm. c.* 8. *n.* 157. *Tamb. c.* 10. *n.* 12. *Croix n.* 1162. *cum Carden.* et probabilem putat *Conc. p.* 349. *n.* 15. *cum Salmer. Juenin. Pontio, Vanroy, Raynaud. Hen. a S. Ign. Mach. Pell. etc.* quos citat *n.* 4. Idem docet *D. Antonin.* cujus verba adducuntur in cit. sacerdotali romano (apud *Lugo d.* 17. *nu.* 36.) ubi dicitur: « Infirmus qui amisit loquelam, vel usum rationis, si bene vivebat, quamvis non petierit sacramenta, » quia ex insperato talia acciderunt.... debet præsupponi » contritus; et sacerdos faciat absolutionem ab omni peccato. » Id clare confirmatur a D. Augustino *l.* 1. *de adulter. conjug. c.* 26. ubi habetur: « Catechumenis in hujus vitæ » ultimo constitutis, si morbo aut casu aliquo sic oppressi » sunt, ut petere baptismum non possint, prosit eis quod » eorum in fide christiana nota voluntas est, ut eo modo » baptizentur quo baptizantur infantes, quorum voluntas » nulla patuit. Etiamsi voluntas ejus incerta est, multo satius est nolenti dare, quam volenti negare, ubi velit an » nolit sic non apparet. » Deinde pergit S. Doctor *eod. lib. c.* 28. et docet eamdem rationem esse habendam baptismatis, et pœnitentiæ, dicens: « Quæ autem baptismatis, eadem » reconciliationis est causa, si forte pœnitentes, finiendæ » vitæ periculum præoccupaverit; nec ipsos enim ex hac » vita sine arrha suæ pacis exire velle debet mater ecclesia. » Sed dices, ubi hic habetur materia sacramenti (nempe

Digitized by Google

confessio et contritio) quæ debet esse sensibilis? Respondent *Genettus et Juenin*, quod si in peccatore moribundo, ut diximus, signum simplex doloris datum efficiat, ut ipse præsumatur dispositus, quanto magis id efficiet bona vita anteacta? Sed hæc responsio non satisfacit? nam ad impertiendam absolutionem non sufficit præsumptio doloris interni, sed requiritur externa manifestatio peccatorum, qua deficiente, deficit materia sacramenti. Nec satisfacit alia responsio *Juenin*, nempe quod actus pœnitentis, juxta *Scotum* et alios, non sunt materia *ex qua* constat sacramentum pœnitentiæ, sed tantum materia *circa quam*, hoc est dispositio ad recipiendum sacramentum; dispositio autem non debet necessario esse sensibilis; nam huic obstat quod hoc sacramentum fuit a Christo Domino (ut docet Tridentinum) institutum in modum judicii, unde omnino requiritur peccatorum accusatio saltem generica, ut sententia absolutionis proferri possit. Melius igitur respondet *Viva, et Salm. ll. cc. cum Aversa, Mölf. et aliis*, quod eo casu bene adest prudens dubium [illegible] damnationis periculum, vel post destitutionem ad illud advertat in aliquo lucido intervallo, in quo præsumitur velle et petere absolutionem signis vere sensibilibus, nempe per suspiria, motus corporis, saltem per anxiam respirationem, quamvis tunc ista signa confessarius non percipiat: sufficiunt enim talia signa in tanta necessitate, saltem ex prudenti dubio præsumpta, ad dandam absolutionem sub conditione: quidquid dicat *Genettus* dandam esse absolute; cum enim nullum signum certum adsit, bene advertunt *Petrocor. et Salm. Sporer. Holzmann, Croix, Elbel, Viva etc.* absolutionem omnino præstandam esse sub conditione, quæ sacramenti injuriam reparat, si forte desit materia sacramenti. Hæc sententia est satis probabilis, non solum extrinsece ex auctoritate tot gravium auctorum, sed etiam intrinsece: saltem ob rationem, quia in casu extremæ vel urgentis necessitatis licitum est uti materia dubia, ex principio maxime apud theologos probato, ut ait *Juenin inst. theol. tom* 7. *p.* 554. *et* 557. Hoc casu enim possumus uti opinione adhuc tenuis probabilitatis, ut recte aiunt *Sanch. l.* 2. *de matrim. d.* 36. *n.* 8. *et dec. l.* 1. *c.* 9. *n.* 25. *Viva dict.* §. 11. *vers. ratio, et Croix n.* 1162. cum *Gobat.* et fuse probat *Carden. in prop. damn. ab Innocentio XI. diss.* 4. *c.* 7. *n.* 48. *cum*

Digitized by Google

Nav. Soto, et Filguera. Ratio, quia necessitas efficit, ut licite possit ministrari sacramentum sub conditione in quocumque dubio; per conditionem enim satis reparatur injuria sacramenti, et eodem tempore satis consulitur saluti proximi. Et maxime hic advertendum, quod sacerdos, quando potest, tenetur sub gravi absolvere infirmum, ut dicunt *Mazzotta t. 3. p. 364. et Suar. Vasq. Con. Sylvest. Caj.* cum communi apud *Viva l. c.* Utque colligitur ex *c. Si presbyter*, ubi dicitur: « Si presbyter pœnitentiam negaverit moribundo, » reus erit animarum. » Bene tamen advertit hic *Ronc. de pœn. c. 3. infine*, non esse sæpius absolvendum moribundum sensibus destitutum intra breve spatium temporis sine novo signo certo, nisi bis vel ter, servata proportionata distantia; quia revera tunc cessat necessitas quæ adfuit in antecedentibus absolutionibus præstitis. Secus vero dicendum, si destitutio perseverat per longum tempus.

483. — Dubit 3. An possit absolvi qui fuerit sensibus destitutus in actu peccati, puta adulterii, duelli? Negant [illegible] *et Conc. p. 349. n. 15.* Sed affirmant *Holz. p. 152. n. 594. v. sed. auctor. de offic. confess. (apud Croix.) l. 1. qu. 34.* et probabilem putat *Elbel p. 261. n. 211. cum Pontio, Carden. Gormaz, et Stoz.* Hi dicunt talem infirmum etiam absolvendum esse sub conditione, modo constet fuisse catholicum. Hacque opinione dicunt *Merb. tom. 2. p. 238. v. summa, et Dupasq. tom. 8. p. 225.* quemlibet sacerdotem posse uti, saltem apposita conditione: probatque *Merbesius* auctoritate *D. Augustini l. c. de adult. conjug. c. 28.* qui dicit: « Ego » non solum alios catechumenos, verum etiam ipsos qui » viventium conjugiis copulati retinent adulterina consortia, si desperati, et intra se pœnitentes jacuerint, nec pro » se respondere potuerint, baptizandos puto. Quis enim » novit, utrum fortassis adulterinæ carnis illecebris usque » ad baptismum statuerant detineri? Quæ autem baptismatis, eadem reconciliationis est causa, si forte pœnitentem finiendæ vitæ periculum præoccupaverit. » Objicit *Petrocorensis* S. Doctorem loqui hic de eo tantum qui signum dederit pœnitentiæ, quod infert ex illis verbis, *si intra se pœnitentes jacuerint;* unde (dicit) supponitur, quod tales pœnitentes jam aliquod suæ pœnitentiæ signum dederint; alias quomodo possent nosci intra se pœnitentes? Recte

Digitized by Google

respondet *Merbesius*, quod illud, *intra se pœnitentes*, non debet intelligi absolute, sed dubitanter, nempe si forte pœnitentes jacuerint : et hoc fit manifestum ex verbis sequentibus S. Doctoris : « Quis enim novit utrum fortassis » adulterinæ carnis illecebris usque ad baptismum statue» rant detineri? Cum ergo D. August. dixerit, *Quis enim novit*, supponit hujusmodi peccatores nullum conversionis signum præbuisse, alias jam notum esset ipsos statuisse adulterina consortia non detinere. Et hæc sententia satis probabilis mihi est ob eamdem rationem, quæ adducta est in præcedenti dubio; si enim licite absolvi potest et debet ægrotus sensibus destitutus, qui nullum dederit pœnitentiæ signum, si christiane vixerit, eo quod de ipso prudenter præsumi potest, quod in extremo vitæ, si aliquod lucidum intervallum habet, velit absolutionem sacramentalem recipere; sic etiam potest et debet absolvi (intellige semper sub conditione) homo catholicus, etiamsi in actuali peccato sensibus destituatur; pro hoc enim etiam merito præsumi potest, quod ipse in proximo periculo suæ damnationis constitutus cupiat omni modo suæ æternæ saluti consulere. Dixi *homo catholicus;* nam secus dicendum de hæretico, ut recte advertit *Holzm. num.* 594. Hæretici enim, etiamsi in eo casu dent signa pœnitentiæ, non debent absolvi, nisi expresse absolutionem petant, quia tales nunquam prudenter præsumi valent ea signa præbere in ordine ad confessionem, a qua summopere abhorrent.

484. — « *Secunda.* Quando pœnitenti, vel confessario imminet periculum vitæ, quod nec illum integre confiteri, » nec hunc audire patiatur, sufficit integritas formalis, » Ratio est, quia tunc materialis non est possibilis moraliter, quod valet *seq. cas.*

» 1. Si pœnitens, v. g. infirmus, uno, alterove peccato » dicto, deficiat, vel sit grave periculum, ne deficiat.

» 2. Si infirmus volens confiteri, dum ei fertur viaticum, » deprehendatur multas confessiones fecisse invalidas, et » gravitas morbi non patiatur dilationem absolutionis. *Gran.* » *Dian. p.* 5. *t.* 3. *r.* 75. * (*Vide dicta n.* 260.) *

» 3. Si ipse sacerdos in periculo constitutus, videatur » ante moriturus, quam pœnitens absolvatur.

» 4. Si tempore pestis prudentum judicio, moraliter certum periculum sit, ne confessarius inficiatur : qui si ta-

Digitized by Google

» men totam audire velit, tenebitur ad eam pœnitens. »

485. — Similiter docet *Concina p.* 339. *num.* 2. *Wigandt tr.* 13. *n.* 102. *Abelly p.* 139. *Bon. de pœn. d.* 5 *q.* 5 *sect.* 2. *punct.* 2, *n.* 13. *cum Vasq. Con. etc.* quod, quando infirmus laborat morbo contagioso, et confessarius nequit absque periculo, etiam a longe ipsum audire diutius immorando; tunc confessarius, audito aliquo peccato, potest eum statim absolvere. Sic etiam probabiliter excusat *Ronc. c.* 3. *qu.* 1. *r.* 2. confessione materialiter integra, si hæc sit valde prolixa cum gravi nota pœnitentis, dum urgeat necessitas communicandi, vel celebrandi, et non suppetat tempus. Cæterum minime quidem est excusandus is, de quo ob prolixitatem confessionis facile alii suspicarentur ipsum multis esse culpis gravatum.

486. — « 5. Si immineat conflictus, vel sit multitudo » moribundorum, v. g. in naufragio, nec possint omnes » audiri. In quo casu possent etiam omnes simul, dicto uno » peccato, quod minus infamat (vel etiam secundum quos- » dam, si aliter fieri non possit, dicendo in genere se esse » peccatores) absolvi, dicendo : *Ego vos absolvo, etc.* Vide » *Sa, v. absolutio, et Conin. de sacr. d.* 7. *dub.* 9. * (*Non* » *erit autem impotentia sufficiens, si multus fuerit ad eumdem* » *confessarium concursus, ut volebat prop.* 36. *inter damnatas* » *ab Innocentio XI.*) *

487. — » *Tertio* Quando ex confessione certi peccati, » vel circumstantiæ timetur merito grave damnum pro- » prium, vel alienum, sive confessarii, sive alterius, cor- » porale, vel spirituale, potest id reticeri. Ratio est, quia » præceptum divinum de integritate non obligat cum tanto » incommodo, quod tantum esse posset, ut peccares confi- » tendo, v. g. I. Si sacerdos certum peccatum sit revelatu- » rus (intellige cum *Con. Card. de Lugo art.* 26. *num.* 527. » quod pœnitens ipse non teneatur revelare). II. Si sciat, v. » g. mulier, ex certo peccato sibi, vel confessario fore pe- » riculum ruinæ. III. Si pœnitenti inde immineat grave » damnum, vel periculum vitæ, vel famæ. In his tamen » casibus videtur requiri necessitas confitendi, v. g. ob com- » munionem annuam, vel si longo tempore alioqui esset » differenda. * (*Dicunt Lugo, Henr. etc. apud Salm. de* » *pœn. c.* 8. *n.* 123. sufficientem etiam habere necessitatem » dimidiandi confessionem, qui esset in peccato mortali,

Digitized by Google

» et deberet per duos, vel tres dies alium confessarium ex-
» pectare.) * Vide *Fill. t.* 27. *c.* 6. *Card. de Lugo l. c.* Ubi
» monet talia damna, aut pericula non facile fingenda esse;
» et quidem in religioso vix posse locum habere.

» *Quarta.* Si quis aliquod peccatum, vel circumstantiam
» non possit confiteri sine violatione sigilli, v. g. si invalide
» absolvisses simoniacum, nec posses confiteri, nisi illi,
» qui facile inde posset conjicere quisnam ille esset.

488. — » Ex omnibus supra dictis sequitur excusari etiam
» sequentes ab integritate materiali : I. Qui habent casum
» reservatum, de quo infra, et *Laym. l.* 5. *tom.* 6. *c.* 12.
» * (*Sed circa hoc vide n.* 265. *v. qu. II.*) * II. Scrupulosum,
» qui perpetuo angitur de oblitis. * (*Ita etiam Holz. n.* 550.
» *cum comm. et Elbel num.* 150. *cum Laym. Ills. et Stoz.*) *
» III. Quem sacerdos absolvit ante finem, nolens omnia
» audire, ut habet *Bon.* hic. IV. Quem fallit memoria, ita
» ut dicat, se scire in genere, quod peccaverit mortaliter,
» non occurrere autem speciem peccati : etsi tunc veniale
» aliquod addere sit consultum. Ita *Conin. et Laym. l. c.*
» contra *Sot. et Medinam.* V. Eum qui extreme rudis, vel
» simplex, dicit se dolere de [illegible] tamen in
» specie, ne [illegible], sciat dicere : qui etsi, specu-
» [illegible] loquendo, posset absolvi, practice tamen non ex-
» pedit, sed data benedictione permittatur communicare.
» Ita *Laym. loc. cit.* VI. Qui aliquod peccatum non potest
» confiteri sine complicis infamatione, v. g. si peccasses
» cum matre, vel sorore, quam confessarius nosset, tunc
» enim, si alium confessarium non potes habere, quem
» alias adire tenereris, sufficeret, imo deberet dici, quod
» animo cum ea, vel in genere cum aliqua fornicatio-
» nem, vel incestum commisisses, reticendo gradum pri-
» mum, vel secundum, quoad licebit sine manifestatione
» complicis, cum proposito confitendi integre sacerdoti al-
» teri proxima occasione. Ita probabiliter *Nav. cap.* 7. *Bon.*
» *Coninck. Valent. Præp. hic. dub.* 6. *Gormaz. etc.* Ratio est,
» quia quando duo præcepta divina concurrunt, naturale
» et positivum, quæ simul servari non possunt, præferendum
» est naturale, quia strictius obligat. Etsi probabilius con-
» trarium docent *Filliuc. Suar. Vasq. Less. Card. de Lugo*
» *art.* 16. *n.* 394. *Hurt. Con. et alii commun.* Unde talis
» saltem non tenebitur tacere id peccatum, ne complicem

Digitized by Google

» infamet, nisi commode possit (quod *Card. de Lugo.* ex-
» tendit etiam ad non complicem, sine cujus manifestatione
» peccatum explicari non potest); ideoque confessario cu-
» randum, ne nominentur personæ, nisi ad pœnitentis di-
» rectionem opus esset; tunc enim infamia ista non tanti
» æstimatur, eamque sibi imputet, qui peccavit. Conferen-
» dum tamen est commodum directionis cum infamia. Ratio
» supradictorum omnium est, quia in his casibus moraliter
» non potest fieri confessio materialiter integra. *Laym. c.* 8.
» *Fag. p.* 1. *c.* 3. Vide *Dian. p.* 3. *t.* 4. *res.* 64. *et* 131. *et*
» *p.* 4. *t.* 7. *res.* 49. *Les. lib.* 2. *c.* 11. *d.* 11. *Tamb. de exp.*
» *conf. l.* 2. *c.* 9. §. 2. ubi docet, probabile esse, quod talis
» pœnitens propter solam consolationem, quam sentit ab
» amico, vel docto confessario, possit ei confiteri, etsi alium
» habere possit.

489. — An sit obligatio confitendi peccatum mortale quod non possit explicari sine manifestatione complicis? *Prima* sententia negat, et hanc præter *Nav. et alios apud Busemb. ut supra*, tenent *Hostiens. et Innoc. in c. Omnis de pœn. et rem. ac Diana p.* 1. *tract.* 7. *r.* 49. *cum Soto, et Petig.* Ratio quia (ut dicunt) præponderat naturale servandi famam proximi præferendum est positivo servandi integritatem confessionis; et hanc probabilem putant *Busemb. et Mazz. tom.* 3. *n.* 308. *cum Bon. Med. etc. Secunda* vero sententia communis, quam sequimur, affirmat, et hanc tenent *Gonet d.* 10. *q.* 4. *Pal. p.* 11. *n.* 7. *Conc. p.* 341. *n.* 6. *Juenin. t.* 7. *p.* 469. *et Salm. c.* 8. *num.* 128. *cum S. Bonav. S. Anton. Caj. Suar. Lugo, Laym. Sylvest. Tol. Vasq. Aug. Con. Pontio*, et aliis plurimis, ex *D. Th.* qui *opuscul.* 12. *q.* 7. sic ait: « Si speciem
» peccati (pœnitens) exprimere non possit, nisi expri-
» mendo personam cum qua peccavit, puta si cum sorore
» concubuit, necesse est ut exprimendo peccati speciem
» exprimat personam. Sed si fieri potest, debet quærere
» talem confessorem, qui personam sororis non cognoscat. »
Et idem docet *S. Bernard. in form. hon. vitæ*, dicens: « De
» nullo sinistre loquaris, nisi in confessione, ubi non potes
» aliter manifestare peccatum tuum. » Ratio est, quia præ-
ceptum integre confitendi servari debet semper ac licite servari potest; satis autem licite in casu nostro servari potest, cum manifestatio alieni criminis non sit illicita, quando fit ex rationabili causa, ut docet idem *D. Th. 2. 2. qu.* 63.

Digitized by Google

art. 2. ergo servari debet; et sic respondetur rationi oppositæ primæ sententiæ. Ultraquam quod complex consentiendo in peccato, jam amisit jus ad suam famam in ordine ad confessionem illius peccati : Diximus *peccatum mortale;* nam ob peccatum veniale explicandum, aut mortale alias confessum, non licet grave crimen alterius manifestare, ut recte dicunt *Lugo d.* 16. *n.* 412. *et* 413. *Viva q.* 5. *art.* 7. *n.* 5. *Tamb. l.* 2. *c.* 9 §. 2. *n.* 15. *et Ronc. c.* 3. *q.* 3. *r.* 1. contra *Renzi, et Verric.*

Tenetur vero pœnitens, quando commode potest, alium petere confessarium, cui incognita sit persona complicis, ut ejus fama servetur; nec satis probabilis videtur opinio, quam tenent *Tournel. prael. theol. t.* 9. *p.* 207. *v. dixi, Renzi c.* 2. *sect.* 2. *qu.* 10. *cum Fag.* qui citat *Suarez* (sed non bene, ut mox videbimus), item *Med. et Gers. ap. Lugo d.* 16. *n.* 391. nempe quod hoc sit tantum de consilio; nam communiter hoc esse de præcepto dicunt *Suar. d.* 34. *sect.* 2. *num.* 1. ubi : « Si pœnitens possit ei confiteri, qui non co- [illegible] : et in hoc » omnes conveniunt. » *Laym. c.* 8. *n.* 12. cum communi, *Antoine p.* 607. *n.* 59. *Roncag. c.* 4. *qu.* 3. *r.* 2. *Viva qu.* 5. *a.* 7. *n.* 5. qui habet certum, *ac Lugo l. c. cum Vasq. et Com.* 490. — Dixi, *quando commode potest,* nam juxta plurimorum sententiam, excusant pœnitentem ab exquirendo alium confessarium sequentes causæ, nempe I. Si urgeat periculum mortis, aut præceptum annualis confessionis vel communionis, ita *Sporer p.* 226. *n.* 472. *et Viva dict. art.* 5. II. Si pœnitens non celebrando vel communicando incurreret infamiæ notam, ita *Suar. d.* 34. *sect.* 2. *num.* 13. *Lugo d.* 16. *n.* 416. *Ronc. et Renzi loc. cit.* III. Si quis existeret in peccato mortali, et deberet expectare ultra biduum; ut *Suar. l. c. n.* 8. *Viva l. c.* et *Renzi, cum Fagund.* Sed mihi videtur durum esse ei qui est in mortali manere sine absolutione etiam per diem; et huic non videtur dissentire *Antoine cap.* 2. *qu.* 13. *r.* 3. ubi dicit absolute non teneri ad expectandum, qui est in statu culpæ mortalis, et *Lugo n.* 416. putat talem minus obligari ad differendam confessionem, licet postea sic subdat : « Non parum hic faciet, » si per biduum differt confessionem. » Et *Henincx, aa alii apud Salm. c.* 8. *n.* 123. nimium putant dilationem bidui, vel tridui. IV. Si credatur complex omnino juri suæ famæ,

Digitized by Google

puta si frater peccavit cum sorore, quam scit sejungi non posse a comitatu matris, ut alium adeat confessarium; *Ronc. loc. cit.* V. Si alicui solito quotidie celebrare vel communicare, grave esset omittere celebrationem, vel communionem, *Lugo d.* 16. *num.* 416. VI. Si quis difficulter alteri quam consueto confessario conscientiam aperiret; *Ronc. ib.* VII. Si alias privaretur jubilæi, vel indulgentiæ beneficio; *Renzi l. c. cum Cotonio, et Fagund. ap. Lugo d. num.* 416. VIII. Sæpe excusantur matres et uxores manifestantes peccata filiorum et virorum confessario qui hoc novit; id enim communiter faciunt ad consilium petendum, vel ad leniendum dolorem; alioquin ipsis nimis durum foret novos confessarios adire; *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1145. IX. Si quis propter consolationem, quam sentit ab amico vel docto confessario, nollet alium quærere, cum plures DD. ut *Nav. Less. Azor. Cajet. et Tann.* (vide dicta *l.* 3. *nu.* 973. *v. sed.*), dicant non esse plus quam veniale manifestare crimen proximi uni vel alteri viro probo; unde ait *Tamb.* satis excusari ab hujusmodi culpa veniali qui ob manifestationem complicis cogniti confessario prudenti patefaceret.

491. — Hic autem sedulo advertenda est bulla N. SS. P. Bened. XIV. incipiens, *Ubi primum* quam reperies in initio tomi. IX decr. IV. ubi pontifex rigorose prohibet confessariis, ne exquirant a pœnitentibus nomen complicis peccati. Ibi enim maxime detestatur praxim illorum, « qui a pœni- » tentibus (verba bullæ) complicis nomen exquirerent, » atque ad illud sibi revelandum, non inducere modo sua- » dendo conarentur, sed, quod detestabilius est, denun- » tiata quoque, nisi revelarent, absolutionis sacramentalis » negatione, prorsus adigerent atque compellerent. » Deinde pontifex contravenientibus sequentes pœnas imponit, dicens: « Statuentes insuper... ut quicumque... ausus... fuerit do- » cere licitam esse hujusmodi praxim, prout ea in relato » nostro brevi... reprobatur, vel scribere aut loqui præsum- » pserit in ejusdem damnatæ praxis defensionem; vel ea quæ » in dicto brevi contra eamdem praxim decreta sunt impu- » gnare, aut in alienos sensus temere detorquere seu inter- » pretari; incidat ipso facto in excommunicationem, a qua » non possit... nisi a nobis, absolvi. » Loquens autem de confessariis exquirentibus nomen complicis, « eidem pœni- » tenti, si manifestare renuerit, sacramentalem absolutio-

Digitized by Google

» nem denegando, dicit : Noverint sese, ultra peccati » lethalis incursum, suspensioni ab officio audiendarum » confessionum, aliisque etiam gravioribus pœnis fore sub- » jiciendos. » Et inferius addit pontifiex, quod quicunque non ex confessione sua, sed aliunde aliquem noverit confessarium exquirentem nomen complicis cum denegatione absolutionis, tenetur illum intra solitum terminum denuntiare sub pœnis consuetis. Excipit tamen casum, quo confessarius ex simplicitate hoc faceret, dicens : « Quamvis » imprudens et malus, simplex tamen quidam et nudus » actus fuerit, id est iis circumstantiis destitutus, quæ de » prava credulitate, vel de mala adhæsione ad praxim in... » nostro brevi reprobatam, tanquam ad licitam, eumdem » confessarium suspectum reddant. »

Recte autem dicunt *P. Conc. p.* 693. *num.* 21. et auctor *Commentar. ap. Antoine p.* 506. quod hic pontifex tantum damnavit illorum abusum confessariorum, qui « tum pro- » curandæ complicis (ut loquitur bulla) correctionis, alio- » rumque bonorum... specioso prætextu colorare, tum » emendicatis quibusdam doctorum opinionibus defendere » non dubitarent. » Cæterum confessarii bene possunt et tenentur, ad integritatem confessionis servandam, exquirere circumstantias necessarias, nempe quæ vel speciem mutant, vel exquirendæ sunt, ut pœnitentis conscientiæ consulatur, puta si confessarius exquirat, an persona complicis sit in primo vel secundo gradu, si ligata voto, si sit ancilla, si habitet in eadem domo, licet veniat in cognitionem complicis.

492. — Præterea, ultra necessitatem explicandi circumstantias peccati, *Mazz. t.* 3. *p.* 369. *n.* 1. *ex Lugo, Soto, Armilla, Diana, Aversa,* etc. loquens de præfata bulla, sic ait : « Si gravia damna timerentur a complice, quæ solus confessarius posset impedire, esset ei manifestandus complex. » Auctor autem citatus *Comment. in Antoine loc. cit.* sic dicit : « Accidere interdum potest, ut adigendus sit pœnitens ad revelandum complicem, cum nempe agitur de gravibus malis vitandis, quæ in perniciem reipublicæ vergere possunt. Ut impediatur malum, si fieri potest, obligatur pœnitens ad exquirendum consilium confessarii, qui pro sua prudentia aut per se, aut per ipsum pœnitentem remedia conquirat, et nisi revelare velit pœnitens, minime est

Digitized by Google

absolvendus; nam ex lege non minus justitiæ quam charitatis, tenetur ille pro virili curare, ut in tuto sit publica salus. De damno vitando quando privatæ alicui personæ imminere potest, non loquor, nam fere semper suppressis complicum nominibus consilium præbere potest sacerdos. » Ita præfati AA. Hic tamen quid de hoc sentiam, mihi lubet exponere. Nulli dubium quod aliquando tenetur pœnitens complicem manifestare ad aliquod grave damnum impediendum; sed spectata tam rigorosa (ut vidimus) pontificis prohibitione, ad finem vitandi proximi infamiam, sacramenti injuriam, sigilli violationem, scandalum, etc. prout exprimitur in bulla, non est licitum confessario nomen complicis exquirere ad finem faciendæ correctionis. Unde, casu quo pœnitens vere teneatur complicem patefacere, tantum poterit confessarius pœnitenti imponere in genere, ut complicem revelet alicui, qui scandalum possit impedire, sed nunquam licebit confessario dicere, *revela mihi.* Si vero pœnitens ex se, et sponte sua rogaret confessarium, ut complicem corrigeret, tunc confessario multa prudentia opus est, nam ordinarie loquendo non expedit, ut se immittat in hujusmodi rem; ipsi enim tantum incumbit curare damnum sui pœnitentis, non alienum, et solummodo intra confessionem, non extra; et ex alia parte confessarius difficulter assumet hoc munus corrigendi sine periculo scandali, et offensionis sacri ministerii.

ARTICULUS III.

Quæ sint reliquæ conditiones confessionis?

495. Confessio debet esse vocalis. Quando licet, aut sit obligatio confitendi scripto? — 494. Debet esse secreta. — 495. Debet esse vera. — 496. Quando mendacium in confessione sit veniale? 497. Quando mortale?

493. — « Resp. Præter integritatem, sunt hæ tres: Prima, » *ut sit vocalis*, scilicet ordinarie, idque propter usum et » praxim ecclesiæ graviter obligantem, nisi subsit justa » causa, ut impotentia, sive physica, sive moralis, quæ si » adsit, potest fieri nutu, scripto, aliove signo: v. g. si » quis ob anxietatem loqui non possit, aut puella supra » modum verecunda aliter se non possit explicare, quam » scripto, quo a confessario lecto, addat voce, de his me

Digitized by Google

» accuso. *Suar. Vasquez, Card. de Lugo, Laym. l.* 5. *t.* 6. » *c.* 6. *n.* 3. * (*Ita etiam Salm. de pœn. c.* 7. *num.* 11. *cum* » *Vasq. Can. Pal. Con. etc. Idque expressum habetur in ex-* » trav. Inter cunctos, de privil. *ubi dicitur :* Nisi articulus » necessitatis occurrat, sanctificanda est oris confessio. » *Idem dicunt præfati AA. de eo, qui ob impedimentum lin-* » *guæ, valde gravem difficultatem se confitendi voce experi-* » *tur. Idem sentit Tamb. de scrupuloso, qui putat scripto me-* » *lius se explicare*) * Imo qui aliter non potest, tenetur » juxta communem sententiam confiteri per nutus, aut » scriptum tempore præcepti : etsi id quoad scripturam » non admittant *Nav. Tol. Sot. Val. Dian.* extra articulum » mortis. * (*Vide dicta n.* 429. *in fin. et num.* 479.) * Vide » *C. de Lugo d.* 15. *n.* 87. Similiter suadendum esse surdis, » ut confiteantur scripto (licet ad id non teneantur), ne ab » aliis audiantur : eamdemque ob causam eos non interro- » gandos, nisi de plane necessariis, ex *Possev.* docet *Dian.* » *p.* 3. *t.* 4. *r.* 127. *et p.* 5. *t.* 6. *r.* 5.

Unde resolves :

« Is, qui extra necessitatem totam confessionem facit nutu » vel scripto, mortaliter peccat, ac consequenter non ab- » solvitur. *Dian. p.* 3. *tom.* 4. *r.* 127. *ex Sylvio.* Vide *Fill.* » *tom.* 1. *tr.* 7. *c.* 1. *Conc. d.* 5. *dub.* 1. *Suar. d.* 21. *sect.* » 3. *num.* 5.

494. — » Secunda conditio, *ut sit secreta,* id est, ut fiat » soli sacerdoti, non quidem ex necessitate, sed usu ec- » clesiæ. Publica autem, qualis in naufragio, prælio, hos- » pitali, ubi alii adjacent, vel per interpretem fit, non » obligat (saltem respectu peccatorum occultorum), nisi ex » charitate sui, eum, qui in articulo mortis dubitat de con- » tritione; ac tum adhuc sufficit ea confiteri quæ minorem » pariunt infamiam. Ita *Suar. Fagund. Dian. p.* 3. *tr.* 4 » *r.* 29. etc. »

Unde resolves :

« Si quis peccata in prioribus confessionibus oblitus es- » set, non tenetur etiam in articulo mortis ea confiteri pu- » blice, vel per interpretem : quia peccatorum oblitorum » confessio tantum obligat ex præcepto positivo divino, quod » hoc in casu cessat. V. *Laym. cap.* 6. *Dian. p.* 3. *tom.* 4. » *r.* 128. *et* 129.

Digitized by Google

495. — » Tertia conditio, *ut sit vera* : quod requiritur » essentialiter in materia substantiali, et necessaria ; quia » alias in re gravi deciperetur judex, neque esset confessio » integra, ideoque irrita. Non tamen in materia libera, tum » quia falsitas signi in accusatione circa materiam accesso- » riam, non facit sententiam irritam : tum quia talis tan- » tum peccat venialiter, cum non sit graviter injurius » sacerdoti, nec sacramento. Ita *Navarr. Suarez, etc.* »

Unde resolves :

496. — « 1. Non est mortale, nec irritat sacramentum » I. Si in confessione mentiaris leviter circa res non perti- » nentes, aut non necessarias ad sacramentum : v. g. si » historiam falsam narres, vel si neges veniale, vel mor- » tale, quod non teneris confiteri. »

An peccet graviter, qui negat confessario peccatum aliquod veniale commissum, aut mortale alias confessum? Affirmant *Cajet. in* 2. 2. *D. Thomæ q.* 69. *art.* 1. *Armilla ap. Renzi cap.* 2. *sect.* 2. *q.* 3. Quia (ut dicunt) hic videtur gravem irreverentiam sacramento irrogare : et de hoc valde dubitat *P. Conc. p.* 281. *n.* 6. *ex D. Th. loc. c.* qui ait : « Si » confiteri noluerit veritatem quam dicere tenetur, vel si » eam mendaciter negaverit, mortaliter peccat. » Unde *P. Concina* non excusat a mortali qui hoc advertenter faceret, eo quod se exponeret periculo gravis culpæ. Sed omnino tenendum oppositum cum sententia communi, quam tenent *Busemb. ut supra, et Lugo d.* 16. *n.* 98. *Laym. c.* 8. *n.* 5. *Antoine p.* 511. *qu.* 13. *Anacl. p.* 600. *n.* 17. *Holzm. n.* 556. *Ronc. c.* 5. *q.* 5. *r.* 1. *Renzi l. c. et Bonac. p.* 2. §. 2. *n.* 12. *cum Suar. Sanchez, Reg.* et aliis passim : ratio, quia, cum illa non sit materia necessaria sacramenti, tunc minime decipitur confessarius in re gravi. Ad textum autem *D. Thomæ* clara est responsio ; ibi enim S. Doctor tantum loquitur de nolente in judicio civili fateri veritatem, quam dicere tenetur : sed in foro sacramentali certum est ex Tridentino nullam esse obligationem confitendi venialia ; unde negatio venialis commissi, vel mortalis jam confessi non excedit malitiam simplicis mendacii.

« II. Si falso te accuses de veniali ; quod tamen mortale » grave erit, si id facias non dando aliam materiam, cum » sic formam reddas irritam, et sacramentum : nisi tamen

Digitized by Google

» facias ex scrupulo, perturbatione. Ita *Suarez, Fill. t.* 1. » *tract.* 7. *cap.* 4. *Laym. lib.* 4. *tom.* 6. *cap.* 8. *Dian. p.* 3. » *t.* 4. *res.* 96.

497. — » 2. Sacrilegium est, et absolutio nulla. 1. Si » mortale, quod confiteri teneris, et putas esse, neges, aut » tegas, ne intelligatur. 2. Ut communiter docetur contra » *Sylv.* si mortale tibi falso imponas, nisi tamen fiat ex » simplicitate, et scrupulo, etc. 3. Si neges, vel mentiaris » circa peccata alias rite absoluta, quando confessarius, ut » judex, vel medicus de iis aliquid, ut necessarium ad præ- » sentem confessionem interrogat. *Card. de Lugo d.* 14. » *sect.* 10. *Tamb. l.* 2. *cap.* 10. §. 2. secus si ad præsentem » confessionem non faciat; *ibid.*»

Si quis affirmat peccatum mortale, quod non fecit, vel negat fecisse quod fecit, duplex mortale committit, unum sacrilegii contra virtutem religionis ob reverentiam sacramento debitam, alterum mandacii sibi graviter perniciosi contra virtutem veracitatis; ita recte *Holzm. n.* 554. *et Sporer n.* 482. *cum aliis passim.*

ARTICULUS IV.

Quando confessio sit invalida, et quomodo iteranda?

498. An valeat confessio apud confessarium excommunicatum? — 499. An apud surdum, indoctum, etc. — An apud non audientem aliquod peccatum? — 500. De judicio peccatorum efformando à confessario. — 501. Quando confessio sit invalida ex parte pœnitentis? — 502. Quomodo iteranda confessio facta eidem confessario? — 503. Quid si peccatum sit inculpabiliter omissum? — An ob magnum concursum possit confessio dimidiari? — 504. Quid de rusticis qui numquam explicarunt species, neque numerum? — 505. Non est obligatio repetendi confessiones, nisi constet de ipsarum nullitate.

498. — « Resp. 1. Id contingit ex duplici capite. Primo » ex parte confessarii, si jurisdictionem non habuit, vel » certe impeditam per censuram * (*Semper ac per ipsam sit* » *vitandus, secus si sit toleratus; Salm. de pœn. c.* 9. *n.* 18. » *Roncaglia c.* 1. *q.* 1. *et alii passim*) *; vel si formam sub- » stantialiter vitiavit, vel non intendit absolvere, vel pec- » catum nullum intellexit.

499. — » Dico, *nullum;* quia si ob surditatem, somnum, » vel distractionem, aliqua, licet mortalia, non intellexerit, » sine culpa pœnitentis, probabilius est valuisse absolutio-

Digitized by Google

» nem, ac postea unctum repetenda esse non audita, ut
» contra *Sylv. Anton. Navar.* et alios docent *Henriq. Laym.*
» *l.* 5. *tr.* 6. *cap.* 9. *Dian. p.* 4. *tom.* 4. *r.* 198. Addo, *sine*
» *culpa*: quia si semidormienti mala fide confiteatis, pec-
» cas, et confessio est invalida, ideoque repetenda, *Tamb.*
» *l.* 2. *c.* 10. §. 3. Denique addunt aliqui cum *Tol.* si con-
» fessarius indoctus non potuit discernere mortale et ve-
» niale, invalidam esse. Verum id *Suarez, Laym.* et alii
» passim rejiciunt, et quidem etiamsi confessarius putasset
» esse veniale, quod fuit mortale; ideoque confessionem
» bona fide tali factam non esse opus repetere. Ita *Henr.*
» *Sanch.* 1. *mor. c.* 10. *n.* 69. *Dian. part.* 3. *tom.* 4. *r.* 121.
» contra *Vasq.* Dixi, *bona fide*, quia, si mala fide, v. g.
» quia quæsivisti talem confessarium, qui tibi mederi non
» possit, debes repetere: cum enim actu peccaveris, dum
» confitereris, non fuisti rite dispositus, ideoque nec abso-
» lutus. *Tamb. l.* 2. *c.* 10. §. 3. * (*Tunc igitur debet repeti*
» *confessio ob ignorantiam confessarii, quando pœnitens jam*
» *novit eum insufficientem; vel quando clare videt confessa-*
» *rium non percipere gravitatem sui peccati. Salm. de pœn.*
» *c.* 9 *num.* 26. *et* 29. *Suar. d.* 28. *sect.* 2. *num.* 12. *et Lugo*
» *d.* 16. *n.* 602. *cum Gabr. Henr. Med. Sylv. Hurt. etc.*) *
» Denique si finita confessione intelligas confessarium aliqua
» non percepisse, sive propter somnum, sive distractionem,
» nescias autem quæ sint illa, teneris repetere confessio-
» nem, si brevis fuerit, quia de singulis prudenter potes
» dubitare: si autem longa fuerit, ait *Tamb. l. c.* non te-
» neri ob rationem contrariam; et satis esse confiteri, quod
» dubites, an aliquod ex tuis peccatis confessor perceperit.
» * (*Sic etiam tenent Salm. c.* 9. *n.* 24. *cum Dicast. et Leand.*
» *qui dicunt, Christum D. non præsumi imposuisse præceptum*
» *integritatis cum tanto onere, scilicet omnia peccata repe-*
» *tendi in tali casu, et idem docet Lugo d.* 16. *n.* 609. *cum.*
» *Sanch. etc. communiter.*) * »

500. — Recte notant *Salm. de pœnit. c.* 9. *num.* 26. cum *Lug. et Pal.* quod confessarius non tenetur de singulis peccatis certum formare judicium, sed tantum de obviis, et claris. Et idem aiunt *Tamb. cum Sylvest. et Holzm. nu.* 727. *cum Sporer, et communi.* Deinde dicunt *Salm. d. c.* 9. *n.* 26. cum *Suar. Lug. etc.* quod, si pœnitens confiteatur peccatum, quod nec ipse, nec confessarius noverit esse mortale, si

Digitized by Google

si postea noverit certo fuisse mortale, non tenetur iterum confiteri. Vide dicta *n.* 479. *in fine.*

Eodem loco docent *Salm. cum Soto, Suar. Con. Lugo, Pal. Bon. etc.* non esse similiter iterandam confessionem factam bona fide confessario nescienti discernere species et numerum : neque inter mortale et veniale, etiam in casibus obviis. Ratio, quia, etsi debita pœnitentia non imponatur, absolutio utique valida est, dum ex utraque parte concurrunt jam requisita ad valorem sacramenti. Sic enim censendum est, Christum Dominum hoc sacramentum instituisse, cum tales defectus passim contingant. Hoc tamen dico intelligendum, nisi constet, numerum, vel species explicatas non fuisse ; alias integritas confessionis certo supplenda est, ut recte advertunt cum communi *Lugo dist.* 22. *n.* 77. *Elbel p.* 276. *n.* 254. *et iidem Salm. c.* 12. *n.* 49. *cum Gabr. et Dicast.* Quia, licet prior confessio fuerit valida, confessio tamen præsens facienda est cum debita integritate.

501. — « Secundo. Invalida est ex parte pœnitentis, si » fuit excommunicatus, de quo infra : si mortale tacuit, » vel de eo se falso accusavit ; si mortaliter negligens fuit in » examinanda conscientia : item si non fuit attritus (quod » patere solet inde, si sponte quæsierit confessarium surdum, indoctum, cæcum, etc. Vide *Sanch. l. c.*) : si nolit » tollere occasiones, etc. V. *Dian. p.* 4. *t.* 4. *r.* 201. quibus addi potest ut plurimum, si peccatum carnale confessus sit sacerdoti. * (*Hoc hodie certum est ex bulla* » *Bened. XIV. sub pœna excommunicationis in absolventem* » *Papæ reservatæ. Vide decret. I. Bened. XIV. in initio tomi* » *IX. et vide dicenda ex n.* 555.

502. — » Resp 2. Si confessio apud eumdem confessarium » iteretur, sufficit uno verbo in communi se accusare de » peccatis ante illi cognitis, dummodo is eorum recor« detur ; saltem in confuso, aut status, ac vitæ hominis « in communi, aut pœnitentiæ a se impositæ, ut docent « *Vasq. Tol. Laym. Sa, Dian. p.* 3. *tr.* 4 *r.* 123. Imo si nihil « horum, sed tantum quod sibi confessus fuerit, recorde» tur, valide, etsi illicite, absoluturum putat *Laym. et* » *Dian. l. c.* Idem absolute docent *Granad. et Mercerus in* 3. » *p. q.* 9. *n.* 1. cum quibus *Dian. p.* 5. *t.* 14. *r.* 51. se re» tractans, probabile censet, quod etiam licite possit ab» solvere. »

Digitized by Google

Quæritur an sit repetenda confessio, si sacerdos oblitus fuerit peccata audita, antequam absolutionem impertierit? Commune est apud DD. non esse repetendam confessionem factam eidem confessario, quando illa fuit prolixa, aut absolutio fuisset dilata, et confessarius recordatur saltem in confuso status pœnitentis. Ita *Nav. Sylv. etc.* quos citat et sequitur *Suar. d.* 22. *sect.* 6. *in fine*, *Laym. c.* 9 *n.* 6. *Con. d.* 7. *dub.* 11. *n.* 109. *Bon. q.* 5. *sect.* 2. *p.* 3. *n.* 15. *Croix n.* 1216. cum communi.

Dubium 1. est, an repetenda sit confessio apud eumdem confessarium, quando confessio fuit invalida? *Prima* sententia probabilis, quam tenent *Suar. l. c. n.* 7. *et Con. l. c.* distinguit, et dicit quod si confessio fuit nulla defectu alicujus partis essentialis in sacramento, nempe quia defuit dolor, aut integritas in pœnitente, aut jurisdictio in confessario, tunc tota repetenda est. Ratio, quia eo casu confessio non fuit sacramentalis. Et huic sententiæ consentiunt in parte *Palud. Adrian. Moya, et Ills. apud Croix n.* 1216, scilicet casu quo confessio fuit irrita defectu jurisdictionis in confessario, quia tunc fuit facta non judici. Secus vero, si confessio fuit invalida ex parte confessarii ratione tantum sui muneris, nempe quia ipse non bene pronuntiaverit formam, vel non habuerit intentionem absolvendi. Et hoc est commune apud omnes (ut ait *Croix l. c.*), modo confessarius reminiscatur status pœnitentis.

Secunda vero sententia communior, et non minus probabilis, quam tenent *Nav. c.* 9. *num.* 19. *Lugo d.* 16. *n.* 638. *Tamb. l.* 3. *c.* 2. *n.* 9. *Diana p.* 3. *tr.* 4. *r.* 123. *cum communi, Laym. c.* 9 *n.* 6. *cum Sa, S. Anton. Sylvest. Med. Vasq.* item *Bon. Val. Aversa, et alii ap. Croix d. n.* 1216. dicit, quod undecunque defectus evenerit, sive ex parte confessarii, quia defuit jurisdictio, sive ex parte pœnitentis, quia defuit dispositio aut integritas, non est opus repetere confessionem, sed sufficit si confessarius recordetur status pœnitentis, vel resumat notitiam ejus in confuso; et pœnitens in communi se accuset de omnibus prius confessis. Ratio, quia, licet prima confessio non fuerit sacramentalis, utpote sacrilega, vel facta non judici; tamen ratificatio illius, dum pœnitens deinde in generali se accusat de culpis confessis, conjuncta cum notitia antecedenter habita a confessario, bene sufficiens reputatur. Item, quia (ut probabiliter censet *Croix l. c.*) talis

Digitized by Google

confessio, cum facta fuerit in ordine ad absolutionem recipiendam, sufficienter dicitur etiam sacramentalis, quatenus ipsa etiam ad sigillum sacramentale obstringit.

Non autem placet sententia *Lugonis n.* 638. quam sequitur *Aversa ap. Croix n.* 1217, nempe quod si pœnitens ex mera narratione dixerit confessario peccata sua, et postea de illis, in communi se accuset, tunc pariter sufficiet quod confessarius de ipsis, in confuso recordetur. Sed verius dicendum cum *Croix loc. cit.* tunc omnino repetendam esse confessionem. Ratio, qnia nulla confessio tunc adfuit sacramentalis, nec prima, nec secunda: non prima, quia peccata non fuerunt manifestata in ordine ad absolutionem, ita ut de illis confessarius non teneretur ad sigillum sacramentale: non secunda, quia peccata non sunt sigillatim confessa, ut requiritur in Tridentino, ubi dicitur, quod in confessione sacramentali debent explicari omnia et singula peccata.

Dubitatur 2. Quid si confessarius ne confuse quidem recordetur status pœnitentis, sed tantum pœnitentiæ injunctæ? Hoc sufficere ad absolvendum dicunt *Nav. c.* 9. *n.* 19. *et Busemb. ut supra cum Vasq. Tol. Laym. Sa, etc.* Et ratio videtur esse, quia ex ipsa notitia pœnitentiæ poterit confessarius efformare judicium de statu pœnitentis.

Dubitatur 3. Quid si confessarius nec meminerit status pœnitentis, nec pœnitentiæ injunctæ, sed tantum quod pœnitentiam imposuerit? adhuc hoc casu dicunt *Suar. et S. Anton. Sylvest. Pal. apud. Croix n.* 1216. sufficere, si memoretur imposuisse pœnitentiam. Sed huic non acquiesco, quia sacerdos, dum sententia profert, debet efformare judicium saltem de statu conscientiæ pœnitentis. Casu vero quo confessarius non imposuisset pœnitentiam, nec haberet nunc notitiam saltem confusam status pœnitentis, non poterit quidem licite absolutionem impertiri; ut recte dicunt *Lugo n.* 642. *Croix n.* 1218. *et Laym. cum aliis supra cit.* quia tunc non posset convenientem imponere pœnitentiam. Si tamen tunc absolveret, facta confessione in communi, valide absolveret, ut *Laym. c.* 9. *n.* 6. *in fine, et Croix l. c. cum Aversa, Illsung. et Diana.*

503. — « Resp. 3. Raro obest defectus ex parte confessarii, » si pœnitens eum inculpabiliter ignorat; quia in confessione » sequenti absolvetur etiam ab iis, a quibus se bona fide » absolutum putabat. »

Digitized by Google

Unde resolves :

« Is, qui a puero peccatum aliquod grave, v. g. mollitiem, » inculpabiliter omisit, vel quia putavit leve esse, vel » nullum, non ideo tenetur repetere alia peccata (vel con- » fessiones intermedias), sed hoc tantum, ut docent *Bon.* » *Sanch. t.* 1. *l.* 1. *c.* 16. *Vasq. in* 1. *p. t.* 4. *q.* 92. *Sancius,* » *Laym. hic cap.* 9., addens, si simplex rusticus, qui tota » vita tantum fecit confessiones generales, nihil confitens » in specie, nec aliter instructus sit, etsi valide is sit abso- » lutus, cum onere, ut cum melius cognoverit, omnia sub- » jiciat clavibus; si tamen veniat, quando ingens est copia » pœnitentium, ut tunc disponi non possit ad omnia repe- » tenda, posse eum absolvi, auditis tamen peccatis ab » ultima confessione factis, cum obligatione, ut melius » faciat. Ita *Laym. l. c. c.* 9. *n.* 4. Vid. *Dian. p.* 3. *t.* 4 *r.* 108. » ubi addit ex *Nav. Sylv. Becan. Vasq. Regin. t.* 1. *l.* 6. » *c.* 5. *sect.* 4. *num.* 153. *et Joan. Sancio;* quod etsi ex errore » culpabili mortaliter, peccatum tale, v. g. mollitiei, vel » numerum aliamve circumstantiam necessariam omiseris, » non ideo teneris repetere confessiones intermedias bona » fide, et legitime factas (in quibus ex naturali oblivione » defectum illum non fueris confessus), cum validæ fuerint » et maneant validæ. »

Opinio supra enuntiata apud *Busemb.* nempe quod possit dimidiari confessio ob copiam pœnitentium (quamvis *Laym. l. c.* hanc non absolute teneat) est proscripta ab. Innoc. XI. in prop. 59. quæ dicebat : « Licet sacramentaliter absolvere » dimidiate tantum confessos, ratione magni concursus » pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ » alicujus festivitatis aut indulgentiæ. »

504. — Quod autem ad confessionem rusticorum pertinet, dicit I. *Tamb. meth. confess. l.* 3. *c.* 2. *n.* 9. *cum Hurt.* quod rustici, et pueri, qui bona fide confessi sunt, omittendo explicare species, et numerum suorum peccatorum, non sunt cogendi ad confessiones repetendas; sed hoc omnino est improbabile, quia, licet hujusmodi rustici non teneantur repetere integre confessiones præteritas, cum illæ satis fuerint validæ, ut dicunt communiter et merito *Pal. p.* 12. *n.* 3. *et Salm. c.* 9. *n.* 26. *cum Suar. Sylvio, Sotto, Lugo, Cone. Adriano, Bon. Gabr. Dic. Præpos. Hurt. Fill. Vill. etc.* (quid-

Digitized by Google

quid dicant *Vasq. Turr. etc. ib. n. 25.*) quia ad tales confessiones jam adfuerunt omnia essentialiter requisita; formalis enim confessio est de essentia, non materialis; tenentur tamen explicare species, et numerum omissum, ut saltem confessionem præsentem integram faciant; ita *Lugo d. 22. nu. 77. Bonac. q. 5. sect. 2. p. 3. nu. 6. et Salm. c. 9. n. 13. et c. 12. n. 49. cum Sylvest. Nav. Vasq. Reg.* et aliis passim.

Dicit II. *P. Signeri* (*instruct. confess. cap 1.*) citans *Perez, et Lugonem d. 16. n. 585.* (sed hunc non bene, ut infra videbimus) quod si rusticus in confessionibus præteritis dixerit peccata sua modo rudium in confuso, non debet confessarius eum obligare ut confessiones repetat, quia peccata illa jam fuerunt directe absoluta. Sed neque hoc placet, nam quamvis confessiones illæ fuerint validæ ob integritatem formalem, et peccata directe absoluta fuerint, tamen ipsæ fuerunt deficientes quoad integritatem materialem, quæ semper supplenda est. Et *Lugo l. c.* dicit huic difficultati difficulter responderi posse; tantum ibi ait, quod ob solam probabilitatem extrinsecam posset quis opinionem contrariam sequi, utendo sententia illorum AA. qui dicunt non esse obligationem iterum explicandi peccatum prius confessum ut dubium, si postea noscatur ut certum. Sed hanc opinionem jam reprobavimus cum communi *n. 476.*

Dicunt III. *Salmanticenses cap. 9. num. 13. cum Henr. Fagnan. Dinn et Dicas.* quod rustici, qui sine culpa omiserunt explicare numerum peccatorum, non tenentur repetere confessiones, casu quo uniformem rationem vivendi tenuerint in præteritis annis, ita ut ex confessione unius anni confessarius possit alias conjicere. Hoc ita generice assertum neque satisfacit; nam id tantum censeo posse admitti, quando in principio confessionis pœnitens patefecerit confessario præsenti, quod in annis præteritis semper confessus sit male, numerum omittendo, et confessarius ab initio, confessionem excipiendo illius anni, efformet simul judicium de annis præteritis. Secus vero dicendum, si confessarius post confessionem exceptam illius anni advertat, pœnitentem omisisse numerum explicare in superioribus annis; tunc enim, si ex confessione præsenti habeat distinctam notitiam peccatorum, poterit quidem (quin repetantur priores confessiones) formare simul distinctum judicium de annis præteritis; sed si ex confessione præsenti habeat tantum confusam notitiam de

Digitized by Google

culpis confessis, ut sæpius accidit in confessionibus longioribus et implicatis, eo casu (ut bene ait *Lugo d.* 16. *n.* 640.) tenetur sumere distinctam notitiam specierum, et numeri omissi in confessionibus præteritis; nec sufficit tunc ad absolvendum notitia illa confusa status pœnitentis de annis præteritis, cum ex una parte teneatur pœnitens aliquando peccata sua confiteri sigillatim, quod nunquam fecit; et ex altera tenetur confessarius aliquando distinctum efformare judicium de peccatis.

505. — Cæterum hic sedulo advertendum, non esse cogendos pœnitentes ad repetendas confessiones nisi moraliter certo constet eas fuisse invalidas, ut recte dicunt *Croix l.* 6. *p.* 2. *num.* 1221. *Gobat. tr.* 7. *n.* 275. *Holzm. p.* 179. *n.* 683. *v. resp. Mazotta tom.* 3. *p.* 362. *et Elbel p.* 281. *n.* 273, *cum Fill.* et communi (contra *Antoine p.* 511. *q.* 12. qui inter rigidos auctores nostri temporis non infimum habet locum.) Ratio, quia possessio stat pro valore confessionum præteritarum, quandiu de earum nullitate non constat. Dices: Quando extat præceptum, et dubitatur de ipsius impletione, possidet obligatio præcepti; ergo in dubio de valore confessionum præteritarum possidet obligatio eas repetendi. Sed respondetur, quod regula præfata tum currit, cum adest præceptum, et dubitatur, an actus impletionis fuerit positus vel ne; cum vero talis actus jam bona fide fuerit positus, et postea dubitatur, an fuerit validus vel invalidus, tunc ille ut validus est reputandus; tunc enim currit aliud principium, nempe quod in dubio standum est pro valore actus, ut communiter tradunt DD. cum *Laym. l.* 1. *c.* 5. *n.* 32. *ex Glossa in l. in contrahenda, d. de reg. jur. Croix l.* 1. *nu.* 91. *Sporer tr.* 1. *c.* 7. *nu.* 78. *Mazotta t.* 1. *n.* 74. qui asserit communem, *et Nav. Man. c.* 26. *n.* 287. ubi dicit: *Præsumptio pro actus valore præponderat aliis.*

Et quoad obligationem repetendi confessiones recidivorum, de quarum valore sæpe dubitari potest, hanc regulam optime tradit *Habert. t.* 6. *p.* 465. sic dicens: « (Si pœnitens aliquandiu post confessionem dignos pœnitentiæ fructus fecit, hoc est strenue adversus tentationes et peccandi occasiones pugnaverit, confessarius judicabit validam fuisse confessionem. Secus si paulo post confessionem, seu data prima occasione, lapsus fuerit). » Tunc enim, ego addo, revera moraliter certum est confessiones fuisse nullas, nam

Digitized by Google

ille qui in confessione vere dolet et proponit emendationem, saltem per aliquod tempus a peccato se abstinet, saltem aliquem conatum adhibet ante relapsum; unde qui post suas confessiones ut plurimum cito et sine aliqua resistentia iterum cecidit, certe censendus est nullum, vel nimis tenuem habuisse dolorem vel propositum. Aliter vero dicendum, si per aliquod tempus perseveraverit, vel ante casum aliquam saltem resistentiam præstiterit.

DUBIUM IV.

De satisfactione.

ARTICULUS I.

Quæ ejus necessitas, et quantitas?

506. Quomodo satisfactio sit necessaria? Et an sit venialis ejus omissio in culpis venialibus? — 507. Quibus casibus possit imponi levis pœnitentia? Et an possit minui propter illud : Quidquid boni feceris etc. — 508. Quando licite imponatur pœnitentia minor justo? Quanta debeat esse juxtà Tridentinum? — 509. An sit justa causa minuendi pœnitentiam prudens timor, ut pœnitens eam impleat? — 510. Auctoritates circà hoc punctum. — 511. An possit injungi pro pœnitentia ingressus religionis, aut susceptio status conjugalis? — 512. An et quando possit vel debeat imponi pœnitentia publica? — 513. Dub. 1. An possit injungi opus aliàs debitum? Dub. 2. An pœnitentia mox ante imposita? — 514. An possit imponi opus internum? Et an opus pro defunctis? An cessatio ab aliquo bono opere? An pœnitentiâ possit imponi post absolutionem? — 515. Sub qua obligatione pœnitens teneatur acceptare et implere pœnitentiam? — 516. Dub. 1. An pœnitens teneatur sub gravi acceptare et implere pœnitentiam justam? Quid si sit gravior justo? — 517. Dub. 2. Quid si sit imposita pro venialibus aut mortalibus confessis? — 518. Dub. 3. An confessarius pro culpis gravibus possit dare pœnitentiam gravem sub obligatione levi? — 519. Dub. 4. An tempore jubilæi vel indulgentiæ plenariæ confessarius possit omittere impositionem pœnitentiæ? — 520. Dub. 5. An si pœnitens oblitus sit pœnitentiæ, teneatur repetere confessionem, ut eam recipiat? — 521. Pœnitens implens pœnitentiam in mortali. Quæ dilatio sit mortalis in implenda pœnitentia? — 522. Dub. 1. An existens in mortali possit satisfacere pœnitentiæ. — 523. Dub. 2. An peccet satisfaciens in mortali? — 524. An possit imponi pœnitentia sub conditione, si relabatur? — 525. An transacto tempore præscripto desinat obligatio implendi pœnitentiam? — 526. An pœnitentia possit impleri per alium? — 527. An pœnitentia sit implenda antè communionem? 528. Quis et quomodo possit commutare pœnitentiam? — 529. Dub. 1. An pœnitens teneatur eo casu repetere confessionem. Dub. 2. Quid si pœnitentia fuerit imposita pro peccatis reservatis? Dub. 3. An confessarius possit commutare pœnitentiam extra confessionem? 530. Adnotantur principaliores canones pœnitentiales.

Digitized by Google

506. — « Resp. 1. Satisfactio, seu pœnitentia à confessario » data, est necessaria necessitate non sacramenti, sed præ- » cepti; ideoque à confessario regulariter imponenda est, » secundum *Suarez. et Reg. t.* 1. *l.* 7. *n.* 17. sub mortali; » tamen *Card. de Lugo* concedit, ex parvitate materiæ posse » venialiter peccari, ut *v. d.* 25. *n.* 47, v. gr. si ob peccata » venialia levis pœnitentia esset injungenda; ejus enim vo- » luntariam omissionem venialem tantum esse. (*Et proba- » bilem putant Salmant. cap.* 10. *num.* 19. *cum Dic etc.*) * Ita » etiam *Dian. part.* 6. *l.* 9. *res.* 44. Et quidem proportionata » tum peccatis, tum facultati pœnitentis. Ratio prioris est » quia est pars sacramenti non essentialis, sed integralis » tantum, habens effectum ex opere operato, et majorem » vi sacramenti, quam sine eo. Ratio posterioris est, tum » ex *Trident. sess.* 14. *can.* 8. tum quia sacerdos tenetur » curare integritatem sacramenti, et tam vindicare, quam » mederi. *Bonac. t.* 1. *d.* 5. *q.* 5. §. 3. *p.* 2.

Unde resolves :

507. — « 1. Excusatur aliquando confessarius, si levissi- » simam (vel etiam nullam) pœnitentiam injungat, v. g. » I. Si pœnitentem vehementissime contritum, aut aliter sa- » tisfecisse advertat. *Caj. Nav. Suar. Reg. Bon. de pœn.* » *d.* 5. *q.* 5. *sect.* 3. *p.* 2. *n.* 1. *et* 2. *Esc. cap. c.* 6. *n.* 41. » Cum vero id raro, vel nunquam constare satis possit, » tutius est* (*Imo necessarium ex Salm. nu.* 22. *cum Pal. et* » **Coninck*)* aliquam semper injungere; ut recte monet *C. de* » *Lugo d.* 23. *sect.* 4. *n.* 48. II. Si pœnitens sit mentis im- » pos, aut aliter impotens, aut morti proximus, aut valde » debilis, cui tamen prudenter injungi levem saltem pœni- » tentiam, v. gr. percussionem pectoris, invocationem no- » minis JESU (saltem corde) aliosve pios motus, vel ut per » hæredes sacrificia, eleemosynas, et similia opera pia fieri » curet, monent *Suarez, Laym. et Bonac. l. c. et Navar.* » qui addit, posse injungi, ut patienter ferat infirmitatem, » quod tamen *Bonac. l. c.* non probat; cum fieri possit, ut » id valde angat infirmum, timentem se non rite satisfa- » cere.* (*Nota hic quod habetur in rituali romano* : Ægris » non esse injungendam gravem pœnitentiam, sed indi- » cendam tantum illam, quam si convaluerint opportuno » tempore peragant. *Et idem dicitur in cap. Ab infirmis.* 26.

Digitized by Google

» *qu.* 8. *Dicunt autem Salm. c.* 10. *nu.* 21. *et Dicast. d.* 14, » *dub.* 2. *n.* 14. *quod si infirmus potest satisfacere per eleemo-* » *synas, imponendæ sunt a confessario.*)* III. Quando scru- » pulosus sæpius intra eamdem horam redit cum novis » culpis, quia supponitur satis imposita in præcedentibus. » *Tan. l.* 4. *c.* 1. *ex Fagund.*

» 2. Etsi confessarius peccet ex communi, si pro magnis » peccatis valde parvam pœnitentiam imponat, excusari » tamen eum posse putat *Diana part.* 3. *t.* 4. *res.* 92. si » addat illud : *Quidquid boni feceris etc.* Verum hæc re- » gula universaliter admitti non potest, ut bene notat *Card.* » *de Lugo d.* 25. *n.* 57. *Conin. Tanner. Palaus, etc.* contra » quos *Diana* pro se citat *Bann. et Leand. part.* 6. *t.* 7. » *res.* 3. *et part.* 9. *t.* 9. *resol.* 54. et ab aliis non immerito » rejicitur, eo quod verba, utpote mere deprecatoria, non » habeant vim elevandi omnia opera bona ad efficaciam sa- » cramentalem. *Aversa quæst.* 13. *sect.* 7. »

Utrum per illa verba : *Quidquid boni feceris etc.* eleventur ad effectum satisfactionis sacramentalis omnia bona opera pœnitentis, licet non imposita? Negat *Viva q.* 6. *ar.* 1. *num.* 3. quia virtus clavium tum elevat pœnitentis opera, cum ligat; quapropter, cum verba illa ad nihil obligent in particulari, non ligat, et consequenter nec opera elevari possunt. Sed longe probabilius et communius ex *D. Thom.* affirmant *Nav. c.* 26. *n.* 24. *Fill. tr.* 8. *c.* 2. *Salm. c.* 10. *num.* 35. *Elbel nu.* 238. *Sporer n.* 569. *Holzm. n.* 610. *cum Reg. et Stoz.* et probabile vocat ipse *Viva l. c.* Ratio, quia ecclesia non frustra, sed ad hoc quidem verba illa proferri præscripsit, ut omnia bona opera pœnitentis, quamvis ex ejus electione fiant, ad satisfactionis sacramentalis meritum eleventur. Id omne docet *D. Th.* in *quodlib.* 3. *art.* 28. ubi sic ait : « Et hæc quæ præter injunctionem expressam (pœ- » nitens) facit, accipiunt majorem vim expiationis culpæ » præteritæ ex illa generali injunctione, qua sacerdos dicit : » *Quidquid boni feceris etc.* Et quantum ad hoc talis satis- » factio est sacramentalis, in quantum virtute clavium est » culpæ commissæ expiativa. »

508. — «. 3. Minor justo licite datur ex causa : qualis v. » g. est, I. Magna contritio.* (*Nisi pœnitentia sit necessaria* » *ad medicinam.*)* Fragilitas animi, vel corporis, ob quam » timetur majorem non impleturum. III. Tempus jubilæi,

Digitized by Google

» vel indulgentiæ plenariæ. Ita *Suarez, Henriq. Laym.* »

Certum est confessarium teneri ut judicem, et ut medicum, imponere pœnitentibus satisfactionem, per se loquendo, peccatis condignam; ut judici enim incumbit infligere pœnas delictis commensuratas, et ut medico præscribere pharmaca idonea tam morbis contractis curandis, quam in posterum vitandis : ita ex Trident. *sess.* 14. *cap.* 8. ubi dicitur : « Debent ergo sacerdotes Domini, quantum spiritus et » prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, et pœni» tentium facultate, salutares et convenientes satisfactiones » injungere; ne, si forte peccatis conniveant, et indulgen» tius cum pœnitentibus agant, levissima quædam opera » pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccato» rum participes efficiantur. Habeant autem præ oculis, ut » satisfactio quam imponunt non sit tantum ad novæ vitæ » custodiam..... sed etiam ad præteritorum peccatorum vin» dictam, et castigationem. » Ergo tenetur pœnitens tam ad integrandum sacramentum, quam ad satisfaciendum divinæ justitiæ exigenti reparationem injuriæ sibi illatæ, pœnalem satisfactionem Deo exhibere.

Hinc bene advertit catechismus rom. *p.* 2. *c.* 5. *n.* 79. « Ut pœnitentes suorum scelerum pravitatem magis agnos» cant, operæ pretium erit eis interdum significare, quæ » pœnæ quibusdam delictis, ex veterum canonum præscripto » (qui pœnitentiales vocantur) constitutæ sint. »

509. — Diximus, *per se loquendo;* nam per accidens confessarius minuet pœnitentias propter justas causas, mox supra a *Busemb.* descriptas, et signanter (prout communiter DD. docent) propter animi infirmitatem, qua laboret pœnitens, et ob quam censeatur satisfactionem proportionatam non impleturus. Ita *D. Thom. suppl. quæst.* 18. *art.* 4. (cujus verba inferius referentur) *Suar. d.* 38. *sect.* 4. *n.* 4. *cum communi, Nav. cap.* 16. *n.* 21. *Anacl. pag.* 634. *n.* 25. *Tol. lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 8. *Abelly pag.* 160. *vers.* 3. *Elbel n.* 248. *Laym. cap.* 15. *n.* 12. *Pal. p.* 20. *n.* 10. *Salm. c.* 10. *n.* 46. ac alii passim etiam rigidioris sententiæ sectatores, ut *Habert de pœn. cap.* 10. §. 7. *Petrocor. c.* 2. *quæst.* 2. *et Natal. Alex. cap.* 6. *art.* 6. *reg.* 5. Ratio, quia tametsi juxta divinæ justitiæ rationem exigatur satisfactio peccatis adæquata, tamen ex divina clementia habenda est ratio virium pœnitentium tam corporis, quam animi. Ideo dicitur in

Digitized by Google

Tridentino : « Divinam clementiam decere, ne nobis absque » ulla satisfactione peccata dimittantur. « Nota illud *absque ulla satisfactione ;* ergo Deus non omnimodam satisfactionem, sed aliqualem ex sua clementia tantum exposcit. Et huc facit id quod dixit *D. Thomas, quodlib.* 3. *art.* 1. « Si contingat quod sacerdos mitiorem satisfactionem im- » ponat.... nihilominus pœnitens ad aliquid ulterius obliga- » tur; quod si in hac vita non perficiet, in purgatorio » exsolvet. »

Nec obstat quod in Trident. *l. c.* præscribatur pœnitentia injungenda esse pro qualitate criminum ; nam ibidem simul dicitur, ut supra relatum est, ut satisfactiones imponantur, « quantum prudentia suggesserit pro qualitate criminum, » et pœnitentium facultate salutares et convenientes. « Nota to *pro pœnitentium facultate,* id est spectata illorum infirmitate corporis, et animi : et nota to *salutares, et convenientes;* unde recte ait auctor de *offic. conf. apud Croix lib.* 1. *quæst.* 50. « Salutares non sunt satisfactiones, quibus præ gravitate vix pares esse pœnitentes videantur, adeo ut in eorum perniciem vertant. » Sic etiam explicat *Abelly p.* 161. verbum illud *salutares :* « Id est, ait, utiles ad salutem pœnitentium : confessarius enim debet hoc solum ob oculos habere, ut pœnitentis saluti consulat. » Apposite etiam *Antoine,* quamvis hic auctor merito numeretur inter scriptores rigidiores nostri temporis, tamen *p.* 516. *n.* 3. sic dicit : « Satisfactiones vindicativæ, ut salutares sint et convenientes, debent esse proportionatæ, non solum multitudini et gravitati peccatorum, sed etiam facultati et dispositionibus pœnitentis ; neque enim salutares sunt pœnitentiæ tam graves ac diuturnæ, ut spectata pœnitentis fragilitate periculum sit, ne eas omittat ; nam tunc in ejus exitium verterentur. In hoc autem sacramento magis intenditur emendatio et salus pœnitentis, quam satisfactio pro pœna. Si ergo expediat ad bonum spirituale pœnitentis, potest imponi levior pœna quam mereatur. « Quare *S. Anton.* 3. *p. tit.* 16. *c.* 21. *ait :* « Debet confessarius dare talem pœnitentiam, » quam credat verisimiliter pœnitentem implere, ne ipsam » violando deterius ei contingat. » Et rituale parisiense dicit « Confessarius pœnitentem interroget, an possit pœni- » tentiam sibi injunctam peragere, alioquin eam pro sua » prudentia immutet, aut minuat. » Ita *Antoine.* Idem sen-

Digitized by Google

tit *Gonet t.* 6. *p.* 463. *collig.* 2. ubi inquit : « Ex rationabili causa potest interdum confessarius leviorem pœnitentiam injungere, ut si pœnitens gravi morbo sit oppressus, vel si sit periculum, quod a confessione deterreatur, aut pœnitentiam injunctam non adimpleat. » Unde *Gerson* in *regulæ mor. p.* 2. *c. de pœnitentia* dicit : « Tutius est cum parva » pœnitentia, quæ sponte suscipitur, et verosimiliter adim- » pletur, ducere confessos ad purgatorium, quam cum » magna non implenda præcipitare in infernum. » Et *Cajet. in summa v. satisfactio*, ait : « Debiliter disposito pœnitenti » danda est satisfactio, ut parvulus ignis foveatur, et ne ap- » posita palea suffocetur appositis lignis desuper. » Item *Scotus d.* 15. *q.* 1. *art.* 5. loquens de pœnitente qui animo est infirmus, ait : « Si adeo est delicatus, quod non velit » jejunium adimplere, imo si nullam pœnitentiam vult re- » cipere, absolvendus est, et non respuendus, ne cadat in » desperationem. » Et sic demum concludit : « Illud sibi » imponendum quod libentius recipit, et quod creditur im- » pleturus. »

Idque confirmatur ex rituali rom. *de sacram pœnit.* ubi dicitur : « Postremo confessarius salutarem et convenientem » satisfactionem, quantum spiritus et prudentia suggesse- » rit, injungat, habita ratione status, conditionis, sexus, » et ætatis, et item dispositionis pœnitentium. » Nota to *dispositionis.*

510. — S. Carolus Borrom. *in instruct. conf. ap. Concinam p.* 346. *n.* 14. sic præscripsit : « Canonum pœnitentias, ut » tempora ferunt, pro charitate et prudentia sua (sacerdos) » minuet, prout peccatorum circumstantiæ requirent, in » quibus rationem habebit contritionis.... Nec vero putent » sua peccata levia esse, quia parva illis pœnitentia data est, » sed hoc factum esse, ne eam quæ pro culparum ratione » injungenda erat (nota) deserant cum periculo salutis suæ. » Proinde pœnitentes ideo hortandi erunt, ut præter opera » imposita, plura etiam alia præstare conentur. » Additque idem S. archiepiscopus : « Talem imponat pœnitentiam, » qualem a pœnitente præstari posse judicet. Proinde ali- » quando, si ita expedire viderit, illum interroget, an » possit, anve dubitet pœnitentiam sibi injunctam peragere; » alioquin eam mutabit, aut minuet. »

S. Joannes Chrysost. *hom.* 43. *in c.* 28. *Matth.* sic ait :

Digitized by Google

« Etsi erramus modicam pœnitentiam imponentes, nonne » melius est propter misericordiam rationem reddere, quam » propter crudelitatem? » Item *Hom.* 44. « Sicuti enim, si » fascem super humeros adolescentis quem non potest ba- » julare posueris, necesse est aut fascem abjiciat, aut sub » pondere confringatur : sic et homini (nota) cui grave pon- » dus pœnitentiæ imponis, necesse est, aut ut pœnitentiam » suam rejiciat, aut suscipiens, dum sufferre non potest, » scandalizatus amplius peccet. » Idque confirmat S. Doctor ex eo, quod scribit Apostolus (2. *Cor. c.* 2. *v.* 6. *et* 7.) « Suf- » ficit illi, qui ejusmodi est, objurgatio hæc, quæ fit a plu- » ribus, ita ut e contrario magis donetis, et consolemini, » ne forte abundantiori tristitia absorbeatur, qui ejusmodi » est. » Unde Chrysostomus sic prosequitur : « Ex ea re » docemur, quod non solum ad peccatorum naturam, ve- » rum etiam ad mentem, habitumque peccantium oportet » moderari pœnitentiam. » *Hom.* 4. *in* 2. *ad Cor.*

Confirmat D. Thomas (cujus regulam dicit *Conc. p.* 395. *n.* 12. servandam esse in imponendis pœnitentiis) *suppl. q.* 18. *ar.* 4. dicens : « Pœnæ satisfactoriæ in canone deter- » minatæ non competunt omnibus, sed variandæ sunt se- » cundum arbitrium sacerdotis.... Sicut ergo medicus ali- » quando prudenter non dat medicinam ita efficacem, quæ » ad morbi curationem sufficiat, ne propter debilitatem na- » turæ majus periculum oriatur; ita sacerdos divino ins- » tinctu motus, non semper totam pœnam, quæ uni peccato » debetur, injungit, ne infirmus ex magnitudine pœnæ des- » peret, et a pœnitentia totaliter recedat. » Et quod hic S. Doctor non solum loquatur de imbecillitate corporis, sed etiam animi pœnitentis, patet ex contextu ejusdem ar- ticuli; et clarius ex *quodl.* 3. *a.* 28. ubi dicit : « Videtur » autem satis conveniens, quod sacerdos non oneret pœni- » tentem gravi onere satisfactionis; quia sicut parvus ignis » a multis lignis suppositis de facili extinguitur, ita posset » contingere, quod parvus affectus contritionis in pœnitente » nuper excitatus, propter grave onus satisfactionis extin- » gueretur, peccatore totaliter desperante; unde melius est, » quod sacerdos pœnitenti indicet, quanta pœnitentia esset » sibi pro peccatis injungenda, et injungat sibi nihilominus » aliquid quod pœnitens tolerabiliter ferat : ex cujus im- » pletione assuefiat, ut majora impleat, quæ etiam sacerdos

Digitized by Google

» injungere non attentasset. Et hæc quæ præter injunctio-
» nem expressam facit, accipiunt majorem vim expiationis
» culpæ præteritæ, ex illa generali injunctione qua sacerdos
» dicit: Quidquid boni feceris sit tibi in remissionem pec-
» catorum. » Et idem Angelicus *opusc.* 65. §. 4. postquam dixit : « Sacerdos non imponat pœnitentiam ita gravem, ut
» pœnitens totam dimittat.... nec ita levem, ut contemnat
» peccatum. » Deinde addit : « Tamen tutius est imponere
» minorem debito, quam majorem, quia melius excusamur
» apud Deum propter multam misericordiam, quam per
» nimiam severitatem, quia talis defectus in purgatorio
» supplebitur. »

Idem fortius insinuat *S. Antoninus* 3. *p. tit.* 16. *c.* 20. *sub initio*, ubi ait : « Est autem satis rationabilis causa non dandi hujusmodi pœnitentias indispositio pœnitentium, etiam quia aliquando non sufficeret tempus vitæ; nam (ut dicunt *Raymund. et Hostiens.*) debet confessor dare talem pœnitentiam, quam credat verisimiliter illum implere, ne ipsam violando deterius contingat. Quod si magna peccata commisit, et dicit se pœnitere, sed non posse aliquam duram pœnitentiam agere, animet eum ad hoc confessor, ostendendo ei gravitatem peccatorum, et per consequens pœnarum, et sic tandem injungat ei pœnitentiam quam libenter suscipiat. Et si sacerdos non potest gaudere de omnimoda purgatione ejus, saltem gaudeat, quod liberatum a gehenna transmittit ad purgatorium. Itaque (ut inquit *Host.*) confessor nullo modo debet permittere peccatorem desperatum recedere a se, sed potius imponat ei unum *Pater noster*, vel aliud leve, et quod alia bona quæ fecerit, et mala quæ toleraverit, sint ei in pœnitentia, concordante *S. Thoma*. Hoc tamen sane intellige, videlicet, quia si alias ipsum pœnitet, et paratum dicit se facere quod debet, sed onus pœnitentiæ dicit non posse sufficere, tunc propter hoc quantumcumque deliquerit, non debet dimitti sine absolutione, ne desperet. » Hucusque *S. Antonin.* Ex quo sequitur, quod confessarius non debet permittere, ut pœnitens recedat sine absolutione, eo quod nolit acceptare debitam pœnitentiam, sed potius imponat satisfactionem, quam ille libenter suscipiat, et verosimiliter impleat. Hinc probabiliter dicunt *Salm. c.* 10. *n.* 46. *Croix n.* 1255. *et Lugo l. c.* ex *D. Antonino*, ut supra, quod est causa etiam satis justa minuendi pœnitentiam, ut pœnitens

Digitized by Google

majori amore afficiatur erga hoc sacramentum. Sic pariter loquitur auctor *Petroc. t. 4. p.* 131. *q.* 3. *in fine* : « Studendum maxime est, ut pœnitentes necessarias pœnitentias sine magno incommodo, et absque confusione adimplere possint; experientia quippe quotidiana docemur, importunas, et nimis onerosas satisfactiones pœnitentium animos frangere, et ab earum executione removere. » Et *Card. de Lugo. d.* 25. *n.* 60. sic ait : « Pœnitentia debet esse salutaris et conveniens, hoc est, primo loco attendi debet ad utilitatem pœnitentis, ne scilicet laquei ei injiciantur, ut nova peccata committat; ex quo potissimum capite excusari potest hodierna praxis, qua leves pœnitentiæ imponuntur pro gravissimis peccatis; id enim sæpe fit propter spiritualem infirmitatem pœnitentium, quia gravioribus pœnitentiis scandalizabuntur, et vel confessionem fugient, vel certe confessarios imperitos adibunt. Monendi tamen sunt pœnitentes de insufficientia satisfactionis injunctæ. » Quapropter sapienter advertit *S. Th. de Villanova* (*Serm. fer. VI. post dom. Lætare*) : *Hoc judicio meo ita perficies, si facilem unam* (pœnitentiam) *injunxeris, acriorem consulueris.* Optima praxis.

Ex his omnibus colligitur, quam imprudenter se gerant confessarii, qui magnas imponunt pœnitentias, quas prævident pœnitentes non impleturos. O quam plures confessarii indocti inveniuntur (loquor experientia doctus in missionibus, in quibus fere triginta annos sum versatus), qui non dubitant absolvere eos qui vel sunt in proxima occasione peccandi, vel recidivi indispositi, et insipienter putant se ipsos curare graves eis imponendo pœnitentias; ex quo fit, quod illi, etsi pœnitentiam acceptent, ut absolutionem carpant, tamen post absolutionem obtentam, quia nullum eis remedium præscribitur quo præserventur, brevi misere relabuntur, pœnitentiam non implent, et ab ejus gravitate deterriti, deinde a confessione abhorrent, et sic in peccatis diutius tabescunt. Cæterum hic animadvertendum puto, quod (extra casum gravissimæ infirmitatis, aut vehementissimæ contritionis, ut supra dictum est *n.* 507.) non bene ageret confessarius, si pro culpis mortalibus injungeret pœnitentiam per se levem, quæ levem inferat obligationem. Licet enim, si expedierit, imponatur opus quod respective ad peccata sit leve, tamen regulariter semper injungenda est aliqua pœnitentia gravis, quæ gravem inducat obligationem.

Digitized by Google

511. — « 4. Non potest injungi, 1. ingressus religionis, ut » docet *Sa*, *v. satisfactio*, quia id nimis durum videtur. 2. » Pœnitentia publica, si sit periculum revelandæ confes- » sionis, alias interdum pro publico peccato potest, et » expedit. »

Quoad primum spectat, commune est apud DD. non posse imponi in pœnitentiam ingressum in religionem. Ita *Laym. c.* 15. *n.* 11. *et Escob. lib.* 17. *n.* 166. *cum Nav. Sa, Sylv. et Henr. ex D. Th.* 2. 2. *q.* 62. *art.* 2. An autem possit alicui imponi, ut recipiat sacramentum matrimonii? Affirmat *Leand. d.* 9. *q.* 35. cum quibusdam, casu quo confessarius noverit matrimonium esse illi remedium necessarium. Sed melius hoc reprobant *Laym. l. c. et Escob. n.* 167. *cum Fagund.* quia matrimonium omnimodam requirit libertatem.

512. — Quoad secundum spectat, pœnitentiam publicam certum est non posse pro peccato occulto imponi, ut aiunt communiter *Palaus p.* 21. §. 2. *num.* 5. *Croix n.* 1265. *Elbel. n.* 236. et alii passim; quia, ut docent *S. Th. Nav. Suar. Vasq. etc. ap. Elbel*, per hoc indirecte revelaretur sigillum: idque expresse prohibet rituale rom. dicens: « Pro peccatis » occultis, quantumvis gravibus, manifestam pœnitentiam » non imponat. » Pro peccato autem publico dubitatur, an possit publica imponi pœnitentia? Negant *Nav. Sa, Reg. et Vega ap. Pal. l. c.* §. 3. *n.* 5. quia hæc esset manifestatio confessionis, et violatio sigilli. Sed communiter posse affirmant *Pal. l. c. Suar. d.* 37. *sect.* 6. *n.* 3. *Bon. p.* 2. *num.* 14. *Croix n.* 1264. *Roncag. c.* 1. *q.* 7. *Antoine p.* 517. *r.* 2. *Salm. c.* 10. *num.* 39. *Holzm. n.* 609. *Elbel num.* 238. *et Escob. l.* 17. *n.* 154. *cum Con. Vasq. Henr.* Idque expresse docuit *D. Thom. in* 4. *d.* 14. *qu.* 1. *a.* 5. ubi dixit oportere, « ut peccatum publicum publicam habeat medicinam. » Probatur 1. *ex cap. Manifesta.* 1. *de pœnit. et rem.* ubi dicitur: « Manifesta peccata non sunt occulta correptione purganda. » Et ex Trident. *sess.* 24. *c.* 8 ubi: « Huic (id est publico » peccatori) condignam pro modo culpæ pœnitentiam pu- » blice injungi oportet. » Et in hoc loco loqui concilium etiam de foro sacramentali intelligunt plurimi ex AA. citatis contra *Nav.* qui intelligit non sine quidem aliquo fundamento, ut mox infra dicetur, de foro externo. Nec obstat dicere, quod talis publica pœnitentia esse manifestatio confessionis; nam, cum illa imponatur de consensu pœnitentis

Digitized by Google

necessario præstando si vult absolvi, manifestatio illa potius provenit ex libera actione pœnitentis, quam ex præcepto confessarii. Hinc dicunt *Pal. Salm. Ronc. et Escob. locis cit. ex D. Th.* ut supra, confessarium non solum posse, sed etiam aliquando teneri hanc publicam pœnitentiam imponere. Hoc tamen recte advertunt *Ronc.* c. 1. *Reg. in prax.* 6. *et Salm. nu.* 39. *cum Con. et Aversa*, locum habere in solo casu quo aliter non posset nisi per illam publicam pœnitentiam scandalum reparari, puta publice restituendo honorem alicui publice dehonorato. Cæterum, si publica pœnitentia non sit ita necessaria, merito dicunt præfati AA. non debere confessarium illam imponere reluctanti, cum aliter possit salus obtineri pœnitentis, et scandalum reparari, nempe per publicam frequentationem sacramentorum, visitationes ecclesiarum, auditionem missarum, ingressum in aliquam congregationem, ubi pietatis opera exercentur, et similia. Hinc *Fagnanus in d. cap. Manifesta*, refert, quod S. C. noluit declarare, an in foro sacramentali pro publicis peccatis publicæ pœnitentiæ essent imponendæ.

513. — « 5. Etsi possit, et aliquando ob fragilitatem » pœnitentis etiam expediat, injungi opus alias debitum, » seu præceptum, v. g. missæ auditionem die festo etc. ut » docent *Suarez, Vasq. Laym. lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 15. et » alii. (Unde si scrupulosus sæpius redeat ad confessarium, » intra breve tempus semper nova confitendo, non semper » necesse est imponere pœnitentiam novam, cum opus ante » debitum possit injungi. *Bonac. Henriq. Card. de Lugo, Dian. p.* 6. *t.* 7. *r.* 6. contra *Suar. Regin.* et *Bann.*) Si » tamen confessarius non exprimat, censetur imperasse opus » liberum, ut docent idem, et *Dian. p.* 3. *tract.* 4. *r.* 84. Vide » *Con. d.* 10. *dub.* 8. et *Dian, p.* 4. *t.* 4. *r.* 241. »

Dubitatur igitur 1. An possit pro pœnitentia imponi opus alias debitum? Negant *Pulud. Scoto, Capreol. etc. ap. Renzi cap.* 3. *sect.* 3. *q.* 5. et consentit *Antoine pag.* 517. *qu.* 3. ubi dicit semper esse imponendum aliquod opus supererogatorium; quia opus aliunde præceptum prestandum est a pœnitente, etiamsi non confiteatur. Sed communiter et merito affirmant *Lugo d.* 25. *num.* 67. *Sanch. dec. l.* 1. *c.* 14. *p.* 5. *Suar. d.* 38. *sect.* 6. *Bonac. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 2. *n.* 12. *Anacl. p.* 635. *n.* 28. *Holzm. n.* 607. *Laym. cap.* 15. *n.* 10. *Elb. nu.* 246. *Escob. l.* 17. *n.* 170. *Spor. n.* 504. *Dian. p.* 3.

Digitized by Google

t. 4. r. 83. cum Vasq. Turr. Duard. Vill. etc. Pal. p. 21. §. 1. num. 10. cum. Nav. Soto, Henr. Ronc. c. 1. qu. 6. r. 2. cum Con. et Candido, ac Salm. cap. 10. num. 28. cum *Aversa, Victor. etc.* Ratio, quia opus illud præceptum, cum sit satisfactorium, bene potest per claves elevari ad meritum etiam satisfactionis sacramentalis; unde sicut qui die festo audit missam, etiam ex voto debitam, duplex habet meritum: ita qui implet opus alias præceptum, injunctum simul in pœnitentiam. Hoc tamen non faciendum bene advertunt *Suar. Laym. et Sporer loc. cit.* nisi spectata fragilitate pœnitentis. Communiter autem dicunt DD. quod nisi expresse confessarius imponat opus alias præceptum, intelligitur impositum opus supererogatorium. Vide *Pal. l. c.* qui citat *Sanch. et Bon.* Si vero confessarius imponat auditionem missæ per mensem, non est obligatio audire duas missas in festo, ut satis communiter docent *Con. d. 10. dub. 8. Laym. n. 9. Sanch. n. 6. Pal. t. 1. tr. 3. d. 19. p. 1. n. 4. Croix n. 1281. Elbel nu. 235. Spor. num. 564. et Salm. num. 30.* cum *Bon. Mercero, et Diana.*

Dubitatur 2. An si pœnitens statim post absolutionem deferat aliud peccatum, sufficiat illi eamdem imponere pœnitentiam? Affirmant *Bonac. q. 5. p. 2. n. 3. et Croix n. 1239.* ex eadem ratione ut supra. Sed merito id reprobant *Palaus p. 21. §. 2. num. 10. et Roncaglia c. 1. qu. 6. r. 2.* cum *Candido;* nam licet opus alias præceptum bene possit injungi in pœnitentiam, ut supra dictum est, non tamen opus præceptum eodem titulo satisfactionis sacramentalis.

514. — « 6. Etsi etiam possit injungi opus internum, uti » contra *Merat.* et alios docent *Con. Hurt et Dian. p. 4.* » *t. 4. resp. 241.* communiter tamen debet esse externum, » et afflictivum, v. gr. oratio, jejunium, elemosyna. Nam » avaris eleemosyna, luxuriosis afflictio corporis convenit. » Utrum vero licite imponantur preces recitandæ pro de- » functis, dubitari potest. *Vega t. 2. c. 64. et Joan. Sanch.* » *d. 16. nu. 1.* negant: affirmant probabilius *Turr. de pœnit.* » *d. 37. dub. 4. Card. de Lugo d. 25. sect. 5.* Vide *Dian. t. 4.* » *p. 3. res. 54.*

Advertendum hic, quod tam oratio, quam eleemosyna, et quodcumque aliud bonum opus injunctum in sacramento pœnitentiæ valet pro opere pœnali et afflictivo, prout communiter docent doctores, quia respectu ad nos per naturæ

Digitized by Google

lapsæ statum quæcumque virtuosa actio rationem habet pœnæ, ex eo quod, amissa originali justitia, omnes ad terrena et propria commoda proni sumus. Ita *Valent. t. 4. d. 7. q. 14. punct. 3. Castrop. d. un. p. 21. §. 3. n. 1. Laym. tr. 6. de sacr. pœnit. c. 15. n. 9. Pitig. 2. p. dist. 15. q. 1. art. 3. concl. 1. et Salm. tr. 6. de pœn. c. 10. n. 26.* cum aliis et Busemb. ut supra. Idem scripsit novissime doctus auctor libri, cui titulus : *Istruz. per li nov. confess. par. cap. 16. n. 373.* ubi dixit : *Ma qui s'avverta che noi non chiamiamo, nè stimiamo inutile la penitenza qualunque ella si sia, che s'ingiunge nel sagramento, essendo certo, che anche un semplice segno di croce congiunto con esso sagramento è efficace per soddisfare ; tanto più che nello stato presente della natura caduta ogni opera buona è in qualunque modo afflittiva e penale.* Id bene confirmatur a S. Francisco Salesio in sua Philothea *cap. 23. pag. 201.* ubi : *L'uno ha della pena a digiunare, l'altro a servire gl' infermi, a confessare, predicare, assistere agli sconsolati, e fare orazione, e simili esercizj : questa pœna* (di est orandi, etc.) *vale più che quell' altra* (id est jenunandi) ; *perciocchè, oltre che egualmente doma il corpo, ella fa frutti molto più desiderabili.* Præsertim confirmatur a S. Thoma, qui dicit : « Quælibet oratio habet rationem satis-» factionis, quia quamvis habeat suavitatem spiritus, habet » tamen afflictionem carnis (ut dicit Gregorius super Ezech. » homil. 14.) Dum crescit in nobis fortitudo amoris intimi, » infirmatur procul dubio fortitudo carnis. *S. (Thom. Suppl. q. 15. ar. 1.)*

Dubitatur hic 1. An possit imponi opus internum? Negant *Sancius d. 16. n. 1. et Alens. ac Almain. ap. Suar. d. 38. sect. 6. n. 2.* quia pœnitentia, cum sit pars sacramenti, debet esse sensibilis. Sed merito cum communi sententia affirmant *Suar. Lugo d. 25. n. 67. Pont. de Matr. l. 1. cap. 7. n. 4. Laym. cap. 15. quæst. 1. Bonac. p. 2. n. 10. Escob. n. 148. Sporer. n. 563. et Salm. cap. 10. n. 27.* cum *Con. Reg. Hurt. Aversa. etc.* Ratio, quia tale opus jam per se est meritorium, et satis fit sensibile per impositionem sacerdotis, ac acceptationem pœnitentis, prout contritio fit sensibilis per confessionem ; et sic respondetur rationi oppositæ.

Dubitatur 2. An possit imponi opus applicandum pro defunctis? Negant *Sancius d. 36. n. 1. et Vega cap. 64. cas. 4.* quia tunc opus non proderit pœnitenti ad satisfaciendum pro

Digitized by Google

seipso, ut tenetur. Sed communius affirmant, et probabilius *Pal. p.* 20. § 3. *n.* 5. *Lugo d.* 25. *n.* 62. *cum Turr. Anacl. pag.* 635. *n.* 30. *Sporer n.* 570. *Elbel n.* 246. *Holzm. n.* 608. *Salm. cap.* 10. *n.* 37. *cum Aversa, Hurt. Busemb. etc. in catech. rom.* ubi dicitur : « Igitur universæ satisfactionis » modum culpæ ratio temperabit. Sed ex omni satisfac- » tionum genere maxime convenit pœnitentibus præcipere, » ut certis aliquot et definitis diebus orationi vacent, ac » pro omnibus, præsertim pro iis qui ex hac vita in domino » decesserunt, preces Deo faciant. » Ratio, quia quælibet eleemosyna est vere meritoria, et licet satisfactio illius operis tunc applicetur defunctis, satisfactio tamen bonæ voluntatis pœnitentis, qua opus applicat, ipsimet cedit.

« 7. Potest etiam aliquando injungi cessatio ab aliquo bono » opere (v. gr. nimia corporis afflictione), vel abstinentia » aliqua vice a communione, ad promovendum majus bonum » pœnitentis, si prudens confessarius ad eum finem expedire » judicet. *Sales, Card. de Lugo, Dian. etc.* cum *Aversa q.* 13. » *sect.* 3. contra *Joannem Sanctium.* »

Dubitatur, an possit imponi cessatio ab aliquo bono opere, nempe a communione, jejunio, etc.? Negat *Sanctius d.* 33. quia hoc non esset opus meritorium. Sed communiter recte affirmant cum *Busemb.* et aliis, *Lugo d.* 25. *n.* 64. *Spor. n.* 573. cum *Suar.* et *Salm. c.* 10. *n.* 36. cum *Mol. Rodr. Gabr. etc.* Ratio, quia hujusmodi cessatio bene potest aliquando esse actus virtutis, saltem ad servandam obedientiam confessarii. Recte vero advertit *Lugo*, regulariter non expedire hujusmodi pœnitentiam imponere; imo nec posse imponi, quando omissio illius operis sit forte occasio aliis judicandi, quod a confessario in pœnitentiam fuerit injuncta, juxta dicta *n.* 512.

« 8. Etsi possit immediate post absolutionem adhuc » injungi* (*ut communissime dicunt Salmant. cap.* 10. *n.* 42. » *Viva qu.* 6. *art.* 1. *in fine cum. Diana, et Spor. n.* 576. *cum* » *communi*)*; debet tamen fieri ante, ut servetur ordo » judicii. Vide *Dian. p.* 3. *t.* 4. *resp.* 136. *et p.* 5. *t.* 13. » *res.* 36. ubi ex cap. finali, et *Och.* docet, etsi consuetudo » habeat ut ita fiat, illam tamen non induxisse obligationem. » 515. — » Resp 2. Pœnitens communiter tenetur sub gravi » obligatione pœnitentiam, si rationabilis sit, acceptare, et » implere, ut habet communis contra *Cajet. Sylv. Nav.*

Digitized by Google

» quorum sententia ad hoc saltem serviet, ut neminem non » absolutum dimittas, si vel levissimam subire velit, ut » notat *Sotus, et Reg. lib.* 7. *cap.* 2. *Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 51. » *et p.* 2. *t.*15. *r.* 52.* (*Sed huic non acquiesco, juxta id, » quod dixi n.* 510. *in fin.*)*

» Dixi 1. *communiter:* quia probabile est, quod docent » *Laym. lib.* 4. *t.* 6. *d.* 15. *Suar. et Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 136. » contra *Con. Henriq.* et alios, pœnitentiam sub veniali tan- » tum obligare sequentibus casibus: I. Si imposita sit pro » solis venialibus. Ita citati contra *Henr. Fagund.* II. Si pro » mortalibus alias confessis. III. Omissionem partis non » gravis, in confessione mortalium; vel etiam omissionem » totius, si levis sit, v. gr. unum *Miserere. Con. Fagund.* » cum *Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 102. *et p.* 6. *t.* 8. *r.* 45. * (*Levem » esse omittere unum* Miserere, *dicunt etiam Pal. p.* 21. §. 4. » *n.* 11. *et Lugo d.* 25. *n.* 74. *rosarium vero B. Virginis, etsi » quinque decadum, minime dici potest materia levis.*)* IV. Si » confessarius noluit obligare sub mortali; quia cum possit » imponere pœnitentiam libere, et sine omni obligatione, » ut probat *Suar. hic. d.* 38. *sect.* 7. *Henriq. Fill. Fagund.* » *Tann. Conin. de sacr. d.* 10. *dub.* 8. *n.* 65. contra *Turr. et* » *Vasq.* potest etiam sub levi tantum imponere.* (*Et sic* » *insinuat agendum P. Segneri in suo parocho instr. ac Croix* » *l.* 6. *p.* 2. *num.* 1249. *si pœnitens non acceptaret pœnitentiam* » *impositam.*)* Vide *Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 241. *et p.* 4. *t.* 4. *r.* 83. » V. Eum, qui lucratur indulgentiam plenariam, liberari ab » onere pœnitentiæ (nisi sit medicinalis) docent *Dian. part.* 5. » *t.* 12. *r.* 3. *et p.* 9. *t.* 6. *r.* 36. *et Tann. Gran. C. de Lugo, etc.* » contra *Val. March. et Avers.* * (*Vide de hoc n.* 519.)*

» Dixi 2. *Si rationabilis sit;* quia si justo sit gravior, ac » difficilior, nec confessarius eam moderari velit, non pec- » cabit graviter pœnitens, si sine absolutione discedens, » alterius sacerdotis judicio peccata submittat, ut docent » *Suar. Con. Laym.* Imo ad eam non obligabitur, si omnino » injustam esse constet; aut si pœnitens eam non possit im- » plere; vel illius sit oblitus Nec tunc ad aliud quidquam tene- » tur, etsi expediat, ut is, qui sive culpabiliter, sive sine cul- » pa oblitus est, in sequenti confessione similem sibi injungi » petat. Ita *Conin. Laym. Dian. p.* 4. *t.* 4. *r.* 241. contra » *Richard.* et *Sylv.* qui putant talem confessionem esse repe- » tendam: quod præter citatos negat etiam *Card. de Lugo*

Digitized by Google

» *n.* 78. *ex Vasq.* docens talem satisfacere, si confiteatur » illud peccatum oblivionis culpabilis. »

516. — Hic plura dubia occurrunt discutienda. Dubitatur 1. an pœnitens teneatur acceptare justam pœnitentiam, quam imponit confessarius? Tres sunt sententiæ. *Prima* negat, quam tenet *Cajet to.* 1. *opusc. tr.* 6. *q.* 2. *ad* 2. et probabilem putant *Sporer n.* 548. et *Tamb. c.* 2. *n.* 7. quia non tenetur acceptare, qui vult eam solvere in Purgatorio. *Secunda* sententia, quam tenent *Nav. cap.* 26. *n.* 29. item *Sotus, Med. Gabr. ap. Lugo d.* 25. *n.* 68. *et Soto, Zerola, Vill. etc. ap. Renzi c.* 2. *sect.* 3. *qu.* 12. dicit posse non acceptare, sed si acceptet, teneri ad eam exequendam. *Tertia* sententia communis et vera, quam tenet *Suar. d.* 38. *seet.* 7. *n.* 2. (qui oppositas vocat temerarias, *Lugo. l. c.*) ubi nostram sententiam vocat certam cum *Vasq. et Victor.* (qui post Tridentinum dicunt esse de fide) *Elbel n.* 227. *et Salm. c.* 10. *n.* 52. cum *S. Thoma, Palud. et P. Soto.* dicit peccare, qui pœnitentiam non acceptat, vel non vult implere, et absolutionem vult recipere. Ratio, quia, ut docet *Benedict. XIV. in epist. encycl. Inter præteritos* (*in bullar. tom.* 3. *n. XXI.* §. 65.) sicut confessarius justam tenetur injungere pœnitentiam, ita pœnitens tenetur illam acceptare.

Probabile tamen est, quod si pœnitenti videatur pœnitentia illa justo gravior, aut nimis onerosa respectu ad suam imbecillitatem, tunc si confessarius nollet eam moderari, posset saltem sine culpa gravi discedere absque absolutione, et alium adire confessarium, ut dicunt cum *Busemb. et Coninch.* supra, *Suarez d.* 38. *sect.* 7. *n.* 4. *Laym. c.* 15. *n.* 6. *Elbel n.* 228. *Holzm. n.* 601. *et Spor. n.* 550. Hoc tamen intelligendum, si pœnitentia illa vere sit irrationabilis, vel impar debilibus viribus pœnitentis; nam si contra pœnitentia facile posset ab eo impleri, et nollet ex mera desidia illam acceptare, ac cum levi absolvi vellet, non videtur posse excusari a peccato gravi, quia (ut bene ait *Lugo n.* 69.) sicut peccaret sacerdos imponendo levem pœnitentiam sine justa causa pro gravibus culpis, ita peccaret pœnitens volens sine causa recipere absolutionem cum pœnitentia justo leviori.

517. — Dubitatur 2. An pœnitens peccet graviter, si omittat implere pœnitentiam gravem, impositam pro venialibus, aut mortalibus confessis? Commune est quod si

Digitized by Google

injungatur pœnitentia levis, non est obligatio illam implendi sub gravi, etiamsi tota omittatur; *Pal. p.* 21. §. 4. *n.* 11. *Lugo d.* 25. *nu.* 74. *Renzi cap.* 2. *sect.* 3. *qu.* 14. *Suar. d.* 38. *sect.* 7. *n.* 5. *Croix n.* 1278. cum *Avers.* et aliis passim. Ratio, quia materia levis non est capax, gravis obligationis. Nec obstat, quod sacramentum maneat incompletum, nam illud jam est completum essentialiter; completio autem integralis per materiam levem non obligat nisi leviter secundum materiam. Dubium vertit, quando materia pœnitentiæ est gravis. *Prima* sententia probabilis et communior dicit esse peccatum grave illam omittere, ita *Lugo, et Pall. ll. cc. Bon. qu.* 5. *sect.* 3. *p.* 4. *n.* 4. *Ronc. cap.* 2. *q.* 2. *r.* 2. *Concina p.* 423. *num.* 11. *Salm. cap.* 10. *n.* 62. *Esc. lib.* 17. *n.* 206. cum *Henriq. Con. Fag. et Nunno.* Ratio, quia gravitas vel levitas hujus obligationis non sumitur ex gravitate causæ, nempe peccati confessi, sed ex materia præcepta, scilicet pœnitentiæ impositæ. *Secunda* vero sententia satis probabilis negat hanc obligationem esse gravem, ita *Nav. cap.* 21. *n.* 43. *Suar. l. c. Laym. cap.* 15. *nu.* 7. *Diana p.* 3. *tract.* 4. *r.* 136. *Spor. n.* 544. et probabilem putant *Lugo n.* 76. *Mazzotta t.* 3. *p.* 381. *Tamb. cap.* 2. *num.* 4. cum *Henr. et Croix n.* 1279. cum *Soto, Palud. Fill. Led. et Aversa.* Ratio, quia hoc casu materia satisfactionis impositæ non est necessaria in quantum est gravis; unde sicut confessarius non tenebatur, imo nec poterat illam imponere sub gravi, ita nec pœnitens sub gravi adimplere. Nec valet dicere, quod pœnitentia non est commensuranda cum peccato, sed cum pœna temporali ob peccatum debita; nam respondetur 1. Quod si hoc esset, utique deberet pro quolibet veniali gravis imponi pœnitentia, cum unicuique veniali gravis, imo gravissima debeatur pœna. Resp. 2. quod ex Tridentino pœnitentia injungenda est *pro qualitate criminum*, non autem pœnæ. Sentio tamen dicendum cum *Roncaglia* (cui consentit etiam *Laym. l. c.*) quod si per accidens peccata illa venialia valde disponerent pœnitentem ad mortale, tunc posset confessarius gravem ei imponere pœnitentiam, ut ipsum removeat a periculo peccandi mortaliter; et tunc tenebitur pœnitens, si velit absolvi, illam acceptare et adimplere. Præterea censeo, quod si pœnitens pro mortalibus confessis eondignâm non egerit pœnitentiam, tunc si iterum eadem peccata clavibus subjiciat, bene poterit confessarius gravem injungere

6.

Digitized by Google

pœnitentiam; et pœnitens, si acceptet, tenetur eam implere.

An autem circumstantias pœnitentiæ impositæ teneatur pœnitens implere sub mortali, nempe ad recitandam coronam flexis genibus, brachiis extensis, et similia? Resp. nulli dubium, quod omissio circumstantiæ erit saltem venialis; quando vero erit vel ne mortalis, pendet ex molestia levi aut gravi, quam affert circumstantia, vel per se, vel respective ad pœnitentem, prout significaverit confessarius pœnitentiam imponens; ita communiter *Sanch. dec. l. 4. c. 12. n. 8. Lugo d. 25. n. 93. Viva q. 5. ar. 2. n. 4. Renzi c. 2. sect. 3. q. 16. Tamb. l. 4. c. 2. n. 14. et Croix n. 1280. cum Dicast. Aversa etc.*

518. — Dubitatur 3. An confessarius pro culpis gravibus possit imponere pœnitentiam gravem, sed sub obligatione levi? *Prima* sententia negat; tenent *Renzi c. 2. sect. 3. q. 14. et Bonac. qu. 5. sect. 3. p. 4. n. 4. cum Coninch. et Nunno.* Ratio, quia, licet possit legislator in materia gravi obligare tantum sub levi, tamen in hoc sacramento confessarius non reputatur ut legislator, sed ut simplex minister, cum ibi agat nomine Dei, unde non potest materiam per se gravem sub levi imponere. *Secunda* sententia communior affirmat, quam tenent *Busemb.* ut supra cum *Henr. et Fag. Suar. d. 38. sect. 7. n. 5. Filliuc. tr. 8. n. 54. P. Segneri instruct. ad conf. cap. 3. Tamb. l. 4. c. 2. n. 6. Dicast. ap. Croix n. 1249.* et probabilem vocat *Viva q. 6. art. 1. n. 2.* cum *Medina, et Diana.* Ratio, quia revera (ut ipsi adversarii concedunt, utque dictum est, *tom. 1. l. 1. n. 143.*) quilibet legislator potest gravem materiam præcipere sub levi. Nec obstat ratio opposita; nam confessarius in hoc sacramento non tantum fungitur vicibus Christi, sed etiam est a Christo constitutus verus judex et legislator, qui ex potestate sibi tradita solvit remittendo peccata, et ligat præcepta imponendo circa obligationem satisfactionis implendæ: unde hujus obligationis gravitas oritur non ex vi sacramenti, sed ex præcepto confessarii. Hæc secunda sententia per se loquendo valde probabilis mihi videtur, sed non probarem, si confessarius ex hac doctrina vellet pro peccatis gravibus totam pœnitentiam imponere sub levi, excepto casu gravis ægritudinis, aut intensissimæ contritionis, vel alio casu rarissimo, in quo omnino videretur expedire ad salutem

Digitized by Google

pœnitentis ; censeo enim ex præcepto Tridentini teneri semper confessarium injungere aliquod grave opus sub obligatione gravi (ut jam dixi *n.* 510. *in fine*), licet sit leve respective ad numerum et gravitatem peccatorum. Præfata ergo sententia deservire poterit ad hoc tantum, ut confessarius, postquam imposuit aliquam pœnitentiam gravem, aliam graviorem injungat sub levi, ut si pœnitens illam implebit, sacramentaliter satisfaciat; si vero negliget, non gravetur culpa gravi. Et sic puto recte se gerere confessarium ; cum enim spectata pœnitentis imbecillitate possit confessarius primam tantum gravem pœnitentiam imponere sub præcepto, et graviorem sub consilio præscribere, melius consulet bono pœnitentis, imponendo illam graviorem sub levi, ut omnia opera injuncta eleventur ad meritum satisfactionis sacramentalis. Minime autem approbo id quod dicunt *Medina ap. Suar. et alii ap. Busemb.* ut supra, nempe quod confessarius possit aliquando injungere pœnitentiam sine ulla obligatione; hoc dico est omnino improbabile; nam legislator potest ferre et non ferre legem ; sed si ferat, non potest quidem eam ferre sine obligatione, cum lex debeat necessario saltem sub levi obligare ; lex enim quæ non obligat, non est lex, sed consilium.

319. — Dubitatur 4. An tempore jubilæi, vel indulgentiæ plenariæ possit confessarius absolutionem impertiri nulla injuncta pœnitentia? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Lugo d.* 27. *n.* 21. *Suar. d.* 38. *sect.* 10. *n.* 10. *Pal. p.* 21. *n.* 9. cum *Toleto et Sa*, *Viva qu.* 6. *art.* 1. *n.* 1. *v. quinto* (limitant tamen *Salm.* et *Viva* nisi pœnitens indigeat aliqua pœnitentia medicinali) : et idem docuit *D. Th. suppl. qu.* 25. *ar.* 1. *ad.* 3. ubi ad objectionem, quod non possit sacerdos remittere pœnitentiam, cum hæc sit pars sacramenti, respondet : « Pro eo faciens indulgentias, solvit pœ- » nam quam debuit, de bonis ecclesiæ communibus. » Subdit vero ad 4. « Tamen consulendum est eis, qui in- » dulgentias consequuntur, ne propter hoc ab operibus pœ- » nitentiæ injunctis abstineant. » Ratio hujus sententiæ est, quia pœnitentia principaliter imponitur pro satisfacienda pœna temporali, quæ jam tota remittitur per indulgentiam. Sed his non obstantibus, tenendum est oppositum cum *Conc. p.* 407. *n.* 6. *Ronc. c.* 2. *qu.* 7. *et Croix num.* 1273. *cum Fill. Rod. Dicast.* Et hodie non est amplius de hoc dubitan-

Digitized by Google

dum, dum noster SS. Pontifex Bened. XIV. *in cit. epist. encycl. Inter præteritos* (Vide in *bullar. t.* 3. *n. XXI.* §. 65.) sententiam contrariam tanquam laxiorem reprobat, dicens, non posse putari verum pœnitentem, qui indulgentias consequi cupit, si hujus prætextu se vult eximere a pœnitentia sacramentali adimplenda. Ratio 1. quia, ut pœnitens posset per indulgentias liberari a pœnitentia certe debita, certus esse deberet se illam lucrari : sed patet hoc valde incertum esse ; unde non potest debito certo satisfacere per incertam solutionem. Ratio 2. quia, licet certo quis indulgentias lucraretur, debet tamen semper aliquam pœnitentiam (quæ est integralis pars sacramenti) implere, ne sacramentum mutilum maneat.

Dixi aliquam pœnitentiam; nam communiter et probabilissime, præter AA. citatos pro prima sententia, dicunt *Nav. cap.* 26. *n.* 21. *Tol. lib.* 3. *cap.* 11. *n.* 8. *Sporer n.* 258. *Elbel n.* 248. *Holzm. n.* 612. *et Laym. cap.* 15. *num.* 12. *cum Soto, et Henr.* causa indulgentiarum bene posse a confessario pœnitentiam diminui, modo aliqua imponatur, quia per eam jam integratur sacramentum, et contra per indulgentias probabiliter satisfit pœnæ temporali de bonis communibus ecclesiæ, ut docet *D. Thomas loc. cit.*

520. — Dubitatur 5. an si pœnitens oblitus sit pœnitentiæ injunctæ, teneatur repetere confessionem, ut aliam pœnitentiam accipiat? *Prima* sententia quam tenent *S. Anton. p.* 3. *tit.* 14. *cap.* 19. §. 19. *et Bonac. q.* 5. *sect.* 3. *p.* 3. *n.* 9. *cum Sylv.* et aliis, dicit, hunc teneri saltem præcipua repetere peccata, ut condigna pœnitentia sibi imponatur : quia pœnitens curare debet, quantum commode potest, ut sacramentum fiat integrum; qui enim tenetur ad finem, tenetur etiam ad media. *Secunda* vero sententia communis, quam tenent *Lugo d.* 25. *n.* 87. *Pal. p.* 21. *n.* 19. *Sporer n.* 552. cum communi, *Croix n.* 1275. *Ronc. c.* 2. *qu.* 7. *Holzm. n.* 617. *Viva qu.* 6. *art.* 2. *nu.* 6. *Dian. t.* 4. *tr.* 4. *r.* 241. *Elb. p.* 272. *num.* 244. *cum. Nav. Sot. Avers. et Salm. c.* 10. *n.* 83. *cum Suar. Vasq. Laym. Conc. Vict. Cand. Vivald. etc.* negat obligationem hanc etiamsi pœnitens culpabiliter oblitus fuerit pœnitentiam; ut specialiter notant *Salm. Sporer, Holzm. Elbel, Lugo cum Vasq. et Croix cum Nav. Soto*, et aliis. Ratio, quia ex una parte non tenetur amplius ad pœnitentiam, cum illius impletio facta sit ei impossibilis; ex

Digitized by Google

altera non videtur extare hanc obligationem repetendi confessionem, ut integretur sacramentum, cum nemo videatur teneri repetere sua peccata, semper ac ipsa directe fuerint remissa; hoc enim gravissimum esset onus. Utraque sententia est probabilis. Merito autem advertunt *Coninck d.* 10. *dub.* 9. *n.* 86. *Pal. n.* 18. *Diana, Elb. Spor. ll. cc. et Salm. n.* 83. *cum Cajet. Soto, Nav. et Med.* quod talis pœnitens teneretur utique, cum commode posset, adire confessarium suum, si putaret illum adhuc memorem essse pœnitentiæ, quam injunxit; tunc enim ejus impletio est ei adhuc moraliter possibilis.

521. — « 1. Is, qui pœnitentiam implet in statu peccati » mortalis, probabiliter quidem satisfacit præcepto, cum » impleat ejus substantiam; peccat tamen, sed venialiter, » ut docent *Suarez, Laym. Dian. loc. cit.* quia sacramenti » partem suscipit indigne, et obicem ponit effectui, scilicet » remissioni pœnæ (quem tamen, obice remoto, recuperari » docent *Nav. Tol. Caj. Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 85. *Fag, Suar. etc.*) » unde quamprimum est implenda, potestque graviter etiam » peccari nimium differendo, quod ex variis circumstantiis judicandum. Vid. *Dian. p.* 2. *t.* 15. *res.* 53. *et p.* 5. *t.* 13. *r.* 38. » Non esse autem grave, seu mortale, si non differat ultra » octiduum, docet *Hurt. apud. Dian.* Imo posse differri per » annum (hoc est quamdiu non tenetur ad novum sacramentum pœnitentiæ) vult ipse *Dian. part.* 9. *t.* 7. *res.* 57. » *ex Amico, et Leand. etc.* nisi tamen pœnitens dubitet, an » postea possit implere; eo enim casu teneri quamprimum » commode potest. * (*Hoc merito communiter rejicitur cum* » *Salm. c.* 10. *n.* 65. *Tamb. lib.* 4. *c.* 2. *n.* 9, *et Croix n.* 1288. » *qui probabiliter tamen excusat a mortali, si dilatio sit ad* » *mensem, si pœnitentia sit tantum vindicativa. Roncaglia* » *vero damnat de mortali si differatur pœnitentia per* 15 *dies,* » *sed hoc videtur nimis rigidum; non reputatur enim gravis* » *dilatio, quæ non affert grave præjudicium rei præceptæ, ut* » *ait Lugo d.* 25. *n.* 91. *qui addit n.* 92. *dilationem, ut sit* » *gravis, debere esse ad longum tempus. Renzi autem q.* 18. » *cum Cotonio, et Glos. in l. fin. c. de Cens. dicit non esse* » *gravem dilationem infra sex menses; sed hoc videtur nimis* » *benignum.*) * Similiter non esse mortale, si obligatus je- » junare feria 6. differat in diem sequentem; vel obligatus » communicare singulis mensibus differat ad 6 vel 8 dies,

Digitized by Google

» affirmat *Dian. loc. sit. ex Paloo*, præsertim ex causa ali-
» qua, tametsi levi. * (*Dicunt Salm. c. 10. n. 65. non esse*
» *mortale differre obligationem confessionis per 4. dies, si justa*
» *causa excuset. Et communius Pal. p. 21. §. 4. n. 12. Spor.*
» *n. 577. Holz. n. 605. cum Suar. Conc. et aliis censent, non esse*
» *mortale differre commmunionem per 6 vel 8 dies, quando*
» *quis teneatur communicare per singulos menses. Et consentit*
» *Roncag. c. 2. q. 6. r. 1. modo (recte monet) pœnitentia non*
» *sit medicinalis; ita ut illa dilata periculum sit relabendi.*
» *Putat autem Croix n. 1277. cum Gob. et Steph. quod ex*
» *decem communionibus omittere unam, non sit mortale; sed*
» *huic non acquiesco.)* * »

522. — Dubitatur 1. An qui existit in mortali possit implere pœnitentiam impositam. *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Tabiena. Alens. Archid. apud Salmant. c. 10. n. 70.* Et citant pro se *D. Thom.* qui *suppl. q. 14. ar. 2. ad 2.* sic ait : « Oportet.... quod opera satisfactoria sint Deo ac-
» cepta, quod dat eis charitas, et ideo sine charitate opera
» facta non sunt satisfactoria. » Ratio hujus sententiæ est, quia peccator injuriam irrogat sacramento, dum obicem ponit satisfactioni in sacramento impositæ. *Secunda* sententia, quam tenent *Tourn. prælect. theol. t. 9. p. 245. r. 3. Juenin. t. 7. p. 490. a. 3. Antoine p. 519.* etiam negat implere, si impleat habens actualem affectum ad peccatum mortale; secus si tantum existat in mortali; ita præfati auctores. Ratio, quia ad satisfaciendum Deo non requiritur status gratiæ sanctificantis, sed sufficit voluntas Deum placandi, quæ contra deest in eo, qui habet actualem affectum ad peccatum. *Tertia* sententia communis et probabilior universe affirmat, et hanc tenent *Suar. d. 38. sect. 8. n. 1. Nav. c. 3. n. 7. Salm. c. 10. n. 69. Concin. p. 359. n. 3. Ronc. c. 2. q. 5. Lugo d. 25. n. 30. cum Palud. Cajet. Soto. Sylvest. et Bon. sect. 3. p. 4. n. 15. cum Sa, Tol. Val. Vasp. Con. Fill. etc.* Ratio, quia ad implendum præceptum satisfactionis sufficit ponere opus præcepti, licet præcepti finis non obtineatur. Respondetur autem ad textum *D. Thomæ*, quod ibi S. Doctor non loquatur de adimpletione satisfactionis injunctæ, sed tantum de ejus merito, quod non potest haberi sine charitate.

523. — Dubitatur 2. An peccet qui implet pœnitentiam impositam, existens in mortali? Conveniunt DD. hunc non peccare mortaliter; alii vero, (ut *Lugo d. 25. n. 32. ac Aversa,*

Digitized by Google

Dicast. Stephan. etc. ap. Salm. c. 10. *n.* 70. qui putant probabile) dicunt nullo modo peccare; quia, ut aiunt, nulla est culpa obicem ponere soli remissioni pœnæ. Alii tamen probabilius tenent peccare venialiter, quia ponere obicem effectui partiali sacramenti non potest ab aliqua culpa excusari; ita *Suar. d.* 38. *sect.* 8. *n.* 7. *Laym. c.* 15. *n.* 15. *Wig. tr.* 13. *n.* 129. *Bon. p.* 4. *n.* 15. *et Salm. l. c.* etiam probabile censent. Dicunt autem *Wig. Salm. et Antoine*, quod, recedente fictione, tunc pœnitentia habeat effectum satisfactionis; contra *Scotum*, *Med. Bon. et Vasq.* qui censent habere effectum cum impletur.

524. — « 2. Pœnitentiam (etiam medicinalem) imposi-
» tam sub conditione hac, *si iterum labatur*, nec teneri ac-
» ceptare, nec implere, eo quod confessarius nec judex sit,
» nec medicus peccatorum committendorum, docet *Diana*
» *part.* 9. *t.* 7. *res.* 49. *ex Paluo*, *Trull. etc.* Sed contra-
» rium probabilius cum *Suarez* tenet *Aversa q.* 13. *sect.* 4.
» quia non imponit eam pro peccatis committendis, sed com-
» missis sub conditione reincidentiæ.» * (*Et sic tenendum cum Suar. de rel. l.* 3. *c.* 8. *Laym. c.* 15. *num.* 11. *Bon. p.* 2. *n.* 26. *Salm. c.* 10. *n.* 38. *cum Aversa, et aliis. Id tamen intelligendum, modo imponatur proportionata pœnitentia pro peccatis confessis.*)*

525. — « 3. Qui non implevit intra tempus præscriptum,
» non ideo deobligatur.

Dicunt *Henriq. ap. Renzi c.* 2. *sect* 3. *q.* 18. quod si assignetur dies ad pœnitentiam implendam, transacto illo, non est amplius obligatio implendi; sed omnino tenendum est oppositum cum *Busemb. et Diana p.* 5. *tr.* 13. *r.* 37. *Renzi l. c. ac Croix n.* 1290. *cum Aversa, et Mendo.* Dicunt autem *ibid. Sporer, Con. et Gob.* quod si alicui sit injunctum jejunium die sabbati in honorem B. M. V. transacto eo die, non tenetur in alio. Sed hæc opinio nec mihi arridet, tùm quia semper principaliter intenditur a confessario jejunium, et accessorie dies; tum quia, quando materia est divisibilis, qui non potest implere totum, tenetur ad partem.

526. — 4. Potest satisfacere per alium, cui confessor id
» concedit vel qui per se non potest, ut docent *Regin.*
» *Fagund. Dian. p.* 4. *t.* 4. *res.* 141. * (*Sed adverte hic prop.*
» 15. *damnatam ab Alex. VII.* quæ dicebat : *Pœnitens*
» *propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco*

Digitized by Google

» *ipsius pœnitentiam adimpleat.*)* Hic tamen non tenetur, nisi » confessor id voluerit. An vero satisfaciens pro alio simul » pro se possit, alii aiunt, alii probabilius negant, ut habet *Sa.* 527. — » 5. Non necessario impletur ante communio- » nem. * (*Hic advertantur quatuor propositiones damnatæ* » *ab Alexandro VIII. nempe prop.* 16. Ordinem præmit- » tendi satisfactionem absolutioni induxit non politia aut » institutio ecclesiæ, sed ipsa Christi lex, et præscriptio, » natura rei idipsum quodammodo dictante. *Prop.* 17. Per » illam praxim mox absolvendi, ordo pœnitentiæ est inver- » sus. *Prop.* 18. Consuetudo moderna quoad administratio- » nem sacramenti pœnitentiæ, etiamsi eam plurimorum » hominum sustentet auctoritas, et multi temporis diutur- » nitas confirmet, nihilominus ab ecclesia non habetur pro » usu, sed pro abusu. *Prop.* 22. Sacrilegi sunt judicandi qui » jus ad communionem percipiendam prætendunt, ante- » quam condignam de delictis suis pœnitentiam egerint.) * 528. — » Quæres : Quis pœnitentiam possit commutare, « et quomodo?

» Resp. 1. Ex justa causa quivis sacerdos id potest, si « de novo ei confiteatur, ut habet communis sententia, con- » tra *Sotum, et Vasquez*, saltem si peccata non sint reser- » vata : imo etiam probabiliter etiamsi talia fuerint, ut » habet *Fernand.*

» Resp. 2. Sine nova sacramenti administratione potest » id solus sacerdos, qui injunxit, si adhuc recordetur sta- » tum pœnitentis, et hic ad eum recurrat tempore tam » brevi, ut moraliter idem judicium censeri possit, v. g. » intra hebdomadam. *Henr.* et alii 4. imo etsi post longius » intervallum. *Card. de Lugo, Aversa, et Dian. p.* 7. *tom.* 6. » *res.* 46. *et p.* 9. *tr.* 6. *r.* 57. contra *Pal.* etc. Ratio, quia » judex, incognita causa, non potest ferre sententiam. Ita » *Sylv. Suar. Con. Laym. Fill. Reg. Fag. et Card. de Lugo,* » contra *Nav. Henr. Tol. Sa, Rodr. Bejam, Val. Dian.* » *p.* 3. *t.* 4. *res.* 53. *et p.* 2. *tom.* 1. *misc. r.* 53. qui dicunt » etiam alium posse, non repetitis peccatis. Quæ sententia, » etsi non ex ratione, ex principio tamen extrinseco vide- » tur esse in praxi probabilis (*Dian.* enim *l. c.* pro ea addu- » cit 14. auctores, dicitque esse usum, sive praxim con- » fessariorum), et confessariis posse servire, quando » pœnitens difficulter adduci potest ad repetenda peccata,

Digitized by Google

» vel tempus id non fert; præsertim si ex confessione (nam » in ea, et non extra debet fieri) aliorum peccatorum, et » ex præsenti statu pœnitentis, ipsiusque testimonio, ha- » beant aliquam confusam notitiam peccatorum præteritæ » confessionis. Ita *Fag. p.* 2. *l.* 9. *c.* 4. *num.* 22. *Lugo d.* 25. » *sect.* 6. *n.* 107. *et* 109.

» Resp. 3. Ipse pœnitens non potest commutare pœniten- » tiam etiam in evidenter meliorem, ut docent *Sanch.* 6. » *mor. Conin. d.* 10. *a.* 12. *n.* 13. *Regin.* et alii : etsi contra- » rium probabile dicat *Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 53. *et p.* 5. *tr.* 14. » *res.* 73. *ex Porc. et Vill.* Sed hoc *Turr.* temerarium, *C.* » *de Lugo* communi theologorum et fidelium sensui repu- » gnare dicit *d.* 23. *sect.* 6. *n.* 95. »

529. — Dubitatur 1. An pœnitens optans pœnitentiam injunctam sibi commutari, teneatur confessionem factam repetere? Resp. si confitetur eidem confessario, non erit opus eam repetere, dummodo confessarius adhuc confuse recordetur status ejus conscientiæ. Si vero confitetur alteri, duplex est sententia : *Prima* sententia affirmat esse obligationem repetendi, et hanc tenent *Laym. c.* 5. *n.* 16. *Lugo d.* 25. *n.* 107. *Pal. p.* 21. §. *ult. num.* 13. *Conc. p.* 434. *num.* 20. *Ronc. c.* 3. *q.* 3. *Holzm. p.* 158. *num.* 616. *Croix num.* 1295. *Elbel p.* 171. *n.* 243. *Spor. p.* 243. *n.* 588. *Tamb. l.* 4. *c.* 3. *n.* 22. *et Salm. c.* 10. *nu.* 79. *cum Suar. Soto, Sylv. Vasq. Conc. Reg. Molf. etc.* Ratio 1. quia confessarius non potest pœnitentiam commutare, nisi in judicio sacramentali; hoc autem judicium non potest exercere nisi pœnitens sua deferat crimina. Ratio 2. quia pœnitentia, ut docet Tridentinum, non solum debet esse punitiva, sed etiam medicinalis, nempe ut non tantum sit in vindictam vitæ anteactæ, sed etiam in custodiam futuræ; nequit autem confessarius convenientem medicinam pœnitenti applicare, nisi culparum ejus notitiam habeat. *Secunda* vero sententia satis probabilis negat esse hanc obligationem, eamque tenent *Nav. Man. c.* 26. *n.* 22. *Tolet. l.* 3. *c.* 11. *num.* 12. *Bon. qu.* 5. *p.* 3. *num.* 8. *Sa, v. satisfactio, nu.* 5. *Dian. p.* 2. *tr.* 15. *r.* 53. *cum Henr. Vill. Rodr. Vict. Vivald. Portell. Valer. etc.* et hanc probabilem putant *Busemb. ut supra, Lugo n.* 109. *Anacl. p.* 532. *n.* 17. *Sporer num.* 589. *et Laym. Salm. Holzm. ac Tamb. locis cit.* Ratio, quia in hac secunda confessione non agitur de judicio ferendo super culpis delatis in confessione præcedenti, ubi

Digitized by Google

judicium jam fuit efformatum, sed tantum agitur de pœnitentis impotentia sive imbecillitate ad pœnitentiam implendam, et sic respondetur ad primam rationem. Difficilius est respondere ad secundam; sed responderi potest, quod confessarius commutando pœnitentiam in æqualem vel minorem, bene potest præbere medicinam peccatis alias confessis, vel imponendo pœnitentiam æquivalentem, vel pœnitentiam datam minuendo juxta dispositionem pœnitentis. Cæterum iidem AA. primæ sententiæ (ut *Palaus, Salm. Roncag. Elbel, et Croix*) fatentur eo casu non esse opus singula peccata repetere, sed tantum præcipua, quantum sufficit ad notitiam confusam habendam status pœnitentis. Adduntque probabiliter *Nav. c.* 56. *num.* 22. *Spor. l. c. et Tamb. n.* 23. quod si confessarius advertat pœnitentem non implevisse pœnitentiam, nec facile impleturum, etiam eo non petente, poterit ei illam commutare.

Dubitatur 2. An confessarius inferior possit commutare pœnitentiam a superiore impositam ob casus reservatos. *Prima* sententia communior negat, et hanc tenent *Gonet d.* 13. *n.* 36. *Suar. dist.* 38. *sect.* 10. *nu.* 24. *Lugo dist.* 25. *nu.* 104. *Holzm. num.* 616. *Sporer num.* 5185. *Conc. p.* 433. *num.* 16. *Renz. c.* 2. *sect.* 3. *qu.* 27. item *Coninck, Valent. Regin. Vega, Molf. etc. ap. Salm. c.* 10. *n.* 72. Ratio, quia accessorium sequitur naturam principalis: sicut ergo reservatum erat superiori judicium in causa principali, scilicet in absolvendis reservatis, ita reservata manet impositio pœnitentiæ, quæ ad idem judicium pertinet. *Secunda* vero sententia affirmat, eamque tenent *Palaus pag.* 21. §. *ult. n.* 7, *et Elbel n.* 242. *cum Sanch. Bonac. et Henr.* ac probabilem vocant *Spor. et Salm. ll. cc. cum Vasq. Nav. Sa, Dicast. Gabr. Fern. etc.* Ratio, quia cum peccata jam fuerint a superiore absoluta, est omnino ablata reservatio, et remanent illa peccata communia; unde si pœnitens illa iterum subjiciat inferiori, potest hic novum de eis formare judicium, ac proinde pœnitentiam commutare. Nec obstat, ut dicunt, quod inferior, potestatem non habeat in sententiam superioris, nam quando sublata est reservatio, uterque, eamdem habet potestatem. His tamen non obstantibus, prima sententia mihi arridet: nam licet inferior hic et nunc possit novum formare judicium super illa peccata, si rursus ei deferantur, tamen nullam ipse habet facultatem mu-

Digitized by Google

tandi sententiam superioris in judicio prius ab eo lato; principium enim certum est, quod inferior nihil potest in legem superioris. Probabile autem puto id quod dicunt *Bonac. part.* 3. *n.* 6. *et Renzi l. c. cum Suarez, Henr. Victor. Med. Fagund etc.* quod secunda sententia posset locum habere, si gravis accederet causa, et non esset facilis accessus ad superiorem; quia tunc inferior licite posset pœnitentiam commutare ex præsumpta superioris conniventia.

Dubitatur 3. An confessarius possit commutare pœnitentiam extra confessionem? Certum est, quod alter confessarius nequit extra confessionem mutare pœnitentiam etiam injustam a primo impositam, ut cum communi sententia dicunt *Diana p.* 2. *tract.* 15. *r.* 53. (contra *Valer. et Victorell.*) *Salm. c.* 10. *n.* 74. *et Croix n.* 1293. *cum Lugo,* qui merito oppositam vocat improbabilem. Si vero sit idem confessarius qui pœnitentiam imposuit, censet *Coninck. n.* 46. *dub.* 8. *in fine,* eum posse pœnitentiam commutare extra confessionem, sed non ultra quam infra eumdem diem; *Sporer* vero *n.* 586. *cum Soto, et Valent.* extendit ad infra biduum; *Busemb.* et *Diana l. c.* cum *Henr. Led. Vivald.* etc. extendunt ad hebdomadam, imo *Lugo, Aversa, Gab. etc. apud Salm. l. c.* id permittunt adhuc per longius intervallum. At verius puto dicendum cum sententia communiori, quam tenent *Bon. p.* 3. *n.* 7. *Conc. p.* 433. *n.* 17. *et Salm. ibid. cum Suar. Nav. Sylv. Vega, Reg. Præpos.* et *Dic.* id tantum posse admitti, si fiat statim post absolutionem antequam pœnitens discedat, quia tunc tantum videtur moraliter perseverare idem judicium.

530. — Cum autem valde proficuum possit esse pœnitentibus, ut facilius inducantur ad majorem pœnitentiam acceptandam, et fortius a peccatis absterreantur, eis indicare pœnitentias quæ olim in canonibus pœnitentialibus erant præscriptæ pro aliquibus criminibus, ut monent catechismus romanus, D. Antoninus, et D. Carolus Borromæus; ideo hic operæ pretium duxi adjicere aliquos principaliores ex dictis canonibus secundum ordinem decalogi, videlicet:

Circa I. *Præceptum.* 1. Qui a fide desciverit, pœnitentiam aget annis decem. 2. Qui auguriis, et divinationibus servierit, quive incantationes diabolicas fecerit, pœnitens erit annis septem. 3. Respiciens furta in astrolabio, pœnitens

Digitized by Google

erit annis duobus. 4. Si quis ligaturas, aut fascinationes fecerit, pœnitens erit duos annos. 5. Qui magos consuluerit, in pœnitentia erit annos quinque.

Circa II. *Præceptum.* 1. Quicunque sciens pejeraverit, 40 dies in pane et aqua, et septem sequentes annos pœniteat, et nunquam sit sine pœnitentia; et nunquam in testimonium recipiatur, et post hæc communionem percipiat. 2. Qui perjurium in ecclesia fecerit, pœnitentiam aget annos decem. 3. Si quis Deum, vel B. Virginem, vel aliquem sanctum publice blasphemaverit, præ foribus ecclesiæ diebus dominicis septem, in manifesto, dum missarum solemnia aguntur, stet, ultimoque ex illis die, sine pallio, et calceamentis, ligatus corrigia circa collum; septemque præcedentibus feriis sextis in pane et aqua jejunet, ecclesiam nullo modo ingressurus. Singulis jam illis septem diebus dominicis tres, aut duos, aut unum pauperem pascat, si potest, alioquin alia pœnitentia afficiatur. Recusanti ecclesiæ ingressus interdicatur, et in obitu ecclesiastica careat sepultura. 4. Qui votum simplex violaverit, pœniteat tribus annis.

Circa III. *Præceptum.* 1. Qui opus aliquod servile die dominico festove fecerit, pœnitentiam aget tres dies in pane et aqua. 2. Si quis jejunia a S. ecclesia indicta violaverit, pœnitentiam aget dies viginti in pane et aqua. 3. Qui in quadragesima jejunium violaverit, pro uno die pœnitentiam aget dies septem. 4. In quadragesima carne sine inevitabili necessitate vescens, in Pascha non communicet: ac præterea a carne abstineat.

Circa IV. *Præceptum.* 1. Qui parentibus maledixerit, quadraginta dies pœnitens sit in pane et aqua. 2. Qui parentes injuria affecerit, tres annos. 3. Qui percusserit, annos septem. 4. Si quis contra episcopum, pastorem, et patrem suum insurrexerit, in monasterio omnibus diebus vitæ suæ pœnitentiam aget. 5. Si quis episcopi, aut ministrorum ejus, vel parochi sui præcepta contempserit, vel irriserit, pœnitentiam aget dies 40. in pane et aqua.

Circa V. *Præceptum.* 1. Qui presbyterum occiderit, pœniteat 12. annis. 2. Si quis patrem, aut matrem, fratrem, aut sororem occiderit, toto vitæ suæ tempore non suscipiat corpus Domini, nisi obitu, abstineat a carne, et vino, dum vixerit, jejunet secunda, et quarta, et sexta feria. 3. Si quis hominem occiderit, ad januam ecclesiæ semper erit, et in

Digitized by Google

obitu communionem recipiet. 4. Qui homicidii auctor fuit, ob consilium quod dedit, pœnitentiam aget 40. dies in pane et aqua, cum septem sequentibus annis. 5. Si qua mulier sponte abortum fecerit, pœnitentiam aget annos tres; si nolens, quadragesimas tres. 6. Qui nolens filium oppresserit, pœnitentiam aget dies 40. in pane et aqua, oleribus ac legumiuibus : abstinebit ab uxore dies totidem. Deinde pœnitens erit tres annos per legitimas ferias : tres præterea quadragesimas in anno observabit. 7. Qui sceleris occultandi causa filium necavit, pœnitentiam aget annos decem. 8. Si quis per iram subitam, aut per rixam hominem necarit, pœnitentiam aget annos tres. 9. Si quis aliquem vulneraverit, vel ei aliquod membrum præciderit, pœnitentiam aget unum annum per legitimas ferias. 10. Si quis ictum proximo dederit, nec nocuerit, tridui pœnitentiam aget in pane et aqua.

Circa VI. *Præceptum.* 1. Si laicus solutus cum fœmina soluta concubuerit, pœnitens erit tres annos. 2. Qui turpiloquio, aspectuque polluitur negligens.... pœnitentiam aget 20. dies. 3. Qui cum uxore sua turpiter concubuerit, pœnitens erit 40. dies. 4. Qui cum duabus sororibus fornicatus fuerit, aut filiam spiritualem violaverit, perpetuam pœnitentiam aget. 5. Qui incestum fecerit (non ita enormem) pœnitens erit 12. annos. 6. Qui monialem violaverit, pœnitens sit annos decem. 7. Si qua mulier cerussa, aliove pigmento se oblinit, ut aliis viris placeat, pœnitentiam aget annos tres. 8. Si presbyter cognovit filiam suam spiritualem, quam scilicet baptizavit, vel quæ sibi confessa fuit, debet pœnitentiam agere duodecim annos. Et si crimen sit manifestum, debet deponi, et peregrinando 12. annos pœniteat, et postea monasterium intret, tota vita sua moraturus ibidem. 9. Pro adulterio septennii et decennii pœnitentia imponitur. 10. Pro osculo seu amplexu impudico triginta dierum pœnitentia statuitur.

Circa VII. *Præceptum.* 1. Si quis furtum de re minori..... fecerit, pœnitentiam aget annum unum. 2. Qui furatus est aliquid de ecclesiæ supellectili, vel thesauro, vel pecuniam ecclesiasticam, oblationesve ecclesiæ factas; pœnitens erit annos septem. 3. Qui decimam sibi retinuerit, aut dare neglexerit, quadruplum restituet, et pœnitentiam aget dies 20. pane et aqua. 4. Qui usuras accipit, rapinam facit..... pœnitentiam aget annis tribus, uno in pane et aqua.

Digitized by Google

Circa VIII. *Præceptum.* 1. Qui falso testimonio consenserit, pœnitens erit annos quinque. 2. Falsarius in pane et aqua pœnitentiam agat quandiu vivit. 3. Si quis facile detraxerit, pœnitens erit dies septem in pane et aqua.

Circa IX. et X. *Præceptum.* 1. Rem alienam nefarie concupiscens, avarusque, pœnitens erit tribus annis. 2. Si quis concupiscit fornicari, si episcopus, pœnitens erit annos septem : si presbyter, quinque : si diaconus, vel monachus, tres.... si clericus, aut laicus, annos duos.

ARTICULUS II.

De satisfactione per indulgentias.

§. I.

Quid sit indulgentia, et quid ad eam requiratur?

531. Quid sit indulgentia?—532. Quæ causa requiratur ad indulgentiam lucrandam? 533. Quæ requirantur conditiones?—534. Vide resolutiones. Et signanter n. 9. An omnia opera fieri debeant in gratia? Et n. 10. An requiratur status gratiæ ad lucrandam indulgentiam pro defunctis? Et n. 19. An peccatum veniale non remissum impediat lucrari indulgentiam quoad alia remissa?

531.—« Resp. 1. Indulgentia est gratia, qua certo aliquo « opere, quod concedens præscribit, prestito, debita Deo » pœna temporalis (non autem culpa) extra sacramentum, » sacrificium, et martyrium, per applicationem satisfac- » tionum Christi et sanctorum remittitur : idque vel per » modum absolutionis erga subditos ecclesiæ, vel nudæ » solutionis erga non subditos, ut defunctos et catuche- » menos, quibus proinde tantum dantur indulgentiæ per » modum suffragii. *Suar. Conin. Fil. Sanctarell. Bon. d.* 6. » *q.* 1. *p.* 1.

532. — » Res. 2. Ad valorem indulgentiæ requiritur » causa pia, et rationabilis, eaque, ut habet sententia » communior *Suar.* et aliorum, proportionata effectui, et » quantitati indulgentiæ, saltem secundum concedentis » prudentem æstimationem, petendam non ex operis tan- » tum difficultate, sed fine intento, et operis ad ipsum » utilitate. Ratio desumitur ex natura dispensationis bono- » rum, quæ sine causa ab inferiore facta non valet, et est » dissipatio. Ita *Auct. cit.* * (*Communis est sententia conces-* » *sionem indulgentiarum sine causa esse illicitam, et invali-*

Digitized by Google

» *dam; vide Lug. d. 27. n. 139. et Wigandt tr. 14. n. 91.*
» *An vera causa debeat esse proportionata? Negant aliqui*
» *apud Suar. dist. 54. sect. 3. n. 1. sed verius affirmant*
» *Suar. n. 5. et Lugo n. 141. cum Adr. Caj. et communi. Nec*
» *obstat D. Thomas in 4. d. 28. qu. 1. art. 3. qu. 2. quem*
» *contrarii pro se laudant; nam ibi S. Doctor negat requiri*
» *æqualitatem operum cum pœna debita culpis, non autem*
» *proportionem cum culpa. Idem sentit Bellarm. de indulg.*
» *l. 1. c. 12. t. 2. Sed bene advertit, non esse subditorum*
» *judicare, utrum causa justa sit vel non, debent enim sim-*
» *pliciter existimare justam esse.)* *

533. — » Resp. 3. Ad lucrandas indulgentias requiruntur
» hæ conditiones. I. Ut sit baptizatus. II. Ut sit subditus
» concedentis. III. Ut non sit ligatus excommunicatione
» majore, ut habet communis; quia hæc privat commu-
» nione bonorum spiritualium. IV. Ut sit in gratia saltem
» tunc, quando opus præscriptum completur, quia pœna
» non remittitur ante culpam. *(Vide infra *n.* 9. *ap. Bu-*
» *semb.*)* V. Ut opus injunctum moraliter totum, et integre
» impleatur. VI. Ut opus præscriptum sit honestum, saltem
» ex objecto: nam sufficit vitiatum ex fine inhonesto veniali,
» vel ex alia circumstantia prava (ut docent *Suarez*, et alii
» communiter contra *Conc.*)* saltem si nihilominus conducat
» ad finem Pontifici propositum, ut limitat *Laym.* Ratio
» prioris est, quia illud opus plerumque complet causam
» indulgentiæ, quæ debet esse pia. Ratio posterioris, quia
» ratio injuncti operis est assecutio finis intenti a Pontifice.
» Vid. *Laym. Bon. d. 6. qu. 1. p. 5.* * (*Alii distinguunt*
» *ut Mazotta t. 1. p. 244. et Bon. d. 6. qu. 1. p. 5. n. 15. cum*
» *Nav. Val. Conc. Reg. et cap. communiter, quod si culpa*
» *venialis afficit substantiam operis, puta si quis oret, vel det*
» *eleemosynam ob vanam gloriam, tunc non lucratur indulgen-*
» *tiam; vide n. 536. n. XVIII. Secus si non est circa substan-*
» *tiam, ut si quis oret distracte, ita Mazotta loc. cit. cum*
» *Suar. etc. ut supra communiter; contra Wig. tr. 14. n. 93.*
» *qui id negat, si indulgentia sit data ad Deum placandum.)* *

534. — » 1. Indulgentiis etiam frui potest, qui eas con-
» cessit.

» 2. Non expirant morte concedentis, cum sint gratiæ,
» nec, ut habet *Sa*, ante notitiam revocationis.

» 3. Etsi intelligendæ sint, ut sonant; cum tamen sint

Digitized by Google

» gratiæ, large sunt interpretandæ (nisi de pœnitentiis » injunctis, ut ex *Henr.* etc. notat *Amicus d.* 20. *n.* 77.) ser- » vata tamen verborum proprietate. Unde censendæ sunt » perpetuæ, si datæ sunt sine temporis restrictione.

» 4. Etsi data pro articulo mortis, secundum *Sa*, expiret » quando semel est accepta; contrarium tamen est probabile, » ob rationem datam. Illa autem non requirit applicationem » confessarii, aut alterius ministerium. *Quintan. in append.* » *t.* 9. *d.* 4. Expedit tamen moribundos ad invocationem » nominis JESU et MARIÆ sæpius excitare, simulque in » memoriam revocare intentionem lucrandi istas indulgen- » tias *ib. d.* 4. Probabile enim est; si habeat plures ima- » gines, grana, rosaria, etc. benedicta, posse, sive intuitu » ejusdem concessionis, sive diversarum, toties lucrari, » quoties nomen *JESU* repetierit, vel præstiterit opus » requisitum, *ibid. d.* 6. *ex Suar. Gran.* etc. Sufficit autem » ad eas lucrandas quodvis tempus, in quo verificatur » mortis articulus, etsi pluribus diebus ab ipsa morte absit » *ib. d.* 5.

» 5. Possunt moribundi plures indulgentias plenarias, ob » plures titulos concessas, simul lucrari: verbi gratia, quia » habent plura rosaria, vel grana, cruces, imaginesve, » quibus sunt applicatæ; vel titulo suæ religionis, confraterni- » tatis, etc. dummodo non requirant certa opera pro spe- » ciali necessitate applicanda. *Quint. in append. t.* 9. *d.* 4., » idque etiamsi eas, vel earum aliquas ignorent, aut non » recordentur, *ibid. ex Lugo, Diana,* et aliis 6. contra *Rodr.* » *Trull.* etc.

» 6. Requiritur autem, ut moribundus crucem, granum, » imaginem, etc. secum habeat in articulo mortis, ut ra- » tione illius lucretur: et quidem, ut tutius ac certius » obtineat, ejus habeat dominium, seu possessionem, et » apud se teneat. Non tamen est necesse, ut collo appensa, » brachio obvoluta, manuve apprehensa sint (etsi aliquo » horum modorum habere sit tutius), sed sufficit esse in » lecto vel juxta moribundum; licet ipse nec videat, nec » tangat, nec sciat, aut recordetur se habere (nisi aliud » exprimatur). Sufficiet etiam habere commodata, seu » quoad usum (præsertim si id in ipso indulto exprimatur, » ut in Caroli Borromæi, et quinque sanctorum fit). Neque » necesse est retinere, donec expiret (etsi et hoc sit

Digitized by Google

» tutius), sed sufficit in aliquo mortis articulo habere, in » eoque nomen JESU (si hoc requiritur) invocare, *ib. d.* 6. » 7. Concessæ vivis non possunt applicari defunctis, nisi » id exprimatur; quia pendent a voluntate concedentis.

» 8. Probabile est concessam pro certo tempore posse » sæpius obtineri repetendo opera præscripta, verbi gratia, » eadem die, nisi addita sit restrictio: quia favores sunt » ampliandi. Ita *Henriq. Rodriq.* Contrarium tamen videtur » probabilius, ob voluntatem concedentis contrariam ratio- » nabiliter præsumptam. Vid. *Card. de Lugo d.* 27. *sect.* 6. » *a. n.* 95.

» 9. Etsi consultum sit, ut opera omnia fiant in gratia: » id tamen non videtur simpliciter necessarium. Laboran- » dum tamen est concionatoribus, et confessariis, ut cum » indulgentiæ promulgantur, populum ad seriam confes- » sionem excitent. »

Quæritur, an ad lucrandam indulgentiam omnia opera debeant fieri in statu gratiæ? Affirmant *Nav. Cajet. et Comit. ap. Croix n.* 1410. Alii vero, ut *Bellarm. l.* 1. *de indulg. cap.* 12. *et Wigandt tr.* 14. *n.* 92., distinguunt: affirmant si indulgentia est indicta ad Deum placandum, secus si ad alium finem, puta ad subsidium pauperum, ædificationem templi. Alii tandem communius, et probabilius dicunt sufficere, si ultimum opus fiat in gratia, ita *Concina, pag.* 450. *num.* 34. *cum communi. Suar. d.* 52. *sect.* 5. *Pal. p.* 5. *Croix l. c. et Viva de jub. q.* 6. *art.* 2. *n.* 6. *cum Bon. Boss. etc.* Ratio, quia talia opera saltem disponunt ad Deum placandum, et vim habent saltem de congruo. Et huic sententiæ adhæsit N. P. Benedictus XIV. in sua cit. constit. *Inter præteritos*, ubi dixit: « A fructu indulgentiæ minime excluden- » dos illos existimavimus qui non præmissa confessione » visitationem incipiunt, dummodo quando opus ultimum » perficiunt, in statu gratiæ sint. »

« 10. Ut quis lucretur pro defunctis, probabiliter non » requiritur, ut sit in gratia; quia tantum ponit opus tan- » quam conditionem, quo posito, Pontifex applicat defuncto » indulgentiam, sive satisfactiones Christi, et sanctorum. » Ita *Escob. tom.* 7. *e.* 5. *c.* 7. *n.* 45. *ex Suar. Præp. in* 3. » *part. q.* 14. *dub.* 10. *n.* 93. Contrarium tamen docet *Card.* » *de Lug. d.* 17. *n.* 75. requirens statum gratiæ, saltem in » fine operis: quæ sententia tutior est. * (*Et hæc verior mihi*

Digitized by Google

» *videtur cum Wigandt tract.* 14. *n.* 96. *r.* 3. *quia nemo potest alteri applicare indulgentiam, nisi prius eam fecerit suam. Hic autem notandum cum eodem Wig. n.* 97. *quod licet effectus indulgentiarum pro vivis sit infaillibilis : non est tamen infaillibilis pro defunctis, cum eis nulla adsit promissio, unde Deus ipsas acceptat tantum ad suum beneplacitum.*)*

» 11. Opus præscriptum dum fit, debet esse utile ad finem » a concedente intentum; qualis est v. g. eleemosyna præ» scripta pro redemptione captivorum, etsi fiat cum, aut » in peccato; modo aliud opus ei injunctum, et præscrip» tum in gratia fiat (Vid. *Lugo dist.* 27. *n.* 84.) Non autem » oratio præscripta ad placandum Deum, si ipsamet sit pec» catum ex mala circumstantia; uti nec jejunium, si te » inebries, item nec visitatio ecclesiarum sine ulla devo» tione. Ita *Laym. Bon.* et alii.

» 12. Possunt uno et eodem opere plures indulgentiæ, » diversis viis concessæ, lucrifieri, si opus sit æque utile ad » finem utriusque indulgentiæ; nec sit iterabile intra idem » tempus, v. g. jejunium, vel communio. Ita *Præpos. et* » *Laymann.*

» 13. Non lucrantur indulgentias : I. Qui ex impotentia, » vel ignorantia, sive totum opus præscriptum, sive nota» bilem ejus partem omittunt; v. g. si puer, vel senex non » jejunet; nisi tamen ob gravem difficultatem hoc opus ei » in aliud est commutatum. *Henriq. Cajet. Bon. p.* 5. *nu.* » 16. II. Qui opera injuncta alio loco, tempore, vel ordine » perfecit, quam præscriptum est; vel per alium, qui fuerit » causa principalis, ut si per alium jejunarit, ecclesias vi» sitarit. *Nav. Reg. l.* 7. *Bon. loc. cit.* III. Qui famulo tra» didit eleemosynam erogandam, quam is retinuit, ut habet » *Bonac.* ex multis, contra *Sa.* IV. Qui aliquid omittit quod » secundum sententiam probabilem, vel etiam probabilio» rem, non est necessarium, si tamen sit necessarium re » ipsa; quia communis error non supplet defectum. Ita » *Bonac. ex Suar. Sanch.* et aliis.

» 14. Non obstat effectui indulgentiæ. I. Etsi ex opere re» quisito modicum quid omittatur, v. g. cæremonia in » sacro, vel si parum comedas in jejunio; quia opus ponitur » moraliter integrum. II. Si opus requisitum præstes per » alium habentem se ut instrumentum, v. g. in eleemosyna

Digitized by Google

» danda. *Bonac. l. c.* III. Si eleemosynam des exiguam, nisi » tamen in bulla exprimatur, dandam esse pro cujusque » facultate : tunc enim major danda est a divite, quam ab » alio. Ita *Fill. Suar. Sa,* et alii. IV. Si ecclesiam visitandam » non possis ingredi ob hominum multitudinem, dummodo » oratio fiat ante fores, vel in cœmeterio. *Bonac.* V. Etsi in » opere præstito non habueris intentionem consequendi » indulgentias, ut docent *Salas, Bonac.* et alii contra *Suar.* » et videtur certum, saltem si habueris interpretativam, ut » habet *Laym.** (*Et Wigandt tr.* 14. *n.* 95. *Viva qu.* 6. *ar.* » 4. *n.* 4. *Croix n.* 1325. *cum Lugo, Molin. Poll. Gab. etc.* » *et alii.*)* VI. Etsi opera fuerint aliunde debita, v. g. ex » præcepto ecclesiæ. Ita *Laym.*

» 15. Quando datur potestas commutandi opera præscripta » in alia, id non necessario fit in confessione, et a confessario, » qui audit confitentem : sed potest fieri extra, et ab alio » idoneo. Ita enim declarat Greg. XIII. (uti et in bulla in- » dulgentiæ, nomine confessarii intelligi quemvis approba- » tum) apud *Henriq. lib.* 7. *c.* 10. *n.* 8. et *Præpos. qu.* 14. » *d.* 10. *n.* 88.

» 16. Probabilius est eum, qui tantum partem operis » præscripti facit, non lucrari partem indulgentiæ, nisi tam » parum desit, ut censeatur moraliter integrum. Ita *Bon.* » *p.* 5. *ex Nav. Suar. Conc.* etc.

» 17. Dum præscribitur, ut visitentur aliquot altaria, » sufficit ad illa se orando convertere eodem loco, ut habent » *Sa, Bonac. p.* 1. *Suar. Rodr. Diana.* Limitat autem *Lugo,* » si sit tali loco, et situ, ut moraliter censeri possit orare » ad illa altaria. *d.* 27. *n.* 93.

» 18. Cum confessio præscribitur, nisi in bulla exprimatur, » venialium, probabilius est non requiri ut conditionem » sine qua non, sed ut dispositionem ad statum gratiæ. » *Bon. l. c.*

» 19. Nemo consequitur plenariam indulgentiam pecca- » torum omnium, nisi omni culpa, etiam veniali liber sit, » quando ultimum opus explet. Unde consultum est, ut » communio sit ultimum. Vid. *Laym.* »

Certum est, peccatum veniale non remissum quoad culpàm non posse remitti quoad pœnam. Ita *S. Th. suppl. q.* 27. *art.* 1. quem sequuntur *Viva q.* 6. *a.* 2. *n.* 2. *Sporer pag.* 234. *n.* 8. et alii passim. Illud tamen veniale non impedit,

Digitized by Google

quominus remittatur pœna debita aliis peccatis jam remissis. *Viva*, et *Sporer ll. cc. ac Wigandt tr.* 14. *n.* 94. et *Renzi c.* 2. *sect.* 4. *q.* 17. *cum Laym. et Pelliz.* Nec obstat indulgentiam plenariam concessam fuisse sub ratione totalis remissionis, ita ut si pœnam non tollat illius venialis non remissi, nullam tollat. Nam respondetur, quod sicut non repugnat culpam alicujus venialis remitti, quin remittatur culpa aliorum, ita et pœna; Pontifex autem concedendo indulgentiam plenariam, non præsumitur velle eam restringere tantum ad eos quibus remittuntur omnia venialia, sed potius illam concedere juxta capacitatem subjecti, ut remittatur saltem pœna venialium illorum, quorum culpa remissa est. Notandum hic, quod ad indulgentias lucrandas requiratur confessio peccatorum etiam venialium, si in diplomate legatur: *Qui vere pœnitentes, confessi, etc.* Ita ex decreto S. C. indulg. approbato a Clemente XIII. qui publicari mandavit die 19. mart. 1759. Declaravit autem S. C. confessionem posse etiam expleri in vigilia festivitatis. Sic refert *P. Ferraris Bibl. t.* 8. *Append. num.* 4.

§. II.

Quotuplex indulgentia, et quomodò differat à jubilæo?

535. Vide quæ habentur apud Busemb. — 536. Adnotantur sancita à Bened. XIV. circà jubilæum. — Quær. I. An ad lucrandum jubilæum omnia opera perfici debeant in una hebdomada? Quær. II. An per confessionem invalidam in jubilæo auferatur reservatio censurarum, et peccatorum? Quær. III. An peccet graviter qui absolutus à reservatis, postea alia opera non implet? Quær. IV. An qui confessus est in jubilæo, et oblitus sit peccati reservati, possit deindè à quocunque absolvi? Et an obtinere commutationem votorum? Quær. V. An confessus animo lucrandi jubilæum, maneat absolutus à reservatis oblitis, si postea non lucretur? Quær. VI. An possit absolvi, qui commisit peccatum reservatum in confidentiam jubilæi? Quær. VII. An possit dari absolutio antè satisfactionem partis, vel juramentum ejusdem? Quær. VIII. Quinam casus, et censuræ possint absolvi in jubilæo? Dub. 1. An possint absolvi publicè excommunicati? Dub. 2. An possit dispensari in irregularitate? — 538. IX. Qui veniant nomine infirmorum, captivorum, et itinerantium? Quær. X. An sufficiat ad jubilæum lucrandum oratio mentalis, aut modica vocalis? Quær. XI. An modica eleemosyna? Quær. XII. An satisfaciat pro jejuniis injunctis implens jejunia alias debita?

535. — « Resp. 1. Indulgentia alia est totalis, sive plena, » plenior, plenaria, plenissima, quæ non tantum pœniten-

Digitized by Google

» tiam injunctam per confessarium, vel canones, aut se-
» cundum hos injungi debitam, sed etiam omnem purgatorii
» pœnam tollit. Nec differt a jubilæo, nisi accidentaliter
» privilegiis quibusdam, ut quod in jubileo licita sit dispen-
» satio in certis votis, absolutio a reservatis, et censuris, et
» quod confessarius quivis approbatus possit eligi. V. *Sa*,
» *indulgent. Bon. d.* 6. *q.* 1. *p.* 2.

» Indulgentia alia est partialis, qualis est unius, vel ali-
» quot annorum; item septenæ, quadragenæ, carenæ, etc.
» item tertiæ partis peccatorum, per quas non significatur
» tolli tantam durationem purgatorii, sed tantam pœnam
» remitti, quanta deleretur per jejunium unius, aut aliquot
» annorum, aut quadraginta dierum in pane et aqua, se-
» cundum canones olim imponi solitum. Porro quando
» indulgentiis plenariis adduntur aliquot anni, vel remissio
» tertiæ partis peccatorum, id secundum diversas senten-
» tias, vel ad diversos concedentes referendum est; vel facit
» ad cautelam, ut si forte causa indulgentiæ non fuerit suf-
» ficiens, saltem valeat ad illos annos lucrandos, vel ut ad-
» juncta concedatur pro alio tempore, actione, et loco; vel
» denique, ut ea per modum suffragii possit aliis applicari.
» V. *Pell. cap.* 9.

» Resp. 2. Circa jubilæum notanda sequentia. 1. Anno
» jubilæi in urbe durante, suspendi solent tantisper extra
» urbem omnes indulgentiæ plenariæ, quoad vivos, etiam
» in carceribus (non tamen in periculo mortis constitutos,
» ut contra *Laym. lib.* 5. *t.* 7. *cap.* 8. *n.* 2. docet *Bon. d.* 6.
» *q.* 1. *n.* 2. ex declar. Urb. VIII. facta anno 1625. neque
» quoad defunctos): itemque aliæ facultates, v. g. absolvendi
» a casibus bullæ cœnæ, commutandi vota, dispensandi, etc.
» concessæ in ordine ad lucrandas plenarias indulgentias.
» Non suspenduntur autem indulgentiæ personis particula-
» ribus, aut ab alio quam papa concessæ, nec privilegia
» religiosorum, v. g. absolvendi a reservatis, etc. quia tan-
» tum suspenduntur facultates concessæ in ordine ad indul-
» gentias. Ita *Sanch. Henr.* etc. apud *Diana t.* 1. *tr. de bulla*
» *Cruc. Fill. Bon. l. c. Benzon.* et deinde *Lugo n.* 20. *sect.* 8.
» *n.* 145. *ex declarat.* Urb. VIII. anno 1625. Similiter neque
» suspenditur facultas concessa episcopis per *Trident. sess.*
» 24. *c.* 6. absolvendi, et dispensandi cum suis subditis, in
» omnibus casibus sedi apostolicæ reservatis; item nec dis-

Digitized by Google

» pensandi in irregularitatibus, in impedimentis matrimo-
» nii, aut petendi debitum, etc. quæ ex jure communi illis
» competunt. *Zerola v. annus sanctus*, §. 4. *Quintan. in ap-*
» *pend. t.* 3. *d.* 16.

» Etsi probabile sit quod docet *Nav.* sæpius lucrifieri
» posse indulgentias intra jubilæum, extensum ad duas sep-
» timanas : contrarium tamen verius est, quod *Congr.*
» *Card.* declaravit, ut habet *Bonac. ex Suar. Sanch. l.* 6.
» *q.* 1. *p.* 5. *n.* 32. qui tamen affirmat, in anno sancto posse
» obtineri toties, quoties opera præscripta præstantur : id-
» que ex declaratione Urbani VIII.

» 3. Satisfacere tunc, 1. qui sabbato ante primam domi-
» nicam confitetur, ut habet *Laymann*, *Bon.* et praxis fide-
» lium. Item qui confitetur et communicat ultima dominica
» claudente jubilæum. Cætera tamen opera debere fieri
» ante, et quidem intra unam hebdomadam, docet *Lugo*
» *d.* 27. *n.* 105. contra *Bonac. p.* 1. *q.* 5. 2. Qui ordinem
» intra opera præscripta non servavit. 3. Si quis intra illud
» tempus cœperit confessionem, quam materialiter imper-
» fectam oporteat differri longius, potest tunc absolvi a re-
» servatis, et commutari vota : postea vero extra tempus
» jubilæi absolvi ab omnibus, etiam quæ oblitus est, reser-
» vatis, ac in oblitis etiam dispensari : imo potest postea
» omnia facere confessor, finita confessione, quæ ante : quia,
» cœpta causa, manet potestas delegati, donec finiatur. Ita
» *Sa*, *Less. l.* 2. *c.* 40. *d.* 16. *Bonac. Laym. Sanch. l.* 4.
» *c.* 54. *Dian. t.* 2. *misc. r.* 11.

» 4. Qui neglexit lucrari jubilæum in patria, potest alibi,
» dum ibi durat, lucrari, *Sanch. Ugol. Dian. p.* 3. *t.* 4.
» *r.* 151. Imo etiam in patria, si tempore publicationis ex
» invincibili ignorantia notitiam illius non habuit. *Bonac.*
» *Dian. l. c.*

» 5. Quando duobus diebus immediatis occurrunt duo
» jubilæa, quorum singula confessionem, et communionem
» requirunt, non opus est bis confiteri, et communicare,
» dummodo perseveres in gratia ; alia tamen opera repe-
» tenda sunt. *Tur. p.* 2. *d.* 32. 64. Vide *Diana p.* 4. *t.* 4.
» *r.* 166. »

536. — Ante omnia refert hic adnotare sancita a N. SS. P. Bened. IV. in sua constitutione, *inter præteritos*, edita 3. decemb. 1749. pro jubilæo anni sancti (*in bullar*, *t.* 3.

Digitized by Google

n. *XXI.*) de qua præcedenter locutus in allocutione consistoriali habita die 5. maii eõd. anno (vide in *bull. n. XVI.*) sic dicit : « Difficultates (circa facultates jubilæi) in unum » congerere.... et quæstiones omnes de medio tollere non » prætermittemus. » Addens ibi : « Ideo doctores constitu- » tiones aliorum Pontificum falso interpretasse, quia non » bene verba ipsarum perpenderunt. » Deinde in prædicta constit. *inter præteritos*, sic sancivit.

I. Per verba, vere *pœnitentibus et confessis*, intelligi debet actualis confessio (*in dicta const. inter præteritos*, §. 5.) II. Omnes visitationes ecclesiarum debent perfici uno die, incipiendo diem a media ad mediam noctem, vel a vespera ad vesperam. §. 13. III. Per clausulam : *Ad beneplacitum nostrum, et sedis apostolicæ*, non cessant indulgentiæ morte pontificis : secus si tantum dicatur, *ad beneplacitum nostrum.* §. 18. IV. Circa suspensionem indulgentiarum, quando in indulto dicitur, *omnes et singulæ*, etiam plenariæ suspenduntur. §. 22. V. Indulgentiæ pro vivis non possunt applicari pro defunctis. §. 23. VI. Tempore jubilæi anni sancti manent suspensæ facultates regularium absolvendi a casibus bullæ cœnæ, et reservatis sedi apostolicæ, et vota commutandi, sive sint concessæ intuitu indulgentiarum, sive ob alias causas §. 26. et 32. VII. Vi jubilæi nequit absolvi hæresis externa. §. 38. VIII. Quando dicitur : *Commutatio votorum fiat dispensando*, principaliter debet attendi ad commutationem, ita ut materia subrogata non sit exorbitanter minor : secus si dicatur, *Dispensatio fiat commutando.* §. 45. IX. Facultas dispensandi non includitur in facultate commutandi. §. 47. X. Quoad irregularitates pertinet, quidquid sit de controversia, num sub nomine censuræ irregularitas ex delicto comprehendatur, datur facultas dispensandi ab occulta irregularitate ob violationem censurarum dumtaxat. §. 50. XI. Facultas commutandi pia opera non intelligitur data circa confessionem, et communionem (præterquam cum pueris), aut orationem necessariam in visitatione. Nec commutatio fieri potest ad opera aliunde debita. Nec jubilæum acquiri potest per opus alias debitum (puta si quis ex legato teneatur dare eleemosynam pauperi), nisi qui indulgentiam concedit, nominatim dicat, quod per prædictum opus acquiri possit; id enim sæpe contingit, cum inter injuncta opera trium dierum jejunium præscribitur, dies no-

Digitized by Google

minatim indicando, ex. g. dicitur, quod esse debeant tres dies quatuor temporum septembris. §. 53. Item commutatio fieri debet in opera ejusdem naturæ. §. 55. XII. Præter excommunicationem majorem pontifici reservatam in constit. *Apostolici muneris*, impositam sacerdoti complici in peccato turpi, qui extra mortis articulum confessionem excipit pœnitentis, cumque absolvit; vel qui in articulo mortis absolvit, cum alius sacerdos non desit; sive, cum alius sit sacerdos, sibi fingit, quod si pœnitens illi confiteatur, infamia aut scandalum inde oriturum sit, et ideo confessionem ejus excipit, aut absolvit, imponitur hic inhabilitas in quocumque jubilæo absolvendi complicem pœnitentem. §. 59. et 60. XIII. Cum omnes, quæ tribuuntur facultates ad jubilæi consecutionem, directæ ac veluti ipsius præparatio sunt, clare inde sequitur illarum usui minime locum esse, nisi cum eo qui et ad consequendum jubilæum præparatus sit, et certum habeat propositum adimplendi opera injuncta. §. 62. XIV. Confessarii tantum in foro sacramentali, et ecclesiis designatis possunt absolvere, et vota commutare. §. 63. XV. Tempore jubilæi, vel indulgentiarum omnino imponenda est pœnitentia a confessario, ne mutilum maneat sacramentum. §. 65. XVI. Nomine partis læsæ non intelligitur judex, sed qui damnum est passus. §. 66. Et itidem declaratur, non posse commutari vota in præjudicium tertii, sicut votum perseverantiæ in aliqua congregatione, quod naturam assumat contractus et reciprocæ obligationis inter voventem et congregationem. XVII. Si quis post confessionem prolabitur in lethale, debet iterum confiteri, ut ultimum opus fiat in gratia. §. 73. XVIII. Opera facta in peccato valent ad lucrandum jubilæum, modo fiant animo exhibendi honorem Deo; non autem ex fine vano: et modo ultimum opus impleatur in gratia. §. 75. et 76. XIX. Nomine *incolæ* veniunt omnes qui sunt Romæ, animo ibi morandi per majorem anni partem, et omnes qui Romæ alicujus muneris aut negotii causa morantur. Confessio est necessaria ad lucrandum jubilæum, etiamsi quis habeat sola venialia. §. 77. XX. Pro aliis vero indulgentiis, si confessio præcipitur ut dispositio, non requiritur confessio venialium; secus si injungitur ut opus præscriptum, §. 78. XXI. Si quis post confessionem labatur in mortale, licet non teneatur iterare visitationes, tenetur tamen iterum confiteri. §. 79. XXII. Non

Digitized by Google

est opus in visitatione basilicarum ad indulgentiam consequendam ingredi aut egredi per portas sanctas, licet hujusmodi ingressus pro opere supererogationis æstimandus sit. §. 81. XXIII. Si quis ante publicationem indulti visitavit basilicas, et compleat visitationes ipso die publicationis, potest gaudere jubilæo, modo aliam visitationem quatuor basilicarum totam illo die perficiat. §. 82. XXIV. Satis est oratio vocalis : qui autem sola mente orare voluerit laudandus est, aliquam tamen vocalem orationem adjungat. §. 83. XXV. Potest quis iterum lucrari jubilæum, si reiteret opera injuncta; verum tantum prima vice potest facultatibus gaudere. §. 84. Hoc tamen non intelligendum pro lucranda indulgentia concessa iis, qui præscriptis diebus ecclesiam visitaverint, tunc unica tantum indulgentia acquiri potest, *ibid.* XXVI. In concessione facultatis absolvendi a censuris bullæ cœnæ non includitur facultas absolvendi ab hæresi externa §. 85. XXVII. Qui facta confessione est absolutus a censuris, et alias gratias votorum recepit, si mutat propositum implendi reliqua, manet dispensatus a votis, nec reincidit in censuras. §. 86.

Hic addendum, quod in constit. *celebrationem* (*in bull. t. 3. n. XXVIII.* §. *II.*) edita die 1. jan. 1751, idem Bened. XIV. declaravit, facultatem prius datam monialibus, et earum novitiis in constit. *benedictus Deus* (*in bullar. t. 3. n. XXVII.*) emanata 25. decemb. 1750. §. 4. eligendi sibi tempore jubilæi quemcunque confessarium, intelligendam esse de quolibet confessario approbato ab ordinario loci pro quocunque monasterio loci illius. Demum hic notandum, quod tempore jubilæi regulares possunt confessionem explere apud quemcunque sacerdotem approbatum ab ordinario etiam sæcularem, ut declaravit Gregor. XIII. et Alex. VII. in constit. *unigenitus*. Ita refert *P. Ferrar. Bibl. v. approbatio art. 2. n. 21.* Possuntque absolvi ab illo etiam a casibus in eorum ordine reservatis.

537. — Quæritur I. An ad lucrandum jubilæum debeant omnia opera perfici in una hebdomada? Ad respondendum refert hic prius adnotare verba solita apponi in hujusmodi indultis, quæ sunt : « Qui processioni interfuerint, vel ec-» clesias designatas visitaverint, et feria quarta, sexta, ac » sabbato alterius ex duabus hebdomadis jejunaverint, pa-» riterque sua peccata confessi, et SS. communione refecti

Digitized by Google

» fuerint; eleemosynamque tribuerint etc. » Hoc posito, negative respondent ad quæsitum *Pal. tr.* 24. *p.* 12. §. 3. *n.* 19. *Bon. de pœnit. d.* 6. *q.* 1. *p.* 5. *n.* 34. item *Præpos. et Naldo apud Renzi cap.* 2. *sect.* 5. *qu.* 1. *ac Rodr. Sa, Diana, Iohn. et Graff.* et consentit *Laym. de pœnit. c.* 13. *n.* 10. si adsit causa. Ratio, quia, cum dicatur in indulto opera implenda esse in altera ex duabus hebdomadis, non est cur impletio restringi debeat ad unam hebdomadam. *Secunda* vero sententia, cui adhæreo, affirmat: et hanc tenent *Sanch. l.* 4. *c.* 4. *n.* 28. *Lugo d.* 27. *n.* 105. (qui contrariam falsam vocat) *Sporer suppl. p.* 263. *n.* 173. *Viva de Jubil. q.* 8. *art.* 2. *n.* 3. *cum Ugolino, Reg. et Fausto, Holzm. n.* 369. *cum Henr. Gobat.* et aliis passim ut asserit *Renzi l. c. cum Nunno, ex Sanctorell.* Ratio, tum quia hæc est praxis communis fidelium, ut fatetur etiam *Laym.* tum quia id patet ex verbis relatis indulti, ubi non dicitur utriusque hebdomadæ, sed *alterius ex duabus*, quod importat opera implenda esse vel in prima, vel secunda hebdomada.

Et idem sentio dicendum de confessione, et communione cum *Lugo, Holz. Renzi,* et aliis mox supra citatis, contra *Pal.* et alios AA. primæ sententiæ, qui dicunt, quod is, qui in prima hebdomada absolvisset opera præscripta, posset tamen in secunda absolvi a reservatis. Sed opposita apparet verior ex verbis illis, quæ adduntur in indulto, *pariterque peccata sua confessi, etc.* Ergo sicut jejunia debent impleri in una hebdomada, ita pariter confessio, et communio. Nec valet dicere cum *Palao*, quod illud *pariter* respicit obligationem operum, non temporis; nam revera particula *pariter* importat annexionem operum, non solum quoad substantiam, sed etiam quoad circumstantiam temporis.

Probabilissime autem dicunt *Lugo n.* 107. *v. adverto, Bon. et Holzm. ll. cc.* quod si quis impleverit alia opera in prima hebdoda, bene poterit ex consuetudine communi perficere communionem dominica immediate sequenti. Et idem de confessione probabiliter dicunt *Diana p.* 1. *tract.* 1. *Misc. r.* 28. *et Lugo d. num.* 107. *cum Soto, Nav. Sa, Henr. Reg.* et aliis communiter, qui dicunt hoc olim declaratum etiam fuisse a Gregorio XIII. Ex quo sequitur (ut bene notat *Holzm.*) Dominicam mediam esse communem, et pertinere ad utramque hebdomadam.

Quæritur II. An per confessionem invalidam in jubilæo

Digitized by Google

absolvantur censuræ reservatæ, et auferatur reservatio peccatorum? Si confessio fuerit culpabiliter nulla (quidquid dicant *Cajet. Henr. etc. ap. Croix n.* 1449.) omnino negandum cum *Lugo d.* 20. *n.* 113. *et Viva de jubilæo qu.* 11. *art.* 6. *n.* 2. (qui merito id negat, contra *Lugo*, etiamsi quis in illa confessione habuerit animum postea se valide confitendi.) Ratio est, tum quia nulli sua fraus patrocinari debet; tum quia facultates conceduntur in confessione, ut per illam fideles jubilæum lucrentur; unde qui sacrilege confitetur, cum revera nolit per talem confessionem jubilæum lucrari, non potest facultatibus gaudere. Et de hoc hodie non videtur amplius dubitandum post declarationem N. P. Bened. XIV. ut supra notavimus *n.* 536. *n.* XIII.

Si autem confessio fuerit nulla defectu doloris, et bona fide fuit facta, idem sentiunt *Bonac. d.* 5. *q.* 7. *p.* 5. §. 5. *n.* 9. *cum Rodr. et Croix n.* 1449. *cum Tamb. Reg. Aversa etc.* Ratio, tum quia facultates in jubilæo non conceduntur absolute, sed pro veris pœnitentibus; qui autem invalide confitetur, non est vere pœnitens; tum quia facultas absolutionis concessa est sub conditione lucrandi jubilæum, quod utique acquiri nequit deficiente confessione valida. Alii vero censent per hujusmodi confessionem inculpabiliter nullam tolli reservationem; ita *Lugo dist.* 20. *n.* 110. *Viva l. c. cum Conc. Henr. et Comit. item Dic. et Gob. apud Croix l. c. qui n.* 1475. id probabile putat. Ratio, quia, ut dicunt communiter (loquendo vero extra tempus jubilæi) ipse *Bonac. l. c. Pal. tr.* 23. *p.* 15. §. 6. *et Salm. c.* 13. *n.* 41. *cum Suar. Cajet. Lugo, Con. Dic.* et aliis passim, peccata reservantur, ut in confessione deferantur habenti jurisdictionem in illa, sive delegato, utque ipse judicet imponendo pœnitentiam, et absolutionem ferendo: quod jam fit in casu nostro; unde ad hoc, ut confessarius possit reservationem auferre, sufficit ut pœnitens habeat verum animum lucrandi jubilæum. Sed his non obstantibus, probabilior mihi videtur prima sententia, quia, cum pontifex concedit facultatem absolvendi a reservatis, ut fideles jubilæum lucrentur, non præsumitur illam concedere pro iis, qui nequeunt cum illa confessione jubilæum lucrari. Idque videtur confirmari ex verbis Bened. XIV. in dicta const. *Inter præteritos*, ubi dicit facultates tribui velut præparationes ad consecutionem jubilæi; ergo non præsumitur

Digitized by Google

velle, ut facultatibus fruatur ille, cui facultates non sunt præparatio ad jubilæum lucrandum.

Quæritur III. An peccet graviter qui postquam est absolutus a reservatis, non implet postea opera injuncta? *Prima* sententia affirmat, quam tenet *Viva de jubil. q.* 11. *a.* 4. *n.* 2. *cum Suar. Vasq. et Fill.* et hanc sententiam dicit Bened. XIV. in præfata const. *inter præteritos* §. 86. fultam esse subsistenti ratione, quia in materia gravi ille contraveniret intentioni Pontificis, qui facultates concessit tanquam medium ad jubilæum lucrandum. Sed negant communius *Sanch. dec. l.* 4. *c.* 44. *n.* 53. *cum Henriq. Pal. tr.* 24. *p.* 12. §. 3. *n.* 13. *Bon. dist.* 5. *qu.* 7. *part.* 5. §. 1. *n.* 18. *Lugo dist.* 20. *n.* 100. *Sporer p.* 269. *n.* 215. *et Salm. c.* 13. *n.* 57. *cum Naldo, Diana, Portel, etc.* Ratio, quia hujusmodi obligatio non inspicitur imposita neque ex natura jubilæi, neque ex Pontificis, aut confessarii præcepto; et in dubio de præcepto, nemo ad illud tenetur. Communiter autem dicunt *Nav. Vasq. Laym. Henr. etc. ap. Croix n.* 1448. contra *Ugolin.* talem pœnitentem qui negligit opera complere, minime reincidere in reservationem, vel censuras. Hocque definitum est ab eodem Bened. XIV. in d. const. §. 86.

Quæritur IV. An qui confessus est tempore jubilæi, et oblitus fuerit confiteri peccata reservata, aut cum causa illa omiserit, possit deinde a quocunque confessario ab eis absolvi? Omnes affirmant, si tempore jubilæi confessarius habuerit expressam intentionem absolvendi etiam a reservatis. Si vero hanc non habuerit, negant *Bon. p.* 15. §. 3. *n.* 3. *cum Vasq. et Sylvest. Rosel. ac Sayr. ap. Sanch. de matrim. l.* 8. *dist.* 15. *n.* 17. *cum Sa, et Henr. Pal. tr.* 24. *p.* 12. §. 3. *n.* 9. Sed probabilius affirmant *Bus.* ut *supra, Sanch. l. c. Suar. dist.* 31. *sect.* 4. *n.* 24. *et Viva qu.* 11. *a.* 4. *n.* 2. *cum Reg. Nav. Gabr et Diana, Croix n.* 1449. *cum Aversa, Peliz. Dic. etc.* Ratio, tum quia pœnitens vi jubilæi jus acquisivit ad favorem Pontificis, ut ex eo tempore a quolibet confessario possit absolvi, tum quia primus confessarius præsumitur per suam absolutionem velle conferre suo pœnitenti omne beneficium quod potest; unde sicut indirecte absolvuntur peccata illa oblita, ita indirecte tollitur reservatio. Omnes autem conveniunt, quod si quis cœpit confessionem intra jubilæum, possit deinde absolvi ab omnibus reservatis. Ita *Nav. c.* 26. *n.* 13. *Laym. c.* 13. *n.* 9. *cum Palud.*

Digitized by Google

Henr. Rodr. Bon. l. c. et alii passim. Et hoc probabiliter extendunt *Sanch. l. c. et Viva cum Bossio*, et communi, etiam ad illa reservata, quæ pœnitens committat transacto tempore jubilæi, quia pro eo perseverat adhuc idem favor facultatum.

An autem qui confessus fuerit tempore jubilæi, possit postea a quocunque confessario obtinere commutationem votorum? Negant *Laym. c.* 13. *n.* 9. *et Suar. Bon. ac Fill. ap. Croix n.* 1473. Ratio, quia absolutio facta virtute jubilæi non potuit comprehendere vota, quorum commutatio tunc non fuit quæsita. Sed communius affirmant *Less. l.* 2. *c.* 40. *n.* 109. *Pal. l. c. Viva q.* 12. *art. ult. num.* 3. *Sporer p.* 272. *num.* 237. *cum Gob. Portel. et Sanctorell.* idemque tenet *Sanch. loc. c. n.* 18. etiamsi pœnitens tempore jubilæi memor fuerit sui voti. Ratio, quia (ut dictum est) pœnitens vi jubilæi lucrati jus adeptus est ad talem commutationem. Utraque sententia est probabilis. Recte autem advertunt *Suarez, de voto lib.* 6. *c.* 19. *n.* 10. *et Holzm. n.* 645. cum communi, quod pro commutatione præfata votorum non requiritur specialis causa, sed sufficit causa illa communis, ob quam Pontifex motus est ad jubilæum indicendum.

Quæritur V. An si pœnitens tempore jubilæi confessus sit cum intentione illud lucrandi, et postea non lucretur, eo quod non implet opera requisita, an tunc pro oblitis tollatur reservatio? Negat *Conc. p.* 574. *n.* 17. *cum Vasq.* et probabile putat *Suar. d.* 31. *sect.* 4. *n.* 23. Ratio, quia privilegia conceduntur ad jubilæum lucrandum, et ideo, donec illud non sit obtentum, pœnitens non potest illis gaudere. Sed probabilius affirmant *Suar. n.* 24. *Sanch. dec. l.* 4. *c.* 54. *n.* 45. *et de matr. l.* 8. *d.* 25. *n.* 21. *cum Manuel.* Ratio, quia tempore jubilæi conceditur facultas absolvendi a reservatis omnes qui habent animum illud lucrandi, et patet ex dictis *n.* 536. *n. XXVII.* Unde cum confessarius absolutionem impertitur, tunc reservatio absolute aufertur, non vero dependenter ab eventu futuro; nam in jubilæo nihil conceditur sub conditione futuri eventus, et ideo cum ablatio reservationis jam sortita fuerit effectum suum, pœnitens non reincidit in eam, si postea opera non compleat.

Quæritur VI. An possit absolvi a reservatis, qui peccatum commisit spe obtinendi absolutionem vi jubilæi? *Prima* sententia valde probabilis negat, et hanc tenent *Covar. Lopez,*

Digitized by Google

et Menoch. apud Pal. p. 12. §. 3. *n.* 15. quia non præsumitur Pontifex velle fovere iniquitatem. Idque confirmatur ex illo Tridentini *sess.* 24. *de reform. c.* 5. ubi statuitur, quod habens copulam cum consanguinea spe obtinendi dispensationem, difficilius ei concedetur, et ipse debebit Pontifici exprimere crimen patrasse cum hac confidentia. *Secunda* vero sententia communior, et satis probabilis affirmat, eamque tenet *Suar. l.* 4. *de voto c.* 54. *n.* 18. *et Pal l. c. n.* 16. *cum Henr. Graff. Vega, Rodr. etc.* Ratio, quia facultas generaliter concessa non est limitanda. Nec obstat dicere, quod Pontifex sic foveret iniquitatem; nam, si hoc esset, Christus sacramentum pœnitentiæ instituens adhuc diceretur iniquitatem fovisse; non autem dici debent fovere iniquitatem remedia, quæ a superioribus peccantibus præparantur.

Quæritur VII. An vi facultatis concessæ in jubilæo absolvendi a censuris occultis propter damnum alicui datum incursis, sub conditione, ne pœnitentes absolvantur, nisi satisfacta parte, vel saltem præstito juramento satisfaciendi, possit dari absolutio ante satisfactionem, vel juramentum? Si pœnitens possit, statim satisfacere debet, alias illicite et invalide absolveretur; ita *Suar. d.* 7. *de censur. sect.* 5. *Sporer p.* 209. *n.* 214. *et Viva q.* 10. *a.* 2. *n.* 9. *cum Vasq. Gob. Con. et Fill.* contra *Avil. Bon. Bardi, Dian. etc. ibid.* qui negant id fieri invalide, cum illa sit potius monitio, quam conditio. Sed verior mihi videtur sententia *Suarii*, et aliorum ut supra, quia illa est vera conditio, qua non impleta, facultas non conceditur. Dicit autem *F. Theodor. a Spir. S. c.* 9. §. 4. *n.* 3. sufficere ad absolvendum satisfactionem fidejussoriam, aut juratoriam, semper ac confessarius judicet, quod absolutio proderit pœnitenti, nec eum retardabit a satisfaciendo. Verum hæc opinio magis speculative quam practice est probabilis: hinc verius dicendum cum *Croix n.* 1453. *et Viva q.* 10. *a.* 2. *n.* 9. non posse eo casu absolutionem a censuris impertiri, nisi realiter præmittatur satisfactio: idque expressum est a Ben. XIV. in const. *convocatis* (*in bullar. t.* 3. *n. XX. n.* 27.) ubi dicitur: « Ab occultis » censuris ob partem læsam incursis (confessarii) non prius » absolvant, quam parti læsæ pœnitens satisfecerit; vel si » prius pœnitens nequeat, non eum absolvant, nisi juret se » satisfacturum cum primum poterit. » Recte tamen dicunt *Croix l. c. et Viva n.* 3. *cum Sanch. Henr. Boss. et aliis*, bene

Digitized by Google

censeri satisfactum parti, si absolvendus ita rem disponat, ut satisfactio sit certo moraliter implenda : prout si pœnitens det confessario, aut deponat apud alium quod restituere debet. Et idem ait *Viva* si pœnitens ex consensu partis obtineat dilationem. Antequam autem satisfiat fisco, vel judici, bene potest impertiri absolutio, ut dicit *Tamb. Suar. ap. Croix ib.*

Si vero pœnitens sit impotens ad satisfaciendum, tunc valide et licite absolvi potest cum veriori et communiori sententia, quam tenent *Sporer. p.* 269. *n.* 214. *F. Theod. loc. cit. Renzi. c.* 2. *sect* 5. *qu.* 24. *cum Fill. et Viva n.* 4. *cum Suar. Laym. Bon. et aliis* (contra *Sotum, Nav. et Cordub. ib.* qui dicebant non esse absolvendum qui satisfacere non potest, cum satisfactio sit conditio sine qua non.) Ratio nostræ sententiæ est, quia non præsumitur Pontifex impossibilem conditionem postulare. Nec tunc requiri fidejussionem, vel pignorationem, aut juramentum dicunt *Sporer l. c. et Viva n.* 6. eo quod (ut aiunt *Suar. sect.* 10. *n.* 4. *et Nav. Laym. Henr. Boss. etc. ap. Viva*) istæ cautiones solum exiguntur pro foro externo. Sed juxta verba Pontificis supra relata, tunc omnino saltem exigendum est juramentum de satisfactione implenda, cum præcipiatur confessariis : « Non eum absol- » vant, nisi juret se satisfacturum. » Recte vero dicunt *Tamb. et Belleg. ap. Croix n.* 1454. non esse opus tali juramento, si pœnitens revera esset perpetuo impotens ad satisfaciendum. Præfatus autem *F. Theodor. n.* 4. subdit damnificantem absolvi posse. I. Si pars læsa acceptet satisfactionem, vel eam remittat, licet adfuerit damnum publicum, ut dicit *Glossa in cap. Quamvis de pactis in* 6. Hinc si quis percusserit clericum, sufficit ei se submittere, vel quod offensus injuriam remittat, aut ita se gerat, ut prudenter præsumatur omnem offensam remisisse. Recte vero advertit *Croix n.* 1456. *cum Bonac. et Fill.* (contra *Vivam, Tamb. Dian. etc.*) non sufficere remissionem monachi offensi, si injuria in totam redundaverit communitatem : et hanc testatur *Filliucius* esse praxim S. pœnitentiariæ. II. Si pars renuat justam satisfactionem oblatam, quia tunc per ipsum non stat; ita præfatus *auctor. l. c. cum Candido.* III. Si pœnitens præstet partem quam potest, et pignus, aut juramentum de reliquo. IV. Si debitor non possit tunc satisfacere, nisi cum magno damno, aut incommodo; nisi pars læsa idem damnum ex dilatione

Digitized by Google

subiret. Ita idem auctor cum *Nav. et Avila*, qui addit, quod, cum creditor sit distans, potest absolvi debitor, si deponat pecuniam in loco tuto.

Utrum autem absolutus à censuris sub promissione satisfaciendi, reincidat in eas, si postea non satisfaciat? Affirmat *Nav. Rodr. et Vega ap. Vivam n.* 7. Sed probabilius negant *Sporer l. c. et Viva cum Sa, Gob. Boss. et Pasq.* quia ex *cap. Ad reprimendam de offic. ordin.* reincidentia non incurritur, nisi de jure exprimatur.

Quæritur VIII. A quibus casibus et censuris possint confessarii absolvere tempore jubilæi? Communiter dicunt *Suar. d.* 7. *de censur. c.* 5. *Holzmann p.* 163. *n.* 638. *Sporer p.* 268. *n.* 212. *Viva q.* 11. *art* 2. *n.* 1. *item Vasq. Laym. Henr. Reg. Diana, et alii apud Croix n.* 1451. in jubilæo, quando conceditur facultas absolvendi a reservatis Pontifici, dari etiam facultatem absolvendi a reservatis episcopo, quamvis id non exprimatur. Item, licet nequeant absolvi hæretici, absolvi tamen possunt proferentes blasphemiam hereticalem et fautores aut receptatores hæreticorum: necnon legentes, retinentes, vel imprimentes libros hæreticos; ita *Croix n.* 1451. *cum Lugo, Gob. Diana, et Belleg. ac Viva qu.* 11. *art.* 1. *n.* 6. *cum Suarez, Sanch. Henr. et Bossio* contra *Azor. Rodr. et alios.* Ratio, quia hujusmodi crimina, esto concernant, non tamen sunt proprie hæresis formalis.

Sed hic dubitatur 1. ant possint absolvi publici percussores clericorum, et alii nominatim excommunicati, vel suspensi? Affirmant communius *Sporer p.* 268. *n.* 213. *Holzm. p.* 164. *n.* 740. *Viva q.* 11. *art.* 1. *n.* 5. *et Croix n.* 1457. *cum Sanch. Henr. Sa, Suyr. Lez. Diana. Gob. etc.* (contra *Vasq. Con. et Avila.*) Ratio, quia cum indultum distinguat inter publicas et occultas censuras, non est restringenda facultas ad sola occulta. Idque expresse concessit N. SS. P. Bened. XIV. in const. *convocatis n.* 5. in jubilæo anni sancti, dicens absolvi posse pœnitentes « a censuris in jure latis etiam sedi apostolicæ reservatis, quamvis publicæ in partibus sint, et » quamvis deductæ aut nominatim declaratæ ac denunciatæ » in iisdem partibus sint per locorum ordinarios, aut alios » judices. » Additur vero ibi *n.* 6. « A censura ab homine, » seu a quocunque judice de partibus nominatim lata absolvere valeant ad effectum dumtaxat indulgentias præsentis » jubilæi consequendi etc. » Et de hujusmodi censuræ

Digitized by Google

absolutione prohibetur ibidem dari à confessario ullum testimonium.

Dubitatur 2. an in jubilæo possit dispensari in irregularitatibus? Affirmant *Bannes, et Salon. ap. Vivam q.* 10. *art.* 1. *nu.* 1. et probabile vocant *Henr. Salas, Rodr. Diana, et Boss.* Et consentiunt *Soto* 4. *d.* 22. *qu.* 3. *cum Med.* quoad irregularitates ex delicto; quia tales irregularitates habent rationem censuræ. Sed negant communius *Suar. de censur. d.* 1. *sect.* 3. *Mol. d.* 80. *Holz. p.* 164. *nu.* 641. cum communi ut asserit, et *Viva l. c. n.* 2. *cum Fill. Trull. Reg. et Moja.* qui censent nomine censuræ non venire irregularitates; sed de hac quæstione fusius agemus infra in tract. *de censur. l.* 7. *n.* 351. Cæterum Bened. XIV. in dicta const. *convocatis n.*12. loquens de irregularitatibus (præscindendo ab hac quæstione), tantum indulsit, « dispensari posse super occulta » irregularitate ob violationem censurarum dumtaxat. »

538. — Quæritur IX. Qui veniant nomine infirmorum, captivorum, et itinerantium, quibus vi jubilæi possunt commutari aliqua ex operibus injunctis? Dicitur *aliqua*, quia confessio et communio nunquam commutari possunt, ut communiter dicunt DD. cum *Lugo d.* 27. *num.* 118. et certum est ex relata constit. *inter præteritos* §. 53. Nomine *infirmorum* veniunt omnes valetudinarii, qui absque notabili detrimento aut difficultate nequeunt opera illa præstare. Et tales existimantur etiam senes, ita *Holzm. n.* 663. *et Viva q.* 7. *art.* 2. *n.* 2. *Captivi* autem dicuntur, qui contra propriam voluntatem alicubi detinentur: his conceditur commutatio, vel prorogatio operum ad lucrandum jubilæum, *Holzm. et Viva ll. cc.* Demum *itinerantibus* prorogantur opera injuncta usque ad reditum; et non tenetur quis suum iter differre (intellige, si commode differre nequit); ita *Holz. ibid. cum Gob. et Croix n.* 1434. qui recte id extendit etiam ad illum, qui prima hebdomada non est jubilæum lucratus, et potuit lucrari. Dicit etiam *Lugo d.* 27. *n.* 126. quod si quis in itinere perveniat ad locum, ubi jubilæum promulgatur, poterit illic incipere opera, et prosequi in itinere.

Quæritur X. An ad implendas preces in jubilæo injunctas sufficiat oratio mentalis, et vocalis modica? Communior sententia *ap. Croix n.* 1421. *et Holzmann nu.* 648. requirit orationem vocalem, quia ecclesia, cum sit sensibilis et externa, quando injungit suo nomine orare, externam in-

Digitized by Google

tendit orationem. Sed probabiliter dicunt sufficere mentalem *Mazotta tom.* 1. *p.* 244. *et Viva q.* 8. *art.* 5. *n.* 7. *cum Nav. Fill. Trull.* et communi, ut asserit; probabile putat *Lugo d.* 27. *n.* 111, quia oratio mentalis est vera oratio; et licet ecclesia nequeat præcipere actus mere internos, potest tamen eam injungere, ut medium ad jubilæum lucrandum. Utrum autem sufficiat modica oratio vocalis? Affirmant *Suar. d.* 52. *sect.* 8. *n.* 9. *et Mazotta l. c. cum Fill.* item *Boss. Diana, et Leand. apud Concina p.* 451. *n.* 38. quia quælibet oratio jam satis est ad implendam conditionem indulgentiæ. Sed probabilius *Concina loc. cit. ac Holzmann, et Viva ll. cc.* dicunt requiri aliquam orationem, nempe quinque *Pater* et *Ave*, ut ait *Mazotta:* vel sex cum *Credo* et *Gloria*, ut dicit *Sporer n.* 174. vel septem *Pater* et *Ave*, ut vult *Holzmann n.* 648. Attende insuper id, quod super his protulit N. P. Benedictus XIV. in relata const. §.° 83. sic dicens: « Licet » oratio brevis cum sensu ferventis pietatis adhibita satisfa- » cere possit, plerumque tamen orationis brevitas ex modico » pietatis studio proficisci solet. Nos itaque declaravimus » vocalem orationem pie adhibitam ad consequendum ju- » bilæum sufficientem esse, et laudandum eum qui mente » ac spiritu orat; dummodo vocales aliquas preces orationi » illi adjungat. » Unde videtur Pontifex admittere, cum fiat oratio mentalis, satis esse adjicere orationem vocalem, etsi per se non notabilem.

Hic autem notandum id quod docent plures graves AA. nempe quod pro visitatione ecclesiæ præscripta sufficit ad lucrandam indulgentiam orare ante ostium, vel in cœmeterio, si præ hominum multitudine illam nequeas ingredi; ita *Suar. dist.* 52. *sect.* 1. *n.* 7. et *Bonac. dist.* 6. *qu.* 1. *p.* 5. *n.* 26. *cum Rod. Cord. Graff. etc.* Imo addunt *Mazotta lo.* 1. *p.* 247. *et Croix n.* 1433. *cum Lugo.* si ores ante ostium ecclesiæ, quando illud est clausum.

Quær. XI. An pro eleemosyna injuncta in jubilæo sufficiat dare quamlibet summam? In hoc præcipue attendenda sunt verba indulti; nam si in eo dicatur: « Quantum pro sua » cuique facultate visum fuerit; » tunc quantitas opportet proportionari cujusque facultatibus, unde sufficiet pauperi dare obolum, non diviti. Si vero dicitur: « Prout unicuique » suggeret devotio, vel quantum quisque pro arbitrio ju- » dicaverit, » tunc *Pasq. q.* 133. dicit eleemosynam erogan-

Digitized by Google

dam juxta cujusque facultates. Sed *F. Theodor. a Spir. S. de jubil. c.* 6. §. 5. *n.* 2. tenet sufficere quamlibet etiam modicam quantitatem. Si tandem dicitur simpliciter: *Qui dederit eleemosynam*, distinguendum, si Papa eam postulet tantum ad exercendam misericordiam in pauperes, tuuc sufficit (ut dicit præfatus auctor cum *Suar. Corduba, et Leandro*) dare quamlibet summam; secus si eleemosyna exposcitur in subsidium alicujus operæ piæ; idem auctor cum *Passer. ex D. Th. supplem. qu.* 25. *art.* 2. *ad.* 3. ubi expresse id docet.

Dubitatur hic. 1. an pauperes ad jubilæum lucrandum teneantur facere eleemosynam? Negant *Nav. Henr. et Leand. apud eumdem auct. ib. n.* 4. Sed probabilius affirmat idem auctor, *et Viva qu.* 8. *art* 6. *n.* 2. *cum Boss. Gob. et Pasq. etc.* quianemo est tam pauper, quin saltem obolum dare possit. Pro religiosis vero, filiisfamilias, uxoribus, et servis, sufficit, ut ab eorum superioribus detur eleemosyna, ipsis scientibus; ita *Lugo dist.* 27. *n.* 115. *Viva l. c. et Sporer p.* 264. *n.* 280. Quod si superior nolit dare, dicunt *Boss. et Diana ap. Vivam* posse subditum clam ab eo surripere; sed melius censet *Viva*, tunc petendam esse commutationem.

Dubit. 2. An lucretur jubilæum qui dat eleemosynam distribuendam, si postea non distribuatur, vel distribuatur post tempus jubilæi? Negant *Lugo dist.* 27. *num.* 112. *Sporer n.* 180. *et Viva qu.* 8. *art.* 6. *nu.* 3. *cum Bon. Cord. Rod. etc.*, quia deficit opus injunctum, vel non impletur intra tempus præscriptum. Sed affirmant *Sa v. indulgentia, et Vega, Lezanna, ac Pasq. apud Vivam*, quia ex æquitate præsumitur Pontifex contentus esse, ut ille talis abjecerit a se, quoad se pertinebat, dominium rei datæ. Concedunt autem *Lugo n.* 113. *et Sporer n.* 181. non fraudari ab indulgentia qui dederit eleemosynam pauperi ficto.

Quær. XII. An satisfaciat jubilæo, qui implet jejunia injuncta alias debita ex voto? Affirmant *Sporer p.* 264. *n.* 168. *et Lugo d.* 27. *n.* 110. cum communi ut asserit (sed immerito, ut mox videbimus); quia eodem opere potest satisfieri duplici præcepto. Sed communius negant *Sanch. dec. lib.* 1. *c.* 14. *Sylv. v. indulgentia, q.* 6. *Tab. q.* 10. *Arm.* §. 16. *et Viva q.* 8. *art.* 1. *num.* 2. *F. Theod. c.* 10. *a.* 6. *et Passer. qu.* 41. Ratio, quia una solutione nequit satisfieri duplici debito oneroso, prout est opus, sive conditio apposita in indulto. Et sic hodie tenendum ex dictis a N. P. Bened.

Digitized by Google

XIV. in constit. pluries cit. 53. Vide supra *n.* 536. infra *n. XI.*

CAPUT II.

DE MINISTRO SACRAMENTI POENITENTIÆ.

DUBIUM I.

Quis sit minister?

539. Confessarii indigent approbatione, et jurisdictione.—540. An in casu necessitatis sit obligatio confitendi laico vel clerico? An vero clericus vel laicus in articulo mortis, deficiente sacerdote, possit absolvere à censuris?—541. Nullus autem sacerdos validè absolvit, nisi sit approbatus, vel parochus.

539. — « Resp. Est sacerdos approbatus ab episcopo, » (saltem respectu sæcularium) et habens jurisdictionem. » Est certum. Ratio primæ partis sumitur ex Joan. 1. *Accipite Spiritum S. quorum remiseritis*, etc. Ratio secundæ » sumitur ex *Trid. sess.* 23. *c.* 15. *de reformat.* ubi decernit, » nullum posse audire confessiones sæcularium, nisi habeat » beneficium parochiale, vel approbationem ab episcopo. » * (*Hanc ad rem facit damnatio inflicta ab Alex. VII. duabus proposit. scilicet* 13. *et* 16.) * Addidi, *respectu sæcularium*, quia circa confessiones regularium concilium nihil » videtur notasse; unde ii cuivis, etiam non approbato, » quem prælatus præfecerit, possunt confiteri; intellige, » quantum est ex vi concilii : quia Gregorius XV. statuit, » ut monialium confessarius ab ordinario approbetur. Ratio » tertiæ partis ex Florentino, et Tridentino *l. c.* quia absolutio est actus judicialis, qui requirit subditos. »

Unde resolves :

540. — « 1. Nullo casu, vel dispensatione, hoc sacramentum valide administratur a non sacerdote. »

Dixit *Magister sentent. in* 4. *dist.* 17. quod in casu necessitatis debet fidelis confiteri laico : et huic adhæsit *D. Th. suppl. quæst.* 8. *art.* 2. *ad* 1. dicens : « Quando necessitas » imminet, debet facere pœnitens quod ex parte sua est, » scilicet conteri, et confiteri cui potest; qui quamvis sacramentum perficere non possit... tamen sacerdotis defectum » summus sacerdos supplet. » Hoc tamen intelligendum est

Digitized by Google

non esse de præcepto, sed de consilio, ad excitandum contritionem, vel ad solatium, sive consilium capiendum, ut dicunt *Wigandt tr.* 13. *num.* 62. *Laym. c.* 10. *Salm. c.* 11. *num.* 3. *Croix nu.* 1482. et alii passim. Tenet autem *S. Antonin. Ang. Henr. Candidus, Panorm. Led. etc. ap. Salm. de censur. c.* 2. *n.* 47. et probabile putant *Sanch. lib.* 2. *dec. c.* 13. *n.* 13. *Croix n.* 1483. *et Diana p.* 3. *tr.* 4. *r.* 133. cum *Led. Valer. Lacrux, etc.* quod clericus absente sacerdote, et laicus absente clerico, in articulo mortis ex præsumpta concessione ecclesiæ possit absolvere a censuris, ne infirmus privetur sepultura et suffragiis. Sed probabilius hoc negant communiter tam de laico, quam de clerico; ita *Conc. p.* 452. *num.* 10. *Lugo dist.* 18. *num.* 7. *Croix l. c. Salm. de censur. c.* 2. *n.* 48. cum *Avila, Pal. Sayr. Corn. et Villal.* item *Laym. Con. Suar. Soto, etc. apud. Dian.* Ratio, quia id nullo jure nisi sacerdotibus conceditur, et nunquam contrarium in ecclesia fuit consuetudine introductum. Tanto magis quod eo casu (ut in rituali habetur), si excommunicatus decesserit cum signo pœnitentiæ, poterit ejus cadaver absolvi ab habente facultatem super illa excommunicatione.

541. — « Ubi *Trident.* est receptum (secus alibi) núllus » sacerdos, etiam regularis, valide absolvi, nisi sit approbatus, vel parochus, cui non solum intra, sed etiam extra diœcesim suam, valide delegatur jurisdictio, potestque » eligi in confessarium ab omni habente potestatem eligendi; quandiu tamen retinet parochiam. Ita *Fill. t.* 1. » *c.* 7. *Fagund. Suar. Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 46. * (*Sed de hoc* » *vide dicenda n.* 544. *et n.* 565.) * »

DUBIUM II.

Quid sit approbatio, et à quo petenda?

542. Quid est approbatio? — 543. An liceat sacerdoti simplici excipere confessionem venialium? — 544. Dub. 1. An parochus possit adsciscere cooperatorem alium parochum alterius diœcesis? Dub. 2. An ejusdem? — 545. Debet eligi approbatus, aut parochus? An sufficiat approbatio sine examine, et sine judicio interno? — 546. An sufficiat approbatio petita, et negata? — 547. A quo episcopo habenda sit approbatio? — 548. Resolvitur quæstio ex bulla Innoc. XII. — 549. An religiosi approbati in una diœcesi possint audire confessiones in alia? — 550. Alia notanda apud Busemb. — 551. An injusta revocatio approbationis sit invalida? — 552. An episcopus ex justa causa possit approbatos iterum examinare, aut approbationem revocare, vel restringere? — 553. Sancta

Digitized by Google

à Bened. XIV. circa confessionèm complicis de peccato turpi? — 554. Quid veniat nomine *peccati turpis?* An peccata interna? an dubia? — 555. An absolutio complicis sit invalida quoad omnia peccata? — 556. Qu. 1. An incurrat censuram papalem, qui confessionem complicis tantùm audit, et eum non absolvit? Qu. 2. An episcopus, vel ejus delegatus, facultate Tridentini in cap. *Liceat*, possit absolvere confessarium, qui complici in peccato turpi absolutionem impertierit.

542. — « Resp. 1. Approbatio non est collatio jurisdictionis, sed tantum publicum judicium de aptitudine personæ ad audiendas confessiones, essentialiter prærequisitum (supposito jure Tridentini) ad jurisdictionem recipiendam. Ita *Sanch. lib.* 6. *de matr. d.* 28. et alii. »

Unde resolves:

« 1. Etsi doctores, et licentiati, hoc ipso quod promoventur, censeantur, secundum quosdam, approbati a Papa, ut notat *Sa, verbo confessor,* probabilius tamen est, quod ipsi etiam egeant approbatione * (*Et hoc hodie certum est ex Bulla S. Pii V. apud Salm. cap.* 11. *num.* 94. *etiam quoad prælatos regulares.*) * licet non deceat, ut ipsi, vel lectores in theologia examinentur. * (*Modo legerint moralem.*) *

» 2. Etiam parochus, qui reliquit beneficium parochiale, debet approbari, si velit audire confessiones.

543. — » 3. Non requiri hanc approbationem ad auditionem venialium docet *Dian. p.* 2. *t.* 2. *misc. res.* 44. *ex Valer.* Et ratio esse videtur, quod approbatio tantum requiratur in ordine ad jurisdictionem; hanc autem quivis sacerdos pro venialibus, uti et mortalibus, a quibus rite quis est absolutus, habeat collatam ab ecclesia in ipsa ordinatione, ideoque ab iis absolvere possit, ut habet *Bonac. d.* 5. *quæst.* 7. *p.* 2. *numer.* 8. *Vasq. Suar. Card. de Lugo d.* 18. *sect.* 3. *d.* 21. *n.* 1. ubi docet, ab ecclesia in *Trident.* non approbatum reddi incapacem jurisdictionis, tantum in ordine ad mortalia non prius confessa. »

Quæritur, an confessio venialium facta simplici sacerdoti sit illicita, et invalida? Quod sit illicita, hodie certum est ex decreto Innoc. XI. de communione quotidiana (hoc decretum affertur per extensum *apud Bonac. tom.* 1. sub initio), edito anno 1679. 12. febr. quo non solum vetitum fuit episcopis, « Ne permittant ut venialium confessio fiat sacer-

Digitized by Google

» doti non approbato ab episcopo; » sed etiam fuit interdictum ipsis sacerdotibus, his verbis quæ immediate sequuntur : « Si quicunque sacerdotes secus egerint, sciant » Deo se rationem esse reddituros. » Utrum autem talis confessio sit invalida? *Prima* sententia communissima negat, et hanc tenent *Salm. c.* 11. *n.* 8. cum communi ut asserunt, *Holzm. n.* 681. *Viva q.* 8. *art.* 1. *n.* 6. *Pal. d. n. p.* 13. *n.* 5. *Croix n.* 1489. *Lugo d.* 18. *n.* 41. *Suar. d.* 26. *sect.* 5. *et Elbel p.* 298. *n.* 329. *cum Mastr. Herincx, etc.* Sed unde habeant sacerdotes simplices hanc jurisdictionem, auctores discrepant; nam *Pal. Capreol. Canus, Led. et Vasq. ap. Lugo* dicunt habere a Christo Domino, eo quod peccata venialia non sunt materia necessaria; ergo creditur Christus non subdidisse eorum absolutionem potestati ecclesiæ. Alii vero dicunt jurisdictionem accipere ab ecclesia, ut *Viva l. c. Ronc. c.* 1. *qu.* 3. *r.* 2. *et Lugo l. c. cum Suar. Bon. Con. et Henr. Secunda* vero sententia, quam tenent *Conc. p.* 341. *et Platel. cum aliis apud Croix l. c.* affirmat, et hanc satis probabilem puto, quia, posito quod simplices sacerdotes non habeant jurisdictionem a Christo, sed ab ecclesia, ut supra, hodie post decretum Innocentii non præsumitur ecclesia velle eis conferre jurisdictionem, cum ipsis expresse prohibeat uti tali jurisdictione.

544. — « 4. Parochi non possunt adsciscere cooperato-» res, nisi parochos, vel approbatos, ut habent *Fag. p.* 2. » *l.* 7. *num.* 42. *Sanch. etc.* ex declaratione *Card.* contra *Le-» desm.* et alios. Vide *Dian. p.* 3. *t.* 4. *res.* 146. *et Bon. d.* 5. » *q.* 7. *p.* 4. §. 1. »

Hic dubitatur 1. An parochus possit advocare parochum alienæ diœcesis ad excipiendas confessiones suorum subditorum? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Pal. p.* 17. §. 2. *n.* 7. *Lugo d.* 21. *num.* 21. *Conc. p.* 540. *n.* 3. *Viva. in prop.* 16. *damn. ab Alexand. VII. nu.* 11. *Wigandt tract.* 13. *num.* 68. *r.* 12. item *Suar. Vasq. Aversa, etc. apud Croix n.* 1537. Ratio, quia parochus censetur approbatus pro tota ecclesia, ut supponunt inferri ex Trid. *sess.* 23. *de reform. c.* 15. ubi dicitur : « Nullum posse confessiones audire, nec » ad id idoneum reputari, nisi aut parochiale beneficium » obtineat; etc. » Hinc colligunt parochiale beneficium poni a Tridentino pro approbatione universali. *Secunda* vero sententia, cui mihi libet adhærere, negat, eamque tenent

Digitized by Google

Barbosa in Trid. l. c. n. 19. *N. SS. P. Bened. XIV. notif.* 86. *num.* 7. *et Croix l. c. cum Laym. Garzia, Homob. et Piasec.* Ratio, quia parochus minime approbatur ab ecclesia universali, sed tantum ex dispositione Tridentini a suo episcopo, pro sola ejus diœcesi, et juxta ejus voluntatem. Et hæc sententia magis firmata fuit ex declaratione S. C. concilii apud *Pitton. de paroch. n.* 814. die 19 januarii 1641. ubi dictum fuit: « Parochus unius diœcesis non potest confessiones au» dire sine licentia episcopi diœcesani. » Et ex alia declar. *apud Monacell. tom.* 4. *p.* 16. *n.* 172. die 3. decembr. 1707. ubi ad quæsitum: « An curati unius diœcesis vocati a paro» chis alienæ diœcesis possint in ista audire confessiones abs» que licentia episcopi? » S. C. respondit: « affirmative » quoad subditos, negative quoad alios. »

Dubitatur 2. An parochus vocatus ab alio parocho ejusdem diœcesis possit in ejus parochia confessiones audire? Præter AA. citatos, id affirmant *Bonac. d.* 5. *q.* 7. *p.* 4. §. 1. *num.* 23. *et Croix n.* 1536. cum communiori; imo *Palaus, et Mazzotta ll. cc.* communem sententiam vocant. Sed oppositam sententiam tenent *Barbosa in Trident. d. sess.* 23. *c.* 15. *num.* 19. *cum Homob. et Piasec. in praxi episcop. p.* 2. *cap.* 1. *num.* 10. ex alia declaratione ejusdem S. C. concilii, quam referunt *Barb. et Piasec. ll. cc.* ubi ad quæsitum: « An provisus de parochiali per concursum censendus sit » approbatus idoneus minister ad audiendas confessiones in » illa diœcesi, in qua illam parochialem obtinet? S. C. respondit: « Censeri ad audiendas confessiones duntaxat in ea » civitate, vel oppido, ubi sita sit parochialis, non autem » passim per totam diœcesim. » Et ratio hujus sententiæ est, quia (sicut diximus) parochus non approbatur ab ecclesia pro ecclesia universali, sed tantum ab episcopo juxta episcopi voluntatem; unde nisi constet aliunde de diversa voluntate episcopi, parochus censetur approbatus tantum pro parochia ad quam eligitur; potest enim episcopus aliquem judicare idoneum pro uno loco, et non pro alio. Recte vero dicunt *Bon. l. c. num.* 12. *clericat. de pœnit. decis.* 37. *num.* 12. idque admittit Bened. XIV. *in cit. notif.* 86. *n.* 13. quod sententia opposita locum habere potest in iis locis, ubi talis adsit consuetudo, quæ jurisdictionem bene conferre valet. Imo *Wigandt tract.* 13. *n.* 80. primam opinionem approbat, *ex praxi* (ut asserit) *variarum diœcesium.*

Digitized by Google

545. — « 5. Qui habet potestatem eligendi confessarium, » non potest eligere, nisi approbatum, vel parochum.

» 6. Ad approbationem non necessario requiritur examen, » modo adsit judicium prudens de sufficientia. *Con. Laym.* » * (Et quamvis episcopus interne reprobet, valet externa » approbatio ad jurisdictionem conferendam. *Salm. cap.* 11. » *de pœnit. n.* 90. *et* 91.) *

546. — » 7. Non sufficit approbatio petita et negata, ut » docetur communiter contra *Nav. Henriq. et Diana p.* 1. » *t.* 2. *res.* 24. Etsi probabiliter cum prædictis docuerint » *Coninch*, *et Laym.* Regulares mendicantes, si ab episcopo » repellantur, cum manifeste idonei sint, et à prælatis suis » præsententur, posse nihilominus pro confessionibus » sæcularium exponi, ut habetur *clementina dudum*, §. » *statuimus.* Istis tamen privilegiis *Trid.* et Urbanum VIII. » anno 1628. derogasse, notat *Lugo de pœnit. d.* 21 *num.* 29. » *et* 51. * (*Ideoque opinio Laym. et Conc. hodie improbabilis* » *est; maxime post prop.* 13. *damn. ab Alexand. VII. quæ* » *dicebat:* Satisfacit præcepto annuæ confessionis, qui con- » fitetur regulari episcopo præsentato, sed ab eo injuste re- » probato. Privilegium autem loquitur, quando injuste » negatur jurisdictio, non autem si injuste negetur appro- » batio, quæ de jure novo Tridentini hodie necessario » requiritur, *ut recte dicunt Salm. de pœnit c.* 11. *n.* 95, *cum* » *Lugo.*) *

547. — » Resp. 2. Approbatio petenda est ab episcopo, » et quidem proprio scilicet sacerdotis, ut intelligunt » *Suarez, Conin. Regin. Filliuc.* et alii; vel, ut probabi- » liter vult *Vasq.* pœnitentis. Ratio est, quia est actus juris- » dictionis, vel saltem auctoritativa declaratio, ergo debet » fieri a superiore. Porro nomine episcopi etiam intelliguntur » prælati habentes jurisdictionem episcopalem; ut quidam » abbates, et capitulum sede vacante, non autem provin- » ciales, aut generales ordinum. * (Episcopus confirmatus, » etsi nondum consecratus, recte potest approbare, quia jam » habet jurisdictionem. Secus, si sit tantum electus, et non » confirmatus; vel qui episcopatum renunciavit, quia tunc » jurisdictione caret. *Salm. de pœnit. c.* 11. *n.* 96. *cum Lugo,* » *et Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1495.) *

548. — Quæritur a quonam ordinario habenda sit appro- batio? Tres sunt sententiæ. *Prima* docet habendam esse ab

Digitized by Google

ordinario pœnitentis; quia ad illum spectat, cui vult suas oves committere, et erga ipsas jurisdictionem concedere. Ita *Vasq.* apud *Busemb. hic*, qui probabile vocat : et ita plurimi DD. apud *Suar.* ut testantur *Salm. de pœnit. c.* 11. *n.* 99. Hinc *Salm. d. l. n.* 100. *circa fin.* tenent confessarium approbatum ab episcopo pœnitentis posse excipere ejus confessionem in alia diœcesi, si ibi peregrinetur, sine loci ordinarii approbatione. Hanc *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1516. vocat non improbabilem, saltem (ut ait) pro parocho, vel confessario magnatum, qui respectu illorum habetur pro parocho. Sed quoad parochum respectu subditorum, recte affirmant *Salm. d. l. c.* 11. *n.* 55. ex communi, et ex decreto S. C. relato *n.* 544. *dub.* 1. Quoad delegatum vero etiam dicunt ex *Lugo, Suar. etc.* posse istum absolvere subditos delegantis; ubicumque eos reperit. Et ita etiam tenent *Busemb. dub.* 3. *seq. n.* 2. cum *Suar. Henr. Sanch. et aliis.*

Secunda sententia docet, requiri approbationem ab ordinario sacerdotis. Ita *Bonac. de pœnit. disp.* 5. *q.* 7. *punct.* 4. §. 1. *n.* 15 *et* 16. *Viva de pœnit. q.* 8. *art.* 3. *n.* 3. *cum Con. et Lugo, etc.* et ita *Suar et Pal.* apud *Croix d. l. n.* 1516. Ratio, quia approbatio, cum sit actus jurisdictionis, nequit exerceri nisi in subditum. Sed *Bon. et Viva l. c.* recte explicant hanc sententiam cum *Pal.* apud *Salm. d. l. n.* 99. et dicunt ad hoc satis esse, si sacerdos approbandus, quamvis exterus, subditus fiat episcopi approbantis ratione domicilii, vel saltem habitationis pro illo tempore; ita etiam *Busemb. hic n.* 2. Et talis revera est praxis universalis.

Tertia sententia, quam probabiliorem putant *Croix dict. n.* 1516. *et Carden.* cum *Nav. Barbos.* et pluribus aliis apud *Salm. a. n.* 96. docet ex communi praxi fidelium approbationem petendam esse ab ordinario loci, ubi confessiones excipiuntur. Nec obstat dicere, quod jurisdictio erga pœnitentes non concedatur nisi ab ipsorum episcopis. Nam hoc ipso, quod quis vult confiteri in aliquo loco, quoad hoc subditus fit ordinarii illius; vel saltem hoc valet ex consensu universali, sive conniventia episcoporum, a quibus data præsumitur jurisdictio erga proprias oves ob bonum ipsarum, cuicumque sacerdoti approbato ab episcopo loci, ubi confessio fit. Ita *Viva de pœnit. q.* 90. *art.* 3. *n.* 5. *in fin. Salm. c.* 11. *n.* 99. Et hæc ultima sententia hodie est omnino tenenda cum *Roncag. de sacram. pœnit. c.* 1. *q.* 6. ex bulla,

Digitized by Google

cum sicut, Innocent. XII. edita anno 1700. die 10 aprilis (relata per extensum apud *Salm. tr.* 8. *de privil. c.* 4. *n.* 80.) ubi sic sancitum fuit: « Confessarios tam sæculares, quam regulares, » quicumque illi sint, in vim... bullæ cruciatæ... nullatenus » confessiones audire valeant sine approbatione... episcopi... » loci, in quo ipsi pœnitentes degunt, et confessarios eligunt... » Neque ad hoc suffragari approbationem semel, vel pluries, » ab aliis ordinariis aliarum diœcesium obtentam, etiamsi pœ- » nitentes illorum ordinariorum, qui tales confessarios appro- » bassent, subditi sint. » Deinde Pontifex declarat alias confessiones fore invalidas, et confessarios suspensos etc. « reprobata tanquam falsa, et temeraria quacumque contraria » opinione. » Et constat ex eadem bulla Pontificem locutum fuisse ex cathedra, ut ostendunt *Salm. l. c. n.* 81. Bullam Innocentii nuper confirmavit summus Pontifex Bened. XIV. per aliam bullam, quæ incipit, *Apostolica* etc. Scribit *Mazotta de pœnitent. disp.* 2 *q.* 1. *c.* 3. §. 1. has præfatas bullas minime elidere probabilitatem primæ sententiæ *Suarii etc.* ut supra; ait enim bullam Innocentii emanatam fuisse ob querelas episcoporum Portugalliæ, eo quod sui subditi sine ipsorum licentia confessarios eligebant per alios ordinarios approbatos, etiamsi iidem alii ordinarii repugnassent, vel approbationem revocassent. Hinc dicit minime reprobatam fuisse sententiam, quod confessarius sæcularis approbatus in aliquo loco possit absolvere subditos illius in alia diœcesi peregrinantes. Sed huic opinioni non acquiesco; nam in primis invenio titulum illius bullæ Innocentianæ fuisse sic descriptum (*apud Salm. l. c. num.* 88.): » Sanctissimi domini nostri Innocentii Papæ XII. declara- » tio... cum damnatione opinionis asserentium facultatem » hujusmodi habere locum, etiamsi confessarius non fuerit » approbatus ab ordinario loci, in quo confessiones excipi » contigerit. » Nota *loci in quo etc.* Deinde in ipsa bulla legitur, ut supra, Papam nullas declarasse confessiones, quæ fiunt « sine approbatione episcopi loci, in quo ipsi pœnitentes » degunt. » Quid clarius? Si autem adhuc cum privilegio bullæ cruciatæ requiritur approbatio ab episcopo loci, quanto magis sine privilegio? Verum *Salm. n.* 111. contra *Roncaglia cap.* 1. *qu.* 6. dicunt oppositam sententiam non esse hac bulla damnatam, si quis privilegium haberet generis diversi, quam cruciatæ, puta jubilæi, vel simile. Sed huic

Digitized by Google

obstat bulla Benedicti XIV. quæ incipit, *Benedictus Deus (in bull. t. 3. n. XXVII. §. 4.)* ubi dicitur, quod detur facultas in jubilæo tam sæcularibus, quam regularibus, eligendi sibi confessarium modo sit ex approbatis ab ordinario loci, moniales vero ex eadem possunt sibi eligere confessarium, sed nonnisi ex approbatis ad confessiones monialium in illo loco, quamvis pro aliis monasteriis.

549. — « 1. Religiosi, etiam exempti, debent approbari » ab episcopo loci, in quo degunt : quia illius, quoad hunc » actum, sunt subditi. »

Et hoc certum est ex brevi Innocentii X. apud *Salm. de pœnit. c. 11. n. 97.* ubi Pontifex sic statuit : « Regulares in » una diœcesi approbatos non posse in alia confessiones » audire sine approbatione episcopi illius. » Et idem statuit Innoc. XIII. in bulla *Apostolici ministerii*, confirmata a Bened. XIII. per aliam bullam appositam in calce concilii Romani) ubi dicitur : « Declaramus, sacerdotes tam sæcu- » lares, quam regulares, qui ab episcopis obtinuerint » licentiam audiendi confessiones limitatam vel quoad locum, » vel quoad genus personarum, vel quoad tempus, non » posse pœnitentiæ sacramentum administrare extra tempus, » vel locum, vel genus præscriptum, quocumque privilegio » etiam in vim bullæ cruciatæ nullatenus suffragaturo.

550. — » Episcopus in sua diœcesi non potest approbare » sacerdotem alienum, nisi subdatur illi, saltem ad tempus.

» 3. Episcopus potest approbare per se, vel vicarium » generalem, vel alios quoscumque deputatos; quia non est » actus ordinis, sed jurisdictionis. * (*Vide n.* 588.) *

» 4. Approbatio potest fieri cum restrictione ad certum » genus personarum, locum, tempus, etc. *Nav. Suar.* » *Vasq.* contra *Vegam.*

» 5. Episcopus peccat, si sacerdoti (præsertim regulari) » idoneo, sine causa sufficienti neget approbationem. *Bonac.* » *Vasq. art. 3. d. 3. Card. de Lugo d. 21. sect. 3. n. 54.* » *Sanch. etc.*

551. — » 6. Approbatio semel absolute concessa, non » tantum non extinguitur morte concedentis, sed nec re- » vocari potest sine justa causa : ex causa tamen, v. g. mu- » tatione morum, judicii, etc. potest, ut docent *Suar. Fill.* » et alii. Quod si fiat absque causa rationabili, *Conin. Suar.* » et quidam alii censent revocationem esse nullam : * (*Et*

Digitized by Google

» *hanc vocant satis probabilem Lugo de pœnit. d.* 21. *n.* 64. » *Pal de pœnit. p.* 18. §. 4. *n.* 6. *Salm. c.* 11. *n.* 107. *cum* » *Dic.* Ratio, quia, ut dicunt, episcopus non videtur posse » auferre sine justa causa jus jam acquisitum a confessario. » Excipit *Fag. apud Palaum*, si episcopus approbet pro suo » beneplacito; sed *Palaus*, hoc non admittit, quia intelli- » gendum semper est de beneplacito justo. At hanc opinionem » vix in praxi probabilem censeo, quia injustitia revoca- » tionis deberet esse luce clarior, et abesse quodcumque » hallucinationis periculum; sed hoc vix accidere potest, » cum innumeræ possint esse causæ justæ apud episcopum » revocandi approbationem, quæ ignorentur a confes- » sario); * alii illicitam tantum, *Fill. t.* 7. *cap.* 9. *quæst.* 12. » in dubio autem, an ex justa causa revocatio sit facta, » præsumendum esse pro prælato, docet *Card. de Lugon.* 67. 552. — » 7. Ex justa causa possunt, præsertim a suc- » cessore episcopo, ad examen revocari, non tantum sæ- » culares, sed etiam regulares. Docent tamen quidam, » mendicantes habere privilegium, ut non possint revocari » ab eodem a quo ante sunt approbati; sed contrarium » docent *Suarez, et Lugo d.* 21. *n.* 61. *et* 62. * (*Et hæc* » *sententia hodie omnino tenenda, cum Alexander VII. (ut* » *refert Cabassut. T. J. lib.* 1. *cap.* 10. *n.* 13.) *in causa* » *Andegavensis episcopi, et regularium societatis Jesu, et* » *aliorum ordinum, sequentem propositionem, die* 30. *januarii* » 1659. *tanquam temerariam et erroneam damnarit, quæ di-* » *cebat*: Non possunt episcopi limitare seu restringere » approbationes, quas regularibus concedunt ad confes- » siones audiendas, neque ulla ex parte revocare. Nec *te-* » *netur de tali revocatione episcopus ulli rationem reddere, ut* » *statutum refert Cabassut. T. J. l.* 1. *c.* 1. *num.* 14. *a rege* » *christianissimo cum consilio status regni die* 4. *martii ann.* » 1669. Et cum ab episcopo approbatio limitatur quoad » locum, tempus, aut personas, confessarius, sive sæ- » cularis, sive regularis, nequit alio modo uti illa ob quod- » cumque privilegium, etiam bullæ cruciatæ; ita declara- » tum fuit in bulla *apostolici ministerii, edita a Clem. XII.* » *per Hispanias, et confirmata postea a Bened. XIII. per* » *totum orbem, ut refert Bened. XIV. in bulla* apostolica » indulta §. 3. *in bullar. tom. I. n.* 100.) *

» 8. An approbatus ab uno episcopo possit in alia diœcesi,

Digitized by Google

» sine nova approbatione, recipere jurisdictionem, contro-
» vertunt doctores: ac licet utraque sententia olim videri
» potuerit probabilis, post decretum tamen Urbani VIII.
» 1628. apud *Lugo d.* 21. *sect.* 2. *n.* 29. negativa omnino
» tenenda est. (*Item hoc certum ex brevi Innocent. X. et ex*
» *bulla Innocent. XII. juxta dicta num.* 549.)* Vide *Aversam,*
» *quæst.* 16. *sect.* 8.* (*Item advertendum, quod S. Pius V. in*
» *constit.* Romani, *dixit, quod regulares approbati ab episcopo*
» *antecessore* poterunt iterum examinari a successore, et si
» minus indonei reperti fuerint, reprobari. *Hinc inferunt*
» *Sylvester, Miranda, Fagund. et alii ap. F. Ferraris*, quod
» vicarius capitularis nequit regulares revocare ad examen,
» nec eos privare facultate excipiendi confessiones, nisi
» facultas data sit ab episcopo, ad nostrum beneplacitum,
» tunc enim morte episcopi illa expirat.) *

553. — Notanda hic ultimo sunt duo decreta SS. Pontificis nostri Benedicti XIV. *Sacramentum* et *Apostolici muneris* (Vid. in tom. IX. inter decreta N. I. et II.) quibus declaratum fuit, confessarium omnino carere jurisdictione ad absolvendum peccatum complicis turpe contra sextum præceptum, atque excommunicationem papalem incurrere, si confessionem complicis excipere audeat. Excipitur tamen casus extremæ necessitatis, nimirum articuli mortis, in quo permittitur ei absolvere complicem, modo deficiat quicumque alius, etiam simplex sacerdos, qui absolutionem impertiri possit; nisi nequeat alius ille sacerdos vocari, vel accedere sine infamia, aut scandalo; tenetur tamen confessarius complex talia pericula infamiæ, aut scandali avertere si potest, sub eadem pœna excommunicationis, licet tunc valide absolveret, si non adverteret.

554. — Circa tale decretum adverte I. quod nomine *peccati turpis* venit omne peccatum externum grave contra sextum præceptum, licet sit solus tactus, sive colloquium, ut certe dicendum sentio cum pluribus doctis, quos consului super hoc judicio, ab aliis immerito in dubium revocato. Et idem sentiunt *Salm. append. de bulla cruciatæ, cap.* 6. *p.* 169. *n.* 282. contra aliquos, qui dicebant bullam intelligendam tantum de copula consummata. Ratio nostra est 1. quia verba generalia generaliter accipienda sunt. 2. Quia leges etiam pœnales sunt in sensu proprio et naturali interpretendæ, et in sensu naturali verba bullæ: « In peccato turpi

Digitized by Google

» atque inhonesto contra sextum præceptum, » quæcunque peccata turpia sine dubio comprehendunt. 3. Quia finis legis hujus est quidem removere occasiones, non tantum copulæ, sed omnis turpitudinis a sanctitate tribunalis pœnitentiæ. Contra vero non comprehenduntur peccata venialia inhonestatis, sive sint ex parvitate materiæ, sive ex defectu advertentiæ, aut consensus; quia venialia non sunt de obligatione in confessione manifestanda; ita *Salm. ib. n.* 277. Idem recte dicunt etiam *n.* 278. de mortalibus mere internis, vel non plene exterius significatis : quapropter peccatum non erit reservatum, quamvis interius fuerit grave, si etiam exterius grave non fuerit, ut aiunt *n.* 279. Addunt *n.* 280. ex *Suarez, Dieast. et Anacl.* nec reservata esse mortalia dubia, ex dubio facti, vel juris, quia non videntur superiores velle reservare dubia, nisi expresse declarent; et hoc est juxta communem sententiam, quam proferemus infra *n.* 600. *vers. quær. I.* Idem censent *Salm. cit. n.* 280. si adsit dubium, an pœnitens graviter peccaverit, licet confessarius certum mortale commiserit; quia bulla intelligenda est de complici formali in peccato mortali turpi, ut ipsi antecedenter dixerunt *n.* 241.

555. — Adverte II. quod absolutio a confessario complici impertita irrita est, ut sentio, etiam quoad mortalia, quæ complex, qui nondum ab alio de peccato turpi fuerit absolutus, ipsi confiteatur. Hoc infero ex verbis ejusdem bullæ ubi dicitur : « Atque ideo absolutio nulla atque irrita omnino » sit. » Secus vero censeo, si de peccato turpi ille jam fuerit absolutus, quia tunc cessat dispositionis suspicio, ob quam Pontifex jurisdictionem confessario abstulisse videtur. Addunt *Salmant. append. cit. n.* 277. idem dicendum de peccato mortali commisso et legitime confesso ante expeditionem bullæ, quia lex non respicit retro, ut docet *P. Suarez.*

556. — Quæstio autem fit 1. an incurrat hanc excommunicationem sacerdos, qui complicem non absolvit, sed tantum in confessione audit? Super hoc dubio consului sacram pœnitentiariam, quæ die 9. julii 1751. respondit absolute : « Non vitari excommunicationem a prædicto confessario per » fictionem absolutionis. » Et huic sententiæ ego jamdudum adhæsi; sed postea, cum percurrissem constitutionem ejusdem Pontificis Benedict. XIV. *inter præteritos,* pluries citatam in §. 59. oppositum satis declaratum reperi, ut patet ex

Digitized by Google

sequentibus verbis : « Non minus sacerdoti complici, qui vel » extra mortis articulum confessionem excipit pœnitentis, » EUMQUE ABSOLVIT, vel qui in articulo mortis ABSOL- » VIT, cum alius sacerdos non desit..... excommunicationis » majoris pœna a nobis in citatis constitutionibus imposita » fuit. »

Quæritur hic 2. an episcopus ex concessione Tridentini in *cap. Liceat* 6. *sess.* 24. possit absolvere confessarium, qui complici in peccato turpi absolutionem impertierit? Videtur ex una parte negandum; nam si episcopus vel alius ab eo delegatus possent hunc casum, quando est occultus, absolvere, reservatio Pontificis evaderet inutilis et elusoria; casus enim hic non potest nisi occulte accidere : cum autem aliqua lex posterius (ut recte ait *Fagnan. in cap. Nonnulli de rescript. n.* 46. *tom.* 1. *pag.* 171. *cum Oltrad.*) non potest habere effectum, nisi derogetur privilegio ab eodem superiore prius concesso, per ipsam necessario intelligi debet facta generalis privilegii derogatio, ne lex frustratoria reddatur. Et idem sentit *Diana p.* 7. *tract.* 2. *res.* 21. cum aliis, sic dicens : « Quod si clausula (vel aliqua lex) generalis nequeat vera » reddi, nisi in eo solo casu, contra concilium, debet hæc » generica derogatio reputari pro specifica, alias nullius esset » momenti. » Attamen probabiliter videtur posse dici, quod, etiam salva facultate episcopis a concilio impertita absolvendi hunc casum, quando est occultus, reservatio Pontificis non omnino redderetur inutilis et elusoria, tum quia, licet ordinarie hic casus occultus sit, tamen aliquando potest accidere quod sit publicus : tum quia lex reservationis saltem Romæ locum haberet, et in omnibus aliis locis, ubi Tridentinum non est receptum, et ubi nequeunt quidem episcopi præfata facultate uti; ut docent communiter *Suarez de censur. d.* 14. *sect.* 2. *n.* 6. *Sanch. dec. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 2. *Salmant. de pœnit. cap.* 13. *num.* 3. *cum Alter. et Castrop. tom.* 1. *tract.* 4. *d.* 4. *p.* 3. §. 1. *num.* 2. *cum Barbosa, et Garcia;* quia concilii facultas media receptione eis conceditur : non enim fas est, ut fruantur privilegiis, qui onera repellunt. Et idem nobiscum sentiunt *Salmant. Append. tract. VI. de bulla cruciatæ cap.* 6. *pag.* 171. *n.* 300. Ibique pro hac sententia plures citant auctores, qui super constitutionem *sacramentum*, supra citatam recenter scripserunt.

Digitized by Google

DUBIUM III.

Quid, et quotuplex sit jurisdictio confessarii, et undè eam habeat?

557. Quid est jurisdictio, et quis habet ordinariam? — 558. An habeat vicarius generalis contradicente episcopo? Et qui possint eam delegare? — 559. An delegatio expiret morte delegantis? — 560. An hæretici, et excommunicati vitandi valide absolvant in articulo mortis? 561. — An omnes sacerdotes possint absolvere tam in articulo, quam in periculo mortis? Et quale censeatur hujusmodi periculum? — 562. An simplex sacerdos possit absolvere præsente approbato? — 563. In quibus autem casibus possit licite absolvere? Dub. I. An quivis confessarius possit absolvere moribundum à reservatis, etiam præsente superiore? Dub. II. An in morte, ad absolvenda reservata Papæ, adeundus sit episcopus? Dub. III. An teneatur moribundus petere absolutionem a superiore, saltem per litteras, aut nuncium? — 564. An excommunicatus toleratus possit absolvere à venialibus? An regulares possint absolvere sine approbatione episcoporum? Et an omnes sacerdotes ab episcopo approbati possint confessiones audire sine licentia parochi? — 565. Qui et quomodo possint eligere sibi confessarium? Dub. 1. Quomodo episcopi, et alii prælati? Dub. 2. Quomodo cardinales? Et an parochi? 566. Quando habens potestatem delegatam possit eam subdelegare? Et quid de delegato ad universitatem causarum? — 567. An absolutus in morte à reservatis, teneatur postea se sistere superiori? 568. Vide alia. — 569. A quo possint absolvi scholares, milites, peregrini etc.? Capellani exercitûs nequeunt absolvere milites degentes in præsidiis? — 570. An sufficiat facultas præsumpta excipiendi confessiones? — 571. Quando liceat absolvere cum jurisdictione dubia, vel probabili? — 572. Qu. I. An error communis det jurisdictionem? — 573. Qu. II. An liceat ministrare sacramentum cum jurisdictione tantum probabili? — 574. An sit obligatio confitendi parocho? — 575. An regulares itinerantes possint confiteri cuicumque sacerdoti? — 576. An moniales petentes extraordinarium, et non obtinentes, possint cuique confiteri? 577. Plura notanda de confessariis monialium, et militum in præsidiis.

557. — « Resp. Est auctoritas aliqua in alium, ut subditum, in quem, in foro interno, accipit potestatem distinctam a potestate ordinis; hæc enim datur per sacramentum ordinis, et omni sacerdoti, nec tolli potest illa per externam concessionem ecclesiæ; nec omnibus sacerdotibus, potestque ab iis tolli, ac nisi adsit, invalida est absolutio, ex *Trid. sess.* 14. *can.* 7. Est autem duplex : ordinaria, et delegata. *Ordinaria* est, quam habent ii, qui ex vi proprii officii curam animarum habent, ut Papa, episcopus, parochus (huc revocantur archiepiscopi erga subditos suorum episcoporum, tunc tantum quando actu visitant), archipresbyteri, archidiaconi, prælati religio-

Digitized by Google

» num, vicarius perpetuus episcopi, vel etiam parochi. »

558. — Quæritur, an vicarius generalis episcopi habeat jurisdictionem ordinariam etiam in foro sacramentali, ita ut possit confessiones audire, et aliis audiendi protestatem concedere? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Soto, Led. v. archidiac.* et alii pauci *ap. Salm. c.* 11. *n.* 42. Hi dicunt vicarium in solis causis civilibus jurisdictionem habere ordinariam, in spiritualibus vero delegatam ab episcopo. Hocque probant 1. ex eo, quod mortuo episcopo, cessat jurisdictio vicarii. Probant 2. ex Trid. *sess.* 23. *cap.* 25. ubi statuitur nullum posse audire confessiones nisi approbatum ab episcopo. *Secunda* tamen sententia communior et verior affirmat, eamque tenent *Azor. t.* 2. *l.* 3. *c.* 43. *Sylv. v. confessio* 1. *qu.* 1. *Fagn. in c. Quod nobis de clandest. desponsat. n.* 45. *Salm. c.* 11. *n.* 43. *cum Gran. Aversa, Fill. dic. Boss. et Sanch. de matr. lib.* 3. *d.* 29. *nu.* 15. *cum Host. Nav. Ang. Henr. Palac. Lop. etc.* Ratio, quia vicarius generalis, supposita nominatione episcopi, jurisdictionem habet ordinariam tam in civilibus, quam in spiritualibus, non jam ab episcopo, sed a canone, cum faciat ipse unum tribunal cum episcopo; ut habetur ex *c.* 2. *de consuetud. in* 6. *et cap. Romana de appellat. in* 6. Et confirmatur ex Trid. *sess.* 24. *cap.* 6. *de ref.* ubi, cum voluit concilium excludere vicarium a facultate absolvendi ab hæresi, id expressit dicens: « Eis » tantum (id est episcopis), non eorum vicariis, sit per- » missum. » Ergo supponit Tridentinum facultates episcopi, nisi expresse a jure restringantur, intelligi communicatas etiam vicariis. Ad 1. autem respondetur, quod mortuo episcopo cessat jurisdictio vicarii, non quia ejus jurisdictio non sit ordinaria, sed quia, deficiente episcopo, desinit ipse esse vicarius. Ad 2. respondetur, quod ibi nomine *episcopi* comprehenditur etiam vicarius, qui (ut diximus) unum facit tribunal cum episcopo.

« *Delegata* jurisdictio dicitur, quæ legitime datur ab ha- » bente ordinariam, idque vel tacite, vel expresse, ut a Papa » pro tota ecclesia, ab episcopo pro diœcesi, a parocho pro » parochia; hoc discrimine, quod Papa possit dare invitis » episcopis et parochis, non contra. Ac licet exterior juris- » dictio expiret morte delegantis, non tamen hæc interior, nisi » successor revocet, ut docent *Sanchez, Suarez, Navar. Co-* » *nink.* contra *Sylv. et Vasq.* Vide *Laym. l.* 5. *c.* 10. *n.* 22. »

Digitized by Google

559. — An delegatio expiret morte delegantis? Distingue delegationem generalem a particulari. Delegatio generalis a papa, communis est sententia et praxis, quod non extinguitur per ipsius mortem, ex *cap.* 9. *de offic. deleg. in.* 6. Ita *Salm. de pœnit. c.* 11. *n.* 78. *Conc. p.* 545. *n.* 25. et alii passim; nisi concessio facta fuerit hoc modo: *Usque ad beneplacitum nostrum:* vel, *Ad arbitrium nostræ voluntatis*, et simili; *Salm. n.* 85. Delegatio generalis autem ab episcopo, alii sentiunt, quod ejus morte extinguatur, si nondum confessio cœpta sit, ut *Vasq. Sylv. etc.* Alii censent non extingui, donec revocetur a successore, vel præfixum tempus labatur; ita communius et probabilius *Sanch. de matr. l.* 8. *d.* 28. *n.* 72. *Pal. tr.* 3. *d.* 4. *p.* 16. §. 4. *n.* 3. *Conc. pag.* 545. *n.* 26. *et Salm. d. c.* 11. *num.* 80. *cum Conc. Suar. Lug. Dic. et aliis.* Et hoc firmatur et praxi, et regula generali, quod gratiæ factæ non expirant finita jurisdictione concedentis.

Si vero delegatio fuit in particulari, scil. de audienda alicujus tantum confessione, recte *Salm. d. c.* 11. *num.* 69. cum *Sanch. Lugo etc.* tenent, quod expirat morte concedentis, nisi confessio jam fuerit incœpta.

560. — « Porro hujusmodi potestatem delegatam absol-
» vendi quemcumque a quibuscumque peccatis, in articulo,
» seu periculo mortis (hæc enim pro eodem sumuntur in
» jure, ut vid. *Dian. p.* 3. *tr.* 4. *res.* 57. 71. *et* 72.) habet ex
» jure communi quivis sacerdos, etiam excommunicatus,
» et degradatus, si alius desit, * (*ut etiam ait Sanch. dec.*
» *l.* 2. *c.* 13. *num.* 5. *cum Zambr. et pluribus. Sed vide mox*
» *dicenda.*) * »

Quær. I. An hæretici, schismatici, et excommunicati vitandi possint absolvere in articulo mortis, si alius desit? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Nav. Man. c.* 27. *n.* 272. *Sanch. dec. l.* 2. *c.* 13. *nu.* 5. *et Salm. c.* 11. *n.* 20. *cum Suar. Vasq. Palud. Lugo, Soto, Sylv. etc.* Et probant ex Trid. *Sess.* 14. *c.* 7. ubi dicitur: « In ecclesia Dei cus-
» toditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo
» mortis, atque ideo omnes sacerdotes quoslibet pœnitentes
» a quibusvis peccatis et censuris, absolvere possunt. »
Secunda vero sententia sequenda negat, et hanc tenent *S. Th.* 2. *p. qu.* 82. *art.* 7. *ad* 2. ubi loquens de prædictis abscissis a communione ecclesiæ, dicit: « Possunt licite
» baptizare in articulo necessitatis, in nullo autem casu li-

Digitized by Google

» cite possunt eucharistiam consecrare, vel alia sacramenta » conferre. » Nec obstat quod S. Doctor dicat, *in nullo... licite,* non autem invalide; nam illicite in nostro casu idem est, ac invalide; si enim posset excommunicatus vitandus infirmo in articulo mortis valide ministrare sacramenta, teneretur utique ea ministrare (præsertim sacramentum pœnitentiæ) ex præcepto divino, et naturali, cui non posset obstare præceptum humanum ecclesiæ. Idem dicunt *Fag. in c. Non est vobis, de sponsal. etc. per totum. Petroc. tom.* 4. *p.* 158. *qu.* 8. *auctor. ap. Croix de offic. confess. l.* 1. *c.* 1. *v. dico* 2. *Conc. p.* 576. *n.* 21. (qui hanc probabiliorem vocat, licet contrariam putet non improbabilem), et alii plures ut infra, qui scripserunt ante concilium, quo tempore ipse Navarrus *l. c.* fatetur nostram sententiam fuisse communem. Ratio quia (ut dicimus *n.* 562. *v. id. clarius*) concilium in *cit. c.* 7. minime loquitur de simplicibus sacerdotibus, sed de carentibus jurisdictione in casus reservatos, qua non carere declarat in articulo mortis; tum quia Tridentinum (ut *ibid.* probamus) ibi non condidit jus novum, sed tantum jus antiquum ecclesiæ approbavit : ante autem concilium, ut probat *Fag.* et ipse *Nav.* fatetur, communis erat sententia, quod præcisi ab unitate ecclesiæ absolvere non possent. Et ita declaravit S. C. gener. concilii apud *Fagn. n.* 2. ubi sic habetur : « Quæsitum fuit ab episcopo Valentinensi an » pœnitentes in articulo mortis possit a casibus recervatis » absolvere quilibet sacerdos excommunicatus et denuntia- » tus? S. C. generalis censuit non posse, quia communis » videtur illa sententia, quod tales excommunicati non pos- » sint absolvere etiam in hoc casu necessitatis; ita *Mag.* » *Sent. S. Thom. Ricch. S. Ant. Scotus, Durand. Turr. etc.* » contra *Pal. Sylvest. et Soto.* Nec obstat *cap.* 7. *de casuum* » *reservatione,* quia debet intelligi de omnibus sacerdotibus » in unitate ecclesiæ viventibus : referendumque (*nota*) ad » eos sacerdotes, de quibus *eod. c.* 7. in prima et secunda » parte agitur, qui habent vel ordinariam vel delegatam po- » testatem ». Hucusque verba declarationis. Unde ait *Fagnanus,* quod. DD. post concilium ideo oppositam sententiam tenuerunt, quia ignorarunt præfatam declarationem S. congregationis concilii. His tamen non obstantibus, recte dicit *continuator Tournely,* quod in hoc casu bene poterit sacerdos hæreticus, vel excommunicatus vitandus (absente alio)

Digitized by Google

absolvere moribundum sub conditione, quia in extrema, vel urgenti necessitate ex communi sententia doctorum, ut diximus *n.* 482. *vers. sed dices, cum Juvenio, Sanch. Carden. Soto, Navarr. Croix*, et aliis, licitum est uti opinione adhuc tenuis probabilitatis. Imo dicit præfatus *Cont. Tournely t.* 6. *de pœnit. n.* 663. quod sicut olim communis erat secunda sententia, hodie communis est inter DD. prima affirmativa : quamvis enim concilium loco citato novam legem non condidisset, tamen ex aliis verbis, quæ ibi leguntur, *Ne hac occasione aliquis pereat,* satis eruitur intentio ecclesiæ, quod in casu necessitatis bene possit vitandus moribundum absolvere, alias jam aliquis perire poterit. Idem sentit *Sylvius qu.* 8. *art.* 6. cum *Cano, Sylvestro, et Angelo;* respondetque ad doctrinam S. Thomæ, sic eam intelligi, nempe quod sacerdos excommunicatus in casu mortis solum baptismum licite ministrat, tunc enim non operatur ut minister ecclesiæ ad id deputatus, sed ut quilibet homo, qui in necessitate baptizat; sed in aliis sacramentis, eo quod debet illa ut minister conferre, ideo debet ea ministrare in gratia manens. Præterea citatus auctor (*Cont. Tourn.*) addit id quod refert *cardinalis Albitius p.* 1. *de inconst. etc. c.* 18. *et* 19. nempe quod declaratio supra relata non reperitur in registro S. congregationis, signum quod illa vel foras non exierit, vel quod in desuetudinem abierit, tanquam communi sententiæ opposita. Item refert, quod cum hujusmodi dubium ad Innocentium XI. delatum fuisset, pontifex præcepit non amplius dubitandum de veritate primæ sententiæ affirmativæ. Et hanc sequitur etiam *P. Ferraris t.* 5. *Bibl. v. moribundus nu.* 33. *ad* 39. innixus auctoritati prædicti *card. Albitii.*

561. — Quæritur II. An quilibet sacerdos possit absolvere a quibuscumque peccatis et censuris, non solum in articulo, sed etiam in periculo mortis? Negant *Canus Relect. p.* 5. *pag.* 145. *et Soto, Cov. Graff. et Ledesm. ap. Salm. c.* 11. *num.* 23. Sed verius et communius affirmant *Suar. d.* 26. *r.* 4. *n.* 43. *Sanch. dec. l.* 2. *c.* 13. *nu.* 1. *Pal. p.* 13. *num.* 7. *et Salm. num.* 24. *cum Nav. Sylv. Lugo, Bon. Palud. Vasq. Vill. Trull.* et aliis. Ratio, quia in hac materia pro eodem accipitur articulus, et periculum, ut patet ex *c. Si quis suadente* 29. *caus.* 17. *qu.* 4. ubi : « Nullus » episcoporum illum præsumat absolvere, nisi mortis ur-

Digitized by Google

» gente periculum. » In tali enim periculo quisque existens in mortali eodem modo tenetur confiteri, ac si esset in articulo. Consentit *Conc. p.* 542. *num.* 15. modo tale periculum sit adeo grave, ut vix distingui certo possit ab articulo : sed verius sufficere videtur, quod adsit prudens timor mortis ex illo periculo eventuræ.

Tale autem periculum censetur adesse in prælio, in longa navigatione, in difficili partu, in morbo periculoso, et similibus, ut *Sanch. l. c. n.* 9. *Salm. d.* 1. *n.* 28. Idem de eo, qui est in periculo probabili incidendi in amentiam, *n.* 27. Idem de captivis apud infideles cum exigua spe libertatis, si credantur nullos alios sacerdotes habituri. V. *ib.*

562. — Quæritur III. An sacerdos simplex possit pœnitentem absolvere moribundum, etiam præsente confessario approbato? *Prima* sententia communissima negat, et hanc tenent *Sanch. dec. l.* 2. *c.* 13. *n.* 7. *Suar. d.* 26. *s.* 4. *n.* 4. *Molina de just. t.* 4. *d.* 63. *Az. t.* 1. *l.* 8. *c.* 19. *q.* 5. *Bon. q.* 7. *p.* 1. *n.* 16. *Carden. in* 2. *Crisi d.* 2. *n.* 424. *Antoine p.* 528. *q.* 3. *Pal. p.* 13. *n.* 8. *Lugo d.* 18. *nu.* 24. *cum Sylv. Soto, Arm. Cov. Rosell. Graff. etc. Mazz. t.* 3. *p.* 393. *dub.* 1. *cum Vasq. Con. et Laym. ac Salm. c.* 11. *n.* 30. cum pluribus aliis. Probatur ex Trident. *sess.* 14. *c.* 7. ubi dicitur : « Pie admo- » dum, ne hac ipsa occasione aliquis pereat, in eadem » ecclesia Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio » in articulo mortis; atque ideo omnes sacerdotes quoslibet » pœnitentes a quibusvis peccatis et censuris absolvere pos- » sunt : extra quem articulum sacerdotes, cum nihil pos- » sint in casibus reservatis, id unum pœnitentibus persua- » dere nitantur, ut ad superiores et legitimos judices pro » beneficio absolutionis accedant. » Ex quibus verbis duplex colligitur ratio pro hac sententia. Prima, quia, cum ibi dicatur, *in ecclesia Dei custoditum semper fuit*, infertur concilium non constituisse jus novum, sed tantum antiquam ecclesiæ consuetudinem declarasse et approbasse, nempe quod sacerdotes simplices tunc solum absolverent, quando deest copia confessarii approbati; hancque antiquam consuetudinem probant AA. citati ex *cap. Presbyteris* 26. *q.* 6. *c. Inter cunctas*, §. *incendiarii de privil.* et aliis textibus. Secunda ratio, quia ideo ecclesia in articulo mortis omnibus sacerdotibus facultatem præbet absolvendi a quibusvis peccatis, quia tunc extrema urget necessitas, et ecclesia eis,

Digitized by Google

jurisdictionem confert, *ne aliquis pereat*; at hæc ratio cessat, quando adest sacerdos approbatus. Et *Mol. l. c.* testatur ita declaratum fuisse a Gregor. XIII. *Secunda* vero sententia affirmat, et hanc tenent *Sa v. absolutio n.* 3. *Sayr. dec.* 21. *Nav. cons.* 15 *aut* 23 *de pœnit. Barbosa in Trid. l. c. n.* 12. *cum Vega, Led. Reg. Valer. Honob. Boss. etc.* item *Comit. Henr. Vill. Angles, Conrad. Diana, Marchin. etc. apud Lugo dist.* 18. *n.* 23. Atque probabilem putant *Viva q.* 8. *a.* 2. *n.* 5. *Sporer n.* 725. *Elbel n.* 628. *et Lugo l. c.* ubi improperat *Turrianum*, qui vocat eam improbabilem, et damnatam a Gregor. XIII. Nam, ait *Lugo*, quod de enunciata declaratione non constat authentice, et proinde sic loquitur : « Certe sententia quam tot et tam graves DD. tenent, negari non potest quin probabilis sit; præsertim cum fundetur in verbis Tridentini, quæ non facile explicari possunt ab adversariis. » Ratio igitur hujus sententiæ est, quia a concilio videtur indistincte concessa omnibus sacerdotibus potestas absolvendi tempore mortis ad salutem animarum faciliorem reddendam, verbis illis : « Atque ideo omnes » sacerdotes quoslibet pœnitentes a quibusvis peccatis et » censuris absolvere possunt. » Ubi autem lex non distinguit (commune axioma est), nec nos distinguere debemus. Neque ex ullo textu dicunt compertum haberi, quod ex antiqua consuetudine prohiberentur simplices sacerdotes absolvere moribundos præsente approbato; textus enim oppositi (ut aiunt) non loquuntur de absolutione sacramentali, sed de reconciliatione publicorum pœnitentium cum ecclesia; aut sane id asserunt de absolutione censurarum reservatarum, quæ (ut infra dicetur) nequeunt utique absolvi ab inferiore, præsente superiore.

His tamen non obstantibus puto non recedendum a prima sententia, ob auctoritatem ritualis romani (*de sacr. pœn. sub initio*), ubi sic dicitur : « Sed si periculum mortis immineat, approbatusque (nota) desit confessarius, quilibet » sacerdos potest a quibuscumque censuris et peccatis absolvere. » Possunt igitur simplices sacerdotes absolvere, *si desit appprobatus confessarius:* ergo non possunt, si adsit approbatus. Quo insuper rituale clare videtur astruere hanc fuisse priscam ecclesiæ consuetudinem, dum Paulus V. in sua bulla, per quam hoc rituale approbat, dicit : « Restabat, » ut uno volumine comprehensi sacri et sinceri catholicæ

Digitized by Google

» ecclesiæ ritus, qui in sacramentorum administratione ser- » vari debent, apostolicæ sedis auctoritate prodirent. » Deinde asserit se « receptos et approbatos catholicæ ecclesiæ » ritus suo ordine digestos conspexisse. » Tantem sic concludit : « Hortamur in Domino patriarchas, episcopos, pa- » rochos etc. ut in posterum ecclesiæ romanæ constituto » rituali in sacris functionibus utantur; et in re tanti mo- » menti, quæ catholica ecclesia, et ab ea probatus usus » antiquitatis (nota) statuit, inviolate observent. » Ergo hoc quod præscribitur in rituali de absolutione moribundi, satis declarat Pontifex *a probato usu antiquitatis* statutum fuisse. Accedit catechismus rom. *de pœn.* §. 55. ubi ait, concilium docere, quemlibet sacerdotem posse absolvere ab omni peccato et censura, « si mortis periculum imminet, et proprii » sacerdotis (nota) facultas non datur. »

Id clarius et fortius probatur ex eo quod præfata verba Tridentini, « Atque ideo omnes sacerdotes quoslibet pœni- » tentes a quibusvis peccatis et censuris absolvere possunt » (ut recte dicunt *Fagnan. in c. Non est vobis, de sponsal. etc. n.* 4. *Petrocor. t.* 4. *p.* 158. *q.* 8. *et auctor ap. Croix in princ. de offic. confess. l.* 1. *c.* 1. *in fine, v. dico.* 2.) non jam referuntur ad quoscumque sacerdotes, sed ad eos tantum, de quibus antecedenter loquitur concilium, nempe de illis qui *ordinariam*, aut *subdelegatam habent jurisdictionem.* Et hoc declaravit S. C. generalis concilii apud *Fag. l. c. n.* 2. ubi dixit : *caput* 7. *Trid.* « de casuum reservatione referendum » ad eos sacerdotes, qui habent ordinariam, vel delegatam » potestatem. » Ergo omnino dicendum est, concilium in hoc puncto non condidisse jus novum, sed tantum antiquam ecclesiæ consuetudinem declarasse, nempe quod *nulla sit reservatio in articulo mortis*, respectu ad solos sacerdotes qui ordinariam vel delegatam potestatem absolvendi habent. Quod autem simplices sacerdotes, exceptis excommunicatis vitandis, hæreticis, et schismaticis, (ut diximus *n.* 560.) possint valide, et licite absolvere in articulo mortis ab omnibus peccatis, et censuris, id non habetur ex Tridentino, sed aliunde, nempe ex *c. Presbyter*, 26. *qu.* 6. item ex rituali rom. et ex declaratione ejusdem S. C. concilii apud *Fagnan. loc. cit. num.* 6. et ex communi ecclesiæ consuetudine.

563. — Probabiliter tamen simplices sacerdotes possunt

Digitized by Google

absolvere tempore mortis, etiam præsente confessario approbato, in sequentibus casibus : I. Si approbatus nollet, vel non posset audire confessionem, quia tunc idem accideret ac si deesset; ita communiter *Sanchez. dec. l. 2. c. 13. n. 8. Lugo d. 18. n. 32. Renzi c. 4. qu. 11. et Salm. c. 11. n. 33. cum Aversa.* II. Si approbatus sit nominatim excommunicatus vel suspensus, quia tunc præferendus est simplex sacerdos; *Sanch. l. c. n. 10. Suar. d. 26. sect. 4. num. 4. Renzi l. c. cum Hurt. et Mazzot. t. 3. p. 397. d. 1. cum Bonac.* Et hoc est certum juxta dicta *n.* 560. III. Si approbatus esset alienæ diœcesis, quia iste respectu ad infirmum minime dicitur approbatus : ita probabilius *Lugo d. 18. n. 37. Salm. c. 11. n 40. cum Trull.* item *Henr. Aversa. et Diana apud Croix n.* 1563. contra *Suar l. c. et Sanch. d. n. 10. cum Zambrano.* IV. Si moribundus ita horreret manifestare sua crimina confessario approbato, ut esset in periculo confitendi sacrilege; tunc enim sacerdos simplex bene posset eum absolvere adhuc præsente approbato; quia hoc valde consonum videtur benignitati matris ecclesiæ, *ne hac occasione aliquis pereat,* ut dicitur in Tridentino; forte enim poterit accidere quod approbatus sit inimicus, consanguineus, aut objectum peccati, et tunc non censetur ecclesia in tanta necessitate velle infirmum obligare ad ei tantum confitendum; ita probabiliter *Mazzotta l. c. cum Croix, ex D. Thoma, et Spor. pag.* 260. *n.* 725. Qui idem censet procedere, si infirmus non posset confiteri approbato sine magna difficultate aut incommodo, vel si ille simplex sacerdos esset ei manifeste magis idoneus ac utilis futurus quam parochus rusticus. V. Si confessarius approbatus superveniat jam incœpta confessione cum sacerdote simplici, quia tunc compleri debet judicium jam inceptum; ita communiter *Sanch. d. c. 13. n. 15. Lugo d. 18. n. 33. Mazz. l. c. Renzi c. 4. q. 12. Croix l. 6. p. 2. n.* 1562. *cum Sylv. et Salm. cap. 11. n. 34. cum Gran. Henr. Dian. Aversa, Præpos. Trull. etc.* Hinc probabiliter dicunt *Sanch. num. 16. Renzi qu. 13. et Salm. num. 35. cum Lugo, Diana, et Aversa,* quod si confessio facta sacerdoti simplici fuerit invalida, etiam superveniente approbato, bene poterit infirmus primo sacerdoti confiteri, quia revera ille habuit jurisdictionem ad priorem confessionem, quæ non censetur finita, cum invalida fuerit absolutio impertita. VI. Et ultimo, casu quo sacerdos approbatus fuisset complex infirmi in peccato turpi,

Digitized by Google

tunc omnino debet præferri sacerdos simplex, juxta dicta *n.* 553.

Recte tamen *Lugo et Renzi ll. cc. ac Salm. n.* 36. *cum Aversa* excipiunt casum, quo moribundus esset innodatus excommunicatione reservata, tunc enim deberet, quamvis confessionem incœperit, prius obtinere absolutionem a censura, si superior sit præsens, et postea confessionem perficere. Item hic advertendum, quod si pœnitens jam receperit absolutionem a simplici sacerdote, et postea recordetur alicujus peccati, superveniente approbato, tenetur huic confiteri, cum illa sit nova confessio, ita communiter *Sanch. n.* 15. *in fine, cum Zambr. Suar. d.* 23. *sect.* 1. *n.* 2. *Salm. n.* 37. *Renzi q.* 13. *cum Trull. Diana, et aliis.*

Dubitatur I. An, præsente superiore, possit quivis confessarius moribundum absolvere a peccatis, et censuris reservatis? Sic distinguendum: Quoad peccata reservata verius puto cum *Antoine pag.* 528. *v. Porro, et auctore de offic. confess. apud Croix l.* 1. *cap.* 1. *q.* 25. *etc.* (contra *Roncag. c.* 1. *qu.* 3. *r.* 1.) bene posse inferiorem ab eis absolvere, quia in articulo mortis omnis cessat reservatio, *ne hac occasione aliquis pereat*, ut declaravit Tridentinum. Ex quo recte inferunt *Lugo d.* 18. *n.* 38. *Suar d.* 26. *sect.* 4. *num.* 4. *Sanch. dec. lib.* 2. *d.* 13. *n.* 10. *cum Zamb. et Salm. c.* 11. *n.* 39. *cum Aversa*, quod si infirmus habeat peccata reservata, et adsit confessarius approbatus, non poterit eum absolvere sacerdos simplex; nam licet confessarius ille non habeat facultatem super reservatis extra articulum mortis, in articulo tamen bene habet, quia tunc (ut diximus) omnis reservatio cessat.

Secus vero dicendum censeo quoad censuras reservatas, quia pœnitenti ipsis innodato tenetur confessarius carens facultate imponere, ut elapso periculo mortis, se præsentet superiori; juxta dicenda *n.* 567. Ergo si infirmus potest illi tunc ante absolutionem se sistere superiori, utique tenetur prius absolutionem a censuris obtinere, ut deinde possit a peccatis absolvi. Utrum autem teneatur eo casu adire superiorem per litteras vel confessarium? vide in dubio sequenti III.

Dubitatur II. An occurrente periculo mortis, in casibus Pontifici reservatis, si non possit adiri Pontifex, adeundus sit episcopus? *Prima* sententia, quam tenent *Suar. d.* 30.

Digitized by Google

sect. 3. *nu.* 4. *Mol. t.* 4. *de just. d.* 63. *nu.* 2. *et Sanch. dec. lib.* 2. *c.* 13. *n.* 9. *cum Henr.* distinguit et dicit, quod si casus sit occultus, tunc omnino adiri debeat episcopus, quia episcopi jure ordinario (ut recte probat *Sanchez c.* 11.) possunt absolvere a reservatis occultis ex concessione Tridentini in *c. Liceat.* 6. *sess.* 24. *de refor.* Secus vero si casus esset publicus, quia tunc, excepta percussione clerici ex *c. Ea noscitur, etc. de cætero, de sentent. excom.* 1. ubi expresse præcipitur adeundum esse episcopum, si nequeat adiri Pontifex; in aliis vero casibus non est obligatio adeundi episcopum, eo quod in reservatis Pontifici, episcopi nihil possunt; e converso, cum in morte omnis cesset reservatio, tunc æquales sunt episcopus et quivis alius confessarius. Sed contradicunt communius *Navarr. cap.* 27. *n.* 81. *Pal. de censur. d.* 2. *p.* 11. §. 5. *n.* 6. *cum Sayr. Ugol. Hurt.* et communi ut asserit, *ac Salm. eodem tit. c.* 2. *num.* 63. *cum Con. Avila, Cornejo, etc.* etiam communiter, quia (ut aiunt) præfatus textus in *c. Ea noscitur,* extenditur ad absolutionem cujuslibet censuræ Papæ reservatæ, cum eadem ratio urgeat. Unde præsente episcopo nequit confessarius absolvere a casibus Papæ reservatis, quia omnes casus a Papa reservantur propter censuram, et censuræ reservatæ nequeunt ab inferiore absolvi præsente superiore, ut mox supra probavimus in dub. præcedenti. Sed hoc non obstante, non puto improbabilem primam sententiam. Dixi, *præsente episcopo:* nam si absit, vide dicenda in dub. sequenti.

Dubitatur III. An quilibet confessarius possit absolvere moribundum a censuris reservatis, si possit peti facultas a superiore per litteras, vel internuncium? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Bonac. de censur. tom.* 1. *d.* 1. *q.* 3. *p.* 3. *n.* 5. *cum Zambr. et Croix l.* 6. *p.* 2. *nnm.* 1697. *cum Suar. Lugo, et Aversa.* Ratio, quia cum hujusmodi infirmus bene satisfacere posset suæ obligationi, impetrando absolulutionem per procuratorem, aut litteras (quod enim quis per alium facit, censetur per seipsum facere), ad id tenetur. *Secunda* vero sententia communior et probabilior affirmat, et hanc tenent *Azor. l.* 8. *cap.* 19. *q.* 5. *Sporer n.* 750. *Viva in prop.* 7. *Alex. VII. n.* 8. *Sanch. dec. l.* 3. *c.* 13. *num.* 14. *cum Henr. Val. et Cord. Con. d.* 14. *n.* 241. *Dian. p.* 5. *tr.* 9. *r.* 6. *Pal. de Censur. d.* 1. *p.* 2. §. 5. *n.* 6. *Salm. eodem tit. c.* 2. *n.* 65. *cum Cornejo, et Avilla,* item *Carden. Tamb. Dicast. et*

Digitized by Google

Stoz apud Croix l. c. Ratio, tum quia in hoc adest manifestationis periculum, quod non videtur tam remotum, ut supponunt adversarii, cum plures possint accidere casus, quibus notitia peccati patefieri potest; tum quia in *cap. Quamvis de sentent. excomm.* dicitur impeditus, quicumque *quolibet impedimento canonico* retrahitur, quominus romanum pontificem possit adire. Hinc *Nav. Man. c.* 27. *n.* 90. *ad* 5. item *Henr. Ugol. et Sayr. apud Sanch.* dicunt reputari legitime impeditum qui personaliter superiorem nequit adire, etiamsi per procuratorem valeat. Et auctor apud *Croix de offic. confess. c.* 1. *q.* 25. eodem modo excusat infirmum eo casu ab accersendo superiorem, si in hoc sua fama periclitaretur.

564. — « Ex consuetudine quivis toleratus absolvere » potest a venialibus, et mortalibus alias confessis. * (*Sed* » *hoc hodie reprobatum est, ut vidimus n.* 560.) * Ex privilegio, » religiosi mendicantes quosvis fideles absolvere possunt, » juxta tenorem suorum privilegiorum * (*modo tamen non* » *sint revocata per concilium Tridentinum in sess.* 23. *c.* 15. » *ubi sancitum fuit* nullum regularem posse confessionem » sæcularium etiam sacerdotum audire, nisi ab episcopis » approbationem obtineat, privilegiis et consuetudine non » obstantibus. *Hinc damnata fuit prop.* 36. *ab Alex. VII. quæ* » *dicebat :* Regulares possunt in foro conscientiæ uti privi- » vilegiis suis, quæ expresse sunt revocata per concilium » Tridentinum.) *

» Ex concessione ordinarii directa, quicunque sacerdos » approbatus, cui id ille committit. * (*Unde fideles libere se* » *possunt confiteri cuicunque confessario approbato. Ita com-* » *muniter Pitton. de confess. n.* 370. *Mazz. t.* 3. *p.* 293. *et* » *Bon. de sacr. d.* 5. *q.* 5. *sect.* 2. *p.* 4. *n.* 35. *cum Sa, Conc.* » *Val. et communi, idque fuse probat Benedict. XIV.* » *notif.* 18. *n.* 9. *Et hoc etiam tempore paschali, et invito* » *parocho, ut Mazz. et Papa Bened. Illud. enim quod dicitur* » *in c. Omnis, de pœnit. et rem. quod fideles debeant confiteri* » *semel in anno* proprio sacerdoti, *intelligendum* (*ut ait* » *ibi glossa, et Fagn. in c. Ne pro de pœnit. ac Cabass.* » *lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 9.) *omni sacerdoti, qui ab ordinario est* » *approbatus.* Et hoc saltem ex præsenti universali consue- » tudine hodie certum est; quidquid antiqui aliter dixerint. » *Hinc S. C. episc. die* 3. *apr.* 1584. (*ap. Pitton. de confess.*

Digitized by Google

» *nu.* 361.) *sic resolvit* : Decretum episcopi in quo habetur, » quod nullus confessarius etiam ab ordinario approbatus, » possit tempore paschali confessiones alicujus audire sine » licentia proprii curati, nullo modo est observandum, » cum satis valide faciat pœnitens, deferendo parocho fidem » confessionis auditæ a persona approbata.)*

565. — » Denique ex indirecta is, qui audit eum, qui » habet potestatem eligendi confessarium quales sunt I. Ex » jure, episcopi omnes, etsi sint tantum titulares, item » superiores episcopi, ut archiepiscopi etc. item prælati » iis inferiores exempti, ut abbas exemptus (non tamen » abbatissa), generalis, provincialis, prior, salvis tamen » privilegiis ordinum. Vide *Dian. p. 4. tr. 4. r. 1. et 2.* » II. Ex consuetudine, cardinales, qui etiam domesticis » de confessore providere possunt, item pastores, imo » multis locis etiam cæteri sacerdotes sæculares, ut docent » *Valentia, Sa, Suarez dist. 27. sect. 3.* Religiosi » tamen tenentur eligere tales, quales illis permittunt » statuta : item reges, et principes, quorum tamen privi- » legium ad familiam non extenditur ; denique domestici » Pontificis. III. Ab homine eam habent, quibus sive » Pontifex, sive episcopus, sive parochus concessit * (*Sed* » *Vide dicta n.* 544.) * »

Dubitatur hic 1. An episcopi possint eligere sibi in confessarium quemcumque sacerdotem ? Videbatur olim affirmandum ex *cap. fin. Ne pro dilatione, de pœn. et rem.* ubi dicitur : « Permittimus episcopis, et aliis superioribus, necnon » minoribus prælatis exemptis, ut etiam præter sui supe- » rioris licentiam providum et discretum sibi possint eligere » confessorem. » Sed declaravit S. C. *ap. Fagn. in d. c. num.* 62. id tantum intelligi, quod episcopi (intellige quoad episcopos, si sint extra diœcesim ; nam intra possunt quidem cuique sacerdoti facultatem impertire), et alii ut supra, possint sibi eligere sacerdotem subditum, aut parochum, aut alium approbatum a proprio ordinario (nota *proprio*, id est ab ordinario domicilii sacerdotis, ut explicat *Lugo d. 21. n.* 39 *et* 42.) Et idem postea confirmavit Gregorius XIII. 1. decemb. an. 1582 ut referunt *Fagn. l. c. et Pitton. de confess. num.* 350. Nomine autem *prælatorum exemptorum*, veniunt referendarii, auditores rotæ, pronotarii apostolici, et alii prælati curiæ romanæ, necnon prælati regulares, et

Digitized by Google

abbates, et alii superiores locales immediati; ita *Suar. d.* 27. *sect.* 2. *ex n.* 8. *Lugo d.* 19. *n.* 4. *Diana p.* 2. *tr.* 2. *de dub. Reg. et Renzi t.* 1. *p.* 537. *qu.* 10.

Dubitatur 2. An cardinales possint eligere confessarium sibi et familiæ. Affirmant generaliter *Alphonsus de Leone; et Diana ex Lugo ap. Renzi. to.* 1. *p.* 537. *qu.* 10. Sed hoc admittendum est tantum in urbe, nam extra non possunt, cum non alio gaudeant quam privilegio episcoporum mox supra declarato, ut recte probat *Fagn. in d. c. fin. n.* 53. *et* 65. Nec censendum tenere oppositum *Lugo d.* 19. *n.* 5. *et Suar. d.* 27. *sect.* 2. *n.* 6. ibi enim nihil aliud asserunt nisi quod cardinales comprehendantur in citato *cap. fin.* Concedit autem *Fagnan. num.* 66. quod cardinales possint secum conducere confessarium approbatum in urbe; et idem dicit de episcopis *n.* 30. *cum Hostiensi.*

An autem parochi possint sibi eligere confessarium? Omnino negandum ex prop. 16. damn. ab Alex. VII. quæ dicebat: « Qui beneficium curatum habent, possunt sibi » eligere in confessarium simplicem sacerdotem non ap- » probatum ab ordinario. » Dicunt tamen *Wigandt tr.* 13. *n.* 89. *Spor. p.* 257. *n.* 705. et *Elb. p.* 289. *n.* 299. quod parochi ex consuetudine possint confiteri sacerdoti curato, vel approbato, etiam alienæ diœcesis. Et hoc quidem non videtur, reprobandum, ubi revera adest talis consuetudo, quia tunc adest tacitus consensus episcoporum.

566. — « 1. Qui habet potestatem delegatam non potest » eam subdelegare alteri, cum diversa sit potestas utendi » jurisdictione, et eam delegandi. Excipitur 1. nisi hoc » ipsum concessum sit; 2. nisi sit delegatus ad universi- » tatem causarum, ut v. g. si cui committeretur officium » parochi absentis, vel nondum sacerdotis: talis enim » aliqua exercitia jurisdictionis, alteri ex præsumpta volun- » tate ordinarii subdelegare posset, non tamen integrum » officium. *Laym. hic l.* 5. *t.* 6. »

Generaliter igitur loquendo, nequit delegatus subdelegare, nisi id expresse sibi sit concessum. Excipitur 1. si quis esset delegatus a principe. Sed hoc intelligitur (ut explicant *Laym. de pœnit. c.* 10. *n.* 14. *et Castrop. eod. tit. d. unica p.* 13. *n.* 15.) cum delegatio facta est tanquam per officium; non vero si eligitur persona propter suam peritiam, aut si ei committitur alicujus causæ executio. Excipitur 2.

Digitized by Google

si quis est delegatus ad *universitatem causarum*, quamvis non a principe. Sed in hoc etiam oportet distinguere cum *Laym. l. c. n.* 12. *v. duobus*, duplici modo posse alicui delegari jurisdictionem ad universitatem causarum : primo modo, cum ei committitur aliquod officium, cui annexa est jurisdictio ; idque currit etiamsi officium non sit proprium, sed vicarii, v. gr. viceparochi, seu vicerectoris pro parocho absente, aut non adhuc sacerdote : hujusmodi vicarius bene potest jurisdictionem suam subdelegare, non quidem totam, sed pro una vel altera, ut communiter DD. docent; quia tunc non tantum huic commissum est exercitium parochi, sed etiam parochi officium, cui competit non solus usus, sed adhuc delegatio jurisdictionis. *Ita Sanch. de matr. l.* 3. *d.* 31. *num.* 1. *et* 15. *cum Sylv. Cov. Lopp. Abb. etc. Laym. l. c. num.* 10. *Pal. l. c. n.* 16. *cum Henr. et aliis, ex D. Th. quodl.* 12. *art.* 31. ubi ait : « Vicarius non potest totam suam » potestatem communicare, sed potest partem. « Secundo modo, cum alicui delegatur non officium, sed jurisdictio, velut privilegium perpetuo annexum suo officio, aut dignitati ; tunc enim talis jurisdictio reputatur tamquam ordinaria, prout est facultas impertita episcopis a Tridentino *in c. Liceat* 6. *sess.* 24. Dicunt autem *Rodriq. et Viva qu.* 8. *art.* 1. *n.* 13. *cum Nav. Peyrin. Naldo, Bord. etc.* quod si episcopus concederet alicui confessario facultatem absolvendi ab omnibus casibus reservatis, posset hic confessarius subdelegare illam facultatem alteri in aliquo particulari casu; sed melius *Laym. et Castrop. locis sup. cit. cum Coninc.* id in eo solo casu admittunt, quo talis facultas conceditur ratione officii, v. g. parochi, aut viceparochi, ut supra dictum est, sed non cum facultas datur alicui ratione suæ peritiæ, aut probitatis : facultas enim subdelegandi tantum competit illi, cui officium committitur, sed non ei cui committitur solus usus, sive exercitium jurisdictionis.

« 2. Cum jurisdictio respiciat subditos, exerceri in eos » potest, tam a delegato, quam ordinario, quocumque loco » fuerit, ut docent *Sanch. Henr. Suarez in* 3. *p. t.* 4. *d.* 28. » *sect.* 1. *et* 7. *et alii* * (*Sed hodie hoc reprobatum est, vide* » *dicta n.* 547.) *

567. — » 3. Probabile est, quod absolutus in articulo » mortis non teneatur se postea sistere superiori vel alteri » pro reservatis, nisi hæc habeant annexam censuram, ut

Digitized by Google

» docent *Nav. Suar. March. Fill. t.* 7. *c.* 10. *q.* 6. *n.* 288. » *Bon. d.* 5. *q.* 7. *p.* 1. *n.* 13. quia directe absolutus fuit. » * *Ita verius tenent. Salm. c.* 11. *n.* 21. *cum Sanch. Hurt.* » *Præp. Nav. etc. Vide de hoc dicenda de cens. l.* 7. *n.* 91.)* » Contra *Hurt. Diana. p.* 4. *t.* 4. *r.* 199.

568. — » 4. Improbitas, aut inscitia proprii sacerdotis » non dat jurisdictionem alteri : ideoque in tali casu expectandum est, aut ad superiorem recurrendum. Si tamen » ignorantia esset tanta, ut confessio illi facta foret invalida, » aut illicita, neque esset alius privilegiatus, aut habens » jurisdictionem, licere alteri confiteri docent *Nav. Vasq.* » *in* 3. *p. t.* 4. *q.* 92. *art.* 2. *dub.* 3. *Hurt. d.* 10. *dif.* 19. Vide » *Dian. p.* 4. *tr.* 4. *res.* 201. *et p.* 8. *t.* 1. *r.* 86. *ex c. Placuit, de* » *pœnit. d.* 6. Idem licere, quando quis proprio non potest » confiteri sine gravi periculo, docent *Tol. Sylv.* et *Med.* » qui idem concedit, quando proprius non vult, aut non » potest audire, vel injuste negat facultatem confitendi » alteri, v. g. parochus concubinæ. *Diana p.* 3. *t.* 4. *r.* 79. » ex *Henr.* et aliis quatuor. Verum ista communiter re- » futantur ab aliis. * (*Sed vide n.* 564.)*

» 5. Etsi graviter peccare possit proprius, si neget suis » facultatem adeundi alterum, modo præsumere possit eos » juste petere; si tamen injuste neget, probabilius videtur » eos invalide ab alieno absolvi, ut docent *Sotus, Suarez,* » *Laym.* etsi non improbabiliter *Sylv. Henr. Maj. Palud.* » *Richar. Tolet.* et *Dian. p.* 3. *tom.* 4. *r.* 79. putent, quod » valide, præsertim si sine periculo salutis, famæ, vel si- » mili, non liceat suo proprio. * (*Sed vide num.* 564. *v. ex* » *concessione.*)*

569. — » 6. Cum jurisdictio acquiratur ratione domicilii, » vel quasi domicilii, vel etiam actualis habitationis : hinc » ii, qui duobus locis habent domicilium, vel quasi, pos- » sunt utrobique absolvi, ut scholares, milites, mercatores : » item vagi, et peregrini possunt absolvi a parocho loci in » quo versantur. V. *Laym.* hic, *Vasq.* etc. »

Communiter docent DD. peregrinos, spectata consuetudine, et tacito consensu episcoporum, posse confiteri cuilibet approbato in loco ubi reperiuntur. Ita *Palaus de pœnit. punc.* 13. *nu.* 12. *Lugo eodem tit. d.* 19. *n.* 7. *Conc. p.* 544. *n.* 20. *Salm. c.* 11. *n.* 21. *Bon. de pœn. d.* 5. *p.* 2. *n.* 5. *cum Suar. Vasq.* etc. Limitant tamen præfati auctores, dum-

Digitized by Google

modo ipsi peregrini ex industria non discedant e proprio domicilio, ut extra confiteantur. Sed *Tamb. de pœnit. c. 4. §. 3. num. 11. Renzi de pœnit. c. 4. qu. 14. et Mazz. tom. 3. p. 403. n. 11. de pœnit. d. 2. §. 2. n. 2. cum Pont. Fill. et aliis*, verius dicunt, quod prædicta limitatio non est necessario servanda, ex illa regula generali juris, quod nullus videtur fraudulenter agere qui utitur jure suo; nec autem aliunde habetur, quod ordinarii in prædicto casu signum aliquod unquam dederint sui dissensus. Hasque sententias recte dicunt præfati AA. valere etiam pro implenda confessione præcepti paschalis. Vide dicta *n.* 564. *v. ex concessione.* Et hoc hodie non est amplius dubitandum ex præsenti consuetudine universali. Per bullam tamen Clementis X. vetitum est pœnitentibus accedere ad alienam diœcesim pro confessione in fraudem reservationis suarum culparum; de hoc vide dicenda infra *n.* 589.

570. — « 7. Valide absolvit is qui audit confessiones, » præsente, vel sciente, et non contradicente ordinario, » v. g. episcopo, vel parocho, cui constet eum aliunde non » habere jurisdictionem : quia tunc præsumitur tacite eam » dare : sufficit enim, ut recte docent *Fill.* et *Fagund. præc. 2. lib. 7. cap. 2.* facultas interpretativa, et præ» sumpta, modo præsumptio fundetur in signis, quæ indi» cent consensum præsentem, ut fit in casu posito * (*quare* » *consensus mere internus non suffi cit Salm. ex communi* » *cap. 11. num. 65.*) * (uti etiam v. gr. si parochus, qui » jam absens est, alias significaverit id sibi gratum esse); » nam existimatio de futuro consensu, vel ratihabitione, » quod scilicet quando resciverit, futurus sit contentus, non » sufficit; quia consensus futurus non dat jurisdictionem » pro tempore præsenti, quo datur absolutio. V. *Dian.* » *p. 3. t. 4. r. 68. Sanch. de matr. l. 3. d. 35. Bec. Conc.* » qui addit peccare, si de consensu dubitans incipiat » audire.

571. — » 8. Peccat, qui absolvit cum jurisdictione du» bia, nisi necessitas urgeat : qualis est v. g. quia pœnitens » diu non est confessus, vel debet communicare, nec alius » adest : tunc enim licite absolvit cum conditione hac, *si* » *possum*, et cum onere (etsi *Salas. tom. 2. tract. 8. art. 1.* » hoc onus non agnoscat) alias iterum confitendi habenti » jurisdictionem certam. Expedit autem tunc veniale ali-

Digitized by Google

» quod adjicere, a quo directe, et a cæteris indirecte saltem absolvatur. Ita *Regin. Suar. Coninc. d.* 8. *dub.* 5. » *n.* 45. * (*Dicunt probabilius Holzm. pag.* 178. *nu.* 682. *et* » *Elbel p.* 297. *n.* 326. *cum Bambest.* sufficere ad absolvendum cum jurisdictione dubia sequentes causas. 1. Si » urgeat periculum mortis. 2. Si urgeat præceptum annuæ » confessionis 3. Si pœnitens deberet celebrare, vel communicare, et alias infamiæ notam incurreret. 4. *Addunt* » *Salm. c.* 11. *n.* 72. si sacerdos teneretur celebrare ex obligatione. *Vide dicta num.* 28. *Probabiliter autem censent* » *Suar. d.* 26. *s.* 6. *et Salm. ibid. cum Aversa* (*contra Salas*, » *et Cornejo*) in iis casibus pœnitentem non teneri ad confessionem, sed tantum, ad contritionem, qua semper » eget, etiamsi confiteatur.) * Quod si tamen ex probabili » ratione dubium resolvat, nimirum habere se jurisdictionem, etsi cum formidine oppositi, absolute absolvi licite : ut docent *Suar. Præp. Lugo d.* 10. *n.* 49. tum quia » tunc practice et moraliter est certus; tum quia Papa eo » casu dat facultatem; uti et in sequentibus casibus : I. » Quando communi errore, v. g. ob titulum coloratum, » putatur aliquis esse pastor, seu habere jurisdictionem, » qui non est, ob censuram, vel alium defectum. *Bon. d.* 5. » *q.* 5. *s.* 2. *p.* 3. *num.* 11. *Dian. p.* 3. *tr.* 4. *res.* 22. Quod » etiam, si desit titulus coloratus probabile esse docet *Dian.* » *p.* 3. *tr.* 4. *res.* 122. ex *Pontio*, *Molfés*, et *Sanch.* item » *part.* 2. *t.* 2. *misc. r.* 43. si quis bona fide tali confiteatur : » verum id communiter ab aliis negatur. II. Cum quis ex » consuetudine, præscriptione, aut bona fide absolvit, aut » nescit potestatem suam revocatam, ut habent *Sylv. Nav.* » *Henr. Mald. in* 2. *p. q.* 9. *art.* 5. *Sanch. mor. l.* 1. *c.* 9. » *num.* 35. *Salm. Vasq.* Vide *Dian. p.* 1. *tom.* 13. *res.* 1. » III. Quando secundum probabilem sententiam judicatur » quis habere jurisdictionem, et sacerdos sequitur favorabilem *Bon. l. c.* quia quando communis est error, ec- » clesia dat jurisdictionem propter publicam utilitatem. » V. *Suar. Dian. ll. cc. Card. de Lugo d.* 10. *n* 28. »

572. — Hic quæritur I. Utrum, stante errore communi, suppleat ecclesia jurisdictionem in sacramento pœnitentiæ? Si error communis est cum titulo colorato sive putativo, certum est apud omnes ab ecclesia conferri jurisdictionem; ita *Sanch. de matr. l.* 3. *d.* 22. *num.* 5. *Conc. p.* 546. *n.* 29.

Digitized by Google

Antoine p. 524. *q.* 2. *et Cardenas. in prop.* 1. damnata ab Innoc. XI. *d.* 2. *c.* 6. *nu.* 149. *cum Caj. Palud. Soto, Arm. Ang. Sylvest. Navarr. et communi.* Et probatur ex *lib. Barbarius, ff. de offic. prætor.* qui textus, etsi civilis, tamen, cum non sit reprobatus a jure canonico, vim habet etiam in illo, ut habetur in *c.* 1. *de Novi oper. nunciat.* utque fuse diximus *tom.* 3. *in fine v. dub.* 3. Probatur etiam ex *c. Infamis* 3. *q.* 7. ubi dicitur : « Si servus (qui est incapax juridictionis), » dum putaretur liber, ex delegatione sententiam daret, » quamvis postea in servitutem depulsus sit, sententia ab » eo dicta rei judicatæ firmitatem tenet. » Ratio, quia ex benigna interpretatione præsumitur eo casu pia mater ecclesia ad bonum animarum supplere jurisdictionem. Bene tamen advertit *Sanchez l. c.* quod ut ecclesia suppleat, non sufficit titulus fictus, sed requiritur titulus, qui licet sit tantum putativus (quia forte est ex aliqua causa invalidus), tamen sit revera collatus a legitimo superiore, etsi huic vetitum sit aliunde titulum illum conferre, ut sancitur in *novella* 44. *c.* 1. *authent. de tabell.*

Majus dubium fit, an ex solo errore communi, sine titulo, ecclesia suppleat jurisdictionem? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Lugo d.* 19. *n.* 30. *Sanch. dec. l.* 1. *c.* 9. *num.* 35. *Pont. l.* 5. *c.* 20. *num.* 2. *Pal. t.* 1. *tr.* 1. *d.* 2. *punct.* 1. *nu.* 9. *Suar.* 2. *p. d.* 26. *sect.* 6. *n.* 6. *Less. c.* 29. *nu.* 68. *Bon. d.* 2. *de peccat. q.* 4. *part.* 9. *n.* 19. *Dian. p.* 2. *t.* 13. *r.* 2. *cum Molf. et aliis*, item *apud Carden. l. c. n* 143. *Vill. Malder. Gran. Terr. Henr. et Martin.* item *Host. Innoc. Felin. etc. apud Sanch. de matr. l.* 3. *d.* 22. *nu.* 48. Ratio, quia, cum adest error communis, recurrit eadem ratio legum, quas supra retulimus, nempe quod ecclesia pro bono fidelium præsumitur jurisdictionem supplere : cum eadem adæquata ratio communis boni valeat pro solo errore communi, et pro titulo colorato, propter quem nulla est ratio specialis, cur magis provideatur bono publico, quam per solum errorem communem.

Secunda vero sententia communior negat sufficere solum errorem sine titulo, et hanc tenent *Busemb. ut supra* (qui asserit primam communiter rejici) *et Sylvest. v. confessio, n.* 1. *qu.* 15. *Aug. eod. verb. Conc. p.* 547. *n.* 31. *Ronc. c.* 1. *q.* 3. *r.* 3. *Holzm. p.* 179. *num.* 684. *Sporer nu.* 714. *Elbel p.* 393. *num.* 313. *et Sanch.* (*sibi contrarius*) *de matr. lib.* 3.

Digitized by Google

d. 22. *n.* 49. *cum Navar. Arm. Tamb. Cov. Cajet. Lop. Gab. Ugol. Henr. Palac. Arag. etc.* Ratio, quia, cum deest titulus coloratus, minime præsumitur ecclesia velle supplere jurisdictionem; eo quod si ecclesia cum solo errore communi jurisdictionem conferret, majus proveniret damnum fidelibus quam utilitas; plures enim sacerdotes impii ex hoc occasionem sumerint simulandi se confessarios, et sic plurimos errores et hæreses possent disseminare, fideles seducendo. Sed hæc ratio non omnino convincit; nam dato quod ecclesia jurisdictionem hujusmodi impiis sacerdotibus denegaret, neque impediretur, quominus ipsi, qui damnationem suam jam nihil faciunt, suos errores disseminarent; et versa vice fideles ob invaliditatem suarum confessionum evidenti periculo perditionis exponerentur. Unde merito primam sententiam probabilem putant *Carden. l. c. p.* 75. *n.* 151. *Viva q.* 8. *art.* 1. *n.* 16. *Tamb. l.* 5. *de pœnit. c.* 4. §. 7. *n.* 17. *et Ronc. Spor. Holzm. ac Elbel cum Henno, Gob. Herincx, et Stoz.* Et ideo probabiliter dicunt non esse obligandos fideles ad repetendas confessiones bona fide factas apud sacerdotem, qui ex communi errore confessarius reputabatur.

573. — Quæritur II. An liceat administrare sacramentum pœnitentiæ cum jurisdictione tantum probabili? Adsunt tres sententiæ. *Prima* negat, et hanc tenent *Concina p.* 548. *num.* 2. *Antoine p.* 526. *q.* 25. *et Eliz. p.* 2. *l.* 5. *q.* 15. §. 2. Ratio, quia ex propos 1. damnata ab Innoc. XI. in administratione sacramentorum non licet uti opinione probabili, ne sacramentum exponatur periculo frustrationis. *Secunda* vero sententia communis docet licitum esse absolvere cum probabili jusrisdictione, modo opinio sit vere probabilis, gravi fulcita ratione et auctoritate; ita *Sanch. de matr. l.* 3. *d.* 22. *num.* 65. et *dec. l.* 1. *c.* 9. *n.* 35. *Lugo d.* 19. *ex. n.* 30. (qui putat tutissimam) *Bon. q.* 7. *p.* 5. §. 4. *n.* 4. *Pal. t.* 1. *tr.* 1. *d.* 2. *p.* 5. *num.* 9. *Less. l.* 2. *c.* 29. *num.* 68. *Conc. d.* 8. *n.* 22. *Fill. tr.* 7. *c.* 9, *n.* 227. *Croix n.* 1516. *Tamb. l.* 3. *c.* 3. *num.* 1. *Viva in dicta prop.* 1. *et de jubil. qu.* 3. *art* 2. *Carden. in eamd. prop. a. n.* 160. item *Hozes, Filguera, Corella, et Lumbier, in dicta prop. et Salm. tr.* 6. *cap.* 11. *n.* 74. *cum Turr. Vill. Reg. Avers. Salas, Dic. Herincx, Bonasp. et Salm. scholast. tr.* 24. *d.* 12. *dub.* 7. §. 1. *num.* 80. *et* 85. *cum Maldero, Gran. Henr. et Gabr.* Et eam vocant moraliter certam *Sanch. Tamb. et Carden. l. c. ac Dicast.*

Digitized by Google

Ills. Gorm. Stoz, etc. ap. Croix. Ratio 1. quia error communis, etiamsi non adsit titulus coloratus, præbet jurisdictionem, modo opinio ab omnibus teneatur ut probabilis; nam si alii sapientes dubitarent de probabilitate, et coram Deo falsa esset, error esset, sed non communis. Verum hæc ratio non convincit; nam licet præfata opinio (quod existente errore communi ecclesia supplet jurisdictionem) non sit improbabilis, ut diximus in quæstione præcedenti, tamen non est certa, ut requiritur ad licite ministrandum sacramentum. Ratio 2. quia cum quilibet sacerdos habeat potestatem directam super venialia, pœnitentes qui bona fide confitentur sacerdoti habenti jurisdictionem tantum probabilem, jam valide absolvuntur eo casu, directe a venialibus, et indirecte a mortalibus. Sed opinio illa, quod confessio venialium apud simplicem sacerdotem sit valida, nec etiam est certa, ut diximus *n.* 543. unde nec etiam hæc ratio convincit. Ratio 3. quia ecclesia supplet jurisdictionem ex ratihabitione de præsenti, cum videat sic communiter practicari, et ob bonum animarum annuit. Ratio 4. et potior est, quia in ecclesia adest universalis consuetudo fere omnium confessariorum absolvendi cum jurisdictione probabili, ut testantur communiter *Suar. d.* 27. *sect.* 4. *n.* 7. *Lugo d.* 19. *n.* 31. *Carden. num.* 166. *Arriaga d.* 39. *sect.* 5. *Diana p.* 3. *tr.* 2. *res.* 3. *Croix. l. c.* et omnes alii AA. citati pro hac secunda sententia. Communis autem sententia doctorum fundat moralem certitudinem de præfata consuetudine; et licet contrarii illicitum putent absolvere cum jurisdictione probabili, præscindunt tamen, nec possunt negare hanc consuetudinem adesse; saltem apud partem longe majorem confessariorum. Posita igitur ut certa hac consuetudine, certum est, licitum esse sacramentum ministrare cum jurisdictione probabili, cum ipsa consuetudo jurisdictionem præbeat, prout docent *Suar. tom.* 4. *de rel. tom.* 8. *l.* 2. *cap.* 9. *numer.* 3. *Navar. comment.* 2. *de regul. n.* 65. ubi ait: « Hanc jurisdictionem magna ex parte introductam vel auctam esse consuetudine, quæ vim habet » dandi jurisdictionem. » *Barb. de potest. ep. p.* 1. *tit.* 4. *n.* 36. *Carden. n.* 161. *Quaranta in summ. bull. verb. archiep. v.* 25. *Pelliz. t.* 2. *tr.* 10. *c.* 10. *n.* 42. Idque probant ex *cap. Contingat. de foro compet.* ubi dicitur: « nisi forte » hi, quibus delinquentes ipsi deserviunt; ex indulgentia,

Digitized by Google

» vel consuetudine speciali jurisdictionem hujusmodi va-
» leant sibi vindicare. » Ubi *glossa* ait : *Quod consuetudo dat jurisdictionem.* Nec obstat prop. 1. damnata, etenim respondent *Viva q.* 8. *art.* 2. *n.* 2. *et Wigandt tr.* 13. *n.* 19. *cum Goncl.* Propositio loquitur de opinionibus circa ea in quibus nihil potest ecclesia, id est circa materiam, et formam, non vero circa jurisdictionem, quæ bene ab ecclesia suppleri potest, et moraliter certo præsumitur suppleri in hoc casu ob bonum animarum : unde confessarius absolvendo, non absolveret cum sola opinione probabili, sed moraliter certa, non directa, sed reflexa.

Tertia sententia, quam amplector, et tenent *Suar. d.* 26. *sect.* 6. *n.* 6. *Holzm. pag.* 178. *num.* 683. *March. tit.* 3. *q.* 4. *et Gob. tr.* 7. *n.* 115. *Wigandt tr.* 13. *n.* 91. *Spor. num.* 717. *et Elbel. p.* 292. *num.* 311. *cum Bardi, Sancio, et Babenst.* dicit licitum quidem esse ministrare hoc sacramentum pœnitentiæ cum jurisdictione probabili, sed nonnisi quando adest causa gravis necessitatis, aut magnæ utilitatis, ut aiunt *Elbel, et Wig.* vel causa rationabilis, ut inquiunt *Suar. et Sporer.* Ratio hujus limitationis est, quia, licet ecclesia eo casu ob bonum animarum bene censeri possit jurisdictionem supplere, tamen non præsumitur nulla justa causa accedente, velle connivere meræ libertati sacerdotum. Hujusmodi autem causa (ut censent *Sporer, Holzmann ll. cc.*) accedit. 1. Quando pœnitens indigeat auxilio sive consilio illius confessarii. 2. Si complex peccati pœnitentis sit notus apud confessarium, qui certa pollet jurisdictione, et ignotus apud confessarium habentem solam probabilem. 3. Si confessarius, qui habet jurisdictionem probabilem, prudenter timeat pœnitentem non facturum confessionem integram apud eum qui certam habet. 4. Addit, *Sporer,* ne pœnitens incidat in aliquam aversionem, vel damnosam suspicionem confessarii certi. 5. Si urgeat præceptum confessionis, aut singularis indulgentia lucranda, vel quia diu quis non poterit confiteri.

574. — « 9. Nemo tenetur unquam parocho confiteri,
» ne quidem in Paschate. *Lugo d.* 19. *sect.* 2. *num.* 28. etc.
» cum *Diana p.* 8. *t.* 1. *res.* 88. Quare parochi frustra no-
» lunt, ut parochiani confiteantur mendicantibus, etiam
» in Paschate, cum habeant privilegium pro omnibus
» Christi fidelibus. *Suarez, Conin. Henriq. Regin. Zerola,*

Digitized by Google

» c. 15. q. 3. *et commun.* apud *Bon. d.* 4. q. 1. *sect.* 2. *part.* » *ult.* * (Et ita pariter nequit prohibere parochus, ne sui » subditi confiteantur confessario approbato ab ordinario » loci; vide dicta *n.* 564.) * Adeo ut qui docent, confessos » regularibus, etiam in Paschate, teneri iterum eadem » confiteri suo parocho, fiant suspecti de hæresi. *Diana* » *p.* 4. *tom.* 8. *r.* 102. *et alii* * (*Joan. XII.* damnavit opi- » nionem Joannis Poliaci dicentis, confessiones factas re- » gularibus repetendas apud curatum. *Deinde Clem. VIII.* » *an.* 1592. *et Clem. X. in const.* Suprema, decreverunt » bene satisfacere confessioni annuæ qui confitentur reli- » giosis simpliciter approbatis. *Vide Bened. XIV. notif.* 18. » *ex n.* 5.) * Vi tamen hujus privilegii non possunt absol- » vere eos religiosos, aut religiosas, quæ non habent facul- » tatem extra suum ordinem confitendi, ut ex communi » notat *Rodr. et Comp. privil. societ. v. absol.* §. 1. et ex his » *Laym. hic.* Quia privilegio generali non censetur derogari » consetudini, vel statuto particulari, nisi id exprimatur. » * (*Clarius id explicat Pal. p.* 14. *num.* 11. *cum Suar.* » *Laym. etc.* quia omnes religiones privilegium habent ab » Innoc. IV. et aliis Pontificibus, ne religiosi extra ordinem » aliis confiteantur sine consensu suorum prælatorum.) * » Usus tamen fert, ut regulares peregrinantes, ex præ- » sumpta voluntate superiorum, si ordinis socium non » habeant, a quovis alio, etiam sæculari absolvantur, ex- » ceptis reservatis : in quæ si religiosi societatis extra domi- » cilium incidant, videant ordinationes præp. gener. *c.* 6. » *n.* 6. *et Laym. hic.* »

575. — Religiosi peregrinantes, si habent socium sui ordinis, debent ipsi confiteri, ut dicunt communiter *Laym. tr.* 6. *c.* 10. *n.* 20. *Ronc. p.* 89. *qu.* 8. *r.* 1. *Tambur. de sacram. pœnit. cap.* 5. §. 2. *n.* 16. *Croix. n.* 1524. *Salm. tr.* 18. *c.* 4. *n.* 125. (qui bene addunt, modo socius ille sit idoneus, et sic etiam *Laym.* sentire videtur). Et patet ex verbis Innoc. VIII. ut infra. Si vero desit socius, vel alius confessarius idoneus sui ordinis, bene possunt ex præsumpta licentia prælati confiteri alteri sacerdoti idoneo regulari, vel sæculari; et in hoc omnes conveniunt. Sed dubium est, utrum hic sacerdos debeat esse ad confessiones approbatus? Affirmant *Wigandt tr.* 13. *n.* 83. *et Antoine p.* 525. *v. Porro, et Conc. p.* 539. *n.* 14. *cum Vasq. etc.* Alii vero communissime et

Digitized by Google

verius negant, ut *Suar. de rel. tr.* 8. *l.* 2. *c.* 17. *Spor. p.* 255. *num.* 685. *Escob. l.* 16. *num.* 20. *Pal. p.* 14. *n.* 12. *Elbel pag.* 296. *n.* 319. *Mazzotta t.* 3. *p.* 474. *Roncaglia l. c. Tamb. de pœn. l. c. n.* 17. *et Salm. d. n.* 125. *cum Rodr. Bordon. Anton. a Spir. S. Portel. etc.* Et probatur ex concessionibus Sixti IV. et præsertim Innocentii VIII. (ut ferunt *Palaus, Escob. et Salm. ll. cc.*) qui dixit : « Nos igitur fratribus hujusmodi, » quos itinerari et per eorum superiores mitti contigerit, ut » si aliquem presbyterorum idoneum ex professoribus dicti » ordinis habere non possint, quemcumque alium presby- » terum idoneum et discretum religiosum vel sæcularem » eligere valeant, qui confessiones eorum audire licite » possit. » Ubi apposite notant *Salmant. cum S. Antonin. Sylvest. et Soto*, quod per to *idoneum sacerdotem*, reputatur quilibet simplex sacerdos aptus ad excipiendas confessiones, etiamsi a nullo prælato sit approbatus, quia olim ante Tridentinum jam quilibet poterat confiteri cuique simplici sacerdoti. Præterea dicunt præfati AA. quod prælati regulares, præbendo licentiam peregrinandi, aut alibi morandi, tacite concedunt suis religiosis licentiam confitendi cuicumque sacerdoti idoneo; et hanc esse testatur consuetudinem religionum, videntibus et non contradicentibus superioribus. Nec obstat Trid. in *sess.* 23. *c.* 15. ibi enim concilium requirit confessarium approbatum ab episcopo tantum ad confessionem sæcularium, non vero regularium : Neque obstat breve Benedicti XIV. *Quod communi* etc. sub die 30 mart. 1742. (in *bullar. tom.* 1. *n.* 49.) ubi concessum fuit fratribus capuccinis, ut in itinere confiteri possint cuicumque confessario, modo ab episcopo loci esset approbatus; tale enim breve loquitur tantum de capuccinis, qui particularem habebant constitutionem non confitendi nisi propriis confessariis. Unde perperam *Cont. Tourn. t.* 6. *p.* 2. *p.* 143. *n.* 619. affert præfatum breve tanquam commune respectu omnium regularium. Advertendum cum *Busemb.* quod facultas prædicta, quam habent religiosi itinerantes se confitendi cuicumque sacerdoti idoneo, non habet locum respectu casuum reservatorum.

576. — « 10. Quod si superiores regularium monialibus » sibi subjectis (idem est de monialibus subjectis episcopo) » non concedant aliquoties in anno alium confessarium, po- » test, et tenetur illis eum dare episcopus; quod si nec is

Digitized by Google

» faciat, ipsæ eligere possunt. *Quintan. t.* 3. *sect.* 26. ex » declaratione cardin. apud *Barbos.* »

Idem dicunt *Palud.* et sex alii apud *Dian. p.* 1. *tr.* 3. *res.* 39. *n.* 2. Quia licentia, ut aiunt, jure petita, et injuste negata, videtur a jure concessa, aut saltem a pontifice ex ejus præsumpta voluntate. Sed hæc sententia, ut recte dicit *de Alex. confess. mon. c.* 6. §. 7. *q.* 9. minime est admittenda: primo, quia videtur reprobata ex prop. 13. damnata ab Alex. VII. quæ dicebat: « Satisfacit præcepto annuæ confes- » sionis, qui confitetur regulari, episcopo præsentato, sed » ab eo injuste reprobato. » Præterea videtur reprobata ex *c. Omnis utriusq. sexus, de pœnit. et rem.* ubi habetur, quod si quis voluerit alieno sacerdoti confiteri, etiam cum justa causa, non possit ab illo absolvi, nisi licentiam prius obtineat. Tunc autem licentia injuste negata habetur pro concessa, quando ipsa requiritur tantum ad executionem actus, pro quo faciendo jam obtenta sit facultas; non vero quando ex ipsa licentia facultas ad actum conceditur, ut *Pignat. l.* 6. *cons.* 98. *n.* 41. In nostro casu autem non supponitur facultas obtenta, cum hæc dependeat ab approbatione episcopi. Ex his omnibus apparet, quod sententia *Busemb.* saltem est valde dubia, et ideo non est tuta in praxi. Idque videtur confirmatum ex bulla *pastoralis* Bened. XIV. edita 5. aug. 1748. in bullar. t. 2. n. LVI. ubi §. 5. sic statuitur: « Quia » si episcopus.... in hac re negligens esset, ut monialibus » suis bis terve in anno extraordinarii confessarii copiam » facere prætermitteret,.... tunc volumus majorem pœni- » tentiarium, statim ac pro parte monialium... requisitus » fuerit..., extraordinarium confessarium, ex eorum tamen » numero, qui ad excipiendas monialium confessiones ab » ipso ordinario loci approbati fuerint, cum omnibus ne- » cessariis... facultatibus concedere et deputare. » Ex quo infertur, quod si episcopus negligit dare extraordinarium, nihil aliud monialibus conceditur, quam ad pœnitentiarium recurrere. In eadem bulla sancitur, quod moniales, etsi non teneantur extraordinario confiteri, tenentur tamen ei se sistere ad audienda monita salutaria. Item, quod episcopi hoc idem observent cum conservatoriis. Item, quod in articulo mortis cuilibet moniali postulanti concedatur ab episcopo confessarius particularis: et si monasterium sit exemptum, non concedente prælato regulari, assignetur ab

9.

Digitized by Google

episcopo, vel recusante etiam episcopo, a pœnitentiario majori, si tempus suppetat. Item, quod si aliqua monialis renuat confiteri confessario ordinario, deputetur ei alius ab episcopo pro certis vicibus, et si monasterium sit exemptum, a prælato regulari, et ipso recusante, concedatur ab episcopo, vel pœnitentiario majori. Hortatur autem Pontifex episcopos, ne sint difficiles ad peculiaribus monialibus extraordinarium confessarium aliquando petentibus concedendum. Demum statuit, quod prælati monialium regulares teneantur bis vel ter in anno assignare extraordinarium ex probatis ab episcopo ad confessiones monialium, qui saltem semel in anno sit vel sæcularis, vel alterius ordinis, alias deputet illum episcopus; et eo tempore ordinarius nullius, neque abbatissæ, neque novitiarum audiat confessiones.

577. — Insuper quoad confessarios monialium plura sunt hic advertenda. Notandum 1. quod omnes confessarii monialium indigent speciali electione et approbatione episcopi loci, ex decretis S. C. apud *de Alexand. conf. mon. cap.* 6. §. 6. *qu.* 1. Si vero moniales sint exemptæ, confessarii earum præsentantur a propriis, sed etiam ab episcopo approbantur ex *constit. Gregor. XV. inscrutabili*, quam confirmavit Bened. XIII. in bulla *pastoralis* an. 1726. die 27 mart. Et hoc etiam pro confessione culparum tantum venialium, ut decrevit S. C. *apud de Alex. ib. qu.* 2.

Not. 2. quod confessarii monialium, elapso triennio, declarantur suspensi ab audiendis ipsarum confessionibus, nisi licentiam S. C. obtineant, ex pluribus declar. S. C. apud *de Alex. ibidem quæst.* 3. Et hoc valet etiam pro confessariis conservatoriorum, ex alio decreto *ibid.* Putat tamen probabiliter *de Alex. ibid.* quod si aliquis confessarius eligitur pro supplemento, bene potest confirmari per aliud triennium post tempus supplementi, quia prohibitio de non eligendo confessario ultra triennium, prout odiosa, stricte accipienda est de electione ordinaria, non extraordinaria.

Advertit etiam *de Alex. q.* 4. *in fine*, quod episcopi in aliquibus locis ratione deficientiæ confessariorum idoneorum, sinunt ipsos durare ultra triennium.

Advertit idem *de Alexand.* cum *Bordon. q.* 5. quod aliquando moniales possunt recusare confessarium ab episcopo deputatum, ex justa causa, nempe si confessarius sit inimi-

Digitized by Google

cus propinquorum aliquarum monialium; vel si sit nimis rigidus etc.

Not. 3. quod prohibentur eligi in confessarios monialium vicarii generales, parochi, si cura notabiliter læderetur, omnes regulares, ex pluribus decr. S. C. apud *de Alex. c.* 6. §. 6. *qu.* 6. Item canonici pœnitentiarii, ex alia declar. S. C. concilii. Sed bene posse eligi, si episcopus aliter judicaret, sentit *de Alex. q.* 7.

Not. 4. quod ex decl. S. C. apud *Alex. q.* 8. præcipitur confessionalia monialium amoveri a sacristia, vel aliis locis occultis, sed collocari in exterioribus ecclesiæ. In necessitate tamen licet audire confessiones in alio loco, modo vitetur aspectus confessarii, et monialis, ut advertit ibi *de Alex.*

Not. 5. Stipendium confessarii non posse excedere duos julios pro quolibet die, ut ex declar. S. C. apud *de Alex. qu.* 9. Sed ipse ait, hoc videri non esse in usu. Et *Diana, ac Scortia* dicunt, quod si confessarius inserviat cum magna patientia, et assiduitate, possit abbatissa aliquid amplius ei dare ultra stipendium taxatum.

Nota hic ultimo, quod capellani exercituum nequeunt absolvere milites degentes in præsidiis sine facultate sedis apostolicæ, aut licentia ordinarii, ex pluribus declar. S. C. quas refert *P. Zacharia apud Croix lib.* 6. *p.* 2. *ad n.* 1518.

DUBIUM IV.

Quid sid reservatio casuum, et quis habeat potestatem reservandi, et absolvendi ab iis?

578. Quid est reservatio. — 579. Quær. I. An sit licita, et valida reservatio facta sine causa? — 580. Quær. II. An ignorantes reservationem casuum papalium ab ea excusentur? — 581. Dub. 1. An excusentur ignorantes casus reservatos ab episcopis? Dub. 2. Quid si casibus episcopalibus sit annexa excommunicatio? — 582. Dub. 1. An possint reservari peccata venialia? Dub. 2. An peccata mere interna? Dub. 3. Quid si peccatum fuerit externe leve, et interne grave? — 583. An regulares possint reservare casus; et quos? An novitii, et familiares sint exempti à casibus reservatis? — 584. Vide quæ sunt apud Busemb. — 585. Quando possit simplex confessarius absolvere a reservatis? Dub. 1. An si impedimentum sit perpetuum, possit directe absolvere? Dub. 2. An tunc pœnitens teneatur confiteri, ut possit communicare? *Remissive ad n.* 265. v. Quær. I. Dub. 3. An tunc debeat manifestare etiam non reservata. *Remissive ad eund. n.* 265. v. Quær. II. — 586. Quid si superior neget facultatem absolvendi? — 587. A quo possint absolvi peregrini? — 588. Dub. 1. Quid, si peccatum est tantum reservatum

Digitized by Google

in loco confessionis? — 589. Dub. 2. Quid, si est tantum reservatum in patria? Et quid, si quis discedat à patria in fraudem? Et quomodo intelligendum to *in fraudem?* — 590. Dub. 3. An peregrinus possit absolvi a censura reservata in patria? — 591. Dub. 4. An peccans in aliena diœcesi, ubi casus est reservatus, incurrat reservationem? Et an excommunicationem annexam? — 592. Dub. 5. An peccans in monasterio exempto, vel in aliena diœcesi, possit absolvi in patria à simplici confessario? — 593. Dub. 6. An episcopi possint absolvere peregrinos à casibus papalibus occultis, et cum eis dispensare in irregularitatibus? An eamdem facultatem habeant vicarii capitulares, et alii prælati habentes jurisdictionem quasi episcopalem. Notand. 1. An episcopi possint tollere reservationem extra sacramentum? Not. 2. Quid, si episcopus inciderit in crimen reservatum? Not. 3. Quando intelligatur crimen esse occultum? An autem episcopus possit dispensare in votis cum peregrinis? Et in irregularitatibus etc. cum impeditis? *Remissive.* — 594. Dub. 7. An facultas in cap. *Liceat*, sit pro casibus tantum ante concilium reservatis? Dub. 8. An episcopi possint absolvere a reservatis ab aliis episcopis? Dub. 9. An episcopi possint hanc facultatem generaliter committere? An possint absolvere à casibus bullæ *cœnæ? Remissive* ad lib. 7. n. 82 et seq. — 595. An superior possit aliquando absolvere à reservatis, et pro aliis mittere pœnitentem ad inferiorem? — 596. An absolutus ab habente potestatem possit à quocumque accipere absolutionem de reservatis? Quær. I. An si pœnitens confiteatur bona fide, vel obliviscatur reservati, valide, et licite absolvatur a simplici confessario? — 597. Quær. II. An confessus superiori, et oblitus reservati possit a quocumque absolvi? — 598. Quær. III. An per confessionem inculpabiliter invalidam tollatur reservatio? Quær. IV. Quid si confessio fuerit sacrilega. — 599. Qui possint absolvere a reservatis? An pœnitentiarii? An mendicantes possint absolvere a casibus episcopis, vel ab episcopis reservatis? — 600. Quær. I. Utrum in dubio an pœnitens incurrerit casum reservatum, possit à quocumque absolvi? Quær. II. Quid si postea pœnitens cognoscat peccatum ut certum? — 601. Quær. III. An qui peccavit in confidentiam licentiæ? Quær. IV. An licentia valeat pro peccatis etiam post illam commissis? — 602. Quær. V. An moniales subjaceant reservationi factæ ab episcopo? Quær. VI. An subjaceant moniales exemptæ? Quær. VII. An episcopus quoad clausuram possit casus monialium reservare?

578. — « Resp. 1. Reservatio hæc est negatio jurisdictionis » circa aliquod peccatum. Ac certum est in ecclesia potesta- » tem esse quædam peccata reservandi, a quibus inferiores » confessarii non possint absolvere, ut sic subditi melius » dirigantur, et absterreantur a peccatis, quorum difficilem » remissionem vident: quamquam, nisi graves causæ sint, » non debeat quivis, neque qui potest, quidvis facile reser- » vare, neque difficulter veniam dare absolvendi a reservatis, » ne alioqui cedat in destructionem, quod debebat in ædi-

Digitized by Google

» ficationem. Porro etsi quivis ordinarius potestatem habeat » reservandi, in parochis tamen consuetudo eam abrogavit. » Vide *Suar. d.* 30. *sect.* 5. *C. de Lugo d.* 15. *sect.* 6. §. 3. » * (*Adverte hic decretum S. C. concilii apud Fagnand. in* » *c. Cum olim, de præscript. n.* 24. *nempe quod prælati ha-* » *bentes jurisdictionem quasi episcopalem bene possunt casus* » *reservare.*) * »

579. — Quæritur hic I. An sit valida reservatio facta sine justa causa? Communiter affirmant peccare lethaliter superiores, si sine rationabili causa casus reservant. Vide *Holzm. p.* 181. *n.* 690. An autem invalide reservent? Affirmant *P. Soto, Ledesma, Henr. etc. ap. Escob. l.* 16. *n.* 470. quia ex concilio *sess.* 14. *c.* 7. episcopis datum est reservare casus, *in ædificationem* (ut ibi dicitur), *non in destructionem.* Negant tamen communius et verius *Laym. l.* 5. *tr.* 6. *c.* 12. *n.* 5. *Holzm. d. n.* 609. *Suar. p.* 2. *d.* 39. *sect.* 4. *n.* 8. *Lugo d.* 20. *n.* 36. *Ciera de cas. res. d.* 1. *n.* 13. *et Escob. n.* 472. *cum Sylv. Fag. etc.* Ratio, quia tota jurisdictio emanat ab episcopo, qui sicut potest confessariis suis, etiam parochis, non concedere facultatem absolvendi aliquem casum, ita poterit reservare; in omni autem dubio standum pro potestate superioris, qui eam possidet. Limitant vero *Lugo* 12. 37. *et Ciera n.* 14. respectu parochorum, si tanta sit reservatio, ut moraliter non possent suum officium exercere, tunc autem illa reservatio tantum esset nulla, quæ esset posterior et excedens.

580. — Quæritur II. An ignorantes reservationem alicujus casus, ab ea excusentur? Hic distinguendum inter casus reservatos a Papa, et reservatos ab episcopo. Si casus sit papalis, commune est inter DD. (contra *Conc. p.* 575. *n.* 20.) ignorantes a reservatione excusari. Ita *Suar.* 3. *p. d.* 29. *sect.* 2. *n.* 8. *Sanch. dec. l.* 2. *c.* 8. *n.* 3. *et c.* 11. *n.* 1. *et de matr. l.* 9. *d.* 32. *n.* 18. *Mol. t.* 1. *de just. d.* 92. *Laym. c.* 12. *n.* 2. *Viva de jubil. q.* 11. *a.* 1. *Wig. tr.* 14. *n.* 58. *Ciera d.* 1. *n.* 29. *Croix l.* 6. *p.* 2. *num.* 1614. *cum Aversa, et Stoz, Tamb. de cas. res. l.* 5. *c.* 5. *num.* 7. *Abelly p.* 144. *n.* 2. *Diana p.* 5. *tr.* 9. *r.* 17. *Pal. de pœn. p.* 15. §. 2. *n.* 1. *cum Vasq. Gon. et Henr. ac Salm. tr.* 18. *de privil. c.* 4. *n.* 9. *cum Trull. Vidal, Moya, Caj. Durant. Hurt. Gran. etc. ap. Croix n.* 1614. *cum Aversa, Gob. etc.* et probabilem putant *Lugo d.* 20. *num.* 11. *et Mazzotta t.* 3. *p.* 455. *cum Bon. Fag. Quarti, etc.* Ratio,

Digitized by Google

quia casus papales principaliter reservantur propter censuram, a qua certe excusat ignorantia, juxta dicenda *l. 7. n. 43.* utque petet ex *cap. 2. de constit. in 6.* ubi dicitur : » Ut animorum periculis obvietur, sententiis per statuta » quorumcumque ordinariorum prælatis ligari nolumus » ignorantes, dummodo tamen eorum ignorantia crassa non » fuerit, aut supina. » Et licet in casibus papalibus non reservetur tantum censura, sed etiam peccatum, ut verius et communius docent *Sanch. d. n. 5. et Suar. l. c. n. 8. cum D. Thoma, Palud. Gabr. Major. Nav. etc. contra Caj. Durand. et Trull.* nam alias hæreticus qui bona fide confiteretur suum peccatum cuicumque confessario, maneret ab eo absolutus, nec teneretur postea illud superiori confiteri, quod non videtur probabile; attamen, quia in casibus Papæ reservatis immediate reservatur censura (cum in bullis dicatur, *sub pœna excommunicationis nobis reservatæ*), et mediate peccatum quod est censura ligatum, ideo cum peccatum sit indivisibile a censura, reservata censura, etiam peccatum manet reservatum; contra vero, cum censura sit medium quo reservatur peccatum, sublato medio, id est censura, non remanet reservatum peccatum. Si autem aliquis sciens censuram, ignorabat esse reservatam, *Bon. et alii ap. Mazzotta l. c.* excusant eum a reservatione, sed melius dicit *Mazz. cum. Quarti*, non excusari, quia is jam consentit in pœnam censuræ, adeoque implicite in ejus reservationem, et in omnes alios effectus ejusdem, licet ignoratos.

Diximus, quod casus papales ut plurimum reservantur cum censura, sed excipiendi sunt duo casus, qui sunt Pontifici reservati sine censura. Casus 1. est, si quis falso accusat sacerdotem innoxium de sollicitatione apud judices ecclesiasticos, sive per seipsum, sive procurando ut per alios calumnia inferatur; ita ex constitut. Benedicti XIV. quæ incipit *sacramentum*. Casus 2. est (ut fert auctor libri, cui titulus, *Istruzione per li novelli confessori p. 2. c. 15. n. 306.*) si quis accipiat dona a regularibus utriusque sexus, nisi prius totum restituerit, si dona valeant pluris decem scutorum romanorum, vel si valeant minoris, saltem partem ad arbitrium pœnitentiarii. An autem ab his duobus casibus incurrendis excuset ignorantia? vide mox dicenda *n. sequenti*. Præterea excipiunt *Sanch. de matr. d. n. 18. et Coninch. d. 8. n. 82.* casum simoniace promoti vel promoventis ad ordines,

Digitized by Google

ex bulla Sixti V. De hoc tamen casu loquens *Sanch. l. c.* dicit illud non incurri ab ignorante, quia haec reservatio fuit imposita in meram poenam delinquentium; sed melius dicendum cum *Palao l. c.* non incurri, quia in *extrav. de simon.* huic crimini postea imposita est excommunicatio papalis.

581. — Sed dubitatur 1. An ignorantes invincibiliter reservationem, excusentur ab incurrendis casibus etiam ab episcopis reservatis? Adsunt tres sententiae. *Prima* universe affirmat, et hanc tenent *Ciera d. 1. n. 31.* item *Palud. Graff. Quintanad. etc. ap. Salm. tr. 18. c. 4. n. 13.* item *Reg. Mald. Bass. Coriol. etc. ap. Mazz. p. 455. v. tertio*, ac probabilem putat *Lugo d. 20. n. 11.* Ratio, ut aiunt, quia reservatio habet rationem poenae, a qua excusat ignorantia. Hanc sententiam probabilem quoque putant *Salm. d. c. 4. num. 13. et Roncag. p. 106. c. 2. q. 4.* (et idem sentiunt *Elbel p. 303. n. 346. Gabat. tr. 7. n. 306. et Spor. n. 735. cum aliis*, dum inquiunt ignorantem pro prima vice posse absolvi). Verum *Salm. et Roncaglia* diversa ratione utuntur: fatentur enim reservationem non esse meram poenam, sed dicunt quod habet rationem poenae medicinalis, ut illius timore retrahantur homines ab atrocioribus peccatis; at nullo modo retrahi possunt a peccando per reservationem, qui eam ignorant; unde, cessante fine adaequato reservationis in ignorantibus, cessat etiam reservatio. *Secunda* sententia, quae parum differt a prima, et quam tenent *Joseph. de Januar. de casib. reser. res. 1.* et probabilem putant *Viva l. c. et Diana p. 10. tr. 14. r. 63. cum Graff. et Nav.* distinguit, et dicit, incurri quidem reservationem factam ab episcopo per praeceptum particulare; secus vero, si facta fuerit per legem generalem, aut statutum synodale, prout sunt casus reservati qui adnotantur in tabella. Ratio, quia in primo casu reservatio habet rationem medicinae, et directe respicit confessarios; in secundo autem casu, cum reservatio fiat in statuto, habet rationem poenae, et directe respicit poenitentes. *Tertia* vero sententia communior, cui subscribo, universe negat posse absolvi ignorantes reservationem, et hanc tenent *Sanch. de matr. l. 9. d. 32. n. 18. Pal. t. 2. d. 1. p. 19. n. 8. Holzm. p. 180. n. 687. Wigandt tr. 14. n. 58. Tamb. de cas. res. c. 1. n. 2. Ant. p. 527. q. 1. Concina p. 563. ex n. 2. Viva q. 9. a. 3. n. 2. et Croix n. 1608.* cum aliis communissime. Ratio, quia reservatio non est quidem poena respiciens poe-

Digitized by Google

nitentes, sed restrictio jurisdictionis respiciens confessarios, et de hoc non videtur dubitandum; nam Tridentinum *sess.* 14. *c.* 7. ad ostendendum quod *sacerdotes nihil possint in casibus reservatis* (ut ibi in fine declarat), hæc verba præmittit: « Nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam » sacerdos in eum profert, in quem ordinariam, aut subde- » legatam (nota) non habet jurisdictionem. Magnopere vero » ad christiani populi disciplinam pertinere, SS. Patribus » nostris visum est, ut atrociora quædam crimina non a » quibusvis, sed a summis duntaxat sacerdotibus absolve- » rentur. » Ideo igitur nihil possunt sacerdotes in reservatis, quia carent jurisdictione super illis, cum episcopi ob publicum bonum quorumdam graviorum criminum judicium sibi reservent. Patet ergo, quòd reservatio directe respicit confessarios, non pœnitentes. Nec obstat dicere, quod licèt reservatio respiciat confessarios, eorumque limitet jurisdictionem, finis tamen reservationis directe respicit pœnitentes, cum tantum ad pœnitentiam remedium reservatio instituta sit, ut nimirum a culpis atrocioribus retrahantur: unde, cessante fine adæquato reservationis in eam ignorantibus, cessat etiam reservatio. Nam respondetur, quod finis reservationis non est tantum, ut fideles a culpis gravioribus absterreantur, sed etiam (prout recte dicit *Fagnan. in c. Omnis, de pœn. n.* 90. *cum aliis*) ut recipiant a superioribus pœnitentias, et monita, ac remedia opportuniora, quæ nonnisi a prudentioribus applicari expedit; ergo, cum in ignorantibus non cesset adæquate finis reservationis, reservatio non cessat.

Dubitatur. 2. An ignorantes excusentur a casu reservato ab episcopo, si casui est annexa excommunicatio? Certum est, quod ignorantia excusat ab excommunicatione; dubium est, an tunc excuset etiam a reservatione casus? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Wigandt tract.* 14. *num.* 58. *Ciera d.* 1. *num.* 31. *et Fagund. Bonac. Quarti, Aversa, et Jan. apud Mazz. t.* 3. *p.* 455. *v. secundo.* Ratio, quia cum adnectitur casui excommunicatio, reservatio fit indivisibilis; unde qui non incurrit excommunicationem, nec etiam incurrit peccati reservationem. *Secunda* verior sententia negat, et hanc tenent *Tamb. de cas. res. c.* 5. *num.* 7. *Suar. de pœn. d.* 29. *sect.* 2. *n.* 11. *Laym. l.* 1. *tr.* 5. *p.* 2. *c.* 6. *n.* 10. *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1614. *cum Stoz, et Mazzotta, l. c. cum Merrol. Bossio, et aliis.* Ratio, quia in hoc differunt casus

Digitized by Google

papales ab episcopalibus; in papalibus enim (ut diximus) principaliter, et indivisibiliter reservatur censura; in episcopalibus vero principaliter, et per se reservatur casus, eique adnectitur censura, ad hoc, ut peccantes fortius ligentur, et per duplicem reservationem a peccando absterreantur; et ideo in tabella casuum reservatorum ab episcopis sic illi adnotantur : « Casus reservati, quibus est annexa excommunicatio. »

« 1. Cum non sit obligatio confitendi venialia, ea frustra reservantur, etsi fortasse possint, saltem a Papa; ideoque sola mortalia, eaque nonnisi externa graviora, opere consummata, prudenter reservantur. *(*Hinc incestus, vel sodomia extra vas, non reservatur; vide Mazzotta tom.* 3. *pag.* 592. *nu.* 9. *et pag.* 549. Insuper peccata reservata debent esse perfecta in sua specie : unde sodomia imperfecta, v. gr. maris cum fœmina, non intelligitur reservata, ut Tournely *tom.* 3. *p.* 501. *vers. Etsi, cum Azor. Sylvio, Conc. etc. ex D. Thoma* 2. 2. *q.* 154. *art.* 1. ubi ad sodomiam requirit accessum ad indebitum sexum.)* »

582. — Hic dubitatur 1. an possint reservari peccata venialia? Negat *Vasq. ap. Croix n.* 1604. Sed communissime affirmant *Holzm. pag.* 182. *n.* 692. *Conc. p.* 559. *n.* 2. *Ciera n.* 63. *et Croix l. c. cum Suar. Lugo, Cone. Fill. Dic. et Aversa.* Ratio, quia licet non sit obligatio confitendi venialia, tamen ipsa non possunt remitti per sacramentum pœnitentiæ, nisi ex vi jurisdictionis dependentis ab ecclesia, quæ bene potest negare vel limitare.

Dubitatur 2. an possint reservari peccata mere interna? Videtur negandum, cum peccata interna, utpote occulta, non subjiciantur judicio ecclesiæ, quæ non judicat de occultis. Sed communiter et recte affirmant *Elbel n.* 342. *Viva quæst.* 9. *a.* 2. *n.* 1. *Antoine p.* 527. *q.* 1. *et Croix num.* 1605. *cum Suar. Vasq. Bon. Soto, Sylvio etc.* Ratio, quia omnia peccata etiam interna absolvuntur vi jurisdictionis, quæ ab ecclesia (cujus est dare jurisdictionem) bene potest restringi. Unde ecclesia, reservando peccata interna, non judicat de illis, sed de absolutione ab illis, quæ est actus externus. Advertit tamen *Tamburr. de casib. res. l.* 5. *c.* 4. *n.* 12. ecclesiam nunquam consuevisse hujusmodi peccata interna reservare.

Dubitatur 3. An cadat sub reservationem peccatum externe

Digitized by Google

leve, si interne sit grave? Affirmat *Turrianus in select. disp. p.* 3. *d.* 31. *dub.* 71. Sed alii verius et communiter negant, ut *Lugo d.* 20. *n.* 15. *Suar. tr.* 4. *de relig. l.* 2. *c.* 18. *n.* 12. ac *Ciera d.* 1. *num.* 69. *cum Granad. Bon. Henriq. Sanch. et aliis.* Ratio, quia, licet actus externus imbibat totam malitiam actus interni, et totam mereatur pœnam æternam, tamen quoad reservationem, diversa currit ratio, quia superiores non intendunt reservare peccata, nisi graviter exterius consummata, cum non soleant reservare interna.

583. — « Unde Clemens VIII. statuit, ut prælati religionum, si quidem velint, undecim tantum casus reservare » possint, nec plures sine consensu capituli generalis pro » tota religione, vel capituli provincialis pro provincia. » Quod tamen de culpa tantum, et non censuris intelligendum est; potest enim prælatus aliquid præcipere sub » excommunicatione sibi reservata. * (*Sed communius et* » *probabilius negant DD. posse prælatos imponere censuras* » *super aliquem casum; ita Lugo d.* 20. *n.* 47. *Sanch. l.* 6. » *c.* 1. *n.* 15. *et Holzm. p.* 181. *n.* 688. *cum Diana, quia hoc* » *esset indirecte velle reservare; et eludere prohibitionem Cle-* » *mentis. Et de hoc Cont. Tournely t.* 6. *p.* 2. *p.* 125. *profert* » *decretum S. C. episcop. sub* 7. *julii* 1717.)*

» Casus autem Clementis sunt sequentes: 1. Apostasia a » religione, etiam retento habitu. 2. Nocturna, ac furtiva e » monasterio egressio. 3. Veneficia, incantationes, et sortilegia. 4. Proprietas contra votum paupertatis, quæ sit » peccatum mortale. 5. Furtum mortale de rebus monasterii. 6. Lapsus carnis voluntarius opere consummatus. » 7. Juramentum falsum in judicio legitimo. 8. Procuratio, » consilium, vel auxilium ad obortum fœtus animati, etiam » effectu non secuto. 9. Occisio, vel vulneratio, seu gravis » percussio cujuscumque personæ. 10. Falsificatio manus, » vel sigilli officialium monasterii. 11. Malitiosum impedimentum, retardatio, aut apertio litterarum a superioribus ad inferiores, vel contra. »

Hic notandum, quod religiosi exempti non subjacent reservationi episcopi, nec eorum novitii: *Mazzotta tom.* 3. *p.* 458. *q.* 5. Neque ipsorum familiares, ut habetur ex bulla Clementis VIII. *Superna*, modo (ut ibi dicitur) « inibi sint » quasi de familia, et continui commensales. » Id extendit *Bardon* ad alumnos monasteriorum. Si vero novitius inci-

Digitized by Google

devit in casum reservatum ante ingressum, non poterit quidem absolvi a quolibet confessario sæculari, sed poterit a confessario religionis, ob privilegium religioni concessum; *Mazz. l. c. cum Sanchez, Tamb. et aliis.*

584. — « 2. Is, qui confitetur reservatum, mittendus est » ad superiorem (suadebit tamen charitas, imo aliquando » coget, ut ipse confessarius tacita persona, et casu, a su- » periore veniam petat absolvendi.)* (Ordinarie tamen lo- » quendo, consultum est, ut confessarius a subeundo tali » onere se abstineat, *ut Tamb. in meth. conf. c. 9. §. 4.*)* » Quod si superior adiri non possit, et sit causa urgens, » verbi gratia, timor infamiæ, vel scandali, ex omissione » confessionis, vel communionis, tunc potest inferior absol- » vere a reservatis, cum onere, ut pœnitens se postea supe- » riori sistat.* (*Vide de censur. lib. 7. n. 91.*)* Quod etiam » verum est, quamvis casus censuram reservatam annexam » habeat. * (*Imo hoc est certum ex c. De cætero, et c. Ea* » *nosvitur, de sent. excom. Vid. lib. 7. n. 86.*)* Porro eo casu » peccata non reservata tantum confiteri sufficere putant » probabiliter *Sotus, Cordubа, et Gabr. Anton. Palaus, Dian. t. 2. tract. 4. res. 104.* et *Lugo d. 14. de euchar. n. 86.* » non improbat *S. Th.* tamen *Suarez*, et alii *commun.* do- » cent omnia esse confitenda, quod tutius est. »

585. — Quando igitur adest impedimentum, et urget gravis causa confitendi, quivis confessarius potest indirecte absolvere a casibus reservatis ab episcopo (et etiam a reservatis a Papa, si episcopus non possit adiri, ut diximus *n. 563. dub. 2.*) Ita communiter *Laym. c. 12. n. 10. Suar. d. 31. sect. 3. nu. 3. Pal. p. 15. Conc. p. 558. n. 10. Wigandt tr. 14. nu. 76. Viva q. 9. art. 2. nu. 9. Elbel nu. 372. Bon. par. 5. §. 3. n. 5. et Ciera n. 74. Salm. c. 14. n. 74. cum Coninck. Rodr. Henn. etc.* Et hoc etiamsi peccatum sit reservatum cum excommunicatione, ut dicunt *Suar. d. 31. sect. 2. Pill. nu. 303. Salm. nu. 75. Ciera l. c. cum Lugo, et Bon. ibid. cum Vasq. Cano, et Led.* (contra *Nav. Sa, etc.*) Vide dicta *n. 565. qui 3.*

Diximus 1. si adsit *gravis causa*, nempe si nequeat adiri superior sine scandalo, aut nota infamiæ (ut aiunt *Conc. et Wigandt*), vel sine magna difficultate; puta si habens facultatem longe distet (ut dicunt *Laym. Elbel, et Bon.*) et ex alia parte urgeat necessitas communicandi, vel implendi

Digitized by Google

præceptum annuæ confessionis, aut ne diu pœnitens maneat in peccato mortali; ut dicunt communiter omnes præfati AA.

Diximus 2. *indirecte*, unde (juxta sententiam probabiliorem, allatam *n.* 265. *qu.* 1.) tenetur pœnitens confessario non habenti facultatem in reservata, confiteri alia mortalia non reservata, ut directe ab his absolvatur, et indirecte a reservatis, ac deinde tenetur, cessante impedimento, reservata confiteri confessario habenti potestatem, juxta dicenda in *dub. seq. et de censur. l.* 7. *n.* 91. Et sic pariter, si non habeat aliud mortale non reservatum, et dubitet de contritione, urgente præcepto confessionis, tenetur confiteri saltem aliquod veniale, vel mortale alias confessum. Vide dicta *d. n.* 265.

Dubitatur 1. An si impedimentum adeundi superiorem sit perpetuum, possit tunc inferior directe absolvere peccatum reservatum sine censura, ita ut pœnitens desobligetur in posterum ab adeundo superiore, si postea cessabit impedimentum? Affirmant *Sanch. dec. lib.* 2. *c.* 13. *n.* 50. *et Salm. de censur. c.* 2. *num.* 46. quia (ut dicunt) nullo jure cavetur adesse onus se præsentandi ad superiorem pro peccatis sine censura reservatis, quæ supponuntur eo casu directe absoluta. Sed verius docent *Suar. d.* 30. *sect.* 3. *n.* 8. *Laym. c.* 12. *nu.* 10, *et Ciera n.* 164. *cum communi*, quod extra articulum mortis nullus inferior sacerdos potest directe absolvere a reservatis: « Extra quem articulum (dicit Trid. » *sess.* 14. *cap.* 7.) sacerdotes nihil posse in casibus reser- » vatis. » Hoc vero procedit in casibus episcopalibus; nam in pontificiis regula juris est (ut bene ait *Suar. l. c.*) quod quoties non patet aditus ad pontificem, potest pœnitens directe absolvi ab episcopo, vel, cum etiam adsit impedimentum adeundi episcopum, a quolibet confessario, cum onere in posterum se præsentandi ad pontificem, quando poterit, si impedimentum non est perpetuum; nam si est perpetuum, omnino liberatur, juxta dicenda *lib.* 7. *num.* 88. De absolutione autem horum casuum papalium pro eis qui sunt impediti pontificem adire, vide alia dicenda *de cens. lib.* 7. *ex n.* 84.

Dubitatur 2. Utrum habens peccatum reservatum, si desit confessarius qui habeat facultatem, teneatur confiteri apud inferiorem, urgente necessitate communicandi? Quamvis

Digitized by Google

negativa sententia non sit improbabilis, communior tamen et probabilior est affirmativa, quia ante communionem fieri debet confessio, saltem formaliter integra, quando materialiter fieri nequit. Vide dicta *n.* 265. *quæst. I.*

Dubitatur 3. Utrum hujusmodi pœnitens volens confiteri apud inferiorem, tenetur tunc manifestare tam mortalia reservata, quam non reservata? Vide *ibid. qu. II.* ubi diximus probabilem esse sententiam negativam, nisi manifestatio reservatorum sit necessaria, ut confessarius possit recte judicare de dispositione pœnitentis, et opportuna remedia præscribere. Unde si confessarius interroget, tenetur omnino pœnitens etiam reservata manifestare, nam (ut bene ait *Lugo d.* 16. *n.* 123.) esto pœnitens per se aliquando non teneatur aliqua manifestare, debet tamen ea patefacere, si interroget confessarius, qui jus habet agnoscendi statum ejus conscientiæ, tam uti judex, ut recte possit judicare de dispositione, quam uti medicus, ut remedia salutaria queat applicare. Et huic videtur collimare id quod docet *D. Th. suppl.* 3. *p. q.* 9. *ar.* 2. *ad* 4. ubi ait: « Etiamsi sacerdos » non possit de omnibus absolvere, tamen tenetur pœni- » tens ei omnia confiteri, ut (nota) quantitatem totius culpæ » agnoscat. »

586. — « 3. Si superior injuste neget facultatem absol- » vendi a reservato, posse ab alio confessario etiam directe » absolvi, affirmant *Henriq.* et *Dian. p.* 2. *t.* 4. *resol.* 29. » esse probabile. Sed rectius negat *Laym. l.* 3. *tr.* 6. *c.* 13. » *Card. de Lugo d.* 29. *n.* 188. *(*Et hanc tenendam puto* » *cum communi, quam tuentur Lugo d.* 20. *n.* 148. *Laym.* » *c.* 13. *n.* 3. *Salm. c.* 13. *n.* 62. *et Ciera d.* 1. *n.* 126. *cum* » *Suar. Soto, Alensi, Med. etc.* Ratio, tum quia, ex Trid. » ut supra, sacerdotes inferiores nihil possunt in reservatis, » tum quia, sicut valida est injusta reservatio, ita etiam » injusta denegatio facultatis.)

» 4. Peccant superiores, si sine justa causa difficiles se » præbeant in concedendis licentiis pro absolutione reserva- » torum. *Quintan. t.* 3. *nu.* 13. *ex Fag. Conc.* et aliis 10. Et » si ex negatione timeatur grave subditi detrimentum, pec- » cant contra charitatem, et justitiam. *Lugo, Diana p.* 6. » *t.* 6. *r.* 56. *(*Unde ait Ciera d.* 1. *n.* 109. *cum Suar. ex* » *D. Thoma*: Superiorem regulariter non debere esse diffi- » cilem in concedenda facultate; ac proinde peccare, si eam

Digitized by Google

» neget, casu quo sciat pœnitentem nullo modo posse in-
» duci ad ipsum adeundum.)*

» 5. Si superior confessario regularium ad hoc deputato
» neget facultatem absolvendi, confessarius autem judicet
» debere concedi, potest is pro ista vice absolvere. *Avers.*
» *q.* 17. *sect.* 5. *Lugo d.* 20. *sect.* 4. referens sic declarasse
» Clementem VIII. haberique in quarto tomo bullarii,
» bulla 26. Urbani VIII. *(*Ita etiam communiter Salm. de*
» *pœnit. c.* 13. *n.* 63. *cum Gabr. et Viva q.* 9. *a.* 4. *n.* 7. *qui*
» *notat quod to,* pro ista vice, *intelligitur toties quoties inter-*
» *ciderit. Et de hoc Contin. Tourn. tom.* 6. *p.* 2. *pag.* 125.
» *profert decretum S. C. de consensu Urbani VII.*)* et *Quin-*
» *tan. t.* 3. *sect.* 11. dicens non esse dubium ea de re : addit-
» que ex aliis septem probabile esse, idem posse, si viro
» religioso, pio, docto, et prudenti, licet non ex designatis
» de facto, neget. *Dian. p.* 3. *t.* 3. *res.* 126. *par.* 6. *tom.* 6.
» *res.* 56. *et par.* 9. *tom.* 3. *r.* 15. ex *Pellizzario* (qui vult
» idem esse, si pœnitens ipse petat) et aliis. Imo *Quint. l. c.*
» censet probabile, quod idem fieri possit, si superior adiri
» nequeat, et urgeat tempus celebrationis, vel communio-
» nis, v. g. quia sine nota non potest abstinere, cum alii
» omnes communicent. *ibid. ex Trull.* et aliis sex. Denique
» *Dian. p.* 3. *tr.* 2. *res.* 26. notat ex *Suar. de relig. tom.* 4.
» *l.* 2. *c.* 15. Regulares semel sine licentia suorum superio-
» rum posse absolvi a reservatis, puta eos, qui adhuc, et
» quatenus hoc privilegium commune habent cum FF. mi-
» noribus, quorum id esse testatur *Emmanuel Rodr. tom.* 1.
» *qq. Reg. q.* 62. *ar.* 6.

» 6. Nihilominus certum est posse aliquando superiorem
» justis de causis negare facultatem, et cogere subditum,
» ut ad se veniat. *Card. de Lugo l. c.* Nam si ex casu reser-
» vato grave scandalum, vel damnum communitatis timea-
» tur, potest superior negare absolutionem, donec pœnitens
» per se, vel confessarium superiori det sufficientem noti-
» tiam ad illud evitandum : alias non est satis tutus, nec
» dispositus ad absolutionem. Quare si confessarius eo casu
» urgeat absolutionem, debet is attendere, ut pœnitens
» obligationi suæ satisfaciat in adhibendo remedio communi
» malo, vel damno, si sit ejus periculum, quia, nisi hoc
» faciat, non potest absolvi, non ex defectu jurisdictionis,
» sed quia non est dispositus. Ad hoc tamen requiritur, ut

Digitized by Google

» et obligatio pœnitentis certa sit, et alia remedia adhiberi » non possint. *Suar. t. 4. de rel. l. 8. c. 5. n. 10.*

587. — » 7. Peregrinus, quoad reservationem, judican- » dus est juxta diœcesim, in qua versatur : in qua quæ » reservata sint, discant pastores ex agendis, aut consue- » tudine.

Quæritur igitur, an peregrinus discedens in aliam diœcesim possit ibi absolvi a casibus reservatis? Si peccatum in utraque diœcesi est reservatum, commune est apud omnes non posse absolvi a quolibet confessario; ita communiter *Suar. d. 30. sect. 1. n. 6. Nav. Man. c. 17. num. 261. Lugo d. 20. n. 69. Bon. d. 5. q. 7. par. 5. §. 2. n. 9.* et alii passim. Posse vero absolvi a confessario habente facultatem in reservata, dicunt *Suar. Bon. et Lugo l. c. et P. Milante in prop. 12. damn. ab Alex. VII. p. 102. ac Viva qu. 9. a. 3. n. 5. in fine*, cum communiori, quia (ut ait *Suar.*) talis pœnitens judicandus est quoad confessionem tanquam incola illius diœcesis.

588. — Sed dubitatur 1. An possit absolvi a simplici confessario peregrinus habens peccatum quod est reservatum in illa diœcesi, sed non in patria? *Prima* sententia affirmat, quam tenent *Fagund. et Stoz apud Croix n. 1631. ac Sotus apud Viva q. 9. art. 4. n. 4. v. equidem* (qui probabilem putat), et alii *ap. Suar. d. 30. sect. 1. num. 6.* Ratio, quia peregrinus debet judicari juxta leges superioris sui, cujus tacito consensu confessarius loci eum absolvit. *Secunda* vero sententia negat, et hanc tenent *Suar. l. c. Lugo. d. 20. n. 72. Bon. part. 5. §. 2. n. 11. Coneina pag. 570. n. 4. Wig. tr. 14. n. 58. Ciera d. 1. n. 61. et Salm. c. 13. num. 26. cum Villal. Dian. Aversa, et Divast.* ac probabilem etiam putat *Viva l. c.* Ratio, tum quia peregrinus debet se conformare legibus loci, in quo se subjicit judicio sacramentali; tum quia, sicut talis pœnitens sentit commodum, ut possit a quolibet confessario absolvi de peccatis reservatis tantum in sua patria, prout dicemus in dubio sequenti; ita debet sentire incommodum, ut non possit absolvi a peccatis reservatis in loco confessionis. Et sic resolvit S. C. episc. 17 novemb. 1616. apud *Pitton. de confess. n. 620.* Hæc sententia est quidem communior et longe probabilior, quia peregrini, stante hodierna consuetudine (ut mox infra dicetur), nempe quod absolvuntur ubique a quocunque confessario

Digitized by Google

approbato, hodie non amplius absolvuntur ex voluntate suorum episcoporum, sed ex voluntate ecclesiæ, quæ talem consuetudinem approbando tribuit facultatem, ut habeantur ipsi tanquam incolæ loci ubi confitentur, cum autem reservatio (ut probavimus *n.* 581.) respiciat confessarios, non pœnitentes, confessarius loci nequit absolvere eos a peccato, in quo sibi limitata est jurisdictio a suo ordinario.

589. — Dubitatur 2. An possit absolvi peregrinus irretitus peccato, quod est tantum in sua patria reservatum? *Prima* sententia negat, et hanc tenent auctor *de offic. confess. ap. Croix lib.* 1. *c.* 1. *art.* 2. *quæst.* 18. item *Vega, Comitol. Nunnus, et Megala apud Dian. part.* 3. *tr.* 4. *res.* 103. *et Soto, Fag. Graff. etc. ap. Salm. c.* 13. *num.* 22. Ratio, quia cum peregrinus absolvatur ex licentia sui episcopi, non videtur credibile quod episcopus, qui in sua diœcesi casum reservat, non reservet etiam extra. *Secunda* vero sententia communissima et verior affirmat, eamque tenent *Lugo d.* 20. *n.* 71. *Suar. d.* 20. *sect.* 1. *n.* 4. *cum Cajet. S. Antonin. et Palud. Concina pag.* 570. *n.* 4. *Roncag. p.* 106. *quæst.* 1. *r.* 2. *Mazzotta tom.* 3. *pag.* 479. *Croix n.* 1631. *Cabassut. l.* 3. *c.* 12. *n.* 1. *cum Vasq. Bonac. ac Salm. c.* 13. *n.* 24. *cum Præpos. Gabr. Henr. etc.* Ratio, quia sic habet universalis consuetudo, ut peregrini quoad confessionem reputentur uti incolæ loci ubi versantur. Hæcque consuetudo approbata est consensu prælatorum, et maxime Eugenii IV. qui (uti ferunt *Lugo, et Salm. ll. cc.*) approbavit, quod ii, qui in alieno episcopatu bona fide versantur, se gerant in ordine ad confessionem sicut incolæ illius loci. Valde autem rationabilis est talis consuetudo, alias confessarii vix possent ullum peregrinum absolvere, cum sæpissime accidat, quod neque pœnitens, neque confessarii sciant casus in aliena diœcesi reservatos.

Idque confirmatur ex bulla *Superna*, Clementis X. edita 21. junii 1670. (relata in extensum apud *Croix lib.* 7. *p.* 2. *n.* 1502.) in qua sic dicitur : « Posse autem regularem » confessarium in diœcesi, in qua est approbatus, con- » fluentes ex alia diœcesi a peccatis in ipsa reservatis, non » autem in illa, ubi idem confessarius est approbatus, ab- » solvere; nisi eosdem pœnitentes noverit in fraudem reser- » vationis ad alienam diœcesim pro absolutione obtinenda » migrasse. » Quæ limitatio valet non solum pro confessariis

Digitized by Google

regularibus, sed etiam (imo tanto magis) pro sæcularibus, ut recte dicunt *Croix n.* 1631. *Viva quæst.* 9. *num.* 3. *art.* 4. *et Ronc. p.* 106. *quæst.* 1. *r.* 2. ex declaratione S. C. *apud Dianam.*

Quomodo autem intelligendum illud *in fraudem reservationis*, multum DD. discrepant. *P. Conc. p.* 570. *n.* 4. dicit intelligi, si non fiat bona fide; et in hoc revera conveniunt omnes: sed sic non explicatur ubi consistat fraus, quod est punctum difficultatis. Alii vero, ut *P. Mazzotta t.* 3. *p.* 470. *in fine, cum Tamb. et aliis*, explicant to *in fraudem*, si casus deductus sit ad forum contentiosum, secus si occultus; sed hæc explicatio non videtur congrua, cum Pontifex non loquatur de foro externo, sed tantum de sacramentali. Alii, ut *P. Milante in prop.* 12. *damn. ab Alexandr. VII. p.* 102. (cui consentit *Wigandt. tr.* 14. *n.* 60.) sic explicat: « Tunc enim dicitur pœnitens in fraudem reservationis alio migrare, quando peccavit in confidentiam absolutionis obtinendæ, ubi peccatum reservatum non erat. Si vero postquam crimen commisit, ut facilius absolvatur, alio divertit, non censetur per fraudem operari, quia nullo intercedente dolo, sed causa majoris facilitatis a sua diœcesi abscedit: non secus ac si accederet ad aliam diœcesim, in qua idem crimen foret reservatum, sed plures adessent pœnitentiarii a quibus possit absolvi. » Et ita sentit etiam *Palaus tr.* 3. *d.* 1. *p.* 24. §. 5. *numer.* 4. *cum Basil. de Leone* (quibus adhærent *Salm. de Leg. c.* 3. *n.* 63. *in fine*), dum dicit habentem casus reservatos posse peregrinari ea intentione, ut alii confiteatur. Sed huic explicationi, nempe quod illud *in fraudem* intelligatur de peccato in confidentiam, neque acquiescere valeo, cum Pontifex prohibeat absolvi, non qui peccant in fraudem, sed qui in fraudem migrant ad alienam diœcesim. Alii, ut *Passerin. tom.* 1. *q.* 187. *art.* 1. *num.* 562. *et auctor. libri* (*istruz. per li novel. confess. part.* 2. *cap.* 22. *nu.* 503.) *et Campione p.* 63. *nu.* 18. dicunt pœnitentem tunc migrare in fraudem, si ad solum finem obtinendi absolutionem alio discedat, sine alio rationabili motivo. Alii tandem probabilius, ut *Lugo d.* 20. *num.* 70. *cum Fagundez, Ronc. p.* 106. *quæst.* 1. *r.* 2. *et Viva quæst.* 9. *art.* 3. *n.* 4. *cum Portel.* explicant to *in fraudem*, quando quis alienam petit diœcesim ob principalem finem obtinendi absolutionem, vitandique judicium proprii pastoris. Ratio, quia fraus dicitur interve-

Digitized by Google

nire, ubi lex redditur elusoria, ut ait *Barbosa, axiomate* 102. *numer.* 4. Eluderetur autem hic reservationis lex, si pœnitens alio migraret ex principali motivo petendi absolutionem. Unde bene ipse absolvi poterit, si abscesserit ad aliquam diœcesim ob aliquem honestum finem, puta negotii agendi, vel indulgentiæ lucrandæ, vel ut confiteatur cum minori incommodo, aut citius confessionem expediat; vel ut confessarium incognitum, aut prudentiorem inveniat, qui melius eum dirigat, et tranquillitati suæ conscientiæ consulat, et similia. Secus (ut diximus) si ibi accederet ex principali fine, ut effugiat judicium sui superioris, vel ut facilius absolvatur. Neque tunc proderit huic pœnitenti, quod bona fide credat hoc ei non esse vetitum; nam licet tunc ipse non migraret cum fraude, revera tamen migraret in fraudem reservationis. Et hoc dicit *Roncag. pag.* 106. *q.* 2. procedere, etiamsi pœnitens accederet aliquo ad confessarium habentem facultatem absolvendi a reservatis, quia tunc etiam eadem fraus interveniret. Idemque ait *Mansi de casib. res. p.* 1. *q.* 1. *n.* 19. (cui adhæret *Ronc. ibid.*) de eo qui in fraudem reservationis peccatum reservatum in patria extra committeret, ad hunc finem obtinendi ibi postea absolutionem. Sed huic ego non adhæreo, quia hic non jam migraret *in fraudem reservationis pro absolutione obtinenda*, ut habetur in bulla Clementis (ut supra *hoc n.* 589.) sed migraret alio, ne incurreret reservationem.

590. — Dubitatur 3. An pœnitens extra diœcesim possit absolvi a censura, quæ tantum in patria est reservata? Affirmant *Passer. t.* 2. *q.* 187. *n.* 470. *et alii.* Sed melius negant *Wigandt tr.* 14. *n.* 59. *et Ronc. p.* 106. *q.* 1. *r.* 2. Ratio, quia tota facultas simplicis confessarii absolvendi a censuris habetur *ex c. Nuper. de sent. excom. in.* 6. ibi autem dicitur simplex confessarius non posse absolvere a censuris, quando sunt reservatæ, quapropter in censuris reservatis confessarius simplex nihil potest.

591. — Dubitatur 4. An peregrinus peccando in alia diœcesi, ubi casus ille est reservatus, incurrat reservationem, et nequeat ibi absolvi nisi a facultatem habente? *Prima* sententia negat; et hanc tenent *Pellizz. Diana, et alii ap. Mazzotta p.* 457. qui probabilem putat; quia peregrini (ut asserit ex *Sanch. Azor. Con. etc.*) non tenentur legibus loci in quo versantur, nisi ibi saltem quasi domicilium habeant. *Se-*

Digitized by Google

cunda tamen sententia probabilior affirmat, quam tenent idem *Mazz. l. c. et Aversa, q.* 17. *sect.* 3. Ratio, tum quia, licet peregrinus probabilius (ut diximus *de legib. lib.* 1. *n.* 156.) non subjaceat legibus loci per quem transit, tamen ratione delicti illo tunc, quo peccat, fit subditus; tum quia, et fortius (ut diximus *n.* 588.) confessarius, quem respicit reservatio, non potest absolvere peregrinos, nisi juxta limites jurisdictionis, quam habet a suo ordinario.

Incurret igitur iste peregrinus casum reservatum, non tamen incurret excommunicationem illi annexam, ut verius dicunt *Coninck d.* 13. *dub.* 7. *nu.* 58. *Suar. de censur. d.* 5. *sect.* 5. *num.* 8. *Salm. eod. tit. c.* 1. *num.* 117. *cum Sylvest. Avila, Covar. ac Mazzotta l. cit. et tom.* 4. *pag.* 263. *cum Sayr.* (contra *Abbat. Graff. etc.*) idque probant ex *cap. Nobis* 25. *de sent. excomm. in* 6. ubi sic dicitur: « Solos subditos comprehendi sub excommunicatione lata ab episcopo » pro futuris delictis. » Ratio est, quia excommunicatio non potest ferri nisi in subditos et contumaces; peregrini autem, quamvis constituantur subditi ratione peccati, tamen cum ante peccatum non fuerint subditi, nequeunt dici contumaces. Et hoc sive excommunicatio sit inflicta per modum sententiæ particularis, sive per modum statuti generalis, quia alienigenæ non subjacent his censuris, nisi contraxerint domicilium, vel quasi, in loco ubi illæ sunt latæ, ut probabilius dicunt *Salm. de censur. c.* 1. *num.* 116. *et* 117. *cum Sanch. Less. Sylv. Bon. Candido, Sayr. Avila. et Conar.* (vide dicta *l.* 1. *n.* 156. *v. pro majori.* Excipit *Mazzotta l. c.* excommunicationes quæ feruntur per statutum respiciens commune bonum territorii etc. Vide *dicta tom. I. l.* 1. *num.* 156.

592. — Dubitatur 5. An peccans intra diœcesim, sed in monasterio exempto, incurrat casum reservatum? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Baucius, et Henriq. apud Dianam p.* 10. *tr.* 14. *r.* 7. qui probabilem censet. Ratio, quia (ut dicunt) non incurritur reservatio, quando committitur peccatum, ubi nulla est reservatio. *Secunda* vero sententia communior, quam amplectimur, affirmat, eamque tenent *Suar. de censur. d.* 5. *sect.* 4. *n.* 6. *Con. dub.* 13. *eod. tit. dub.* 7. *n.* 63. *Pal. tom.* 1. *tr.* 3. *d.* 1. *p.* 24. §. 5. *n.* 30. *Fill. tr.* 11. *n.* 149. *Concina de pœnit. p.* 570. *n.* 5. et probabilem putant *Bon. de cens. q.* 1. *p.* 11. *num.* 8. et idem

Digitized by Google

Diana l. c. cum Bord. Salas, Pasq. Vidal. etc. Ratio (ut dicunt) quia monasteria regularium, esto sint exempta quoad personas, non tamen sunt exempta quoad locum. Sed hæc ratio non omnino suadet, quia (ut diximus *l.* 1. *n.* 156. *v. non tenentur.*) probabiliter hujusmodi monasteria etiam quoad locum sunt exempta, dum Tridentinum *s.* 14. *cap.* 5. *de reform. in fine* appellat tam personas, quam loca exempta. Ratio mihi potior est, quia casuum reservatio (ut diximus *n.* 581.) non jam respicit pœnitentem, sed confessarium cui limitatur jurisdictio : unde confessarius, qui absolutionem non ex alia impertire potest huic pœnitenti, quam ex facultate sui episcopi, nequit illum absolvere, cum ab eodem episcopo facultas sit ei limitata. Et ob eamdem rationem idem dicendum cum *Ronc. p.* 106. *q.* 1. *r.* 1. *Conc. l. c. Salm. c.* 13. *num.* 26. *Lugo d.* 20. *n.* 72. *et aliis,* si talis pœnitens peccatum, quod est reservatum in sua patria, commiserit in diœcesi, ubi reservatum non est : is quidem non poterit in propria diœcesi absolvi a simplici confessario.

593. — Dubitatur 6. An episcopi possint absolvere peregrinos in sua diœcesi versantes a casibus papalibus, et cum eis dispensare in irregularitatibus et suspensionibus Papæ reservatis? Quoad hanc dispensationem pertinet, decisum est a Gregorio XIII. (ut refert *Fagn. in c. Dilectus, de tempore ord. num.* 36. *p.* 375.) nihil posse episcopum cum alienigenis, etiamsi hi fungentes officio prætoris, aut medici, in ejus diœcesi commorentur. Quoad absolutionem vero casuum, commune est apud DD. quod episcopus bene potest absolvere peregrinos a casibus papalibus, modo sint occulti, ex facultate Tridentini in *c. Liceat* 6. *sess.* 24. Ita *Suar. de pœnit. d.* 30. *sect.* 2. *num.* 3. *et de censur. d.* 41. *sect.* 2. *n.* 12. *Sanch. dec. l.* 2. *c.* 11. *n.* 8. *ad* 17. *et de matr. l.* 3. *d.* 23. *num.* 12. *Bon. de cens. d.* 1. *q.* 3. *p.* 2. *n.* 5. *et Barbosa in Trid. l. c. num.* 43. *cum Henr. Zer. Garcia, Naldo, Duardo, Navar. Boss. Marchino, Trull. Homob. etc.* Nec obstat quod concilium hanc facultatem episcopis concesserit tantum erga *delinquentes sibi subditos;* nam uti recte dicunt AA. præfati, subditi etiam dicuntur tales peregrini, qui in foro sacramentali subjiciuntur episcopo diœcesano. Idque refert *Suar. l. c. de censuris n.* 10. declaratum fuisse a S. C. quæ respondit, posse absentem a sua diœcesi absolvi ab episcopo illius diœcesis in qua moratur, non autem a

Digitized by Google

suo; rationem reddens, quia concilium in *d. cap. Liceat* loquitur de absolutione sacramentali in foro conscientiæ, quæ requirit præsentiam.

Eamdem autem facultatem habent vicarii capitulares sede vacante, ut dicunt communiter *Sanch. dec. l.* 2. *c.* 11. *n.* 13. *Croix l.* 7. *n.* 135. *et Salm. de cens. c.* 2. *num.* 54. *cum Bon. Henr. et Avila.* An autem eamdem facultatem habeant abbates et alii prælati habentes jurisdictionem quasi episcopalem? Negant *Concina p.* 571. *n.* 8. *Barbosa in Trid. sess.* 24. *c.* 6. *n.* 7. *cum Garc. Gav. Led.* item *Suar. in* 3. *p. t.* 4. *d.*30. *sect.* 2. *n.* 6. ex quadam declar. S. C. ubi dictum fuit : « In » hoc decreto Trid. non comprehenduntur habentes juris- » dictionem ordinariam et quasi episcopalem, sed tantum » episcopi privative quoad omnes alios. » Ratio, quia talis facultas specialiter episcopis est concessa, et in concessionibus stricte interpretatio facienda est. Affirmant vero *Sanch. loc. cit. n.* 5. *et de matr. l.* 8. *d.* 3. *n.* 9. *Croix l.* 7. *num.* 141. *Salm. l. c. cum Henr. et Avila; Fagnan. in cap. Accedentibus de exces. præl. nu.* 29. item *Sayr. Duard. Pal. Portel. Trul. Boss. etc. apud Barb. loc. cit.* Ratio, tum quia (ut probat *Fagnanus*) nomine *episcoporum* veniunt etiam prælati qui habent jurisdictionem quasi episcopalem privative ad episcopos; tum quia, quando concessio facta est in jure, habet rationem legis, quæ extendi debet ad omnes casus ubi eadem ratio currit : eadem autem ratio procul dubio currit tam pro episcopis quam pro hujusmodi prælatis, quia alias eorum subditi non haberent ad quem recurrerent pro absolutione prædictorum casuum. Neque obstat, ait *Sanch.* declaratio S. C. quia de ea non constat authentice, neque illi (ut ait) necessario standum est. An prælati regulares hanc habeant facultatem in subditos? Affirmat *Sanch. n.* 13. *etc. apud Barb. alleg.* 39. *num.* 18. ob bullam S. Pii V. Sed negat *Croix. l. c. cum Dicast.* ex decr. S. C. et *Mendo ibid.* confutat dictam bullam.

Hic autem notandum 1. ex præfata declaratione S. C. (contra id quod dicunt *Salm. l. c. cum Suar. Sanch. Bon. etc.*) decisum esse, quod episcopi extra sacramentum pœnitentiæ non possunt absolvere a prædictis casibus papalibus. Idque fert *Fagn. in cap. Dilectus. de temp. ord. n.* 36. *p.* 375. declaratum fuisse etiam a Greg. XIII. Notandum 2. declaratum quoque esse a S. C. (*apud Fagn. ibid. n.* 34.) quod si epi-

Digitized by Google

scopus inciderit in aliquod crimen, de quo fit mentio in dicto *c. Liceat*, poterit deputare proprium ipsius confessarium, esto sit extra suam diœcesim, ad se absolvendum cum eadem facultate qua ipse posset alios sibi subditos absolvere. Notandum 3. ab eadem S. C. concilii declaratum fuisse (*apud Fagn. n.* 37. *et* 88.) non esse tutum in conscientia qui absolveretur aut dispensaretur a proprio episcopo in casibus, sive irregularitatibus, aut suspensionibus contractis ob crimen patratum coram duobus, vel tribus testibus, quia Tridentinum utitur termino *occultis*, quod proprie loquendo est illius quod probari non potest. Et ita etiam sentiunt *Graff. Garc. et Armentar. apud Barbos. in Trid. sess.* 24. *c.* 6. *n.* 25. asserentes dici occultum, quod non potest probari. Sed alii communiter dicunt illud esse occultum, quod non est notorium, et quod potest aliqua tergiversatione celari, etiamsi per aliquos testes probari possit; ita *Suar. t.* 4. *d.* 13. *sect.* 2. *n.* 2. *Sanch. de matr. l.* 8. *d.* 34. *n.* 55. *Bonac. de cens. d.* 1. *q.* 3. *p.* 2. *n.* 1. *cum Avila, Reg. Azor. Contin. Tour. tom.* 2. *p.* 448. *r.* 3. *cum Sayr. et tom.* 3. *p.* 322. *in fin. Salm. de cens. c.* 2. *n.* 56. *cum Pal. Henr. Pell. etc.* item *Barbos loc. cit. n.* 26. *cum Mol. Comit. Fagn. Gau, Vival. Vega, Sa, Gutt. Biasec. Ugolini Durand. Marchin. Bess.* et aliis numeris ex *glossa apud Tournely*, qui ait: *quandoque dicitur occultum, quod probari potest.* Hinc docent *Sanch. Tournely, Bonac. cum Avilla, Azor, et Reg. ac Salm. l. c. cum Pelliz. Henr. Pal. etc.* tunc crimen dici publicum, quando scitur a majori parte oppidi, viciniæ, vel collegii, modo (ut aiunt *Sanch. Salm.* et *Tourn.*) saltem ibi sint decem personæ.

Utrum autem episcopus possit cum peregrinis dispensare in votis? et an cum impeditis adire pontificem urgente necessitate, possit etiam dispensare in irregularitatibus, et impedimentis matrimonii? Vide dicta *tom.* 1. *lib.* 1. *de leg. et lib.* 3. *de voto n.* 262. *et n.* 332. *v. an autem.*

594. — Dubitatur 7. An facultas a Tridentino intelligatur episcopis concessa pro solis casibus et irregularitatibus Papæ reservatis ante concilium? Affirmant *Floronus, et Garcias apud Dian. p.* 7. *tract.* 2. *r.* 20. ex quadam declaratione Gregorii XIII. ubi dictum fuit, episcopum non posse absolvere monialem frangentem clausuram ab excommunicatione occulta reservata Pontifici ob bullam S. Pii V. Unde idem dicendum

Digitized by Google

inferunt de aliis excommunicationibus post Tridentinum impositis. Sed valde probabiliter negant *Sanch. dec. l. 6. c. 15. n. 76. cum Sorbo, Bon. de claus. monial. tom. 1. q. 1. p. 5. n. 1. p. 692. et de censur. d. 1. q. 3. p. 2. n. 1. Delbene de imm. eccl. d. 8. dub. 16. Renzi tom. 2. p. 285. cum Suar. et Mazz. p. 460. ac Dian. r. 20. et r. 22. cum Boss. ac Beja.* Ratio, quia concilium indefinite concedit episcopis facultatem absolvendi in quibuscumque casibus occultis etiam sedi apostolicæ reservatis: ubi autem lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. Ad dictam autem declarationem Gregorii XIII. respondent præfati AA. de ea non constare authentice. Sed hæc responsio mihi non satisfacit; nam præter *Floronum, et Garciam*, ut supra, ac *Sanctorell. de hæret. c. 5. dub. 1. n. 1.* atque *Zecchium, et alium auctorem ap. Sanch. l. c.* qui testantur de veritate hujus declarationis; magnam probationem mihi facit *Fagnan. in c. Dilectus, de temp. ord. n. 32. tom. 1. p. 375.* qui eamdem declar. ut firmam adducit: et huic auctori minime videtur in hoc fides neganda, cum ipse 15 annos functus sit munere secretarii S. C. concilii, unde melius aliis poterat callere de rebus gestis in eadem congregatione: tanto magis quod exponit factum cum suis peculiaribus circumstantiis: refert enim quod episcopus florentinus petiit, an vigore Tridentini in *c. Liceat*, potuisset absolvere quamdam monialem quæ occulte et ad malum finem clausuram fregerat, non obstante bulla S. Pii V. quæ subjecit moniales frangentes, necnon licentiam concedentes, comitantes etc. excommunicationi, « a qua præterquam a romano Pontifice, nisi in » mortis articulo, absolvi nequeant? » Plures cardinales sentiebant non posse absolvere, quia in bulla aderat clausula, *nisi in articulo mortis*, et quia bulla confecta fuera post concilium; sed cum alii huic sententiæ non adhæsissent, res delata est ad summum pontificem, qui declaravit episcopum non posse absolvere; unde animadvertendum cum *eod Fagn. in c. Quoniam, de const. n. 29. et 30.* facultati a Tridentino episcopis concesse in dicto *c. Liceat*, derogatum fuisse pro casibus contentis in duabus bullis, nempe in bulla cœnæ, et in hac præfata S. Pii V. propter clausulas derogatorias, nempe in prima, *non obstantibus decretis cujusvis concilii*: et in hac secunda, *nisi in mortis articulo*. Hinc dicimus quod quælibet bulla, ubi adsunt prædictæ clausulæ, aufert facul-

Digitized by Google

tatem episcopis absolvendi casus occultos Papæ reservatos. Non vero aliæ bullæ in quibus nulla adest derogatoria clausula, ut *Dian. p.* 7. *tr.* 2. *r.* 21.

Dubitatur 8. An episcopi possint absolvere a casibus occultis, reservatis ab aliis episcopis etiam cum censura? Respondent affirmative *Bon. de censur. d.* 1. *q.* 3. *p.* 2. *num.* 6. *et P. Cutillus in addit. ad Mancin. pract. visit. infir. pract.* 3. *de cas. reser. dub.* 38. Ex eo, quod in dicto *cap. Liceat*, Tridentini dicitur concedi omnibus episcopis facultas absolvendi « delinquentes in quibuscumque casibus occultis etiam sedi » apostolicæ reservatis. » Ex qua particula *etiam* satis ostenditur comprehendi facultas absolvendi a casibus, et excommunicationibus ab aliis episcopis reservatis. Hanc opinionem olim probabilem censuimus; sed postmodum negativam coacti fuimus tenere ex duplici declaratione S. C. conc. sub die 24 jan. 1711. et die 29 novem. 1712. in *Thesaur. resolutionum S. C. tom.* 1. *p.* 392. Sed maxime ex declaratione emanata a Bened. XIV. die 21. augusti 1752. quæ incipit, *pias Christi fidelium etc.* Cum enim in civitate Januensi concessum fuisset privilegium cuidam confraternitati sub invocatione *S. Mariæ de succursu*, ut confratres eligere possent quemlibet confessarium ab ordinario loci approbatum, cum facultate absolvendi eos in articulo mortis, et bis in vita a casibus *etiam sedi apostolicæ* reservatis; Pontifex declaravit per enunciatum privilegium, « absolvendi facultatem... non vero etiam ordinariis locorum reservatis... » per nos in præcitatis nostris litteris concessam fuisse, et » consequenter absolutiones... contra præsentis declara- » tionis nostræ tenorem forsan de præterito imper- » titas, aut in posterum impertiendas, nemini suffragari » potuisse, sive posse, decernimus, et declaramus. » Vide *bullar. tom.* 4. *n. II. Bened. XIV.* et eumdem *de Synodo lib.* 5. *c.* 5. *num.* 9.

Dubitatur 9. An episcopus hanc facultatem Tridentini possit generaliter aliis sacerdotibus committere? Negant *Henriq. Monoch. et Corduba apud Sanch. de matr. l.* 2. *d.* 40. *n.* 16. qui dicunt posse tantum delegare in casibus particularibus, non vero generaliter. Idque inferunt ex verbis concilii in dicto *c. Liceat*, ubi conceditur episcopis facultas absolvendi *per se ipsos, aut vicarium ad id specialiter deputandum.* Sed probabilius, et communissime affirmant posse

Digitized by Google

episcopum generaliter committere vices suas quoad absolvendos casus papales occultos, quia hoc modo jam alii sacerdotes reputantur specialiter deputati. Ita *Sanch. loc. cit. n.* 17. *et dec. l.* 2. *c.* 11. *n.* 23. *Suar. de pœnit. d.* 30. *sect.* 2. *n.* 9. *Barbosa in Trid. sess.* 24. *c.* 6. *n.* 45. *in fine, Salm. l.* 1. *tr.* 5. *p.* 2. *c.* 3. *n.* 2. *Croix p.* 7. *n.* 135. *et Salm. de censur. l.* 2. *n.* 54. *cum Navar. Gran. Vega, etc.* Ratio, quia facultas hæc competit episcopis jure ordinario, cum ipsa sit annexa dignitati episcopali, et ideo bene potest alteri generaliter delegari. Hinc reste ait *Sanch. l. c. de matr. n.* 16. *cum Nav.* vicarium episcopi non habere potestatem absolvendi ab his casibus ex generali commissione vicariatus, nisi specialiter ab episcopo committatur. Hoc quoad absolutionem casuum: quoad facultatem autem dispensandi in irregularitatibus et suspensionibus in eodem cap episcopis impertitam dicunt *Sanch, l. c. dec. n.* 25. *ex Suar. et Barb. l. c. n.* 46. *in fine,* cum aliis (*contra Mar. Alter.*) etiam posse ab episcopo illam delegari generaliter cuicumque sacerdoti, cui episcopus suam facultatem committat: hocque ex potestate ordinaria, quam episcopi habent.

Utrum autem episcopi possint absolvere ab hæresi, et ab aliis casibus bullæ cœnæ? Vide dicenda *de cens. l.* 7. *ex n.* 82. ubi negativam sententiam tuebimur.

595. — « 8. Superior, auditis solis reservatis, potest ab » iis absolvere, et reliqua inferiori committere, ex causa » urgente: qualis tamen non est multitudo negotiorum, ut » docent *Suarez, Fernand.* et *Fill.* sed alia gravior; tum » quia etiam occupatissimus potest dare facultatem adeundi » alterum, cum onere postea comparandi; tum quia inte- » gritas confessionis est de jure divino. »

Certum est, quod nulla multitudo negotiorum potest esse sufficiens causa ad dimidiandam confessionem, ut recte ait *Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1154. *cum Suar. Laym. Vasq.* et aliis passim; maxime hodie post prop. 59. damn. ab Innoc. XI. quæ dicebat: » Licet sacramentaliter absolvere dimidiate » tantum confessos, ratione magni concursus pœnitentium, » qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus festi- » vitatis, aut indulgentiæ. » An autem possit superior absolvere pœnitentem a reservatis, et pro aliis eum remittere ad inferiorem? Alii universe affirmant, ut *S. Anton.* 3. *p. tit.* 14. *c.* 19. §. 6. *et Palud. Cajet. Sa, et Henr. apud Laym.*

Digitized by Google

l. 5. *tr.* 6. *c.* 12. *n.* 8. quia dicunt hanc esse ecclesiæ consuetudinem. Alii vero, ut *Suar. d.* 31. *s.* 1. *n.* 10. *Nav. c.* 29. *n.* 6. *et Laym. l. c. cum Adriano, Sylvest. et Cano* negant hanc consuetudinem, et dicunt id tantum licere in casu gravis necessitatis, puta si superior non posset se expedire ab aliquo gravissimo negotio, et contra necessarium judicaret personaliter audire peccatum reservatum. Idque admittunt *Lugo d.* 20. *n.* 78. *Salm. c.* 8. *n.* 134. *Croix dist. n.* 1254. *et Pal. p.* 15. §. 5. *n.* 3. *cum Vasq. et Con.* Sed in casu rarissimo, addito quod pœnitens esset in necessitate communicandi, et nollet eadem peccata bis confiteri. Hoc ultimum non videtur improbabile, posito cum omnibus his conditionibus: vide dicta *n.* 484 et 487.

596. — « 9. Qui a superiore absolutus est a reservatis, » potest ab iisdem postea absolvi a quovis: quia non sunt » amplius materia necessaria confessionis.

» 10. Qui bona fide confitetur, nesciens suum casum esse » reservatum, vel sacerdotem carere potestate circa illum, » valide quidem absolvitur, cum onere tamen comparendi. » *Præp.* * (*juxta dicenda l.* 7. *n.* 91.) * Similiter si confes- » sarius probabiliter credit non esse reservatum, esto revera » sit, valet absolutio. *Less. Dian. p.* 9. *t.* 9. *res.* 29. * (*Cum* » *Lug. Dicast. et Salm. c.* 13. *n.* 14. *et potest absolvere*, » *etiamsi dubium sit negativum; vide dicenda n.* 600.) *

» 11. Qui confitens habenti potestatem ordinariam, de- » degatamve in reservata, oblitus est inculpabiliter reser- » vatum, potest illud postea confiteri etiam inferiori, et » absolvi. Quod etiam valet, saltem si prior habuerit po- » testatem ordinariam, etiamsi prior absolutio ob indispo- » sitionem, vel alium defectum pœnitentis invalida fuisset. » Ratio est, quia is intendit absolvere, quantum potuit, » ergo saltem sustulit reservationem, quod fieri potuit, » absque sacramento. V. *Præp. in* 3. *p. q.* 9. *d.* 4. *n.* 24. » *Merat. t.* 3. *d.* 80. *s.* 3. *Dian. p.* 4. *tr.* 4. *res.* 124.

Quæritur I. An in casibus allatis a Busemb. nempe si pœnitens bona fide confiteatur peccatum reservatum non habenti potestatem, vel si inculpate peccati illius obliviscitur, aut de eo confiteatur urgente necessitate, confessarius simplex valide et licite ipsum absolvat? Negat *Antoine p.* 529 *q.* 5. et per se loquendo sua sententia satis est probabilis; ut enim diximus (*n.* 265. *quæst. I.*) probabile est cum *Vasquez*,

Digitized by Google

Tourn. Armil. Gerson. Trull. etc. confessarium simplicem omni carere jurisdictione in habentem reservata, cum non sit suus competens judex: ideo neque a non reservatis potest eum absolvere. *Secunda* vero sententia communis, et probabilior affirmat, quam tenent *Suar. Pal. Lugo, Concina, Salm.* et alii allati dicto *n.* 265. Ratio, quia, licet confessarius non possit sine rationabili causa absolvere a non reservatis, non absolvendo a reservatis in quæ potestate caret, non per hoc tamen caret potestate in non reservata; unde quando bona fide confitetur pœnitens, vel habet necessitatem confitendi, tunc bene potest directe absolvi a non reservatis; et indirecte a reservatis. Et cum hæc sententia sit communis, ut fatetur ipse *Antoine*, et valde probabilis, imo certe probabilior, ut diximus: bene potest deduci in praxim, nam (ut probavimus *n.* 573.) est moraliter certum, quod cum opinione probabili ecclesia supplet jurisdictionem.

597. — Quæritur II. An si pœnitens confessus sit superiori, et inculpabiliter sit oblitus peccati reservati, poterit deinde cuilibet illud confiteri, et absolvi? *Prima* sententia communissima affirmat, et hanc tenent *Busemb.* ut supra, *Lugo d.* 2. *n.* 85. *et* 89. (ubi vocat communem) *Sanchez de matr. l.* 8. *d.* 15. *n.* 21. *Pal. p.* 15. §. 6. *n.* 3. *Holzm. p.* 184. *n.* 697. *Cieva d.* 1. *n.* 90. *Viva q.* 9. *ar.* 4. *n.* 2. *Salm. c.* 13. *n.* 43. (qui etiam asserunt communem) *et Escob. l.* 16. *n.* 510. *cum Cano, Fill. et Adriano, et Led.* Ratio, quia præsumitur superior pœnitentem recte dispositum velle liberare ab omni vinculo peccatorum a quo potest; idque videtur confirmari verbis illis quæ ad absolutionem præmittuntur: *In quantum possum et tu indiges, etc.* Et hoc admittunt *Pal. l. c. Salm. n.* 45. *cum Con. et Averza* (contra alios), etiamsi confessio fiat apud inferiorem delegatum, quia adhuc censetur superior velle per illum reservationem auferre. *Secunda* vero sententia negat, eamque tenent *Suar. d.* 31. *sect.* 4. *n.* 12. *Conc. p.* 573. *n.* 14. *Antoine p.* 530. *qu.* 6. item *Sylvest. Ang. Rosel. et Gabr. ap. Lugo d.* 20. *n.* 85. et *forte probabiliorem* vocat *Holzm.* Hi dicunt non tolli reservationem sive confessio fiat superiori, sive delegato. Ratio est valde urgens, quia ad auferendam reservationem requiritur, ut peccatum subjiciatur judicio superioris, eo quod finis reservationis est (ut probavimus *n.* 581.) non tantum ut pœnitentes a peccato absterreantur, sed etiam ut convenientem medicinam et pœ-

Digitized by Google

nitentiam recipiant. Unde non censetur ablata reservatio; nisi ex aliquo positivo indicio habeatur præsumptio, voluisse superiorem reservationem auferre, ut recte dicit *Concina*; vel nisi pœnitens (ut ait *Suar. n.* 15.) ad hunc finem adiverit superiorem vel habentem facultatem, ut ab omnibus reservatis absolvatur, et hanc suam intentionem illi manifestaverit. Necnon bene excipit *Suarez n.* 20. quando privilegium fuerit concessum in favorem pœnitentis, prout est privilegium jubilæi, et bullæ cruciatæ. Cæterum, præcisis istis tribus exceptionibus, hanc secundam sententiam probabiliorem censeo: et hanc *Sylvius tom.* 4. *suppl. qu.* 20. *ar.* 2. *circa fin.* tenet ut veram cum *Sylvestro, Angelo, Adriano, Navar. Covar. Bonac. Sa, Coninck*, et aliis pluribus, quibus consentit *Pontas casu* 25. et adhæret *Contin. Tourn. to.* 6. *p.* 2. *p.* 131. Licet prima videatur etiam probabilis, tum ob auctoritatem DD. qui (ut fatetur ipse *Concina*) communiter eam docent; tum quia probabiliter potest præsumi superior consentire, ut auferatur reservatio, semper ac pœnitens confitetur apud habentem potestatem. Omnino tamen dicendum puto, reservationem non auferri, quando adesset positiva præsumptio, quod, si superior audivisset peccatum reservatum, absolutionem distulisset.

598. — Quæritur III. An per confessionem inculpabiter invalidam tollatur reservatio? Negat *P. Conc. p.* 674. *n.* 16. sive confessio fiat ordinario, sive confessario delegato. Ratio, quia superior non tollit reservationem, nisi sacramentaliter absolvendo, unde quando confessio est invalida, non auferetur reservatio; inferior contra, cum nihil possit in reservata extra sacramentum, quoties sacramentum est nullum, peccata manent reservata. Sed communis sententia, et probabilior affirmat, et hanc tenent *Suar. d.* 31. *sect.* 4. *n.* 10. *Wigandt tr.* 14. *n.* 77. *Lugo dist.* 20. *n.* 106. *Pal. p.* 15. §. 6. *n.* 2. *Holz. p.* 183. *n.* 696. *Roncag. p.* 109. *qu.* 6. *r.* 2. *Vipa de jubil. qu.* 11. *art. ult. n.* 2. *Croix n.* 1475. *Bonac. dist.* 5. *q.* 7. *p.* 5. §. 5. *n.* 9. *cum Vasq. Fill. Reg. Nunno, Rodr. etc. ac Salm. cap.* 13. *n.* 41. *cum Sylvest. Cajet. et Conc.* Ratio, quia reservatio principaliter ordinatur, ut peccata deferantur superiori, utque ipse super ea ferat judicium præbendo monita salutaria, ac pœnitentiam imponendo; unde semper ac subditus suum peccatum subjicit judicio superioris, vel alius habentis facultatem, jam obtinetur finis reservationis.

Digitized by Google

Nec valet dicere, quod tam ordinarius, quam delegatus, non tollunt reservationem nisi per absolutionem sacramentalem, quæ hic deest, cum confessio sit nulla; nam respondetur, quod superior bene potest sine absolutione sacramentali, ut fatetur ipse *Concina*, reservationem auferre. Esto autem inferior non possit tollere reservationem nisi per sacramentalem absolutionem; attamen, cum subditus peccatum ei defert, tunc superior ipse, cum jam consequatur finem reservationis, censetur illam auferre, vigore consuetudinis (ut dicunt *Salmanticenses*) communi DD. auctoritate firmatæ.

Quæritur IV. An tollatur reservatio per confessionem culpabiliter nullam? *Prima* sententia negat, eamque tenent *Concina*, *Holzm.* *Viva*, *Croix ll. cc.* eamque absolute veram vocat *Ronc. r.* 3. citans *Lugonem*, *et Salm.* sed non bene, nam isti omnino oppositum tenent. Ratio, quia non præsumitur superior velle, quod subditus ex sua iniquitate commodum reportet. Hæc sententia est quidem valde probabilis, sed contraria est longe communior, nec caret sua probabilitate. *Secunda* igitur sententia affirmat, et hanc tenent omnes AA. allati pro secunda sententia in quæstione præcedenti, exceptis citatis in quæstione præsenti. Ratio, quia pro confessione sacrilega currit eadem ratio ac pro inculpate nulla; alius enim est finis confessionis, alius reservationis: finis confessionis est, ut remittatur peccatum, finis autem principalis et directus reservationis est, ut hujusmodi peccata reservata committentes subjiciantur judicio superioris; ergo cum subditus peccatum suum superiori defert, et pœnitentiam ab eo impositam acceptat, etiamsi sacrilege confiteatur, jam obtinetur finis reservationis, quamvis non remittatur peccatum. Quod autem peccator ex tali iniquitate commodum reportet, hoc per accidens evenit; nam licet ex voluntate interpretativa nollet auferre reservationem, si sacrilegium agnosceret, tamen ex voluntate actuali tunc jam vult auferre.

Recte vero excipiunt *Wigandt*, *et Lugo*, *cum Suar. et Vasq.* si pœnitens culpabiliter reticeat ipsum peccatum reservatum; vel si (ut ait *Lugo*) illa sacrilega confessione inculpabiliter obliviscatur confiteri peccatum reservatum: quia minime præsumitur superior in tali sacrilega confessione velle auferre reservationem peccati sibi non delati. Item excipit *Suarez*, si pœnitens habuerit animum non vitandi in

Digitized by Google

posterum peccatum illud reservatum, vel non implendi pœnitentiam impositam; dicit vero tolli reservationem, si animum mutet. Item recte addit *Bonac.* semper teneri pœnitentem, etiamsi postea ab inferiore de illo peccato reservato absolvatur, implere pœnitentiam a superiore impositam. Item excipienda est (ut diximus *n.* 537.) confessio invalida sive culpate sive inculpate facta in jubilæo; quia ibi, cum Pontifex non præbeat facultatem absolvendi reservata, nisi ad finem, ut fideles lucrentur jubilæum, non censetur velle auferre reservationem, si illi jubilæum non lucrantur; vide dicta *n.* 537. *qu. II.*

599. — « Resp. 2. A reservatis absolvere potest 1. Ipse » reservans. 2. Ejus in spirituali jurisdictione superior. 3. » Cui ipse delegavit. 4. Sacerdos inferior, quando superior » adiri non potest, v. g. a reservatis Papæ absolvere potest » episcopus eos qui Romam ire non possunt. »

Pœnitentiarii majores cathedralium, quamvis habeant potestatem ordinariam absolvendi, non possunt tamen absolvere a reservatis episcopo, vel ab episcopo, et tanto minus eam delegare, ut habetur ex declar. S. C. concilii die 6 julii 1647. *apud Pitton. de confess n.* 881. Idque tenent *Viva q.* 9. *art.* 4. *n.* 1. *Roncaglia pag.* 108. *qu.* 1. *r.* 2. *Barbosa Coll.* 581. *n.* 24. *et Diana p.* 9. *tract.* 8. *r.* 11. qui reprobat contrariam consuetudinem (si forte alicubi adest) tanquam irrationabilem.

« Resp. 3. Extra periculum mortis, de quo *v. dicta dubio* » *superiore*, nullus inferior per se, et directe absolvere po- » test, nisi ex jure, vel privilegio concedatur. Dicitur autem » *per se;* quia de indirecta, et per accidens colligitur ex » dictis.

» Dicitur 2. *Nisi*, *etc*, quia a casibus papalibus absolvere » potest episcopus per se, vel vicarius, quando sunt occulti, » ut docet *Navar. c.* 27. »

Unde resolves :

» Mendicantes ex vi juris communis non possunt absol- » vere a reservatis episcopo : quia ut sic non habent potes- » tatem majorem parochis; et privilegium quod circa hoc » habuerunt, sublatum est decreto Urbani VIII. anno 1628. » * (*Hoc etiam confirmatur ex prop.* 12. *inter damnatas ab-* » *Alex. VII.*)* Excipit tamen *Aversa* cum *Diana p.* 8. *t.* 7.

Digitized by Google

» *res.* 71. eos casus, qui episcopis a jure tantum reservantur; imo *Quintan. tom.* 1. *tract.* 3. *sect.* 14. affirmat regulares adhuc posse absolvere, sicut ante decretum, eo quod hoc in provinciis non sit promulgatum, quod *Dian. p.* 9. *t.* 6. » *resolv.* 51. non audet probare, nisi ad episcopum non » pateat recursus; tunc enim ab ipsis reservatis posse absolvere, sicut possunt a Papæ reservatis. *Granat. Dian.* » *part.* 5. *tit.* 14. *res.* 58. Vid. etiam *Prop. qu.* 19. *d.* 1. »

Certum est quod regulares nequeunt absolvere a casibus reservatis ab episcopis, ut communiter dicunt cum aliis *Salm. cap.* 13. *n.* 52. *Viva in prop.* 12. *damn. ab Alex. VII. n.* 13. *et Cabassut. T. J. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 5. ex bulla Greg. XIII. *Cum a sacra.* Et hoc sive casus sint reservati ab episcopo, sive ab ejus synodo, ut recte ait *Croix n.* 1628. *cum Viva* (quidquid dicat *Pelliz.*) nam id quod agitur a synodo, principaliter ab episcopo agitur, qui est caput illius.

An autem regulares possint absolvere a casibus episcopis a jure communi reservatis? Vide infra *lib.* 7. *n.* 99. ubi dicemus probabilius esse quod possint, exceptis tamen sex casibus a Clemente VIII. reservatis, nimirum, percussio clerici, duellum, violatio immunitatis ecclesiasticæ, violatio clausuræ monialium ad malum finem, simonia realis, et simonia confidentialis; facultas enim a prædictis casibus absolvendi expresse a Clemente fuit regularibus adempta. Vide *lib.* 7. *n.* 95. Probabiliter igitur absolvere possunt procurantes abortum fœtus animati, cum hic casus non fuerit a Clemente reservatus; vide *cit. n.* 99. *in fin.*

600. — « Resp. 4. Si confessarius dubitet, an pœnitens » lapsus sit in mortale reservatum, si quidem dubium sit » positivum, potest (sequendo opinionem probabilem, et » judicando probabiliter non esse reservatum) absolvere. » Si vero dubium sit negativum, posse absolvere negant » aliqui, ut *Arnïl. Cord.* etc. Probabilius affirmant *Suar.* » *Fill. Henr. Hurt. Bon. Lugo d.* 20. *sect.* 2. »

Quæritur I. Utrum in dubio, an pœnitens incurrerit casum reservatum, possit illud absolvere simplex confessarius? Si dubium est facti, nempe si pœnitens dubitet, an peccaverit graviter, vel non, communior est sententia quod possit absolvi a quolibet confessario; quia reservatio est strictæ interpretationis; unde debet intelligi de peccatis certe gravibus;

Digitized by Google

ita *Concina p.* 567. *n.* 15. *Suar. de censur. d.* 40. *sect.* 6. *n.* 5. *Lugo dist.* 20. *n.* 18. *Sanch. dec. l.* 1. *c.* 10. *n.* 23. et DD. mox infra citandi cum aliis passim (contra *Wigandt tr.* 14. *n.* 53.) Si vero dubium est juris, nempe si quis dubitaret, an aliquod peccatum sit reservatum, negant *Concina, et Wigandt l. c.* item *Arm. v. casus n.* 13. et *Antoine p.* 528. *qu.* 2. Ratio, quia cum dubitatur an peccatum sit reservatum, dubitatur etiam an confessarius facultatem habeat absolvendi, unde confessarius dubiam tantum habens facultatem, non potest absolvere. Sed pariter communiter affirmant DD. ut præter *Suar. Lugo, Sanch. ll. cc.* docent *Fill. tr.* 21. *c.* 4. *n.* 172. *Bonac. p.* 5. §. 4. *nu.* 5. *Escob. lib.* 16. *n.* 447. *cum Sa, Anacl. p.* 624. *n.* 4. *Tamb. de cas. res. l.* 5. *c.* 4. *n.* 7. *Elbel nu.* 643. *Viva q.* 9. *ar.* 2. *n.* 4. *Diana p.* 4. *tract.* 3. *r.* 4. *Sporer p.* 162. *n.* 743. *cum Gob. et Quintan. et Salm. cap.* 13. *n.* 15. *cum Avers. Portel. Dicast. Henr. Hurt. et aliis.* Et hoc, sive dubium sit positivum, vel negativum, quia in utroque eadem ratio currit. Ratio autem est, tum quia (ut diximus) reservatio stricte interpretatur; tum quia melior est conditio possidentis: unde, licet dubitetur, an peccatum sit reservatum, certum tamen est confessarium suam possidere facultatem absolvendi. Præterquam quod, cum hæc sententia sit communis, et certe probabilis, certum etiam est ecclesiam jurisdictionem supplere, juxta dicta *n.* 573. et sic respondetur rationi oppositæ. Neque obstat, ut objicit *Concina*, quod Clemens VIII. prohibuerit omnibus confessariis etiam privilegiatis absolvere a casibus, *etiam dubiis in bulla cœnæ reservatis*, et in extrav. *perlectis*, declaratur percussio clerici esse reservata papæ, etiam quando dubitatur, num sit levis vel gravis; nam hujusmodi prohibitiones magis firmant nostram sententiam, quod confessarius in aliis casibus possit absolvere, qui sunt dubie reservati; exceptio enim firmat regulam. Hic autem sciendum quod Clemens (ut referunt *Roncaglia*, et ipse *Antoine ll. cc.* anno 1602. decretum illud moderavit de medio auferens verba illa, *dubie reservatis.*

Limitant vero hanc sententiam *Bonac. et Sanch. ll. cc. ac Bonasp. et Alph. de Leone ap. Salm. num.* 14. (atque probabile putat *Diana loc. cit.*) si crimen in foro externo habeatur ut certum, quia tunc idem judicium formandum est pro foro interno. Sed verius refutant hanc limitationem omnes AA. pro nostra sententia citati, et signanter *Salm. Lugo*,

Digitized by Google

Escob. Sporer, et Tamb. Ratio, quia in foro externo non creditur pœnitenti, quia nemo in causa propria testari potest; aliud tamen est in foro interno, ubi omnino credendum est pœnitenti, cum ipse tantum possit esse suæ conscientiæ testis.

Quæritur II. An qui confessus est inferiori peccatum dubie reservatum, omnino liberetur a reservatione, etiamsi postea illud cognoscat ut certum? Negat *Concina pag.* 508. *n.* 16. quia, licet peccatum dubie reservatum ob dubietatem facti possit absolvi a quolibet confessario, tamen quando de illo pœnitens postea certe recordatur, tenetur adire superiorem; confessio enim peccati dubie reservati non efficit quin peccatum illud sit reservatum. Sed communiter alii negant, ut *Lugo dist.* 20. *num.* 22. *Escob. lib.* 16. *n.* 451. *Sporer pag.* 262. *num.* 734. *Viva qu.* 6. *art.* 2. *nu.* 4. *cum Bald. ex Sanch. dec. lib.* 4. *cap.* 44. *et Salm. cap.* 13. *n.* 16. *cum Dicast. Aversa, et aliis.* Ratio, quia cum peccatum dubie reservatum est confessum, jam directe est absolutum (ut ipse *Concina n.* 15. concedit), ac proinde manet directe ablata reservatio: unde, quamvis teneatur pœnitens, cum recordatur peccati certi, prius confessi ut dubii, illud iterum tanquam certum confiteri, ut ad supplendam integritatem illud exponat uti erat in conscientia, ejusque cognitam gravitatem confessario manifestet, juxta dicta *n.* 478. tamen non tenetur amplius se sistere superiori pro ablatione reservationis, quia, ablato peccato, ablata est etiam reservatio.

601. — Quæritur III. An absolvi possit a reservatis, qui peccavit in confidentiam licentiæ? Videtur negare *Covarr. et alii apud Lugo dist.* 20. *n.* 129. Sed affirmandum cum communi sententia, quam tenent *Sanch. dec. lib.* 4. *cap.* 54. *num.* 18. *Fill. tr.* 8. *n.* 262. *Lugo d.* 130. *cum Vill. Led. etc. ac Salm. c.* 13. *num.* 40. *cum Bonac. Molf. Aversa, Gabr. etc.* Ratio, quia, esto concedens licentiam nolit, ut peccatores propter ipsam facilius peccent, non tamen excludit quominus ii, qui occasione ejus peccaverint, possint absolvi, si vere proponant illud vitare.

Quæritur IV. An licentia data de absolvendis reservatis extendi possit ad peccata post ipsam commissa? Distinguendum: Si concessio facta fuit præcise pro peccatis narratis, vel per tot vices commissis, tantum pro eis valere potest. Secus vero, si licentia est concessa indefinite; ita commu-

Digitized by Google

nissime, et valde probabiliter *Lugo dist.* 20. *n.* 122. *cum Bon. et Præpos. Ronc. p.* 110. *qu.* 7. *cum Passer. Mansi, et Gabr. S. V. ac Salm. c.* 13. *n.* 39. *cum Aversa, Leand. Dic. etc.* Dummodo, recte limitant, non interponatur magna distantia (puta ultra mensem : ut ait *Ronc. cum Mansi*) inter concessionem licentiæ, et commissionem novarum culparum : intellige, si pro quodam particulari pœnitente sit tantum impertita licentia. Item bene advertit *Ronc.* præfatam sententiam non procedere, si licentia impertita fuerit intuitu alicujus festivitatis.

602. — Hic addenda sunt aliqua circa reservationem casuum respectu monalium.

Quæritur igitur V. An moniales subjaceant casibus, et censuris ab ordinario in diœcesi generaliter reservatis? Negant *Cesped.* et alii apud *de Alexand. confess. mon. c.* 6. §. 2. *qu.* 9. Quia (ut dicunt) moniales, cum indigeant speciali directione episcopi, juxta regulas ipsarum, non comprehenduntur legibus conditis ad directionem universalem populi. Addunt, quia verba, quæ possunt accipi in genere et in specie, in materia odiosa, ut est reservatio, in specie sumi debent, ut per *Seraph. dec.* 853. *num.* 7. Affirmat vero subjacere communis sententia cum *Diana, Bord.* et *de Alex. l. c.* Quia, quando verba generalia concurrunt cum verisimili mente legislatoris, tunc omnes comprehenduntur, qui in lege non sunt expresse excepti. Et hæc est verior.

Quær VI. An prædictæ reservationi subjaceant etiam moniales exemptæ? Affirmat probabiliter *Tamb. Conf. et l.* 5. *de cas. res. c.* 3. *n.* 4. Quia in *const. inscrutabili*, Gregorii XV. statuitur, quod confessarii monialium exemptarum omnino approbandi sint ab episcopo loci : episcopus igitur (ait *Tamb.*) sicut potest his confessariis limitare in approbatione tempus, locum, et personas ; sic etiam potest limitare casus. Negant vero adhuc probabiliter *Pellis. et Quint. ap. Tamb. n.* 3. *ac. P. de Alex. d. c.* 6. §. 2. *qu.* 10. cum communi ut asserit : quia monasteria exempta sunt prorsus extra jurisdictionem episcopi, ac si essent extra territorium, ut communiter ibi dicunt *Bonac. Bord.* etc. Et, quamvis episcopus debeat approbare earum confessarios quoad idoneitatem, non potest tamen ipse limitate eos approbare, cum expresse in *Constit.* Clementis X. *Superna*, dicatur posse ab episcopo limitari tempus, locum et personas, sed nihil dicitur de peccatis,

Digitized by Google

quæ aliunde a prælatis regularibus monialibus exemptis jam reservantur.

Quæritur VII. An episcopus circa clausuram, ut delegatus sedis apost. possit reservare casus quoad moniales exemptas, v. g. si ostio aperto loquantur cum sæcularibus? Affirmat *de Alex. l. c. qu.* 12 cum *Baucio*. Ratio, quia (ut dicunt) stante delegatione concessa a *Trid. sess.* 25. *c.* 5. episcopis, respectu ad clausuram, habentur moniales tanquam non exemptæ, ita ut in casu transgressionis, ipse non jam a prælato regulari, sed ab episcopo sunt absolvendæ; hocque colligunt ex decreto Clementis VIII. ubi prohibetur regularibus, ne absolvant vi cujuscunque privilegii a casibus ordinario specialiter reservatis. Sed hæc ratio non satis probatur, unde non videtur improbabilis sententia apposita *Dianæ, et Pasq.* apud *Alex. ibid.* qui dicunt delegationem prædictam concessam episcopis respicere tantum forum externum; verba autem *Trid.* hæc sunt. « Bonifacii VIII. constitutionem.... renovans » S. synodus, universis episcopis... præcipit, ut in omnibus » monasteriis sibi subjectis, ordinaria, in aliis vero sedis » apost. auctoritate, clausuram sanctimonialium, ubi violata fuerit, diligenter restitui... procurent. »

Hic ultimo notandum cum *Ronc. p.* 110. *qu.* 9. *r.* 1. quod ex decretis a S. C. emanatis anno 1601 et 1602 auctoritate Clementis VIII. et anno 1607 auctoritate Pauli V. quicunque confessarii præsumentes prætextu alicujus privilegii absolvere a casibus reservatis Papæ, vel episcopis, incurrunt ipso facto excommunicationem Papæ reservatam.

DUBIUM V.

Quid sit officium, et obligatio confessarii?

603. Quid est officium confessarii? Quando autem possit aut debeat confessarius differre absolutionem? (*Remissivè ad n.* 462. *et seq.*)—604. Quær. I. An possit confessarius negare absolutionem ei qui adhæret sententiæ probabili? Quid, si adhæreat sententiæ falsæ, sed probabili putatæ?—605. Quær. II. An expediat confessario uti sententiis rigidioribus, vel benignioribus?—606. Quos confessarius possit vel nequeat absolvere?—607. Quomodo confessarius teneatur rudiores interrogare?—608. Quomodò eos instruere, et disponere quantum potest? Monitum ad confessarios.—609. Quomodo debeat eos monere de suis obligationibus?—610. Quid, si prævidet monitionem non profuturam? 611. Inf. I. Quid, si advertat pœnitentem invalide contraxisse matrimonium cum bona fide?—612. Quid, si matrimonium sit contrahendum?—613. Quid, si accedant sponsi cum omnia sunt

Digitized by Google

parata? — 614. Inf. II. An debeat semper monere de restitutione facienda? Inf. III. Quid si timentur scandala aliorum? — 615. Excip. 1. Quando damnum est contra bonum commune. — 616. Excip. 2. Quando pœnitens interrogat. Excip. 3. Quando brevi speratur fructus. Utrum autem in dubio de fructu et nocumento fieri debeat monitio? — 617. Confessarius ministrans debet esse in gratia. Quomodo autem peccet, qui plures præbeat absolutiones in mortali successive? (*Remissive ad l.* 5. *n.* 50). — 618. Quid si in mortali tantum audiat confessionem? *Remis. ad hunc l.* 6. *n.* 36. (Et quid si urgeat necessitas absolvendi? *Remissive ad n.* 33. *ibid.*) — 619. Dub. I. Quomodo teneatur confessarius reparare defectus à seipso commissos? — 620. Dub. II. Ad quid tenetur, si erravit circa valorem sacramenti? — 621. Dub. III. Ad quid si deobligavit a restitutione facienda? Et an teneatur ad restitutionem, si cognito errore, non moneat? Quid, si culpabiliter deobligavit, cum pœnitens erat dispositus, et postea pœnitens renuat parere monitioni? Quid, si tantum omittat monere? — 622. Dub IV. An possit monere pœnitentem de his defectibus, sine ejus licentia extra confessionem. — 623. Quæ et quanta sit obligatio confessarii audiendi pœnitentes? — 624. An confessarius non parochus teneatur cum periculo vitæ absolvere peccatorem moribundum? — 625. An tutus sit in conscientia sacerdos simplex, qui renuit munus confessarii exercere, si populus sit in gravi necessitate spirituali.

603. — « Resp. 1. Munus confessarii est absolvere dispo» situm, et non alium; item curare rectitudinem istius ju» dicii, præsertim quando cœptum est, et reos juvare, ac » monere, cum prudentia tamen. Ratio primi est, ne sit » injurius pœnitenti. Ratio secundi, ne fiat sacrilegus. Ratio » tertii est eadem : et quia debet curare, ut absolutio sit » efficax. »

Unde resolves :

« 1. Etsi interdum utiliter differatur absolutio etiam ejus, » qui potest licite absolvi; id tamen raro, nec fere nisi de » pœnitentis consensu faciendum, quia potest vergere in » grave ejus periculum, vel damnum. Vide *Dian. p.* 1. » *t.* 4. *r.* 35. * (*Quando confessarius teneatur vel possit dif» ferre absolutionem, vide dicta num.* 462.) *

» 2. Absolvendus est, qui adhæret sententiæ probabili; » quia est dispositus. »

604. — Quæritur I. An possit absolvi pœnitens, qui vult sequi opinionem contrariam illi quam tenet confessarius? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Conc. p.* 702. *ex num.* 1. item *Fagn. Baron. Eliz. Gonzal. etc. ap. Croix l.* 1. *n.* 452. Ratio, quia pœnitens tenetur stare judicio confessarii qui est

Digitized by Google

judex, alias erit indispositus ad absolutionem. *Secunda* vero sententia communis et sequenda docet non solum posse, sed etiam teneri sub gravi confessarium absolvere pœnitentem qui vult sequi opinionem probabilem, licet opposita videatur probabilior confessario. Ita *Suar.* 3. *p. t.* 4. *d.* 32. *sect.* 5. *Soto in* 4. *d.* 18. *q.* 2. *ar.* 5. *ad.* 5. §. *Unde*, *Az. t.* 1. *l.* 2. *c.* 17. *q.* 10. *Holzm. t.* 3. *p.* 197. *n.* 740. *Salm. tr.* 6. *c.* 12. *num* 44. *Ronc. c.* 2. *Reg.* 4. *Pal. t.* 1. *tract.* 1. *p.* 4. *n.* 2. *et* 6. *Croix l.* 1. *n.* 452. *Sporer t.* 1. *p.* 11. *n.* 47. *Viva q.* 7. *a.* 2. *n.* 6. *Laym. l.* 1. *c.* 5. *n.* 10. *cum Vasq. Med. etc. Sanch. dec. lib.* 1. *c.* 9. *n.* 28. *cum Henr. Sal. Salas*, *Val. Sayro*, *Man. Polanch.* et aliis multis. Et in hoc consentiunt adhuc plures AA. rigidioris sententiæ, scilicet *Pontassus*, *et Victoria*; quorum loca et verba retulimus *tom.* 1. *l.* 1. *n.* 25. et præsertim *Cabassutius T. J. l.* 3. *c.* 13. qui cum *Sylvio* sic inquit: « Quivis confessarius absolvere debet pœnitentem qui non vult ab opere abstinere, quod secundum probabilem piorum et doctorum aliquot hominum non reprobatam in ecclesia auctoritatem est licitum: quamvis juxta probabilem pariter aliorum auctoritatem, quam ipse sequitur confessarius, habeatur ut minus probabilis. » Idem docet *Card. Toletus l.* 3. *c.* 20. *n.* 7. ubi ait: « Cum aliquid est sub opinione, si » casu accidit confessarium esse opinionis esse illicitum, et » pœnitentem esse licitum, potest pœnitens obligare confes- » sarium, ut ipsum absolvat in sua opinione. » Et concludit, quod tunc confeasarius potest « utramque opinionem sequi, » quamvis ipse unam illarum probet. » Idem dicit *Navarrus Manual. c.* 26. *num.* 4. ubi: « Si sint contrariæ doctorum » opiniones, quarum alteram confessarius et alteram pœni- » tens sequitur, et confessarius credit evidenti se textu vel » ratione niti, pœnitentem dubia, non debet eum absolvere. » At si confessarius non adeo forti ratione nititur, vel pœni- » tens utitur pari vel fere pari, et habeat aliquem pro se » doctorem clarum, poterit eum absolvere, ut post Adria- » num tenuimus in c. Si quis autem. d. 7. n. 66. » Ita Nav. non distinguens inter parochum ad audiendum obligatum, et alium qui (ut ait) « potest audire, et non tenetur, ut nec » Adrianus distinxit. » Et in hoc recte conveniunt *Suar. Sanch. Azor. Salm. Croix*, et alii communiter; nam licet alii confessarii non teneantur absolvere pœnitentes, antequam eos audiant, postquam tamen audierint, tenentur ab-

Digitized by Google

solvere dispositos. Idem docet *S. Anton. p.* 3. *tit.* 17. *c.* 16. §. 2. ubi dicit : « Caveat confessor, ne sit præceps ad dandam » sententiam de mortali, quando non est certus et clarus ; » et ubi in aliqua materia sunt variæ opiniones quamplurium » et solemnium DD. utrum sit licitum, vel illicitum.... Con- » sultet quod tutius est, scilicet quod a talibus abstineant » (extra de spons. Juven.) ; non tamen contemnet contrarium » facientes, seu contrariam opinionem tenentes, ne propter » hoc (nota) deneget absolutionem : sed (ut dicit Guil.) » dicat confessor, quod illud faciendo non est tutum, sed » dubium, et ideo, sibi bene provideat ; si autem omnino » (id est evidenter) conscientia confessoris dictaret illud esse » mortale, nec posset conscientiam deponere (id est per » judicium reflexum, nempe quod pœnitens, cum sit dis- » positus, efformando sibi conscientiam de honestate ac- » tionis, jus habeat ad absolutionem), quod tamen deberet » ad consilium sapientum, nullo modo deberet facere contra » conscientiam, quia peccaret mortaliter, c. Omnes. 28. » qu. I. §. ex his, juncta glossa. Sed cum illud tale esset » contra communem opinionem DD. et communiter sic ser- » vatur a sapientibus, quamvis aliquem doctorem audiret » contrarium tenere, non de levi (id est sine solida ratione), » debet illi adhærere. » Idem confirmat clarius *S. Anton. p.* 3. *tit.* 16. *cap.* 20. in fine dicens : « Si credit (confessarius) » quod sit peccatum, debet ei conscientiam facere, quod » confitens diligenter se informet de illo facto, utrum sit » peccatum. Sed dato quod ille non vellet cognoscere illud » esse peccatum, nihilominus tenetur eum absolvere, nec » reputare eum inhabilem ad absolutionem, quia ex ra- » tione, et non protervia hæc opinio est. » Adde his *S. Raymundum*, qui *lib.* 3. *tit. de pœnit. et rem.* §. 21. scribit : « Unum tamen consulo, quod non sis nimis pronus judicare » mortalia peccata, ubi tibi non constat per certam scriptu- » ram.... alias possent induci homines in desperationem. » Idem docet doctissimus *Sylvius* 2. 2. *q.* 154. *ar.* 2. loquens de superfluo ornatu mulierum, ubi : « Si confessarii non » possint clare percipere, utrum ibi sit mortale, aut solum » veniale, persuadeant quoad possunt, ut pœnitens absti- » neat ; si tamen nolit, non ei faciant conscientiam de mor- » tali, ne deinceps mortaliter peccet, ubi alioquin non pec- » caret ; neque absolutionem negent. »

Digitized by Google

Ratio autem valde urgens hujus sententiæ est, quia pœnitens, facta confessione, cum sit dispositus, habet strictum jus ad absolutionem, quam denegando confessarius gravem illi injuriam irrogaret, tum quia privaret eum gratia sacramenti, tum quia obligaret ad magnum onus subeundum, nempe ad repetenda apud alterum sua gravia peccata. Nec valet dicere, quod pœnitens non est dispositus, cum sequi non vult judicium confessarii. Nam respondetur, quod confessarius non est judex opinionum, quas pœnitens sequi teneatur, sed tantum dispositionis sui pœnitentis, ut patet ex Tridentino *sess.* 14. *c.* 5. (cujus verba retulimus *tom.* 2. *l.* 3. *n.* 669.) ubi sacerdotes ad hoc tantum dicuntur judices a Christo Domino constituti, ut ad eos deferant fideles peccata sua, et ipsi absolutionem eis impertiantur vel denegent, juxta eorum dispositionem, debitamque pro modo culpæ pœnitentiam imponant. Dispositio autem pœnitentis consistit tantum in habendo verum dolorem de peccatis confessis, et firmam voluntatem non peccandi in posterum. Ergo judicium confessarii circa dispositionem pœnitentis in hoc tantum consistit, nempe in cognoscendo, quod pœnitens vere doleat de suis culpis, et vere proponat eas non iterare. Quod vero pœnitens velit hanc vel illam opinionem sequi, hoc impertinenter se habet ad judicium confessarii, nisi hic judicet opinionem pœnitentis esse evidenter falsam. Qua de re quoad opiniones illas quæ versantur circa præfatam dispositionem pœnitentis, vel etiam circa administrationem sacramenti, puta si confessarius judicet se non habere jurisdictionem, pœnitens debet stare judicio confessarii, et confessarius tenetur proprium sequi judicium; nam alias absolvendo sine debita jurisdictione, vel quem ipse judicat indispositum, peccat agendo contra propriam conscientiam. Quoad vero alias opiniones, quæ versantur circa obligationem pœnitentis, nempe circa ea quæ a pœnitente agenda aut vitanda sunt, confessarius non est judex, nec potest obligare ad sequendam opinionem suam, pœnitentem qui vult sequi contrariam, quam ipse putat non sine fundamento licite posse teneri, ut optime tradidit *Adrianus q.* 5. *dub.* 7. dicens: « Si a pluribus DD. contrarium teneatur, non debet » sacerdos adeo de se præsumere, ut totum velit in suam » opinionem (quæ forsitan erronea est) coarctare. » Hinc quando ex una parte pœnitens sibi efformat judicium de

Digitized by Google

honestate alicujus actionis, et alias confessarius non habet certitudinem evidentem de illius falsitate, tenetur illum absolvere, utpote sufficienter dispositum. Et tunc potest, imo tenetur permittere, quod pœnitens suam sequatur opinionem, si nequit abducere ab ea sequenda, quia (ut diximus) confessarius non est controversarium judex; alioquin, si v. g. pœnitens esset doctior confessario, et vellet sequi opinionem, quam ipse non sine fundamento reputaret probabiliorem, aut etiam certam, posset confessarius denegare illi absolutionem, si teneret opinionem contrariam, quæ esset forte in se erronea; sed hoc nullo modo videtur posse dici, cum dici nequeat quod eo casu pœnitens peccet sequendo opinionem suam; at si non peccat, jam est dispositus, utque talis jus habet ad absolutionem.

Adde, quod si confessarius non posset absolvere eos, qui volunt sequi opinionem minus probabilem, contra suam quam ipse putat probabiliorem, multa videntur inconvenientia sequi. Ponamus enim casum, quod aliquis simoniace pecuniam acceperit, iste secundum aliquos tenetur restituere pretium acceptum ei qui dedit, secundum vero alios, ecclesiæ, vel pauperibus; si forte hic ad duos confessarios accederet, quorum unus obligaret ad restituendum danti, putans primam opinionem probabiliorem, alter ad restituendum ecclesiæ, quia contrariam tenet sententiam; quæro in hoc casu, cui pœnitens parere deberet, cum teneretur utriusque sui confessarii judicio se conformare? Et si forte paruerit primo, et postea confitetur secundo, num bis restitutionem facere debebit? Præterea si quilibet pœnitens teneretur sequi opinionem probabiliorem sui confessarii, sequeretur quod vix ullus confessariorum, vel theologorum (adhuc rigidioris sententiæ) posset absolutionem sacramentalem recipere, nam vix unquam casus posset accidere, quod horum aliquis inveniat confessarium qui non habeat et improbabiles, aut saltem minus probabiles, plures opiniones quas tanquam probabiliores ille tenet. Hinc alterum excogitemus casum: duo confessarii habent duas opiniones contrarias, quarum utrique sua apparet probabilior; si unus velit alteri confiteri, deberet hic (juxta sententiam *Fagnani*, et sociorum) suam deponere opinionem, captivando intellectum, ut confessario suo judici constituto pareat. Contra vero, si alter postea huic confiteatur, deberet hic secundus

Digitized by Google

confessarius suam resumere opinionem, quæ sibi probabilior apparet; tunc enim deberet judicare secundum suum proprium judicium, et deberet illum obligare, ut deponat opinionem quam sibi prius sequendam imposuit; et en comœdia risu digna, quæ quotidie inter confessarios eveniret. Quis putabit Christum Dominum ad hæc onera in sacramento pœnitentiæ confessarios et pœnitentes voluisse obligare? Præterea, facile sequeretur, quod cum accederet aliquis confessarius ad recipiendum hoc sacramentum, deberet ille qui ejus confessionem excipit, inquirere de omnibus opinionibus quas pœnitens tenet, et quibus dirigit suos pœnitentes, ad hoc, ut si inveniat eum habere aliquam opinionem, quæ videtur sibi minus probabilis, obliget ad illam deponendam; et merito videretur confessarius teneri sic inquirere, quia prudenter dubitare debet, quod ille inter tot millia opinionum, facile plures opiniones habet, quas confessarius putat minus probabiles, et ideo deserendas. Ex his omnibus concluditur, quod confessarius non est quidem judex opinionum quæ versantur circa obligationem pœnitentium, modo illæ non appareant ipsi evidenter falsæ; sed tantum est judex dispositionis eorum, nempe quod doleant et proponant Deum non offendere, et credant tuta conscientia, ac non temere, aliquam opinionem sequi. Unde *Cabassutius*, quamvis hic auctor rigidioris disciplinæ sit fautor, verum (in *Theor. Jur. l.* 3. *c.* 13. *n.* 14.) loquens jam de confessariis qui compellunt suos pœnitentes ad deponendas proprias opiniones, ut suas sequantur, sic ait: « Præscribat » sibi quisque quascumque libuerit austeræ vitæ leges, » caveant tamen tetrici isti censores aliorum apud Deum » licitam libertatem tyrannice opprimere. »

Sed dices, judex fori externi debet judicare juxta opinionem probabiliorem unius partis, quamvis altera pars opinionem probabilem pro se habeat; ergo confessarius non potest absolvere pœnitentem, qui vult sequi opinionem probabilem contra suam probabiliorem. Respondetur: Longe dispar est ratio inter judicem fori externi, et sacramentalis; in foro enim externo, cum agatur de veritate rei, nimirum, an ager sit unius vel alterius partis, judex qui tenetur unicuique jus suum tribuere, debet quidem rem adjudicare ei qui jus probabilius habet, nec potest certe adjudicare alteri, qui pro se opinionem habet minus pro-

Digitized by Google

babilem; istius enim probabilitas non potest efficere, quod res probabilius revera non sit illius qui jus probabilius habet, et per consequens injuste ageret judex si ipsi rem non adjudicaret. Confessarius vero quoties sua opinio non est evidenter certa, non potest (ut diximus) obligare pœnitentem ad illam sequendam; unde tunc non solum potest, sed etiam tenetur eum absolvere, permittendo, ut ille opinionem suam sequatur, semper ac pœnitens cum illa opinione efformet sibi conscientiam de honestate actionis, quia tunc jam satis est dispositus, et jus habet ad absolutionem per confessionem peractam.

Et hanc sententiam dicunt *Laym. l. c. Lugo d.* 23. *n.* 47. *Bus. l.* 1. *d.* 2. *nu.* 3. *Sanch. l. c. nu.* 30. cum *Valent. et Manuel. ac Croix l.* 1. *n.* 443. cum *Suar. Carden. etc.* locum habere, etiamsi confessarius opinionem pœnitentis uti falsam teneret; nam si opinio illa haberet aliquam existimatam probabilitatem, puta (ut ait *Sanchez*) si probabilis reputaretur inter DD. probatæ auctoritatis, et pœnitens vere censeret illam esse probabilem, tunc non poterit confessarius ei denegare absolutionem. Idem docet *Sotus loco supra cit.* ubi sic ait: « Quis sacerdos existimet opinionem esse falsam, non tamen inde existimare debet sibi non licere » ipsum absolvere, si quidem propter probabilitatem excusabitur ille a culpa. » Hoc vero tum solum admittendum puto, cum opinio pœnitentis aliqualem habet probabilitatem, ita ut confessarius, esto eam non habeat ut solide probabilem, tamen non reputet omnino falsam; nam contra, si confessarius habet pro sua opinione principium certum, cui nullum videt patere responsum, et clare cognoscit opinionem pœnitentis (quamvis aliqui DD. eam tueantur) niti falso fundamento, ac rationes illius procedere ex fallaci æquivocatione, tunc dico cum *Navarro, et S. Antonino locis supra cit.* confessarium non posse pœnitentem absolvere, quem videt pertinaciter velle sequi opinionem evidenter erroneam. Utrum autem confessarius teneatur monere pœnitentem, qui in bona fide velit uti aliqua opinione improbabili, si prævidet monitionem non profuturam? Vide dicenda *num.* 610.

Cæterum, cum vertamur in hoc dubio, ubi alii (sed pauci) dicunt peccare confessarium, si absolvat pœnitentem qui vult sequi opinionem minus probabilem; alii vero auctores

Digitized by Google

gravissimi, et quamplurimi tam ex antiquis, quam ex recentioribus dicunt peccare, si non absolvat; stante hac communi sententia, tot auctoritatibus et rationibus roborata, non video quomodo possit confessarius tuta conscientia absolutionem denegare volenti sequi opinionem, quæ ipsi pœnitenti probabilis apparet, imo forte probabilior, si non directe, saltem reflexe, ut communiter sentiunt auctores probabilistæ, qui sequendo opinionem probabilem in concursu probabilioris, existimant amplecti sententiam reflexe probabiliorem, utpote gravioribus fundamentis et communissima doctorum auctoritate firmatam.

605. — Quær. II. An in defectu opinionum expediat confessario uti opinionibus rigidioribus, aut benignioribus? Recte ait *Croix lib.* 6. *p.* 2. *n.* 1737. quod si pœnitens ostendat se paratum ad sequendum id quod est tutius, tenetur confessarius (per se loquendo) eum dirigere secundum sententias tutiores; quia, cum hoc sit majoris perfectionis, tenetur quidem confessarius incumbere majori profectui sui pœnitentis. Spectat autem ad prudentiam confessarii deinde perpendere, utrum tutioris, vel minus tutæ sententiæ usus suo pœnitenti sit profuturus. Ideo dixi *per se loquendo*, quia licet id per se sit tutius et perfectius, tamen periculosius erit pluribus imponere obligationem operandi semper secundum rigidiores sententias; unde *Gerson. de vita spir. p.* 3. *lect.* 4. *coll.* 10. scripsit: « Fit ut per tales assertiones publicas nimis » duras et strictas, præsertim in non certissimis, nequaquam » evadant homines a luto peccatorum, sed in illud pro» fundius, quia desperatius, immergantur. » Idcirco in praxi confessarius potius (quoad fieri potest) debet esse benignus quam rigidus cum pœnitentibus. Unde *S. Gregorius Nazianz. orat.* 26. sic dixit: *Hortamur sacerdotes, ut cum pœnitentibus leniter agant, ex illo apostoli ad Gal.* 6. *Instruite in spiritu lenitatis.* Et S. Bernardus serm. *de S. Andrea*, loquens de confessario, inquit: « Habeat in voluntate com» pati, et liberare eum; et nitatur aliquid detrahere seve» ritati, imitans dulcedinem Domini sui. » Additque *serm.* 42. *in Cant.* « Mallem aliquando tacuisse et dissimu» lasse quod agi perperam deprehendi, quam ad tantam » reprehendisse perniciem. » S. Odilo abbas (apud *Ribadiner, p.* 2. *die* 1. *januarii*), reprehensus de nimia benignitate in administrando sacramento pœnitentiæ, respondit:

Digitized by Google

« Etiamsi damnandus sim, malo tamen de divina miseri-» cordia, quam ex duritia damnari. » B. Humbertus generalis PP. prædicatorum (in *glossa prol. constit. ordin. lit.* 1.) dixit, salutem animarum pluries impediri per nimiam austeritatem opinionum, sic loquens : « Terrentur enim » homines ex hoc in tantum ut salutem negligant; idcirco » relaxanda est quantum fieri potest austeritas, et agendum » benigne; quia sic melius trahuntur ad salutem, cum » sententiæ mitiores tenentur. » S. Bernardinus Senensis (*tom.* 1. *fer.* 2. *post. dom. Quinquages. serm.* 3. *art.* 2. *cap.* 1. *in fine*) scripsit : « Secundum Scotum et Hostiensem, quando » sunt diversa jura et opiniones, quæ tamen non sunt con-» tra Deum et bonos mores (nempe quæ scandalum aliquod » vel periculum afferant formaliter peccandi), cæteris pa-» ribus, humanior præferenda est. »

Sapienter autem dicit *Holzm. de pœn. n.* 740. quod confessarius in delectu opinionum tunc debet benigniores sententias sequi, quando illæ potius indicunt pœnitentem ad vitandum peccatum. Secus vero, si illæ potius conducant ad legis transgressionem, prout sunt (ut bene advertunt *Ronc. de pœnit. c.* 2. *qu.* 3. *et Sporer. l.* 1. *n.* 48. *et* 49.) opiniones illæ, quæ, licet speculative videantur probabiles, tamen in praxi sunt valde periculosæ, sicut in materia sexti præcepti sunt opiniones aliquæ de tactibus, osculis, choreis, comœdiis, de reprimendis motibus sensualibus, et similibus; item in materia simoniæ, et usuræ, ubi plura videntur excusari ratione liberalis gratitudinis, sed in praxi magnum periculum involvunt; item quando agitur de compensatione facienda, vel de accusatione prosequenda contra offensores, ubi facile est periculum injustitiæ, aut vindictæ.

606. — « 3. Moraliter ei constare debet de bona dispo-» sitione pœnitentis, alias absolvendo peccabit mortaliter. » * (*Vide dicta n.* 459.) *

» 4. Non licet absolvere, 1. Qui nullam præbet materiam : » qualis tamen non est, qui post absolutionem mox confite-» tur, cujus erat oblitus. * (*Vide dicta n.* 448. *ubi oppositum* » *tenuimus.*) * 2. Qui cum possit, non est paratus restituere, » et proximas peccandi occasiones fugere. V. *Navar. c.* 15. » *Suar. d.* 32. *sect.* 2. 3. Ignorantem ea, quæ omnes scire » tenentur, v. g. decem præcepta, et quæ ad fructuosam » confessionem, et communionem spectant, unde talis com-

Digitized by Google

» muniter prius est instruendus, vel alio mittendus ad in-
» structionem.* (*Vide dicta tom.* 1. *l.* 2. *ex n.* 3. *et in praxi*
» *confess. in fin. hujus operis n.* 22.)*

607. — » 5. Rudiores ordinarie juvandi sunt. * (*Ex cap.*
» *Omnis de pœnit. ubi dicitur* : Sacerdos sit discretus, dili-
» genter inquirens et peccatoris circumstantias, et peccati.
» *Item in rit. rom. habetur :* Si pœnitens numerum, et spe-
» cies et circumstantias peccatorum explicatu necessarias
» non expresserit, eum sacerdos prudenter interroget. Sed
» caveat, ne curiosis.... interrogationibus quemquam deti-
» neat, præsertim juniores.... de eo quod ignorant imprudenter interrogans, ne.... peccare discant,)* nisi sint in-
» capaces instructionis, vel ob pœnitentium multitudinem
» fieri non possit, nec videatur expedire, ut dimittantur,
» vel sint peregrini, qui mox communicare, et abire de-
» beant; tunc enim, si alioqui bona fide agant, et temporis
» angustiæ, vel pœnitentium multitudo longum examen,
» vel instructionem non permittat, sufficere aliquando in-
» tegritatem formalem, docet *Laym. c.* 13. *nu.* 10. qua sci-
» licet auditis aliquibus peccatis, absolvantur, cum onere
» redeundi ad confessionem pleniorem. »

Sed hæc opinio videtur expresse damnata ab *Inn. XI. prop.* 59. Notamus autem hic plura ad praxim utilia, quoad interrogandos pœnitentes rusticos. I. Rustici, qui putantur non satis examinati, communiter non sunt dimittendi ad se melius examinandum; ita *Salmant. de pœnit. c.* 12. *n.* 26. cum *Lugo, Vasq. Diana, Dic.* et *P. Segneri* (in suo *confessar. instr.*) oppositum merito putat intolerabilem errorem. Hinc recte ait *Sporer num.* 798. *Laym. c.* 13. *n.* 10. *cum Suar. et Golz. n.* 731. *cum Banbestub.* et aliis passim, quod confessarius examinare debet ordinarie rusticos; nam licet isti dimittantur, ut se melius præparent, vix tamen paratiores unquam redibunt, imo absterriti a difficultate examinandæ conscientiæ, facile a confessione se retrahent. II. Non est obligatio interrogandi eos, qui videntur satis instructi, et diligentes in dicendis peccatis cum suis circumstantiis; *Salmant.* cum *Aversa l. c. n.* 23. III. Confessarius non sit nimis anxius in interrogando, sed interroget tantum de iis quæ probabiliter pœnitenti conveniunt juxta suam conditionem; *Salm.* cum *Suar. nu.* 21. Alias, ut ait *Suarez*, interrogatio erit onerosa pœnitenti. IV. Melius est examinare singula

Digitized by Google

quæ pœnitens dicit, quam omnia in finem reservare, ita recte *Salm. n.* 25. *cum Lugo et Dicast.* V. Cavere debet confessarius, ne acriter reprehendat pœnitentem, dum ille confitetur, ne forte deterritus, alia peccata reticeat unde sic advertit rituale : « Confessarius... audita confessione, per- » pendens peccatorum... magnitudinem, opportunas cor- » reptiones... adhibebit. » Non tamen erit incongruum, si intra confessionem aliquando humaniter gravitatem criminum pœnitenti exponat, dummodo illico animum ei præbeat ad reliqua confitenda.

608. — « 6. Si confessarius notet pœnitentem ignorare » aliqua necessaria ad hoc sacramentum, tenetur eum in- » struere, et admonere ratione sui officii, quantum fieri » potest, v. g. si nesciat illa, quæ necessitate medii sunt ad » salutem necessaria, debet ea docere; item obligatos ad » deponendum odium, ad restitutionem honoris, famæ aut » bonorum, aut ad occasionem peccatorum tollendam, aut » amovenda, vel reparanda scandala, aliave damna illata; » aut ad corripiendos delinquentes, juvandos indigentes; » ad denuntianda delicta vel delinquentes in præjudicium » communitatis, vel innocentium : et denique, si quam » censuram incurrerint etc. tenetur ea de re monere, et » hortari ad satisfactionem, quam si recusent, negare ab- » solutionem : quia alioqui se ipsorum criminum parti- » cipem, et sacrilegii reum faciet. *Aversa q.* 16. *sect.* 12. »

Hic adverte cum *Bus.* cui consentiunt *Sporer n.* 798. *et Laym. c.* 13. *n.* 10. *cum Suar. et Llamus*, quod confessarius tenetur quantum potest ad disponendum suum pœnitentem, qui indispositus accedit. Quocirca nescio quando a culpa excusari possint desides illi confessarii, qui statim ac noverint pœnitentem non satis dispositum, dimittunt, nulla aut valde modica præmissa diligentia ad eum curandum. Dico enim, quod confessarius tenetur ex rigorosa obligatione charitatis eum disponere quantum valet, exponendo ipsi deformitatem peccati, valorem divinæ gratiæ, periculum damnationis, et similia, etiamsi multum temporis in hoc impendere debeat. Nec ei curæ esse debet, quod alii pœnitentes expectent : nam tunc confessarius non tenetur attendere ad bonum aliorum, sed tantum sui pœnitentis, pro quo tantum illo tunc, non vero pro aliis, rationem est Deo redditurus.

Digitized by Google

609. — « 7. Tenetur monere eum, qui ex ignorantia vincibili, et mortaliter culpabili est in malo statu : quia » alias nec ipsi nec sacramento consulet, cum pœnitens sit » indispositus. Si vero ignorantia sit invincibilis, v. g. si » bona fide teneat rem alienam, aut sit in matrimonio irrito, tenetur quidem monere, et instruere quando speratur fructus, nec timentur incommoda graviora : quæ si » prudenter metuantur, aut fructus non speretur, non tenetur, imo non potest. *Card. de Lugo de pœnit. d.* 22. *n.* 24. » nisi silentium officiat bono communi, quia debet bonum » pœnitentis procurare : ac consequenter licite etiam suadet, ut secundum suam ignorantiam operetur, v. g. Cajæ, » ut reddat debitum Titio, quem invincibiliter credit suum » esse maritum, cum non sit. V. *Sanch. lib.* 2. *de matrim. d.* 38. Nec obstare, etiamsi sit in præjudicium tertii particularis, ait *Lugo, et Tamb. de exped. conf. l.* 2. *cap.* 4. » Hinc si confessor prævideat pœnitentem non restituturum, » si ipsi detegatur nullitas tituli, quem pro se esse putat, » non esse illi talem nullitatem a confessario non interrogato detegendam. Quod si tamen pœnitens ipse dubitet, » ac roget, tenetur dicere veritatem, quia tacere esset errorem approbare : prudenter tamen, non plus dicendo, » quam rogatur ; v. gr. si roget Titius, an post votum simplex castitatis matrimonium contractum valeat, possitque, » ac teneatur reddere debitum, respondeat, quod sic, tacendo obligationem non petendi debiti. Vid. *Laym.* hic, » *et Lugo loc. cit.*

» 8. Quando confessarii principum, prælatorum, aliorumque magnatum, sciunt ipsos non satisfacere officio, v. » g. circa collationem beneficiorum, electionem ministrorum, subditorum gubernationem, circa eleemosynas ex » bonis ecclesiasticis faciendas, etc. regulariter tenetur confessarius monere pœnitentem de sua obligatione : alias si » absolvit, suis humeris peccata illa imponit, et cæcus » cæcum ducens, ambo in foveam inferni cadunt. Ratio est, » quia in talibus raro est ignorantia invincibilis ; raro item » contingit, ut illa secum non afferant scandalum in subditis existimantibus illa licere ; vel certe non afferant damnum commune. Si tamen videat ignorantiam esse invincibilem, neque ex illa sequi scandalum, aut damnum » commune : contra vero admonitionem fore in majus

Digitized by Google

» damnum pœnitentis, aut allaturam scandala, vel incom-
» moda, potest secundum paulo ante dicta dissimulare,
» nisi interrogetur. Ita *Lugo d.* 22. *n.* 37.

» 9. Si etiam pœnitens teneretur, licet sub peccato mor-
» tali, ad aliquid adeo difficile, ut non crederetur tunc
» æquo animo accepturus, et alia vice melius suscepturus,
» posset prudens confessor tunc illum relinquere in bona
» fide excusante a peccato, et monitionem differre in tem-
» pus opportunius, ut territus a confessione non abstineat,
» graviusque detrimentum incurrat. *Tamb. cap.* 14. *Lugo*
» *d.* 22. *s.* 2. *n.* 27.

610. — » 10. Minus recte dispositus excitandus est ad do-
» lorem, et propositum emendationis, proposita peccati
» fœditate, bonitate Dei et periculo damnationis, etc. Item
» remedia opportuna præscribenda contra peccata futura. »

Quæritur, an confessarius prævidens monitionem pœnitenti non esse profuturam, teneatur nihilominus eum monere? Certum est teneri, si ignorantia sit culpabilis, vel sit circa aliquod medium ad salutem necessarium, alias pœnitens esset certe indispositus. Dubium igitur vertit, an monitio facienda sit circa alia, quæ non sunt de necessitate medii, et cum ignorantia est inculpabilis? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Adrian. ap. Suar. de pœnit. d.* 32. *sect.* 4. *n.* 5. item *Wigandt tr.* 2. *num.* 32, *et Conc. p.* 695. §. 2. per totum. Idem tenent *Gonzal. et Eliz. apud Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1758. si ignorantia sit circa præcepta juris divini, secus si juris humani. Rationes hujus sententiæ patebunt ex objectionibus ad secundam sententiam. *Secunda* tamen sententia communis et vera docet, quod si pœnitens laborat ignorantia inculpabili (sive sit juris humani, sive divini), et non speratur fructus, imo prudenter judicatur monitio esse magis obfutura, quam profutura, tunc confessarius potest et tenetur eam omittere, reliquendo pœnitentem in sua bona fide. Ita cum *Busemb. Suar. l. c. num.* 4. *cum P. Soto, et Corduba, Laym. l.* 5. *tr.* 6. *c.* 13. *numer.* 5. *Sanch. de matr. l.* 2. *d.* 38. *n.* 1. *et* 10. *Lugo d.* 22. *nu.* 24. *Nav. Man. c.* 22. *n.* 83. *Bon. de matr. q.* 3. *p. ult. num.* 7. *Canus relect. p.* 5. *Anacl. p.* 620. *num.* 52. *Pal. p.* 18. §. 2. *n.* 7. *cum Vasq. et Conc. Ronc. p.* 94. *q.* 4. *r.* 2. *Spor. p.* 272. *n.* 795. *Tamb. l.* 3. *c.* 4. §. 1. *Elbel p.* 344. *num.* 471. *Viva q.* 8. *art.* 5. *n.* 4. *Escob. l.* 16. *num.* 633. *cum Henr. Guttier.*

Digitized by Google

Medina, Holzm. t. 1. *p.* 12. *num.* 60. *cum March. Croix l.* 6. *p.* 3. *n.* 540. *et Salm. c.* 12. *n.* 34. *cum Pontio, Aversa, Vill. Diana. Gabr. etc.* Et idem docet *Habert.* (rigidioris disciplinæ fautor) *t.* 6. *p.* 466. *q.* 3. ubi loquens de matrimonio nullo propter aliquod impedimentum, dicit : « Si adversus » malum occultum, et invincibiliter ignoratum, nullum » appareat remedium, et gravia incommoda prævideantur, » dissimulandum est (a confessario) impedimentum, et » conjux in bona fide relinquenda. » Idem sentit *Antoine* (recentior inter rigidos auctores) *p.* 534. *qu.* 3. ubi ait : « Si probabile periculum sit, ne ex admonitione sequatur » peccatum formale pœnitentis, vel grave scandalum etc. » differenda est monitio, et petenda dispensatio. »

Id probant 1. ex c. *Si quis* 2. *de pœnit. dist.* 7.

Sed hic textus revera non facit ad casum, nam ibi loquitur S. Aug. tantùm de peccatore qui vult differre pœnitentiam usque ad finem vitæ, et ideo sic dicit : « Si scirem tibi » nihil prodesse, non tibi darem (id est pœnitentiam). Item, » si scirem tibi prodesse (nempe dilationem pœnitentiæ) » non te admonerem, non terrerem. Ergo tene certum, di- » mitte incertum. » Quid igitur hic textus refert ad rem? Probant 2. ex *c. Quia circa de consang.* ubi Innoc. III. consultus de quibusdam, qui ex subreptitia dispensatione contraxerant, sic respondit episcopo interroganti : « Dissimulare » poteris, cum ex separatione grave videas scandalum im- » minere. » Sed hic alius textus nec etiam satis probat, quia saltem non est certum, quod Papa sic respondens noluisset dispensare in illo impedimento (quamvis *Tournely... p.* 317. cum pluribus intelligit ibi nullam adfuisse dispensationem); tanto magis quod aliquando potest pontifex ex urgentissima causa etiam deobligare ab obligatione præstandi novum consensum, prout Clemens XI. 2. april. 1701. egit cum quibusdam populis Indiarum, ut refert Bened. XIV. *notif.* 87. *n.* 80.

Potius igitur nostra sententia firmatur ex auctoritate D. Bernardi, qui *serm.* 42. *in cantic.* sic ait : « Mallem ali- » quando tacuisse et dissimulasse, quod agi perperam de- » prehendi, quam ad tantam reprehendisse perniciem. » Conqueritur ergo S. Doctor per suam monitionem cognovisse majorem evenisse ruinam, quam si dissimulasset reprehendere id quod cognovit male agi. Maxime autem

Digitized by Google

sententia probatur ex illa validissima ratione, scilicet quod de duobus malis minus est permittendum, ut majus evitetur; unde in concursu peccati materialis et formalis, magis præcavendum est formale, quod solum punit Deus, cum ex solo peccato formali reputet se offensum. Ratio hæc magis patefiet ex responsionibus ad objectiones, quas mox recensemus.

Objicitur I. illud Ezechielis c. 33. *v.* 8. : « Si me dicente » ad impium : Impie, morte morieris : non fueris locutus, » ut se custodiat impius a via sua, ipse impius in iniqui- » tate sua morietur, sanguinem autem ejus de manu tua » requiram. » Sed quis non videt hic sermonem fieri de impio, qui est in mala fide, et quem tenetur utique confessarius corripere, ut resipiscat? Et sic intelligendi alii textus scripturæ, ac SS. Patrum, qui in contrarium afferuntur.

Objicitur II. Confessarius est doctor : ergo ex vi sui officii tenetur omnino instruere ignorantes, et legem manifestare. Respondetur, quod confessarius non solum est doctor, sed etiam medicus, unde ut medicus, cum prævideat monitionem vergere in ruinam pœnitentis, debet ab ea abstinere : et licet sit etiam doctor, attamen, cum munus confessarii sit munus charitatis, a Christo Dom. tantum institutum in bonum animarum, debet quidem tradere doctrinam, sed illam tantum quæ est proficua, non quæ nociva est pœnitentibus. Alias si ex munere doctoris de omni veritate teneretur instruere pœnitentes, deberet ab eis removere ignorantiam invincibilem adhuc juris humani, etiamsi prævideret monitionem obfuturam; sed hoc vel nemo dicet, vel nimis improbabiliter dicet.

Objicitur III. quod in eo casu ignorantia pœnitentis non est invincibilis, sed vincibilis; idque sic probant; tunc adest vincibilis ignorantia, quando alicui vel occurrit dubitatio de præcepto, vel aperta est via præceptum addiscendi; sed huic ignoranti jam aperta est via, quando quidem confessarius paratus esset ad instruendum, si prævideret monitionem profuturam; ergo confessarius tenetur monere talem pœnitentem, utpote vincibili ignorantia laborantem. Sed respondetur : Ad constituendam ignorantiam vincibilem, non solum requiritur, ut pateat via ad veritatem præcepti assequendam, sed etiam omnino requiritur, ut occurrat

Digitized by Google

dubitatio de præcepto, alias ignorantia semper esset invincibilis; ignorantia enim invincibilis, ut definitur *a D. Th. 1. 2. qu. 76. art. 2.* est illa *quæ studio superari non potest.* Cum autem dubitatio de aliquo præcepto non occurrit, ignorantia studio superari certe non potest; quomodo enim studium quis adhibere potest ad inquirendum præceptum, de quo nullam notitiam ne confuse quidem per dubitationem habet? Unde recte cum aliis communiter supponit *P. Segneri (in suo confessar. instructo c. 7.)* tunc utique adesse ignorantiam invincibilem : *Quando la persona non ha principio di dubitare, e conseguentemente non ha ne anche maniera di vincere il suo errore.* Concludendum igitur, quod cum alicui non occurrit dubitatio, ignorantia est quidem invincibilis : licet enim per se loquendo adsit via sciendi aliquam obligationem, illa tamen non patet ei, cui de obligatione nulla occurrit dubitatio. Alias, si talis pœnitens censendus esset laborare ignorantia vincibili, deberet dici, quod, etiamsi ipse non confiteretur, et etiamsi pœnitens monitus resipisceret, sed confessarius propter inscitiam vel oblivionem non adverteret ad eum monendum, adhuc pœnitens damnaretur, quia adhuc esset in mala fide, et in peccato formali; sed hoc non videtur ab ullo unquam posse dici. Quod autem confessarius advertat, vel non, ad faciendam monitionem, hoc mere per accidens se habet quoad pœnitentem, a cujus sola cognitione et voluntate pendet, quod ignorantia sit vincibilis, aut invincibilis.

Objiciunt IV. Quod talis pœnitens, qui si moneretur, non acquiesceret doctrinæ confessarii, haberet voluntatem obfirmatam in errore, unde tanquam indispositus nequit absolvi. Sed respondetur, et quæritur, qualisne dispositio in pœnitente attendi debeat ut ei absolutio denegetur? num indispositio præsens sive actualis, vel futura seu interpretativa, scil. quod si ille in tali occasione poneretur, peccaret? non quidem interpretativa, alias plurimi absolvi non possent qui hic et nunc de aliquo peccato, puta de neganda fide non cogitant, sed, persecutione adveniente, facile illam negarent. Item dicere debemus cum Pelagio (cujus error damnatus est ab ecclesia) quod Deus in pœnam peccatorum futurorum aliquos infantes non sinit ad baptismum pervenire, et aliquos pervenire vult in præmium bonorum, quæ operaturi essent si vixissent. Quare minime dici debet, quod

Digitized by Google

pœnitens est indispositus, eo quod si moneretur non pareret confessario, sed quod esset indispositus si moneretur. Sed confessarius non debet attendere ad indispositionem interpretativam quam pœnitens haberet, sed ad actualem quam nunc habet. Et ideo, sicut non licet proximum exponere ad occasionem in qua positus ille succumberet, ita confessarius, cum prævidet ex monitione ruinam pœnitentis, tenetur ab ea abstinere, esto pœnitens relinquendus sit in peccato materiali, eo quod unum peccatum formale omnibus præponderat materialibus peccatis.

611. — Ex his infertur I. cum *Laym. nu.* 5. *Sanch. n.* 8. *Lugone nu.* 25. *Salm. nu.* 34. *Holzm. n.* 60. *Pal.* §. 2. *n.* 7. *Habert, Antoine ll. cc.* et aliis communiter (contra *Concinam*), quod si confessarius noverit pœnitentem invalide contraxisse matrimonium ob aliquod impedimentum occultum, et periculum sit infamiæ, scandali, aut incontinentiæ, si nullitatem manifestet; tunc debet omittere monitionem, et illum relinquere in bona fide, donec obtineatur dispensatio; nisi dispensatio (ut recte aiunt *Laym. num.* 6. *Pal. et Salm. ll. cc.*) de facili, et statim obtineri possit ab habente facultatem, et etiam ab episcopo (recte dicit *Palaus*), ut liberetur pœnitens a peccato materiali. Vide dicenda *de matr. dub.* 3. *num.* 1123. Utrum autem hoc casu possit confessarius obligare conjugem negantem debitum ad illud reddendum? Negat *Bon. de matr. q.* 3. *p. ult. n.* 6. *cum Soto, et Hurt.* quia id esset consulere fornicationem; tantum (ut ait) poterit in genere dicere, quod conjuges tenentur reddere debitum. Affirmant vero communius et probabilius *Lugo, et Sanch. ll. cc. Fill. tr.* 10. *num.* 98. *Croix l.* 6. *p.* 3. *num.* 542. *et Escob. l.* 16: *num.* 630. *cum Conc. Henr. Led. et Cord.* Ratio, quia stante persuasione conjugis quod matrimonium sit validum, tenetur ille reddere, ut dictamen suæ conscientiæ sequatur.

612. — Quid si matrimonium sit contrahendum? *Holzm. t.* 1. *p.* 12. *n.* 61. ait omnino tunc monitionem esse faciendam, etiamsi certe non sit profutura, et certe obfutura; quia magis præcavenda est nullitas sacramenti, quam peccatum, aut infamia pœnitentis. *Holzm.* citat etiam *Spor.* pro hac sententia *de consec. c.* 1. *n.* 9. Sed *Spor.* loquitur ibi (et recte) tantum de casu quo aliquis vellet ducere consanguineam : tum quia tunc revera abest infamia, tum quia pœni-

Digitized by Google

tens post matrimonium facile poterit cognoscere ejus nullitatem, et sic facile incidere in peccata formalia; præter alia pericula relinquendi filios illegitimos, etc. E converso *Sanch. dict. d.* 38. *n.* 7. *in fine, et Lugo d.* 22. *n.* 24. absolute dicunt adhuc in eo casu omittendam esse monitionem, quando ipsa probabiliter censetur non profutura. Probabilius tamen mihi videtur dicendum cum *Palao p.* 18. §. 2. *n.* 9. *et Salm. c.* 12. *n.* 35. quod regulariter loquendo, omnino monitio tunc facienda est, tum quia ex matrimonio nullo frequenter plura inconvenientia oriuntur; tum quia sæpe post tale matrimonium ignorantia cessare solet, et tunc facile adest periculum peccandi formaliter. Unde bene ait *Laym. c.* 13. *n.* 6. quod eo casu monitio facienda est, si aliqualis saltem spes adsit profectus. Et idem quod de matrimonio nullo, dicit *Spor. de consc. c.* 1. *n.* 29. de contractu illicito ineundo. Si vero confessarius certo moraliter desperet de fructu, tunc merito dicit *Croix l.* 6. *p.* 3. *n.* 540. *cum Aversa* (quibus jam videntur adhærere *Pal. Salm. et Laym.*) quod omittere debeat monitionem, donec obtineat dispensationem; quia melius est permittere peccatum materiale, quam præbere occasionem certi peccati formalis. Nec obstat ratio *Holzm.* nam (ut dicunt *Sanch. Pontius, Vasq. Salas, Salon,* et alii citati *tom.* 1. *l.* 1. *n.* 32.) sacramenta non exposcunt majorem reverentiam, quam præcepta divina. Unde si in præceptis divinis permitti potest materiale peccatum, ut ipsemet *Holzm.* admittit numer. 60. cur non poterit permitti materialis irreverentia sacramenti in tanta necessitate, ut peccatum formale vitetur.

613. — Sed hic discutiendus est casus valde facilis eventu, et difficilis solutione. Rogatur : quid agendum, si sponsi accedant ad ecclesiam ad contrahendum matrimonium, et alter eorum manifestet confessario impedimentum occultum, dum omnia sunt parata, et non possit sine scandalo et infamia matrimonium differri? *Sanch. de matr. lib.* 2. *d.* 40. *n.* 8. *Boss. p.* 1. *n.* 1206. *et Bon. eod. tit. q.* 3. *p.* 15. *n.* 6. *cum Guttier.* suadent, ut pœnitens votum emittat castitatis ad tempus, puta ad mensem. Sed hoc remedium, ut aiunt *Roncag. p.* 172. *q.* 2. *et auctor instruct. pro novis confess. p.* 2. *c.* 1. *n.* 31. merito videtur esse periculosum, propter suspicionem quam facile apud alios ingerere potest; tanto magis quod passim apud casuistas tale remedium præscriptum inve-

Digitized by Google

nitur. Unde *Lugo d.* 22. *n.* 24. *et præfatus auctor instruct. etc.* dicunt tunc consultius esse, quod confessarius relinquat sponsos in bona fide, et sinat nuptias contrahere; et huic consentit *Laym. de pœn. c.* 13. *n.* 6. si omnino desperetur de fructu monitionis. Communisse vero alii DD. et probabilissime docent in eo casu posse episcopum dispensare; ita *Sanchez dict. d.* 40. *n.* 3. *et* 7. *Bon. n.* 4. *Cabass. tom.* 1. *l.* 3. *c.* 27. *n.* 4. *Pignatel. t.* 3. *consult.* 33. *Suar. de leg. l.* 6. *c.* 14. *in fine, Spor. de leg. p.* 50. *n.* 353. *Conc. de matr. pag.* 343. *n.* 5. *Pontius, l.* 9. *c.* 6. *n.* 6. *Dian. p.* 8. *tr.* 3. *r.* 80. *Pal. p.* 18. §. 2. *n.* 9. *Salm. de matr. cap.* 14. *n.* 11. *Viva q.* 6. *art.* 1. *n.* 8. *Elbel p.* 500. *n.* 493. *cum Bob. Fill. Mastr. et Croix de matr. n.* 838. *cum Vasq. Sylvio, Barbosa, Hurt. Reg. Vill. Salas, Boss. Molfes. Machad.* et aliis plurimis cum *Card.* (qui dicit esse sententiam moraliter certam) et *Pyrrho, ac Corrad.* (qui testatur ita declarasse Sixtum V.) et communem vocat Benedict. XIV. *de synod. l.* 7. *c.* 31. *num.* 2. (contra rigidissimum *Fagnanum*, qui in *c. Nimis, de filiis presb.* negat, etiamsi id oporteat ad legitimandam prolem in articulo mortis; adversus communem DD. cum *Pignatel. t.* 3. *cons.* 33. qui *n.* 8. ex aliis id extendit etiamsi impedimentum fuerit publicum). Ratio, vel quia tunc præsumendus est Pontifex delegare episcopo facultatem dispensandi, quam requisitus certe ei non denegaret; vel quia (ut ratiocinatur *Sanch. num.* 3 *et* 7.) episcopus potest in sua diœcesi quidquid potest Pontifex in tota ecclesia, nisi aliquid Pontifex sibi reservavit (juxta id quod plures dicunt *de matr. vide* infra *n.* 980. *dub.* 1.) unde, si episcopus dispensare nequeat in iis impedimentis, id ex eo provenit, quia Pontifex reservat; sed cum reservatio fiat propter charitatem, et ob bonam reip. gubernationem, non est verisimile Pontificem dispensationem sibi reservare in casu tantæ necessitatis, quando aliter scandala vitari non possent; hoc enim esset contra charitatem. Ergo in eo casu intelligitur cessare reservatio, et ideo episcopus ex sua potestate ordinaria potest tunc dispensare, sicut potest in aliis legibus Pontificiis, quando aditus ad Papam non patet. Et eo casu probabiliter dicunt idem *Sanchez n.* 14. *Elbel l. c. Bon. n.* 6. *cum Valent. Vasq. Salas, Henr. ac Salm. c.* 14. *n.* 12. *cum Con. Pal. Basil. etc.* quod episcopi legitime possint prædictam facultatem dispensandi delegare aliis, etiam generaliter pro omni-

Digitized by Google

bus casibus occurrentibus, quia hæc facultas conceditur episcopis ratione dignitatis, unde accipit conditiones potestatis ordinariæ. (Vicarius autem episcopi ratione sui officii hanc facultatem certe non habet, prout notant *Salm. ib.*) Imo addit *Pignatell. t.* 3. *consult.* 33. *n.* 5. ibique fuse probat, quod eo casu censetur omnino cessare lex qua prohibetur tale conjugium contrahi; omnis enim lex (ut ait) ordinatur ad bonum publicum, ut revera est commune apud omnes ex *c.* 2. *de observ. jejun.* ubi dicitur quod necessitas careat lege, et ex *c.* 2. *dist.* 4. ubi S. Isidorus ait: « Erit autem lex » honesta, possibilis secundum naturam, loco temporique » conveniens, utilis, manifesta quoque etc. » Unde quando lex evadit perniciosa, utique non obligat, ut docet *D. Th.* 2. 2. *qu.* 120. *art.* 1. ubi dicit, quod cum aliquid est contra commune bonum, *malum est sequi legem positam.* Idem *Cajet. ib. Nav. c.* 16. *n.* 37. *Soto de just. q.* 6. *a.* 8. *Pignatell. tom.* 3. *consult.* 33. *n.* 5. *cum Covarr. Led.* et aliis passim; idem *Salm. de leg. c.* 1. *n.* 15. *et Pal. tr.* 3. *p.* 1. *n.* 4. qui probat cum *Suar. Bon. Vasq. et Salas,* quod lex bono communi non conveniens, non est lex, neque obligationem inducit. Et ideo ait *Pignatellus*, tunc alium inferiorem legislatore posse declarare, quod lex impedimenti cesset, et non obliget, cum in eo casu, si adhuc Pontifex vellet legem obligare, talis voluntas respiceret malum, quia esset causa scandali, quod non est præsumendum. Unde dicit *Ronc. p.* 172. *q.* 2. (cujus opinionem ait auctor *instr. pro novis confes. p.* 2. *n.* 32. *ex Jordano, et Pignatell.* ut supra, non esse rejiciendam tanquam improbabilem et non tutam in praxi) quod si aliquando nec etiam ad episcopum aditus pateret, et nullo modo aliter vitari posset gravissimum periculum infamiæ, aut scandali, posset parochus vel alius confessarius declarare, quod lex impedimenti eo casu non obligat, quia eadem ratio (ut supra) tunc urget, nempe quod cessat lex, quando potius est nociva, quam utilis. Et licet hic non cesset finis legis in communi, sed in particulari, cum tamen cessat finis legis in contrarium, lex etiam cessat, ut omnes conveniunt cum *Salm. de leg. c.* 4. *n.* 6. Notant tamen præfati auctores, quod esto tunc permittatur contrahi matrimonium, tamen quantocius (saltem ad majorem securitatem, et ad salvandam reverentiam legibus ecclesiæ debitam) recurri debet ad S. pœnitentiariam, ut ab illa dispensatio obtineatur.

Digitized by Google

614. — Infertur II. quod ubi non speratur fructus, omittenda est monitio etiam de restitutione facienda, ut dicunt *Laym. c.* 13. *n.* 4. *Lugo d.* 22. *n.* 26. *Ronc. p.* 94. *q.* 4. *r.* 2. *Sporer de pœn. n.* 795. *Viva q.* 8. *art.* 5. *n.* 5. *Elbel p.* 344. *num.* 471. *cum Tamb. Sanch. lib.* 2. *d.* 38. *n.* 8. *et* 10. *cum Cano, Henr. Led. Met. et Cord. Holz. tom.* 1. *de consc. c.* 3. *n.* 53. *cum Henno, et communi, ac Salm. c.* 12. *n.* 34. *cum Vasq. Suar. Con. Pontio, Vill. Aversa, etc.* (contra *Concinam, Hab. ll. cc. et Antoine p.* 534. *q.* 3. qui duo ultimi in assignanda ratione circa monitionem de matrimonio nullo, et de restitutione facienda, aperte sibi contradicunt.) Ratio est, quia confessarius, cum prævidet quod monendo de restitutione, pœnitens non parebit, et in peccatum formale incidet, magis præcavere debet ejus spirituale damnum quam damnum alterius temporale. Bene tamen advertunt *Viva, et Ronc.* non facile judicandum quod pœnitens, cognita veritate, monitioni non obtemperabit.

Infertur III. omittendam esse monitionem etiam quando timentur scandala aliorum, infamiæ, rixa, et similia; ita *Suar. p.* 32. *sect.* 4. *n.* 3. *Sanch. dicta d.* 38. *n.* 10. *Laym. c.* 13. *n.* 5. *Lugo d.* 22. *n.* 7. *Pal.* §. 2. *n.* 8. *Ronc. pag.* 94. *q.* 4. *r.* 2. *et Salm. c.* 12. *n.* 34. *cum Vasq. Con. Covar. Dicast. et Granado.* Quia semper præstat vitare mala formalia aliorum, quam materialia pœnitentis.

615. — Excipiendum est tamen I. quando damnum redundaret contra bonum commune; licet enim confessarius teneatur ratione sui officii principaliter incumbere bono pœnitentis, nihilominus, cum ipse sit pars reipublicæ, et in bonum reip. christianæ minister constitutus, tenetur præferre bonum publicum bono privato pœnitentis; ita cum *Busemb. ut supra, Lugo d.* 22. *num.* 30. *Ronc. l. c. r.* 1. *Salm. c.* 12. *nu.* 37. *cum Aversa, Dic.* et aliis communiter. Hinc omnino monendus est parochus qui erronee, etsi ex ignorantia invincibili, circa mores populum instrueret. Idem monendus qui bona fide putaret se sacerdotem cum non esset, ob sacramenta quæ invalide conferret. Item ignorans nullitatem matrimonii, si de illa publica sit fama. Item bene addunt *Salm. n.* 40. *cum Busemb. ex Lugo d.* 22. *n.* 3. (cujus doctrinam uti saluberrimam confessariis sequendam proponit Pontifex in bulla mox citanda) confessarium debere admonere episcopos, prælatos, principes, gubernatores, confes-

Digitized by Google

sarios, et similes, qui ex ignorantia invincibili perperam se gerunt circa collationem beneficiorum, electionem ministrorum, subditorum gubernium, largitionem eleemosynarum, de superfluis beneficiorum, administrationem sacramenti pœnitentiæ, etc. Ratio, quia raro contingit hujusmodi ignorantiam esse inculpabilem, vel non esse perniciosam aliis, qui facile licita sibi putant quæ a superioribus fieri observant. Imo bene advertit N. SS. P. Benedictus XIV. in sua bulla *apostolica*, edita 26. jun. 1749. (in *bullar. t.* 3. *n. XIX.* §. 20.) monendum esse pœnitentem, « si in iis versetur facti » circumstantiis quæ, confessario dissimulante, peccatorem » in pravo opere obfirmant, non sine aliorum scandalo, cum » quis arbitretur ea sibi licere, quæ ab iis, qui ecclesiæ sacramenta frequentant, impune exerceri animadvertit. » Præterea bene addit *Lugo*, quod si confessarius rationabiliter dubitat, an hujusmodi pœnitentes suo debito satisfaciant, tenetur eos de illo interrogare.

616. — Excipiendum II. si pœnitens interroget, tunc enim confessarius tenetur detegere veritatem, nec potest dissimulare; quia, cum ille jam incœperit laborare ignorantia vincibili, dissimulatio confessarii esset erroris approbatio; ita *Suar. d.* 32, *sect.* 4. *n.* 2. *et* 3. *Laym. c.* 13. *nu.* 6. *Pal. n.* 10. *Lugo d.* 22. *n.* 29. *Salm. c.* 12. *n.* 36. et alii communiter cum *Sanch. d.* 38. *nu.* 14. qui excipit, si pœnitens non interrogaret cum dubio, sed ex scrupulo; quia tunc (ut ait), dissimulante confessario, ille etiam remaneret in bona fide. Sed hoc merito non admittunt *Lugo, et Salm. ll. cit. cum Soto, Led. Lop. etc.* quia stante interrogatione facta, pœnitens faciet postea auctoritate confessarii, quod antea faciebat ex ignorantia. Recte vero dicunt *Sanchez n.* 8. *Suar. Laym. et Sporer ll. cit.* quod cum pœnitens interrogat, confessarius non plus respondere debet quam ab ipso interrrogatur : ex, gr. si quis obstrictus voto castitatis interroget, an matrimonium propter votum fuerit invalidum, et an teneatur uxori reddere debitum, confessarius affirmet utrumque, tacens de obligatione non petendi, etiamsi noverit matrimonium ob aliquod impedimentum dirimens esse nullum.

Excipiendum III. si pœnitens brevi sit monitioni obsecuturus, quamvis in principio non acquiescat; sic enim sapienter loquitur *Laym. c.* 13. *n.* 5. *in fine* : « Confessarius considerare debet quantum et quam diuturnum incommo-

Digitized by Google

dum ex monitione timeatur; fieri enim quandoque solet, ut pœnitens initio conturbatus animo salutarem monitionem respuat, postea vero mente sedata eamdem cum fructu recipiat. » Imo dicit *Lugo d. 22. nu 39. cum Adriano, Med. Cano, et Corduba*, monendum esse pœnitentem, etiamsi scandalum sit passurus, quando scandalum quod timetur brevi mansurum putatur, et spes sit quod monitio postea brevi habebit effectum suum. Sed hoc melius intelligendum locum habere, prout tradit Benedictus XIV. in præfata bulla *apostolica l. c.* casu quo, ut ait, « dissimulante con- » fessario, peccator in pravo opere obfirmaretur cum scan- » dalo aliorum; vel quando quis in proxima peccati occa- » sione versatur, sin minus in externis actibus, saltem in » pravis cupiditatibus ac morosis delectationibus assentiri » consuevit. »

Utrum autem facienda sit monitio in dubio, an sit profutura vel obfutura? Resp. si non timetur de damno, omnino quidem fieri debet; si vero dubitatur tam de damno, quam de fructu secuturo, tunc confessarius pensare debet damnum et utile, item gradum timoris damni, ac spei utilitatis, et eligere id quod judicat præponderare; ita *Lugo d. 12. n. 31. et Salm. c. 12. n. 39. cum Dicast. et Aversa.* Cæterum in dubio regulariter mihi videtur dicendum, quod mala formalia potius evitanda sint quam materialia. Hinc loquens *P. Concina* de correctione fraterna (*in tract. de eleemos. c. 3. n. 9.*), dicit, quod in dubio, an correctio sit profutura vel nocitura, omitti debeat, quia (ut ait) imprudenter agit qui dubius operationi morali se committit.

617. — « Resp. 2. Ut confessarius licite hoc sacramentum » administret, debet esse in gratia, alioqui peccabit mor- » taliter * (*Vide dicta n. 31.*) *; item debet esse talis, ut per » hoc non exponatur proximo periculo peccandi mortaliter. » Pars prior constat ex dictis de sacramentis in genere. An » vero audiens plures una quasi vice in mortali tot numero » peccata committat, alii negant, ut *Rod.* alii affirmant, ut » *Bon. hic.* * (*Vide dicta tom. 4. l. 5. n. 50. v. qu. 6. ubi id* » *omnino negatur.*)* Pars posterior patet. »

Unde resolvitur hic casus:

« Confessor conscius sibi peccati mortalis tenetur, an- » tequam audiat, vel saltem absolvat pœnitentem * (*Vide*

Digitized by Google

» *dicta de hoc lib.* 6. *n.* 36.) * ipse confiteri, vel conteri de » suo peccato. Si tamen vocatus improviso ad moribundum » recolligere se tam subito non possit ad contritionem eliciendam, vel bona fide putet se elicuisse, non peccat absolvendo. » *Præp. Lugo, Tamb. l.* 3. *c.* 2. §. 3. * (*V. dicta n.* 33.) * 618. — » Resp. 3. Si male absolvit, committendo defectum essentialem, v. g. si non protulit formam, vel » absolvit a reservatis non subditum, tenetur inducere ad » repetendam confessionem, si sine scandalo, infamia, fractione sigilli, et nocumento suo possit : sin minus, non » tenetur. Si non absolvit a censura, potest ab eadem (si, » vel quando habuerit potestatem) absolvere absentem. » * (*Vide dicenda de censur. num* 117.) * *Bonac de cens. in* » *comm. d.* 1. *q.* 3. *p.* 6. *ex Suar. Fill. t.* 11. *c.* 10 *qu.* 6. *Reg.* » *Nav. Rodr.*

» Si non interrogavit sufficienter numerum, speciem, » vel alias circumstantias, regulariter ad nihil tenetur, nisi » ad pœnitentiam agendam; monere enim extra confessionem » non debet, cum judicium sit finitum. Si tamen redeat ad » confessionem idem pœnitens, debet moneri de defectu » commisso, quia alioqui hæc confessio non erit integra, » cum quædam non sit debite confessus.

» Dixi, *si non interrogavit :* quia si positive dixit, non » teneri confiteri numerum, speciem etc. debet monere, si » sine gravi scandalo et detrimento potest; quia est causa, » quod alter præceptum grave, scilicet confitendi illa » peccata, violet. *Lugo d.* 22. *sect.* 3.

» Si neglexit monere de restitutione, moneat, si quidem » commode potest (vel in confessione; vel extra, obtenta » prius ab ipso venia; ea vero negata, ad nihil ultra teneri » docet *Tamb. l.* 3. *c.* 8. *Sanch. contra Suar.*) quia tenetur » ex charitate : si non commode potest, Deo commendet. » *Laym. l.* 5. *t.* 6. *c.* 9. *Henr. Suar. Sylv. Mercer. in* 3. *p.* » *q.* 9. *art.* 1. *Dian. p.* 4. *r.* 198. et *p.* 1. *t.* 4. *r.* 109. Quod si » tamen (ex gravi, seu mortali culpa contra jus alterius) » dixisset, eum non teneri ad restitutionem, vel aliter (v. g. » opinionem falsam persuadendo) esset causa efficax, cur » non restituat, vel aliunde detrimentum accipiat ipse, vel » alius; tenetur ipsemet restituere, nisi moneat tempestive, » priusquam pœnitens fiat impotens; quia actione sua fuit » injusta causa damni. Si vero sine gravi culpa id fecit,

Digitized by Google

» tenetur nihilominus monere pœnitentem, si commode » potest: alioqui ipse obligatur, sicut casu priore. Si non » commode potest, excusabitur. V. *Suar. Con. d.* 8. *d.* 77. » *Bon. Dian. t.* 2. *m. r.* 1. *Lugo d.* 22. *s.* 3. *n.* 61. et supra » *l.* 3. *t.* 5. *c.* 2. *d.* 1. *art.* 2. *cas.* 12. ».

619. — Hic distinguere opportet plura dubia, quæ hoc punctum concernunt. Dubitatur I. Ad quid tenetur confessarius, si erravit circa valorem sacramenti? Si erravit sine culpa conveniunt omnes non teneri cum gravi incommodo famæ vel honoris monere pœnitentem de errore; ita *Lugo d.* 22. *n.* 58. *Salm. cap.* 12. *n.* 56. *Sporer p.* 274. *num.* 803. *Viva q.* 8. *art.* 5. *n.* 10. *Elbel p.* 332. *n.* 437. et alii passim. Ratio, quia tunc confessarius tenetur ad monitionem tantum ex charitate, quæ non obligat cum gravi incommodo. Hoc tamen valet pro confessario delegato; aliter enim videtur dicendum de parocho, juxta dicta *tom.* 1. *l.* 2. *n.* 40. *v. strictius*, eo quod parochus tenetur ex justitia reparare grave damnum spirituale subditorum. Recte autem addunt præfati AA. quemcumque confessarium teneri advertere pœnitentem de nullitate absolutionis ei collatæ, si ille sit in articulo mortis, vel in gravi periculo non amplius se confitendi. Sed quid, si confessarius cum culpa gravi erravit circa valorem sacramenti, an tunc teneatur monere cum gravi suo damno? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Bonac. q.* 7. *p. ult. n.* 4. *Suar. d.* 32. *sect.* 6. *et* 7. *cum S. Anton. Sylvest. Nav. et Cord.* et probabilem censent *Salmant. c.* 12. *n.* 56. *cum Vasq. Hurt. Aversa etc.* Ratio, tum quia tale præceptum non videtur obligare cum tanto dispendio; tum quia, sicut ipse pœnitens non teneretur cum tanto incommodo sua peccata confiteri si monitus esset, ita nec confessarius. Excipit tamen *P. Suarez*, si confessarius deceperit pœnitentem, relinquendo illum in occasione proxima peccandi. *Secunda* vero sententia, quam sequimur, affirmat, et hanc tenent *Lugo, Viva, Spor. et Elb. ll. cc.* item *Tamb. meth. conf. l.* 3. *c.* 8. *n.* 5. *ac Leand. ap. Salm. loc. cit.* Ratio, quia, licet confessarius ex charitate onus susceperit audiendi confessionem pœnitentis, tamen, postquam audivit, tenetur ex officio, et ex quasi contractu cum pœnitente inito rite ipsi ministrare sacramentum; unde, si invalide ministraverit ex sua culpa, tenetur utique etiam cum gravi suo damno (petita licentia) illum de errore monere; et sic respondetur primæ rationi

Digitized by Google

oppositæ. Respondetur item secundæ, quod pœnitens, si monitus esset, posset sine confessione aliter sibi providere eliciendo actum contritionis; at confessarius non potest ipsum inscium relinquere in tanto gravi suo damno carentiæ gratiæ sacramentalis. Diximus, *petita licentia*, nam probabilius (contra alios) dicunt *Coninck, Bon. et Spor. ap. Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1785. quod si ex monitione gravis sequeretur offensio pœnitentis, non tenetur tunc confessarius, nec potest monere, quia sigillum læderetur juxta dicenda *n.* 622. Item probabile videtur cum AA. primæ sententiæ, quod si pœnitens iterum alteri confessus fuerit, tunc non tenetur confessarius cum gravi incommodo eum monere de nullitate primæ confessionis. Ratio, quia tunc jam moraliter certo pœnitens supponitur justificatus; et ideo sicut ille non tenetur cum gravi dispendio procurare integritatem confessionis, ita nec confessarius. Et idem potest dici, si pœnitens eucharistiam deinde susceperit, quia (ut diximus de *sacram. in genere cum D. Thoma*, et aliis communiter) eucharistia cum attritione et bona fide suscepta, per accidens primam gratiam confert.

620. — Dubitatur II. Quid si error non fuerit circa valorem, sed circa integritatem confessionis, nempe si confessarius neglexerit interrogare de speciebus et numero peccatorum? Respondetur: Si confessarius in hoc negative se habuit non interrogando, tunc non tenetur monere de errore, nisi intra confessionem, ut cum *Busemb.* dicunt *Lugo d.* 22. *n.* 75. *Sporer n.* 804. item *Suar. et Arriaga apud Croix. n.* 1779. Et hoc etiamsi confessarius culpabiliter interrogare neglexerit. Ratio, quia obligatio faciendi confessionem integram directe afficit pœnitentem, non confessarium; unde, licet confessarius teneatur intra confessionem interrogare pœnitentem de speciebus et numero peccatorum, ut efformet judicium de statu causæ, et pœnitentis, finito tamen judicio, cessat in confessario hujusmodi obligatio. Si vero ipse positive induxit pœnitentem, ne explicaret ille species sive numerum, tunc, si cum culpa gravi id fecerit, tenetur etiam extra confessionem cum licentia pœnitentis eum monere de errore, sed sine scandalo, et sine gravi suo damno; ut bene aiunt *Lugo n.* 73. *et Sporer l. c.* nam sicut grave damnum excusat pœnitentem ab integritate confessionis, ita etiam confessarium. Quod si confessarius in hoc non

Digitized by Google

graviter peccaverit, tunc multo minor causa sufficiet ad eum excusandum a monitione facienda. Hinc recte aiunt *Lugo l. c. Tamb. l.* 3. *c.* 8. *n.* 3. *cum Fill. ac Suar. Arriaga apud Croix dict. n.* 1779. quod confessarius, qui bona fide deobligavit pœnitentem ab explicanda specie sive numero, regulariter non tenetur admonere extra confessionem, quia regulariter (dico semper) sine incommodo, et rubore id facere non potest.

621. — Dubitatur III. Ad quid tenetur confessarius si positive deobligavit, vel non monuerit pœnitentem de restitutione facienda? Respondetur: si illum positive deobligavit cum sua culpa gravi, omnes dicunt teneri ad monitionem, etiam cum gravi incommodo; vel intra confessionem, si pœnitens brevi ad confitendum redeat; vel extra petendo licentiam, si non redeat. Alias non monendo, vel monendo postquam pœnitens factus sit impotens, tenebitur ipse confessarius ad restitutionem; casu quo (intelligendum) pœnitens jam restituisset, si fuisset monitus. Ita communiter *Lugo d.* 22. *n.* 61. *Pal. p.* 18. §. 3. *n.* 6. *Bonac. de restit. q.* 7. *p.* 4. §. *ult. n.* 22. *Viva de pœn. q.* 8. *a.* 5. *n.* 10. *Elbel p.* 233. *n.* 439. *Sporer p.* 274. *n.* 805. *et Salm. c.* 12. *n.* 50. *cum Gran. Gabr. Bonasp.* et aliis passim. Ratio, quia confessarius suo injusto consilio jam fuit causa damni. Si vero sine culpa gravi pœnitentem deobligavit, non tenetur jam cum gravi suo incommodo illum de restitutione monere; tenetur vero, si commode potest, ut dicunt *Salm. n.* 51. *cum Aversa, et Dicast.* Imo tenetur etiam cum aliquali suo incommodo, ut recte aiunt *Lugo numer.* 66. *et Elbel, Viva, ac Sporer ll. cc.* quia ex charitate quisque tenetur cum levi incommodo reparare grave damnum proximi.

An autem confessarius, si tunc omittat monere, cum possit sine gravi suo incommodo, teneatur ipse ad restitutionem? Negat *Sanch. Cons. l.* 1. *c.* 3. *dub.* 5. *n.* 2. eo quod confessarius (ut ait) tunc non tenetur ex justitia monere, cum non sit causa positiva damni, sed tantum negativa, tacendo scilicet manifestari pœnitenti ejus cognitam obligationem; tenetur ergo ad monendum tantum ex charitate, quæ non obligat ad restitutionem. Et consentit huic opinioni *Cajetanus v. restitutio c.* 7. *in fine*, ubi sic dicit: « Si data opera » (confessarius) docuit falsa, putans esse vera, non tenetur » lege justitiæ. » Et idem ait *Nav. ap. Sanch. l. c.* Sed

Digitized by Google

communius, et verius affirmant *Lugo n.* 63. *Sporer, Elbel, Viva ll. cc. et Salm. n.* 51. *cum Aversa. Dicast. etc.* item *Aragon. et Salon. apud Sanchez.* Ratio, quia, licet confessarius sine culpa saltem gravi pœnitentem deobligaverit a restitutione debita, tamen, cum suum consilium pergat influere in damnum creditoris, cognito errore, tenetur ipse ex justitia causam damni auferre, si commode potest, alias obligatur restituere, cum hic et nunc ipse sit causa damni, prout si quis sine culpa gravi accendit ignem in segetem alienam, tenetur postea (si commode potest) ex justitia illum extinguere. Vide dicta *tom.* 3. *l.* 3. *n.* 994. Bene autem advertunt *Busemb.* ut supra, *Lugo n.* 64. *et Bonac l. c.* quod cum confessarius jam monuerit pœnitentem, priusquam ille fierit impotens, tunc ad nihil tenetur, etiamsi culpabiliter antea eum deobligaverit a restitutione; quia consilium tunc solum influebat ex auctoritate confessarii, unde, revocato consilio, cessat sua auctoritas influere.

Sed quid si pœnitens tempore confessionis erat dispositus ad restitutionem, si monitus fuisset, et postea, mutato animo, nollet monitus restituere cum posset? *Antoine p.* 544. *qu.* 10. *r.* 2. dicit quod tunc confessarius ad nihil tenetur, quia tunc confessarius sua monitione jam aufert causam damni, et ideo si pœnitens non restituit, id ex ejus malitia provenit. Sed merito sapientissimus *Lug. d. n.* 64. non excusat confessarium eo casu a restitutione: ratio, quia, esto is qui auctoritative dat pravum consilium, revocato consilio, ad nihil amplius teneatur, ut communiter docent DD. *tom.* 2. *lib.* 3. *n.* 559. hoc tamen procedit, quando damnum non est adhuc factum; non vero cum ex consilio damnum est jam illatum alteri. Quando autem confessarius positive, et culpabiliter deobligat pœnitentem dispositum ad restituendum, tunc ipse est causa, ut actu damnum creditori inferatur, cum alias si non deobligaret, jam actu fieret restitutio. Unde, si damnum jam actu infertur, confessarius, etiamsi postea quærat inducere pœnitentem ad restituendum, si ille renuat, non excusabitur ipse a restitutione, cum ipse fuerit causa damni illati.

Hoc si confessarius positive restitutionem impedivit. Si vero negative se habuit, negligendo monere pœnitentem de restitutione, tunc distinguendum; Si inculpabiliter id egerit, non tenetur quidem cum gravi suo incommodo monere

Digitized by Google

pœnitentem; sed tenetur cum aliquali, ut diximus, quia charitas obligat quemquam ad reparandum cum levi suo incommodo grave nocumentum proximi. Et in hoc advertit *Lugo d.* 63. incommodum mensurandum esse respective ad damnum; quod si sit gravissimum, aderit forte obligatio illud reparandi etiam cum notabili incommodo. Si vero confessarius culpabiliter neglexit monere de restitutione, merito dicunt *Lugo, Elbell, ll. cc.* teneri cum majori suo incommodo ad monitionem faciendam. An autem omittendo hanc monitionem, teneatur ipse restituere? Si inculpabiliter omittit, conveniunt omnes ad nihil teneri. Sed dubium est, si culpabiliter omittat, an teneatur ad restitutionem? *Prima* sententia absolute affirmat, et hanc tenent *Nav. c.* 17. *n.* 22. *Fill. tr.* 32. *c.* 3. *q.* 12. *n.* 79. item *P. Nav. Mol. Sayr. Med. Arag. etc. apud Bon. de rest. d.* 1. *q.* 2. *p.* 11. *n.* 15. Quia (ut aiunt) confessarius ex officio tenetur pœnitentem docere de sua obligatione, alias non docendo, ipse est causa damni. *Secunda* sententia, quam tenent *Less. l.* 2. *c.* 13. *n.* 77. *et* 78. *et Antoin. p.* 544. *q.* 10. *r.* 3. censet confessarium delegatum non teneri: teneri vero parochum, quia parochus ex officio obligatur impedire, ne sui subditi damnum aliis inferant. *Tertia* vero sententia communissima, quam tenent *Suar. d.* 22. *sect.* 6. *n.* 9. *Pal. p.* 18. §. 3. *n.* 6. *Sanch. dec. l.* 1. *c.* 6. *n.* 5. *et l.* 2. *c.* 11. *n.* 23. *Cabass. l.* 6. *c.* 13. *n.* 11. *Azor.* 3. *p. l.* 4. *c.* 16. *q.* 3. *Elbel n.* 440. *Salm. de pœnit. c.* 12. *n.* 52. *Croix n.* 1781. *cum Vasq. Dian. p.* 1. *tr.* 1. *r.* 1. *Bon. l. c. cum Sa, Valent. et Reg. Lugo d.* 22. *n.* 67. *cum Conc. Maldero*, et communi (ac probabilem putat ipse *Less. l. c.*) docet confessarium, sive delegatum, sive parochum, non teneri ad restitutionem. Ratio, quia delegatus tenetur ad monitionem ex sola charitate, quæ non obligat ad restitutionem. Parochus autem, cum ipse sit constitutus tantum pro bono spirituali subditorum, tenetur quidem ex suo munere damna ipsorum spiritualia impedire, non autem temporalia aliorum. Et hoc verius puto dicendum (quidquid confuse dicat *Croix l. c.*) etiamsi confessarius studiose negligat monere pœnitentem, ut ipse non restituat; quia adhuc tunc deest positivus influxus in damnum aliorum, qui omnino requiritur ad obligationem restitutionis, ut fatetur idem *Croix l.* 3. *p.* 2. *n.* 148. et communiter docent DD. juxta *dicta tom.* 2. *l.* 3. *n.* 584.

Digitized by Google

622. — Dubitatur IV. An confessarius possit loqui extra confessionem cum pœnitente de defectu commisso in confessione, sine ipsius licentia? *Prima* sententia dicit non solum posse, sed etiam teneri, et hanc tuentur *Suar. d.* 33. *sect.* 5. *n.* 3. *Petroc. t.* 4. *p.* 96. *n.* 3. *Spor. n.* 822. *et Fill. Turr. Hurt. Meratius, Lohn. etc. apud Croix n.* 1776. et probabilem putant *Laym. c.* 14. *nu.* 15. *Pal. p.* 18. §. 3. *n.* 6. *Escob. l.* 16. *n.* 675. *Bon. p.* 15. §. *ult. n.* 21. *et Salm. c.* 14. *n.* 44. Ratio, quia talis monitio supplet, et perficit eamdem confessionem inchoatam, quæ imperfecta manserat; unde, etiamsi pœnitens licentiam negaret, poterit confessarius ei manifestare defectum, cum esset tunc ille irrationabiliter invitus. *Secunda* vero sententia, cui subscribo, id negat, eamque tenent *Sanch. de matr. l.* 3. *dist.* 16. *n.* 3. *Lugo dist.* 23. *n.* 139. (qui ait contrariam repugnare communi sensui theologorum) et probabiliorem censent *Croix, Pal. Escob. ll. cc. cum Soto, Vict. Fagn. Rodr. Philiarc. et Salm. ib. cum Sylvia, Val. Bonac. Reg. Aversa, Gab. Megala, Graff. et Dian.* Ratio potissima, quia, licet monitio illa fiat ad reparandum defectum præteritæ confessionis, attamen, cum non sit cum illa conjuncta, et judicium jam fuerit completum, evadit illicita; eo quod esset quædam peccati exprobratio, et ideo odiosam confessionem redderet. Hoc tamen intelligendum, si confessarius judicium jam perfecerit, absolutionem impertiendo; nam si non absolverit, vel quia oblitus fuerit absolutionem dare, vel quia eam male protulerit, tunc valde probabiliter dicit *Croix dicto n.* 1776. *cum Stoz, et Arriaga*, bene posse confessarium, non petita licentia, dicere pœnitenti eum non absolvisse; tunc enim revera nulla intervenit peccati exprobratio.

623. — Quæ et quanta sit obligatio confessarii audiendi pœnitentes?

« Respondetur 1. Quivis sacerdos etiam simplex, quando » non est alius paratus, tenetur in extrema necessitate, v. g. » in periculo mortis audire, et absolvere volentem confiteri. » Ratio est lex charitatis.

» Resp. 2. Parochus, et quivis sacerdos curatus tenetur » audire confessionem sui subditi, non tantum in casu ne- » cessitatis, aut præcepto confessionis urgente, sed etiam, » saltem per se, vel alium, quoties pœnitens id rationabi- » liter petit; v. g. si sit in gravi aliqua difficultate spirituali,

Digitized by Google

» vel velit promereri jubilæum, etc. quia tenetur ejus bonum » spirituale promovere. *Suar. Vasq. Lugo, etc.* Si tamen » nimis frequenter, vel intempestive peteret, excusaretur. » *Avers. q.* 16. *sect.* 11. Quod si etiam semel tantum, vel » bis negaret, aut differret, non peccaturum graviter, ob » levitatem materiæ, docet *Suar.* contra *Con.* Admittitque » *Aversa l. c.* si non petat ex urgenti occasione, v. g. solem- » nis festi, etc. * (*Vide dicta hoc lib.* 6. *n.* 58.)*

» Resp. 3. Quotiescumque pœnitens ex mera devotione » vult confiteri, parochum teneri illum audire, contra » *Sylv. Reg. etc.* docent *Azor. Suar. Bon. Molf. Lugo etc.* » Sed recte limitat *Avers. citat. loc.* si non adsint alii » confessarii delegati, et parochus non legitime impe- » diatur.

» Resp. 4. Reliqui sacerdotes, per se loquendo, non te- » nentur audire confessiones; si tamen cœperint, teneantur » absolvere, nisi quid obstet, neque possunt remittere ad » alium : quia pœnitens eo ipso habet jus ad absolutionem, » nec potest fructu, et gratia sacramenti privari. *Avers. loco* » *cit.* »

424. — Rogatur I. An confessarius non parochus teneatur cum periculo vitæ absolvere moribundum existentem in mortali? *Prima* sententia negat teneri, et hanc defendunt *Nav. Man. c.* 24. *n.* 9. *Coninch.* 25. *n.* 89. item *Soto, Mald. et Sa, ap. Lugo d.* 22. *n.* 12. qui probabilem putat. Ratio, quia dum proximus potest absolute a periculo damnationis se liberare, eliciendo actum contritionis, non est in tanta necessitate, ut alter teneatur ei succurrere cum periculo vitæ. Limitat vero *Coninch. l. c.* si talis infirmus sit in extrema necessitate, nempe si ignoret contritionem esse sibi necessariam, vel nesciat eam elicere : quod revera censeo in rudibus ut plurimum accidere. *Secunda* tamen sententia, quæ mihi magis arridet, affirmat, eamque tenent *Suar. d.* 9. *sect.* 2. *n.* 3. *et d.* 32. *sect.* 7. *n.* 1. *Tourn. p.* 282. *et Valent. ac Lorca ap. Lugo n.* 12. Ratio, quia, esto in rigore loquendo posset moribundus per contritionem sibi providere, tamen non potest negari, quod magno periculo exponatur ille sum æternæ salutis, si absque absolutione relinquatur; et sicut cum certa est damnatio proximi si non absolvatur, teneris certam mortem subire; ita dico, cum proximus est in probabili periculo damnationis, teneris ei subvenire cum probabili pe-

Digitized by Google

riculo mortis, ex lege charitatis, quæ obligat in pari periculo exponere vitam temporalem ad salvandam vitam proximi spiritualem. Si tamen sacerdos nesciat, eum esse in mortali, non tenetur absolvere cum periculo vitæ, ut dicunt *Tolet. et Verricel. apud Tourn.* qui non reprobat.

625. — Rogatur II. An simplex sacerdos, qui degit in oppido, ubi talis esset penuria confessariorum, ut incolæ gravi laborarent necessitate spirituali, utrum hic tutus sit in conscientia, si negligat confessiones excipere, vel, cum possit, ad eas excipiendas se habilem reddere? Apud nullum auctorem de re morali tractantem hoc dubium inveni discussum; tantum ad manus mihi pervenit quidam libellus, cui titulus (*Parroco de villa p.* 3o8.) et cujus auctoris doctrinam ac pietatem varia ejus opuscula satis comprobant; ubi hæc habentur: *Chi ha talento per confessare, e ve de nella sua terra la mancanza della confessione, e conosce o che non si frequenta, o si strapazza, e tenuto ad amministrare tal sacramento; e se non e d'eta molto avanzata, e tenuto in coscienza ad abilitarsi al meglio che puo.* Affert idem auctor auctoritatem Patris Pavone societatis JESU, viri admodum docti et pii, qui in suis operibus sic scripsit: *L'obbligo come sacerdote e di ubbidire al mio prelato, quando mi comanda che confessi, e non ho legittimo impedimento, perche il prelato puo comandarmi, ed io non ho ragione di tener ozioso il talento... Di piu ho obligo di offerirmi al vescovo, e di chiederli facolta di confessare, quando io mi accorgo essere in grave bisogno il popolo per mancamento de' confessori.*

Breviter dicam super hoc puncto quid sentiam. Certum est, quod sacerdotes sunt a Deo constituti, ut saluti animarum incumbant; sicut enim divinus Pater misit Filium suum, ut salvaretur mundus per ipsum, ita Christus Dominus misit sacerdotes, ut in suum officium succederent, et pro eo legatione fungerentur, ut ait Apostolus 1. *Cor.* 3. et ipse Christus Dominus (Joan. 20. 21.): *Sicut misit me Pater, et ego mitto vos.* Ideo concilium Trident. *sess.* 23. *c.* 14. requirit, ut promovendi ad presbyteratum, « ad populum » docendum ea quæ scire omnibus necessarium est ad salu- » tem, ac ad ministranda sacramenta.... idonei comproben- » tur. » Præcipua autem sacerdotum obligatio est ministrare eucharistiæ, et pœnitentiæ sacramenta, ad hoc enim sacrificandi, et absolvendi a peccatis confertur eis duplex potes-

Digitized by Google

tas. Imo specialiter ad hoc munus absolvendi Christus Dominus Spiritum sanctum infudit, ut ipse testatus fuit *loc. cit.* dicens : « Sicut misit me Pater, et ego mitto vos. Hæc » cum dixisset, insufflavit, et dixit eis : Accipite Spiritum » sanctum ; quorum remiseritis peccata, remittuntur eis. » Ergo, si Christus misit sacerdotes præcipue ad salvandas animas, absolvendo eas a peccatis, sequitur hoc esse proprium sacerdotum munus, ac consequenter ipsos teneri saltem in gravi populorum necessitate suam potestatem exercere, et ad hoc se habiles reddere, ne dicatur, quod in vacuum gratiam Dei receperint (2. *Cor.* 6.) His positis, non video quomodo sacerdotes illi, qui ob desidiam ab hoc onere se subtrahunt, possint esse tuti in conscientia, et excusari ab exprobratione Domini, ac a supplicio damnationis inflicto servo illi otioso qui talentum abscondit, ut habetur *Matth.* 25. 18. quem textum interpretes (ut *Cornelius a Lapide, Calmel, et Tirinus*, cum *S. Ambrosio*) proprie explicant de eis, qui possunt sua opera procurare animarum salutem, et negligunt : « Notent hoc (ait Cornelius) qui in- » genio, doctrina, aliisque dotibus sibi a Deo datis non » utuntur ad suam aliorumque salutem, ob desidiam, vel » metum peccandi ; ab his enim rationem reposcet Christus » in die judicii. » Nec dicant hujusmodi sacerdotes satis suam obligationem explere, si alio modo animabus subveniant, nempe instruendo, corrigendo, orando, quin sacramentum confessionis ministrent ; nam illis tenentur subvenire in eo, quo indigent ad propriam salutem. Si enim proximus indiget cibo, in cibo debes ei subvenire, non in vestibus. Sæpe autem accidit in oppidulis, quod plures forte non egeant instructione, aut monitione, quia forte jam sunt satis instructi, et parati ad confessionem ; sed deest ipsis sacerdos, qui eorum confessiones excipiat. Nec valet dicere, quod sacerdos simplex, si teneretur confessiones excipere, teneretur tantum ex charitate, sed hæc non obligat cum gravi incommodo, prout esset labor insumendus ad acquirendam scientiam satis necessariam ad excipiendas confessiones. Nam respondetur, quod licet exercitium confessiones excipiendi sit opus charitatis, tamen non oritur ex simplici motivo charitatis, sed ex proprio sacerdotis officio, cui ex Christi institutione hæc obligatio est annexa, eique satisfacere debet sacerdos, quando urget populi necessitas. Hæc mihi dicenda

Digitized by Google

videntur : cæterum sapientiorum judicio ea sedulius consideranda relinquo.

DUBIUM VI.

Quæ scientia, et prudentia requiratur in confessario ?

626. De obligatione intelligendi peccata pœnitentis. — 627. De scientia confessarii ad debitum judicium formandum de peccatis ? — 628. Quando excusetur confessarius minus idoneus? An regulares teneantur intervenire congregationibus casuum conscientiæ ? *ibid. v. Nota.* — 629. De prudentia confessarii circa interrogationes ; et de obligatione interrogandi quoad peccata omissa ? — 630. Quid si ei constet peccatum, quod pœnitens negat? Et quid si illud sciat ex confessione complicis? — 631. Hæc diligentius discutiuntur. — 632. De interrogationibus in materia castitatis.

626. — « Resp. 1. Ut sacerdos rite absolvat, debet, quantum moraliter fieri potest, omnia peccata pœnitentis intelligere, quia alioqui is frustra teneretur recensere. »

Unde resolves :

« 1. Peccat, qui absolvit eum, cujus peccata per negligentiam non satis intellexit, quia fert sententiam, incognita causa. Validam nihilominus esse absolutionem, sive propter somnum, etc. ut dictum supra *c.* 1. *dub.* 3. *ar.* 4. sive propter cantum, vel linguam impeditam pœnitentis (sine hujus tamen culpa) aliqua non intellexerit, docet *Dian.* 3. *p. t.* 4. *r.* 109. *et p.* 4. *t.* 4. *r.* 198. Item *Laym. l.* 5. *t.* 6. *c.* 9. *ex Henr. Suar. Sylv. Merc. in* 3. *p.* eo quod essentia et effectus sacramenti consistere possit absque integra et specifica peccatorum explicatione, si sine culpa pœnitentis omittantur. V. *Dian. l. c.*

» 2. Si tamen pœnitens post confessionem intelligat, unum, vel plura mortalia non fuisse intellecta, debet ea repetere in sequenti confessione, sive apud eumdem, sive apud alium confessarium. *Laym. Dian. ll. cc.*

» 3. Confessarius absolvens ex ignorantia, quem absolvere non poterat, dupliciter peccat; nimirum ignorantia eorum, quæ ad officium suum spectant, et indebite absolvendo. *Tann. in t.* 2. *d.* 4. *q.* 9. *d.* 1. *n.* 12. *Lugo d.* 16. *s.* 4. *n.* 185.

627. — » Resp. 2. Ut confessarius valide absolvat, requiritur et sufficit cognoscere peccata, saltem sub confusa ratione peccati. Ut vero licite, requiritur ea scientia, ut

Digitized by Google

» possit ferre prudens judicium in hoc foro; ideoque debet » scire 1. quæ sint mortalia, quæ venialia, saltem ex genere » suo. * (*Nota hic ex Lugo d.* 22. *n.* 70. *Spor. n.* 783. *Holzm.* » *n.* 727. *et Salm. de Pœnit. c.* 12. *n.* 4. *cum Gran.* non esse » necessarium, ut confessarius in omnibus judicet, quæ sint » peccata gravia, vel levia; sufficit, si sciat hoc judicare in » iis quæ communiter occurrunt: reliqua autem audiat, et » absolvat. *Insuper docent Salm. l. c. cum Suar. Sanch. Dic.* » *Con. etc.* quod licet in aliquo casu confessarius non discer- » nat quæ sint gravia, aut levia: si pœnitens bona fide » dicit peccatum suum, confessio valet: et quamvis postea » advertatur fuisse mortale, non est cur repetatur in alia » confessione.)* 2. Species, et circumstantias necessario ex- » plicandas. 3. Spectantia ad restitutionem bonorum, et » famæ. 4. Casus reservatos, et excommunicationes saltem » communiores. 5. Censuras, et irregularitates communio- » res, pro sacerdotibus. 6. Requisita in pœnitente ad bonam » dispositionem. 7. Remedia peccatis opportuna. Circa quæ » omnia notantur hæc tria.

» *Primo* sufficere, si ea sciat mediocriter, ita ut saltem » norit prudenter de omnibus dubitare, et doctiores se, vel » libros consulere. * (*Melius dicunt Salm. de pœn. c.* 12. *n.* 7. » *cum Suar. et communi*, satis esse, si confessarius intelligat, » quæ frequentius accidunt, et de aliis sciat dubitare.)*

» *Secundo*, majorem, minoremque requiri, ac sufficere » scientiam, pro diversitate locorum, et pœnitentium. *Bon.* » *dist.* 5. *q.* 7. *p.* 2. §. 2.

» *Tertio*, graviter peccare tum eum, qui sine sufficienti » scientia huic muneri se ingerit, tum eum, qui talem sine » necessitate constituit, aut cum possit corrigere, tolerat. » *Laym. lib.* 5. *c.* 13. *Con. l. c. Lugo.*»

628.—Excusatur tamen confessarius, qui caret sufficienti scientia, si adsit necessitas, nimiram si aliter pœnitentes deberent diu carere confessione, ut evenit in captivis. Ita *Lugo d.* 22. *n.* 74. *et Salm. de pœn. c.* 12. *n.* 12. *cum Suar. etc.* Et idem dicunt *Lugo ib. et Aversa ap. Salm. l. c.* pro parvis oppidis, aut triremibus, ubi (ut aiunt), si haberi nequeunt docti sacerdotes, deputari possunt minus docti, quales possint haberi. Admonendi tamen hi sunt de obligatione addiscendi.

Cæterum, qui ad hoc munus excipiendi confessiones

Digitized by Google

inhiant, non facile sibi suadeant, quod satis idoneos ad tantum munus se reddere possint sine diuturno studio scientiæ moralis; pro qua certe non sufficit aliquam percurrere summulam earum quæ circumferuntur; nec satis est generalia principia hujus facultatis scire, ut quidam, qui (casuistas contemnentes) litteratorum arrogant sibi nomen, autumant. Moralis enim scientia non solum valde necessaria est christianæ reip. cum ex ea dependeat bonum regimen animarum, sed etiam est summopere difficilis; tum quia ipsa generalem notitiam requirit omnium aliarum scientiarum, et artium; tum quia tot diversas complectitur materias inter se dissitas; tum quia in magna parte constat tot legibus positivis, quæ nonnisi apud casuistas allatæ inveniuntur, et maxime apud recentiores, cum hujusmodi leges in dies prodeant; demum difficillima evadit propter innumeras casuum circumstantias, ex quibus resolutionum pendet variatio: nam ex circumstantiarum diversitate diversa applicanda sunt principia: et in hoc difficultas consistit, cum nequeat id fieri sine magna discussione, vel plurium accurata lectione librorum, qui res examinant et dilucidant.

Nota obiter hic, quod episcopus non possit cogere confessarios regulares ad interveniendum in congregationibus casuum conscientiæ, ex decl. S. C. quam refert *P. Zacharia apud Croix l.* 6. *p.* 1520. Sed contra adest decr. S. C. disciplinæ respectu ad superiores regulas Italiæ datum 8. nov. 1752. et approbatum a Benedicto XIV. (V. append. appositam in calce to. IV. bullarii præfati Bened. XIV. vol. 12. edit. mechl. p. 251.) ubi provisum fuit, ut in omnibus conventionibus regularium, in quibus sunt confessarii ab episcopo approbati, omnino fiat lectio et conferentia casuum conscientiæ, juxta decreta Clementis VII. et ut ubi conferentia non fit, teneantur prædicti confessarii assistere conferentiæ casuum ab episcopo statutæ.

« 1. Si pœnitens advertat sacerdotem non percipere » peccati gravitatem, tenetur illum monere, se peccasse » mortaliter.

» 2. Qui sciens prudens confitetur ei, quem scit suam » conscientiam dijudicare non posse, tenetur confessionem » repetere apud peritiorem: quia graviter peccaret sic con- » fitendo.

629. — » Resp. 3. Prudentia requiritur tum in instructione,

Digitized by Google

» monitione, curatione pœnitentis, tum in interrogatione. » Et quidem si prudenter judicet integre esse confessum, » v. g. quia bene instructus potest, et solet adhibere diligentiam debitam * (*Vel quia de brevi est confessus*) *, non » tenetur quidquam interrogare, alias tenetur, ut habet » communis (*Dian.* tamen *p.* 2. *tr.* 15. *r.* 7. *ex Nav. et Valer.* » negat esse mortale, non examinare aliquam circumstantiam ex oblivione. Vide etiam *C. de Lugo d.* 22.): quia » tanquam judex debet curare integritatem judicii, et tamquam medicus, ut morbi, et vulnera perfecte detegantur; » cavendo interim 1. Ne examen sit curiosum de non necessariis, unde confessarii existimatio, sacramenti dignitas, » et pœnitentis profectus minuatur. 2. Ne sit indiscretum, » v. g. de iis, quæ moraliter certum est a tali non solere » committi, vel ex quibus discat peccare pœnitens, vel de » inverecundis inverecunde, vel de numero nimis anxie, si » ex dictis probabiliter æstimari possit. 3. Ne sit intempestivum, et sinatur prius se explicare quantum potest, ne » importunitate terreatur. Quod vero quidam monent, expedire, ut pœnitens inter confitendum non interrumpatur, » id *C. de Lugo d.* 22. *n.* 15. universim non probat: præsertim si confessio non sit brevis, quia facile aliqua excidunt e memoria. * *Vide dicta num.* 607. *in fin.*) * »

Unde resolves:

« 1. Si sacerdos advertat pœnitentem, etiam post sufficientem diligentiam, peccatum aliquod, aut circumstantiam necessariam omittere, probabilius, ac verius est, » per se loquendo, teneri interrogare; etsi negat *Sa, v. confessor*, et *Medin.* docens, si diligenter examinata conscientia unius sit oblitus, non teneri confessarium illud » revocare in memoriam, nisi cedat in damnum proximi; » quod *Vasq. qu.* 93. *d.* 7. *num.* 3. videtur dicere esse probabile: verum alii rejiciunt. V. *C. de Lugo d.* 22. * (*Et* » *recte quidem rejiciunt, ut tenendum cum communi sententia,* » *quam docent Suar. d.* 23. *sect.* 3. *n.* 7. *Laym. c.* 13. *qu.* 5. » *el Pal. p.* 18. §. 2. *n.* 3. *cum Tol. Nav. Con. Graff. Henr. et* » *aliis ex cap. Omnis, et ex rituali romano allatis n.* 607.) * 630. — » 2. Etsi confessarius, cui evidenter constat peccatum pœnitentis, quod tamen ipse neget, non debeat » illum absolvere: quando vero ex aliorum relatione, vel

Digitized by Google

» suspicione id habet, standum est pœnitentis confessioni, » cui in hoc foro, tam *pro*, quam *contra* se fides habetur. » (*Suar. t. 4. d. 32. sect. 3. Fag. p. 2. l. 6. c. 4. n. 38. citati* » *a Dian. p. 3. t. 4. r. 105.*) In utroque tamen casu pru- » dentis confessarii est, 1. Caute, et a longe, tum propius » interrogare. 2. Si nihilominus neget, prudenter judicare, » an non potuerit oblivisci, vel confessus esse alteri, vel » putare non esse peccatum, vel simili de causa excusari, » ita ut debeat absolvi. *Dian. l. c. ex. Sylv. Nav. Tol. etc.* » 3. Si peccatum illud norit ex confessione complicis, non uti » illa scientia nisi in genere, quærendo an non aliud con- » scientiam gravet, et excitando ad majorem contritionem, » ob periculum indirectæ revelationis, aut etsi complex » dederit veniam, ob periculum scandali. V. *Laym. c. 14.* »

631. — Diligentius hic videndum, quid debeat agere confessarius cum pœnitente, de quo sciat, vel suspicetur aliquod peccatum, quod ille non confitetur? Distinguendum, si sciat extra confessionem, et noverit ex propria scientia, puta furantem aspiciendo, vel audiendo blasphemantem, sine dubio non debet absolvere, si ille negat; modo non adsit prudens dubium, an alteri fuerit confessus, vel justam habeat causam tacendi; ita communiter omnes cum *Bus. Laym. c. 14. n. 35. Suar. d. 52. sect. 3. n. 9. Lugo d. 22. num. 21. Conc. p. 694. n. 23. Sporer num. 802. Mazzott. p. 431. Viva qu. 8. art. 5. num. 2. Elbel num. 454. Holz. num. 721. et alii passim.* Si vero confessarius id habet ex suspicione, vel ex aliorum relatione, dicunt etiam communiter *Suar. Laym. Holz. Spor. et Mazz. ll. cc.* quod post diligentem interrogationem regulariter debet absolvere negantem; tunc enim putare debet quod ille aut fuerit peccati oblitus, aut alteri confessus, vel quod habeat justam causam reticendi, aut relatores deceptos fuisse; quia in hoc foro (ut docent omnes cum *D. Thoma quodlib. 1. a. 12.*) omnino pœnitenti credendum est tam pro se, quam contra se. Sed non alienum a ratione mihi videtur id quod dicit *Elbel l. c.* nempe quod si confessarius notitiam habeat alicujus peccati ex certa relatione aliorum, tunc non posset absolvere pœnitentem illud negantem: revera enim; si istius crimen mihi referrent testes tam graves, qui de eo me redderent moraliter certum, et ex alia parte certus essem quod pœnitens non potuerit oblivisci, nec ullam causam reticendi habeat,

Digitized by Google

tunc non auderem huic absolutionem impertiri; nam regulam illam quod credendum sit pœnitenti, dico procedere quidem in re dubia, non vero in re moraliter certa; moralis etenim certitudo vera certitudo est.

Si autem confessarius noverit peccatum ex confessione alterius, tunc utique non poterit specialiter pœnitentem de illo interrogare, nisi expressam ab illo altero licentiam habeat, sed tantum poterit generatim interrogare; et in hoc dico, quod confessarius non sit nimius in interrogationibus repetendis, quia in hoc etiam esset periculum revelationis. Ita communiter *Laym. Spor. Bus. etc.* ut supra. Non improbabiliter tamen dicunt *Nav. Man. c.* 8. *num.* 17. *v.* 22. *cum Syln. et Laym. Spor. ac Holzm. ll. cit.* quod si aliquod peccatum sit commune talibus personis, possit de eo speciatim interrogare, prout in sponsis commune est prolabi in tactus inhonestos, vel saltem in pravas cogitationes. An autem possit confessarius casu quo complex se confitens neget peccatum, illum absolvere? Affirmant posse, et debere *Lug. dict. num.* 21. *Anael. p.* 618. *n.* 42. *cum Gob. et Herincx, ac Dian. p.* 5. *tr.* 11. *r.* 21. *Elbel* autem *p.* 14. *n.* 44. censet debere absolvere sub conditione. Sed melius meo judicio sentit *Croix num.* 1969. citans *Suar. Bic. et Ilts.* quod eo casu nullo modo absolvat, sed tantum aliquid oret ad occultandam negationem absolutionis. Et huic adhæret *Viva l. c.* dum dicit, quod cum confessarius prudenter judicat pœnitentem sacrilege negare peccatum, non debet eum absolvere.

632. — « 3. Interrogationes in materia castitatis debent » esse paucæ, et cautæ, ne vel occasionem det investigandi, » aut traducendi confessionem, aut ignorantem doceat, aut » offendat, aut se, vel illum periculo exponat. Ac si hoc » timeat, potius debet aliquid deesse integritati materiali. » Et quidem si in hac materia negantur cogitationes, non » opus est progredi ad opera : rudiores tamen cogitationes » negant, verba et opera rogati fatentur : quod illas non » æque agnoscant, aut advertant. Vide *Laym. hic cap.* 13. » *Conin. disi.* 7. *dub.* 7. *Fagund. præc.* 4. *l.* 4. *c.* 2. *Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 99. »

Digitized by Google

CAPUT III.

DE ADJUNCTIS POENITENTIÆ.

DUBIUM I.

Quid sit sigillum confessionis, et qui ad illud teneantur?

633. An in hac materia sigilli liceat uti opinione probabili?—634. Quomodo servari debeat sigillum?—635. Quot peccata committat qui sigillum violat?—636. Non est obligatio sigilli ex confessione ficta, neque ex secreto commisso extra confessionem?—637. I. Quid, si pœnitens discesserit indispositus? II. Quid in dubio, an dixerit aliquid intra vel in ordine ad confessionem.—638. In quibus casibus non frangatur sigillum?—639. An confessarius possit et teneatur dare pœnitenti non absoluto schedulam confessionis factæ, vel absolutionis acceptæ?—640. Quæ cadant sub sigillo? Cadunt I. Peccata pœnitentis etiam venialia. II. Peccata complicis. An liceat interrogare de complice? (*Rem. ad n.* 491.)—641. Dub 1. An liceat monere complicem ex licentia pœnitentis? Dub. 2. Quomodo cadit sub sigillo etiam objectum peccati? III. Cadit pœnitentia imposita. IV. Cadunt peccatorum circumstantiæ. An cadant virtutes, et revelationes?—642. An cadant defectus naturales pœnitentis?—643. Quid, si tales defectus per se patent, nempe si pœnitens sit blæsus, surdus, etc.?—644. Quid, si sit scrupulosus? Et quid, si confessarius advertat intra confessionem pœnitentem esse surdum?—645. Qui teneantur ad sigillum? Tenetur, I. confessarius.—646. Quomodo debeat confessarius respondere, si interrogetur, an audierit aliquod peccatum, vel an absolverit?—647. II. Superior requisitus pro licentia peccati reservati. III. Interpres. IV. Qui audit confessionem furtivè aut casu, vel ex necessitate, puta in naufragio etc. V. Is, cui sacrilegè revelatum est peccatum. VI. Confessarius fictus. VII. Doctor consultus. VIII. Scriptor confessionis. IX. Confessionem scriptam legens. X. Juxtà aliquos etiàm pœnitens, sed hoc improbabiliter.—648. Fusius discutitur quæstio I. An doctor consultus a confessario de licentia pœnitentis teneatur ad sigillum?—649. Quær. II. An teneatur is, quem consulit pœnitens pro confessione facienda?—Quær. III. An qui legit confessionem alterius scriptam?—651. Quomodo debeat esse licentia data a pœnitente ad loquendum? Debet esse I. Expressa II. Libera. III. Non revocata. IV. Sufficit autem, si detur voce. V. Vel si detur facto, scil. si pœnitens incipiat loqui.—652. An confessarius possit loqui de peccatis cum pœnitente statim post absolutionem? An possit monere pœnitentem de errore in confessione commisso? (*Remissive ad num.* 602.)—653. An possit loqui intra confessionem de auditis in alia?—654. An frangat sigillum confessarius, dicendo se audivisse in aliquo loco tale peccatum? Dub. I. An violet sigillum manifestans peccata alicujus loci? Dub. II. Quid, si dicat, religiosum alicujus conventus, vel ordinis, commisisse tale peccatum?—655. An liceat uti notitia confessionis ad externam gubernationem? Vide quæ sunt ap. Busemb.

Digitized by Google

—656. Dub. I. An confessarius, ob peccatum a subdito auditum, possit eum amovere ab officio? — 657. Dub. II. An possit negare suffragium ei, quem ex confessione noverit indignum? Et an ad hoc possit uti aliquo prætextu? An confessarius possit uti notitia confessionis ad custodiendas res suas, aut diligentius invigilandum, aut ad alia? — 658. Dub. III. An possit negare communionem, aut ordinem, aut assistentiam in matrimonio pœnitenti sine absolutione dimisso? — 659. Dub. IV. — An possit uti notitia confessionis ad cavendum ab insidiis sibi paratis? An possit se celare a pœnitente, quem per confessionem alias noverit in plura crimina solere prolabi, etsi alii celationem non advertant? Et an possit aufugere a pœnitente indisposito, qui eum minis exterret, si non absolvat? — 660. Dub. V. An possit celebrare in ecclesia, quam ex confessione noverit pollutam? Dub. VI. An tenearis pergere ad confitendum ei, quem sciveris ex confessione non esse confessarium? — 661. Confessarius non tenetur cavere quascumque leves suspiciones aliorum.

633. — Ante omnia pro dilucidatione quæstionum, quæ infra aponentur, videndum an in hac materia sigilli sacramentalis liceat uti opinionibus probabilibus? *La Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1946. ex *Diana, Gobat. et Stoz.* citatis *præced. n.* 1945. tantum dicit expedire, quod sequamur sententias faventes sigillo. Sed melius *Viva in append. ad propos. damn.* §. 9. *circa fin.* ait neminem posse uti scientia habita ex confessione, nisi certum sit moraliter (aut saltem certe probabilissimum) quod ex tali usu nulla eveniat confessionis revelatio, et nullum pœnitenti gravamen. Ratio, tum quia hoc expetit reverentia debita sacramento (sed hæc prima ratio non satis convincit, cum plures et graves DD. ut *Sanch. Pontius. Vasq. Salon.* et alii citati *tom.* 1. *l.* 1. *n.* 32. doceant non esse obligationem reddendi sacramentis, prout cæteris præceptis divinis, reverentiam plusquam probabilem); tum quia aliter probabile gravamen pœnitenti inferretur, ob quod confessio odiosa ei redderetur. Et hæc ratio quidem valde urget; ut enim dictum est *tom.* 1. *l.* 1. *n.* 33. non est licitum uti opinione probabili in præjudicium juris certi quod alter possidet; pœnitens autem possidet jus, ne occasione suæ confessionis ullum patiatur gravamen. Quidquid igitur alibi dixerim, re accuratius perpensa, puto hic omnino dicendum, non licere uti opinionibus, ex quarum usu certum non sit moraliter nullum pœnitenti gravamen inferri.

634. — « Resp. I. Sigillum hoc est obligatio juris divini » strictissima in omni casu, etiam quo integri regni salus » periclitaretur, ad tacendum, etiam post mortem pœni-

Digitized by Google

» tentis, dicta in confessione (id est in ordine ad absolutio-
» nem sacramentalem) omnia, quorum revelatio sacramen-
» tum redderet onerosum, vel odiosum. »

Unde resolves :

635. — « 1. Violatio hujus sigilli duplicem habet malitiam,
» sacrilegii, contra reverentiam sacramento debitam, et
» injustitiæ, ex pacto virtuali inter pœnitentem, et confes-
» sarium de secreto isto servando omni casu. *Dian. p.* 5.
» *t.* 11. *r.* 2. *ex Fagund. Kellison. etc.* Neque hic datur
» parvitas materiæ. *Dian. p.* 5. *t.* 5. *r.* 8. *ex Malder.*
» *Baldell. etc.* * (Melius dicendum quod triplicem habet ma-
» litiam, nempe sacrilegii contra sacramentum, infidelitatis
» gravis, cum ex parte confessarii intercedat onerosa,
» quamvis tacita, promissio secretum servandi; item de-
» tractionis, si peccatum non sit publicum. *Ita Sporer, Ronc.*
» *Croix, et alii communiter.*) *

636. — » 2. Non inducitur hæc obligatio 1. Per confes-
» sionem factam ficte, v. g. ad furandum, illudendum, vel
» sacerdotem pervertendum * (*vel ad se conquerendum.*) *
» etsi hoc casu adhuc prudenter tacendum sit. Vide *Dian.*
» *p.* 5. *t.* 11. *r.* 26. * (*Est commune cum Holzm. n.* 703. *conc.*
» *p.* 737. *et aliis passim.*) * 2. Si quis extra confessionem
» accipiat aliquid sub sigillo confessionis; quia tantum est
» obligatio secreti naturalis gravior, aut levior, pro rei
» exigentia * (*Ita etiam Conc. et Holzmann locis citatis ac*
» *Navar. Man. c.* 8. *numer.* 18. *cum Innoc. Panorm. Cajet.*
» *Soto et communi.*) * »

637. — Nota hic I. Quod confessarius tenetur ad sigillum, etsi pœnitens discedat indispositus, modo iste dixerit peccata ad obtinendam absolutionem; ita *S. Th. in* 4. *d.* 21. *q.* 3. *art.* 1. *ad.* 1. *Lugo d.* 23. *n.* 45. *Conc. p.* 737. *n.* 5. *Ronc. p.* 99. *q.* 2. *Holzm. nu.* 703. *Spor. nu.* 809. *et Salm. de pœnit. c.* 14. *n.* 15. *ex communi.* Notandum II. Quod adhuc in dubio an aliquid sit dictum a pœnitente in ordine ad confessionem, confessarius teneatur ad sigillum. *Suar. et alii* apud *Salm. c.* 14. *n.* 18. communiter; item *Bon. q.* 6. *p.* 2. *n.* 4. *cum Reg. Graff. Suar. et aliis;* item *Renzi p.* 320. *q.* 6. *Tamb. c.* 3. *n.* 29. *Mazz. p.* 582. *Croix n.* 1946. *cum Regin. et Schilder.* contra *Baldi.* Ratio, quia alias redderetur odiosa confessio, dum alioquin plura peccata revera in confessione audita, ob defectum

Digitized by Google

memoriæ, et hallucinationem confessarii possent impune manifestari.

638. — « 3. Non frangitur sigillum. I. Si in genere dices » Titum tibi confessum esse veniala, aut esse probum, in- » nocentem, modo non dicas in iis circumstantiis, ex quibus » colligi possit alios esse nocentes, vel confessos mortalia. » II. Si dicas N. tibi esse confessum, etsi in certis circum- » stantiis hoc quoque periculosum sit, *Laym. c. 4. n. 21.* Imo » si pœnitens verbo, vel facto (v. g. clam accedendo) signi- » ficaverit se nolle sciri quod sit confessus, confessarium » revelare sigillum volunt *Reg. Navarr.* et *Mercer.* apud » *Dian. t. 5. tr. 11. resol. 47.* * (*Et recte consentiunt Sporer.* » *n. 825. et Holzm. n. 708. cum aliis.*) * quia pœnitens con- » fitendo confessario extraordinario veniret in suspicionem » gravioris criminis, quod *Tamb. in append. c. 3.* dubie » confirmat, asserens se vereri, ne talis accedat ad frac- » tionem sigilli. III. Si peccata ita referas, ut, moraliter » loquendo, personne innotescere non possit, neque com- » munitas aliqua etiam parva infametur, ut quod ibi talia » vitia regnent. Vide *Dian. lib. 2. tr. 15. resol. 13.* id enim » esset contra sigillum, * (*Vide infra n. 654.*) * Unde *Turian.* » apud *Dian. part. 5. tract. 11. r. 45. et Tamb. in append. c. 3.* » reprehendunt superiorem localem, qui provincieli forte » dicat, in sua domo sæpe postulari licentiam absolvendi à » reservatis; quia potest redundare in ignominiam, et » damnum domus; etsi idem *Tamb. c. 4. n. 2.* dicat pro- » babile esse, quod non sit contra sigillum, si dictæ licentiæ » petitæ fuerint extra confessionem. IV. Si utaris notitia » extra confessionem acquisita, imo ipsum peccatum, quod » aliunde tibi innotuit, aperias, modo nullam circumstan- » tiam ex sola confessione notam, nec certius referas, quam » extra confessionem nosti, quo in casu opus est magna » cautela, et tutissimum est silere. *Laym. c. 14. n. 16.*

639. — » 4. Quando plures, v. g. studiosi, vel aulici etc. » tenentur ferre testimonium confessionis, confessarium » teneri id dare, etiam iis quos non absolvit, docet *Con.* » *disp. 6. d. 1. Fag.* et *Dian p. 3. tr. 15. r. 22.* tum ne id » negando prodat aliquo modo sigillum, et pœnitentem, » tum quia dando non mentitur, cum tantum testetur, esse » confessum. Verum *Bon. d. 5. q. 6. p. 4.* et *Card. de Lugo* » *d. 23. s. 4.* docent, tali schedam negare non esse contra

Digitized by Google

» sigillum; idemque concedit *Auers. p.* 18. *s.* 2. si non constet » pœnitentem accessisse ad hunc confessarium; tum quia » nihil dicit, sed tantum non approbat testimonio positivo » confessionem, ad quod non tenetur, nec quidquam facit » ex quo possint cognosci delicta pœnitentis; tum quia » alias via aperietur fraudibus, et multi improbi parochos » in paschate deciperent, tum quia potest esse consuetudo, » ut scribatur absolutum esse, quod falsum erit, si scribat, » et si omittat, sigillum franget; tum quia scandalosum » erit, et iniquum, publice meretrici perseveranti (aut et » occulto peccatori, sic pallianti suam iniquitatem) testi- » monium dare confessionis, neque confessario imputandum » erit, quod eam positive non defendat. »

Probabilius est et communius, quod, si in schedula scriptum sit pœnitentem tantum esse confessum, schedula sit concedenda; ut tenent *Laym. de pœnit. c.* 14. *num.* 8. *auctor. de effic. conf. ap. Croix qu.* 3. *Sporer de pœn. a.* 7. *n.* 839. *Rone. c.* 7. *q.* 4. *Elbel num.* 492. *Croix num.* 1994. *et Holzm. n.* 708. *cum Stoz, et Diana*, quia negare schedulam, idem esset ac indirecte revelare eum non esse rite confessum. Et hoc est contra *Bonac. q.* 6. *s.* 5. *p.* 4. *n.* 7. qui ait negandam esse, et contra *Lugo d.* 23. *n.* 87. qui cum *Henriq.* dicit posse negari, quia, licet confessarius non possit revelare peccatum, non tenetur tamen testimonio positivo illius confessionem approbare. Sed huic rationi non acquiesco, quia, esto non teneatur cooperari ad approbationem illius confessionis, tenetur tamen vitare indirectam revelationem, quæ, negata schedula, vitari non potest. Secus vero si confessarius in schedula deberet scribere pœnitentem non solum esse confessum, sed etiam absolutum; quia, cum mendacium sit intrinsece malum, nunquam proferri potest, ut communiter docent *DD. Lugo d.* 23. *n.* 87. *Pal. de pœn. p.* 5. *nu.* 13. *cum Croix, Sporer, Rone, Laym. ll. cc.* Si tamen schedulæ essent jam typis editæ, ubi asseratur absolutio impertita, videtur probabile (ut aliqui recentiores dicunt) tradi posse confessis non absolutis, saltem si publice petant, quia tunc confessarius nullum profert, aut scribit mendacium, sed tantum materialem actum operatur, talem schedulam tradendo.

640. — « 5. Sub. sigillum cadunt 1. omnia peccata pœni- » tentis, tam futura, quam præterita (si quidem hæc animo

Digitized by Google

» se accusandi sint manifestata; secus si per modum sim-
» plicis narrationis, vel ut confessarium ad simile peccatum
» induceret. *Dian. p.* 5. *t.* 11. *r.* 25. *ex Suar.* et aliis octo).
» Ideoque peccat mortaliter, qui sive directe, sive indi-
» recte aperit aliquod veniale in particulari, etiam leve
» Titii; quia materia sigilli parvitatem non habet; ut est
» omnium fere sententia apud *Dian. p.* 5. *t.* 5. *res.* 8. *et*
» *Tamb. in append. c.* 8. * (*Secus si confessarius dicat pœni-*
» *tentem confessum fuisse materiam venialem, non autem*
» *plura venialia; Sporer n.* 830. *Laym. c.* 14. *n.* 6. *Holzm.*
» *n.* 706. *et Salm. c.* 14. *n.* 22. *cum Suar. Lugo, Nav. etc.*)*
» vel qui in genere dicit, eum sibi confessum esse aliquod
» mortale, vel casum reservatum, vel excommunicationem,
» vel non esse absolutum ob indispositionem. Imo confes-
» sorem, qui dicat absolute, *Ego Petrum non absolvi*, fran-
» gere sigillum dicit *Dian. p.* 5. *t.* 11. *r.* 42. *ex Suar.* et aliis
» novem. II. Etiam peccata complicis, sive prudenter, sive
» imprudenter dicta, *Suar. Vasq.* et communiter apud
» *Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 111. An vero liceat interrogare de com-
» plice ad ejus correctionem faciendam, illamque ex licen-
» tia pœnitentis facere, affirmant *Suar.* et *Fag.* contra *Bon.*
» *Lorcam, Nugnum* et alios thomistas. Vid. *Dian. p.* 3.
» *t.* 4. *r.* 113. *Card. de Lugo d.* 16. *n.* 426. ubi docet posse
» aliquando pœnitentem a confessario obligari, et cogi ad
» manifestandum complicem extra confessionem * (*De hoc*
» *vide omnino dicta n.* 491.) *

641. — Dubit. 1. An possit confessarius monere compli-
cem de licentia pœnitentis? *Prima* sententia (sed non satis
probabilis) negat; et hanc tenent *Tamb. meth. confess. app.*
de sigillo cap. 3. *num.* 7. *cum Vasq.* item *Soto, Palud. Ang.*
Tann. etc. apud Croix n. 1959. ac probabilem putat *Diana*
p. 5. *tr.* 11. *r.* 14. Ratio prima, quia hoc esset etiam contra
sigillum, cum etiam peccata complicis sub sigillo cadant.
Ratio secunda, quia alioquin confessio redderetur aliis
odiosa, etsi non pœnitentibus. *Secunda* vero sententia com-
munissima, et vera affirmat, eamque tenet *D. Thomas*
opusc. 12. *qu.* 6. ubi docet non licere revelare in confessione
personam complicis, *nisi salvato ordine correctionis fraternæ.*
Ergo ex licentia pœnitentis potest confessarius complicem
corrigere. Item *S. Anton.* 3. *p. tit.* 14. *c.* 29. §. 11. *Suar.*
d. 34. *sect.* 4. *n.* 4. *Lugo d.* 23. *num.* 138. *Pal. p.* 19. §. 3.

Digitized by Google

num. 16. *Ronc. p.* 100. *q.* 4. *r.* 2. *Diana l. c. et Croix ib. cum Adr. Gers. Navr. Henr. Dic. Aversa, et Illsung.* Ratio, quia complex ex confessione alterius complicis nullum jus acquirat ad sigillum sacramentale : hoc enim sigillum institutum est tantum in favorem pœnitentium, unde sequitur naturam aliorum sacramentorum, in quibus jus secreti acquiritur ei soli qui illud committit. Et ideo, sicut solus pœnitens sigillum ponere potest, ita ipse solus potest auferre, et sic respondetur primæ rationi. Nec obstat dicere, quod confessio sic redderetur aliis odiosa : nam revera id tantum reddit odiosam confessionem, quod pœnitentes a confessione retrahit, et hoc quidem odium est omnino vitandum ex hujus sacramenti institutione, non autem quodcunque odium, quod alii irrationabiliter sumerent ex confessione pœnitentium.

Dubit. hic 2. Quomodo cadat sub sigillo objectum peccati? Respondeo, quod cadat nimirum, si v. g. filius confiteatur se odisse matrem ob illius adulterium, vel non corripuisse fratrem de furto; adulterium enim illud et furtum cadunt sub sigillo tanquam objecta peccati; ita *Viva q.* 10. *art.* 2. *n.* 3. *Renzi p.* 318. *q.* 2. *Fill. c.* 11. *n.* 321. *Sporer n.* 835. *Tamb. de sigill. c.* 3. *num.* 6. Probabiliter vero dicunt *Tamb. n.* 14. *et Sporer l. c.* quod si pœnitens confiteatur se gavisum de homicidio in publica platea commisso, non teneretur confessarius ad sigillum, quia cum homicidium sit publice notum, et per accidens lateat confessarium, non censetur illud velle sigillo subjicere. Cæterum, ubi nullum adest periculum revelationis, vel gravaminis pœnitentis juxta dicenda (*num.* 636. *in fin.*) minime cadit sub sigillo objectum peccati.

« III. Pœnitentia imposita, si gravis sit, hoc est, quæ » consuevit injungi pro mortali (qualis nunc esset, ait » *Dian. p.* 5. *t.* 11. *r.* 31. Corona B. V. non vero *Miserere*) » *Avers. q.* 18. *sess.* 6. IV. Peccatorum circumstantiæ, quas » taceri pœnitentis interest, etsi dictæ sint post absolutio- » nem, v. g. si spurius sacros ordines susceperit, si nobili- » tatem jactaverit, etc. Bona vero pœnitentis, et cæterea » impertinentia, quæ per accidens interponuntur, nec odium » sacramento pariunt, v. g. propositum religionis, vel ma- » trimonii, sæpe quidem (si nimirum pœnitens ea tecta » velit) sub obligationem secreti naturalis, non tamen sa-

Digitized by Google

» cramentalis, cadunt. Excipiunt *Tan. et Con.* nisi pœnitens » talia dixerit in ordine ad explicanda peccata : tunc enim » sigillo sacramentali claudi tenent cum *Dian. part.* 5. *t.* 11. » *r.* 5. Idem de virtutibus et vitiis affirmant *Gran.* contra » *Regin. et Mald.* apud *Dian. l. c. r.* 30. * *Loquendo de virtu-* » *tibus, et revelationibus, Sa, v. confessio n.* 32. *Bonac. p.* 2. » *num.* 11. *et Nav. Henr. ap. Lugo d.* 23. *n.* 58. *Negant om-* » *nino eas cadere sub sigillo, cum non sint materia confessio-* » *nis. Sed melius Lugo loc. cit. Ronc. p.* 104. *qu.* 5. *Mazzotta* » *p.* 581. *Croix n.* 1947. *cum Stoz. et Viva, q.* 10. *art.* 2. » *n.* 2. *cum Diana* distinguunt, et recte negant si virtutes, » aut revelationes manifestantur in confessione, ut status » animæ confessario innotescat; secus vero si dicantur ad » explicandum aliquem defectum, vel propriam ingratitu- » dinem erga Deum.) * Idem dicunt de defectibus natura- » libus (v. g. illegitime natum esse,) et de vitiis occultis » corporis *Con. Hurt. et Kellison.* contra *Gran. Mald. etc.* » quia ea sub sigillum cadere absolute aiunt apud *Diana* » *l. c. r.* 29. Item de iis, quæ alios concernunt et tamen pec- » cata non sunt. *Mald.* et *Dian l. c. r.* 38. Denique de scru- » pulis (contra *Con. et Gran.* qui eos sigillo claudi absolute » affirmant, et contra *March.* qui absolute negat) idem te- » net *C. de Lugo*, nimirum si pœnitens scrupulositatem » confiteatur, aut ad declaranda peccata vel conscientiam » afferat, ait cadere sub sigillum, quia est in obliquo sal- » tem materia confessionis. Secus, si non cognoscatur ex » pœnitentis relatione, sed videatur, et percipiatur, v. g. » ex modo confitendi. Idem dicit de aliis defectibus natura- » libus, v. g. quod sit blæsus, rudis, hebetis ingenii, etc. » Et sic excusat confessarium, qui de pœnitente dixit, quod » impertinentiis, et næniis caput sibi frangat. Vide *d.* 23. » *sect.* 3. *n.* 60. *Gran.* tamen id improbat, et *Coninch.* apud » *Dian. p.* 5. *t.* 11. *r.* 50. ait esse periculosum, et posse fa- » cile frangi sigillum indirecte. Denique *Tamb. in app.* c. 3. » doctrinæ isti ne quidem ut probabili acquiescit, atque » eam a *Dian. l. c.* immerito vocari communem, cum *Gran.* » *Hurt. Palaus, Bannÿ*, etc. refragentur; aliterque limi- » tans ipse ait : Si isti defectus, v. g. esse blæsum, rudem, » scrupulosum, etc. sint passim noti, non cadere sub si- » gillum, secus si sint ignoti, quia confessio immunis esse » debet ab omni odio.

Digitized by Google

642. — Melius mox predicta discutienda sunt. Quæritur, an frangat sigillum confessarius qui propalat defectus naturales sui pœnitentis, nempe quod si ignobilis, pauper, aut ignarus, surdus, et similia? Respondetur: Si confessarius tales defectus noverit, quatenus a pœnitente fuerint manifestati ad explicanda peccata, tunc certe cadunt sub sigillo, ut communiter cum *Busemb.* docent *Suar. d.* 33. *sect.* 2. *num.* 5. *Pal. p.* 5. §. 2. *nu.* 6. *Lugo d.* 23. *n.* 59. *Bon. q.* 6. *p.* 2. *n.* 10. *Conc. p.* 739. *num.* 10. *Anacl. p.* 627. *num.* 25. *Sporer n.* 841. *Croix n.* 1947. *Mazzott. p.* 580. *Ronc. p.* 103. *qu.* 4. *Salm. c.* 14. *n.* 29. *cum Dicast. Conc.* et aliis passim, contra *Vasq.* Et hoc, etiamsi manifestatio dictorum defectuum nihil conferret ad explicationem peccati, sed pœnitens jam illos exponeret ad plenius suam conscientiam manifestandam, ut bene advertit *Croix l. c. cum Lugo, et Stoz.* Secus vero, si confessarius noverit defectus, illos quatenus pœnitens incidenter; sive impertinenter ad confessionem eos detexerit, ut etiam communiter dicunt *Pitt. tr.* 7. *c.* 11. *n.* 321. *et Suar. Pal. Ronc. ll. cc. Salm. d. n.* 23. *cum Dic. et Gabr. ac. Bon. loc. cit. cum Cone. Reg. Zerola*, et aliis. Et hoc est valde probabile (quidquid opponat *Renzi pag.* 318. *quæst.* 3. *cum Soto, Val. et Diana*, quos citat). Ratio, quia, cum pœnitens tales defectus utero detegat, sine ullo ordine ad explicanda peccata, eos minime censetur subjicere (nec subjicere posset) clavibus sigilli, cum ad confessionem nihil pertineant.

643. — Idem dicunt *Lugo d.* 23. *n.* 60. *Navar. c.* 8. *n.* 12. *et Mazz. ll. cc. Diana. p.* 5. *tr.* 11. *r.* 50. (qui vocat communem) ac *Ronc. l. c. cum Aversa, et Fag.* si defectus illi innotescant confessario ex actionibus ipsius pœnitentis, sive ex modo confitendi, nempe quod sit blæsus, surdus, rudis, hebetis ingenii, etc. Ratio, ut aiunt, quia hujusmodi defectus tunc non sunt materia, neque pertinent ad materiam confessionis, cum sacerdos eos non percipit ex relatione pœnitentis, sed ipsemet videt, et apprehendit; unde isti, sicut non dicuntur secreto, ita nec cadunt sub sigillo. Et sic pariter dicit *Lugo l. c.* quod si pœnitens ostendit se naturæ molestæ, irresolutæ, durioris ad credendum, omnes hi defectus, quia non sunt materia confessionis, cum non audiantur, sed id confessione fiant, neque cadunt sub sigillo. Sed huic sententiæ merito contradicunt *Pal. p.* 19.

Digitized by Google

§. 3. *num.* 9. *Antoine p.* 546. *Conc. p.* 739. *num.* 10. *Sporer n.* 844. *Renzi p.* 318. *q.* 3. *et Tamb. meth. conf. c.* 3. *n.* 18. *cum Conc. Gran. Hurt. etc.* Ratio, quia cum defectus illi sint odiosi, et confessarius noverit eos occasione confessionis dum pœnitens sua peccata explicabat, eorum manifestatio semper redderet aliquo modo confessionem odiosam, et ab ea retardaret. Tantummodo prima sententia locum habere posset, quando omnino constaret confessario, pœnitentem ex illius defectus manifestatione minime gravari.

Nec acquiesco opinioni *Lugonis*, qui *l. c.* subdit non cadere sub sigillo peccata, quæ commiserit pœnitens in ipsa confessione, puta impatientiæ, contumeliæ in confessarium, vel in alios, quia culpas illas pœnitens non confitetur, sed committit videnter confessario. Neque (dixi) huic acquiesco, quia talia peccata, licet non sint materia sigilli, tamen periculum revelationis involvunt; probabile enim indicium præbent, quod confessarius, vel noluerit absolvere, vel acriter reprehenderi propter aliquam culpam graviorem.

Præterea dicunt *Tamb. d. c.* 3. *n.* 13. *Viva qu.* 10. *ar.* 2. *n.* 5. *Spor. num.* 842. et consentiunt *Wig. tr.* 13. *nu.* 128. *ac Conc. p.* 739. *n.* 10. quod si defectus naturales paupertatis, ignobilitatis, et similium, ita referantur a pœnitente, ut ex adjunctis colligatur eos esse communiter notos, tunc non cadunt sub sigillo, quia tunc non præsumitur pœnitens narrare ipsos nisi ut cognitos, nec velle subjicere clavibus, quando expresse aliter non declarat. Sed huic opinioni etiam merito non consentit *Holzm. pag.* 187. *nu.* 706. *v.* 4. ob eamdem rationem ut supra, quia, cum defectus illi ex peccatorum confessione cogniti sint a confessario, manifestatio eorum retardaret pœnitentes a confessione.

644. — Quod autem dicunt auctores supra citati de aliis defectibus naturalibus, dicunt etiam de defectu scrupulositatis, nempe posse confessarium dicere pœnitentem suum esse scrupulosum, si id noverit vel ex modo confitendi, vel si illius scrupulositas sit publice nota. Sed pariter huic nec acquiescimus cum *Spor. num.* 844. *et Tamb. n.* 18. qui citat *Con. Gran. Hurt. Pal. etc.* quia eadem ratio currit, cum non pauci ægre ferant scrupulosos appellari. Tantum id admitti posset, si minime redundaret in gravamen pœnitentis, prout facile accidere potest, loquendo de sæcularibus, qui potius laudantur, cum dicitur de eis, quod sint scrupulosi;

Digitized by Google

hoc enim pro iis qui in sæculo versantur indicium est bonæ et timoratæ conscientiæ. Secus si dicatur de prælato, confessario, et similibus, quibus scrupulositas est signum mentis confusæ, et irresolutæ.

Dicatur autem a *Ronc. p.* 202. *cap.* 2. *reg.* 1. *in praxi* « quod si aliquis pœnitens communiter dignoscatur esse » valde prolixus, inquietus, etc. in aliquo exponendo, tunc » quia clare appareret confessarium fugere, ne ab ipsius » naturali prolixitate, inquietudine, etc. tædio afficiatur, » in talibus circumstantiis, fugere non esset fractio sigilli. » Hoc probabiliter admitti potest, si communiter pateat aliis pœnitentem illum esse timoratæ conscientiæ, ita ut moraliter certo reputent immunem esse a gravioribus culpis.

Petes hic, quid agere deberet confessarius, si quis se confitendo de aliqua materia gravi non satis distincte, confessarius ideo eum interrogans de circumstantiis, de consuetudine, vel simili, noverit pœnitentem esse surdum, cum minime adæquate interrogationibus ille respondet, et contra confessarius altius vocem extollere nequit, ne alii circumstantes audiant? Respondeo : Si circa initium confessionis advertat pœnitentis surditatem, imponat ei ut redeat alio tempore, et loco opportuno, ubi loqui libere possit confessarius, ne alii audiant. Et interim patefacere potest alii surditatem pœnitentis, quando talis defectus communiter fit patens. Si vero advertat hoc in progressu confessionis, et pœnitens post plures debitas interrogationes recte non respondeat, tunc non licet confessario alta voce imponere pœnitenti ut redeat, ita ut circumstantes hoc audiant, quia magna daretur eis suspicio, quod materiam gravem ille sit confessus. Ideoque in tali casu consilium esse puto, quod confessarius intelligendo peccata meliori modo quo possit, absolvat; absolute quidem, si pœnitens probabiliter censeatur dispositus; sub conditione vero, si de dispositione dubitetur. Casum istum apud DD. non inveni, sed obvius est.

645. — « Resp. 2. Ad sigillum tenentur omnes, ad quos » quomodocumque notitia sacramentalis confessionis pervenit : qualis est I. confessarius qui, si de auditis in confessione rogetur, potest negare, etiam, si opus est, cum » juramento, subintelligendo, quod possit dicere, vel potius (ut dicit *Card. de Lugo d.* 23.) quod sciat scientia

Digitized by Google

» utili ad respondendum interroganti extra confessionem. » Excipit *Henriq. et Granad. cum Diana p. 5. to. 11. r. 43.* » nisi ex illa negatione sequeretur, confessionem non fuisse » integram, v. g. si de publica meretrice rogaretur, an non » esset confessa fornicationem; tunc enim, declinando di- » rectum responsionem, dicendum esset, illam confessam » esse peccata sua, et se functum officio suo. Imo, si pec- » catum suum salvo sigillo non possit confiteri, debet » omittere; quia sigillum strictius obligat, quam integritas » confessionis.

646. — Quæritur, an confessarius interrogatus de peccato pœnitentis possit dicere illud nescire, etiam cum juramento? Affirmandum cum communi, quam tenent *D. Thom. in 4. d. 21. qu. 3. art. 1. ad 3. S. Antonin. 3. p. tit. 17. c. 22. Suar. d. 33. sect. 6. num. 7. Laym. c. 14. num. 12. Antoine p. 449. qu. 6. Wig. tr. 13. n. 111. Holzm. n. 722. Pal. p. 5. §. 3. m. 13. cum Nav. Bonac. Val. et Henr. ac Lugo d. 23. n. 73. cum Vasq.* (qui opinionem oppositam *Gabrielis* vocat erroneam) et aliis communiter. Ratio affertur a *D. Thom. l. c.* qui dicit: « Homo non adducitur in testimonium nisi » ut homo, ideo... potest jurare se nescire, quod scit tan- » tum ut Deus. » Et hoc, etiamsi confessarius rogatus fuerit ad respondendum non ut homo, sed præcipue ut minister Dei, prout recte aiunt *Suar. l. c. Sporer n. 817. Lugo nu. 74. cum Vasq. et communi*, item *Croix num. 1985. cum Laym. Tanner. Sioz etc.* contra *Palud. Soto, et Conc. p. 745. n. 25.*) Quia confessarius nullo modo scit peccatum scientia qua possit uti ad respondendum, unde juste asserit se nescire id quod sine injustitia nequit manifestare. Vide dicta *tom. 2. lib. 3. n. 153. v. hinc.* Quid si insuper rogetur ad respondendum sine æquivocatione? Adhuc potest respondere cum juramento se nescire, ut probabilius dicunt *Lugo nu. 79. Croix l. c. cum Sioz et Holzm. n. 722. cum Michel*, contra alios. Ratio, quia tunc confessarius revera respondet secundum juramentum factum, quod semper factum intelligitur modo quo fieri poterat, nempe manifestandi veritatem sine æquivocatione, sed sine æquivocatione illa, quæ licite omitti poterat: quoad æquivocationem vero necessariam, quæ non potest omitti absque peccato, nec alter habet jus, ut sine æquivocatione ei respondeatur, nec ideo confessarius tenetur sine æquivocatione respondere. Cæterum,

Digitized by Google

ad hujusmodi interrogationes confessarius debet ab initio respondere : « Has interrogationes non esse faciendas. » Item, si interrogetur, an absolverit aliquem? Respondeat : « Functus sum officio meo, » ut dicunt *Conc. p.* 739. *n.* 111. *Antoine p.* 549. *Lugo n.* 85. *et Salm. c.* 14. *n.* 28. *cum Reg. et Gran.* Sed aliquando talis responsio adhuc posset non esse satis tuta, unde semper melius est respondere objurgando interrogantem : « Quænam interrogatio est ista, quam fa- » cis? » Si autem confessarius aliquem non absolverit, et dum missam celebrat, interroget eum minister, an ponat formulam pro communione illius pœnitentis? Respondeat confessarius : « Interroga ipsum, an velit communicare. » Ita recte *Salmant. cap.* 14. *num.* 29. *cum Henriq. et Gran.*

647. — « II. Superior cui se sistit absolutus a reservato, » vel a quo petitur licentia absolvendi a reservato. *Suar.* » *Card. de Lugo n.* 34. *etc.* * (*Item Concina pag.* 747. *n.* 30. » *Antoine p.* 550. *Holzm. n.* 713. *Elbel n.* 512. *Spor. num.* » 853. *Suar. d.* 33. *sect.* 4. *n.* 3. *et Salm. c.* 14. *n.* 66. *cum* » *Gran. et aliis.* Ratio, tum quia petitio illa est quædam in- » choata confessio, quatenus ordinatur ad absolutionem ob- » tinendam; tum quia alioquin confessio redderetur odiosa. » *Ita verius AA. cit. contra Palaum p.* 19. §. 4. *num.* 10. *cum* » *Vasq. et Henr.*)* qui secreto tantum naturali teneri vo- » lunt. III. Interpres. * (*Ita probabilius Pal.* 19. §. 4. *n.* 3. » *Lugo d.* 23. *n.* 21. *et Salm. c.* 14. *n.* 59. *cum Suar. Cons.* » *Laym. Bonac. Dic. etc. contra Sotum, et Cajet.* (*ap. Lugo* » *n.* 20.) qui dicunt interpretem teneri quidem ad servan- » dum secretum arctissimum, sed non sacramentale.)* » IV. Qui furtive, vel casu aliquid audit, licet inculpate. » * (*Ita etiam comm. Pal. loc. cit. n.* 5. *cum Adriano, Laym.* » *Bonac. Con. Salm. n.* 61. *cum Dic. Diana, etc. d.* 21. » *nu.* 39. *cum Suar. et Vasq. contra Sotum.* Et sic pariter » tenentur ad sigillum adstantes, in quorum præsentia con- » fessio fit ex necessitate, puta in naufragio, conflictu, etc. » *Salm. num.* 60. *cum Suar. et Bon. ac Pal. n.* 4. *cum Adr.* » *Vasquez, Con. et Laym.* Secus vero, si pœnitens tantum » ad suam confusionem velit publice confiteri. *Pal. loc. cit.* » *et Salm. cum Con. Dic. etc.*)* V. Omnes quibus aliquid » sacrilege revelatum est, unde de hoc nec inter se colloqui » possunt. * (*Ita communiter Holzm. n.* 713. *Spor. n.* 851. » *Conc. n.* 30. *Salm. n.* 64. *Laym. n.* 18. *cum Gabr. et aliis,*

Digitized by Google

» *contra Med.*)* VI. Laicus, qui pro sacerdote est habitus.
» *(Ita etiam Suar. d. 33. s. 3. n. 3. Ronc. p. 99. q. 2. Conc.
» p. 737. n. 4. et Lug. d. 23. n. 4. cum aliis communiter, con-
» tra Sotum, et Vasq. qui improbabiliter id negant.)* VII. Doc-
» tor vel alius, qui cum venia pœnitentis consulitur, ut
» habet communior sententia. * (*Et probabilior, prout nos
» dicemus n. seq.* 648.) * contra *Vasq. Vide Dian. p. 2.
» tract. 15. r. 15.* VIII. Qui alicujus rudis confessionem
» scripsit. IX. Qui scriptam invenit, ac legit, ut docet
» *Rodr. Fag. Mald. etc.* apud *Diana part. 3. t. 4. r. 112. et
» p. 5. t. 11. r. 27.* contra *Suar. Bonac. et Laym.* quorum
» sententia probabilis est. Juxta quam, etsi talis teneatur
» secreto naturali, peccetque mortaliter, si gravia, ac diffa-
» mantia vulget: secus tamen, si sciens levia tantum esse,
» ea legat ex curiositate. Unde consequenter in casu gravis-
» simæ necessitatis, talem confessionem scriptam liceret re-
» velare (excipit *Lugo*, nisi tamen per scripturam voluerit
» confiteri, ut mutus, vel petere facultatem absolvendi a
» casu reservato. Vid. *d. 23. n. 48.*) X. Etiam secundum
» aliquos, ipse pœnitens; verum probabilius est, eum tan-
» tum teneri secreto naturali, ratione materiæ, si id ea re-
» quirat, tacere audita a confessario. Vid. *Laym. Dian. p. 5.
» t. 11. r. 8.* *(*Ita communiter et verius Layman. c. 14. num. 20.
» Pal. §. 4. num. 13. Suarez d. 33. sect. 4. numer. 2. qui id
» asserit ut certum, Bonac. par. 3. in princ. Salmant. n. 67.
» Wigandt n. 119. Holzm. n. 715. et alii passim;* quia si-
» gillum institutum est tantum in favorem pœnitentium,
» non confessariorum; quapropter jus sigilli, non confes-
» sariis, sed tantum pœnitentibus confertur. Verumtamen
» omnes cum *Holzm.* dicunt teneri pœnitentem vinculo se-
» creti naturalis de dictis a confessario, quorum propalatio
» ei damnum posset afferre. Mihique videtur teneri pœni-
» tentes huic secreto (quamvis naturali) strictius quam alii;
» alii enim voluntarie concilia præbent, sed confessarius
» tenetur præbere ex officio. Unde cum confessarius obliga-
» tur necessario ad dandum concilium pœnitenti, ut ille sibi
» caveat a damnis spiritualibus, ideo pœnitens rigorosius
» tenetur cavere, ne confessario damnum obveniat ob con-
» silium sibi præstitum.)* »

648. — Sed quæritur hic I. An doctor consultus a confessario ex licentia pœnitentis, teneatur ad sigillum sacramen-

Digitized by Google

tale? Adest triplex sententia. *Prima* cum *Joan. Medina cod. de his qui conf. cel. ten. Palaus de pœn. par.* 19. §. 4. *nu.* 8. *cum Covarr. Pesant. Onuphr. et aliis, Vasq. q.* 93. *art.* 4. *d.* 2. *n.* 10. *Tamb. meth. exc. conf. c.* 4. §. 3. *n.* 4. *Diana t.* 1. *tract.* 1. *Misc. r.* 14. *cum Megala, ac Nunno*, negat teneri ad sigillum sacramentale, sed tantum ad naturale. Ratio, tum quia (ut loquitur *Palaus*) consiliarius notitiam illam non habet ex confessione, sed ex licentia data, vel ex manifestatione confessarii nomine pœnitentis. Sicut enim (ait) non tenetur ad sigillum doctor consultus a pœnitente, quia talis manifestatio non dirigitur ad petendam absolutionem a consultore: ita etiam neque tenetur consultus a confessario, per cujus medium pœnitens ei se manifestavit. Tum, quia (ut ait *Tamb.*) pœnitens, concedendo veniam confessario loquendi cum alio de suo peccato, censetur illud extrahere a finibus sigilli.

Secunda sententia cum *Coninck disp.* 9. *a nu.* 40. *Henr. c.* 6. *n.* 20. cui adhærent *Sotus, ac Caj. ap. Lugo de pœnit. d.* 23. *n.* 20. censet consiliarium non teneri ad sigillum, quia notitia peccati non manifestatur ipsi ad obtinendam absolutionem, sed ad instructionem confessarii (et hic notandum, quod *Lugo* n. 26. licet ipse sit pro sententia opposita, attamen huic rationi consentit); sed bene teneri ad servandum secretum arctissimum, ita ut nullo casu possit illud revelare. Ratio hujus valde urgens est, quia cum sæpe hoc accidat, quod confessarii alios consulant ex licentia pœnitentium, redderetur utique odiosa confessio, si aliquo casu notitia confessionis posset manifestari.

Tertia sententia probabilior, quam idem *Coninck* fatetur communem fere omnium, docet teneri consiliarium æque ac confessarium ad sigillum, semper ac notitia peccati manifestatur ei, ut confessarius bene se gerat circa munus suum. Ita *Laym. de pœn. c.* 14. *nu.* 18. *Suar. d.* 33. *sect.* 4. *n.* 6. qui eam tenet ut certam, *Lugo dict. disp.* 23. *n.* 25. qui dicit omnino amplectendam cum *Nav. Palud. Petr. de Sot. Viguer.* item *Sylvius. Bon. Fill. etc. ap. Dian. loc. cit. Spor. c.* 7. *n.* 854. Idem tenent *Croix, Mazzot. Viva, Roncagl. Juen. c.* 3. §. 5. *Petroc. de pœn. c.* 4. *q.* 6. *in fin. cum S. Anton.* Et idem expresse docet *S. Thom. in* 4. *d.* 21. *qu.* 3. *art.* 1. *qu.* 3. *et art.* 2. *ad* 4. Ratio habetur ex ipsa institutione sacramenti, ob quam creditur Christus Dominus im-

Digitized by Google

posuisse hanc obligationem sigilli non solum confessariis, sed omnibus aliis, quibus immediate vel mediate pervenerit notitia peccatorum, occasione sive in ordine ad confessionem; alioquin non satis provisum esset reverentiæ hujus sacramenti, nec satis odium confessionis amotum fuisset. Ex hoc autem principio communiter accepto, tenetur quidem ad sigillum doctor consultus ex licentia pœnitentis; licet enim directe manifestetur ei notitia confessionis ad instructionem confessarii, indirecte tamen manifestatur etiam in ordine ad absolutionem impertiendam, et ad sacramentum perficiendum. Nec valet dicere cum *Tamb. et Roncaglia* (qui in hoc non bene sibi convenit), quod pœnitens, concedendo veniam confessario loquendi cum alio de suo peccato, censetur illud extrahere a finibus sigilli; nam respondeo cum *Spor. et Croix*, quod hæc præsumptio est valde incerta; imo, ut addunt *Sporer* et *Lugo*, potius oppositum est firme præsumendum, nempe quod pœnitens det licentiam cum omni limitatione qua potest.

Notandum hic vero I. quod eo casu, non obstante sigillo, is doctor bene poterit pluries loqui cum confessario, et etiam cum aliis ad consilium ex eadem licentia convocatis de casu disceptato, si judicium a confessario nondum sit completum. Ratio, quia moraliter censetur licentia data esse a pœnitente usquedum sacramentum perficiatur. Notandum II. Quod, licet dicat *Lugo* n. 30. quod si doctor consulitur circa idem a duobus confessariis, quibus pœnitens seorsim confessus est, ipse loqui non poterit cum uno de auditis ab alio; oppositum tamen puto verum, quia cum pœnitens licentiam præbet secundo confessario, ut de suo peccato loquatur cum eodem consiliario, sicut certo creditur pœnitens nolle aliud consilium nisi rectum, ita certo præsumitur velle, quod ipse doctor libere loquatur de omnibus, quæ scit a primo confessario, et quæ pertinent ad rectum consilium præstandum.

649. — Quæritur II. An is a quo petit consilium pœnitens in ordine ad suam confessionem faciendam, teneatur ad sigillum sacramentale? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Tamb. meth. conf. de sig. cap. 4. n. 1. Sporer n. 836. Antoine pag. 505. v. hinc, Conc. p. 747. n. 30. et Croix nu. 1952. cum Fag. Diana, Sten, et Garnaz.* Ratio, quia cum sæpe opus sit pœnitentibus ante confessionem consilium

Digitized by Google

ab aliquo accipere, ut recte confiteantur, nisi aliter obligaretur ad sigillum, confessio redderetur odiosa. *Secunda* vero sententia probabilior negat, eamque tenent *Suar. d. 33. sect. 4. n. 6. Pal. p. 29. §. 4. nu. 8. Henr. l. 6. c. 21. num. 4.* item *Averna, et Illaung. apud Croix l. c.* Ratio, quia (ut communiter docent DD.) obligatio sigilli oritur ex sola confessione sacramentali, in qua pœnitens acta manifestat peccata ad absolutionem obtinendam; ita ipse *P. Conc. p. 737. n. 3. et Suar. Con. Vasq. Gabr. Pal. Henr.* et alii passim *cum Sclm. cap. 14. nu. 11. cum D. Thoma in 4. d. 21. q. 3. art. 1. q. 2. Sed contra:* ubi expresse id tradit dicens: « Sigillum » confessionis non se extendit, nisi ad ea, de quibus est sa» cramentalis confessio. » Quapropter ob manifestationem peccati, quæ fit a pœnitente apud consiliarium, cum ipsa non fiat in actu confessionis, neque ad obtinendam ab ipso absolutionem, tenebitur quidem consiliarius ad secretum naturale, non vero ad sigillum sacramentale, ad quod probabilius est pœnitentem nullum jus acquirere, nisi in actuali confessione apud eum a quo absolutionem expectat. Respondetur autem ad rationem oppositam, quod revelatio consiliarii retraheret pœnitentem ab accipiendo consilio, non vero a confessione facienda; unde ex manifestatione illa redderetur odiosa non jam confessio, sed consultatio ad confessionem. At nemo tenetur ullo casu alteri quam confessario detegere peccata sua, ut integre confiteatur, et ideo qui ultro vult peccatum aliquod consiliario patefacere, nequit ipsum obstringere ad sigillum sacramentale.

Sic pariter dicit *Henriquez ap. Tamb. l. cit.* (qui probabile putat *cum Suarez* quem citat, sed non bene ut mox dicemus) quod si pœnitens, antequam confiteatur, suas culpas committit sacerdoti propter confessionem in posterum ei faciendam, neque tenebitur confessarius ad sigillum. Sed huic non acquiesco, quia talis manifestatio est quædam inchoata confessio, dum pœnitens tunc præmittit manifestationem sui peccati, ut citius postea confessionem expediat; nec aliter videtur sentire *P. Suarez*, cum ibi non loquatur de manifestatione apud eumdem confessarium, sed tantum apud alterum facta.

660. Quæritur III. An teneatur ad sigillum, qui legit chartam, in qua pœnitens scripsit confessionem? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Antoine pag. 550. v. Hinc,*

Digitized by Google

Sporer n. 857. *Ronc. pag.* 99. *q.* 3. *cum Bass. et Ant. a Sp. S.* item *Mald. Fag. Rodr. et alii apud Dian. p.* 1. *tr.* 4. *r.* 112. Ratio, tum quia scriptura illa proxime fuit ordinata ad confessionem, et ideo habetur tanquam inchoata confessio, vel tanquam gerens vicem confessionis peractæ; tum quia manifestatio talis scripturæ, quæ sæpius fieri solet, maxime in confessionibus generalibus, aut prolixis, odiosam confessionem redderet. *Secunda* tamen sententia communisse, et probabilior negat, et hanc tenent *Suar. d.* 33. *sect.* 4. *n.* 5. *Laym. cap.* 14. *n.* 9. *Wigandt tr.* 13. *n.* 119. *Pal. p.* 19. §. 4. *n.* 11. *Elbel n.* 503. (qui vocat probabilissimam) *Viva q.* 10. *art.* 3. *n.* 3. *Holzm. n.* 714. *Lugo d.* 23. *n.* 47. *cum Henr. et Megala, Salm. cap.* 14. *n.* 63. *cum Gran. et Con. ac Bonac. q.* 6. *sect.* 5. *p.* 3. *n.* 7. *cum Nav. Soto, Sayr. Nunno etc.* Ratio, quia (ut mox supra diximus) obligatio sigilli sacramentalis non provenit nisi ex actuali confessione; at scriptura illa non est confessio, sed tantum præparatio ad confessionem; unde pœnitens acquirit jus sigilli tantum apud confessarium, qui chartam præbet ad absolutionem obtinendam, non vero apud alios qui illam extra actum confessionis legere queunt. Nec obstat dicere, quod aliquibus posset alioquin reddi odiosa confessio, cum plures soleant scribere confessionem, ut exactius confiteantur. Nam respondetur eodem modo quo supra in quæstione præcedenti, nempe quod scriptura minime requiratur ad confessionem, sed tantum ad juvandam memoriam; unde manifestatio legentis non redderet quidem odiosam confessionem, sed tantum scriptionem peccatorum, ad quam nullus obligatur.

Excipiunt tamen *Lugo, Viva, Spor. Holzm. et Elb.* 1. Si mutus confiteatur per scripturam confessario præsenti, et casualiter alius eam legit; quia tunc legens revera haurit notitiam peccatorum ex actuali illius confessione. 2. Si quis per epistolam peteret a superiore licentiam pro casu reservato, juxta dicta *n.* 646. Præterea, excipiunt etiam recte *Wig. Viva ll. cc. et Lug.* si legeris chartam relictam in confessionali post confessionem peractam, vel porrectam sacerdoti pro confessione facienda, quia porrectio illa est quædam inchoata confessio. Cæterum, præcisis his casibus, dicunt *Laym. Pal. et Sporer*, quod legentes (tanto magis revelantes) hujusmodi scripturam graviter peccarent; nisi certo scirent

Digitized by Google

ibi minimas culpas, et quotidianas contineri (vide dicta *supra l.* 5. *n.* 70.) Addunt vero *Laym. et Sporer*, quod eo casu (quem dicunt vix accidere posse) aliquando in magna necessitate, puta ad salvandam rempub. aut vitam innocentis, posse licite secretum revelari.

651. — « 1. Extra confessionem, cum licentia pœnitentis, » potest agi de auditis in confessione sive cum ipsomet, sive » cum quocumque alio, etsi periculosum sit. *S. Thom. Suarez, Præpos. Tann.* etc. * (*Et ita verius tenendum* (contra *Scot. Durand. Major. Gabr. Ang. etc. apud Lugo n.* 332.) » *cum D. Thom. in sup. quæst.* 11. *art.* 4. *ubi ait :* Potest.... » confitens facere, ut illud quod sacerdos sciebat.... ut » Deus, sciat etiam ut homo, quod facit dum licentiat eum » ad dicendum; et ideo si dicat, non frangit sigillum. *Et* » *ita etiam Laym. cap.* 14. *nu.* 14. *Navarr. cap.* 8. *n.* 15. » *Ronc. p.* 100. *qu.* 5. *Lugo d.* 23. *n.* 133. *Concina pag.* 140. » *n.* 14. *Wigandt tract.* 13. *n.* 115. *et alii communiter.* Ratio, » quia sigillum confessionis est institutum tantum in favorem pœnitentium.)* Circa quam licentiam requiritur I. ut » sit formalis, et expressa; nam præsumpta, tacita, interpretativa, virtualis (etiam in bonum ipsiusmet pœnitentis) non sufficit. *Fagund. p.* 2. *l.* 6. *Tann. Mald.* et » cæteri *doct.* communiter. II. Ut sit libera, ac spontanea, » non vi, injuria, dolo, vel per preces importunas extorta, » vel etiam per metum reverentialem ipsius confessarii obtenta. *Henr. Fagund. l. c. Dian. pag.* 5. *t.* 11. *r.* 10. *et* 24. » * (*Dicit Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1958. quod si pœnitens non » ultro, sed tantum ad petitionem confessarii det licentiam » loquendi, communiter licentia censenda sit data ex metu » reverentiali. Hoc tamen intelligendum esse, quando licentia non est spontanea, sed replicatis petitionibus » extorta, seu ex solo metu reverentiali concessa. Cæterum, » hujusmodi licentiæ peti non debent nisi ex ratiorabili » causa, ut bene ait *Elbel nu.* 482. qui etiam recte addit, » quod melius est inducere pœnitentem, ut det licentiam » extra confessionem.) * III. Non revocata; nam pœnitentem » pro libitu, etiam sine causa, eam revocare semper posse, » docent *Fagund.* et *Diana ll. cc.* * (*Ita etiam Sporer n.* 821. » *et Ronc. p.* 100. *q.* 5.) * IV. Non opus esse, ut habeatur » in scripto, *Suar. Fagund. ll. cc.* Imo, si dubium sit, an » confessor cum licentia locutus fuerit, sacerdoti potius,

Digitized by Google

» quam pœnitenti credendum, ex *Graff.* et *Henriq.* affirmat
» *Dian. loc. cit. r.* 4. vel etiam quam hæredibus; v. g. si ex
» licentia defuncti revelet restitutionem ab iis faciendam.
» *Tan.* et *Mald.* qui tamen monet, eo casu non esse dicen-
» dum, eam deberi ex delicto, sed solum quod talibus tan-
» tum dari voluerit, satiusque mederi moribundo, ut talia
» secreto codicillo hæredibus injungat. Vide *Dian. l. c. r.* 32.
» V. Perinde esse, sive ea licentia detur verbo, sive facto,
» quod quidem æquivalent expresse concessioni; v. g. si
» pœnitens extra confessionem incipiat loqui cum confessario
» de dictis in confessione; tunc enim posse hunc prosequi,
» docent *Aversa qu.* 18. *s.* 7. *Tann. in append. c.* 2. *ex Bonac.*
» * (*Ita communiter Lugo d.* 23. *n.* 131. *Pal.* §. 3. *n.* 14.
» *Concina p.* 740. *nu.* 14. *Holzm. nu.* 720. *Antoine p.* 547.
» *v. Hinc. Sporer n.* 820. *Salm. c.* 14. *n.* 41. *cum Suar.*
» *Laym. et Bonac. et Ronc. p.* 104. *q.* 3. *r.* 1. Bene tamen
» advertit *Lugo loc. cit.* quod eo casu adhuc perseverat si-
» gillum respectu ad alios; quia licet pœnitens extra con-
» fessionem loquatur, censetur tamen non præbere confes-
» sario aliam licentiam quam dependentem a confessione
» peracta.)*

652. — » 2. Frangitur sigillum, si cum pœnitente extra
» confessionem, sine ejus venia, agas de auditis in confes-
» sione, aut ea te scire ostendas. * (Communiter tamen
» dicunt DD. licitum esse confessario loqui de auditis in
» confessione cum pœnitente statim post absolutionem, an-
» tequam ille discedat; quia licet sacramentum sit comple-
» tum, tamen judicium adhuc moraliter perseverat; *ita*
» *contra Dian. p.* 5. *tr.* 11. *r.* 19. *cum Fag. recte tenent Lugo*
» *d.* 23. *n.* 129. *Nav. c.* 26. *n.* 14. *Conc. p.* 740. *n.* 14. *Fill.*
» *c.* 11. *n.* 324. *Ant. pag.* 547. *v. Hinc, Escob. n.* 741.
» *Salm. c.* 14. *n.* 43. *cum Grun. et Averna, Renzi p.* 306.
» *q.* 4. *cum Pell. et Vorric. ac Croix nu.* 1980. *cum Præp.*
» *Henr. Tamb. Dic. et Stoz.*)* Quod verum putat *Sanch.*
» contra *Suar.* et *Laym.* etiamsi cum eo tractare velles de
» essentiali errore in ea commisso, quem illi significare sine
» ejus venia non licere docent *Regin. Fag. Bonac.* et alii
» contra *Filliuc. Turrian.* etc. apud *Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 87.
» *(*Vide dicta n.* 622.)* Dixi, *Extra*, quia intra confes-
» sionem potest fieri mentio præcedentium, ut patet ex
» praxi confessariorum, qui ob recidivam arguunt, et ab-

Digitized by Google

» solutionem aliquando negant. Ita *Henriq. Praepos. Gran.* » *Mald.* etc. apud *Dian. p.* 5. *tract.* 11. *res.* 20. Ubi ipse » cum *Fagund.* negat id licere sine expressa licentia poeni- » tentis, nisi de iis, quæ is iterum confitetur, vel saltem » tangit. Vide *Dian. l. c. et p.* 2. *tr.* 2. *misc. res.* 12. *et p.* 9. » *tr.* 11. *res.* 18. »

653. — Quæritur igitur, an intra confessionem possit confessarius loqui cum poenitente de culpis in alia confessione auditis, sine ipsius licentia? Negant *Diana cum Fagund.* ut supra, sed affirmat sententia communissima et verior, quam tenent *Lugo d.* 23. *n.* 127. *Tamb. c.* 5. *n.* 4. *Wigandt tract.* 13. *n.* 120. *Concina p.* 740. *n.* 14. *Ronc. p.* 101. *quæst.* 3. *r.* 1. *Antoine p.* 550. *v. Hinc, Sporer n.* 823. *Renzi p.* 307. *q.* 5. *cum Aversa, Dic. et Malder.* eamque vocat certam *Illsung. apud Croix n.* 1981. Ratio, quia sæpe pertinet ad munera judicis et medici, quæ habet confessarius, recolere peccata prioris confessionis, ad melius poenitentem corripiendum, vel dirigendum; ideo improbabile est quod poenitens habeat jus sigilli in actu confessionis, cum potius verum sit quod confessarius habeat jus exquirendi omnia, quorum notitia ad meliorem directionem coadjuvare valeat. Unde bene poterit confessarius loqui cum poenitente de omnibus peccatis in praeterito ab eo confessis, semper ac putat hoc fore utile poenitenti, qui censetur in confessione dare ei licentiam, ut utatur quacumque notitia necessaria ad sui meliorem directionem.

654. — « 3. Frangit sigillum, qui dicit, se in tali mo- » nasterio audivisse grave peccatum, tametsi non nominet » personam. *Dian. p.* 5. *t.* 11. *res.* 35. et alii 3. cum *Mald.* » Additque graviter peccare eum, qui dicit, in hoc vel isto » ordine religioso hoc, vel istud peccatum fuisse admissum, » quod ex sola confessione novit: imo nec de civitate, vel » certo loco, quo quis confessiones audivit, licere dicere, » quod gravia fiant, vel talia et talia peccata committi so- » leant (nisi aliunde constet), docent *Hurt. Kellison.* et » *Mald.* apud *Dian. loc cit. res.* 35. quia potest redundare » in gravamen et infamiam ipsius communitatis, et forte » etiam civium in particulari, quando civitas non est am- » pla, et poenitentes suspecti, atque adeo confessio fieri illis » odiosa. Vide *Dian. l. c. et res.* 36. ubi cum *Mald.* docet, » confessarium, qui paucos habet poenitentes subditos (v.

Digitized by Google

» g. moniales unius monasterii) scandalum dare, si coram » illis concionetur de vitiis auditis in confessione : quia » confessæ facilæ suffunduntur pudore. * (Hoc tamen intel- » ligendum, si confessarius loquatur de aliqua culpa par- » ticulari cujusdam monialis, vel illius monasterii; secus, » si loquatur de defectibus qui communiter in omnibus » monasteriis solent vel possunt perpetrari.)* »

Dubitatur hic 1. An confessarius violet sigillum, si asserit in aliquo loco gravia crimina perpetrari, quæ ipse audierit in confessione? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Nav. c.* 8. *n.* 18. *Renzi p.* 322. *quæst.* 11. *cum Fag. Vivald. et Onuphr.* ita *Henriq. Gran. Lop. etc. apud Escob. l.* 16. *n.* 749. qui consentit *n.* 750. si nullo modo in cognitionem personæ deveniri possit, quia alias (ut dicunt) ex tali revelatione nulla fit injuria pœnitenti. *Secunda* tamen sententia communissima et longe probabilior, quam tenent *Suar. d.* 33. *sect.* 3. *n.* 8. *Bon. qu.* 6. *sect.* 5. *part.* 4. *n.* 3. *Fill. c.* 11. *n.* 322. *Concina p.* 740. *n.* 13. *Viva qu.* 10. *art.* 2. *n.* 7. *Lamb. l.* 5. *c.* 3. §. 5. *Holz. n.* 711. *cum Laym. et Pal. Sporer. n.* 827. *cum Diana*, et communi, ut asserit *Lugo d.* 23. *n.* 64. *cum Vasq. Con. et Led.* docet, quod si oppidum sit parvum (puta si non constet tribus millibus hominum circiter), tunc violatur sigillum. Ratio, quia, licet tunc non reveletur persona, tamen, cum revelatio emanet in infamiam totius communitatis, redundat etiam in gravamen pœnitentis, qui illius communitatis est membrum, et ideo ex tali revelatione redderetur ei odiosa confessio. Secus vero, si oppidum sit amplum, et crimina sint publica, ut dicunt *Lugo, Conc. Spor. Viva, et Tamb. ll. cc.* contra *Vasq.* qui nimis rigide id reprobat. Hocque permittit *Petrocorens. to.* 4. *p.* 90. *q.* 4. etiam concionatoribus, modo non dicant se audisse in confessionibus. Idem sentit *Habert t.* 6. *p.* 261. *q.* 14. *r.* 3. dicens licitum esse confessariis in concionibus generatim invehere in vitia quæ occulte grassantur. Idque expresse permittitur in *c. Si sacerdos* 2. *de offic. jub. ord.* ubi dicitur: « Si sacerdos sciat pro certo aliquem esse reum alicujus » criminis, vel si confessus fuerit... non debet eum arguere » nominatim, sed indeterminate. » Id est in *genere*, ut explicat *Panormitanus in dict. cap.* 2.

Dubitatur 2. An frangat sigillum confessarius, qui dicit religiosum ex tali conventu sibi confessum esse grave

Digitized by Google

peccatum? Negat *Escob. lib.* 16. *n.* 713. *cum Henr. Nunnó, Fagn. et Candido*, modo non ingerat notitiam personæ particularis. Verius tamen affirmant *Busemb. et Suar. d.* 33. *sect.* 3. *Conc. p.* 740. *n.* 8. *Bon. p.* 4. *n.* 3. *Diana p.* 5. *tract.* 11. *r.* 23. *Pal. p.* 5. §. 3. *num.* 11. *cum Navar. Laym. et Henr.* item *S. Anton. Villal. et Gran. ap. Escob. n.* 751. Ratio, quia tunc singuli illius conventus detrimentum patiuntur. Et sic pariter confessarius violabit sigillum, si dicat in conventu illo talia peccata committi. Non vero (ut rationabiliter ait *P. Conc.* contra *Dian. ap. Busemb.* ut supra), si tantum diceret se audisse peccatum religiosi cujusdam ordinis: quia hæc neque est revelatio sigilli, neque redundat in gravamen pœnitentis, cum in quolibet ordine aliqui mali sint: unde neque oritur scandalum, neque infamatur religio, nisi (recte limitat) religio illa esset arctioris observantiæ.

655. — « 4. Notitia in sola confessione accepta nullo casu » uti licet, si periculum sit revelationis, saltem indirectæ. » Verum, si nullum sit periculum ut vel pœnitens, vel » usus scientiæ innotescat, etsi probabile sit, licere uti ad » alterius gubernationem, v. g. negando suffragium ei, » quem ex sola confessione scit indignum esse, vel claudendo » ostium, per quod quis noctu ingreditur ad peccandum: » item, cognita proditione futura, monendo de diligenti » custodia, impediendo clam matrimonium, quando scitur » impedimentum, ut docent *Vasq. Henr. Nav.* etc. Contrarium tamen verius videtur, quod docent *Fumus, Sanch.* » *Conc. Layman. Dian. p.* 3. *tr.* 4. *r.* 76. *et p.* 5. *tr.* 11. *r.* 3. » et alii; quia hæc doctrina posset pœnitentem absterrere a » confessione. Et quidem superioribus religionibus talis » gubernandi modus prohibitus est anno 1594, cum in soc. » JESU jam ante idem statutum esset, prohibitumque contrarium docere. Vide *Dian. p.* 4. *tr.* 4. *r.* 202. Contra » vero ad sui ipsius gubernationem licere tali casu ea scientia uti, videri probabilius, v. g. abstinendo a calice, in » quo scitur esse venenum, deflectendo a sylva, in qua » paratam sibi mortem sciat ex unius latronis confessione, » docet *Sylv. Henr. Con. hic c.* 15. contra *Suar. Dian. p.* 5. » *d.* 11. *r.* 46. Excipit *Card. de Lugo* nisi actio, vel omissio » confesssarii inducat notitiam peccati, vel damnum afferat » confitenti, contra *Con. disp.* 9. *dub.* 4. *etc.* qui putat licere,

Digitized by Google

» etsi inde mors pœnitenti imminueret a sociis inferenda. » Vide *l. c. n.* 108.

» 5. Denique facere aliquid, ex quo soli pœnitenti innotescere posset id fieri ex notitia confessionis, esse contra » sigillum, negant *D. Thom. Bonac. Sot. Vasq. etc.* Affirmant *Sylv. Vald. Con. Dian. p.* 3. *t.* 4. *r.* 46. Idque confirmant *Fagund. Gran. Card. de Lugo, et Avers. qu.* 18. » *sect.* 8. si tale sit, quod pœnitenti rubOrem vel molestiam » afferat, v. g. si vultum ei austeriorem ostenderet, vel eum » declinaret; secus si ei sit gratum, vel saltem confessionem » odiosam aut difficiliorem non reddat; v. g. si audisset eum » ad indignationem, aut odium provocatum, vel in tentationem incidisse ex certo facto, vel dicto ipsius confessarii, indeque ipse a talibus factis, vel dictis abstineat etc. »

656. — Omnia hæc diligentius sunt discutienda. Dubitatur I. An superior ob peccatum auditum in confessione possit amovere subditum ab officio? Affirmat *Sambovius tom.* 3. *caus.* 18. Idque prius docuit *D. Th. quodl.* 5. *q.* 7. *a.* 13, modo absit revelatio peccati, si dicens: « Si ergo » amotio subditi ab administratione posit inducere ad » manifestandum peccatum in confessione auditum, vel ad » aliquam probabilem suspicionem habendam de ipso, » nullo modo prælatus deberet removere. Si vero per » amotionem peccatum nullatenus manifestaretur tunc, » alia occasione accepta, posset subditum ab administra- » tione removere, et deberet hoc facere, cum debita cau- » tela. Et idem confirmat in *suppl. qu.* 11. *a.* 1. *ad* 3. Idem dicunt *S. Bonav. Alex. de Ales, Gabr. Pal. et Adrian. ap. Habert. t.* 6. *p.* 260. *qu.* 14. ac alii ap. *Suar. d.* 33. *sect.* 7. qui hanc sententiam vocat communem, ut revera erat inter antiquos.

Sed huic doctrinæ obstat hodie decretum Clem. VIII. (*de casib. res. pro omnibus relig. c.* 4.) editum 26. maii an. 1594. ubi dictum fuit: « Tam superiores pro tempore exis- » tentes, quam confessarii, qui postea ad superioritatis » gradum fuerint promoti, caveant diligentissime, ne ea » notitia quam de aliorum habuerunt, ad exteriorem gu- » bernationem utantur. » Quamvis autem hoc decretum emanatum fuerit tantum pro superioribus regularibus, tamen recte dicunt *Holzm. n.* 717. *v.* 20. *et Croix* extendit debere ad omnes (quidquid dicat *Habert loc. cit.*) cum eadem

Digitized by Google

ratio quæ urget pro regularibus, valeat etiam pro secularibus, ne scil. confessio reddatur odiosa. Præterquam quod, id certius fit ex alio decreto Innocentii XI. ut mox videbimus in dubio seq.

657. — Dubitatur II. An superior in electione beneficii, vel officii possit negare suffragium ei quem ex sola confessione noverit indignum? Affirmat idem *Sambovius l. c. cum S. Antonino* 3. *p. tit.* 16. *c.* 22. §. *in fine*, ubi scribit: « Qui liberam electionem habet, licet per solam confessionem sciat aliquem indignum ad prælaturam ad quam » eligitur, quem alias putabat dignum, non debet eligere » ex conscientia sibi dictante, quia eligendo scienter dignum vel indignum, negotium geritur inter ipsum et » Deum. Unde potest etiam ex his, quæ scit ut Deus, judicare in proposito. » Sed omnino id negandum cum *Sponer n.* 869. *Viva ap. ad prop. damn.* §. *VII. p.* 526. *Conc. p.* 744. *n.* 22. *Croix n.* 1977. *Holz. l. c. Ronc. p.* 202 *q.* 6. *Elbel l. c.* et aliis. Hocque hodie certum est ex decr. S. C. gen. inquisitionis, edito auctoritate Innoc. XI. 18 nov. an 1682. quo proscripta fuit sequens propositio: « Scientia ex confessione » acquisita uti licet, modo fiat sine directa aut indirecta » revelatione, et gravamine pœnitentis, nisi aliud multo » gravius ex non usu sequatur, in cujus comparatione prius » merito contemnatur. Addida deinde explicatione, sive » limitatione, quod sit intelligenda de usu scientiæ ex confessione acquisitæ cum gravamine pœnitentis, seclusa » quacumque revelatione; atque in casu quo multo gravius » gravamen ejusdem pœnitentis ex non usu sequeretur. » Hanc dictam propositionem, quatenus admittit usum » dictæ scientiæ cum gravamine pœnitentis, etiam cum » dicta explicatione, præsenti decreto prohibent etc. Mandantes etiam universis sacramenti pœnitentiæ ministris, » ut ab ea (doctrina) in praxim deducenda prorsus abstineant. » Hinc bene advertunt *Viva, Holzm. Mazz. et Croix ll. cc.* illicitum esse confessario ex notitia confessionis claudere pœnitentem in cubiculo, ne exeat ad peccandum: dimittere famulum, vel auferre ab eo claves, ne furetur item ostendere pœnitenti vultum severiorem, vel ei negare pristinam communicationem amicitiæ. Neque admittendum cum *Sanch. de matr. l.* 3. *d.* 16. *num.* 3. *et* 4. *Croix n.* 1963, 1976. *et* 1977. *Laym. c.* 14. *ex n.* 14. *et Holzm. n.* 717. id

Digitized by Google

quod perperam admittit *Sporer n.* 870. nempe licitum esse ex scientia confessionis abstrahere claves aut pecuniam ab arca, claudere foras, non amplius committere claves famulo; quia omnia hæc redundarent in gravamen seu exprobationem pœnitentis.

Si vero superior ex alia via, quam confessionis sciret aliquem indignum, puta ex defectu ætatis, scientiæ, prudentiæ, vel quia noverit alios digniores ad beneficium, tunc posse, imo debere suffragium pœnitenti negare, dicunt *Nat. de Alex. de sig. confess. reg.* 57. et *Merbes. t.* 2. *p.* 149. *q.* 50. *ex D. Th. in* 4. *d.* 21. *a.* 1. *ad.* 4. ubi dixit: « Ex multis » aliis causis aliquis redditur indignus ad prælationis offi- » cium, quam ex peccato, sicut ex defectu scientiæ, ætatis, etc. » et ideo qui contradicit, nec suspicionem de crimine facit, » nec confessionem revelat. » Sed hanc sententiam censeo cum *Petrocor. t.* 4. *p.* 95. tantum locum habere posse casu quo tales occurrerent circumstantiæ aliunde cognitæ, sive ante sive post confessionem, quæ vere moverent superiorem ad suffragium negandum, etiamsi nullam ex confessione notitiam habuisset indignitatis pœnitentis. Unde minime audiendus auctor *additionum ad Wigandt p.* 389. *ad.* 3. dicens quod esto ex sola scientia confessionis nequeat superior dirigi ad gubernationem externam, tamen poterit ex illa lumen accipere, et sumere alium exteriorem prætextum seu colorem ad negandum suffragium.

Communiter tamen admittunt posse confessarium ut notitia confessionis ad se cautiorem reddendum in re familiari, ad socordiam excutiendam, ad diligentius invigilandum super gregem suum; modo nulla detur aliis suspicio peccati, neque ex hoc pœnitens gravetur, vel implicite redarguatur; ita *Habert p.* 261. *r.* 3. *Antoine p.* 549. *v. hinc. Pal. p.* 5. §. 3. *n.* 18. *Viva l. c.* §. *VII. Sporer n.* 870. *et Bon. p.* 4. *n.* 3. *cum Soto, et Reg. ex D. Th. in* 4. *l. c. ad* 1. ubi ait: « Potest (confessarius) dicere prælato, quod diligentius » invigilet super gregem suum, ita tamen quod non dicat » aliquid, per quod verbo vel nutu confitentem prodat. » Omnia vero hæc *P. Conc. p.* 744. *n.* 23. absolute negat licere dicens quod confessarius in omnibus se gerere debeat, ac si pœnitus ignoraret quæ ex sola confessione dignoscit. Nulli dubium, quin prædictis actibus, quam maxime caute confessarius procedere debeat, cum difficile sit in his omne

Digitized by Google

periculum evitare vel revelationis vel gravaminis pœnitentis. Cæterum generalis regula est, fere ab omnibus recepta, licitum esse uti notitia confessionis, ubi nulla revelatio intervenit, nec ullum pœnitenti gravamen infertur; ita *Sanch. de matr. l.* 3. *d.* 16. *n.* 4. *Lugo d.* 23. *n.* 102. *Habert t.* 6. *p.* 260. *Suar. d.* 33. *sect.* 7. *n.* 9. *Viva App. l. c.* §. 9. *Antoine p.* 549. *Mazz. t.* 3. *p.* 589. *Holz. n.* 717. et alii communiter : atque ipse *Concina dicto n.* 23. in fine præfatam regulam admittit, inquiens posse confessarium uti notitia confessionis tum ad reformandos proprios mores, tum ad servandam propriam vitam, quando duo concurrunt, nempe si secretum custoditur, et confessio odiosa non redditur. Quapropter *Holz. Antoine, Mazzott. Viva etc.* communiter admittunt bene posse sacerdotem ex notitia confessionis orare pro pœnitente, vel benignius erga ipsum se gerere : item consulere libros et sapientes, rigorem temperare, ex confessione unius dirigi ad alios interrogandos vel instruendos, nullam tamen dando prioris confessionis suspicionem : item (ut ait *Holzm. l. c. v. et hinc*, *cum Stoz*) posse se præcavere a periculis et occasionibus damni spiritualis aut temporalis. Et sic pariter dicit *Bon. p.* 4. *n.* 19. *cum Nav. Reg. Zerola etc.* posse monere etiam alios, in genere tamen loquendo, nempe ut sibi caveant ne exeant e domo etc. semper tamen secluso omni periculo revelationis, vel gravaminis pœnitentis.

658. — Dubitatur III. An confessarius possit communionem denegare pœnitenti, cui prius negavit absolutionem tanquam indisposito, si ille postea occulte communionem petat? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *D. Th. in* 4. *d.* 9. *q. un. a.* 4. *q.* 1. dicens : « Si sacerdos sciat peccatum » alicujus qui eucharistiam petit, per confessionem, si in » occulto, debet ei denegare, et monere ne in publico » petat. » Item *Petrocor. t.* 4. *p.* 95. *n.* 2. *cum S. Bonav. et S. Antonino*, ac alii plures antiquiores *ap. Sanch. de matr. l.* 3. *d.* 16. *n.* 6. Ratio, quia (ut dicunt) ex una parte tunc urget præceptum negandi sanctum canibus; ex alia ibi nulla intervenit sigilli revelatio, nec ulla injusta exprobratio, quæ redderet confessionem odiosam vere pœnitentibus : talis enim negatio vel monitio solis perire volentibus odiosam confessionem redderet; sed hoc non debet impedire, ne sacerdos peccatorem moneat, et sacramentum indigno deneget. Et sic pariter dicunt episcopum posse et teneri negare

Digitized by Google

ordinem indigno ex confessione cognito, et parochum assistentiam matrimonio, in quo ex confessione noverit dirimens adesse impedimentum. *Secunda* tamen vera sententia negat, et hanc tenent *Sanch. l. c. n.* 5. *Lugo d.* 25. *n.* 126. *Laym. c.* 14. *n.* 22. *Bon. p.* 4. *n.* 17. *Salm. c.* 14. *n.* 46. *Contin. Tourn. t.* 4. *pag.* 191. *cum Henn. Spor. n.* 869. *Mazz. c.* 3. *q.* 5. *Holzm. n.* 717. *Conc. p.* 742. *n.* 18. *et Croix l.* 6. *p.* 2. *n.* 1974. Ratio, quia hujusmodi denegatio sacramenti vel monitio confessionem redderet odiosam, non solum pœnitentibus illicite petentibus, sed etiam aliis, qui si scirent quod confessarius posset aliquando uti notitia confessionis, absterrerentur a sacramento pœnitentiæ. Hæc sententia hodie omnino est tenenda ex supra citato decreto Innoc. XI. ubi vetatur quilibet notitiæ confessionis usus, ex quo sequatur qualecumque pœnitentis gravamen. Vide *num. anteced.* 657.

659. — Dubitat. IV. An sacerdos qui ex confessione noverit parari sibi insidias, possit fugere, sive aliter sibi cavere, aliquo prætextu arrepto? Certum est posse (ut recte ait *Lugo d.* 23. *n.* 108.) si ex tali cautione minime manifestatur aliis peccatum confessum, nec ullam gravamen pœnitenti affertur. Sed dubium est, an liceat ei fugere, si ex fuga alii, jam conscii peccati pœnitentis, conjiciant pœnitentem esse illi confessum tale peccatum? *Prima* sententia affirmat, modo nullum pœnitenti damnum obveniat; ita *Palaus p.* 5. §. 3. *num.* 18. *Bon. p.* 4. *num.* 27. *Petrocorens. tom.* 4. *p.* 97. *n.* 4. *Wig. tr.* 13. *n.* 122. *ad* 4. *Spor. n.* 863. *Renzi p.* 309. *q.* 9. *cum Con. et Fag. ac Laym. c.* 14. *nu.* 21. *cum Soto, Sylvest. Adr. Gabr. et Henr.* Ratio, quia aliud est revelare peccatum confessum, aliud revelare confessionem peccati jam ab aliis cogniti: tunc enim non revelatur peccatum, sed tantum confessio facta peccati, quod non est contra sigillum. *Secunda* vero sententia (quam sequor) negat id esse licitum, et hanc tenent *Suar. d.* 33. *sect.* 7. *n.* 7. *Salm. c.* 14. *nu.* 45. *et* 53. *Antoine p.* 549. *Elbel num.* 524. *Ronc. p.* 99. *qu.* 3. *cum Nav. et Led. Mazz. tom.* 3. *p.* 589. *cum Viva, et Croix, ac Lugo, d.* 23. *num.* 110. *cum Soto, Vasq. Ricch. et Med.* Ratio, quia fuga illa esset quædam indirecta revelatio peccati confessi. Nec obstat dicere, quod tum fiat revelatio indirecta, cum ponitur actio, ex qua de se conjicitur peccatum confessum; sed hic fuga confessarii nullo modo manifestat peccatum, sed tantum alii ex propria

Digitized by Google

conscientia arguunt peccatum esse confessum. Sed respondetur cum *Lugo*, quod positis talibus circumstantiis, nempe scientiæ aliorum criminis, et confessionis pœnitentis, fuga illa esset vera revelatio, non solum confessionis factæ, sed etiam peccati confessi. Et licet confessarius fugam simularet ex aliquo prætextu, semper tamen aliquam rationabilem suspicionem præberet peccati confessi. Dicit autem *P. Cunitiati tr.* 14. *c.* 4. §. 7. *n.* 10. quod eo casu pœnitens teneatur dare licentiam confessario, ut ille possit eximi a periculo; alias confessarius non tenetur ipsum absolvere, semper ac pœnitens potest licentiam præbere absque periculo sui gravis damni. Et addit, quod si pœnitens injuste licentiam denegat, confessarius, modo non det aliis suspicionem confessionis auditæ, licite poterit uti notitia per confessionem recepta, ut a periculo se liberet; tunc enim (ait) nullum pœnitenti imminet gravamen, sed tantum adest manifestatio apud ipsummet negatæ licentiæ. Tamen id minime admittendum puto; nam licet absit gravamen pœnitentis, adest vero indirecta saltem revelatio notitiæ in confessione habitæ.

Notandum autem hic id quod dicit *Roncaglia de sigil. cap.* 2. *Reg. prax. n.* 1. nempe quod si confessarius noverit aliquem ex confessione solitum esse multa peccata, vel tenuem dispositionem afferre, non poterit sine justa causa se celare, vel excusari ab eo audiendo, quando aspiceretur ab aliis, et iis suspicionem talem ingereret, multoque magis si pœnitens id reputabit ut tacitam exprobrationem suorum peccatorum; secus vero (ait) si nullus aspiceret, quia tunc nulla in aliis oriretur suspicio. Sed huic ultimo non acquiesco, quia, si alias confessarius jam assisteret in confessionali, et ideo recedit, quia videt illum pœnitentem accedere, etiamsi alii nihil adverterent, videtur tamen hoc illi gravamen affere, et aliquo modo odiosam reddere confessionem, cum facile tunc pœnitens credat, quod si ipsi confessus non fuisset, bene tunc suam confessionem apud illum confessarium, ut cupit, expleret. Et de hoc magis est verendum post decreta, ut supra *num.* 656. ubi prohibetur confessariis, ne ullo modo utantur notitia confessionis ad externam gubernationem, aut cum aliquo gravamine pœnitentis; quod quidem intelligitur, ut inquit idem *Ronc. c.* 2. *qu.* 6. *cum S. Thoma, Lugo, Sanch. etc.* etiamsi nulla in-

Digitized by Google

tercedat revelatio, et etiamsi pœnitens nullo modo advertat hoc fieri ob confessionem peractam. Unde ex ipso *Ronc.* dico, quod licet tunc fuga illa ex prætextu apparenter justo non redderet confessionem odiosam tali pœnitenti, redderet tamen odiosam generaliter reipublicæ christianæ; quia si scirent fideles, posse confessarios ex colorato prætextu aufugere ab ipsis, ob notitiam in confessione acceptam suorum peccatorum, facile gravarentur. Licite autem confessarius se celabit, si justam habeat causam, ob quam etiam ab aliis pœnitentibus incognitis æque se excusaret. Nec obstat quod pœnitens tunc etiam suspicari posset confessarium se celare ob audita sua peccata; nam si revera confessarius ob justam causam se excusaret, revera tunc sua suspicio esset temeraria, quam confessarius vitare non tenetur. Hinc concludo, quod erga hujusmodi pœnitentem ita se gerere debet confessarius, ac se gereret erga alium, de quo nunquam confessionem excepisset. Bene tamen approbo id quod dicit idem *Ronc. ibid. q.* 5. *cum Lugo dist.* 23. *num.* 116. quod si pœnitens indispositus minitetur confessarium ob negatam absolutionem, bene poterit confessarius ab illo aufugere, et non redire, quia tunc illæ minæ non sunt peccatum manifestatum ad absolutionem obtinendam, sed peccatum in confessione commissum, quod sigillo non gaudet. Hæc tamen fuga tantum permittitur confessario, si fugiendo non ingerat aliis suspicionem negatæ absolutionis; quod si autem ingereret, posset recitare aliquam orationem, non jam intendendo deceptionem pœnitentis, sed solam liberationem ab illa vexatione, quamvis pœnitens se decipiat credens illam orationem esse formam absolutionis. Vide dicta *de sacrament. hoc. l.* 6. *n.* 59. *v. e converso.*

660. — Dubitatur V. An confessarius sciens ex confessione ecclesiam esse pollutam, possit ibi celebrare? Hic casus quidem difficulter accidet, nam (sicut diximus hoc *lib.* 6. *n.* 364.) ut ecclesia polluatur, requiritur publica violatio; tamen aliquando bene accidere possit, nempe si violatio esset quidem publica, sed confessario incognita, vel si alii ignorarent per tale factum ecclesiam esse pollutam. In his autem casibus *prima* sententia, quam tenent *Sporer de pœnit. n.* 874. *et Bon. eod. tit. q.* 6. *p.* 4. *num.* 23. *cum Sylvest. Lazar.* et aliis, dicit, confessarium posse et teneri celebrare. Ratio, quia ecclesia in favorem sigilli non videtur

Digitized by Google

tunc velle obligare sacerdotem ad non celebrandum. *Secunda* tamen sententia, quam tenent *Lugo dist.* 23. *n.* 125. *et Aversa, ac Tamb. apud Croix l.* 6. *part.* 2. *n.* 1976. censet non posse celebrare, quia ex una parte urget præceptum non sacrificandi in ecclesia polluta et ex alia minime urget præceptum servandi sigilli, cum nullum adsit periculum revelationis apud alios, nec damni pœnitentis. Et hæc sententia videtur satis probabilis cum *Mazzott. p.* 589. si revera nullum sequatur pœnitentis gravamen, et nulla fiat revelatio indirecta, puta si confessarius justum exponat prætextum alibi celebrandi.

Dubit. VI. An si ex confessione scias aliquem (cui solitus es confiteri) non esse sacerdotem, vel non esse confessarium, possis et tenearis pergere ad ei confitendum? Negat *Sanch. de matr. lib.* 3. *d.* 16. *n.* 5. et probabile putat *Spor. n.* 871. quia ex una parte non potes simulare susceptionem sacramenti, ex alia, non violas sigillum omittendo confiteri; sic enim nihil revelas de crimine pœnitentis, cum innumeræ possint esse causæ mutandi confessarium. Communius tamen, et verius tenent oppositum *Lugo d.* 23. *n.* 105. *Mazz. t.* 3. *num.* 189. *et Croix n.* 1978. *cum Viva, Dic. et Stoz*, ac etiam probabile censet *Sporer l. c.* Ratio, quia in tali omissione, quamvis non adsit revelatio sigilli, semper tamen adest quædam odiosa exprobratio pœnitentis. Neque tunc oportet tibi simulare sacramentum (quod revera esset intrinsece malum), sed potes illi ficto sacerdoti vel confessario simpliciter aliquod peccatum manifestare sine intentione absolutionis: quod in hoc casu non esset illicitum cum tua cooperatio ad peccatum illius esset tantum materialis.

661. — Cæterum, generaliter loquendo, dico, quod esto confessarius in hac materia tam gravi et periculosa debeat esse valde cautus, ne pœnitentes ex confessione aliquod injustum gravamen subeant, ut sub initio animadversum voluimus; tamen non tenetur cavere omnes leves conjecturas, quas facile malitiosi faciunt, sed tantum ne præbeat suspiciones probabiles de peccatis auditis, ut dicunt *Lugo d.* 23. *n.* 106. *cum Scoto, Palat. et Med. ac Croix num.* 1749. *cum Gob. Tambur. et Gorm. ex D. Thom. quodlibet* 5. *art.* 13. ubi sic ait: « Si amotio subditi ab administratione possit indu» cere ad manifestandum peccatum in confessione auditum, » vel ad aliquam (nota) probabilem suspicionem ha-

Digitized by Google

» bendam, de ipso nullo modo prælatus deberet subditum » removere. »

DUBIUM II.

Quale sit præceptum, et quæ obligatio confessionis.

662. Quos, et quando obliget hoc præceptum? Et quomodo computetur tempus annuæ confessionis? — 663. An præceptum divinum confessionis obliget extra articulum mortis? — 664. Quomodo obliget juramentum mediconum non visitandi infirmos non confessos? *Videatur lib.* 3. *num.* 182. — 665. Qui teneantur ad præceptum confessionis? — 666. An impuberes? An isti possint absolvi, si dubitetur de usu rationis? (*Remiss. ad num.* 432.) — 667. An obligetur ad confessionem annualem habens sola venialia? — 668. An qui non satisfecit præcepto, teneatur ad illud quamprimum? — 669. Et an per confessionem, quæ fit anno sequenti, satisfiat præcepto etiam antecedentis? — 670. An in Pascate sit obligatio confitendi proprio parocho? — 671. An teneatur quis aliquando confiteri ante finem anni? — 672. An satisfiat præcepto per confessionem invalidam? — 673. Qui ab hoc præcepto excusentur? — 674. Pœnæ in transgredientes hoc præceptum.

662. — « Resp. Præceptum confitendi, tum divinum, » tum ecclesiasticum, sub mortali obligat omnes, ac solos » baptizatos, qui habent mortale: illud in articulo mortis; » hoc vero postquam ad annos discretionis pervenerint: et » simul ut confiteantur proprio sacerdoti, vel alteri cum » ejus venia, semel in anno; computando ab una confes- » sione ad aliam, ut quidam docent * (*ut Sot. et Gran. ap.* » *Viva de pœnit. qu.* 4. *art.* 3. *num.* 4.) *: vel ab initio ja- » nuarii ad finem decembris, ut habet communior * (*Et* » *tenent Viva loc. cit. ac Pal. et alii apud Croix n.* 2043.) *; » vel denique a Paschate ad Pascha, ut consuetudo fere obti- » nuit, propter communionem, *Suar. d.* 35. *sect.* 2. *Vasq.* » *qu.* 90. *art.* 2. *Card. de Lugo d.* 11. *s.* 3. 6. *et* 7. *Coninck* » *d.* 5. *d.* 6. * (*Hinc recte ait Holzm. t.* 1. *p.* 341. *n.* 33. quod » per se loquendo, annus esset computandus a januario ad » decembrem, tamen, spectata universali consuetudine, » computatur, incipiendo a Paschate ad Pascha.) *

663. — Quæritur, an præceptum confessionis obliget per se aliquando in vita extra periculum mortis? Commune est non obligare per se statim post peccatum; ita *S. Th. in 4. dist.* 17. *qu.* 3. *art.* 1. *qu.* 4. quem sequuntur *Suar. Lugo Reg. Vill. etc. cum Salm. de pœnit. c.* 7. *n.* 5. Dubium est, an obliget per se saltem sæpius in vita? Negant pariter *D.*

Digitized by Google

Th. l. c. et Scotus, ac Gabr. ap. Salm. ib. item *Pal. Bosco, et Dic. apud Croix l. 6. p. 2. n.* 2020. Ratio, quia talis obligatio nullo fundamento certo videtur probari, cum possit peccator per contritionem Deo se reconciliare. Sed communius affirmant *Salmant. n.* 9. *cum Reg. Vict. Led. et Gran. ac Croix l. c. cum Bodr. Ills. Gorm. etc.* Et hoc videtur probabilius, quia (juxta dicta *n.* 297. in simili præcepto, nempe communionis), cum præceptum hoc sit divinum, Christus reliquit illud determinandum ab ecclesia, quæ *in c. Omnia de pœnit. etc.* determinavit obligare saltem semel in anno. Præter hoc autem (ut diximus *n.* 437. *dub.* 1.) tale præceptum per accidens obligat peccatorem etiam infra annum ad confessionem, si non conteratur, ratione charitatis erga seipsum, ne diu maneat in mortali.

664. — Hic obiter agendum de quæstione illa, de qua jam egimus *tom.* 2. *l.* 3. *n.* 182. Sed hic plenius est disceptanda : Quomodo medici teneantur infirmos de confessione monere? Sciendum est, quod concilium Lateranense sub Innoc. 3. in *c. Cum infirmitas* 13. *de pœnit. et rem.* præcepit districte (nempe sub gravi, ut omnes interpretantur apud *Salm. tr.* 17. *de juram. c.* 2. *n.* 90.) omnibus medicis, ne infirmos in suam curam recipiant, nisi prius infirmi confiteantur. Deinde S. Pius V. in *motu proprio*, quod incipit, *supra gregem*, edito an. 1566. innovando præfatam sanctionem præcepit : « Ne medicus incipiat curare infirmum, » nisi eum moneat de confessione facienda; neque ultra » tres dies eum invisat, nisi scripto confessarii resciat eum » esse confessum. Et ut medici, antequam doctoratus gradum assumant, jurent se hoc præceptum observaturos; » et ordinarii illos non admittant in suis diœcesibus, nisi » constiterit de hoc juramento. »

His positis, quæritur de qua infirmitate hæc decreta intelligantur? Tres sunt sententiæ. *Prima*, quam tenent *Laym. l.* 5. *tr.* 6. *c.* 5. *num.* 5. item *Rosol. Graff. Vega; et Rodriq. ap. Salm. d. c.* 2. *nu.* 90. (et hanc *Ciera diss.* 21. cui adhæret, vocat communiorem, sed immerito) dicit intelligi de solo morbo periculoso, vel saltem de quo dubitatur an sit periculosus. Et idem sentit *Nav. man. c.* 25. *n.* 61. dicens : « Monitioni non est locus, quando manifestum est mor- » bum non esse periculosum. » Et in hoc sensu aiunt AA. citati prædicta decreta usu recepta fuisse. *Secunda* autem

Digitized by Google

sententia, quam tenent *S. Anton.* 3. *p. tit.* 7. *cap.* 2. §. 4. *Sylv. v. medicus*, §. *Tertium*, dicit intelligi de quocunque morbo, etiam non mortali. Ratio, quia in morbo periculoso etiam de jure naturali præfata monitio facienda esset; unde cum in *dict. c. Cum infirmitas*, novum præceptum statuatur, utique textus non est de sola infirmitate mortali intelligendus. *Tertia* vero sententia communior, quam tenent *Suar. in.* 3. *p. d.* 35. *sect.* 3. *num.* 4. *Sanch. dec. l.* 3. *c.* 16 *n.* 7. *Bon. t.* 2. *d.* 4. *qu.* 1. *p.* 16. *n.* 10. *et* 13. *Pal. tr.* 14. *d.* 2. 2. *p.* 7. §. 4. *num.* 2. *Con. t.* 4. *p.* 86. *qu.* 5. *Viva q.* 4. *art.* 2. *nu.* 4. *Dian. p.* 3. *tr.* 4. *r.* 93. *cum Ang. Arm. Tab. Nunn. Homob. etc.* ac *Salm. d. num.* 90. *cum Cajet. Trull. et Candido*, et huic consentit Benedictus XIV. *notif.* 22. *n.* 19. dicit 1. hoc præceptum non quidem intelligi de solis morbis periculosis, nam revera constitutio Innocentii edita fuit (ut exprimitur in *dicto c.* 13.) ob motivum ne infirmi, cum monerentur in morbo mortali, facilius mortis periculum incurrant; unde præceptum seu juramentum intelligendum est de facienda monitione etiam in morbo non periculoso, ut infirmi cum monentur non incurrant mortis periculum. Dicit 2. nec etiam intelligi de quocunque morbo levi (quod ridiculum esset, ait *Suarez*), sed morbo gravi, etsi non periculoso. Ratio, quia tam Innocentius, quam S. Pius loquuntur de infirmis *lecto jacentibus*, et ideo intelligunt loqui de illa infirmitate, qua non ex majori commoditate æger, ut si podagra, aut alio consimili affectu laboret, sed ex necessitate lectum petit, ita ut si per se gravis, vel prudenter judicatur periculosa, ut gravis fiat. Neque revera discrepant ab hac sententia *D. Antonin. et Sylv. loc. supra citatis;* ratio enim ab eis adducta nihil aliud probat, quam quod facienda est monitio etiamsi infirmitas non sit mortalis; unde ipsi non dicunt in omni morbo levi monendum esse infirmum, sed tantum asserunt monendum in morbo etiam non mortali, quem nos gravem appellamus.

Notant autem DD. I. Sufficere, ut medicus moneat infirmum per alios; ita *Mazzotta c.* 3. *p.* 287. *ac Suarez, Viva et Dian. ll. cc. cum Graff. Vega, Homob. etc.* II. Sufficere testimonium aliorum (absque confessarii scripto), quod infirmus sit confessus, modo sint fide digni; *Suar. Sanch. Mazz. et Dian. cum Fill. Nun. Barb. etc.* III. Quod medicus non teneatur ad hujusmodi monitionem, si moraliter sit certus

Digitized by Google

infirmum esse in bono statu: ita *Sanch. n.* 1. *cum S. Anton. Ang. Rosel. Arm. Nav. et Tab.* ac *Salm. n.* 92. *cum Sylv. Fagn. Leand. et Trull.* IV. Quod si infirmus nolit obstinate confiteri, et esset in periculo mortis, si a medico desereretur, tunc non tenetur medicus eum deserere, quia præfata decreta non adversantur charitati, quæ favet etiam obstinatis quoad fieri potest; ita *Nav. Bon. Suar. Diana, Conc. et Sanch. n.* 8. *cum Cajet. Graff. et Vega.* Hancque opinionem dicit *Benedict. XIV. notif.* 22. *num.* 17. esse communem theologorum et canonistarum, cum *Lugo, Pal. Pirhing. etc.*

Circa autem obligationem monendi infirmum de confessione, stando quidem rigori præfaturam constitutionum Innocentii et S. Pii, omnino videtur vera tertia sententia docens monitionem esse faciendam, non solum quando morbus est mortalis, sed etiam cum adest periculum ut deinde mortalis evadat; Pontifices enim sanę aliud novum præceptum medicis imponunt, præter illud ad quod ipsi de jure divino tenentur. Et utinam constitutiones prædictæ observarentur, quot infirmi damnationem vitarent, qui ob medicorum oscitantiam confessionem procrastinando, aut inconfessi, aut male confessi decedunt. Sed cum decreta Pontificum non obligent, nisi secundum quod sunt usu recepta, ut docent *Cajet. in sum. verb. medici peccata, Sanch. loc. cit. num.* 14. *Pal.* §. 4. *num.* 6. *Corrella tr.* 16. *c.* 3. *num.* 22. *Dian. loc. cit. cum Victor. et Scortia*, ac *Salm. d. c.* 2. *n.* 91. *cum Prado Trull. Leand. et Candido.* Hinc dicunt *Salm. cum Cajet. Sanch.* et aliis citatis, præfata decreta et juramentum in Hispania non obligare, quia ibi non sunt usu recepta, vel sunt abrogata. Idemque testatur *Mazzotta t.* 3. *p.* 287. *et* 550. loquens de nostro regno, dum ait juramentum S. Pii Neapoli ex usu recepto (ut etiam mihi constat) tantum in morbis periculosis observari.

665. — « 1. Tenentur hoc præcepto. 1. Hæretici, et » apostatæ, pueri doli capaces, saltem post septennium. » Vide *Dian. p.* 4. *t.* 3. *r.* 52. *Lugo l. c. s.* 7. *n.* 144. *et* 149. » 2. Ingrediens periculosam navigationem, vel conflictum. » 3. Mulier tenera primum paritura, vel quæ solet habere » partus difficiles. 4. Reus morti adjudicatus. 5. Qui signa » habent mortis naturalis. * (*Ita communiter Salm. de pœnit.* » *c.* 7. *n.* 6. *Viva eod. tit. qu.* 4. *art.* 2. *n.* 3. *et Croix l.* 6. *p.* 1. » *n.* 2019. *cum S. Thom. Suar. Pal. Con. etc. Et hoc ex præ-*

Digitized by Google

» cepto divino. Addunt Lugo d. 15. n. 37. et Salm. n. 8. cum » Navarr. Laym. Azor. Sylv. etc. communiter, peccatorem » teneri per se confiteri, si probabiliter credat non amplius » habiturum copiam confessarii per totam vitam. Dicit au- » tem Lugo n. 41. cum communi (contra Medin. et Nunn.) non » esse obligationem confitendi propter solum periculum » oblivionis peccati.)*

666. — » 2. Improbabile est, quod docet Sa, verb. con- » fessio, ecclesiam non obligare ante pubertatem, cum anni » discretionis citius attingantur, et constet mortaliter pec- » cari posse sub annum nonum, vel decimum, imo ante. » Unde si talis puer, crasso saltem modo, videatur cognos- » cere, Deum per hoc vel illud offendi, ostendatque do- » lorem, et propositum, ac præcipua fidei mysteria cog- » noscat, debet absolvi; secus tamen, si non notetur sufficiens » usus rationis; si vero dubium sit, potest (imo in articulo » mortis debet) absolvi sub conditione. Vid. Laym. l. 5. t. 6. » c. 5. Dian. p. 4. t. 4. r. 53. et C. de Lugo l. c. et d. 17. » n. 22. ubi docet etiam extra articulum mortis, et obliga- » tionem præcepti, talem esse sub conditione absolvendum, » ne gratia sacramentali privetur. * (Vide dicta de hoc puncto » num. 432.)*

667. — » 3. Non obligatur, qui tantum habet venialia, » etsi consuetudo habeat, et cogi etiam quisque possit, ut » in paschate saltem se sistat pastori, ut cum reliquis eum » ad communionem admittat, ad quod pastor tenetur, si » alter dicat se mortalis culpæ non esse conscium. Suar. » d. 36. l. 2. etc. communiter. * (An autem religiosi et mo- » niales teneantur singulis mensibus ad confessionem et » communionem accedere? Vide dicta n. 313. v. Dicunt.)* »

Quærit. an ad satisfaciendum præcepto annuæ confessionis, qui non habet mortalia, teneatur confiteri venialia? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenet *S. Bon. Sylv.* (*ap. Bon. d. 5. q. 5. p. 4. n. 7.*) *cum D. Th. in 4. d. 17. q. 3. art. 1. q. 3. ad. 3.* ubi ait: » Ex vi sacramenti non tenetur aliquis » venialia confiteri, sed institutione ecclesiæ, quando non » habeat alia quæ confiteatur. » Et probabilem putat *Contin. Tourn. t. 3. p. 658. q. 4. cum Habert.* Ratio, quia concilium Later. IV. sub Innoc. III. *in c. Omnis de pœn.* indistincte obligat fideles ad confitendum saltem semel in anno, ac proinde etiam eos qui sola habent venialia. *Secunda* ta-

Digitized by Google

men sententia communis et verior negat, eamque tenent cum *Bus. et Suar. ut supra, S. Anton. p. 3. tit. 14. c. 19. §. 14. Lug. d. 15. num. 132. Holzm. t. 1. p. 341. n. 28. Bon. l. c. cum Azor. et Salm. c. 7. n. 30. cum Cano, Vasq. Cajet. Laym. Conin. Reg. Fag. Dic. Med. etc.* Ratio, quia ecclesia, præcipiendo confessionem annuam, tantum illam confessionem præcipit, quæ est debita ex Christi institutione. Christus autem nullam aliam præcipit confessionem, nisi mortalium, ut explicat. Trid. *sess. 14. c. 5.* ubi ait : « Venialia tamen » citra culpam posse. » Id confirmatur ex verbis ipsius textus in *dicto c. omnis*, ubi dicitur : « Omnis fidelis omnia sua » peccata confiteatur saltem semel in anno. » Nota verbum *omnia*; ergo (ut bene advertunt hic *Lugo, Bon. Salm. etc.*) præceptum Lateranensis est de confitendis solis mortalibus, nam certum est apud omnes non esse obligationem confitendi omnia venialia.

668. — » 4. Probabile est, eum, qui in uno anno, sive » cum, sive sine culpa sua, non satisfecit præcepto, teneri » adhuc, quamprimum potest, anno sequenti; quia termi- » nus non apponitur ad finiendum, sed ad non differendam » obligationem. Ac proinde talem toties peccare mortaliter, » quoties oblatam occasionem neglexit, ut docent *Bon. d. 5. q. 5. s. 2. Suar. Vasq. Card. de Lugo l. c. nu. 177.* » contra *Sylv. Valent. Laym. Dian. etc.* qui dicunt perseve- » rare in uno eodemque peccato. * (*Vid. d. n. 297, de annuæ* » *communionis præcepto*, quod pari passu procedit cum præ- » cepto annuæ confessionis; ibi sententiæ affirmativæ adhæ- » simus, etsi diximus sententiam negativam cum *S. Antonin.* » *Toleto, Sa etc.* quæ hanc obligationem non agnoscit, non » esse contemnendam.) * »

669. — Utrum vero per confessionem factam in sequenti anno, posita obligatione juxta sententiam mox supra dictam, satisfiat præcepto utriusque anni? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Lugo d. 13. n. 180. Dic. Bonasp. et Anton. a Sp. S. apud Salm. c. 7. n. 45.* Ratio, quia præceptum de confessione est de illa facienda semel in anno; ergo qui eam fecit, hoc eodem anno non tenetur ad aliam. Aliquam, qui per tres annos non fuisset confessus; quater deberet confiteri. *Secunda* sententia negat, et eam tenent *Suar. l. 4. in 3. p. d. 36. sect. 4. n. 5. Laym. c. 5. n. 16. Bonac. p. 4. n. 31. cum Con. Pill. et Nunno*; quia sicut qui singulis annis tene-

Digitized by Google

tur solvere denarium, si anno præterito non solvit, non satisfacit solvendo hoc anno unum denarium, ita non potest quis una confessione præcepto duorum annorum satisfacere. *Tertia* tamen sententia verior, quam tenent *Pal. p.* 26. §. 2. *n.* 15. *Viva q.* 4. *a.* 3. *nu.* 5. *et Salm. c.* 7. *nu.* 45. *cum Præp. Hurt. et Leand.* sic distinguit : « Si pœnitens in confessione manifestet peccata mortalia tam antecedentis, quam præsentis anni; tunc bene satisfacit utriusque anni obligationi. » Ratio, quia per illam unam confessionem jam implet finem præcepti, nempe ut ipse cum Deo reconcilietur : idque est contra secundam sententiam. Nec obstat paritas denarii allata; nam solutio unius denarii non potest quidem solutioni duorum denariorum debitorum æquivalere, sed una confessio bene potest æquivalere pluribus confessionibus, cum una confessio deleat omnia peccata, quæ per plures fuerant delenda. Si vero pœnitens in præsenti anno non peccavit mortaliter ante confessionem, et postea incidit in mortale, tunc una confessione non satisfacit præceptis utriusque anni, sed tenetur iterum confiteri. Ratio, quia per illam confessionem tantum satisfacit præcepto anni præteriti, non autem præsentis, cum respectu præcepti præsentis anni non satisfaciat, qui non confitetur mortalia istius anni; communiter enim docent DD. et merito, prout *Laym. l. c. Pal.* §. 3. *n.* 1. *et Salm. n.* 41. *cum Suar. Vasq. Bon. Becc. Dic. Reg. Diana, Hurt. Leand. etc.* ac ipse *Lugo d.* 15. *n.* 173. quod si quis confitetur sola venialia in principio anni, et ante finem committit mortale, tenetur illud intra illum annum confiteri. Unde cum confessio illa mortalium commissorum tantum in anno præterito non sit impletiva præcepti anni præsentis, sequitur quod si pœnitens in hoc anno aliquod mortale committat, teneatur illud ante finem anni confiteri.

670. — « 5. Satisfaciunt ii qui confitentur mendicantibus, » etiam in Paschate, quia hi habent facultatem a sacerdote » maxime proprio omnium fidelium, et pastore pastorum. » Ita communiter omnes contra *glossatorem, et auctorem pa-* » *rochiani obedientis.* Contra quos vid. in responsis *Francisci* » *Fontani*, editis Viennæ Austriæ anno 1634. allegatam auc- » toritatem duorum conciliorum generalium, Viennensis » et Tridentini, 20. pontificum, 50. doctorum, et præter » totius orbis consensum, multorum quoque parochorum

Digitized by Google

» testantium, eos esse optimos parochianos, qui regulares » adeunt, et ab iis instituuntur, ut supra *l.* 3. *t.* 3. *c.* 1. *dub.* 3. » item *Navarr. Azor. Fag. Trull. l.* 3. *c.* 4. *d.* 2. *n.* 6. *Dian.* » *p.* 8. *t.* 1. *r.* 88.* (*Vide dicta de hoc puncto n.* 564.)*

671. — » 6. Non obligatur antè finem anni, qui habens » mortale timet ne illud obliviscatur, *Conin. Henr. C. de* » *Lug. d.* 14. *n.* 41. et alii contra *Med.* etc. Si tamen prævi- » deret, se non habiturum occasionem confitendi deinceps » toto hoc anno, deberet prævenire etiam in medio anni. » *Card. de Lugo disp.* 15. *sect.* 6. *n.* 182.* (*Vide dicta* » *n.* 298.)*

672. — » 7. Probabilius est, non satisfieri præcepto eccle- » siæ per confessionem invalidam, ut docent *Suar. d.* 36. » *s.* 7. *Fill. Laym. C. de Lugo d.* 15. *s.* 6. §. 5. etsi probabile » contrarium putet esse *Fagund.* Vide *Dian. p.* 3. *tom.* 4. » *r.* 120.* (*Improbabile tamen nunc est propter prop.* 14. *inter* » *damnatas ab Alexandro VII.*)* Item nec per confessionem » venialium, ut docet *Diana, p.* 4. *t.* 4. *r.* 206. *ex Hurt.* et » *Mercero.** (*V. dicta n.* 669. *in fine.*)*

673. — » 8. Excusantur ab hoc præcepto, 1. qui physice » non possunt, v. g. quibus deest confessarius; 2. qui mo- » raliter non possunt; v. g. qui prudenter timent revelatio- » nem sigilli; vel qui non possunt sine notabili incommodo » vitæ, fortunarum etc. *Conin. Tamb. c.* 4. §. 3.

674. — » Nota in fine quod de jure communi ex *cap. Omnis utriusq. sexus,* duplex pœna incurritur a transgredientibus » tale præceptum, scil. prohibitio ab ingressu ecclesiæ, et » privatio sepulturæ; sed incurritur post sententiam judi- » cis. Et impuberes a prædicta pœna excusantur.* (*Ita Viva* » *ex commu. q.* 4. *art.* 3. *nu.* 9. *Vide dicta n.* 295. *v. præ-* » *ceptum.*)* »

APPENDIX.

DE CONFESSARIIS SOLLICITANTIBUS.

675. — Ex bulla Gregorii XV. edita anno 1622. ac descripta apud *Salm. de præcept. decalogi c.* 4. *n.* 17. denuntiari debent: « Omnes.... sacerdotes (verba bullæ) tam sæculares, » quam... regulares.., qui personas, quæcumque illæ sint, » ad inhonesta sive inter se, sive cum aliis quomodolibet » perpetranda in actu sacramentalis confessionis, sive ante,

Digitized by Google

» vel post immediate, seu occasione, vel pretextu confessionis..., etiam... confessione non secuta, sive extra confessionis occasionem, in confessionario, aut in loco quocumque ubi confessiones audiuntur, seu ad confessionem audiendam electo, simulantes ibidem confessiones audire, sollicitare vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos et inhonestos sermones sive tractatus habuerint. » Et deinde subjungitur : « Mandantes omnibus confessariis, ut » suos pœnitentes, quos noverint fuisse ab aliis, ut supra, » sollicitatos, moneant de obligatione denunciandi sollicitantes, seu.... tractantes etc. inquisitoribus, seu locorum » ordinariis etc. » Et si hoc officium prætermiserint, mandat Pontifex, ut pro modo culpæ puniantur. In edicto autem generalis inquisitionis imponitur excommunicatio latæ sententiæ in non denunciantes infra mensem omnes de hæresi suspectos, inter quos enumerat confessarios sollicitantes ad turpia. De hac autem excommunicatione vide dicenda n. 693.

Hic refert adnotare auctores quos observavi tractantes de hac materia sollicitationis, cum adnotatione locorum. Sunt videlicet *Castr. tom. 1. tr. 4. de fide d. 9. Bon. t. 1. d. 6. de oblig. denunc. p. 3. Escob. t. 6. p. 1. l. 47. c. 29. Salm. de præc. dec. c. 4. punct. 3. Felix Pot. part. 3. ex n. 482. Ronc. de pœnit. ex p. 113. Diana p. 4. tr. 5.* per totum, *Conc. de pœn. ex p. 756. Mazz. eod. tit. t. 3. ex p. 435. Anacl. ex p. 621. q. 5.* Cæterum pauci auctores hanc rem ex professo tractant, forte quia non ubique præfata bulla Gregorii recepta est, prout asserit *Anaclet. n. 67.* de Germania, *Palaus* de Hispania. Sed hic advertendum quod N. SS. P. Bened. XIV. novissime anno 1741. jun. ediderit bullam, quæ incipit, *sacramentum,* in qua confirmavit, et, quatenus opus, denuo mandavit omnibus inquisitoribus, et locorum universi orbis christiani ordinariis, ut inquirant et procedant contra omnes sacerdotes sollicitantes cujuscumque dignitatis, præeminentiæ etc.

Digitized by Google

§. I.

Perpenduntur clausulæ in præfata bulla Gregorii XV appositæ.

676. De clausula I. *In actu sacramentalis confessionis.* — 677. De clausula II. *Ante vel post immediate.* — 678. De clausula III. *Occasione, vel prætextu confessionis.* — Quid importet to, *occasione confessionis?* Dub. 1. An denunciandus, qui sollicitat mulierem rogantem, ut cras eam audiat? Dub. 2. An qui, audita fragilitate mulieris, postea domi eam sollicitat? — 679. Quid importet to, *prætextu confessionis?* Et quid, si ex conducto mulier, fingens se ægrotam, advocet confessarium ad peccandum? — 680. De clausula IV. *In confessionario, aut in loco quocumque... simulantes ibidem confessiones audire.* Quid importet illud *simulantes?* Et quid si confessarius sollicitet in confessionario, sine tamen simulatione confessionis?

676. — Clausula I. *In actu sacramentalis confessionis.* Ad hoc sufficit, si confessio sit incepta, licet non perfecta: ita *Salm. d. c. 4. n. 44. et Ronc. de pœnit. q. 8. c. 1. q. 4.* Nota hic prop. VI. damnatam ab *Alex. VII.* quæ dicebat: « Confessarius, qui in sacramentali confessione tribuit pœnitenti chartam postea legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sollicitasse in confessione. » Pariter denuntiandus est confessarius, si in confessione apponat medium indifferens, quod tamen ex circumstantiis postea cognoscatur appositum ad sollicitandum, ut esset imponere mulieri, ut expectet eum domi: vel si interroget eam, ubi habitet; ita *Ronc. d. l.* cum *Bordon.*

677. — Clausula II. *Immediate ante, vel post.* Illud *immediate ante*, sentiunt communius *Passerin. et Boss.* apud *Ronc. q. 6.* (contra aliquos apud *Barbos.*) stricte intelligendum esse, ita ut nullum intervallum intercedat. An autem denunciari debeat confessarius, qui sollicitat immediate postquam pœnitens petierit confessionem? Affirmant *Salm. num.* 51. sed probabilius, ut puto, negat *Bordon.* apud *Potest. n.* 104. Notandum tamen quod ex casu, licet confessarius non sit denunciandus ex clausula prædicta, denunciandus tamen ex clausula tertia sequenti, *occasione confessionis*, ut infra; si enim confessarius utatur petitione illa, ut medio ad sollicitandum, utique est denunciandus; secus, si utatur tantum ad colloquendum, et si postea in progressu colloquii tentatus sollicitet.

Illud autem, *immediate post*, communiter a DD. intelli-

Digitized by Google

gitur, quando post confessionem nec confessarius nec pœnitens ad alia se divertit, ita ut eveniat sollicitatio, antequam ulla alia actio intervenerit, ita *Salm. Roncag. Pot. n.* 503. cum *Hurt. Lez. Peyrin.* Dicit autem *Potest. n.* 104. non esse denunciandum confessarium qui sollicitat, postquam pœnitens recesserit ab ejus conspectu. Verumtamen denunciandum esse recte censet confessarium, qui statim post confessionem dicit pœnitenti, *expecta me paulisper,* et post intervallum venit, et sollicitat, etiamsi, accedendo, prius habeat de alio negotio serio tractatum, quia tunc talis tractatus prudenter fictus præsumitur : secus vero, si venit sequenti die, et sollicitet : ita *Potest. n.* 106. Sed quidam doctus non utique improbabiliter dicit, quod si negotium illud magni sit momenti, et ad confessarium pertinens, minime est ipse denunciandus. Quare ex circumstantiis judicandum, an probabiliter intenta fuerit sollicitatio et negotium, ut medium; an vero negotium principaliter, et sollicitatio per accidens.

Constat autem denunciandum esse confessarium, si statim post confessionem ducat puerum in cubiculum, et sollicitet; quia tunc statim ponit si non sollicitationem, saltem illius medium, ita *Ronc. d. q.* 6. *et Pot.* cum *Dian. etc. n.* 507. Item si, audita confessione fœminæ, dum ea ad manum deosculandam accedit, confessarius illam turpiter tangat; vel dum est ante ipsum ut confiteatur, pedibus, aut manibus turpiter tangat illam, si immediate post ipsa confitetur, pariter est denunciandus. Si vero alia vice confiteatur, vide dicenda in clausula IV. *num.* 680.

678. — Clausula III. *Occasione vel prætextu confessionis.* Dicitur *occasione confessionis*, quando confessarius, vel pœnitens invitat ad confessionem veram : *prætextu* vero, quando ad confessionem fictam : ita *Potestas, n.* 109. *Ronc. qu.* 7. *et Conc. n.* 7.

Et 1. Ex particula *occasione confessionis*, denunciandus est confessarius qui rogatus ad confessionem divertit, et sollicitat, esto nondum sederit, nec mulier fuerit genuflexa; ita communiter *Salm. n.* 52. *Potestas n.* 510 in fine, *et Ronc. l. c. et Pal. p.* 7. *n.* 6.

Dubit. 1. An denunciari debeat confessarius, qui rogatus a fœmina, ut cras ejus confessionem excipiat, eam sollicitat? Affirmant *Conc. num.* 7. *et Mazz. p.* 439. *cum Potest.* et

Digitized by Google

aliis, quia jam verificatur sollicitasse occasione confessionis. Negant vero *Pal. p. 7. n. 4. et Quarti, ac Leand. ap. Mazz.* quia talis sollicitatio non est proxima confessioni faciendæ, sed potius conventioni de confessione facienda. Sed hoc non officit, quominus sollicitatio dicatur facta occasione confessionis. Unde primæ sententiæ me subscribo.

Dubit. 2. An denunciari debeat confessarius qui ob fragilitatem mulieris auditam in ejus confessione, postea domi eam sollicitaverit? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Sousa de confess. soll. num.* 10. et alii apud *Diana p. 4. tract. 5. r. 7.* item *Salm. num. 51. cum Trull. et Leand.* et idem sentit Auctor *lib. istruz. per li nov. conf. part. 2. c. 14. n. 293.* Ratio, quia is non utitur tunc occasione confessionis, sed notitia ex illa habita; ideoque tunc dicitur confessarius peccare non ex occasione, sed ex cognitione confessionis, cum sollicitatio sit remota a loco et statu confessionis. *Secunda* tamen sententia probabilior affirmat, eamque tenent *Mazzotta p. 439. Potestas n. 504. in fine, et n. 587. Conc. n. 7. Peyr. cum Graff. ap. Dian. l. c. et Ronc. q. 7.* cum *Lez. Boss. et Bord.* Ratio, quia, cum sollicitatio impulsum habeat a confessione, satis verificatur, quod occasione confessionis fiat sollicitatio. Satis autem præsumitur confessarius usus fuisse notitia confessionis ad sollicitandum, si post audita peccata turpia pœnitentis, suamque propensionem ad venerem ostensam, interroget de domo ubi habitat, an maneat sola, et similia; vel (ut ait *Conc.*) si ante confessionem confessarius et pœnitens mutuo fuissent ignoti, et occasione cognitæ levitatis ipse domum mulieris adeat, et sollicitet. Item recte ait dicendum *Ronc. cum AA. a se cit.* si confessarius sollicitat per epistolam; vel si confessarius obtineat, vel petat a muliere consensum copulæ, promittendo ejus confessionem audire.

679. — 2. *Prætextu* autem *confessionis* denunciandus est confessarius, qui ex pravo fine ficte invitat mulierem ad confessionem, et deinde sollicitat; *Conc. n. 8. Mazz. d. p. 439. et Ronc. d. q. 7. cum Bord.* Si vero confessarius vadit ad sollicitandam fœminam, petendo licentiam a suo superiore sub prætextu confessionis, merito dicunt *Salm. n. 55. et Ronc. l. c. in fine cum Bord.* ac *Tancredi apud Potest. n. 513.* non esse denunciandum, quia tunc prætextus confessionis non est respectu pœnitentis, sed respectu superioris.

Digitized by Google

An autem denunciari debeat confessarius qui convenit cum muliere, ut ad eludendos domesticos se fingat ægrotam, et ipsum accersat domum ad patrandum peccatum? Affirmant *Conc. et Mazzet. ll. cc.* item *Fagund. apud Potest. num.* 513. *ac Sancius apud Dian. p. 4. tr. 5. r.* 37. quia prætextus confessionis tunc videtur satis manifestus. Sed probabilius negant *Conc. d. q. 7. in fine, cum Bord. Diana l. c. et Escob. n.* 662. *cum Trull. cum Freitz.*, ac *Leand.* Ratio, quia tunc non verificatur quod confessarius sollicitet prætextu confessionis, sed tantum quod prætextu confessionis peccatum exequatur; ita ut prætextus confessionis tunc jam ordinetur non ad sollicitationem, sed ad familiares decipiendos. Et tanto minus (contra *Concinam*) puto esse denunciandum confessarium, si mulier, nulla conventione præmissa, prætextu confessionis ipsum advocet et sollicitet, quamvis deinde rem habeant; quia ex bulla tunc confessarius denunciari debet, quando ipse sollicitat prætextu confessionis; at in hoc casu non confessarius, sed pœnitens prætextu confessionis confessarium sollicitat. Secus vero censeo dicendum, si confessarius extra confessionem sollicitaret, et fœmina renueret timens diffamationem; et ideo confessarius ei suaderet, ut fingens se ægrotam eum accerseret ad peccandum; quia tunc vere diceretur confessarius prætextu confessionis sollicitare fœminam ad præstandum consensum. Idem puto dicendum, si confessarius advocetur a matre puellæ, ut filiæ confessionem excipiat, et ipse ad cubiculum accedat cum pravo fine ad alloquendam puellam de confessione, nempe eam interrogando an velit confiteri, vel dicendo, se advocatum fuisse ad audiendam ejus confessionem, et deinde sollicitet; quia tunc etiam sollicitaret prætextu confessionis. Idem dicendum puto cum *Escob. n.* 662. *et Diana d. r.* 37. quando confessarius in loco ad confessiones deputato, et sub confessionis figura sive specie simulat, ad illudendos spectantes, confessionem audire, et sollicitet; tunc enim denunciandus est, non jam quia sollicitat prætextu confessionis, sed quia sollicitat simulando confessionem in loco ad ipsam deputato, ut mox dicemus *num. seq.*

680. — Clausula IV. « Extra confessionis occasionem in » confessionario, aut in loco quocumque, ubi confessiones » audiantur, seu ad confessionem audiendam electo, simu- » lantes ibidem confessionem audire, sollicitare vel provo-

Digitized by Google

» care tentaverint, aut cum eis illicitos et inhonestos ser-
» mones sine tractatus habuerint. » To *simulantes ibidem confessiones audire*, quidem intelligitur, si sacerdos ita se gerat, ut adstantes credant acta ipsum audire confessionem. Dicunt autem *Rone. q.* 8. *et Escob. num.* 675. cum aliis, quod ad simulandam confessionem non sufficiat si femina flexis genibus coram confessario assistat, sed insuper requiritur, ut confessarius voce, nutu, sive aliqua actione, puta applicando aures, simulet confessionem audire; quia (ut aiunt) simulatio non solum debet esse ex parte pœnitentium, sed etiam ex parte confessariorum, cum in bulla de his dicatur, *simulantes ibidem confessiones audire.* Sed melius sentiunt *Pal. p.* 8. *n.* 4. *Diana r.* 18. *et Fagund. ac Trull. apud Escob. n.* 673. quod cum confessarius adest in loco deputato ad audiendas confessiones, et femina genuflexa ibi adstat, eamque confessarius sollicitat, jam denunciandus est; quia ipse manendo ibi audiens pœnitentem, jam satis injerit spectantibus credulitatem quod illa confiteatur, ideoque ipso facto jam simulat confessionem audire. Secus tamen dicendum puto, si in aliquo loco, quamvis electo ad confessionem, extra tamen confessionarium, sacerdos sollicitaret fœminam stantem, vel sedentem, aut cubantem; juxta mox dicenda.

Dixi, *extra confessionarium*; nam dubium hic fit, an denunciari debeat confessarius qui sollicitat, vel tractat turpia in confessionario, quia tamen confessionem simulat? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Pal. p.* 8. *n.* 4. *Escob. n.* 669. *Rone. q.* 8. *cum Lez et Salm. n.* 58. *cum Freita, Fag. et Leand.* item *Sancius, Sousa, Hurt. Bosc. et Donat. apud Pot. n.* 522. Ratio, quia in bulla Gregorii, ut supra dicitur, denunciandi sunt confessarii, « qui extra confessionis occasionem in con-
» fessionario, aut in loco quocunque ubi confessiones au-
» diantur, seu ad confessionem audiendam electo, simulan-
» tes ibidem confessiones audire, sollicitare vel provocare
» tentaverint, aut cum eis illicitos et inhonestos sermones
» habuerint. » Ergo inferunt quod sive sollicitatio fiat in confessionario, sive in alio loco ad confessiones electo, requiritur ad obligationem denunciandi confessionis simulatio. Sed probabilius affirmant esse denunciandum *Mazz. p.* 439. *Conc. n.* 11. *Dian. p.* 1. *tr.* 4. *r.* 18. *et p.* 4. *tr.* 5. *r.* 58. *et p.* 8. *tr.* 9. *r.* 35. *ac Pot. nu.* 522. *cum Bord. Trull. etc.* Cum

Digitized by Google

his dicimus, quod si confessarius sollicitat in aliis duobus locis ut supra in bulla descriptis, requiratur simulatio confessionis ad eum denunciandum; non vero si sollicitat in confessionario. Et hoc probatur ex decr. Pauli V. (relato apud *Pot. l. c.*) ubi sic dictum fuit: « die 10. julii 1614. in » generali congr. S. Rom. et universalis inquisitionis coram » SS. Paulo Papa V. facta relatione quod multi confessarii » tractant cum mulieribus in confessionali extra occasionem » confessionis de rebus inhonestis: sanctissimus decrevit, » ut contra hujusmodi confessarios procedatur in S. officio. » Cum igitur nulla ibi mentio fiat de simulatione confessionis, ad denuntiandum confessarium sufficit, quod ipse in confessionali de rebus turpibus tractet, quin simulet confessionem audire. Nec valet dicere, ut aiunt adversarii, decretum hoc fuisse abrogatum, sive restrictum per bullam Gregorii. Nam respondetur regulam generalem esse, quod leges anteriores nunquam intelligantur abrogatæ per posteriores, nisi quando hæ prioribus omnino sint contrariæ, alioquin, semper ac aliquo modo potest contrarietas excusari, correctio legum, quoad fieri potest, vitari debet, prout communiter tradunt *Sanch. de matr. l. 1. d. 17. n. 6. Pal. de leg. tr. 3. d. 5. p. 2. §. 1. n. 8. Salm. eod. tit. c. 4. n. 13.* et alii DD. passim ex *c. Cum dilectus, de consuet.* et ex *l. 1. c. d. Inoff. dotib.* ubi dicitur: « Leges legibus concordare promptum est. » Decretum autem Pauli V. bene consistit cum bulla Gregorii; in illo enim sermo tantum fit de confessario tractante inhonesta in confessionali; in bulla vero Gregorii additur de tractante turpia, præter confessionale « in loco quocunque ubi con- » fessiones audiantur, seu ad confessionem audiendam » electo, » et hic subditur clausula: *Simulantes ibidem confessiones audire.* Unde, cum clausula hæc bene referri possit tantum ad duo posteriora loca, et non ad confessionale, non est cur dicamus decreto Pauli V. per bullam Gregorii fuisse derogatum. Accedit edictum S. inquisitionis rom. (relatum a *Pot. t. 2. n. 226.*) ubi dicitur: *Debbano denunciare ciascuno di coloro de' quali sappiano, o abbiano notizia che contro i decreti, e costituzioni apostoliche abbiano abusato il sacramento della' penitenza, servendosi della confessione, o confessionario* (nota) *a fini disonesti, sollicitando in essi penitenti* ad turpia, *ed avendo con essi discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine per cui e stato istituito.* Quapropter talis

Digitized by Google

confessarius saltem denunciandus est ex hoc edicto, quia abutitur confessionario ad sollicitandum.

§. II.

Quinam sollicitantes debeant denunciari?

681. Quæritur I. An denunciandus confessarius consentiens mulieri sollicitanti? — 682. Quær. II. An confessarius, qui sollicitatus ad copulam, divertit ad tactus? — 683. Quær. III. An confessarius sollicitans ad actus venialiter tantum inhonestos? — 684. Quær. IV. An sollicitans ad peccata non turpia? — 685. Quær. V. An denunciandi episcopi sollicitantes? — 686. Quær. VI. An denunciandus confessarius sollicitans, si fuerit emendatus? — 687. Quær. VII. An qui de sollicitatione jam convictus est, et punitus? — Quær. VIII. An qui consentit mulieri sollicitanti, ne ab ea accusetur? — Quær. IX. An simulans confessionem ex condicto ad tractanda inhonesta? — 688. Quær. X. An denunciandus laicus, vel clericus sollitans in confessione, simulando se confessarium? Et quid si sit sacerdos, sed careat jurisdictione? — 689. Quær. XI. An denunciari debeat pœnitens sollicitans confessarium? — 690. Quær. XII. An denunciandus interpres sollicitans pœnitentem? — 691. Quær. XIII. An confessarius sollicitans mulierem, ut inducat aliam ad secum peccandum, vel ut ipsa peccet cum alio? — 692. Quær. XIV. An confessarius sollicitans postquam decesserit?

681. — Quær. I. An sit denunciandus confessarius consentiens mulieri sollicitanti in confessione? Affirmant *Salm. c. 4. nu. 42.* et aiunt contrariam sententiam non esse probabilem post bullam allatam *Gregorii XV.* ubi expresse sunt denunciandi non solum confessarii sollicitantes, sed etiam inhonestos tractatus habentes; et idem sentiunt *Mazz. p. 441. Conc. n. 16. Pot. n. 579.* item *Salm. n. 54. cum Dian. Leand. Sousa* etc. Negant vero *Bon. disp. 6. p. 3. n. 17. Pal. p. 5. n. 4. Escob. nu. 653.* cum *Acunna, Hurt. Sousa, et Sanctarell.* item *Prado, Bordon. Homob. et Trull. apud Salm. l. c.* Ac *Ronc. q. 5.* ad hanc sententiam inclinare videtur, dicens cum *Bord. Sanctarell* etc. quod rationi a *Salm.* allatæ responderi possit, verba bullæ intelligenda esse de tractatibus turpibus, quorum confessarius sit auctor. Atque *Dian. p. 1. tr. 4. resol. 11.* hanc probabilem, ac tutam dicit. At mihi pro dicta sententia alia ratio occurrit, quæ habetur apud *Bonac.* et quæ potior videtur. Ratio est, quia ex bulla eadem Greg. mandatur confessariis, ut moneant de obligatione denunciationis, non jam quoscumque pœnitentes qui cum confessariis inhonestos tractatus habuerint, sed illos,

Digitized by Google

quod noverint fuisse ab aliis, ut supra, sollicitatos; quare infertur, quod pœnitens licite, si vellet, posset confessarium in dicto casu denunciare, juxta primam probabilem sententiam, sed videtur probabilius ad hoc pœnitens non obligari; quia, ut ipse obligationem subeat denunciandi confessarium, requiritur, ut fuerit ab illo sollicitatus. Etsi igitur confessarius non eximatur a crimine ob inhonestum tractatum in confessionario, eximitur tamen pœnitens ab obligatione denunciationis, dum non reperitur sollicitatus. Et recte censetur noluisse Pontificem obligare pœnitentes ad denunciandum confessarios, quos ipsi tentaverint, ob magnam difficultatem quæ deterret pœnitentes a denunciando in isto casu, quo peccatum ab ipsis causam habuerit; tum quia, si denunciarent, valde periclitaretur eorum fama: tum quia lex nimis ardua tunc eis redderetur. Quidam neotericus scripsit, præfatam opinionem fuisse proscriptam a Benedicto XIV. per bullam *sacramentum*, allatam *tom.* 1. *n.* 20. Sed perperam id asseruit, nam Pontifex ibi tantum dixit, denunciationem esse faciendam, etiamsi *inter confessarium et pœnitentem mutua fuerit.* Longe autem differt sollicitatio mutua, ab ea quæ fit a muliere, et cui confessarius consentit, cum DD. valde distinguant primum casum ab altero, ut observari potest apud *Fel. Potest. de denunciatione n.* 582. ubi dicunt, sollicitationem mutuam tum evenire, cum confessarius sollicitatus a pœnitente ad unam turpitudinis speciem, ad aliam sollicitat mulierem (prout *n. seq.* dicetur), aut etiam cum confessarius a pœnitente sollicitatus prius dissentit, vel sermonem divertit; et deinde post aliquod intervallum illam sollicitat; atque in his casibus mutuæ quidem sollicitationis auctores aliqui, ut *Castrop. Peyrin. et Acunna*, sentierunt, non adesse obligationem denunciandi; et hæc est opinio, quæ a pontifice damnata fuit, et quidem juste; in hujusmodi enim casibus jam verificatur, quod pœnitens vere maneat sollicitata, et vere confessarius sollicitet; at in nostro casu cum confessarius simpliciter sollicitationi consentit, minime verificatur, nec dici potest, quod mulier sit sollicitata. Quando autem cooperatio confessarii dicenda sit simplex consensio, aut etiam mutua sollicitatio; id pendet a circumstantiis sermonis et tractatus, qui inter confessarium et pœnitentem intercedunt.

682. — Quær. II. An sit denunciandus confessarius, qui,

Digitized by Google

sollicitatus a pœnitente ad copulam, renuit, et divertit ad solos tactus? Affirmant *Salm. n. 40.* cum *Leand. et Dian.* Sed probabiliter negant *Pal. part. 5. n. 4. Escob. n. 656. ac Trull. Hurt.* etc. apud *Salm. n. 39.* Ratio, quia fœmina sollicitans ad copulam, virtualiter provocat etiam ad tactus, qui ordinarie sunt prævii ad copulam; unde verificatur, quod confessarius (ut supra) tunc non sollicitat, sed sollicitatus consentit. Recto vero notat *Pal.* etc. *d. n. 36.* quod confessarius sollicitatus ad sodomiam, si ipse divertat ad fornicationem, vel contra, tunc certe est denunciandus, cum ipse tunc sollicitet ad actum, ad quem non fuit sollicitatus; fornicatio enim non continetur sub sodomia, nec contra.

683. — Quær. III. An denunciandus sit confessarius sollicitans ad actus tantum venialiter inhonestos? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Diana r. 5. Mazzot. p. 438. Viva in prop. 7. damn. ab* Alexand. VII. et *Trull. Sanctus, Fagund. Leand.* et *Thom. Hurt. nu.* 635. Ratio, quia actus leviter inhonesti extra sacramentum fiunt graves in sacramento, ob gravem injuriam quæ ei irrogatur; sicut sumptio parvi cibi in die jejunii esset per se leve peccatum contra temperantiam, sed esset grave si fieret ante communionem. *Secunda* vero sententia probabilior negat, et hanc tenent *Pal. part. 3. n. 3. et Escob. nu. 636. et 637. cum Sousa, Portell.* et *Gasp. Hurt.* Ratio, quia ex una parte certum est, quod ad denunciandum confessarium sollicitantem requiratur, prout dicunt *Pal. Portell.* et *Sousa*, quod actus sollicitationis sit peccatum grave, ita ut certe putetur ipse graviter in eo peccasse, cum talis denunciandus sit tanquam suspectus de fide, ut habetur ex edicto inquisitionis gener. *apud Potest. t. 2. nu. 226. p. 430.* At nemo potest censeri suspectus de fide, qui tantum venialiter peccat. Hinc Bened. XIV. hoc sollicitationis crimen appellat *nefariam improbitatem*; et in bulla Pii IV. dicitur de hujusmodi sacerdotibus sollicitantibus, « qui loco reconciliationis cum Deo, graviori peccatorum mole pœnitentes onerant, et in manibus diaboli » tradunt. » Ex alia vice actus qui in se est levis contra castitatem, nequit fieri gravis in sacramento, alias quolibet peccatum veniale in materia veracitatis, patientiæ, vel humilitatis evaderet grave in sacramento, quod nemo asserit.

Nec obstat dicere, quod culpa levis reddatur gravis ob reverentiam sacramento debitam; nam hoc currit, quando

Digitized by Google

aliquid prohibetur ob solam reverentiam sacramenti, prout prohibetur quævis parva comestio ante communionem; non vero quando res aliqua ab ecclesia vetatur tanquam in se mala, tunc enim, quia tota injuria, quæ sacramento irrogatur, est quatenus sacramentum ministratur aut suscipitur cum actu pravo, si actus est leviter pravus, levis etiam erit injuria quæ fit sacramento. Omnes tamen conveniunt cum *Palao, et Escob. ll. cc.* quod si ex circumstantiis certe conjiceretur, quod sacerdos eo levi actu animum habuerit ulterius progrediendi, tunc censenda est sollicitatio gravis.

684. — Quær. IV. An sit denunciandus confessarius, qui in confessione sollicitat pœnitentem, non ad turpia, sed ad alia peccata? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Pegna, Zechios, Moura, et Acunna apud Dian. p.* 5. *tr.* 4. *r.* 17. et huic inclinat *Pot. nu.* 496. *cum Cord.* Ratio, tum quia in bulla Greg. XV. dicitur esse denunciandus, qui habet cum pœnitente *illicitos et inhonestos tractatus;* to autem *illicitos*, videtur comprehendere omnes alios actus culpabiles, præter materiam inhonestam; idque videtur magis exprimi in edicto inquisitionis, ubi præcipitur denunciari, qui habent cum pœnitentibus *discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine per cui il sacramento della penitenza e stato istituito.* Tum quia in decreto Alex. VII. habetur esse denunciandos omnes de hæresi etiam leviter suspectos; si igitur denunciari debet tanquam suspectus de hæresi qui sollicitat ad turpia, cur non etiam qui sollicitat ad alia crimina? Hæc sententia videtur satis probabilis, unde bene ait *Pal. par.* 6. *num.* 2. quod inquisitores probabiliter cognoscere possint de hujusmodi sollicitatione, si deferatur, ob facultatem ipsis concessam. *Secunda* vero sententia communissima, et probabilior negat, eamque tenent *Pal. l. c. Mazz. p.* 439. *Holzm. t.* 1. *p.* 312. *nu.* 671. *Bon. part.* 3. *nu.* 13. *cum Ledes. Paramo, et Sanctarell. Ronc. p.* 113. *qu.* 3. cum *Boss.* et *Carena, Diana d. r.* 17. cum *Freita, Peyr. Homob. Sousa, et Veneto, ac Escob. n.* 631. *cum Fag. Leand. Molf. Scortia etc.* Ratio, quia nullibi habetur expressum, hanc sollicitationem esse denunciandam; licet enim in bulla Gregorii, præter verbum *inhonestos* addatur *illicitos;* tamen patet utrumque eamdem materiam significare, dum dicitur, *illicitos et inhonestos tractatus.* Nec aliter accipienda sunt verba edicti, quia edictum ad bullam se refert, aut certe referendum est. Nec obstat

Digitized by Google

dicere, quod sollicitans ad alia crimina etiam sit de hæresi suspectus; nam communissime DD. (ut vidimus) bullam Alexandri interpretando, censent non esse obligationem denunciandi hujusmodi sollicitantes, dum bullæ tam Gregorii, quam aliorum Pontificum, loquendo de sollicitatione in confessione, præceperunt denunciari tantum sollicitantes ad turpia; unde videtur ad hanc solam materiam veneream imposita esse obligatio denunciandi sollicitantes, quia ob fragilitatem naturæ frequentius hæc sollicitatio, et majus in ea periculum consentiendi contingere poterat. Idque (ut ait *Diana l. c.*) confirmatur ex praxi inquisitorum.

Præterea, communiter dicunt DD. et merito, non esse obligationem denunciandi sacerdotes sollicitantes ad turpia in aliis sacramentis quam pœnitentiæ, quia revera de hac denunciandi obligatione nullibi habetur præceptum; ita *Bonac. par.* 3. *n.* 7. *Diana r.* 16. *Pal. part.* 3. *n.* 3. cum *Freita, Acunna, et Sancio, ac Escob. num.* 634. cum *Lez. Peyr. Sanctarell. etc.* contra *Moura, et Hurt.*

685. — Quær. V. An denunciandi sint episcopi sollicitantes in confessione? Negant *Pal. part.* 9. *n.* 2. *et Escob. n.* 715. cum *Mol. Acunna, Trull. Freita, Decian. et Sancio*, quia episcopus etiam in crimine hæresis formalis non subjicitur inquisitoribus, ex *c. inquisitores, de hæresi in* 6. et ex Trid. *sess.* 24. *c.* 5. ubi dicitur: « Causæ criminales graviores » contra episcopos, etiam hæresis... ab ipso tantum Romano » Pontifice cognoscantur et terminentur. » Sed affirmant melius *Bonac. part.* 3. *n.* 8. *Ronc. p.* 113. *qu.* 2. *r.* 1. *Salm. n.* 30. cum *Hurt.* et *Ant. a Sp. S.* ac *Potestas n.* 621. cum *Leand. Fag. etc.* Verum *Bonac.* sentit denunciandos esse inquisitoribus; at *Potestas, Ronc. et Salm. cum aliis* dicunt esse denunciandos Pontifici, si commode huic fieri possit denunciatio, alias hanc deferendam esse dicunt inquisitoribus, qui licet non possint punire, nec processum formare contra episcopos, possunt tamen de præfato crimine excipere informationem, et deinde illam Pontifici significare, prout colligitur ex *extravag. cum Matthæus, de hæret.* ubi sic præscribitur procedendum contra nuntios, et officiales sedi apostolicæ immediate subjectos. Et in hoc conveniunt *Pal. et Escob. ll. cc. cum Trull. Sancio et Acunna*, nempe quod bene possint inquisitores excipere hujusmodi informationem. Sub nomine autem *episcoporum* veniunt episcopi

Digitized by Google

etiam titulares, et etiam non consecrati, modo sint confirmati; item nuntii, legati, et abbates jurisdictionem quasi episcopalem habentes, ut dicunt *Salm. n. 31. cum Barb. et Tamb.*

686. — Quær. VI. An si confessarius sollicitans sit emendatus, debeat adhuc denunciari? *Prima* sententia negat, et hanc tenent *Pal. p. 10. n. 1. et Escob. n. 624. et 625. cum Sotо, Molf. Acunna, Peyr. Fag. Portel. Zenard. Freita etc.* Item *Led. Lugo, Trull. Leand. Aurt.* et alii *ap. Salm. n. 75.* et hanc probabilem putat (saltem extrinsece) *auctor instruct. etc. p. 2. cap. 15. §. 2.* Ratio, quia finis denunciationis est emendatio rei, et ablatio damni, quibus jam obtentis, cessante fine legis principalis, cessat etiam lex naturalis denunciationis, quæ principaliter respicit emendationem; nec lex positiva ejus ordinem invertere potest. Hanc probabilem putat etiam *Viva de 1. præc. q. 8. art. 5. n. 3.* Recte vero DD. excipiunt hæreticum formalem, maxime dogmatizantem, cujus difficilis est emendatio, et quem omnino expedit denunciari, saltem ad subventionem aliorum quos ipse forte subverterit.

Signa autem emendationis sunt (ut dicunt DD. citati apud *Salm. n. 76.* et apud *Viva d. l.*) 1. Si mulier sollicitata, ter vel quater ad confessarium accedendo, in eo pravum animum non amplius adverterit; ita *Escob. n. 625. cum Trull. Diana, et Sousa. 2.* Si per triennium confessarius bene vixerit, ut ait *Sancius. 3.* Si sit sacramentaliter confessus, et per longum tempus non tentaverit, ut *Escob. d. n. 625. cum Freita, Sancio, Marc. Alciati, Farinac. Hurt. Ricc. Felin.* et *Barb. 4.* Si lucratus sit jubilæum, ut dicit *Escob. cum Genuensi. 5.* Si factus sit religiosus. 6. Si sit homo insignis probitatis, et semel vel bis sollicitaverit, ut *Hurtadus. 7.* Si post sollicitationem statim det signa doloris. 8. Si fuerit senex, ita ut putetur ex magna passione sollicitasse, et postea vere resipuisse, ut ait *Sylvest.* Hæc tamen signa dicit *Viva d. l.* singula non sufficere, nisi plura simul conjuncta faciant constare de emendatione. Et hoc valde est notandum; nam revera, sicut constat de crimine, debet et constare de emendatione. Et quod dicitur de sollicitatione, etiam dicendum est de aliis criminibus de hæresi suspectis.

Quamvis prædictam primam sententiam satis probabilem existiment auctores citati, absolute tamen probabiliorem

Digitized by Google

esse judice secundum sententiam, quæ docet confessarium etiam emendatum esse denunciandum. Ratio, quia Pontifex magis, quam emendationem rei, ejus punitionem intendit, ad damnum ecclesiæ reparandum, et ad restringendum scandalum. Et ideo sancivit, ut supra, denunciationem fieri, nulla conceptione fraterna præmissa; quæ utique præmittenda esset, si emendatio rei, et non punitio intenta principaliter esset. Ita *Suar. Bon. Azor. et plures cum Salm. cap. 4. nu. 77.* qui hanc secundam sententiam certe tenendam esse aiunt.

687. — Quær. VII. An sit obligatio denunciandi confessarium, qui de sollicitatione jam fuerit satis convictus, et punitus? Certum est, quod, si ipse delinquat iterum, postquam in primo crimine fuerit punitus, iterum denunciari debet. Et idem dicendum, si de sollicitatione non fuerit plene convictus, quia tunc nec fuisset satis punitus. Dubium ergo est, si de eadem sollicitatione jam fuerit satis convictus, et punitus. Negant esse obligationem denunciandi *Acunna, Seraphin. Hurt.* etc. apud *Salm. c. 4. nu. 73.* quia confessarius jam censetur emendatus, juxta primam sententiam mox supra allatam. Sed longe probabilius affirmant *Salm. n. 74.* cum *Bon. Trull. Dian.* tum quia tunc non constat de emendatione; tum quia non eximitur mulier ab obligatione denunciandi, quia alia denunciavit, dum unaquæque persona sollicitata omnino denunciare tenetur, sive sint, sive non sint alii denunciantes.

Quær. VIII. An denunciari debeat confessarius, qui mulieri sollicitanti consentit, ob metum ab illa incussum, quod eum accusabit, nisi consentiat? Negat *Hurtadus*, quia lex ecclesiastica non obligat, cum metus gravis intervenit. Hæc tamen ratio debilis est, quia talis metus non censetur gravis; judices enim non facile credunt quique mulierculæ accusanti, ut dicunt *Salm. n. 59. Esc.* Sed cum melius dici potest hic confessarius non esse denunciandus, quia tunc revera esset sollicitatus, non sollicitans, juxta dicta *n. 681.*

Quær. IX. An sit denunciandus confessarius, qui ex condicto cum pœnitente simulat confessionem, ut tractet inhonesta? Negat *Pal. p. 8. n. 2.* tum quia sollicitatio tunc esset mutua; tum quia tunc pœnitens ipsa deberet se denunciare. Recte vero affirmant *Salm. nu. 60.* cum *Dian. et aliis*, quia tunc jam adest vera sollicitatio confessarii, nec pœnitens

Digitized by Google

denunciando tenetur denunciare seipsam, sed tantum verba referre, et actus confessarii. Et hoc hodie expresse definitum est in bulla Ben. XIV. quæ incipit, *sacramentum* (vide t. 9. inter *decret.n.* 1.) ubi præcipitur fieri denunciato, etiamsi sollicitatio mutua fuerit; ibi enim præcipitur denunciandus esse confessarius sollicitans, « etiamsi sacerdos sit qui jurisdic-» tione ad absolutionem valide impertiendam careat, aut » sollicitatio inter confessarium et pœnitentem mutua fuerit, » sive sollicitanti pœnitens consenserit, sive consensum » minime præstiterit, vel longum tempus post ipsam sollici-» tationem jam effluxerit. »

688. — Quær. X. An sit denunciandus laicus, vel non sacerdos sollicitans in confessione, simulans se confessarium? Respondetur affirmative cum *Salm. n.* 27. *Ronc. l. c. r.* 3. Ratio, quia licet is non sit denunciandus ratione sollicitationis ex bulla Gregorii XV. denunciari tamen debet ex alia constitutione Gregorii XIII. apud *Salm. n.* 27. ubi quicumque non sacerdos audiens sacramentaliter confessiones præcipitur denunciari. Utrum autem ad denunciandum talem non sacerdotem sollicitantem requiratur non solum ut confessionem audierit, sed etiam ut absolutionem impenderit. Ex verbis præfatæ bullæ Gregorii XIII. relatis a *Salm. l. c.* videtur sufficere quod tantum audierit, cum ibi dicatur, quod inquisitores sancti officii procedere debeant in non sacerdotes, qui missas celebrant, aut sacramentaliter confessiones audiunt. Sed *Pal. part.* 9. *n.* 5. *Mazz. p.* 437. *Potest. pag.* 490. *num* 685. cum *Acunna*, *et Sancio* dicunt omnino requiri, ut etiam absolvant, dum in edicto S. inquisitionis gener. dicitur denunciandus esse ille, qui cum non sit sacerdos, sacramentum ministrat; non censetur autem sacramentum pœnitentiæ ministrare, qui absolutionem non impertitur. Sed, hoc non obstante, in præfato edicto (quod in extensum refert *Potest. to.* 2. *part.* 1. *n.* 226.) certo hic denunciandus est, etiamsi non absolvat, cum ibi dicantur denunciandi esse, tanquam suspecti de hæresi : *Coloro che non essendo ordinati sacerdoti, si usurpano di celebrar messa, ancorchè non abbiano proferito le parole della consecrazione, o abbiano presunto di ministrare il sacramento della penitenza a fedeli di Cristo, ancorchè* (nota) *non si via venuto all' atto dell' assoluzione.* Pariter autem certum est ex bulla Benedicti (ut mox supra vidimus in quæst. præced.) denunciandum esse

Digitized by Google

sacerdotem sollicitantem in confessione, etiamsi jurisdictione careat.

689. — Quær. XI. An sit denunciandus pœnitens qui in confessione sollicitat sacerdotem? Affirmant aliqui pauci apud *Salm. n.* 29. Sed communiter et verius negant *Bonac. p.* 3. *n.* 20. *Dian. p.* 1. *tr.* 4. *r.* 23. *Pal. p.* 9. *n.* 7. *et Salm. l. c. cum Trull. Bord. Sousa, Acunna, Sancio, et Leand.* Ratio, quia leges pœnales non sunt extendendæ de casu ad casum. Neque currit hic eadem ratio pro pœnitente quam pro confessario sollicitante, ob plura momenta quæ cuique patent, et precise ob suscipionem revelationis sigilli, si confessarius pœnitentem denunciaret.

690. — Quær. XII. An sit denunciandus sacerdos interpres, qui sollitat pœnitentem? *Prima* sententia affirmat, et hanc tenent *Freita, Trimarch. et Escob. a Corro apud Escob. num.* 689. Ratio, quia interpres non solum gerit partes pœnitentis, sed etiam confessarii, unde pariter ac confessarius injuriam irrogat sacramento. *Secunda* vero sententia communissima negat, eamque tenent *Pal. p.* 9. *n.* 6. *Potestas n.* 489. *Holzm. t.* 1. *p.* 311. *n.* 671. *Mazz. p.* 437. *Diana r.* 9. *Escob. nu.* 691. *cum Fag. Sausa, Sancio, ac Salm. n.* 26. *cum Trull. Leand.* et communi ut asserunt. Ratio 1. quia interpres magis se habet ex parte pœnitentis, quam confessarii. Ratio 2. et potior, quia ex bulla Greg. XV. tantum confessarii sollicitantes denunciandi sunt, utque diximus, et leges pœnales non extenduntur præter casus expressos. His tamen non obstantibus, dicunt *Conc. n.* 5. *Potest. loc. cit. Escob. n.* 591. *cum Fag. et Diana p.* 9. *t.* 9. *r.* 32. *v. nota*, cum *Leand.* quod licet ex bulla Greg. XV. interpres sollicitans non sit denunciandus, tamen denunciari debet ex edicto S. inquisitionis supra citato *n.* 680. *in fine*, ubi denunciandi sunt omnes de hæresi suspecti, et inter hujusmodi suspectos enumerantur omnes illi, *che abusino il sacramento della penitenza, servendosi della confessione, o confessionario à fini disonesti, sollicitando in essi i penitenti ad turpia, ed avendo con essi discorsi di cose illecite, e non convenienti al fine per lo quale è stato istituito.* Unde bene denuntiandus est interpres, qui jam abutitur confessione pœnitentis ad eum sollicitandum, vel ad tractandum cum eo de rebus inhonestis.

691. — Quær. XIII. An sit denunciandus confessarius qui

Digitized by Google

sollicitat pœnitentem, ut inducat aliquam fœminam ad secum peccandum? *Acunna, et Freita ap. Pal. p.* 5. *num* 2. (præcisa bulla Greg. XV.) probabile putant non esse denunciandum ex dec. Pii IV. et Clem. VIII. Sed, attenta saltem prefata bulla Greg. hodie non est dubitandum quin denunciari debeat, cum ibi dicantur denunciandi esse omnes sacerdotes, qui in confessione « personas ad inhonesta inter » se sive cum aliis quomodolibet sollicitare tentaverint. »

An autem denunciandus sit confessarius qui sollicitat pœnitentem, ut consentiat ad peccandum, non secum, sed cum alio? *Acunna apud Esc. n.* 644. et alii pauci olim probabile putarunt non debere denunciari, sed hodie certum est oppositum, cum Bened. XIV. in bulla *sacramentum* (citat *num.* 687. *qu. IX.*) §. 2. definiverit hunc confessarium omnino esse denunciandum, etiamsi « sollicitatio non pro » seipso, sed pro alia persona peracta fuerit. »

692. — Quær. XIV. An sint denunciandi confessarii sollicitantes, postquam jam e vita migraverint? Affirmant *Salm. c.* 4. *num.* 71. *infra.* Sed negat probabilius *Potest. num.* 595. quia tunc cessat totalis finis legis, scilicet tam emendatio, quam punitio rei. Idem dicit *Roncag. c.* 2. *quæst.* 4. cum *Bord.* Bene tamen advertit cum eodem *Bord.* et *Caven.* quod hæretici formales, etiam post mortem, semper sint denunciandi, ad reparandum saltem damnum ab eis illatum.

§. III.

Quinam teneantur denunciare?

693. An possit absolvi mulier sollicitata antequam denunciet? Et an, facta denunciatione, possit quivis confessarius absolvere ab excommunicatione contracta ob denunciationem neglectam? — 694. An semper confessarius teneatur monere de obligatione denunciandi? — 695. Quær. I. An teneantur denunciare, qui non possunt probare denunciationem? Et qui aliunde sollicitationem sciunt? — 696. Quær. II. An sit obligatio denunciandi si crimen sit occultum? — 697. Quær. III. An si sollicitatio fuerit habita a longo tempore? — 698. Quær. IV. An teneatur ad denunciandum, qui scit sollicitationem sub secreto? — 699. Quær. V. An sit obligatio denunciandi per epistolam, vel internuntium? Et an confessarius teneatur aliquando denunciationem excipere, vel deferre? — 700. Quær. VI. An teneatur denunciare mulier sollicitationi consentiens? — 701. Quær. VII. An sit obligatio denunciandi, si aperetur sollicitans per corruptionem emendantus?

693. — Est prænotandum I. quod sollicitati non possunt absolvi, nisi prius denuncient: et si adsit impedimentum

Digitized by Google

statim faciendi denunciationem, saltem esse parati quamprimum ad denunciandum; alias peccant graviter, et incidunt in excommunicationem. Ita *Salm. c. 4. num* 60. *et* 70. cum *Nav. Hurt. Sanct. Acunna, Sousa, et aliis* communiter. Improbabilissime igitur dixit *Pontas vers. confess. 2. cas.* 17. nolenti denunciare confessarium sollicitantem non esse denegandam absolutionem. Bene autem potest absolvi pœnitens ante denunciationem, si adsit justa causa illam differendi, nempe si ministri tribunalis longe distent, vel si sit necessitas communicandi ad vitandum scandalum, vel ob lucrandum jubilæum, et possit credi personæ, quod sit denunciatura. Ita *Sanch. dec. lib. 2. c.* 13. *Suar. de cens. d. 7. sect. 5. a n.* 38. *et Salm. c. 4. n.* 70. *cum Sanctio, Trimarch. et Leand.* et probabile putat *Dian. p. 4. tr. 5. r.* 29. In bulla autem Ben. XIV. *sacramentum*, circa id sic habetur : « Caveant » diligenter confessarii, ne pœnitentibus, quos noverint » jam ab alio sollicitatos, sacramentalem absolutionem » impertiat, nisi prius, denunciationem ad effectum per- » ducentes, delinquentem indicaverint competenti judici, » vel saltem se, cum primum poterunt, delaturos spon- » deant ac promittant. »

An autem, facta denunciatione, pœnitens a quocunque confessario absolvi possit ab incursa excommunicatione? Negant *Salm. d. c. 4. n.* 70. *Mazz. tom.* 3. *p.* 440. *Diana dicta r.* 29. *cum Sancio, et Potest. n.* 614. *cum Bordono*, ex edito sacræ inquisit. gener. infra citando. Affirmat vero *Lupus p. 1. l. 5. ar.* 3. *p.* 90. (cui adhæret *Conc. p.* 119. *n. V.*) quia, ut ait, reservatio hujus censuræ perseverat tantum durante contumacia, unde expirat facta denunciatione, aut mortuo denunciando; idque infert *Lupus* ex edicti verbis, quæ esset solent : *E dalla detta scomunica nessuno, se non da noi, o dal supremo tribunale del S. officio, potrà essere assoluto, se prima non avrà soddisfatto al S. officio.* Et revera, attentis prædictis verbis, opinio *Lupi* satis probabilis videtur. Sed contra hic notandum, quod si quis injuste accusaret, vel accusare suaderet aliquem sacerdotem innocentem de sollicitatione, incurreret casum reservatum papalem, sed sine censura, prout habetur in bulla Bened. XIV. *sacramentum*, data die prima kalendis junii 1741. bullarii tom. I. *n.* XX. (quam vide in extensum relatam tomo nono inter decreta n. I.) ubi §. 3. sic dicitur : « Quæcumque persona, quæ execrabili

Digitized by Google

» hujusmodi flagitio se inquinaverit, vel per seipsam inno-
» centes confessarios impie calumniando, vel sceleste
» procurando, ut id ab aliis fiat... impiis suasionibus, aut
» promissis, aut blanditiis, aut minis, aut alio quovis
» modo etc. » Advertunt tamen Salm. inappend. de bulla. cruc. c. 6. *n.* 231 et 232. id intelligi de suasione efficaci, ita ut ipsa sit causa injustæ denunciationis secutæ. Addunt cit. num. 232. in fin. intelligi nisi suasio ante executionem denunciationis efficaciter revocetur.

Hoc tamen procederet juxta edictum particulare inquisitionis alicujus regni, sed in edicto edito a sacra inquisitione generali die 3. jan. an 1623. (relato in extensum a *Diana p. 4. r. 41* et a *Bon de denunc. t. 2. in fine p. 2. nu. 12.*) absolute dicitur infra 12. dies esse denunciandos hæreticos, seu de hæresi quomodolibet suspectos, sub excommunicatione majori latæ sententiæ reservata Papæ, et eidem tribunali. Tenet autem *Bon. l. c. cum Suar. et Sanctarell.* hoc edictum non fuisse perpetuum, sed tantum pro illo actu, cum ibi dictum fuerit: « Mandamus quatenus infra 12 dies » proxime computandos etc. » Unde dicunt præfati AA. illud *proxime computandos* satis ostendere, quod noluit S. inquisitio obligare conscios delinquentium in futurum; nam alias dixisset non *proxime*, sed a die scientiæ. Verum *Diana p. 4. tr. 5. r. 41. cum Peyrin.* censet edictum fuisse perpetuum, et illud *proxime* intelligi revera a die scientiæ delicti. Sed advertendum, quod eadem sacra inquisitio postea die 10 martii an. 1677. aliud emanavit edictum (quod refert *Potest.* ut diximus *tom. 2. n. 226.*) ubi imposuit quidem excommunicationem contra non denunciantes suspectos de hæresi, sed nulla facta mentione reservationis, sic dicens: *Comandiamo sotto pena di scomunica di lata sentenza, che fra'l termine di un mese si debbano rivelare al sant officio, ovvero agli ordinarj tutti coloro de'quali sappiano, o abbiano avuto, o avvranno notizia che siano eretici, o sospetti d'erezia.* Hoc posito satis probabile videtur mihi, et aliis doctis a me consultis, quod vel primum edictum non fuerit perpetuum, vel quod verosimilius S. inquisitio in hoc secundo edicto, sicut moderavit obligationem primi edicti denunciandi infra 12 dies, ampliando illam ad mensem, ita etiam primum edictum moderavit, auferendo reservationem ab excom-

Digitized by Google

munication. Hoc tamen semper intelligendum, si jam fuerit impleta denunciatio.

694. — Prænot. II. *cum Ronc. c.* 1. *Reg. in praxi* 5. quod etiamsi confessarius prævideat certo sollicitatam non esse denunciaturam, debet nihilominus monere illam de sua obligatione, et dimittere, si nolit denunciare. Ratio, quia ipsi confessario expresse præcipitur a Pontifice in d. bulla obligatio monendi; et licet generaliter loquendo, cum confessarius prævidet monitionem non profuturam, eam omittere debeat: hoc tamen non currit, quando agitur de vitando damno communi, ut evenit in præsenti casu, juxta dicta *n.* 615.

695. — Sed quæritur I. An teneatur denunciare confessarium sollicitantem, qui sollicitationem nequit juridice probare? Negant *Turr.* et *Turrebl.* Sed omnino affirmandum cum *Bann.* 2. 2. *qu.* 76. *Bord. tom.* 1. *c.* 30. *num.* 100. *Pal. punct.* 10. etc. Et oppositum videtur expresse damnatum ex prop. 5. proscripta ab Alex. VII. quæ dicebat: « Quamvis » evidenter tibi constet Petrum esse hæreticum, non tene- » ris denunciare, si probare non possis. » An autem teneatur ad denunciandum non solum sollicitatus, sed etiam qui aliunde certo scit sollicitationem? Affirmant recte *Salm. cap.* 4. *num.* 68. cum *Trull. Dian. Pal. Suar.* et *Hurt.* Et hoc, etiamsi is sit impuber, modo sit rationis compos, et sciat crimen a personis fide dignis; secus, si sciret a fide indignis, vel fœminis levibus. *Salm. n.* 60. cum *Card. Nav. Sayr.* Hoc autem dicendnm, non jam ex bulla Gregorii, sed (ut bene advertit *Mazz. p.* 440. *cum Potest. et Bonac.*) ex edicto sacræ inquisitionis, ubi dicitur teneri ad denunciandum confessarium qui scierit, vel audierit illum sollicitasse. Vide verba relata *n.* 680. *in fine.*

696. — Quær. II. An sit obligatio denunciandi sollicitantes, etiamsi crimen sit occultum? negant *Fag. Megal. et alii* apud *Salm. d. c.* 4. *num.* 80. quia Greg. XV. in bulla mentionem facit de abusu, verbo *abutantur*, quod significat actuum frequentiam, et publicitatem. At omnino tenendum est oppositum cum *Salm. n.* 91. et *Bann. Fill. Trull. etc. ib. ex S. Thoma.* Et recte *Ronc. q.* 8. *c.* 1. *qu.* 10. ait primam sententiam penitus esse rejiciendam; quia, licet in pœnalibus verba legis sint stricte interpretanda, attamen, si ex stricta interpretatione lex inutilis redderetur, ut in nostro

Digitized by Google

casu eveniret, tunc verba non stricte, sed late sunt accipienda.

697. — Quærit. III. An teneatur sollicitatus ad denunciandam sollicitationem habitam a longo tempore? *Ronc. c. 2. qu. 4.* ait cum *Bordone*, quod nunquam detur præscriptio quoad crimen hæresis; quoad alia vero, præscribitur per quinquennium actio contra reum. Hinc dicit *Roncag.* excusari a denunciatione, qui illam per quinquennium omisit, etiam culpabiliter; nisi obstent edicta, contraria diœcesana. Sed hodie declaratum est ex Benedicto XIV. ex citato decreto I. *sacramentum* (vide in tomo nono) denunciationem esse faciendam, etiamsi longum tempus post sollicitationem effluxerit.

698. — Quærit. IV. An teneatur ad denunciandum, qui scit sollicitationem sub secreto naturali?

Negat *Fagund.* et *Fragosa, ap. Salm. c. 4. num.* 85. quia fortior est lex naturalis, quam positiva. Sed contrarium recte tenent *Pal. p.* 10. *num.* 5. *Diana r.* 32. *Escob. nu.* 704. cum *Sancio, et Gasp. Hurt. ac Salm.* cum *Trull. Leand.* etc. quia nemo tenetur ad secretum, etiam juramento promissum, quando secretum vergit in damnum commune. Secus vero, aiunt, si sollicitatio sit manifestata ad petendum consilium; nam propalatio secreti esset tunc contra humanum commercium, et etiam contra publicum bonum, quod certe in consiliis expetendis intervenit.

699. — Quærit. V. An mulier sollicitata teneatur denunciare per epistolam, vel mediam personam, si nequeat per seipsam? Si non possit personaliter adire episcopum ob ægritudinem, clausuram, aliudve impedimentum physicum vel morale, non tenetur quidem per seipsam ad denunciandum. Vide *Potest. n.* 643. *et Mazz. p.* 442. *q.* 2. Dubium fit, an hæc teneatur denunciare per epistolam, aut internuncium? Videtur negandum ex prolatis *num.* 563. *dub.* 3. ubi diximus, quod habens peccatum reservatum non teneatur petere licentiam a superiore per litteras, vel mediam personam, si non possit illum adire. Sed in casu nostro verius affirmandum cum *Viva in prop.* 7. damn. ab Alex VII. *n.* 8. *Mazz. l. c. Salm. n.* 109. *et Ronc. p.* 118. *q.* 5. *r.* 2. Dispar enim est ratio inter petitionem absolutionis a reservatis, et denunciationem sollicitationis; nam ibi obligatio est sistendi apud superiorem, ut pœnitens recipiat ab eo una cum abso-

Digitized by Google

latione etiam debita monita et pœnitentiam; unde qui non potest adire per se, non tenetur per alium : obligatio autem denunciandi sollicitantem, non tam est adeundi personaliter superiorem, quam deferendi sive indicandi ei delinquentem (ut loquitur Bened. XIV. in sua bulla) quæ delatio si ab aliquo nequit fieri per se, saltem est facienda (modo absit periculum propriæ infamiæ) per epistolam, vel aliam personam, vel monendo judicem, ut mittat notarium in domum suam; qui enim tenetur ad finem, tenetur etiam ad media.

Advertunt hic *Viva l. c. Tamb. c.* 9. §. 4. *et Ronc. reg.* 6. *in praxi* non expedire quod confessarius assumat in se hoc onus deferendi denunciationem vice pœnitentis, vel eam excipiendi; quia sic non paucis detractionibus et periculis exponeretur. Et tanto minus ad id tenetur, unde non mihi videtur probabile id quod scribit *P. Mazz. p.* 442. *q.* 2. ubi dicit, quod si pœnitens non posset per alium facere denunciationem, teneatur confessarius vices pœnitentis supplere, si ille per alium non posset denunciare : quia, ut ait, agitur de causa fidei. Sed hæc ratio, tam concise producta, non convincit. Addit, quod hoc eruatur ex quadam epistola S. C. conc. ad archiep. Mediol. annuente Urban. VIII. an. 1624. apud *Dian.* ubi mandatum fuit, quod cum quædam fœmina sollicitata adduci non potuisset ad denunciandum, episcopus facultatem tribuisset confessario denunciationem excipiendi. Et hac autem epistola nihil probatur; nam primo hoc decretum fuit particulare pro illo casu; deinde minime ex illa eruitur hæc obligatio generaliter confessariis imposita fuisse. Hinc non tenemur interim, donec constet de hoc præcepto, recedere a communi DD. sententia, et ab universali sensu ac usu omnium confessariorum, qui hanc onerosissimam obligationem non agnoscunt. Cæterum non negamus cum *Viva loc. cit. et Tamb.* quod in aliquo casu (puta si alicubi publicum immineret damnum, nec alia pateret via ad illud vitandum) posset confessarius obligari ex lege charitatis ad hujusmodi onus suscipiendum; sed hoc raro accidet.

Dicunt autem *Delbene de inquisit. p.* 1. *dub.* 9. *et auctor instruct. part.* 2. *c.* 14. *num.* 240. quod si fœmina multum repugnet adire inquisitores, poterit expectare confessarium qui pro ipsa denunciationem deferat; quia præcepta positiva

Digitized by Google

non obligant ad rem nimis arduam. Item notat *Mezz. p.* 443. quod in decreto sacræ inquisit. mox supra enunciato insuper dictum fuit, quod si neque apud ipsum confessarium possit pœnitens induci ad denunciandum, tunc recurratur ad S. sedem pro opportuno remedio, et interim non absolvatur. Dicit autem *Mazz.* aliquando S. sedem in casu magnæ verecundiæ et panici timoris rescripsisse, dando facultatem confessario adsolvendi pro ea vice pœnitentem circa onus denunciandi.

700. — Quær. VI. An mulier teneatur denunciare confessarium sollicitantem, cui ipsa consentit? Negarunt *Suar. Megala*, et alii ap. *Salm. n.* 65. quia nemo obligari potest ad suum crimen manifestandum, ut dicunt *Salm. cap.* 3. *n.* 104. *cum Suar. Cajet. Trull. et Diana*, ex regula juris *in cap. Quid. aliquando de pœnit. d.* 1. ubi dicitur (*Non dico, ut te prodas.*) Nequit autem quis manifestare complicem, quin seipsum prodat; et ideo aiunt *Salm. ibid.* non esse obligationem denunciandi socium hæreticum. Recte vero dicunt mulierem hanc teneri ad denunciationem *Salm. num.* 66. cum *Bon. Trull. Peyrin.* et aliis plurimis : hocque hodie definitum est a N. SS. Bened. XIV. in cit. bulla, *sacramentum*, ubi præcipitur fieri denunciatio, *etiamsi pœnitens consenserit.* Ratio est, quia mulier in hoc casu citra periculum suæ famæ potest denunciare sollicitantem, quin seipsam manifestet, dum ipsa etiam interrogata potest negare proprium consensum, et quidquid inde secutum fuerit, ut habetur ex decr. S. inquisit. apud *Pitton. n.* 694. edito 27. *sept.* 1723. ubi dictum fuit : « Si mulier consentit confes- » sario sollicitanti, non tenetur suum consensum manifes- » tare; nec potest super hoc ab episcopo interrogari. »

701. — Quær. VII. An teneatur pœnitens denunciare sollicitantem, si per correctionem sit moralis spes ejus emendationis? *Prima* sententia negat, et hanc docuit *S. Th.* 2. 2. *q.* 33. *art.* 7. ubi dicit : « Si hæreticus privatim homines a » fide avertat... oportet statim procedere ad denunciatio- » nem... nisi forte aliquis firmiter æstimaret, quod statim » per secretam admonitionem possit hujusmodi mala im- » pedire. » Eum secuti sunt *Soto, Canus, Led. Pal. Lugo, Sylvest. etc. ap. Salm. cap.* 4. *n.* 96. Et signanter de crimine sollicitationis hanc sententiam tutati sunt *Fagund. Peyrin. et alii apud Dianam r.* 2. Verum *secunda* sententia affirmat,

Digitized by Google

et hanc tenent *Mazz. pag.* 440. *Conc. n.* 17. *et Salm. nu.* 99. *cum Azor. Sanch. Diana, Leand.* et aliis pluribus. Et hæc omnino hodie tenenda est post decretum Alexandri VII. editum 8. julii 1660. (relatum per extensum apud *Salm. c.* 3. *n.* 102.) ubi declaratum fuit: « Etiamsi nulla fraterna » correctio, vel alia monitio præmissa fuerit, omnino te- » neri... (fideles) ad denunciandum.... quos noverint esse » de fide quomodolibet etiam leviter suspectos, » prout sunt confessarii sollicitantes, ut communiter docent *Dian. r.* 41. *Bon. p.* 3. *n.* 28. et *Escob. n.* 746. *cum Trull. Acunna, Menoch. etc.* Dicendo ergo Pontifex, *etiamsi* etc. supponit denunciationem semper esse faciendam.

§. IV.

De sollicitationibus dubiis.

702. Quær. I. An denunciandus sit confessarius in dubio an vere sollicitaverit? Quid, si accedant vehementia indicia de sollicitatione? — 703. Quær. II. An denunciandus confessarius qui laudat mulierem de pulchritudine? Vel qui dat ei magnum donum? — 704. Expenduntur varii casus peculiares sollicitationis. — 705. De pœnis sollicitantium, et signanter de pœna inhabilitationis ad celebrandum; et an hæc incurratur ante sententiam? Et an ab illa excusentur ignorantes? Et an episcopi possint in ea dispensare?

702. — Quæritur I. An denunciandus sit confessarius in dubio an sollicitaverit? Distinguendum est: si factum vel dictum sit vera sollicitatio, et tantum dubitatur an ille, vel alius confessarius, id egerit vel dixerit, tunc recte dicunt *Salm. c.* 4. *nu.* 93. *cum Sousa, et Hurt.* eum denunciandum esse, quia dum crimen est certum, rite judices procedere possunt ad inquirendam personam de qua dubium vertit. Hoc tamen censeo dicendum solo casu, quo facile judices per suam diligentiam certi fieri possint de persona sollicitantis; quia alias sacerdos ille, cum possit esse innocens, remaneret aliquo modo diffamatus, et in dubio illæsa debet servari fama proximi, qui eam possidet.

Si vero persona confessarii sit certa, et dubitatur, an ejus factum vel dictum fuerit vera sollicitatio, tunc cum communiori et veriori sententia dicendum, non esse obligationem denunciandi. Ita *Bonac. p.* 3. *num.* 5. *Ronc. p.* 113. *qu.* 5. *Conc. num.* 15. *Bordon. ap. Potest. num.* 576. *auctor istruz. etc. p.* 2. *c.* 14. *n.* 287. cum *Boss. et Salm. num.* 94. cum *Valent. Hurt.* et *Salas.* (*contra Sousa, et Peyr. apud*

Digitized by Google

Dian. r. 25.) Ratio, tum quia dubia in meliorem partem accipienda sunt, et in verbis ambiguis benignior interpretatio facienda est, ut dicunt *Bonac. Menoch. et Rinald. ap. Ronc. ex c. fin. de transact. et reg. juris* 49. *in* 6. *ubi: In pœnis benignior est interpretatio facienda.* Tum quia in dubio nemo est privandus fama quam possidet: tum quia bullæ præcipiunt denunciari sollicitantes; sed nequit dici sollicitans, de quo dubitatur an vere sollicitaverit; nam crimen dubium non est crimen, ut docent *Sanch. dec. l.* 1. *c.* 10. *num.* 74. *et Suarez in* 3. *p. t.* 5. *d.* 40. *s.* 6. *n.* 5. Nec obstat dicere quod ex decreto Alexandr. VII. sint denunciandi etiam leviter suspecti de hæresi, nam *to leviter*, non jam refertur ad suspicionem, sed ad hæresim, de qua potest quis vel leviter vel vehementer esse suspectus.

Excipiendum tamen est 1. cum *Conc. et Ronc. ll. cc. ex Pegna, ac auctore instructionis etc. l. c. cum Bossio*, si accedant indicia vehementia de sollicitatione; nam licet ista non sint omnino evidentia, tamen, cum tantum adsint ex una parte, satis fundant moralem certitudinem de sollicitatione. Excipiendum 2. cum *Bon. l. c.* qui citat *Acunna, et Sanctarel.* si verba de se præ se ferant sollicitationem, et solum dubitatur an confessarius ad malum finem ea protulerit; tunc enim præsumptio desumitur ex communiter accidentibus; præterquam quod præsumptio ipsius finis est accipienda juxta proprietatem verborum, unde in *cap. Perniciosum, causa* 18. *qu.* 2. dicitur, quod confabulatio cum fœmina in deteriorem partem accipi soleat.

703. — Quær. II. An sit denunciandus confessarius qui laudat mulierem de pulchritudine? Affirmant *Potest. n.* 534. *Bon. Tancredi, et Peyrin.* item *Acunna, Barb. et Sanctarel. ap. Escob. n.* 638. et consentit *Dian. p.* 9. *t.* 9. *r.* 32. si talis laudatio fiat sine aliqua occasione, quia regulariter amasii fœminas, ut alliciant ad peccandum, de pulchritudine laudant. Negant vero *Freita, Thom. Hurtad. Escob. a Corro, et Sousa ap. Escob. num.* 639. quia is qui laudat mulierem de pulchritudine verbis decentibus, non dicitur cum illa habere tractatus inhonestos. Sed melius distinguit præfatus *Escob. n.* 640. dicens, quod si ex modo loquendi, aut aliis circumstantiis dignoscitur confessarius laudare pulchritudinem ex pravo affectu, tunc est denunciandus; secus si laudaret ex quadam imprudentia, vel animi levitate. Assent

Digitized by Google

vero ut certum *Potest. n.* 554. *in fine*, denunciandum esse confessarium qui laudat cum famula confitente pulchritudinem dominæ, rogans eam ut dominæ referat; sed etiam in hoc casu dico perpendendas esse circumstantias, etsi facilius puto in hoc adesse indicium pravi animi alliciendi dominam illam ad turpem affectum. Et idem dicunt DD. si confessarius det pœnitenti donum magni valoris, ut ait *Diana p.* 9. *tr.* 9. *r.* 34. *cum Escob.* vel insolitum, ut dicunt *Salm. n.* 34. *cum Val. Hurt. Prado etc.* Verumtamen *Bordonus apud Diana* inquit donum esse quid indifferens, unde recte subdunt auctores citati, ejus malitiam conjiciendam esse ex adjunctis, nempe ex conditione pœnitentis, ex quantitate et qualitate doni, et ex modo quo fit etc. Cæterum, juxta dicta in præcedenti quæstione, quando verba vel facta sunt ambigua, confessarius non est denunciandus, nisi de ejus pravo affectu moralis habeatur certitudo.

704.—Hinc subduntur plures casus particulares, in quibus communius doctores censent denunciandum esse confessarium.

1. Si confessarius dicat pœnitenti: « Tecum nuberem, si » essem sæcularis; » negat *Bordonus ap. Dian. p.* 9. *tr.* 9. *r.* 32. esse denunciandum; quia verba hæc non important peccatum mortale, sed tantum pudicum affectum indicant. Probabilius vero affirmant *Salmant. n.* 34. *Potest. n.* 558. *et Diana l. c.* quia hujusmodi verba videntur maxime excitativa ad venerem: et cum sint ad confessionem impertinentia, merito sapiunt sollicitationem.

2. Si dicat mulieri: « Memento mei, quia te ex corde di- » ligo; » ita *Diana* apud *Potest. d. n.* 558. cum *Ronc. in Reg. praxis*. At *Bordonus* excusat; hoc melius puto explorandum ex circumstantiis.

3. Si dicat: « Expecta me hodie domi tuæ, quia habeo » tecum loqui; » et postea domi tractet de inhonestis, quia sollicitatio illa facta in domo dicitur moraliter facta in confessione: ita recte dicit *Potest. n.* 559.

4. Si dicat: « Hæc tua peccata cadere me fecerunt in pol- » lutionem involuntariam; tanto magis, si dicat voluntа- » riam; » ita *Potest. cum Bord. n.* 560. et *Ronc. ibidem.*

5. Si dicat: « Nolo te audire in confessione, ne aliquid » mihi contingat, quia amore tui captus sum; » ita *Potest. n.* 561. Modo hoc dicat mulieri petenti confessionem, quia

Digitized by Google

hæc verba videntur esse provocativa inhonesta, et proferuntur occasione confessionis; et ita sentit etiam *Ronc. in Reg. prax.* Idem putat *Ronc.* si dicat: « Totum me com- » moveri sentio ex affectu, quo te prosequor. »

6. Si confessarius mulieri asserenti tentationem turpem repulisse dicat: « Sed si aliquis pecuniam dedisset, pec- » casses? » Affirmat *Ronc.* esse denunciandum, si mulierem postea affirmative respondentem non objurget; vel si objurget, et postea domi, oblata pecunia, eam sollicitet. Et consentit *Potest. n.* 588.

7. Si dicat: « Cur etiam mecum non es humana? » vel dicat: « Veniam in domum, et promitte mihi facere quod » voluero. » Vel mulieri confitenti turpe desiderium dicat: *De hoc agemus post confessionem.* Ita *Potest. n.* 565. cum *Tancredi,* quia verba hæc sunt satis ostensiva intentionis inhonestæ. Sed in his dico perpendendas esse circumstantias, nam aliquando possunt non esse sollicitationes.

8. Si suam concubinam objurget, quod cum alio se immiscuerit, dummodo, judicio prudenti faciat dignoscere, quod objurgatio procedat ex zelotypia; uti etiam, si excedat in reprehendendo, addendo minas, injurias, et similia; vel objurget tantum peccata commissa cum aliis, et non illa cum seipso, quia tunc ostendit amorem suum lascivum. Ita *Potest. n.* 562.

705. — Ultimò loco hic advertendum, quod in bulla sanctissimi nostri Pontificis Bened. XIV. quæ incipit, *in generali congregatione* (vide decr. III. in tomo nono) sancitum habetur, quod confessarii sollicitantes, « in actu sacramen- » talis confessionis, sive illius occasione, aut prætextu, » præter pœnas a jure inflictas, perpetuam etiam inhabili- » tationem incurrant ad sacrificii celebrationem. » Eamdemque pœnam incurrunt ex eodem decreto sacerdotes abutentes sacrificio missæ ad sortilegia. Plura autem hic dubia occurrunt. Dubitatur 1. an prædicta inhabilitas incurratur ante sententiam saltem declaratoriam criminis? In præcedenti editione hujus operis affirmavi, eo quod pœnæ privativæ, quæ important inhabilitationem ad aliquod jus acquirendum, vel cessationem à quodam jure jam acquisito utendo, ut communiter DD. docent ordinarie, ante sententiam incurruntur, juxta dicta *l.* 1. *n.* 149. Attamen quidam probus religiosus, cum hæc legisset in meo opere, scripsit

Digitized by Google

mihi e Roma, quod duo theologi S. C. inquisitionis romanæ oppositum sentirent, nempe requiri sententiam ad præfatam pœnam incurrendam. Sub initio ratio opinionis hujus mihi non occurrebat; sed postea, re sedulius perpensa, in hoc eodem meo opere *n.* 148. observavi, quod *Suarez, Bon. Salm.* cum *Tapia, Vasquez, Montezim. etc. locis ibi cit.* (quibus recenter consentit *Eusebius Amort. l.* 1. *num.* 148) dicunt sententiam declaratoriam bene requiri etiam quoad pœnas privativas, sive inhabilitantes, casu quo reus non possit exequi pœnam sine propria infamia, prout ordinarie in nostro casu eveniret, si sacerdos sollicitans deberet per longum tempus se abstinere a celebrando. Dico *per longum tempus;* nam si de brevi super dictam inhabilitationem posset impetrare dispensationem, et interim sine sua infamia celebrationem intermittere, tenetur ab ea abstinere. Dubitatur 2. an ab hac inhabilitate excuset ignorantia invincibilis? In hoc dubio mihi videtur posse id probabiliter affirmari, juxta ea quæ dicentur infra de irregularitate ex delicto *l.* 7. *n.* 351. Dicunt *Nav. Sylvest. Sanch. Castropal. Ronc.* et alii plures, quod ad incurrendam irregularitatem ex delicto, requiritur scientia irregularitatis, quæ incurritur, quia licet irregularitas non sit censura, a qua excusat equidem ignorantia invincibilis, sed impedimentum : tamen talis irregularitas, ex delicto est vere pœna, aut saltem habet rationem pœnæ, ad quam incurrendam, cum sit pœna extraordinaria, et exorbitans, ita ut secundum rei naturam non possit provideri, illius scientia requiritur : et idem posse dici videtur in nostro casu de inhabilitate celebrandi, quæ est procul dubio imposita in pœnam sollicitationis. Dubitatur 3. an in hac inhabilitate possit episcopus dispensare? Vide dicenda *l.* 7. *n.* 353. ubi dicetur, quod episcopi ex Trid. *sess.* 24. *c.* 6. *Liceat,* possunt dispensare in omnibus irregularitatibus provenientibus ex delicto, non deducto ad forum contentiosum, excepto homicidio voluntario, et directe volito.

FINIS TOMI SEXTI.

Digitized by Google

Digitized by Google

INDEX

CAPITUM ET DUBIORUM,

CUI ANNECTUNTUR OMNIA SUMMARIA, QUÆ SINGULIS CAPITIBUS ET DUBIIS APPONUNTUR, UT SIMUL HIC PRÆ OCULIS HABEANTUR CUNCTÆ RES ET QUÆSTIONES, QUÆ IN OPERE CONTINENTUR.

LIBER SEXTUS.

TRACTATUS IV.

DE SACRAMENTO PŒNITENTIÆ.

CAPUT I.

De essentia hujus sacramenti.

DUBIUM I.

Quæ sit ejus materia et forma? Pag. 1

425. De materia et forma hujus sacramenti. Vide quæ de his habentur apud Bus. — 426. Monitum ad confessarios. — 427. De *materia* remota Dub. 1. An mortalia commissa in susceptione baptismi sint materia hujus sacramenti? Dub. 2. An peccata alias confessa sint materia sufficiens hujus sacramenti? — 428. De *forma*. Quær. I. An forma hujus sacramenti consistat in verbis, et possit proferri in absentem? — 429. Et quænam præsentia moralis pœnitentis requiratur? — 430. Quær. II. Quænam forma in hoc sacramento sit proferenda? Dub. 1. In quibus verbis consistat essentia formæ? Et an necessarium sit verbum *te*. Dub. 2. An verba *a peccatis tuis?* Dub. 3. An verba *in nomine Patris etc.?* Et an preces adjunctæ? Dub. 4. An per verba *te absolvo* possit sacerdos absolvere simul a peccatis, et a censuris? — 431. Qu. III. An possit valide et licite dari absolutio sub conditione? — 432. Causæ justæ absolvendi sub conditione.

DUBIUM II.

Quæ contritio requiratur? 13

433. Vide quæ habentur apud Busemb. de dolore, et proposito.

§. I.

De quæstionibus ad dolorem pertinentibus. *Ibid*

434. Quid sit pœnitentia ut virtus? et quid ut sacramentum? — 435. Quær. I. An contritio consistat in dolore, vel in detesta-

Digitized by Google

tione? -- 436. Quær. II. Ex quo motivo elicienda sit contritio? -- 437. Quær. III. Quando obliget præceptum contritionis? -- Dub. 1. An obliget extra periculum mortis? Et an ejus dilatio sit speciale peccatum? Dub. 2. An qui in articulo mortis confessus sit cum attritione, teneatur deinde elicere contritionem? Dub. 3. An præceptum contritionis obliget in diebus festis? -- 438. Quær. IV. An ad justificationem requirantur singulæ contritiones ad singula peccata? -- 439. Quær. V. An in confessione requirantur explicite actus fidei, et spei? -- 440. Quær. VI. An in sacramento sufficiat attritio sine amore prædominante? -- 441. An quælibet contritio deleat peccatum extra sacramentum? -- 442. Et an peccatum possit consistere cum charitate prodominante, si sit remissa? Solvuntur objectiones, ubi probatur, amorem incohatum concludi in attritione. -- 443. Quær. VII. An sufficiat attritio ex metu pœnarum temporalium? 444. -- Quær. VIII. An sacramentum pœnitentiæ possit esse aliquando validum et informe? -- 445. Quær. IX. An dolor debeat præcedere ad confessionem? -- 446. Quær. X. Per quantum temporis actus doloris moraliter perseveret? -- 447. Quær. XI. An pœnitens debeat elicere actum doloris cum intentione se confitendi? -- 448. Quær. XII. An qui confitetur peccatum oblitum statim post absolutionem, teneatur novum elicere dolorem? -- 449. Quær. XIII. Quomodo eliciendus sit dolor in confessione venialium? Dub. 1. An sit mortale confiteri venialia sine ullo dolore? Dub. 2. An in confessione venialium sufficiat dolere de uno peccato sine alio? An sufficiat dolere de frequentia? ibid.

§. II.

De quæstionibus ad propositum. 46

450. Quær. I. An sufficiat propositum virtuale sive implicitum. -- 451. Quær. II. Quæ sint conditiones requisitæ ad verum propositum? Et sunt I. Ut sit *firmum*. Quid si pœnitens credat certo se relapsurum? II. Ut sit *universale*. An requiratur universale propositum de mortalibus? III. Ut sit *efficax*. -- 452. Quær. III. Quomodo se gerere debeat confessarius cum iis qui sunt in occasione peccandi? Dub. 1. Quotuplex sit occasio, et quotuplex periculum peccandi? Et quæ occasio vitari debeat? -- 453. Dub. 2. An possit absolvi, qui non vult amovere probabilem peccandi occasionem? -- 454. Dub. 3. An qui est in occasione proxima voluntaria, possit semel vel iterum absolvi? -- 455. Dub. 4. An possint absolvi qui sunt in occasione proxima necessaria? Præsertim causâ suæ artis, vel officii. -- 456. Sententia tenenda circa absolutionem his differendam. -- 457. Dub. 5. An possit absolvi, qui in occasione necessaria, adhuc remediis adhibitis, eodem modo fuerit relapsus. -- 458. Adnotatur doctrina S. Caroli Borromæi. -- 459. Quær. IV. Quomodò se gerere debeat confessarius cum consuetudinariis ex intrinseca fragilitate; et quomodò cum recidivis. An recidivus possit pluries absolvi sine signis extraordinariis? -- 460. Quæ sint signa extraordinaria? -- 461. Quæ certitudo dispositionis pœnitentis sufficiat ad eum absolvendum? -- 462. An liceat differre absolutionem pœnitenti

Digitized by Google

disposito sine ejus consensu? — 463. An expediat, vel ne, sæpius differre absolutionem? — 464. Cur potius differenda est absolutio iis qui sunt in occasione extrinseca, et non recidivis ex fragilitate intrinseca.

DUBIUM III.

Qualis confessio requiratur.

ARTICULUS I.

An debeat esse integra materialiter? 75

465. Quæ sit integritas materialis? — 466. Quantum extendatur numerus, dicendo *plus minus?* Et quomodo exquirendus numerus in consuetudinario? — 467. An sint necessario explicandæ circumstantiæ aggravantes? — 468. Quær. I. Quot sententiæ sint in hac quæstione? An in furto explicanda sit quantitas? (Vide hic in fine). — 469. Dub. 1. An incestus cum consanguineis differat specie ab incestu cum affinibus? — 470. Dub. 2. An in peccato incestus cum consanguineis explicandi sint gradus consanguinitatis? — 471. Plura notanda circa examen conscientiæ, et integritatem confessionis. — 472. An peccata mortalia dubia necessario sint confitenda? — 473. Dub. I. An teneamur confiteri mortalia positive dubia? — 474. Dub. 2. An mortalia negative dubia? — 475. Quid si quis velit eucharistiam recipere? — 476. Quid si quis sit scrupulosus, vel timoratæ conscientiæ. — 477. Dub. 3. An teneatur quis confiteri aliquod mortale in dubio an illud sit confessus? — 478. Dub. 4. An, qui confessus est mortale uti dubium, teneatur repetere quando certum agnoscit? Quid, si pœnitens post confessionem sciat materiam sui peccati fuisse gravem, sed ipse nullo modo id noverit tempore quo peccatum commisit?

ARTICULUS II.

Quando sufficiat confessio integra formaliter? 94

479. Quæ sit integritas formalis? Et quis censeatur physice impotens ad integritatem materialem? I. Mutus. An hic teneatur confiteri scripto, aut per signa? II. Surdus. III. Ignarus idiomatis. An hic teneatur confiteri per interpretem. IV. Moribundus. — 480. An absolvendus moribundus qui dat signa doloris sacerdoti præsenti, quin possit ullum peccatum explicare? — 481. An absolvendus infirmus sensibus destitutus, qui per testimonium adstantium ostendit desiderium absolutionis? An tunc absolutio danda sit absolute, vel conditionate? 482. Quid si nullum dederit signum pœnitentiæ? — 483. Quid si fuerit destitutus in actu peccati? — 484. Quando sufficiat integritas formalis ob periculum mortis? — 485. An in periculo contagii possit confessarius absolvere, audito uno peccato? 486. An tempore conflictus, vel naufragii? — 487. Quis censeatur moraliter impotens? Et quid si peccatum non possit explicari sine violatione sigilli? — 488. Quinam igitur excusentur ab integritate materiali? — 489. An sit obligatio confitendi peccatum, si non possit dici sine

Digitized by Google

infamatione complicis? — 490. Ex quibus causis liceat manifestare complicem confessario quicum peccit? — 491. Bulla Benedicti XIV. prohibens exquirere à pœnitente nomen complicis peccati. — 492. Sententia auctoris, id nullo casu esse licitum.

ARTICULUS III.

Quæ sint reliquæ conditiones confessionis? 110

493. Confessio debet esse vocalis. Quando licet, aut sit obligatio confitendi scripto? — 494. Debet esse secreta. — 495. Debet esse vera. — 496. Quando mendacium in confessione sit veniale? 497. Quando mortale?

ARTICULUS IV.

Quando confessio sit invalida, et quomodo iteranda? 113

498. An valeat confessio apud confessarium excommunicatum? — 499. An apud surdum, indoctum, etc. — An apud non audientem aliquod peccatum? — 500. De judicio peccatorum efformando à confessario. — 501. Quando confessio sit invalida ex parte pœnitentis? — 502. Quomodo iteranda confessio facta eidem confessario? — 503. Quid si peccatum sit inculpabiliter omissum? — An ob magnum concursum possit confessio dimidiari? — 504. Quid de rusticis qui numquam explicarunt species, neque numerum? — 505. Non est obligatio repetendi confessiones, nisi constet de ipsarum nullitate.

DUBIUM IV.

De satisfactione.

ARTICULUS I.

Quæ ejus necessitas, et quantitas? 121

506. Quomodo satisfactio sit necessaria? Et an sit venialis ejus omissio in culpis venialibus? — 507. Quibus easibus possit imponi levis pœnitentia? Et an possit minui propter illud: Quidquid boni feceris etc. — 508. Quando licite imponatur pœnitentia minor justo? Quanta debeat esse juxta Tridentinum? — 509. An sit justa causa minuendi pœnitentiam prudens timor, ut pœnitens eam impleat? — 510. Auctoritates circa hoc punctum. — 511. An possit injungi pro pœnitentia ingressus *religionis, aut susceptio status* conjugalis? — 512. An et quando possit vel debeat imponi pœnitentia publica? — 513. Dub. 1. An possit injungi opus alias debitum? Dub. 2. An pœnitentia mox ante imposita? — 514. An possit imponi opus internum? Et an opus pro defunctis? An cessatio ab aliquo bono opere? An pœnitentia possit imponi post absolutionem? — 515. Sub qua obligatione pœnitens teneatur acceptare et implere pœnitentiam? — 516. Dub. 1. An pœnitens teneatur sub gravi acceptare et implere pœnitentiam justam? Quid si sit gravior justo? — 517. Dub. 2. Quid si sit imposita pro venialibus aut mortalibus confessis? — 518. Dub. 3. An confessarius pro culpis gravibus possit dare pœnitentiam gravem sub obligatione levi? — 519. Dub. 4. An

Digitized by Google

tempore jubilæi vel indulgentiæ plenariæ confessarius possit omittere impositionem pœnitentiæ? — 520. Dub. 5. An si pœnitens oblitus sit pœnitentiæ, teneatur repetere confessionem, ut eam recipiat? — 521. Pœnitens implens pœnitentiam in mortali. Quæ dilatio sit mortalis in implenda pœnitentia? — 522. Dub. 1. An existens in mortali possit satisfacere pœnitentiæ. — 523. Dub. 2. An peccet satisfaciens in mortali? — 524. An possit imponi pœnitentia sub conditione, si relabatur? — 525. An transacto tempore præscripto desinat obligatio implendi pœnitentiam? — 526. An pœnitentia possit impleri per alium? — 527. An pœnitentia sit implenda ante communionem? 528. Quis et quomodo possit commutare pœnitentiam? — 529. Dub. 1. An pœnitens teneatur eo casu repetere confessionem? Dub. 2. Quid si pœnitentia fuerit imposita pro peccatis reservatis? Dub. 3. An confessarius possit commutare pœnitentiam extra confessionem? 530. Adnotantur principaliores canones pœnitentiales.

ARTICULUS II.

De satisfactione per indulgentias.

§. I.

Quid sit indulgentia, et quid ad eam requiratur? 130

531. Quid sit indulgentia? — 532. Quæ causa requiratur ad indulgentiam lucrandam? 533. Quæ requirantur conditiones? — 534. Vide resolutiones. Et signanter n. 9. An omnia opera fieri debeant in gratia? Et n. 10. An requiratur status gratiæ ad lucrandam indulgentiam pro defunctis? Et n. 19. An peccatum veniale non remissum impediat lucrari indulgentiam quoad alia remissa?

§. II.

Quotuplex indulgentia, et quomodo differat a jubilæo? 136

535. Vide quæ habentur apud Busemb. — 536. Adnotantur sancita à Bened. XIV. circa jubilæum. — Quær. I. An ad lucrandum jubilæum omnia opera perfici debeant in una hebdomada? Quær. II. An per confessionem invalidam in jubilæo auferatur reservatio censurarum, et peccatorum? Quær. III. An peccet graviter qui absolutus à reservatis, postea alia opera non implet? Quær. IV. An qui confessus est in jubilæo, et oblitus sit peccati reservati, possit deinde a quocunque absolvi? Et an obtinere commutationem votorum? Quær. V. An confessus animo lucrandi jubilæum, maneat absolutus a reservatis oblitis, si postea non lucretur? Quær. VI. An possit absolvi, qui commisit peccatum reservatum in confidentiam jubilæi? Quær. VII. An possit dari absolutio ante satisfactionem partis, vel juramentum ejusdem? Quær. VIII. Quinam casus, et censuræ possint absolvi in jubilæo? Dub. 1. An possint absolvi publice excommunicati? Dub. 2. An possit dispensari in irregularitate? — 538. IX. Qui veniant nomine infirmorum, captivorum, et itinerantium? Quær. X. An sufficiat ad jubilæum lucrandum oratio mentalis, aut modica vocalis? Quær. XI. An modica eleemosyna? Quær. XII. An satisfaciat pro jejuniis injunctis implens jejunia alias debita?

Digitized by Google

CAPUT II.

De ministro sacramenti pœnitentiæ.

DUBIUM I.

Quis sit minister? 172

539. Confessarii indigent approbatione, et jurisdictione. — 540. An in casu necessitatis sit obligatio confitendi laico vel clerico? An vero clericus vel laicus in articulo mortis, deficiente sacerdote, possit absolvere à censuris? — 541. Nullus autem sacerdos validè absolvit, nisi sit approbatus, vel parochus.

DUBIUM II.

Quid sit approbatio, et a quo petenda? 173

542. Quid est approbatio? — 543. An liceat sacerdoti simplici excipere confessionem venialium? — 544. Dub. 1. An parochus possit adsciscere cooperatorem alium parochum alterius diœcesis? Dub. 2. An ejusdem? — 545. Debet eligi approbatus, aut parochus. An sufficiat approbatio sine examine, et sine judicio interno? — 546. An sufficiat approbatio petita, et negata? — 547. A quo episcopo habenda sit approbatio? — 548. Resolvitur quæstio ex bulla Inn. XII. — 549. An religiosi approbati in una diœcesi possint audire confessiones in alia? — 550. Alia notanda apud Busemb. — 551. An injusta revocatio approbationis sit invalida? — 552. An episcopus ex justa causa possit approbatos iterum examinare, aut approbationem revocare, vel restringere? — 553. Sancita à Bened. XIV. circa confessionem complicis de peccato turpi? — 554. Quid veniat nomine *peccati turpis?* An peccata interna? an dubia? — 555. An absolutio complicis sit invalida quoad omnia peccata? — 556. Qu. 1. An incurrat censuram papalem, qui confessionem complicis tantum audit, et eum non absolvit? Qu. 2. An episcopus, vel ejus delegatus, facultate Tridentini in cap. *Liceat*, possit absolvere confessarium, qui complici in peccato turpi absolutionem impertierit.

DUBIUM III.

Quid, et quotuplex sit jurisdictio confessarii, et undè eam habeat? 185

557. Quid est jurisdictio, et quis habet ordinariam? — 558. An habeat vicarius generalis contradicente episcopo? Et qui possint eam delegare? — 559. An delegatio expiret morte delegantis? — 560. An hæretici, et excommunicati vitandi valide absolvant in articulo mortis? 561. — An omnes sacerdotes possint absolvere tam in articulo, quam in periculo mortis? Et quale censeatur hujusmodi periculum? — 562. An simplex sacerdos possit absolvere præsente approbato? — 563. In quibus autem casibus possit licite absolvere? Dub. I. An quivis confessarius possit absolvere moribundum à reservatis, etiam præsente superiore? Dub. II. An in morte, ad absolvenda reservata Papæ, adeundus sit episcopus? Dub. III. An teneatur moribundus petere absolutionem a superiore, saltem per litteras, aut nuncium? — 564. An excommunicatus toleratus possit absolvere a

Digitized by Google

venialibus? An regulares possint absolvere sine approbatione episcoporum? Et an omnes sacerdotes ab episcopo approbati possint confessiones audire sine licentia parochi? — 565. Qui et quomodo possint eligere sibi confessarium? Dub. 1. Quomodo episcopi, et alii prælati? Dub. 2. Quomodo cardinales? Et an parochi? — 566. Quando habens potestatem delegatam possit eam subdelegare? Et quid de delegato ad universitatem causarum? — 567. An absolutus in morte à reservatis, teneatur postea se sistere superiori? 568. Vide alia. — 569. A quo possint absolvi scholares, milites, peregrini etc.? Capellani exercitus nequeunt absolvere milites degentes in præsidiis? — 570. An sufficiat facultas præsumpta exqipiendi confessiones? — 571. Quando liceat absolvere cum jurisdictione dubia, vel probabili? — 572. Qu. I. An error communis det jurisdictionem? — 573. Qu. II. An liceat ministrare sacramentum cum jurisdictione tantum probabili? — 574. An sit obligatio confitendi parocho? — 575. An regulares itinerantes possint confiteri cuicumque sacerdoti? — 576. An moniales petentes extraordinarium, et non obtinentes, possint cuique confiteri? — 577. Plura notanda de confessariis monialium, et militum in præsidiis.

DUBIUM IV.

Quid sid reservatio casuum, et quis habeat potestatem reservandi, et absolvendi ab iis? 211

578. Quid est reservatio. — 579. Quær. I. An sit licita, et valida reservatio facta sine causa? — 580. Quær. II. An ignorantes reservationem casuum papalium ab ea excusentur? — 581. Dub. 1. An excusentur ignorantes casus reservatos ab episcopis? Dub. 2. Quid si casibus episcopalibus sit annexa excommunicatio? — 582. Dub. 1. An possint reservari peccata venialia? Dub. 2. An peccata mere interna? Dub. 3. Quid si peccatum fuerit externe leve, et interne grave? — 583. An regulares possint reservare casus; et quos? An novitii, et familiares sint exempti à casibus reservatis? — 584. Vide quæ sunt apud Busemb. — 585. Quando possit simplex confessarius absolvere a reservatis? Dub. 1. An si impedimentum sit perpetuum, possit directe absolvere? Dub. 2. An tunc pœnitens teneatur confiteri, ut possit communicare? *Remissive ad n.* 265. v. Quær. I. Dub. 3. An tunc debeat manifestare etiam non reservata. *Remissive ad eund. n.* 265. v. Quær. II. — 586. Quid si superior neget facultatem absolvendi? — 587. A quo possint absolvi peregrini? — 588. Dub. 1. Quid, si peccatum est tantum reservatum in loco confessionis? — 589. Dub. 2. Quid, si est tantum reservatum in patria? Et quid, si quis discedat à patria in fraudem? Et quomodo intelligendum to *in fraudem*? — 590. Dub. 3. An peregrinus possit absolvi a censura reservata in patria? — 591. Dub. 4. An peccans in aliena diœcesi, ubi casus est reservatus, incurrat reservationem? Et an excommunicationem annexam? — 592. Dub. 5. An peccans in monasterio exempto, vel in aliena diœcesi, possit absolvi in patria à simplici confessario? — 593. Dub. 6. An episcopi possint absol-

Digitized by Google

vere peregrinos à casibus papalibus occultis, et eum eis dispensare in irregularitatibus? An eamdem facultatem habeant vicarii capitulares, et alii penitus habentes jurisdictionem quasi episcopalem. Notand. 1. An episcopi possint tollere reservationem extra sacramentum? Not. 2. Quid, si episcopus inciderit in crimen reservatum? Not. 3. Quando intelligatur crimen esse occultum? An autem episcopus possit dispensare in votis cum peregrinis? Et in irregularitatibus etc. cum impeditis? *Remissive.* — 594. Dub. 7. An facultas in cap. *Liceat*, sit pro casibus tantum ante concilium reservatis? Dub. 8. An episcopi possint absolvere a reservatis ab aliis episcopis? Dub. 9. An episcopi possint hanc facultatem generaliter committere? An possint absolvere a casibus bullæ *cœnæ? Remissive* ad lib. 7. n. 82 et seq. — 595. An superior possit aliquando absolvere à reservatis, et pro aliis mittere pœnitentem ad inferiorem? — 596. An absolutus ab habente potestatem possit à quocumque accipere absolutionem de reservatis? Quær. I. An si pœnitens confiteatur bona fide, vel obliviscatur reservati, valide, et licite absolvatur a simplici confessario? — 597. Quær. II. An confessus superiori, et oblitus reservati possit a quocumque absolvi? — 598. Quær. III. An per confessionem inculpabiliter invalidam tollatur reservatio? Quær. IV. Quid si confessio fuerit sacrilega. — 599. Qui possint absolvere a reservatis? An pœnitentiarii? An mendicantes possint absolvere a casibus episcopis, vel ab episcopis reservatis? — 600. Quær. I. Utrum in dubio an pœnitens incurserit casum reservatum, possit à quocumque absolvi? Quær. II. Quid si postea pœnitens cognoscat peccatum ut certum? — 601. Quær. III. An qui peccavit in confidentiam licentiæ? Quær. IV. An licentia valent pro peccatis etiam post illam commissis? — 602. Quær. V. An moniales subjaceant reservationi factæ ab episcopo? Quær. VI. An subjaceant moniales exemptæ? Quær. VII. An episcopus quoad clausuram possit casus monialium reservare?

DUBIUM V.

Quid sit officium, et obligatio confessarii? 243

603. Quid est officium confessarii? Quando autem possit aut debeat confessarius differre absolutionem? (*Remissivè ad n. 462. et seq.*) — 604. Quær. I. An possit confessarius negare absolutionem ei qui adhæret sententiæ probabili? Quid, si adhæreat sententiæ falsæ, sed probabili putatæ? — 605. Quær. II. An expediat confessario uti sententiis rigidioribus, vel benignioribus? — 606. Quos confessarius possit vel nequeat absolvere? — 607. Quomodo confessarius teneatur rudiores interrogare? — 608. Quomodò eos instruere, et disponere quantum potest? Monitum ad confessarios. — 609. Quomodo debeat eos monere de suis obligationibus? — 610. Quid, si prævidet monitionem non profuturam? 611. Inf. I. Quid, si advertat pœnitentem invalide contraxisse matrimonium cum bona fide? — 612. Quid, si matrimonium sit contrahendum? — 613. Quid, si accedant sponsi cum omnia sunt parata? — 614. Inf. II. An debeat semper monere

Digitized by Google

de restitutione facienda? Inf. III. Quid si timentur scandala aliorum? — 625. Excip. 1. Quando damnum est contra bonum commune. — 626. Excip. 2. Quando poenitens interegat. Excip. 3. Quando brevi speratur fructus. Utrum autem in dubio de fructu et nocumento fieri debeat monitio? — 627. Confessarius ministrans debet esse in gratia. Quomodo autem peccet, qui plures praebeat absolutiones in mortali successive? (*Remisive ad l.* 5. *n.* 50). — 628. Quid si in mortali tantum audiat confessionem? *Remis. ad hunc l.* 6. *n.* 36. (Et quid si urgeat necessitas absolvendi? *Remissive ad n.* 33. *ibid.*) — 629. Dub. I. Quomodo teneatur confessarius reparare defectus à seipso commissos? — 630. Dub. II. Ad quid tenetur, si erravit circa valorem sacramenti? — 631. Dub. III. Ad quid si deobligavit a restitutione facienda? Et an teneatur ad restitutionem, si cognito errore, non moneat? Quid, si culpabiliter deobligavit, cum poenitens erat dispositus, et postea poenitens renuat parere monitioni? Quid, si tantum omittat monere? — 632. Dub. IV. An possit monere poenitentem de his defectibus, sine ejus licentia extra confessionem. — 633. Quae et quanta sit obligatio confessarii audiendi poenitentes? — 634. An confessarius non parochus teneatur cum periculo vitae absolvere peccatorem moribundum? — 635. An tutus sit in conscientia sacerdos simplex, qui renuit munus confessarii exercere, si populus sit in gravi necessitate spirituali.

DUBIUM VI.

Quae scientia, et prudentia requiratur in confessario? 277

626. De obligatione intelligendi peccata poenitentis. — 627. De scientia confessarii ad debitum judicium formandum de peccatis? — 628. Quando excusetur confessarius minus idoneus? An regulares teneantur intervenire congregationibus casuum conscientiae? *ibid. v. Nota.* — 629. De prudentia confessarii circa interrogationes; et de obligatione interrogandi quoad peccata omissa? — 630. Quid si ei constet peccatum, quod poenitens negat? Et quid si illud sciat ex confessione complicis? — 631. Haec diligentius discutiuntur. — 632. De interrogationibus in materia castitatis.

CAPUT III.

De adjunctis poenitentiae.

DUBIUM I.

Quid sit sigillum confessionis, et qui ad illud teneantur? 283

633. An in hac materia sigilli liceat uti opinione probabili? — 634. Quomodo servari debeat sigillum? — 635. Quot peccata committat qui sigillum violat? — 636. Non est obligatio sigilli ex confessione ficta, neque ex secreto commisso extra confessionem? — 637. I. Quid, si poenitens discesserit indispositus? II. Quid in dubio, an dixerit aliquid intra vel in ordine ad confessionem. — 638. In quibus casibus non frangatur sigillum? — 639. An confessarius possit et teneatur dare poenitenti non absolute schedulam confessionis

Digitized by Google

factæ, vel absolutionis acceptæ? — 640. Quæ cadant sub sigillo? Cadunt I. Peccata pœnitentis etiam venialia. II. Peccata complicis. An liceat interrogare de complice? (*Rem. ad n.* 491.) — 641. Dub 1. An liceat monere complicem ex licentia pœnitentis? Dub. 2. Quomodo cadit sub sigillo etiam objectum peccati? III. Cadit pœnitentia imposita. IV. Cadunt peccatorum circumstantiæ. An cadant virtutes, et revelationes? — 642. An cadant defectus naturales pœnitentis? — 643. Quid, si tales defectus per se pateant, nempe si pœnitens sit blæsus, surdus, etc.? — 644. Quid, si sit scrupulosus? Et quid, si confessarius advertat intra confessionem pœnitentem esse surdum? — 645. Qui teneantur ad sigillum? Tenetur, I. confessarius. — 646. Quomodo debeat confessarius respondere, si interrogetur, an audierit aliquod peccatum, vel an absolverit? — 647. II. Superior requisitus pro licentia peccati reservati. III. Interpres. IV. Qui audit confessionem furtivè aut casu, vel ex necessitate, puta in naufragio etc. V. Is, cui sacrilege revelatum est peccatum. VI. Confessarius fictus. VII. Doctor consultus. VIII. Scriptor confessionis. IX. Confessionem scriptam legens. X Juxta aliquos etiam pœnitens, sed hoc improbabiliter. — 648. Fusius discutitur quæstio I. An doctor consultus a confessario de licentia pœnitentis teneatur ad sigillum? — 649. Quær. II. An teneatur is, quem consulit pœnitens pro confessione facienda? — Quær. III. An qui legit confessionem alterius scriptam? — 651. Quomodo debeat esse licentia data a pœnitente ad loquendum? Debet esse I. Expressa II. Libera. III. Non revocata. IV. Sufficit autem, si detur voce, V. Vel si detur facto, scil. si pœnitens incipiat loqui. — 652. An confessarius possit loqui de peccatis cum pœnitente statim post absolutionem? An possit monere pœnitentem de errore in confessione commisso? (*Remissive ad num.* 622.) — 653. An possit loqui intra confessionem de auditis in alia? — 654. An frangat sigillum confessarius, dicendo se audivisse in aliquo loco tale peccatum? Dub. I. An violet sigillum manifestans peccata alicujus loci? Dub. II. Quid, si dicat, religiosum alicujus conventus, vel ordinis, commisisse tale peccatum? — 655. An liceat uti notitia confessionis ad externam gubernationem? Vide quæ sunt ap. Busemb. — 656. Dub. I. An confessarius, ob peccatum a subdito auditum, possit eum amovere ab officio? — 657. Dub. II. An possit negare suffragium ei, quem ex confessione noverit indignum? Et an ad hoc possit uti aliquo prætextu? An confessarius possit uti notitia confessionis ad custodiendas res suas, aut diligentius invigilandum, aut ad alia? — 658. Dub. III. An possit negare communionem, aut ordinem, aut assistentiam in matrimonio pœnitenti sine absolutione dimisso? — 659. Dub. IV. — An possit uti notitia confessionis ad cavendum ab insidiis sibi paratis? An possit se celare a pœnitente, quem per confessionem alias noverit in plura crimina solere prolabi, etsi alii celationem non advertant? Et an possit fugere a pœnitente indisposito, qui eum minis exterret, si non absolvat? — 660. Dub. V. An possit celebrare in ecclesia, quam ex confessione noverit pollutam? Dub. VI. An tenearis spergere

Digitized by Google

ad confitendum ei, quem sciveris ex confessione non esse confessarium? — 661. Confessarius non tenetur cavere quascumque leves suspiciones aliorum.

DUBIUM II.

Quale sit præceptum, et quæ obligatio confessionis. 314

662. Quos, et quando obliget hoc præceptum? Et quomodo computetur tempus annuæ confessionis? — 663. An præceptum divinum confessionis obliget extra articulum mortis? — 664. Quomodo obliget juramentum medicorum non visitandi infirmos non confessos? *Vide etiam lib.* 3. *num.* 182. — 665. Qui teneantur ad præceptum confessionis? — 666. An impuberes? An isti possint absolvi, si dubitetur de usu rationis? (*Remiss. ad num.* 432.) — 667. An obligetur ad confessionem annualem habens sola venialia? — 668. An qui non satisfecit præcepto, teneatur ad illud quamprimum? — 669. Et an per confessionem, quæ fit anno sequenti, satisfiat præcepto etiam antecedentis? — 670. An in Paschate sit obligatio confitendi proprio parocho? — 671. An teneatur quis aliquando confiteri ante finem anni? — 672. An satisfiat præcepto per confessionem invalidam? — 673. Qui ab hoc præcepto excusentur? — 674. Pœnæ in transgredientes hoc præceptum.

APPENDIX.

De confessariis sollicitantibus.

§. I.

Perpenduntur clausulæ in præfata bulla Gregorii XV appositæ. 323

676. De clausula I. *In actu sacramentalis confessionis.* — 677. De clausula II. *Ante vel post immediate.* — 678. De clausula III. *Occasione, vel prætextu confessionis.* — Quid importet to, *occasione confessionis?* Dub. 1. An denunciandus, qui sollicitat mulierem rogantem ut cras eam audiat? Dub. 2. An qui, audita fragilitate mulieris, postea domi eam sollicitat? — 679. Quid importet to, *prætextu confessionis?* Et quid, si ex condicto mulier, fingens se ægrotam, advocet confessarium ad peccandum? — 680. De clausula IV. *In confessionario, aut in loco quocumque... simulantes ibidem confessiones audire.* Quid importet illud *simulantes?* Et quid si confessarius sollicitet in confessionario, sine tamen simulatione confessionis?

§. II.

Quinam sollicitantes debeant denunciari? 329

681. Quæritur I. An denunciandus confessarius consentiens mulieri sollicitanti? — 682. Quær. II. An confessarius, qui sollicitatus ad copulam, divertit ad tactus? — 683. Quær. III. An confessarius sollicitans ad actus venialiter tantum inhonestos? — 684.

Digitized by Google

Quær. IV. An sollicitans ad peccata non turpia? — 685. Quær. V. An denunciandi episcopi sollicitantes? — 686. Quær. VI. An denunciandus confessarius sollicitans, si fuerit emendatus? — 687. Quær. VII. An qui de sollicitatione jam convictus est, et punitus? Quær. VIII. An qui consentit mulieri sollicitanti, ne ab ea accusetur? Quær. IX. An simulans confessionem ex condicto ad tractanda inhonesta? — 688. Quær. X. An denunciandus laicus, vel clericus sollitans in confessione, simulando se confessarium? Et quid si sit sacerdos, sed careat jurisdictione? — 689. Quær. XI. An denunciari debeat pœnitens sollicitans confessarium? — 690. Quær. XII. An denunciandus interpres sollicitans pœnitentem? — 691. Quær. XIII. An confessarius sollicitans mulierem, ut inducat aliam ad secum peccandum, vel ut ipsa peccet cum alio? — 692. Quær. XIV. An confessarius sollicitans, postquam decesserit?

§. III.

Quinam teneantur denunciare. 338

693. An possit absolvi mulier sollicitata antequam denunciet. Et an, facta denunciatione, possit quivis confessarius absolvere ab excommunicatione contracta ob denunciationem neglectam? — 694. An semper confessarius teneatur monere de obligatione denunciandi? — 695. Quær. I. An teneantur denunciare, qui non possunt probare denunciationem? Et qui aliunde sollicitationem sciunt? — 696. Quær. II. An sit obligatio denunciandi si crimen sit occultum? — 697. Quær. III. An si sollicitatio fuerit habita a longo tempore? — 698. Quær. IV. An teneatur ad denunciandum, qui scit sollicitationem sub secreto? — 699. Quær. V. An sit obligatio denunciandi per epistolam, vel internuntium? Et an confessarius teneatur aliquando denunciationem excipere, vel deferre? — 700. Quær. VI. An teneatur denunciare mulier sollicitationi consentiens? — 701. Quær. VII. An sit obligatio denunciandi, si speretur sollicitans per correptionem emendandus?

§ IV.

De sollicitationibus dubiis. 345

702. Quæritur I. An denunciandus sit confessarius in dubio an vere sollicitaverit? Quid si accedant vehementia indicia de sollicitatione? — 703. Quær. II. An denunciandus confessarius, qui laudat mulierem de pulchritudine? Vel qui dat ei magnum donum? — 704. Expenduntur varii casus peculiares sollicitationis. — 705. De pœnis sollicitantium, et signanter de pœna inhabilitationis ad celebrandum, et an hæc incurratur ante sententiam? Et an ab illa excusentur ignorantes? Et an episcopi possint in ea dispensare?

FINIS INDICIS TOMI SEXTI.

Bayerische Staatsbibliothek MÜNCHEN

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google

Digitized by Google